

אַלמאַנאַך 5716

(דרייצנטער באַנד)

רעדאקציע:

ס. מ. קאַפלאַן און א. י. דובעלמאַן

ארויסגעגעבן פון „האַוואַנער לעבן" — סאַל 153, האַוואַנא, קובא.

— סעפטעמבער —

תשט"ז — 5716 1955–56

תשט"ז — 5716 1955 — 1956

די רעדאקציע און אדמיניסטראציע
פון „האוואנער לעבן" באדאנקען

אלע אידישע סוחרים און אינדוסט-
ריעלער, די אינסטיטוציעס, די נעזעל-
שאפטלעכע טוער; די זעצער און מא-
שיניסטן, און ספעציעל די אידישע
שרייבער פון קובא, ווי אויך פון אויס-
לאנד, וועלכע האבן דערמעגלעכט דעם
ערפאלג פון דער אונטערנעמונג ארויס-
צוגעבן דעם „האוואנער לעבן אלמא-
נאך" 5716, לכבוד ראש - השנה.

לשנה טובה תכתבו!

NELA

PRODUCTOS DE LECHE DE ALTA CALIDAD

SALUDA A LA COLONIA HEBREA
EN SU AÑO NUEVO

...Y NELA TIENE EL PUNTO
DE LA SABROSURA

•

הערן סוחרים:

די קובאנער טעיום קאמפאניע ס. א.

אויסשליסלעכע פארשפרייטער פון

ULTRAMAR

el famoso reloj suizo de precisión

האָט דעם כבוד אייך צו מעלדן אַז מיר האָבן דערהאלטן נייע און פאר־
שיידענע מאָדעלן פון די פרעסטיזשפולע מארקעס. וואָס גיבן אייך
לייכטע און זיכערע מעגלעכקייטן פון פארקויף אין אייער געשעפט.
אויב איר ווילט זיין א פארשפרייטער פון דער נרעסטער ארגא־
ניזאציע פון זייגערס אין קובא. פארלאַנגט אויפלהייטן ביי

קובאַנער טעיום קאַמפּאַניע ס. א.

מאַנסערראטע 456, האוואנא. טעלעפאָן M-8362

אינהאלט:

זייט

לח תשט"ז 7
ראש השנה באַגריסונג פון פּרעזידענט בן־צבי 11
אַ יאָר אידיש לעבן אין קובאַ — פון ס. בן־צבי 15
דריי אַספעקטן פון ישראל'ס אויסערן־פּאָליטיק
— פון דר. וואָלטער איתן 33
כעסוס ווערט בר־מצווה... (דערציילונג) — פון א. י. דובעלמאַן 45
די עטישע פערזענלעכקייט פון רמב"ם
— פון הרב שמעון פּעדערבוש 59
לידער — פון א. אַראַנאָווסקי 65
א. י. דובעלמאַנס בייטראָג צו דער אידישער ליטעראַטור
— פון א. ז. ווײַנשטײן 71
ברוך הבא תשט"ז — פון דוד אוטיאַנסקי 83
מיניאַטורן — פון י. שטיינבערג 91
די „עשרה הרוגי מלכות" — פון בנימין טעפּער 97
די ימים נוראים — פון הרב יהודה מעלבער 107
ווער זענען געווען די פּאַרפּאַסער פון ימים־נוראימדיקע תפילות
— פון הרב טוביה יצחק 115
אַוועק און מער נישט צוריקגעקומען (איבערגעזעצט פון העברעאיש)
— פון י. מ. ס. 119
דער באָדן און די מדינה — פון י. חצור 129
אַ באַגעגעניש... (דערציילונג) — פון ישראל אַשענדאָרף 139
אונזער אידיש פרויען־וועלטל צום יאָר תשט"ז
— פון בעלאַ טערנער 149
ראש השנה — פון י. מ. סקורניק 161
אַ גרויליקע נאַכט... (דערציילונג) — פון אליעזר אַראַנאָווסקי 165
אַ געשפּרעך צווישן פריינט — איבערגעגעבן דורך א. עליאָוויטש 169
אַ שטאָך מיט דער פּען — פון א. דיבוק 173
דער נס פון העברייאיש — פון מ. צ. פּראַנק 181

זייט

אַבסערוואַציעס... — פון ס. קאַנאַ 185
געזעלשאַפטלעכע טוער וואָס האָבן אָנגעפירט מיט די אידישע
אינסטיטוציעס אין תשט"ו 193
אַ בריוו (דערציילונג) — פון אשר שטשוטשינסקי 225
„וויצאָ" אין קובאַ און איר בייטראָג צו מדינת ישראל
— פון רחל געשקאָוויטש 229
דאָס אידישע לעבן אין קאַנאַדע — פון מ. גינזבורג 233
סטאַטיסטיק וועגן אידישע טויט־פאַלן אין תשט"ו 240
רעזומען פון געזעלשאַפטלעכן לעבן אין בילד 321

ש פ א נ י ש ע א ֿ פ ט י ל ו נ ג

זייט

ראש השנה 3
וואָס איז בני־ברית — פון מאַרקאָ פיטשאָן 9
יהודה הלוי, דער גרויסער פּאָעט — פון אברהם מאַרקוס מאַטערין 13
די מוזיק אין ישראל 17
אַ טעות — פון א. י. דובעלמאַן;
איבערגעזעצט פון: סאַלאַ ראָוסקאָ 33
די מענטשלעכע און אידישע פערזענלעכקייט פון
אַלבערט איינשטיין — פון דר. דיאַניסיאָ קאַסטיעל .. 37
דער אידישער פאָוויליאָן אויף דער ביכער־פעריע —
— פון כאַאקין טעקסידאָר 43
אויפגאַבן פון דער אידיש־קובאַנער קולטור־גרופּע
פון דר. ענריקע אייבער 47
פאַרגאַנגענהייט, געגנווארט און צוקונפט פון אונזער מיטל־שול
— פון דר. מאַנועל דע לאַ מאַטאַ 51
די פונדאַמענטן פון דער דערציאונג — פון דרא. סאַפיאַ אָוועגס 55
אַ גרויסער בייטראָג צו דער קובאַנער פּעדאַגאָגיע איז דער בוך
פון דרא. גלעזער־קאַסטיעל 60

Como usted las desea...

transparentes y duraderas

Medias de Nylon

GOLD SEAL

(Sello de Oro)

Dan a sus piernas mayor lucimiento por su ajuste perfecto y transparencia inigualable.
Usted sabe la calidad que lleva porque el número de agujas y denier de las medias GOLD SEAL va perforado en cada media para mayor garantía. Para el uso diario pida el tipo de 54 agujas y 30 denier que son las más fuertes que se fabrican. Si desea las más finas y transparentes, pida GOLD SEAL de 66 agujas y 12 denier.

Para señoras, caballeros y niños

Medias y escarpines

GOLD SEAL

(Sello de Oro)

לוח תשט"ז — 1955-56

תשרי תשט"ז סעפטעמבער - אקטאבער 1955

השולה: ליל ר' (17.9) 5.18'

א	17		סעפטעמבער
ב	18		א' ראש השנה
ג	19		ב' ראש השנה, תשליך
ד	20		צום גדליה
ה	21		
ו	22		
ז	23		
ח	24		האזינו, שבת שובה
ט	25		ערב יום כפור
י	26		יום כפור, זכור
יא	27		
יב	28		פו' יאר' דנם רעך פסוקה
יג	29		סח מ אפ'סקין
יד	30		ערב סוכות
טו	1		אקטאבער
טז	2		א' סוכות
יז	3		ב' סוכות
יח	4		ג' חוה"מ
יט	5		ד' חוה"מ
כ	6		ה' חוה"מ
כא	7		הושענה רבה
כב	8		שמיני עצרת, נשם, זכור
כג	9		שמחת תורה
כד	10		אברהם
כה	11		
כו	12		
כז	13		
כח	14		
כט	15		בראשית, סטרכים התחדש
ל	16		א' ראש חדש

חשון תשט"ז אקטאבער - נאוועמבער 1955

השולה: יום א' (16.10) 13.2'

א	17		אקטאבער
ב	18		ב' ראש חדש
ג	19		
ד	20		
ה	21		
ו	22		עת צרה:ב
ז	23		שאלת(קל וחמר) טורין ישראל
ח	24		תענית ב' קמא
ט	25		
י	26		
יא	27		תענית ה'
יב	28		
יג	29		לך לך
יד	30		
טו	31		תענית ב' בתרא
טז	1		נאוועמבער
יז	2		
יח	3		
יט	4		
כ	5		רחא
כא	6		ג' שר דנם רעך פסוקה סח פר ת הדשטאנ
כב	7		
כג	8		
כד	9		
כה	10		
כו	11		
כז	12		ד' שרה סטרכים התחדש
כח	13		
כט	14		
ל	15		ג' ראש חדש

כסלו תשט"ז נאוועמבער - דעצעמבער 1955

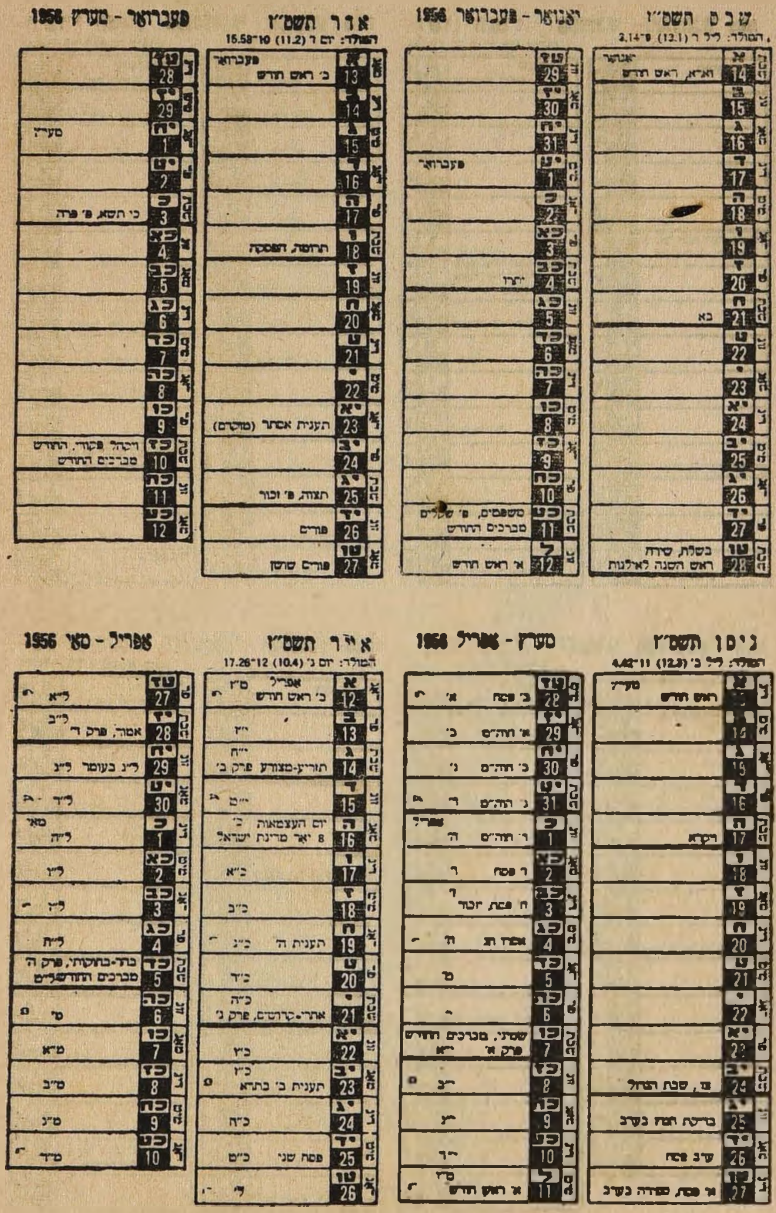
השולה: ליל ר' (15.11) 1.46'

א	16		נאוועמבער
ב	17		ב' ראש חדש
ג	18		
ד	19		תורחת
ה	20		
ו	21		
ז	22		
ח	23		
ט	24		
י	25		
יא	26		ויצא
יב	27		
יג	28		
יד	29		פו' דנם רעך אקן-רעקלאראציע
טו	30		
טז	1		דעצעמבער
יז	2		
יח	3		וישלח
יט	4		
כ	5		
כא	6		שאלה (קל וחמר) בחנ-ל
כב	7		
כג	8		
כד	9		ערב חנוכה
כה	10		א' חנוכה ראש, סטרכים התחדש
כו	11		ב' חנוכה
כז	12		ג' חנוכה
כח	13		ד' חנוכה
כט	14		ה' חנוכה
ל	15		ו' חנוכה, א' ראש חדש

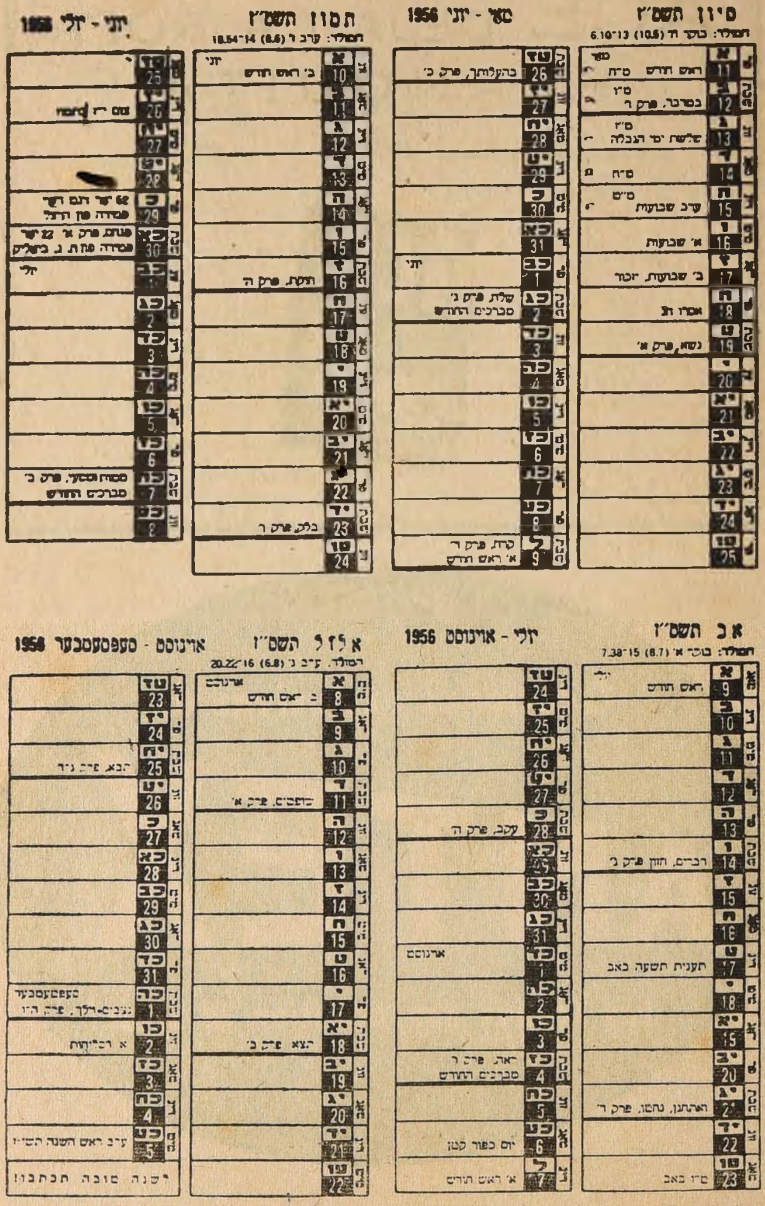
טבת תשט"ז דעצעמבער 1955 יאנואר - 1956

השולה: יום ד' (14.12) 14.30'

א	16		דעצעמבער
ב	17		ז' חנוכה ב' ראש חדש
ג	18		ח' חנוכה, סקון
ד	19		
ה	20		
ו	21		
ז	22		
ח	23		
ט	24		וינש
י	25		צום עשרה בטבת
יא	26		
יב	27		
יג	28		
יד	29		
טו	30		
טז	31		רחט
יז	1		יאנואר 1956
יח	2		
יט	3		54 יאר' דנם רעך נרינונג סח קק-ל
כ	4		
כא	5		
כב	6		
כג	7		שמות, סטרכים התחדש
כד	8		
כה	9		
כו	10		
כז	11		
כח	12		
כט	13		

טבת תשט"ז
ינואר - פברואר 1956
אדר תשט"ז
פברואר - מרץ 1956
ניסן תשט"ז
מרץ - אפריל 1956
אייר תשט"ז
אפריל - מאי 1956

לוח תשט"ז — 1955-56

ACE DEJA LA ROPA
BLANQUITA
Y LIMPITA

Creaciones exclusivas de

ANTEX

Las Toallas que acarician al secar!

ראש-השנה באַגריסונג פון פרעזידענט יצחק בן־צבי

צום נייעם יאָר דאַרפן מיר זיך אָפּ־נעבן אַ רעכנשאַפט פאַר דער פאַר־נאַנענהייט און האָבן פאַר די אויגן אויך די צוקונפט.

דאָס פארגאַנגענע יאָר האָט נישט נעבראַכט קיין היילונג צו די וואונדן, די נעהאָפטע רו און שלום; אונזערע נאַענטע שכנים האָבן נאָכנישט גע־לערנט פון דער ווירקלעכקייט און חאָבן נאָכנישט שלום געמאַכט מיט דער עקזיסטענץ פון מדינת ישראל. און אונזערע וייטע פריינט זענען נאָכ־נישט דערגאַנגען צו אַ פעסטן באַ־שלום וועגן אַ ממשותדיקער טאַט, וואָס זאָל אונטערשיידן צווישן דעם פאַר־פאַלגער און דעם גערודפטן, צווישן דעם אַגרעסאָר און דעם אַנגעגריפענעם.

דערפאַר אַבער קענען מיר מיט סא־טיספאקציע באַצייכענען די רעזולטאַטן פון אונזערע באמיאונגען און דעם פאַרשריט פון מדינת ישראל אינם לעצטן יאָר. צוויי וויכטיקע דערגרייכונגען קען מען אָנמערקן אין דעם יאָר: די וויסטערריקע דערַאַבערונג פון דער וויסטעניש און דערלייזונג פון דעם נגב, ווי אויך די דערַאַבערונג פון דער בערגיקער ערד און די אויסטריקענונג פון די זומפן אין צפון. אין נגב האָבן אויפגעשפראָצט, זינט דער מדינה־גרינדונג, 34 ישובים און דאָ נישט לאַנג האָבן מיר זוכה־געווען צו לאָזן אין נאַנג אַ נייַ־ווערק — דאָס ווערק צו באַוואָסערן דעם נגב פונם ירקון־טייך. דאָס אַלץ זאָגט אונז אָן פאַרשריט און בלויונג אויף דער נאַענטער צוקונפט. מיר ווילן זען מיט די אייגענע אויגן ווי עס ווערט מקויים די נבואה „אפתה על שפיים נהרות, ובתוך בקעות מעיינות אשים מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים". און אויף דעם חולה־ווערק ווערט געזאָגט אין תנ"ך: האומר למצולה חרבי, ונהרותיך אוביש".

אין משך פון די 7 יאָר זינט די מדינה עקזיסטירט, זענען צוגעקומען אַרום 300 נייַע ישובים און זייער צאָל דערגרייכט היינט 770.

עס איז אויך קענטיק געשטיגן די פראָדוקציע. עס זענען אויפגעבויט געוואָרן אַ סך וואוין־קוואַרטאַלן און עס האָבן זיך אָנטוויקלט די קאָמוניקאַציע־מיטלען: שאָסייען און אייזנבאַן־ליני־עס; עס האָט זיך שטאַרק אָנטוויקלט דער ים און לופט־פלאָט.

אין דעם יאָר האָט זיך פאַרשטאַרקט

דער טעמפּאָ פון דער עליה אין קרוב צו 40,000 ברידער־עולים זענען אָנגעקומען קיין ישראל. עס געניגט אָבער נישט די עליה אַליין. צוזאַמען מיט איר מוז קומען די טרייע ברודער־עליה לויבשאפט און דער אויפריכטיקער ווילן צו העלפן די עולים, דעם פּרט און דעם כלל, אַלע אידישע שבטים, זיך צונויפשמידן אין איין פאָלק.

יאָ, ס'איז געטאָן געוואָרן אַ וועלט־פּולע אַרבעט פאַר מיזוג־גלות, סיי אין די שולן און סיי אין דער צה"ל־ארמיי, סיי אין דער קאָלאָניזאַציע, און סיי אין פּאַרלאַמענטאַרישן לעבן. און אין די פּון דער מדינה, וועלכע וויסן נישט פון קיין שום דיסקרימינאַציע צווישן איין שבט און צווייטן און צווישן איין רעליגיע און דער צווייטער.

אין דעם פאַרגאַנגענעם יאָר איז ביי אונז אויך געמאַכט געוואָרן אַ גרעבעטער אָנהויב אייניצפלאַנצן די העברעאישע שפּראַך. אַ דאנק דער פּריוויליקויט און טרייער חלוציש־קייט פון הונדערטער לערער און אינסטרוקטאָרן, זענען מיר שוין דערגאַנגען צו 50.000 דערוואַקסענע עולים, מענער און פרויען, וואָס לערנען העברעאיש, אויסער דעם פערטל מיליאָן קינדער אין די מלוכה'שע שולן.

אָבער דאָס גאַנצע גרויסע ווערק אונזערע איז נישט מער ווי אַן אנהויב: אין אונזער ערד ליגן נאָך באַהאַלטן אוצרות, וועלכע זענען נאָך נישט אָנטדעקט געוואָרן, און עס ווערן אומאויפהערלעך געמאַכט באַמיאונגען ארויסצובאַקומען די באַהאַלטענע אוצרות. דעם היימלאַנד פאָלק דערוואַרט נאָך אַ גרויסע צוקונפט אין זיין היימלאַנד.

און אונזערע ברידער אין די תפוצות נויטיקן זיך אין דעם היימלאַנד, סיי די וואָס געפינען זיך אין דעם ישראלדיקן גלות, סיי די וואָס לעבן אין אַנדערע לענדער און קוקן ארויס אויף דער הילף פון היכל און אויף דער הילף פון ברידער, און טיף אין האַרצן ווייסן זיי, אז פון קיין שום אַנדער אָרט אין דער וועלט וועט פאַר זיי קיין גאולה נישט קומען. זאָלן אויך אַלע אונזערע ברידער אין די פרייע לענדער ווייסן, אז דער אויפקום פון מדינת ישראל איז אויך זייער אויפקום און איר דערפאָלג איז אויך זייער דערפאָלג. זייער פולע באַטייליקונג אין דער קאַנסאָלידאַציע פון דער מדינה און אין איר פּארשריט איז נישט מעגלעך אָן דער באַטייליקונג פון דער יוגנט אין דער עליה און אינם אויפבוי.

איך בין מתפלל צום צור ישראל וגואלו ער זאָל אונז בענטשן מיט אויסדויער און מיט אַרבעטס־פייאיקייט, מיר זאָלן קענען גובר־זיין אַלע אונזערע אָנגריפּער, וועלכע האָבן זיך פאַרנומען אונז אויסצושלינגען לעבעדיקערהייט.

מיר שטרעבן אָבער צו שלום אין דער גאַנצער וועלט, וויל שלום אין דער וועלט באַדייט אויך שלום פאַר אונז אַלע.

איך שיק איבער מיין באַגריסונג צו אַלע בירגער און איינוואוינער פון דער מדינה, אָן אונטערשייד פון רעליגיע און עדה, און צו אַלע אונזערע ברידער אין די תפוצות — אַ ברכה פון אַ גוט יאָר.

אַ באזונדערע באַגריסונג צו צבא הגנה לישראל און צו דער ישראלדיקער פּאָליציי, צו אַלע זיכערהייטס־כוחות פון דער מדינה אין דאַרף און אויפן נרענעץ, וואָס שטייען אויף דער וואַך טאָג און נאַכט, כדי צו זיכערן

יצחק בן-צבי

פרעזידענט פון מדינת ישראל

די מדינה און אירע אייגנוואוינער.
תחזקנה ידיכם!

און איך פארענדיק מיט דער ברכה:
„ופרוש עלינו סוכת שלומך, עלינו ועל כל באי תבל, על עמך ישראל ועל ירושלים".

זאל דאס אכטע יאר, וואס באנייט זיך אונטער דער פאן פון דער זעלבסט-שטענדיקער מדינת ישראל, זיין א גוט און גליקלעך יאר.

JOSE R. MIGUEZ

10 DE OCTUBRE 287

APARTADO 1452 - LA HABANA

נוצם די שיך „קאַרדאָוואַן" איין מאָל אַן איר וועט זיך איבער־
צייגן אַז זיי גיבן אייך די גרעסטע באקוועמלעכקייט, באזייטיקן די
מידקייט אַן הינער־אויגן פון אייערע פים.

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

VICTOR M. RODRIGUEZ

SEGUROS EN GENERAL

En su Nueva Dirección

Muralla 213 entre Aguiar y Cuba, Dptos. 405 y 406

Telf. A-4255 - La Habana

FELICITA CALUROSAMENTE A SUS NUMEROSOS CLIENTES HEBREOS EN PARTICULAR Y A LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN GENERAL, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

אַ יאָר אידיש לעבן אין קובא

(תשט"ו)

פון ס. בן-צבי

מיר שליסן אָפּ נאָך אַ יאָר פון ישוב קובא, וואָרשיינלעך דעם 31-טן פון אונזער עקזיסטענץ אלס קאָלעקטיוו, וואָס געפינט זיך נאָך אלץ אין פראָצעס פון פאָרמירונג און אויסגעשטאַלטונג; וואָס זוכט צו געפינען צוגעפאַסטע פאָרמען אויף צו געבן אויסדרוק צו זיינע געזעלשאַפטלעכע און נאַציאָנאלע פּראָבלעמען און וואָס שטרעבט אויפצוהאַלטן זיין צוגעבונדנקייט און איבערגעגעבנקייט צו פאָלק ישראל און מדינת ישראל.

אין דערפאָר איז אפשר אַ יאָר אידיש לעבן אין קובא — אין די באַגרעניצטע באַדינגונגען געשאַפן דורך צען אָדער צוועלף טויזנט אידן — אַ נאָר אינטערעסאַנטער קאַפּיטל, וואָס איז אָנגעפּיקעוועט מיט געשעענישן, אונטערנעמונגען און פאַקטן, וואָס מיר אלײן שאַצן אַמאָל זייער וויניק אָפּ, אָבער וועלכע זענען פון קאָלאָסאַלער באַדייטונג וועגן מיר נעמען זיי אויף אין קוקן אויף זיי פון אַ וויטן און בריטן היסטאָרישן פערספּעקטיוו.

דאָס יאָר תשט"ו — וואָס פאָלט אויך צוזויף מיט דעם זיבעטן יאָר פון דער עקזיסטענץ פון מדינת ישראל — האָט זיך באַוונדערס אויסגעצייכנט מיט אַקטיוויטעטן וואָס האָבן דעמאָנסטרירט, אז דער ישוב קובא האָלט נאָך אַן מיט ענטוזיאַזם און ליבע זיין צוגעבונדנקייט צו דער אידישער מדינה און ער איז גרייט צו געבן זיין פולע מאַראָלישע און פינאַנסיעלע שטיצע, כדי די אידישע מדינה זאָל קענען לייכטער איבערטראָגן אירע קאָמפּליצירטע פּראָבלעמען און שוועריקייטן, ביז זי וועט דערגרייכן איר פולע עקאָנאָמישע זעלבסטשטענדיקייט און דעם גענאַרטן שלום מיט די שכנותדיקע מלוכות וואָס וועט במילא פארזיכערן איר פאָליטישע סטאַביליטעט אין דער צוקונפט.

אין דעם יאָר תשט"ו האָבן מיר געמערקט מיט גרויס צופרידנהייט אַן אויפשטייגנדן אינטערעס ביי אונזער יוגנט צו אַלע מאַניפעסטאַציעס פון אידישקייט און צו די פונדאַמענטאַלע פּראָבלעמען פון אידישן פאָלק.

אונזערע וויכטיקסטע אינסטיטוציעס האָבן אין תשט"ו געמאַכט אַלע אָנשטרענגונגען ניט בלויז צו דערפילן זייערע טעגלעכע אויפגאָבן, נאָר אויך כדי ארויסצוגיין אויפן בריטן געזעל-

שאפטלעכן שליאך און דערהויבן דעם אלגעמיינעם מצב פון ישוב, הן כלפי פנים הן כלפי חוץ.

געווים האבן מיר אין פארגאנגענעם יאר אויך געהאט צו פארצייכענען א בארג־ארבעט ביי געוויסע געזעלשאפטן, אביסל היים־בלוט אין די באציאונגען צווישן אינסטיטוציעס, און א רייע אינ־ערלעכע פראבלעמען, וואס האבן ארויס־גערופן טיפע פארביטערונג אין אלע קרייזן. דאס זענען זיכער ניט מער ווי מאניפעסטאציעס פון אונזער גע־זעלשאפטלעכער אומרואיקייט, וואס באוויזן, אז ישוב קובא דארף נאך דורכמאכן ערנסטע און גרויסע טראנס־פארמאציעס ביז ער וועט דערגרייכן דעם אמתן מצב פון סטאביליטעט, נא־ציאנאלן באוואוסטזיין און אלזייטיקער שעפערישקייט.

לכבוד ראש־השנה ווילן מיר דא פרובירן אין א קאנדענסירטער פארם מאכן א רעזומען פון די וויכטיקסטע אקטיוויטעטן פון אונזער ישוב און תשט"ו, כדי אויפן שוועל פון נייעם יאר זאלן מיר זיך קענען שאפן א קלארן באגריף וועגן אונזערע אויפגאבן אין דעם נייעם יאר תשט"ז.

ישראל באנד - דרייוו

ד ערשטע טעטיקייט פון יאר תשט"ו לטובת מדינת ישראל איז געווען דער ישראל־באנד־דרייוו. כדי צו ארגאני־זירן דעם פארקויף פון די ישראל־באנדס איז געקומען קיין האוואנא יצחק המאירי ע"ה, (אומגעקומען צווישן די 58 פאסאזשירן פון „אל־על"־ערפלאן, ארונטערגעשאסן פון בולגאריש סאלדאטן). נאך אייניקע וואכן פון אינטענסיווער טעטיקייט איז אים געלונגען צוזאמענצושטעלן א קא־מיטעט, וואס זאל זיך אפגעבן מיט דעם פארקויף פון די ישראל־באנדס. אין שפיץ פון קאמיטעט האט זיך געשטעלט דער פראמינענטער געזעלשאפטלעכער טוער און ביזנעסמאן ה' אראלפא קעיץ און צווישן די אנדערע מיטגלידער האבן פיגורירט אידן פון אלע קרייזן פון אונ־זער ישוב.

די פייערלעכע פראקלאמירונג פון דעם ישראל באנד־דרייוו איז פארגעקו־מען דעם 10־טן נאוועמבער אויף א גרויסער פאלקס־פארזאמלונג אין פא־טראנאט־בנין און מיט דעם אנטייל פון פאסט און טעלעגראף מיניסטער פון ישראל, דר. יוסף בורג, וועלכער איז געווען דער פעסט־רעדנער.

דער באזוך פון מינסטער בורג איז פארוואנדלט געוואָרן אין א גרויסער יום טוב'דיקער געשעעניש. ער איז אויך אויפגעטראטן מיט רעדעם פאר די ציוניסטישע אקטיוויסטן, פאר די „וויצא"־פרויען און אויף א אויפנאמע וואס איז לכבוד אים ארגאניזירט ge־ווארן אין דער פריוואטער רעזידענץ פון טשארלעס שאפירא. אויסער זיינע קאנטאקטן מיט די פארשיידענע קרייזן פון אונזער ישוב, איז ער אויך געקו־מען אין פארבינדונג מיט די אפיציעלע קובאנער רעגירונגס־קרייזן. מינסטער בורג איז אויפגענומען געוואָרן דורך דעם קובאנער אויסלאנדס־מיניסטער און האט אויך אפגעשטאט א קארטו־אזיע־וויזיט צו זיין קאלעגע דעם קובאנ־ער קאמוניקאציע - מיניסטער דר. עגיליאר. (אין באגלייטונג פון ישראל־קאנסול).

דער פארקויף פון די ישראל־באנדס האט זיך אנגעפאנגען אויף די צוזא־מענקונפטן מיט מיניסטער בורג: בעת דער אויפנאמע אין דער היים פון ה' טשארלעס שאפירא זענען פארקויפט באנדס פאר דער סומע פון איבער 40

טויזנט דאָלער; אויף דעם גרויסן מיטינג איז פֿאַרקויפט געוואָרן ארום 15 טויזנט דאָלער; אויף דער אויפֿאַמע אין ישׂראל־קאָנסולאַט — צען טויזנט דאָלער און אין ציוניסטשן בית־עם — פֿאר פינף טויזנט. נאָך דער אָפּפֿאָר פון מיניסטער בורג איז פֿאַרגעזעצט געוואָרן דער פֿאַרקויף דורך דעם ספּעציעלן שליח יצחק המאירי ע"ה, מיט דער הילף פון עסקנים. עס איז דערגרייכט געוואָרן צו פֿאַרקויפן אין סך־הכל פֿאר 140 טויזנט דאָלער באָנדס, און די אַרבעט איז איבערגעריסן געוואָרן, ווייל עם האָט זיך אָנגעהויבן דער קרן היסוד קאַמפּיין. די ישׂראל־באָנדס זענען פֿאַרקויפט געוואָרן צו קרוב 300 אידן פון האַוואַנא און פֿראַווינץ. דער פֿאַרקויף אין פֿראַווינץ איז דורכגעפֿירט געוואָרן דורך דר. יצחק גאָטליב, וועלכער האָט געווילט צוויי וואָכן צייט אין קובא.

דער קובאַנער באָנד־דרייוו קאַמיטעט האָט אויך געשיקט א דעלעגאַציע צו דער אינטערנאַציאָנאַלער מאַביליזאַציע קאָנפֿערענץ פֿאר די ישׂראל־באָנדס, וואָס איז פֿאַרגעקומען דעם 29־טן און 30־טן יאָנואַר, אין מיאַמי־ביטש. די דעלעגאַציע איז באַשטאַנען פון ה' אַדאָלפֿ קיין; ישׂראל קאָנסול ס. מ. קאַפּלאַן און זיין חשובע פרוי; משה לעווין און זיין חשובע פרוי; פרוי לייזע אויטיאַנסקי; מאָרים גימעלשטיין און יוסף וויטקינאַס, וואָס האָט רעפּרעזענטירט דעם פֿאטראַנאַט.

קרן היסוד — המגבית המאוחדת לישׂראל 1955

דער יערלעכער קרן־היסוד קאַמפּיין איז געווען די צווייטע מאַניפעסטאַציע פון איבערגעגעבנקייט און צוגעבונדנקייט פון אונזער ישוב צו מדינת ישׂראל.

ד צוגרייטונגען צום קאַמפּיין זענען געמאַכט געוואָרן דורך דעם פּערמאַנענטן קרן־היסוד־דירעקטאָריום, וואָס איז געשאַפֿן געוואָרן דעם 5־טן כּסלו טעמבער און וועלכער איז אָפּיציעל פֿראָקלאַמירט געוואָרן דעם 22־טן נאָוועמבער אויף א פּיי[illegible]עכן אָקט, מיט דער באַטייליקונג פון ישׂראל־מיניסטער אין גריכנלאַנד, דר. אברהם דרום, וועלכער האָט באַזוכט א רייע צענטראל־אַמעריקאַנער רעפּובליקן אין די אינטערעסן פון דעם פֿאַנד.

דער דירעקטאָריום האָט אין צייט אָנגעפֿאַנגען די צוגרייטונגען צו שאַפֿן א קאַמפּיין קאַמיטעט. אזוי, אז ווען ס'איז אָנגעקומען אין האַוואַנא, דער דירעקטאָר פון לאָטיין־אַמעריקאַנער דעפּאַרטאַמענט פון קרן היסוד אין ירושלים, ה' יוסף טכאַרניצקי, האָט מען גלייך געפֿונען צוטרעטן צו דער פֿראַקטישער אַרבעט.

דער קרן־היסוד קאַמפּיין איז פֿראַקלאַמירט געוואָרן אויף א גרויסן מיטינג פון קובאַנער אידנטום דעם 18־טן יאָנואַר, אין לאָקאַל פון פּאַטראַנאַטבנין. אויף דעם מיטינג האָט יוסף טכאַרניצקי געברַאַכט דעם רוף פון ירושלים באַר גרעסערע אָנשטרענגונגען אין 1955. עס איז געוואָרפן געוואָרן דער לאָזונג „צוריק צו 1948 אין גייסט און טאַט".

א דאַנק דער איבערגעגעבנקייט פון די עסקנים פון קאַמפּיין־קאַמיטעט און דער אָנגעשטרענגטער מיטאַרבעט פון ספּעציעלן שליח יוסף טכאַרניצקי איז געלונגען צו אקטיוויזירן א גרעסערע צאָל עסקנים און הויבן דעם ניוואָ פון קאַמפּיין.

ה' יוסף טכאָרניצקי האָט פיל מיט־געהאָלפן אין שאַפן א גוטע שטימונג פאַרן קאָמפּיין צווישן אַלע קרייזן פון ישוב. זיינע אומצאָליקע עפּנטלעכע אויפטריטן האָבן געווען דעם באַוואוסטזיין פון קובאַנער אידנטום. יוסף טכאָרניצקי האָט געהאַלטן רעפּעראַטן פאַר יונגט, בייַ די ספּרדים, צווישן אַלע „וויצא"־גרופּן און איז אויך פּערזענלעך מיטגעפאָרן מיט דער עסקנים צו באַזוכן אַלע פּראָווינץ־ישובים.

צים ערשטן מאָל איז אויך אריינגעצויגן געוואָרן אין דער קרן היסוד־ארבעט דער אזוי־גערופענער צווייטער דור. וועלכער האָט געאַרבעט אויטאָנאָם און באַזונדערט די יונגע פּאָרלעך, וועלכע האָבן נאָך קיינמאָל זיך ניט געהאַט בייגעשטייערט פּאַר מדינת־ישׂראל.

דער אָפּיציעלער אָפּשלוס פון קרן היסוד קאָמפּיין איז פּאַרגעקומען דעם 28־טן יוני און ביי דער גענעהמיגט איז באַקאַנט געוואָרן, אז עס איז גענונגען צו שאַפן איבער 110 טויזנט דאָלער. וואָס דאָס מיינט מיט אן ערך 20־פּראָצענט מער ווי מיט א יאָר צוריק. אויב דער דערפאָלג פון קאָמפּיין דארף צוגעשריבן ווערן דעם גאַנצן קאָמפּיין־קאָמיטעט, מוז מען אָבער באַזונדערס דערמאָנען די איבערגעגעבענע ארבעט פון דעם עקזעקוטיוו־קאָמיטעט אין באַשטאַנד פון די עסקנים ישׂראל לוסקי, אקטוארנדער פּרעזידענט (אין אָנבליק פון דער קראַנק־הייט פון פּרעזידענט ה' מאָרים גימל־שטיין) ברוך שאַמעס, סעקרעטאַר; דוד אויטאָנסקי, אָרגאַניזיר־סעקרעטאַר און ענריקע קויפמאַן, קאַסיר און אַנדערע.

פּריוואַטע אינוועסטמענטס אין מדינת ישׂראל

דער העכסטער אויסדרוק פון צוטרוי צו מדינת ישׂראל האָט זיך געזען אין פאַרנאַנגענעם יאָר תשט"ו דורך די פּריוואַטע אינוועסטמענטס. וואָס קראַנער אידן האָבן געמאַכט דורך פאַר שיידענע פּריוואַטע און האַלב־אָפיציעלע קערפערשאפטן.

אין שייכות מיט די אינוועסטמענטס האָבן מיר דאָ געהאַט פאַרטרעטער פון א רייע ישׂראל פירמעס, וואָס זענען טעטיק הויפּטזעכלעך אויף די געביטן פון לאַנדווירטשאַפטלעכער אנטוויקלונג פון לאַנד.

די גרעסטע געשעפטן האָט געמאַכט אין קובא די „רסקו איזראעל קאָרפּאָרייישאַן", א קאָמערציעלע קערפערשאפט, וואָס שטייט אונטערן אויפזיכט פון דער אידישער אגענטור. און וועלכע איז באַקאַנט אין ישׂראל פאַר מער ווי צוואַנציק יאָר, דורך אירע טעטיקייטן אויף די געביטן פון לאַנדווירטשאַפט, אינדוסטריע, עקספּאָרט - אימפּאָרט, הייזער־בוי א. א. וו.

אין חודש אָקטאָבער זענען געקומען אין האוואנא אויף א באַזוך פון דריי טעג צייט דער פּאָרזיצער פון דעם אַדמיניסטראַטיוון ראַט פון דער „רסקו" אין תל אביב און חבר הכנסת, הר. ישעיהו פּערדער און דער וויצע־פּרעזידענט אין דירעקטאָר פון דער „רסקו" געוועלשאפט, ה' יצחק אימבער. כדי צו פאַרהאַנדלען מיט א גרופּע אינדוסטריאַליסטן וועגן פאַרמירן א קובאַנער „רסקו"־גרופּע וועלכע זאָל אינוועסטירן א סומע פון הונדערט אָדער הונדערט פופציק טויזנט דאָלער און פיר געביטן פון דער ישׂראל־ווירטשאפט.

א צאל מענטשן האבן זיך פאראינטע־רעסירט אין דעם פראיעקט, וועלכער איז ערשט רעאליזירט געווארן אין חודש אפריל בעת דעם באזוך פון ה' מיכל אייזענשטאט, פארטרעטער פון דער „רסקו" פאר צענטראל־אמעריקע.

די „רסקו" האט פארקויפט אין פאריקן יאר נאך צען פרדסים פון "עם „אשקלון"־פראיעקט. וואס צאלט ביז צען פראצענט פון די פארדינסטן אין אויסלענדישע וואלוטע; א צאל „רסקו"־דעבענטשערס וואס צאלן פינף פראצענט און עס איז קאנסטיטואירט נעווארן די קובאנער „רסקו"־געזעלשאפט מיט א קאפיטאל פון קרוב זעכציק טויזנט דאלער און מיט אויסזיכטן צו פארגרעסערן דעם קאפיטאל ביז הונדערט אדער הונדערט־פופציק טויזנט דאלער. די אינוועסטארס פון דער גרופע פארדינען שוין ווי א מינימום פינף פראצענט פון זייער קאפיטאל, מיט אויסזיכטן, אז די פארדינסטן זאלן דערגרייכן ביז 10 אדער 12 פראצענט יערלעך, אין דער נאענטער צוקונפט.

אין חודש דעצעמבער זענען דא געווען אויף א באזוך ה' יחיאל ווייצמאן און צבי גראס, פרעזידענט און דירעקטאר פון דער „ישראל־פיקאן געזעלשאפט", וואס גיט זיך אפ מיט אינישטעלן א פלאנטאציע פון פיקאניס, וואס איז א וויכטיקער שפייז־פראדוקט פאר לאנד און קען אויך דינען אין דער צוקונפט פאר עקספארט. די נעזעלשאפט וואס האט פארקויפט אירע אקציעס אין די שטאטן, קאנאדע און א רייע צענטראל־אמעריקאנער לענדער, האט אויך געפונען ביי אונז אין האוואנא א צאל מענטשן, וועלכע האבן געקויפט אקציעס פון דער געזעלשאפט, וואס זאגט צו גאנץ באדייטענדע פראפיטן אין דער צוקונפט.

כמעט אין דער זעלבער צייט איז דא אויך געווען טעטיק ה' יוסף אברא־מי, אן אלטער קובאנער תושב, וועלכער פארטרעט די ציטרום־פירמע „מהדרין" פאר צענטראל־אמעריקע. יוסף אברא־מין איז נעלונגען צו פארקויפן צו קובאנער אידן א צאל פרדסים אין ישראל.

די ציוניסטישע באוועגונג אין קובא

דער אקטיוסטער געזעלשאפטלעכער כוח אויף דער אידישער גאס אין תשט"ו איז געווען די ציוניסטישער באוועגונג. די פארשיידענע ציוניסטישע גרופירונגען האבן במשך פון עם יאר דורכגעפירט אן א שיר אונטערנעמונגען פון פארווייזערישן, דערציערישן, נאציאנאלן און טראדיציאנעלן כאראקטער. די טעטיקייטן האבן ארומגענומען אלע קרייזן פון ישוב, מענער, פרויען און יוגנט און האבן מיטגעווירקט צו הויבן דעם קולטורעלן ניוואו און דעם נאציאנאלן באוואוסטזיין פון ישוב.

די ציוניסטישע פארריכטונג האט מיט פולער אחריות געוואלגט פאר אלע טעטיקייטן וואס האבן צו טאן מיט מדינת ישראל און איבערהויפט ווען עס האט זיך געהאנדלט ווענן מאביליזירן פינאנסיעלע פאנדן. די ציוניסטישע פארייניקונג האט מינעווירקט אקטיוו אין דעם פארקויף פון די ישראל־באנדס, ביים דורכפירן דעם קרן־היסוד קאמפיין, אין ביים פאראינטערעסירן קובאנער אידן אין מאכן פריוואטע אינוועסטמענטס אין ישראל.

אלע ישראל־געסט זענען אויפגענומען געווארן אין דער ציוניסטישער

פֿאַרייניקונג און עם זענען אָרגאַניזירט געוואָרן עפּנטלעכע אונטערנעמונגען, כּדי אויפצוקלערן די ציוניסטישע און ישׂראל פֿראָבלעמאַטיק. צווישן די זויכטיקסטע אונטערנעמונגען איז כּדאי צו דערמאָנען: דער אָקט צום צווייטן יאָרציים נאָך דעם ערשטן פֿרעזידענט פֿון מדינת ישׂראל הר. חיים ווייצמאַן ז"ל; דער פֿראָטעסט־כּינוס קעגן דער הינריכטונג [redacted] די קדושי־קאירא, מיט דער באַטייליקונג פֿון יוסף טכאָרניצקי; אייפּנאַטע פֿאַר מיינסטער דר. יוסף בורג; אייפּנאַטע פֿאַר אמבאַסאַדאָר יוסף קיסרי, וועלכער איז דאָ געקומען פֿאַרטרעטן די ישׂראל־רעגירונג צו דער מאַסע דע פֿאַכּעמיאָן פֿון פֿרעזידענט באַטיסטאַ; די הערצל־ביאַליק אָקאַדעמיע; אוו די פּייערונגען צום זיבעטן יום־העצמאות פֿון מדינת ישׂראל, וואָס זענען באַשטאַנען אין דעם גרויסן פֿאַלקס־מיטינג, לייגן א קראַנץ־בלומען ביים מאָנומענט פֿון כּאָסע מאַרטי א. א. וו.

טראָץ דעם וואָס די ציוניסטישע פֿאַרייניקונג האָט גיהאַט בודזשעט און דעפּיציט שוועריקייטן און אויך אָרגאַניזאַציאָנעלע פּראָבלעמען, האָט די פֿירערשאַפֿט דאָך אייפֿגענומען און באַשטעטיקט א פּראָיעקט יוענן מאָדערניזירן דעם בית־עם אין אים איבערבויען, כּדי צו שאַפֿן מער פּלאַץ און באַקוועמלעכקייטן פֿאַר אַלע גרופּן אין זייערע טעטיקייטן.

דער „וויצא" האָט אָנגעהאַלטן דעם שטאַרקן ריטם פֿון אירע טעטיקייטן וואָס האָבן אַרומגענומען קרוב צו טויזנט פּינקט הונדערט פֿרויען פֿון די פֿאַרשיידענע גרופּן. כּמעט יעדן חודש ווערן דורכגעפֿירט איינע אָדער צוויי אונטערנעמונגען, כּדי צו שאַפֿן די פֿאַנדן פֿאַרן אַלגעמיינעם „וויצא"־בודזשעט. די „וויצא" האָט אויפֿגענומען אַלע ישׂראל־געסט און אויך דורכגעפֿירט אַנדערע קולטורעלע אונטערנעמונגען. די „וויצא" קאָאָפּעריירט אויך אין אַלע אַלגעמיינע וויכטיקע ציוניסטישע אונטערנעמונגען ווי קרן־היסוד קאַמפּיין, יום־העצמאות א. א. וו. (זעט מער וועגן דער „וויצא" אין די אַרטיקלען פון ב. טערנער און רחל גערשקאָוויטש).

דער קרן־קימת לאַנד־דירעקטאָריום האָט אין לעצטן יאָר ניט בלויז באַווירן צו פֿאַרגרעסערן זיינע נאַרמאַלע הכנסות, נאָר אויך אויסשפֿרייטן זיינע געביטן פון אַרבעט. דער קרן־קימת איז אריינגעדרונגען אין אַלע אידישע היימען, אין די אידישע שולן און האָט צוגעצויגן פֿאַרשטייער פון אַלע יוגנט־קלובן צו דער אַרבעט. דער קרן קימת פירט דורך אונטערנעמונגען אין שייכות מיט אַלע טראַדיציאָנעלע אידישע יום טובים, אַבער די צוויי אָקטן, וואָס געפינען יערן יאָר אַ טיפן אָפּקלאַנג, זענען דער פּורים באַזאַר און דער קאָנקורס פון דער אסתר המלכה.

דער לאַנד־דירעקטאָריום האָט אין פֿאַרגאַנגענעם יאָר אויפֿגענומען דעם דירעקטאָר פון קרן קימת הויפּט־אָפּיס אין ירושלים, ה' מיכל גרייווער, וועלכער האָט געמאַכט א טור איבער די לאַטיין־אַמעריקאַנער לענדער. דער וויזיט פון ה' גרייווער איז אויסגענוצט געוואָרן אויפצוארבעטן נייע ארבעטס־פּלענער און דער קרן קימת האָט אויסגענומען אויף זיך די אחריות דורכצופירן די רעגיסטראַציע פֿאַרן „יד ושם" — דער פּראָיעקט צו פֿאַראייביקן דעם אנדענק פון די זעקס מיליאָן קדושים.

זייט אייניקע וואכן האט דער קרן קימת אויפגענומען אלס עקזעקוטיוו דירעקטאר דעם ה' יוסף חצור, וועלכער איז געקומען פון ישראל, און וועלכער האט א סך יאהרן פון דערפאהרונג אויף דעם געביט אין ארגענטינע.

די ליגע פאר דער הסתדרות האט אין דעם לעצטן יאהר צו פארצייכענען איין וויכטיקע אקטיוויטעט: די דורכפירונג פון איר צען יעריקן יובילייאום, וואס איז פארגעקומען דעם 25-טן דעצעמבער, אין גרויסן זאל פון פאטראנאט-בנין, מיט דער באטיליקונג פון ה' ישראל סטאלארסקי דירעקטאר פון "אטיין-אמעריקאנער דעפארטאמענט פון "הסתדרות"-קאמפיין אין ניו יארק. דער קאנצערט-טייל איז אויסגעפירט געווארן דורך דעם באריטן אידישן קינסטלער סידאר בעלארסקי, באגלייט אויף פיאנא דורך יאשא פישערמאן. די ליגע האט צו דער גרעסטן אויך ארויסגעגעבן א איינמאליקע רייכע אויסגאבע אונטערן נאמען "אונזער וועג"...

אידישער צענטער אין קובא

די לאגע פון אידישן צענטער איז אין דעם פארגאנגענעם יאר נאך מער קאמפליצירט געווארן. די אייניציקע אקטיוויטעט וואס בלייבט איבער צו פארצייכענען איז דער זכור-אקט נאך די קריגישים פון וואשינגטאן, ייאם איז פארגעקומען דעם 19-טן אפריל. עס זענען געווארן בייַ עטלעבע גרעסערע פארוואלטונג-באראטונגען, כדי צו באהאנדלען די צוקונפט פון דער אינסטיטוציע. דער פארזוך ארויסצוברענגען די דרייסיק טויזנט דאלער פון די דריי קאסירן פון דעם צענטער-בנין האט זיך ליידער ניט איינגעגעבן, אזוי אז מען האט ניט געקענט אונטערנעמען קיין פלענער ווי אזוי איבערצובויען אדער מאדערניזירן דעם לאקאל פון דער אינסטיטוציע. אין חודש נאוועמבער האט די פארוואלטונג פון צענטער זיך געווענדעט צו דער פארוואלטונג פון פאטראנאט, פארלאנגענדיק א פלאץ אין דעם נייעם בנין פון וועדאדא. אבער דא איז געקומען א נעגאטיווער ענטפער. די זואל-קאמיסיע, וואס איז אויסגעוויילט געווארן אויף איינער פון די מיטגלידער-פארואלטונגען האט ניט באווייזן בין היינט צו טאג דורכצופירן די וואלן פון א נייער פארוואלטונג. אין יאר תשט"ז וועט דער אידישער צענטער דארפן זוכן א ערנסטע און פונדאמענטאלע לייזונג צו זיין לאגע.

די אויטאנאמע צענטער שולע

גאר אנדערש זעט אויס די סיטואציע אין דער צענטער-שולע, וואס ווערט אנגעפירט פון א אויטאנאמער שול-פארוואלטונג. דער לעצטער יאר דארף פארצייכנט ווערן ווי א יאר פון פראגרעס און אויפשטייג. באזונדערס דארף דערמאנט ווערן די גרינדונג פון דער מיטל-שול, וואס איז א נייער וועג-פונקט אין דער עקזיסטענץ פון דעם וויכטיקן לערן-אנשטאלט, וואס ציילט קרוב פיר הונדערט תלמידים.

ביי דער זייט פון דער אויטאנאמער פארוואלטונג איז אויך טעטיק דער מוטער-פארבאנד, וואס זארגט פאר א רייע אויסבעכערונגען אין דער טעכניש-אדמיניסטראטיווער זייט פון דער שולע, און וואס העלפט שאפן א וואוירעמע אטמאספערע ארום דער שולע.

דער מוטער־פארבאנד האט ארגאניזירט א האמענאכע פאר דעם לערער־פערסאנאל דעם 23־טן פעברואר, אין שייכות מיט דעם לערער־טאג, און העלפט מיט, אז די שולע אזל דורכפירן פייערונגען פון אלע אידישע יום־טובים און וויכטיקע דאטן.

די שול־פארוואלטונג האט צייטווייליק נעדונגען נאך צווי לאקאלן, אויסער פאר דער מיטל־שול און דער צווייטער — פאר די פאראלעל נראדן, אבער צו דער זעלבער צייט ווערט זייער ערנסט באטראכט א פראיעקט וועגן ארויפבויען נאך א שטאק אויף דעם בנין, וואו אלע שול־אקטיוויטעטן זאלן זיין קאנצענטרירט.

דער פאטראנאט

אין יאר תשט"ו האט זיך ענדלעך אנגעהויבן אויסקריסטאליזירן די פאליסי פון פאטראנאט. ביז דעם חודש פעברואר זענען דארט געווען בולט צווייטע טענדענצן. די ערשטע האט געהאלטן, אז דער פאטראנאט איז ניט מער ווי א בוי־קאמיטעט און עס דארף געשאפן ווערן א צענטראלע קערפער־שאפט פון ישוב. וואס זאל אויספילן מיט אינהאלט און אקטיוויטעטן די פיר יוגנט. די צווייטע טענדענץ האט זיך געהאלטן ביי דער איינשטעלונג, אז דער פאטראנאט דארף פארוואנדלט ווערן אין א אינסטיטוציע, וואס זאל אנפירן נארמאלע געזעלשאפטלעכע אקטיוויטעטן.

ביידע טענדענצן האבן זיך געלאזט פילן פאראלעל. פון איין זייט האט מען פארהאנדלט מיט די פארשטייער פון אלע אנדערע אינסטיטוציעס וועגן שאפן א צענטראלע־קערפערשאפט, באזירט אויף דעמאקראטישע יסודות. און פון דער צווייטער זייט האט דער פאטראנאט אנגעהויבן אנפירן געזעל־שאפטלעכע אקטיוויטעטן און עס זענען נעשאפן געוואלדן פארשיידענע דעפארטאמענטן.

דעם 1־טן פעברואר איז געפונען נעוואלן א זיצונג פון די פארשטייער פון אידישע אינסטיטוציעס וועגן אנטפלעכטן דעם סטאטוט וועגן צענטראליזאציע. דער פאטראנאט האט צו דער געלעגנהייט ארויסגעשיקט ספעציעלע אינלאדונגען צו זיינע מיטגלידער און זיי נעפונען אנוועזנד זיין אויף דעם וויכטיקן און היסטארישן אקט. דער פראיעקט איז אנגענומען געוואלדן אין פרינציפ מיט געוויסע קלייניע ענדערונגען. און וועז די צענטראליזאציע האט שוין אויסגעזען א רעאליטעט, האט די פירערשאפט פון פאטראנאט נעמאכט א שריט צוריק און פארגעסן דעם גאנצן פראיעקט.

גלייך האט זיך אנגעהויבן פילן דער נאנצער איינפלוס פון דער צווייטער טענדענץ. דער פאטראנאט האט אראפגעבראכט דעם חזן בלאכערא־ווימש, וועלכער האט געגעבן צוויי קאנצערטן און נעדאוונט א שבת אין דעם בית־הכנסת הגדול; (חודש פעברואר) דעם 23־טן פעברואר איז דורך דער אונטערנעמונגס־קאמיסיע ארגאניזירט נעוואלן א פארוויילונגס־אוונט צו דער נעלעגנהייט פון „גריטא דע באירע" און „טאמא דע פאסעס־אן" פון פרעזידענט באטיסטא; אין חודש מערץ איז ארגאניזירט נעוואלן א באנקעט פאר אינזשעניער אקילעס קא־פאבלאנקא, וועלכער האט געבויט דעם פאטראנאט־בנין; דער פאטראנאט האט צוזאמען מיט דער אידיש־קובא־נער קולטור־גרופע ארגאניזירט דעם

אקט צו באַרן דעם פאַרשטאַרבענעם וויסנשאַפטסמאַן און גרויסן איידן פּראָפעסאָר אלבערט איינשטיין.

אין חודש מאי האָט דער פאַטראָנאַט אָנגעהויבן ארויסגעבן א חודשלעכן ביולעטין, אונטערן נאָמען „אונזער וואָרט".

אויף דער אלגעמיינער מיטגלידער־פאַרזאַמלונג וואָס איז פאַרגעקומען דעם 16־טן יוני, צום יאָרטאָג פון לייגן דעם גרונטשטיין, האָט דער פאַטראָנאַט באשלאָסן וועלן א געזעלשאפט־לעכע אינסטיטוציע און איינגעשטעלט א צייטווייליקע מיטגלידס־קוואָטע פון 1 דאָלער א חודש. און עס איז באַשטימט געוואָרן, אז דער פייערלעכער חנוכת־הבית פון בנין זאל פאַרקומען דעם 27־טן אָקטאָבער.

לויט דעם באשלום פון 16־טן יוני איז קלאָר געוואָרן פאַר דער בריטער עפנטלעכקייט, אז דער פאַטראָנאַט וועלט פארוואַנדלט אין נאָך א אינסטיטוציע אין ישוב, א אינסטיטוציע וואָס וועט באַקומען די אנערקענונג און אפשאצונג, לויט די טעטיקייטן וואָס זי וועט אָנפירן אויף דער אידישער גאַס, אין די אינטערעסן פון אידע מיטגלידער און אין די אינטערעסן פון גאַנצן ישוב.

די „עליגיעזע קהלה „עדת ישראל"

דאָס „עליגיעזע לעבן" ביי אונז אין פאַרגאַנגענעם יאָר איז געווען זייער שטורמיש, אָנגעפילט מיט מחלקות, היים־בלוט, אָבער מען איז דאָך אויך געקומען צו א פאַרשטענדיקונג און אחדות.

אָנגעפאַנגען האָט זיך די מחלקות מיט דעם, וואָס א שוחט פון דער קהלה איז אריבער צום „עדת ישראל". הרב מאיר ראָזענבוים האָט געאסרט דעם שוחט. הרב מעלבער און דער „עדת ישראל" האָבן פאַרטיידיקט דעם שוחט און אָנגעוויזן, אז ער איז אוועק פון דער קהלה און זיך געשטעלט אונטער דער השגחה פון הרב מעלבער און דערפאַר איז דער אסור פון הרב ראָזענבוים קיין אסור ניט.

אין אָנפאַנג פון תשט"ו האָט הרב מאיר ראָזענבוים אויסגעדריקט זיין וואונטש צו פאַרלאָזן דעם כסא־הרבנות פין האוואַנא, אויב מען וועט אים באַפרידקן מיט א סומע געלט, וואָס זאל אים געבן א מעגלעכקייט זיך איינצוארדענען אין די פאַריניקטע שטאַטן. עס איז געשאפן געוואָרן א „צאָתך לשלום קאָמיטעט", וואָס האָט אָנגעהויבן זאַמלען געלט פאַר דעם צוועק. אָבער אזוי ווי צו דער אָנגעוויעזענער צייט איז די סומע ניט דערגרייכט געוואָרן, האָט הרב ראָזענבוים געמאַלדן, אז ער בלייבט אויף ווייטער רב אין האַוואַנא.

די קהלה איז דאָן געגאַנגען צו וואַלן אין די דערוויילטע פירערשאפט האָט זיך געשטעלט אלס ציל צו דערגרייכן אחדות ציווישן ביידע צדדים, ווי אויך ייזויין די רבנים. נאָך א רייע פאַראַיינלונגען וואָס האָבן זיך געצויגן מער ווי צוויי חדשים, האָט מען זיך געאייניקט, אז די קהלה און דער „עדת ישראל" זאָלן זיך פאַראייניקן אונטערן נאָמען „קהלה עדת ישראל". און ביידע רבנים זאָלן זיין אָנגעשטעלט פון דער קהלה. עס איז אויך אַראָפגענומען געוואָרן דער אסור פון דעם שוחט און עס האָט אויסגעוויזן, אז אלץ איז אין בעסטן אָרדענונג.

נאָענט פאַר ראש השנה איז באַקאַנט געוואָרן, אז הרב יהודה מעלבער

וויל פארלאזן דעם כסא־הרבנות אין האוואנא און פארן זיך באזעצן אין די שטאטן. אויף דער איניציאטיוו פון דער קהלה און הרב ראזענבוים וועלן נעשאפן א „צאתך לשלום קאמיטעט" פאר הרב יהודה מעלבער.

מיטן פנים צו דער יוגנט

איינער פון די לויכטיקסטע מאמענטן פון תשט"ו איז דער ארויסגעוויזענער אינטערעס צו דער יוגנט און די פאר־שטארקטע טעטיקייטן פון דער יוגנט גופא.

די וויכטיקסטע דערשיינונג אין דער יוגנט־וועלט איז בלי־שום ספק געווען דער „רונדער טיש" פון דער אידישער יוגנט, וואס איז פארופן געווארן אויף דער איניציאטיוו פון דער „גרופע פראָ־חלוצישן ציונזם". דער רונדער טיש האט אפגעהאלטן צוויי סעסיעס, דעם 23־טן און 29־טן נאוועמבער, און אם האבן זיך באטייליקט פארשטייער פון 14 יוגנט־קלובן און ארגאניזאציעס. הונדערטער יוגנטלעכע און געסט האבן ביי ביידע געלעגנהייטן אנגענומלט דעם זאל פון פאטראנאט, כדי אויסצוהערן די דעבאטעס פון די יוגנט־פירער, וועגן זייערע פראבלעמען און אויפגאבן. דער רונדער־טיש איז געקומען צום באשלוס וועגן דער נויט־וועניקייט צו שאפן א יוגנט־פעדעראציע, ווי א צענטראלע קערפערשאפט וואס זאל סטימולירן און קאארדינירן די יוגנט־טעטיקייטן אויף דער אידישער גאס.

נאך א וויכטיקע אקטיוויטעט וואס פארדינט דערמאנט צו ווערן איז די פרעזענטירונג פון דער ישראל־פיעסע אין שפאניש, טיטולירט „בערבות הנגב" (אין די סטעפעס פון נגב) פון דעם באקאנטן ישראל־שרייבער יגאל מאסענזאן, און אויפגעפירט פון דער „גרופע פראָ־חלוצישן ציונזם".

די אויפפירונג אזוי געווען זייער א דערפאלגרייכע, הן פינאנסיעל, הן מאראליש. די פיעסע איז געשטעלט געווארן צוויי מאל אין זאל פון פאטראנאט־בנין, און ביידע מאל ביי א פולן זאל.

צום ערשטן מאל איז די יוגנט צוגע־צויגן געווארן צו דער פראקטישער ار־בעט פאר ישראל. דער געשאפענער „בטחון"־קאמיטעט וואס האט מיט־געארבעט מיט דעם קרן־היסוד־קאמ־פיין, האט דעמאנסטרירט, אז צוויישן דער אידישער יוגנט זענען פארן גע־זונטע כוחות, וואס דארפן ארגאניזירט און געפלעגט ווערן.

אויך אין די אקטיוויטעטן פון די יוגנט־קלובן האט זיך דעם לעצטן יאר געמערקט א באדייטנדע אויפלעבונג.

דער „השומר הצעיר", האט צוב־קומען צוויי נייע מנהלים, וואס האבן דורכגעמאכט א קורס אין ירושלים און ער האט אוועקגעשיקט נאך צוויי חברים צו דעם קורס. די דאזיקע חלוצישע יוגנט־ארגאניזאציע גרייט צו א נייע גרופע צו עליה און האט אנגע־פאנגען א פארלעגערישע טעטיקייט, ארייסגעבנדיק זאמל־העפטן אין שפאניש, פון די שאפונגען פון די אי־דישע קלאסיקער, פון ישראל־שרייבער און לאקאלע שרייבער. די ארגאניזא־ציע האט געשאפן א אפטיילונג אין פאנטאגא דע קובא.

אויך דער „הנוער הציוני" האט אויסגעבריטערט זיין אויפלוט־פפערע דורך שאפן א נייעם קן אויפן נאמען פון „דר. חיים ווייצמאן".

די גרופע פון אידישע אוניווערזי־טעט סטודענטן האט אריינגעגעבן אין

אירע טעטיקייטן מער אידישן אינ־האַלט און ווידמעט אונטערנעמונגען צו די אידישע טראַדיציאָנעלע יום־טובים, אין אַנדערע וויכטיקע אידישע דאַטעס.

דער „ביתר" האָט באַקומען א גרויסע הילף אין דער פּערזאָן פון דר. שמואל מאצה, וועלכער איז דער די־רעקטאָר פון די העברעאישע לימודים אין אינסטיטוט „תחכמוני".

די „גרופּע פּראָ חלוצישן ציוניזם" האָט אויך איינגעפירט העברעאישע קורסן פאַר יוגנט און דערוואַקסענע, איין מאָל אין וואָך, וועלכע ווערן באַ־זוכט פון מער ווי דרייסיק שילער.

אידיש־קובאַנער קולטור־גרופּע

די אידיש־קובאַנער קולטור־גרופּע האָט אין דעם פאַרגאַנגענעם יאָר תשט"ו אָנגעהאַלטן דעם טעמפּ פון אירע טעטיקייטן, וואָס זענען געווען פון גרויס באַדייטונג פאַר אונזער ישוב און געהאַלפן צו שאַפן נאָך מער נאָענטערע באַציאונגען צווישן אידן אין קובאַנער אויף דעם קולטורעלן און סאָציאַלן געביט.

די קולטור־גרופּע האָט במשך פון יאָר דורכגעפירט האַמענאַכעם פאַר אירע מיטגלידער, אין שייכות מיט דעם „דאַקטוירים־טאָג" און „אינזשי־ניערן־טאָג", באַערט אירע מיטגליד־ער, וואָס האָבן זיך אויסגעצייכנט אויף פאַרשיידענע געביטן און דורכגעפירט אייניקע אקטן פון וויכטיקער באַ־דייטונג, ווי צום ביישפּיל, די לעקציע וועגן דר. פּאויל ערליך און די טרויער־אקאדעמיע צום טויט פון פּראָפעסאָר אלבערט איינשטיין (ציטאַטען פון פאַטראָנאַט).

עס איז באַזונדערס ווערט צו דער־מאָנען די באַמיאונגען פון דער גרופּע אויף צו דערגרייגן, אז דער קובאַנער בילדונגס־מינסטעריום זאָל גיבן א נא־מען „עסטאַדאָ דע איזראַעל" די עפּנט־לעכע שולע נומער 13, וואָס געפינט זיך אויף האַוואַנא גאַס. צווישן מורא־יע און סאָל, אין הארץ פון דער אי־דישער קאָמערציעלער געגנט.

פון גרויס וויכטיקייט איז געווען די באַטייליקונג פון דער קולטור־גרופּע אין דער „12־טער פערטל פון בוך". אָר־גאַניזירט אונטערן אויפזיכט פון בילי־דונגס־מינסטעריום. דער אידישער קיאָסק וואָס האָט ענטהאַלטן אַלע גע־דרוקטע אידישע אויסגאַבעס אין קובא פון צייטונגען, זשורנאַלן און ביכער — האָט ארויסגערופן באַוואונדערונג און אָפּערקענונג ביי די טויזנטער באַזוכער אויף דער פּערטל, וואָס האָט געדויערט כּער וויי צוויי וואָכן צייט.

די קולטור־גרופּע האָט אויך ארויס־געגעבן א ריזע בראָשורן אין שפּאַניש, וואָס זענען וואָרעם אויפגענומען גע־ווארן פון דער קריטיק. באַזונדערס איז כדאי צו דערמאָנען די בראָשור גע־ווידמעט דר. טעאָדאָר הערצל, צו זיין פּופּציקסטן יאָרצייט און דער צווייט־ער געווידמעט פּראָפעסאָר אלבערט איינשטיין.

פּילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס

די ניט־גינסטיקע עקאָנאָמישע לאָגע אין לאַנד האָט געשטעלט פאַר אונזערע פּילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס זייער גרויסע אויפגאַבן אין דעם פאַרגאַנ־גענעם יאָר. די אויסגאַבן זענען פאַר־גרעסערט געוואָרן, טראָץ דעם וואָס די נאַרמאַלע הכנסות זענען געבליבן די זעלבע.

דער קאָמיטעט צו שטיצן טובערקולאָזע און מענטאַלע קראַנקע האָט געמוזט דורכפירן א ספּעציעלן קאַמפּיין, כדי צו קענען דעקן זיין בודזשעט. וואָס דערנרייכט שוין קרוב צו דרייסיק טויזנט דאָלער א יאָר. די הכנסה וואָס קומט אריין פון די אָכט הונדערט מיטגלידער פון קאָמיטעט דעקט בלויז זעכציק פראָצענט פון דעם בודזשעט, אזוי אָרום, אז די איבעריקע פערציק מוז מען נאָך אַלץ אריינבאַקומען פון צופעלליקע איינגאָמעס.

דער אידישער פרויען פאַריין געפינט זיך אויך אין א ענלעכער סיטואַציע. די פרויען האָבן אָבער באַקומען א נייעם קוואַל פון הכנסות דורך אָרגאַניזירן א צאָל בריזש־פּאַרטיס במשך פון דעם יאָר, וואָס ברענגען אריין גאַנץ באַדייטנדע סומעס. דאָס איז אָבער ניט נעווען נענוג. און דער פרויען־פאַריין האָט נעמוזט דורכפירן די יערלעכע זאַמלונג אונטערן לאָזונג פון „א חודש פאַר דעם נויטבאַדערפטיקן". בלויז אזוי האָט די וויכטיקע פילאַנטראָפישע אינסטיטוציע געקענט דעקן איר בודזשעט פון איבער פינף און צוואַנציק טויזנט דאָלער א יאָר. און אָנגיין נאָכמאַל מיט אירע אויפנאָבן פון העלפן די אָרעמע אידישע פרויען און באַזאָרגן א צאָל יתומים און ניט־פאָרמעגלעכע קינדער.

דער פרויען פאַריין האָט אויך נעהאָלפן א צאָל פרויען און קינדער צו פאָרן קיין ישראל.

דער ליי־קאָמיטעט ביים פרויען־פאַריין איז געווען א וויכטיקער פאַקטאָר ביים געבן קאָנסטרוקטיווע הילף אין פאָרם פון הלוואות צו צענדליקער אידישע פּעדלער, אָר־בעטער, קליין־הענדלער און אַפילו קליינע אינדוסטריעלער. לעצטנס גיט די קאָמיטע הלוואות ביז פינף הונדערט דאָלער און דאָס איז שוין א גאַנץ בכבודיקע סומע, וואָס קען העלפן שטעלן א מענטשן אויף די פיס. מיט דעם קאַפּיטאַל פון דרייסיק טויזנט דאָלער, גיט די ליי־קאָמיטע ארויס יערלעך כמעט דאָפּלט אין הלוואות.

ספרדישער סעקטאָר

דער ספרדישער סעקטאָר איז דעם נרעסטן טייל פון פאַרגאַנגענעם יאָר נעווען שטאַרק באַשעפטיקט מיט א מחלקות צווישן דעם „שבת אחים" און דעם „ספרדישן צענטער אין קובא". וואָס האָט זיך נעשטעלט אלס אויפגאָבע אויפצובויען א בנין אין וועראַ, אין דאָס האָט נאָטירלעך זיך זייער שלעכט אָפּגערופן אויף די נאָר־מאַלע טעטיקייטן און באַוונדערט האָט נעליטן דער קרן־היסוד־קאַמפּיין, וועלכער האָט זיך אָנגעפאָנגען, אָבער האָט ניט דערגרייכט אַלע אידן, ווי אין די פאַרגאַנגענע יאָרן.

„שבת אחים" אלס די עלטסטע ספרדישע אינסטיטוציע איז ניט געווען מסכים און צופרידן מיט דעם אופן ווי אזוי א גרופּע רייכערע אידן האָבן נעוואָלט בויען דעם בנין אין וועראַ; און דערפאר זענען זיי אָפן ארויסגעטראָטן קעגן דער איניציאַטיוו און אפילו אָנגעפאָנגען א קאַמפּיין צו שאפן פאָנדן אויף צו בויען א בנין פאר דעם „שבת - אחים".

נאָענט פאַר ראש־השנה איז געלונגען בייידע צדדים צוזאַמענברענגען ביי א רונדן טיש און מען איז געקומען צו א פאַרשטענדיקונג, וועגן בויען איין בנין, נאָר באַזירט אויף מער דעמאָ־

פראגישערע יסודות. ביי דער געלעגנ־
הייט איז אויך באשטימט געווארן, אז
די ספרדישע קהלה זאל ארויפברענ־
גען א רב פון ישראל, וועלכער זאל
זיין דער גייסטיקער פירער און העלפן
ארגאניזירן דעם ישוב. זארגן פארן
חינוך און דערהויבן דעם קולטורעלן
מצב.

אנדערע אידישע אינסטיטוציעס

יונייטעד היברו קאנ־
גרעגיישאן, די הויפט־אינס־
טיטוציע פון אמעריקאנער סעפטאר
האט ניט צו פארצייכענען קיין באזונ־
דערס וויכטיקע אקטיוויטעטן. די נע־
ווינלעכע טאג־טעגלעכע ארבעט איז
אריינטירט געווארן דורך ראבאי נראי־
ניזאן, וועלכער איז דער ראבאי פון
טעמפל.

די כני־ברית לאוש ע
איז אנגענאנגען מיט דעם קולטורעלן
פראגראם פאר אירע מיטגלידער.
במשך פון דעם יאר זענען ארגאניזירט
געווארן א גרעסערע צאל רעפעראטן
מיכן געלאדענע קובאנער געסט. אבער
דער עיקר, איז געגעבן געווארן א ג־
לעגנהייט די יונע אידישע פראפעסיא־
נאלן, גרויס אויפמערקזאמקייט איז
געשענקט געווארן דעם פראיעקט וועגן
ארויסנעבן דעם בוך וועגן כאסע מאר־
טי. וואו עס וועלן זיך געפינען מיינונ־
גען און באגריסונגען פון וויכטיקע
פערזענלעכקייטן פון אלע לענדער פון
דער וועלט.

די געזעלשאפט בריד־
ער פון ישראל האט דורכ
געפירט דעם יזכור־אקט אין אנדענק
נאך די זעקס־מיליאן קרושים. ביי דעם
מאנומענט נאך די קרושים. וואס נע־
פינט זיך אויפגעשטעלט אויף דעם
נייעם בית־עולם.

די אידישע האנדלס־
קאמער האט אנגעהאלטן די טרא־
דיציע פון ארגאניזירן דעם יערלעכן
באנקעט פאר אירע מיטגלידער. אין
דעם טאג וועט עס ווערט געוויילט די
נייע־פירערשאפט.

חסד של אמת האט אין
לעצטן יאר זיך אויסגעצייכנט מיט
העלפן פינאנסיעל און סובסידירן אלע
וויכטיקע געוועלשאפטלעכע דערשיי־
נונגען אין אונזער ישוב.

נעסט וואס האבן באזוכט אונזער ישוב

אין פארגאנגענעם יאר תשט"ו איז
אמוזער ישוב אויך באזוכט געווארן פון
די פאלגנדע געסט:

ה' מרדכי כץ איז געקומען
אין די אינטערעסן פון דער העברעאי־
שער ענציקלאפעדיע. ער איז דא נע־
ווען א פאר וואכן צייט און עס איז אים
געלונגען צו פארקויפן צוואנציק סעט
פון דעם וויכטיקן און מאנומענטאלן
ווערק.

ה' בארוך וואלסקי פאר־
שטייער פון ישראל'ס טוריזם־דעפאר־
טאמענט האט באזוכט האוואנא אין
חודש דעצעמבער, כדי צו ארגאניזירן
עקסקורסיעס פון קובאנער אידן קיין
ישראל. עס איז לכבוד אים איינגע־
ארדנט געווארן א אויפנאמע אין
ישראל־קאנסולאט.

שמואל נאמן לייטער פון
דעם באנד־אפיס פאר צענטראל־אמע־
ריקע און שמשון פעלדמאן,
פרעזידענט פון דער קהלה „נהרי
ישראל" אין מעקסיקע קומען צו גאסט
אין האוואנא. סוף יאנואר, כדי צו

העלפן ארגאניזירן א קובאנער דעלע־
נאציע, וואס זאל זיך באטיליקן אין
דער אינטערנאציאנאלער מאביליזא־
ציע קאנפערענץ פאר די ישראל־
באנדס, וואס דארף פארקומען דעם
29־טן און 30־טן יאנואר אין מיאמי־
ביטש. די חשובע געסט ווערן אויפ־
גענומען אין דער ציוניסטישער פא־
דיניקונג־אן דורך, דער פארוואלטונג
פון פאטראנאט.

די דיכטערין הינדע זארעצקי פון ניו יארק איז דא געווען צו גאסט אין חודש פעברואר. זי איז געקומען אין די אינטערעסן פון דעם חודש־זשורנאל „די צוקונפט".

ה' אימאק באבאני פאר־וואלטער פון דעם פארלאג „אידיש־שפאניש ענציקלאפעדיע", פון מעקסי־קא, איז דא געווען אייניקע וואכן צייט, כדי צו פארקויפן זיינע אויסגאבעס אין שפאניש.

ה' אברהם פיין, פארשטיי־ער פון עליה־דעפארטאמענט פון דער אידישער אגענטור, איז געווען דער גאסט פון דער ציוניסטישער פארוי־ניקונג, מיט וועמען ער האט פאר־האנדלט וועגן די מעגלעכקייטן פון עליה פון מיטל־קלאס מענטשן.

ה' ישראל לאנדאן פאר־לעגער און קולטור־טוער פון ניו יארק, איז געקומען אויף א קורצן אפרו־באזוך איז האוואנא דעם 2־טן מערץ און איז אויפגענומען געווארן דורך דער היגער שרייבער־גרופע.

אינזשיניער חיים לאנ־דוי חבר הכנסת און פראמינענטער מיטגליד פון חירות איז דא געווען אויף א באזוך אין חודש אפריל, ווי דער גאסט פון דער היגער חירות־גרופע. אינזשינער לאנדוי האט געגעבן א רע־פעראט אין זאל פון פאטראנאט־בנין און איז אויפגענומען געווארן אויף א עונג־שבת אין העברעאישן אינסטי־טוט „תחכמוני". ער האט דא דורכ־געפירט א זאמלונג פאר זיין פארטיי.

שאול ראבינא אידישער מאלער פון די פאריניקטע שטאטן וויילט א קורצע צייט אין האוואנא און פארקויפט זיינע בילדער אויף אידישע טעמעס.

הרב האלענדער, פארזיצ־דער פון דער הסתדרות הרבנים אין אמעריקע איז דער גאסט פון דער היגער קהלה. עם ווערט פאר אים ארגאני־זירט א אויפנאמע דעם 30־טן מאי, ווען ער האלט א וויכטיקן רעפעראט.

באזוך פון דער ישראל־שיף „אילת"

אין חודש נאוועמבער איז אריינגע־קומען צום ערשטן מאל אין האוואנער האפן די ישראל־האנדלס שיף „אילת". דאס האט ארויסגערופן גרויס אינטע־רעס אין די קובאנער און ספעציעל אידישע קרייזן. אין איין טאג האבן קרוב פינף טויזנט אידן באזוכט די שיף.

דער קאפיטאן פון דער שיף און די הויכע מאנשאפט זענען אויפגענומען געווארן אין ישראל־קאנסולאט. דער קרן־היסוד דירעקטאריום האט ארגא־ניזירט א ספעציעלע מסיבה פאר די מאטראזן.

צום צוויטן מאל איז די שיף „אילת" געווען אין האוואנער האפן סוף יולי. ביי ביידע געלעגנהייטן האט זי ענגומען טראנספארטן פון קו־באנער צוקער פאר ישראל.

פריינטלעכע באציאונגען צווישן קובא און ישראל

דאס יאר תשט"ו ווערט פארצייכנט ווערן ווי א יאר פון גרויסע דערגרייכונגען אין די פריינטלעכע באציאונגען צווישן קובא און ישראל.

מיר ווילן דא בלויז פרואווען פארצייכענען א רייע פאקטן וואס ווערן פאר זיך אליין:

דעם 28-טן אקטאבער האט דער קובאנער בילדונגס-מיניסטער דר. לאפעז אויסגעשריבן א דעקרעט געבנדיק א נאמען „עסטאדא דע איזראעל" די עפנטלעכע שולע נומער 13. אין צייכן פון פריינטשאפט און אפשאונג פאר דעם אידישן פאלק און מדינת ישראל.

דעם 2-טן פעברואר איז אין מדינת ישראל פארגעקומען די אפיציעלע פלאנצונג פון דעם „יער כאסע מארטי", וואס איז געשאפן געווארן דורך דעם אידישן ישוב אין קובא, צום הונדערטסטן געבורטסטאג פון קובאנער אפאסטאל און פרייהייטס-קעמפער.

מדינת ישראל האט געשיקט דר. יוסף קיסרי, מיטן ראנג פון ספעציעלן אמבאסאדאר, אז ער זאל פארטרעטן ישראל אין די אפיציעלע אקטן אין שייכות מיטן אויפהענגען דעם טאוול אויף דער עפנטלעכער שולע „עסטאדא דע איזראעל", מיט דער באגלייטונג פון קובאנער בילדונגס-מיניסטער, דעם ישראל-אמבאסאדאר דר. יוסף קיסרי און דעם ישראל קאנסול ה' ס. מ. קאפלאן.

צווישן 20-טן און 25-טן יולי איז מדינת ישראל באזוכט געווארן דורך דעם חויפט פון דער קובאנער דעלעגאציע אין דער „אנו", אמבאסאדאר עמיליא נוניעז פארטואנדא, וועלכער איז געבליבן באגייסטערט פון אלץ וואס ער האט געזען אין דער יונגער אידישער מדינה.

דעם 30-טן אויגוסט האט דער קובאנער אויסלאנדס-מיניסטעריום אנגענומען אז עס איז באשטימט געווארן א קובאנער מיניסטער קיין ישראל. דעם אמט וועט פארנעמען דר. אלבערטא קאמפא, אמבאסאדאר פון קובא אין רוים, איטאליע.

כות מיט דער „טאמא דע פאסעסיאן" פון דערווייטלטן פרעזידענט באטיסטא, וואס איז פארגעקומען דעם 24-טן פעברואר.

דעם 23-טן פעברואר איז פארגעקומען א פייערלעכער אקט אין שייכות מיטן אויפהענגען דעם טאוול אויף דער עפנטלעכער שולע „עסטאדא דע איזראעל", מיט דער באגלייטונג פון קובאנער בילדונגס-מיניסטער, דעם ישראל-אמבאסאדאר דר. יוסף קיסרי און דעם ישראל קאנסול ה' ס. מ. קאפלאן.

צווישן 20-טן און 25-טן יולי איז מדינת ישראל באזוכט געווארן דורך דעם חויפט פון דער קובאנער דעלעגאציע אין דער „אנו", אמבאסאדאר עמיליא נוניעז פארטואנדא, וועלכער איז געבליבן באגייסטערט פון אלץ וואס ער האט געזען אין דער יונגער אידישער מדינה.

דעם 30-טן אויגוסט האט דער קובאנער אויסלאנדס-מיניסטעריום אנגענומען אז עס איז באשטימט געווארן א קובאנער מיניסטער קיין ישראל. דעם אמט וועט פארנעמען דר. אלבערטא קאמפא, אמבאסאדאר פון קובא אין רוים, איטאליע.

CERVEZA
POLAR

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

MARSEILLES Hotel

A LA ORILLA DEL OCEANO — AIRE ACONDICIONADO
PISCINAS Y CABAÑAS
COLLINS AVE. No. 1741, MIAMI BEACH
UNA CUADRA AL NORTE DE LINCOLN ROAD
TELEF. JE-85711

דער „האָטעל מאַרסעיס" ווערט בעפאַרצוגט פון אַלע קובאַנער אידן. וועלכע קומען אין מיאַמי-ביטש. וויל זיי געפינען דאָרט די בעסטע באַהאַנדלונג

— ◆ —

ה' אבע נעפטער

אייגנטימער פון „האָטעל מאַרסעיס" באַגריסט צום נייעם יאָר אַלע זיינע אידישע קליענטן און פריינט פון קובאַ און ווינטשט זיי אַ יאָר פון גליק. פרייד געזונט און הצלחה.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

— ◆ —

מיר לאָדן אייך אין אייגצושטיין אין „האָטעל מאַרסעיס" וועו איר קומט אין מיאַמי-ביטש. אין איר וועט דאָרט געפינען א היימישע אטמאָספערע. די פיינסטע באהאנדלונג און די צוגענגלעכסטע פרייזן. — מען רעדט אידיש אין שפאניש —

מאָרים אוועַרבוך

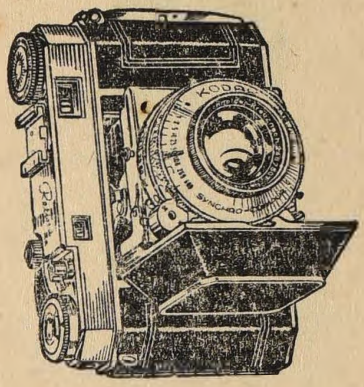
— און —

דוד שוואַרץ

פון דער פירמע:

Casa Morris

PASEO DE MARTI 505 TELF. W-5912

EFECTOS FOTOGRAFICOS

א גליקלעכן און צופרידענע יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן. פרייַנט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

COMPAÑIA CUBANA DE CONTABILIDAD

Director: ALBERTO HERNANDEZ R.
Contador Público

CONTABILIDAD — SEGUROS

Todas clases de gestiones en el Municipio, Hacienda y en cualquier dependencia del Estado.

Edificio BOSCH, Deptos. 207 y 208
Muralla 213 y 215 entre Cuba y Aguiar

— 27 יאָר דינענדיק אויפריכטיק די אידישע קאָלאָניע. —

ALBERTO HERNANDEZ
CORREDOR DE SEGUROS
Autorizado por el Ministerio de Trabajo

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

דריי אַספּעקטן פון ישׂראל'ס אויסערן - פּאָליטיק

פון דר. וואָלטער איתן
(געוועזענעם דירעקטאָר פון ישׂראל'דיקן אויסערן־מיניסטעריום)

—— ◆ ——

די ישׂראלדיקע אויסערן־פּאָליטיק איז שטאַרק באַאיינפלוסט פון דעם פּאַקט, וואָס ישׂראל איז אַ קליין לאַנד אין אַ גרויסער וועלט, אין וועלכער עס הערשן צוויי־דריי גרויסמאַכטן. אלס אַ קליין און אויך אָרעם לאַנד קען זי נישט אויסגעבן מער ווי זייער באַגרענעצטע סומען, כדי אויפצוהאַלטן איר דעפּרעזענטאַנץ אין די וויכטיקסטע לענדער. דער טרוים פון יעדן אויסערן־מיניסטעריום איז צו האָבן אַ פּאַרטוויגטן דיפּלאָמאַטישן דינסט, אַקטיוו זיך צו באַטייליקן אין אַלע אינטערנאַציאָנאַלע קאָנפערענצן, צו פירן אַן עפּעק־טיווע אויפקלערונגס־אַרבעט און אויסצונוצן אַלע מעגלעכע געלעגנהייטן פּאַר עקאָנאָמישער און קולטורעלער השפּעה — אבער דאָס אלץ קאָסט אַ סך גלט, דערויבער מוז ישׂראל פּאַרלויפיק זיך באַגנוגן מיטן מינימום שבמינימום.

געראַנגל מיט די אַראַבער

פּאַרשטייט זיך, אז דאָס זענען נישט די איינציקע שטערונגען אויפן וועג פון ישׂראל ביים אויפהאַלטן אירע אינטערנאַציאָנאַלע באַציאונגען. דער גרעסטער אבן נגף איז די באַציאונג פון אירע אַראַבישע שכנים צו איר. נישט נאָר וואָס די אַראַבישע מדינות האַלטן אויף אן עקאָנאָמישן באָיקאָט און אַ בלאָקאַדע, זיי העצן אויך כסדר, אומדערמידלעך און אָן אויפהער קעגן ישׂראל אויפן פּאָליטיש־דיפּלאָמאַטישן פראָנט. דערווייסן זיך נאָר די אַראַבער זועגן אַ האַנדלס־אָפּמאַך וואָס ישׂראל פערטראַקטירט מיט אַ געוויכטער מדינה, קומען זיי גלייך און דראָען יענער מדינה. וויל ישׂראל אָנקניפן דיפּלאָמא־טישע באַציאונגען מיט וועלכער עס איז פּריינטלעכער מלוכה, מישן זיך די אַראַבער גלייך אַריין און וואַרפן אויף איר אָן אַ שרעק. זיי נוצן ויס יערן אינטערנאַציאָנאַלן צוזאַמענפּאַר — אָנגעהויבן פון דער „אָנו"־אסעמבלי גופא און געענדיקט מיט קאָנפערענצן פּאַר טעכנישע פראָגן פון לאַנדווירטשאפט,

געזונטהייט און געריכטס־וועזן — ווי אַן אַרענע פֿאַר זייערע אַנטי־ישׂראלדיקע אָנגריפן. זיי באַמיען זיך נישט צוצולאָזן ישׂראל צו יעדער אינטערנאַציאָנאַלער אָרגאַניזאַציע, און אויב עס געלינגט זיי נישט, באַלויפיקן זיי זיך און באַשמוצן אויף וויפל זיי קענען נאָר. אויב גריכנלאַנד, פֿערסיע און אַביסיניע האָבן ביז היינט נישט אָנערקענט פולשטענדיק מדינת ישׂראל, איז די סיבה דערפון נישט עפּעס אַנדערש ווי דער אַראַבישער דרוק, ווי די מורא זייערע פֿאַר די פּאָלגן פון דער אָנערקענונג. אויב די קרייז־אָרגאַניזאַציעס פֿאַרן מיטלען מזרח פון די באַזונדערע „אָנו"־אָגענטורן האָבן ביז איצט נישט געקענט אָנטוויקלען קיין געהעריקע טעטיקייט, איז עס דערפֿאַר, ווייל די אַראַבישע מלוכות האָבן די גאַנצע צייט געפּאָדערט אויסצושלאָסן ישׂראל פון די דאָזיקע אָרגאַניזאַציעס.

די אַראַבער האָבן דערבּיי אַ ווייט־גייענדיקן ציל, ווי אין דער הגדה שטייט: „פּרעה לא גזר אלא על הזכרים — ולבן ביקש לעקור את הכל" — זיי ווילן גענצלעך אויסוואָרצלען און אָפּמעקן ישׂראל פונם מיטלען מזרח.

מיר מוזן אָננעמען די אַראַבישע שנאה ווי אַ סטאַביל־אָדער כּמעט שטענדיקע דערשיינונג אויף אונזער פּאָליטישער אָרענע. עס איז שווער צו גלויבן, אַז נאָך אין אונזער צייט וועט די שנאה פֿאַרשווינדן. מען וועט זי געווים נאָך שפּירן אין משך פון עטלעכע דורות. קיין שום שלום־אָפּמאַך האָט קיינמאָל נישט באַליבט געמאַכט די פֿראַנצויזן און די דייטשן איינער אויפן אַנדערן. זאָלן די פֿאַרמעלע רעגולאַציעס זיין וועלכע נישט איז, די גרונט־הנחה פונם איראָפּייאישן לעבן איז, אַז צווישן דייטשלאַנד און פֿראַנקרייך הערשן געפּילן פון שנאה און פֿאַרדאַכט. וואָלט מען געקענט מאָרגן אונטערשרייבן אַ שלום־קאָנטראָקט צווישן ישׂראל און די אַראַבישע לענדער, וואָלט אויך ווייטער פֿאַרגעזעצט געוואָרן די אַראַבישע שנאה כלפי ישׂראל, זי וואָלט געווען מער איינגעצוימט, זי וואָלט אָבער פון צייט־צו־צייט אויסגעבראָכן.

איז פֿאַראַן אַן אויסזיכט אויף פֿאַרשטענדיקונג?

און פונדעסטוועגן איז די באַמיאונג צו רעגולירן די באַציאונגען מיט איינער, אָדער בעסער מיט אַלע אַראַבישע מדינות, ווייטער דער ציל פון דער ישׂרלדיקער פּאָליטיק. און עס דאַרף אזוי זיין, ווייל די פּראָגע איז אַ גורלדיקע. וואָס פֿאַרא אויסזיכט איז פֿאַראַן צו דערשלאָגן זיך צו אזא רעגולירונג — דאָס איז די ערשטע פּראָגע, וואָס עס שטעלט יעדער גאַסט און יעדער זשורנאַליסט פון אויסלאַנד. די אַראַבער אונטערשיידן זיך נישט פון יערן אַנדערן אינדיווידואָס אָדער גרופּע, פון יעדער אַנדערער האַנדלס־געזעלשאַפט אָדער מדינה. זיי שאַצן אפּ אַ לאָגע לויט באַגריפן פון צוועקמעלע פּראָפּיטן אָדער פֿאַרלוסט. זיי פּרעגן זיך, צי פון אַן אָפּמאַך מיט ישׂראל וועלן זיי האָבן נוצן אָדער נישט — און ביז איצט איז זייער מסקנה שטענדיק געווען נעגאַטיוו. דאָס טראָגישע אין דער סיטואַציע לינט דערין,

וואָס פון זייער שטאַנדפונקט און ביי די איצטיקע באַדינגונגען איז כמעט נישט צו צווייפלען, אַז זיי זענען געראַטן. דערפון קומען מיר צום וואַרצל פון דעם פּראָבלעם: נישטאָ די מינימאַלסטע אויסזיכט אויף שלום מיט די אַראַבער, כל זמן מ'וועט זיי נישט קענען איבערצייגן, אַז די מעלות פון דעם שלום שטייגן איבער די חסרונות.

אָבער ווייסן, אַז אין דער פּאָליטיק איז נישטא קיין וועראַטפּולערע זאַך ווי פאַריבל און טענות — און די אַראַבער פאַרשטייען זייער גוט אויסצונוצן זייער פאַריבל און אין דעם זכות צו געווינען. זיי פאָדערן, אַז ישראל „זאָל אויספילן די רעזאָלוציעס פון „אָנו". דאָס איז אַ פּשוטע פאָדערונג, וואָס לייגט זיך אויפן שכל און מען פּרואוועט גאָרנישט נענטער זי צו באַטראַכטן כדי זיך איבערצייגן ווי נישטיק זי איז. זיי פאָדערן די אינטערנאַציאָנאַליזירונג פון ירושלים נישט צוליב אויפריכטיקער זאָרג פאַר די הייליקע ערטער, אָדער ווייל זיי מיינען, אַז די אינטערנאַציאָנאַליזירונג וועט זיכערן בעסערע גאַראַנטיעס פאַר די הייליקע מקומות ווי היינט. זיי טוען עס נאָר דערפאַר, ווייל זיי ווייסן, אַז דאָס איז אַ פּאָפולערע טעמע און אַן ענין, וואָס ווערט בדרך כלל אונטערשטיצט און דעריבער לויענט עס זיי זיך כסדר אַוועקצושטעלן די דאָזיקע פאָדערונג מיט אַ גרויסער פאָמפּע. ענלעך דערצו איז די פראָגע פון די אַראַבישע פּליטים אויף וועלכער עס איז כדאי אַלעמאָל איבערצוחזרן.

דאָס זענען אַלע לאָזונגען, וועלכע רופן ארויס אַ שטאַרקן אָפּקלאַנג אין די הערצער פון מיליאָנען מענטשן אין גאָר דער וועלט. מיט זייער הילף קענען די אַראַבער מאָביליזירן די דאָזיקע מיליאָנען צו אונטערשטיצן זיערע טענות און צו געניסן פון פּאָליטישע פּראָפיטן, וועלכע זיי וואָלטן נישט גע־קענט דערגרייכן אויף אַן אַנדער וועג. שלום מיט ישראל וואָלט זיי גע־צווינגען צו פאַרציכטן אויף די דאָזיקע גרויסע פּריוויליגיעס. אמת, זיי וואָלטן דאָן געקענט אויסבעסערן די קאָמוניקאַציע און טעלעפאָן־פאַרבינדונ־גען צווישן די אַראַבישע לענדער און וואָלטן באַקומען גאָר וויכטיקע האַנדלס־פּריוויליגיעס. אָבער דאָס אלץ וועט ביי זיי קיינמאָל נישט האָבן די קעגן־געוויכט פון פאַרלירן אַ שטאַרקע פּאָליטישע פּאָזיציע מיט אַלע אירע אָפּענע און באַהאַלטענע מעלות.

די אויסנוצונג פון פּליטים - פּראָבלעם

די פּליטים־פראָגע איז אַ זייער גוטע לעקציע פאַר דער אַראַבישער טאַקטיק. נאָר דער לעצטער וועלט־מלחמה האָט די גאַנצע וועלט געהאַט סימפּאַטיע פאַר די אידישע פּליטים (נישט ווייל זיי זענען געווען אירן, נאָר זוייל זיי זענען געווען הייכלאָזע מענטשן, וואָס האָבן דורכגעמאַכט אכזריות־דיקע יסורים). און די פּליטים זענען געווען פאַרן ציוניזם אַ גאָר וויכטיקער שטיץ־פונקט אין די יאָרן 1947-1948. איצט האָט די וועלט סימפּאַטיע פאַר די אַראַבישע פּליטים (און ווידער, נישט ווייל זיי זענען אַראַבער, נאָר ווייל

זיי זענען אומגליקלעכע מענטשן וואס האבן פארלוירן זייער היים), און די אראבישע מדינות נוצן אויס די דאזיקע סימפאטיע פאר זייער טובה וועגן. אין א וועלט, וואס האט בכלל נישט קיין נייגונג זיך צו פארטיפן אין פרטים, איז גאנץ לייכט צו ריכטן די סימפאטיע פאר די פלימים, פאר דער אראבישער זאך בכלל און זי מאקסימאל אויסנוצן פאר פאליטישע און עקא־נאמישע צוועקן. דאס האבן די אראבישע רעגירונגען פלייסיק געטאן אין משך פון די לעצטע 6 יאר און מיט אויסגעשפראכענעם דערפאלג.

דאס ווייטער האלטן די פלימים ביי זייער איצטיקער לאגע, ווי פלי־מים, איז געווארן אן ערשט־ראנגיקער אינטערעס. מעגלעך, אז פון צייט־צו־צייט פארשאפן די פלימים צרות די אראבישע רעגירונגען, אבער אין אלגעמיין זענען זיי ווערט גאלד. עס איז נישט אננעמבאר קיין שלום מיט ישראל אן א רעגולירונג פון דער פלימים־פראגע — און דעריבער האלטן די אראבישע מדינות דעם שלום פאר נישט רעאל. דער איינציקער ווענ צו לייזן די פלימים־פראגע און ארויסצוגיין פונם פאליטישן בלינדן גאסל איז צו טאן עפעס אזוינס, וואס זאל צעמישן די חשבונות פון די אראבישע רעגי־רונגען — ד. ה. אויסצוגעפינען א מיטל, וואס זאל פארוואנדלען די אראבישע פלימים אין א שוועכערע לאבט אנשטאט צו זיין א פאליטישער פארמעגן. עס שיינט, אז א סוב־קאמיסיע פון אמעריקאנער קאנגרעס, וואס באשטייט פון די קאנגרעס־מיטגלידער, סמיט און פראוטי, האט עפעס מרמז־געווען אין דער דאזיקער ריכטונג. די מדינות אין „אנו" וואס שפענדן יעדעס יאר גרויסע סומען אויף אויסהאלטן די פלימים, מיט די באריוניקטע שטאטן בראש, מאכן בלויז מיט דעם שפיל פון די אראבישע מדינות. די „אנו"־מיטגלידער אליין דערמעגלעכן די ווייטערדיקע עקזיסטענץ פון דעם פלימים־פראבלעם און גיבן אין די הענט פון די אראבישע מדינות א טייערן פאלי־טישן געווינר נישט פאדערנדיק דערפאר קיין שום פרייז. וואלטן די מדינות, די מיטגלידער פון „אנו", דערקלערט, אז דעם 30־טן יוני 1955 שטעלן זיי אפ זייער אונטערשטיצונג, אויב די אראבישע רעגירונגען וועלן ביז יענער דאטע נישט נעמען אויף זיך ענג מיטצוארבעטן מיט „אנו" ביים קאלאניזירן די פלימים אין די אראבישע לענדער —וואלט אוף אן אויגנבליק גלייך גע־פונען געווארן א לייזונג פאר דער פראגע.

ווען אלע אראבישע רעגירונגען וואלטן מסכים־געווען, וואלט מען לויט די עקזיסטירנדיקע פראיעקטן, געקענט באזעצן און רעקאנסטרואירן אלע פלימים אין פארלויף פון 3־5 יאר. די „אנו"־מיטגלידער וואלטן, פארשטייט זיך, געדארפט ווייטער צאלן זיערע סובסידיעס אין משך פון דער דאזיקער תקופה און זיי וואלטן עס געווים גערן געטאן וויסנדיק, אז דאס איז א פארפליכטונג וואס ווערט אלץ קלענער און ווענ אין עטלעכע יאר ארום איננאנצן אפגעשאפט געווארן. דאקעגן איצט איז דאס א פארפליכטונג, וואס חזרט זיך איבער יאר־אין יאר־אויס און עס איז נישט צו זען ווען זי ווענ זיך אמאל ענדיקן.

וועלן די אַראַבישע רעירונגען דערצו נשט באַלד מסכים־זיין, וועלן זיי עס מוזן טאָן אין אַ שטיקל צייט ארום, ווייל דאָס, וואָס איז ביז איצט געווען אן ערשט ראַנגיקער פּאָליטישער אוצר, וועט ווערן אן אומדערטרעגלעכער לאַסט אין דעם מאַמענט, ווען די וועלט וועט זיך איבערצייגן, אַז די פּאָליטים, וואָס האָבן דערוועקט איר מיטלייד־געפיל, זענען בכיוון איבערגלאָזט געווארן אין דער לאַגע פון פּאָליטים בלויז דערפאַר, וואָס די אַראַבישע מדינות האָבן זיי נישט געוואָלט שטיצן און נאַרמאַליזירן זייער לעבן. די סימפּאַטיע וועט פּאַרוואַנדלט ווערן אין כעס און אין עקל, און די אַראַבישע רעגירונגען וועלן זיין געצוואונגען צוריקצוציען זיך פון זייער פּאָליטיק. (דאָס אַלץ חוץ דער קאָלאָסאַלער עקאָנאָמישער לאַסט וואָס וועט אויף זיי פאַלן — אויב זיי וועלן פּלוצים זיך דערשפּירן פּאַראַנטוואָרטלעך פאַרן קיום פון 800 טויזנט פּליטים, וועלכע האָבן ביז איצט זיך דערנענטערט פון דעם נדבה־ברויט פון די אַנדערע „אָנו"־מיטגלידער).

וואָלטן די „אָנו"־מיטגלידער, וואָס גיבן זייער געלט פאַר די פּליטים, געהאַט פּאָליטישן מוט און געגאַנגן מיט דעם וועג, וואָלטן זיי אויף אַ לאַנגישן אופן געקענט פאַרלאַנגען פון ישראל, אַז אויך זי זאָל געבן איר חלק אין די הוצאות פון באַזעצן די פּליטים. ישראל האָט אויסגעדריקט איר גרייטקייט צו באַצאָלן אנטשעדיקונג פאַר די ערד־שטחים וואָס די פּליטים האָבן איבערגלאָזט און זי וועט עס באַצאָלן מיט מער חשק, אויב זי וועט וויסן, אַז דורכדעם וועט איינמאָל פאַר אַלעמאָל די פּליטים־פּראָגע געלייזט ווערן. אָבער דעם ערשטן שריט מוזן מאַכן אַלע אַנדערע מדינות, די „אָנו"־מיטגלידער, און באַזונדעם די פאַריניקטע שטאַטן.

וואָלט דאָס פּליטים־פּראָבלעם זיך אַנגעהויבן צו דערנענטערן צו זיין לייזונג. וואָלט דורכגעפירט געווארן די בלינדע וואַנט וואָס שטייט אויפן וועג פון נאַרמאַליזירן די באַציאונגען צווישן ישראל און די אַראַבישע לענדער. קודם כל דארף מען צונעמען ביי די אַראַבער די פּאָליטישע פּריווילעגיע וואָס זיי האָבן פון דער וויטערדיקער עקזיסטענץ פון דער פּליטים־פּראָגע. וועט געמאַכט ווערן אַ דורכברוך אין דער פּראָגע, וועלן אויך אַלע איבעריקע ענינים ארוים פון זייער פאַרגליווערונגס־צושטאַנד. וועט די פּליטים־פּראָגע נישט געלייזט ווערן אויף דעם וועג (און עס איז נישט לייכט צו זען קיין אַנדערן וועג פאַר איר לייזונג) שיינט מיר, אַז עס איז נישטאָ קיין שום אויסזיכט פאַר אַ ישראל־אַראַבישער פארשטענדיקונג — סיידן אונטער דער אויפטריים לענדיקער השפּעה פון אַ וועלט־קאָטאַקליזם. וואָס דעם פאַרנעם פון זיין אימה איז בכלל אוממעגלעך צו באַגרייפן.

די איניציאַטיוו — אין די הענט פון אַמעריקע

היות ווי די איניציאַטיוו פאַר דער לייזונג קען נישט קומען פון ערגעץ אַנדערש ווי פון אַמעריקע, שטייען מיר דעריבער, ווי אין אַ סך אַנדערע ג־ביטן, פּנים אל פּנים מיט דער פּראָבלעמאטיק פון דער אַמעריקאַנער פּאָלי־

טיק אין מיטעלן מזרח. די פֿאַרייניקטע שטאַטן האָבן מעכטיקע גלאָבאַלע אינטערעסן און דער מיטעלער מזרח, נעמנט ווי אייראָפּע. צפון־אַפֿריקע, דער ווייטער מזרח, דרום־מזרח אזיע, איז פֿאַר זיי אַ טערמין פון וויכטיקע אינטערעסן. דאָס איז אָן אַבסאָלוט־לעגיטימער צוגאַנג, וויל יעדעס לאַנד האַנדלט קודם־כל לויט זיינע אינטערעסן; און אין פֿאל פון צפון־אַמעריקע קען מען עס באַזונדערס בעריכטיקן, וויל זי האַנדלט נישט נאָר אין איר אייגענעם נאָמען, נאָר אויך לטובת אַנדערע לענדער פון דער פרייער וועלט. אין דעם מאָמענט באַמיין זיך די פֿאַרייניקטע שטאַטן אייניצוקלאַמערן די לענדער פון מיטעלן מזרח אין דער ראָם פון רעגיאָנאַלער פֿארטיידיקונג. נאָכדעם וואָס די פֿלענער פון די לעצטע יאָרן פֿאר אַ געמיינזאַמען מיטל־מזרח־דיקן נענעראַל־שטאַב און פֿארטיידיקונגס־אָרגאַניזאַציע, זענען דורכגעפֿאַלן, איז אַמעריקע דערנאָנגען צו דער מסקנה, אז זי וועט דערריכן איר ציל נאָר שריט ביי שריט. האָט זי אָנגעהויבן מיט טערקיי, שפּעטער איז געקומען דער טערקיש־פּאַקיסטאַנישער אָפּמאַך, נאָך שפּעטער דער אָפּמאַך מיט פּערסיע. איצט איז נעקומען די ריי פון איראַק און מצרים. די ביידע מדינות האָבן איצט באַקומען געוועהר, כדי צו דערמעגלעכן זיי צו שפּילן זייער ראָלע אינם אַלגעמיינעם פלאַן פון קעגנשטעלן זיך דער אַגרעסיע. דאָס האָט געבראַכט צו אַ טראַגישן צוזאַמענשטויס צווישן ישראל און די פֿאַרייניקטע שטאַטן, צווי פעלקער, וואָס זענען טעגנזייטיק פֿאַרבונדן מיט פערדים פון אויפריכטיקער פריינטשאַפט: און מענטשן מיט גוטן ווילן פון ביידע זייטן באַמיען זיך איצט מיט אַלע זייערע כוחות צו געפינען אַן אויסוועג פונם דאָזיקן אינטערעסן־קעגנזאַץ.

פֿאַלשע אַמעריקאַנער פֿאַליטיק

ישראל דאַרף טאָן אַלץ וואָס זי קען כדי אויפצוהאַלטן איר טראַדיציאָנעלע פריינטשאַפט מיט די פֿאַרייניקטע שטאַטן (און זי טוט עס טאַקע), אָבער גלייכצייטיק דאַרף זי נישט אויסבאַהאַלטן איר טיפע איבערצייגונג, אז אַמעריקע איז ארויף אויף אַ וועג פון אַלשער און געפערלעכער פּאָליטיק. ישראל דאַרף אויך אָנוועגדן אַלע מיטלען צו שטאַרקן איר זיכערהייט. איינער פון די קראַפט־זיילן אויף וועלכע ישראל שטיצט זיך, איז די הילף וואָס זי באַקומט פון איינצלנע אידן און פון אידישע קהילות אין גאַנ דער וועלט. נישטאָ אפֿשר נאָך אזא לאַנג, וואָס זאל האָבן אויסער די גרעסטע אזוי פיל פריינט אין אַ נויט, פריינט, וואָס זענען צוגעשמידט צו ישראל מיט פֿארבינדונגען פון בלוט, רעליגיע און אייגענעם אינטערעס. אייניקע פון די צילן פון דער ישראלדיקער אויסערן־פּאָליטיק, לגבי וועלכן עס זענען נישטאָ קיין חילוקי דעות, איז די שטאַרקונג פון די דאָזיקע פֿארבינדונגען, ווייל זיי ברענגען אַן אַנטשיידנדיקן בייטראָג פאַר איר זיכערהייט און וואויזיין.

וואָס נוגע די באַציאונגען צווישן ישראל און אַמעריקע, דאַרף מען דערמאָנען אונטערשטרייכן, אז אַ העלפט פון די דאָזיקע אידן לעבן אין די

פאריניקטע שטאטן. אבער אין דער זעלבער מאם וועו מיר באהאנדלען די באציאונגען צווישן ישראל און דעם ראטנפארבאנד קען מען נישט איגנאָרירן דעם פאקט, וואס אין ראטנפארבאנד לעבן צוויי מיליאן אידן. עס איז, פארשטייט זיך, פארן א קאלאסאלע אנדערשקייט צווישן די צוויי ביישפילן: זי שפיגלט אפ דעם גאנצן טיפן אונטערשייד צווישן דער פרייער וועלט און דער פארשלאסענער וועלט הינטער דעם אייזערנעם פארהאנג. אבער דאס קאפיטל פון באציאונגען צווישן ישראל און דער אנטשיידנדיקער מערהייט פון אידן, וואס לעבן אויסער אירע גרענעצן, איז שטענדיק נאענט צום הארצן פון די פארשלאסענע לעבן דער ישראלדיקער אויסערן־פאליטיק. דאס דאזיקע קאפיטל עפנט פאר ישראל אומענדלעכע מעגלעכקייטן — און ווארפט אויף אים ארויף אן אחריות, וואס האט נישט אים נלייכן.

נאענטקייט צו מערב־איראפע

איינער פון די גרונט־שטיינער פון דער ישראלדיקער אויסערן־פאליטיק איז דאס פלענן פריינטלעכע באציאונגען מיט אלע שלום־שטרעבנדיקע לענדער. עס איז נישט מער ווי נאטירלעך, אז ביט א טייל לענדער זאל ישראל האבן ענגערע פארבינדונגען ווי מיט אנדערע, און דאס — צוליב היסטארישע, געאגראפישע און געלעגנהייטלעכע מאטיוון. אזוי למשל, עקזיסטירט א שטארקע נאענטקייט צווישן ישראל און די מערב־איראפייאישע לענדער: גרויס־בריטאניע, פראנקרייך, בעלגיע, האלאנד, שווייץ, אטאליע און די סקאנדינאווישע לענדער. דער צוגאנג מצד ישראל צו די דאזיקע לענדער איז א לייכטער און דעריבער באזוכט מען זיי אפט און עס איז פארן אן אינטענסיווער האנדלס און געדאנקען־אויסטוויש. אין די דאזיקע לענדער האבן א סך פון די ישראלדיקע פירער דערוואַרבן זייער ערשטע דערפארונג. פארן זייער ווייניק אידן אין די דאזיקע לענדער, וואס האבן נישט קיין פאמיליע־פארבינדונגען מיט ישראל; א סך טויזנטער פון זיי באזוכן ישראל און אינטערעסירן זיך פון דער נאענט מיט איר אנטוויקלונג. און וויכטיקער פון אלץ: אין די אלע לענדער, ווי אין דער גאנצער קריסטלעכער וועלט, רעדט דער נאמען „ישראל" פאר זיך אליין אן ער נויטיקט זיך נישט אין קיין צוגאב און אויפקלערונג אדער רעקאמענדאציע. ירושלים, גליל, נצרת, דער כרמל־בארג — די אלע זענען נישט בלויז נעמען פון ערטער אין ישראל, נאר גרונט־באגריפן אין דער טראדיציע פון דער מערב־וועלט. דער רעזשים פון ישראל איז אויך באזונדערס נאענט צום רעזשים פון די מערב־איראפיישע לענדער: דער פארלאמענטארישער סיסטעם, אויף וועלכן עס באזירט די ליבעראלע דעמאקראטיע, צוליב אט די אלע סיבות צוזאמען — און צוליב א סך אנדערע סיבות — זענען די באציאונגען צווישן ישראל און די פרייע דעמאקראמיעס פון מערב־איראפע סטאביל און פעסט און בלויז מינדערוואַרטיקע הילוקי־דעות וואַרפן אמאל אויף זיי א שאטן. וואס שוואַכער אזא מדינה איז, אדער וואס ווייניקער אקטיוו זי איז אין באגריף פון מאכט, אלץ גרעסער זענען די אויסזיכטן פאר אירע ארמאנישע באציאונגען

מיט ישראל. וועלן אַ לאַנד פון די לענדער איז שטאַרק אַדער־אַקטיוועד. ווי למשל, גרויס־בריטאַניע, איז שוין דאָ מער פּלאַץ פֿאַר אַ קעגנזאַץ. אין דער מאָס וואָס ענגלאַנד איז אַן אַקטיוועד שותף צו דער אַמעריקאַנער פּאָליטיק פון באַוואָפענען די אַראַבישע לענדער, אזוי איז אַליין אויך טעטיק אין איר אַראַבישער פּאָליטיק, זענען אירע באַציאונגען מיט ישראל געווארן אַ סך קאָמפּליצירטער.

דער צוזאַמענטרעף מיט אַזיע

אין דער צייט וואָס איראַפּע האָט אַ לייכטן צוגאַנג צו ישראל און איז פאר איר אָפן און באַקאַנט, איז אַזיע נאָך אין אַ גרויסער מאָס אַ פֿאַרשלאָסענער קאָנטינענט, און יעדנפאַלס אַן אומבאַקאַנטע טעריטאָריע. די סיבות דערפון איז לייכט צו פֿאַרשטיין. ערשט מיטן אויפקום פון דער מדינה האָט ישראל צום ערשטן מאָל זיך צוזאַמענגעטראָפן מיט אַזיע. פריער איז געווען אַ שוואכער קאָנטאַקט. כינע און יאַפּאַן זענען געווען ווייטע מלוכות, מיט וועלכע קיין שום רינגעלע האָט נישט פֿארבונדן. אינדאָנעזיע איז נאָך געווען האָלענדישע מזרח־אינדיע און מען האָט אויף איר געקוקט ווי אויף אַ טייל פון האָלאַנד. אינדיע, בּרמא, פאָקיסטאַן און ציילאַן האָבן נישט עקזיסטירט ווי זעלבסטשטענדיקע פּאָליטישע איינהייטן. אין די אַלע רייזיקע שטחים האָט געלעבט בלויז אַ הייפל אידן. די אידן אין ארץ ישראל האָבן געשעפּט זייער אינספּיראַציע פון די שרייבער און דענקער אין מערב און פון דאָרט אויך מענטשן, געלט און פּאָליטישע השפּעה. אויב אזוי איז געווען נאָר אַביסל באַקאַנט אין ישראל, איז ישראל געווען נאָך ווייניקער באַקאַנט אין אַזיע, ס'איז נישט געווען קיין געמיינזאַמע קולטורעלע קאַנווע — אפילו ווי צווישן דער אידישער און קריסטלעכער וועלט, וויל אין אזיע לעבן פעלקער, וואָס האָבן נישט געשעפּט קיין יניקה פון דער תנ"ך־ירושה און ביי זיי איז נישטא קיין סיבה, פֿאַרוואָס ירושלים זאל שטיין העכער פון מאַנטשעסטער. זינט די מדינה איז געגרינדעט געווארן, זענען צוגעקומען צו די שווערייטן פון גייסטיקן קאָנטאַקט אויך פיזישע שטערונגען, ווייל צווישן ישראל און דעם בריטן אַזאַטישן קאָנטינענט ליגן די אַראַבישע לענדער, וועלכע בילדן אַ נישט־אינטערנאַנגסבאַרע מחיצה, אין אויך דער דירכגאַנג דורך דעם סועץ־קאַנאל איז נאָך פֿאר אינז פֿאַרשפּאַרט.

און פונדעסטוועגן ווייזט ארויס ישראל אַן אַקטיוון אינטערעס מיט די אזיאַטישע לענדער און מיט אירע באַציאונגען מיט זיי. די געשיכטע זייערע איז אַ סך ענלעך צו דער געשיכטע פון ישראל: אַלטע בעלקער וואָס האָבן דערווארבן זייער פּאָליטישע זעלבסטשטענדיקייט ערשט נישט לאַנג אין אַ גרויסער מאָס אַ דאַנק קאָמף און זעלבסטבאַמיאונגען. זייערע פּראָבלעמען זענען דעריבער אין אַ סך הינזיכטן ענלעך צו די פּראָבלעמען, וואָס באַשעפטיקן ישראל, הן וואָס נוגע די אויסערלעכע באַציאונגען, הן בנוגע

זייער עקאנמישער און סאציאלער אנטוויקלונג. די וויכטקייט פון די אויסטישע לענדער איז אומגעהויער געשטיגן. מען דארף מער נישט ווי פארגלייכן דעם צוזאמענשטעל פון „אנו" מיטן צוזאמענשטעל פונם פעלקער־בונד צווישן ביידע וועלט־מלחמות. אין אינקלאנג דערמיט האבן זיך כסדר אנטוויקלט די באציאונגען פון ישראל מיט די אויסטישע לענדער. מיט 5 יאר צוריק זענען אזעלכע באציאונגען בכלל נישט געווען, היינט אבער האט ישראל געזאנדשאפטן אין בורמא און אין יאפאן, א קאנסול איז באשטימט פאר טיילאנד און קאנסולן האט זי אין אינדיע און אין פילפינען. א ישראל־בירגער וואס ווערט פארווארפן קיין באמביי, ראנגון, בעי[illegible], מא־נילא אדער טאקא וועט אין די אלע שטעט געפינען פארשטייער פון זיין לאנד, וועלכע וועלן אים העלפן מיט ראט און טאט. באזונדערס מיט בורמא האט ישראל אנגעקניפט גאר ענגע פריינטלעכע באציאונגען מער ווי מיט יעדן אנדערן לאנד. געסט פון אלע אויסטישע לענדער טרעפט מען היינט נישט ווייניק אין די ישראלדיקע שטעט און דערפער און א סך ישראל־בירגער פאלן מער ארוים קיין אזיע אין געזעלשאפטלעכע שליחות'ן, ווי אויך צוליב פריוואטע געשעפטן.

דריי אספעקטן

יעדער באשלום, וואס רירט אן דער געשטאלטונג און אנפירונג פון דער ישראלדיקער פאליטיק דרינגט ארויס פון דריי אספעקטן — פון אלע דריי צוזאמען און פון יעדן איינעם באזונדער: צי ליגט ער אין אמת'ן ישראל־דיקן אינטערעס? צי ווידערשפרעכט ער נישט דעם יסוד פון יושר און גע־רעכטיקייט? צי איז ער נישט אין סתירה מיט די אידעאלן פון דער פרייער וועלט? דאס רוב טאג־טעגלעכע פראבלעמען לאזט זיך לייכט לייזן, ווייל גאנץ זעלטן שאפט זיך א סתירה צווישן די דריי אספעקטן. פאראן אבער א טייל פראבלעמען — און על פי רוב גאר וויכטיקע פראבלעמען — וואס זייער לייזונג איז ווייט נישט קיין באקוועמע. אט למשל: די ישראל־רעגי־רונג האלט נישט, אז דאס געבן אמעריקאנער געווער צו די אראבישע לענ־דער איז אין איינקלאנג מיט דער טובה פון ישראל. דאקעגן די אמעריקאנער רעגירונג דערקלערט קאטעגאריש, אז דאס איז לעבנס־נויטווענדיק פאר דער פארטיידיקונג פון דער פרייער וועלט און פון אירע פינציפן. אן אנדער ביישפיל: גאר ווייניק אין ישראל וועלן בארעכטיקן פון מארקישן שטאנד־פונקט דאס אנקניפן דיפלאמאטישע באציאונגען מיט דייטשלאנד, פארן אבער אזעלכע וואס האלטן, אז דער אינטערעס פון ישראל פאדערט צו שאפן אזעלכע באציאונגען וואס פריער. צייטנווייז איז דער קענזאץ צווישן או־טאליטארישקייט און מארל און צייטנווייז — צווישן נוצן און נוצן.

פון דאנען שטאמט דער ספעציפישער אינטערעס אין פירן אויסערן־פאליטיק — און פון דאנען אויך די שווערע אחריות, וואס נישט שטענדיק קען מען זי אויסהאלטן.

El mejor regalo...

Pregunte a quienes los usan por qué al recibir estos maravillosos escarpines exclaman: ¡Qué regalo! . . .

Elegantes, finos, leves. . . pero irrompibles!

ESCARPINES **Casino** **TODO NYLON**

¡PRUEBE A ROMPERLOS A VER SI PUEDE!

SALUDAN CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO A LA COLONIA HEBREA DE CUBA Y HACEN
VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו !

Cortesía

de

Compañía

Litográfica de la Habana, S. A.

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

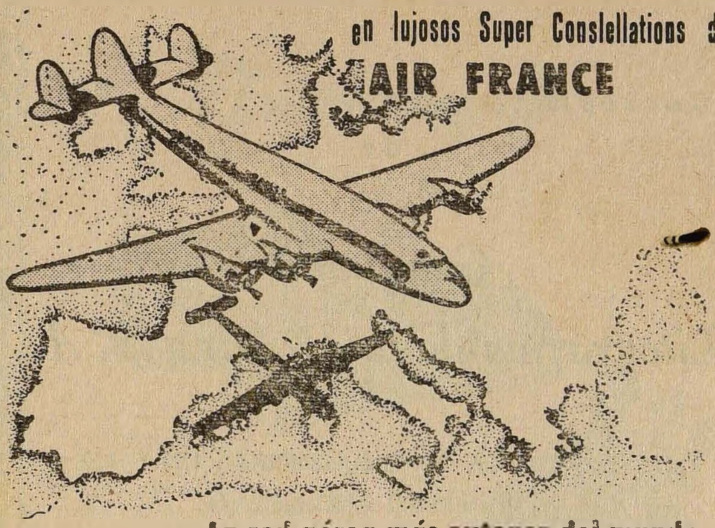
THE BANK OF NOVA SCOTIA

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

A CUALQUIER LUGAR DEL MUNDO

en lujosos Super Conslellations de

AIR FRANCE

La red aérea más extensa del mundo

פאר אייערע רייזעס נוצט די ערשטקלאסיגע קאנסטעליישנס פון דער עיר פראַנס, געניסט מער באקוועמלעכקייט און זיכערקייט פארן דעם זעלבן פרייז.

עיר פראַנס אפערירט אין 76 לענדער אין 6 קאנטינענטן.

טוריסטן קלאַס — טעגלעכע פליגן אין אויסגעצייכנטע קאנסטעליישנס.

דער פאַריזער — לוקסוס טראנספארט צום נאָר־מאלן פרייז פון ניו יארק, באסטאן און מאנטרעאל.

דער ספעציעלער פאַריזער. וועלט באקאנטע פריגן מיטן גרעסטן לוקסוס אן אפשטעל, פון ניו יארק קיין פאריז אין איין נאכט.

AIR FRANCE

Red Aérea Mundial de Lujo

Trocadero 59, esq. a Prado. Tel. A-7094

Para más informes y detalles, consulte a su agente de viajes.

פאַרט קיין מדינת ישראל דורך „עיר פראנס"

נישט נויטיק קיין טראַנזיט וויזע

בעסום וועלט בר־מצווה...

(דערצײלונג) ○ פון א. י. דובעלמאן

— עֶר גייט שוין דער רבי! — האָט די מוטער א געשריי געטאָן צום אינגל. לייג שוין אַוועק די שפּילעריײַן וואָס ַבּאַרשטאָפּן דיר דעם קאָפּ. א גאַנצן טאָג נאָר עס שפּילט זיך, — האָט די מוטער א געשריי געטאָן אזוי, אז עס האָט זיך ניט נאָר געהערט אין די רחבות'דיקע צימערן פון גרויסן אַפּאַרטאַמענט הויז, נאָר אויך אָפּגעקלונגען אין די בריוטע אלייען פון דער מיראַמאר גאַס.

— נו, גיכער בעסים, דער רבי וואַרט שוין!

בעסום האָט מיט אומציפּרידנקייט איבערגעלאָזן די שפּילצייגן. ער האָט א טראַכט געטאָן: דער „האַביטאַנטע" קומט שוין ווידער מיט זיינע אויסטערלישע אותיות פון רעכט אויף לינקס. וועגן עס וואָלט זיך געווענדעט אין אים זואָלט ער אים געשיקט אין דער מאַמען אריין, נאָר ער מוז ציפּרידנשטעלן די „וויעכאָס", זיי זאָגן אז ער וועט אריינבאַקומען גאָר א סך מתנות... זיי אַליין האָבן צוגעזאָגט א סך ווערטפולע געשאַנקען צו קויפן, אויב ער וועט זיך גוט אויסלערנען די ברכות אוּן די רעדע וואָס ער וועט דאַרפן האַלטן ביים גרויסן באַנקעט וועגן ער וועט ווערן בר־מצווה.

בעסים האָט קיינמאָל ניט געלערנט אין קיין אידישער שול, איז אים טאָפּלט שווערער אָנגעקומען דאָס אויסלערנען זיך די גרויסע אידישע רעדע וואָס דער מלמד האָט אים צוגעגרייט און איז שוין אפילו געווען אָנגעשריבן אין לאָטיי־נישע בוכשטאָבן. די רעדע איז שוין ביים מלמד געווען א פאַרטיקע, פון פרי־ער א צוגעגרייטע, אז דער בחור זאָגט צו הייליק צו גיין אין די וועגן פון טאָטע־מאָמע; נעמט אויף זיך דעם עול פון מצוות און מעשים טובים, ווי זיינע זיידעס אין

באָבעם און דאנקט די עלטערן וואָס האָבן אים געגעבן די גרויסע געלעגנהייט צו דערציען אים אָלס א איד; דאנקט זיי אויך פאר איינאָרדענען דעם גרויסן באַנקעט לכבוד זיין בר מצווה, דאנקט אויך די חשובע און ליבע געסט וואָס זענען זיך געקומען פרייען מיט אים אין דעם גרויסן טאָג.

שוין היפשע עטלעכע מאָנאָטן ווי כעסוס לערנט זיך אויף אויסנוויניק די רעדע. דער פאָטער, ווי די מוטער, נעמען אים אָלעמאָל אויף א פארהער, נאָר עפעס פארהאָקט זיך נאָך ביי אים, גאָנצע זאָצן ווערן ביי אים צערדייט. די אידישע ארטער דרייען זיך ביי אים אין מויל אזוי שווער, אז ער וואָלט שוין גיכער איינגעגאַנגען מען זאָל אים דעם האַלז שמירן מיט דער מעדיצין, וואָס דאָס געפעלט אים קיינמאָל ניט און עס קומט אים אויס צו פירן א שטאַרקן קאַמף. כעסוס זעט אָבער ווי אזוי די עלטערן צאָפלען זיך, שטרענגט ער זיך אָן אויסצולערנען די אויסטערלישע ווערטער. קיין אידיש פארשטייט ער ניט. ער הערט אמאָל רעדן די עלטערן צווישן זיך אידיש, נאָר צו אים האָט עס ניט. ווען ער וואָלט זיך געקענט אויף איין טאָג אויסלערנען זייער שפראָך, ווי גוט וואָלט עס געווען?..

די לעצטע טעג פון דער באַשטימטער דאָטע פון כעסוס'ס בר מצווה האָט זיך ביי די שטיקער אָנגעהויבן א נערוועזיטעט וואָס האָט אַלעמען ארומגעאַפט. עס איז קיין עין הרע דאָ אזויפל ארבעט. ביי א חתונה, אין דער אַלטער היים, האָט מען אזויפל ניט ארומגערודערט. זיי מוזן מאכן א בר־מצווה „פארי" זי זאָל אפקלינגען אין גאנץ האוואנא. זאָלן די ראָזנס זען, אז זיי ווייסן בעסער ווי איינצואַרדענען א יום טוב. מען האָט געהאָלטן אין איין ארומערדן מיטן מלמד צו דאָס קינד וועט זיך ניט פארהאָקן אין דער מיט; צו ער קען שוין טאָקע אָט דאָס וואָס מען דארף זאָגן אין שוהל און ווי וועט זיין טאָמער בלייבט דאָס קינד ערנסט וואו שטיין אין דער מיט. וויסן דארף ער, אז זיי לאָזן זיך קאָסטן זייער א סך געלט און זיי וואָלטן ניט געוואָלט איינענעמען קיין חרפות און בושות... דער מלמד האָט געטומען אָנווייזן, אז עס איז ביי אים ניט דאָס ערשטע מאָל, ער האָט שוין א סך אזעלכע אינגלעך צוגעגרייט. עס קומט דער מאָמענט, קענען זיי גוט! און אייערער האָט ניט קיין שלעכט קעפל — פרואווט דער מלמד אריינווארפן א גוט וואָרט אויפן קינד. פון דער־פאָרונג ווייסט ער שוין אז דאָס צאָלט זיך אפ...

— דו הערסט, מאָרים וואָס דער רבי זאָגט? כעסוס האָט א גוט קעפל! דער רבי גאָראַנטירט! ביי אונז איז ער א קליין קינד! ער איז שוין א מענטש אויף וועמען מען קען זיך פארלאָזן!

— דיין נערווויאישקייט זאָל אים נאָר ניט שאטן!

— נו יא, איר זייט אביסל צופיל נערווויאיש! — האָט דער מלמד אויך אריינגעוואָרפן א וואָרט! אייער יאָסעלע, כ'מיין כעסוס, וועט קענען ווי אלע אידישע קינדערלעך! וואָס איז ער אן אויסנאם? דאָס ערשטע מאָל וואָס איך גרייט צו? .איינעם קלאפט מען מער אריין און איינעם ווייניקער, נאָר אז עס קומט דער מאָמענט גייט עס ווי א מיזמור...

א טאָג פאר דעם האָט דער מלמד געמאכט די לעצטע פראָבע און כעסוס האָט אויסגעהאלטן די פראָבע ווישנדיק די ריטשקעלעך שוויים פון פעטלעכן געזיכט אונטער די שווערע גאלאָ־קלוידער, א ווייסער אנצוג מיט א פארשפילעט העמד מיט א שניפּס וואָס האָט ביים האלז געשטיקט.

טאָטע־מאָמע האָבן געהאלטן אין איין קושן דעם פליישיקן פארשוויצטן, כעסוס, וואָס האָט כסדר געפילט זיין וויכטיקייט און די גרויסע טובה וואָס ער האלט אין איין אנטאן די עלטערן. און ווידער איז דא אן אמביציע: די חברים! זאלן זיי זען ווי וויכטיק ער איז! מען מאכט דאך אים א ספּעציעלן באנקעט וואו די עלטערע וועלן זיין און אויך די חברים.

די נאכט פון פרויטיק אויף שבת, פארן „אויפרופעכטס", זענען די שטי־קערס זייער ווייניק געשלאפן. אויסגעווייזן האָט זיך זיי, אז די לופט האָט זיך אינגאנצן אפּגעשטעלט אין מיראמאר. כעסוס'עס טאָטע־מאָמע האָבן געהאלטן אין איין רערן וועגן די איינגעלאדענע געסט וואָס האָבן געענטפערט אויף אדויס־געשיקטע בילעטן. א טייל אז זיי קענען ניט קומען. אנדערע ווידער האָבן פארשריבן פיר פּערזאָן, פאר וועלכע זיי האָבן בלויז געהאט פארצייכנט צוויי פּערזאָן. די פרוי אסתר שטיקער האָט א גרויסן זיפץ געטאָן:

— אונזערע עלטערן זאלן זיך מיען דאָרט אין גן עדן, עס זאל אלץ אפּגיין גלאטיק. וועלן זיי וואלטן געווען, וויפל נחת זיי וואלטן געשעפּט?

— נו יא, דערלעבט אזא טאָג און מיר קענען זיך דאנקען גאָט פארגינען! א חתונה מאכן האָבן זיי דאך ניט געקענט חלומען און וועלן זיי וואלטן געקענט אזויפיל אויסגעבן וויפל מיר גיבן אויס אויף דער היינטיקער בר־מצווה, וואלטן זיי ביי אונז אין שטעטל פאררעכנט געווען ווי גרויסע גבירים...

— איי, ניט באשערט געווען!..

— וואר ווייסט וואו זיי זענען דאָרט!..

— שוין אסתר, דו הויבסט שוין אָן? פונקט איצט... שלאָף! מען דארף אויפשטיין פרי.

דער מאן אליין האָט געפּרואווט אפּווישן די געדאנקען פון זיינע עלטערן און ניט געקענט. אין קאשמאר פון דער שלאָפלאָזער נאכט האָט ער זיך דערמאנט, אז ער פלעגט מיטגיין מיטן טאטן און אויפקויפן אלטע שמאטעס. ס'איז ניט געווען וואָס צו עסן. ער האָט זייער א סך געהונגערט, שווער ge־ארבעט, ניט געהאט קיין צייט צו לערנען. ער אליין קען קוים עפּעס איבער־לייענען פון דעם „מלמד'ס" אותיות... מארגן וועט מען אים אויפרופן צי דער תורה... די ברכה קען ער... ער וועט מנדר זיין... אלע וועלן ארום אים זיך ארומ־דרייען, אפּגעבן כבוד... מיט אסתרן האָט ער נאָך געפירט א ליבע אין דער היים... זי האָט געדינט ביי ר' חיים דעם וואלד סוחר. ער האָט אויף איר געווארפן אן אויג ביים שטופן די שמאטעס אין א זאק אריין. דער הויכער בוזים האָט זיך ווי געוויצט מיט אים און ווי צוויי לאמטערן אים געריסן די אויגן איבער דעם זאק שמאטעס:

— אסתר!

— וואָס?

— אסתר!...

— וואָס? איר ווילט דאָך עפעס זאָגן?... איר זייט דאָך עפעס אזוי בלאַס?...

— אסתר, ס'איז מיר שוואר...

— וואָס די שמאַטעס?...

— עס טיאָכקעט אין האַרצן... זייט ניט בייז... מיט אַזא מיידל ווי איר וואָלט ניט געטראַכט...

זי האָט זיך געגעבן אַ גלייך אויס ארומנעמענדיק איר פיגור מיט די אייר־גענע הענט, האָט זי דערנאָך גענומען צערעכט מאַכן די האַלב צעפלאָשעטע האָר אין אָנגעהויבן רויט ווערן. אַ דרייבנער שמייכעלע האָט אפיר געקוקט און זיך באַגעגנט מיט משה'ס אויגן:

— וואו האָט איר זיך אויסגעלערנט די זאַכן, משה?

— זאָל איך קרענקען! קיינעם ניט געזאָגט! איר זייט די ערשטע!

— איר האָט מיר ליב?

— יאָ! די פּיס זעצן זיך מיר... און איר?

— שוין?.. מען דאַרף דאָך כאַטש אַ טראַכט טאָן! ס'איז דאָך אַ ליבע! יאָ צו ניין?..

— איר טראַכט פונמיינעטוועגן! ס'וועט אייך גוט זיין ביי מיר! מיר ווילן ביידע זיין גליקלעך!

די חתונה איז געווען אַ שטילע, ווי ביי אָרעמלייט. אסתר האָט אים פּאַרטרויט אַ סוד. זי האָט אביסל געלט אַפּגעשפּארט, איז דאָס גלייכסטע צו פּאָרן איבער דער ווילט. און זיי זענען געפּאָרן אין קיבאַ, כדי פון דאָרט זיך אריבערצוכאַפּן קיין אַמעריקע, ווי אַ סך פון יענער צייט האָבן עס געטאָן. צוויליף יאָר האָבן זיי אינגאַנצן ניט געהאַט קיין קינדער, דערנאָך איז געבוירן געווארן דער בן יחיד יאָסעלע, כעסוס.

און ווידער לויפט אַדורך אַ געדאַנק ביי משהן: ער האָט אַ געבוידע וואָס טראָגט אריין צוויי טויזנט דאָלער מאַנאַטלעך. דאָס אלץ וועט בלייבן פאַר כעסוסן... כעסוס ווייסט גאָרניט פון קיין אידישקייט... צופיל געווען פאַר־נומען אין געלט מאַכן... אַ שאָד, אים אין אַ אידישער שולע געדאַרפט שיקן... ער חברט זיך מיט שיקסעס... ווער ווייסט?

— וואָס דרייסטו זיך דאָרט און קרעכצסט? — האָט אסתר איבערגעשלאָגן די געדאַנקען.

— אַליין זאָגסטו, אז מען דאַרף איינשלאָפן וויל עס שטייט מאָרגן אַ שווערער טאָג, איז דרייסטו זיך פון אין זייט אויף דער צווייטער. וואָס איז מיט דיר?

— זיך דערמאָנט אין דער אַלטער היים!

— אין דער אַלטער היים, וואָס?

— כ'מיין, געדענקסט וועז דו האסט געארבעט ביי די וואלד סוחרים?
— נו איז וואס? און דיינע שמאטעס?..
— אט האסטו זי!.. איך וואלט עס דיר דען פארן?..
— זאלסט אמאל מארגן ביינאכט ביים באנקעט ניט אויספלאפלען! קענסט אמאל נעמען אן איבעריק גלעזל...
— זעסט דאך אסתר, עס זענען דא אזעלכע וואס רעדן פון זייערע עלטערן, פון די זיידעס, דערציילן פון זייער ארעמקייט...

— לאז עס צו זיין, מארים!... זיי ווילן זיך כאכן פאר נאנצע פאעטן!.. אונז פאסט עס ניט... וואס וועסטו דערציילן פון די שמאטעס ד' [illegible] פון ר' חיים מיט נענענדלען? וואס וויניקער מען רעדט איז נעזונטער.... מיד זע־נען דאך ניט אבי ווער, צו וואס זיך נארישׂ מאכן. אט שטייט אריינגעשטעלט 3 „ציקלאפעטעס" מיט ביכער... ביסט דאך ניט סתם א איד! דו ביסט דאך עפעס מיסטער מארים שטיקער... א געזעלשאפטלעכער טויער, א בויער, אלע קוקן דיר אין מויל ארײן, נעבויידעס מיט אזויפיל אפארטאמענטן. אזא מענטש דארף זיך ווײסן ווי צו האלטן... זאלסט דיר ניט נארישׂ מאכן, דו הערסט?... עס דארף זיין א בר מצווה מען זאל האבן וואס צו נעדענקען. וויפל נאך בר מצווהס וועסטו פראווען?

פון כעסוס'עס צימער האט זיך געהערט א קליינער הוסט. די מוטער האט א ברעך געטאן מיט די הענט:

— דאס קינד זאל מיר זיך הלילה ניט פארקילן. ער שלאפט מסתמא ניט, איז נערווויאיש, ניט קיין קליניקייט... עס זאל נאר אפגיין גוט, בונע שעלויטע...

אין דער שוהל, אויף כעסוס־מאריא נאם, האט מען זיך געגרייט. די שטענדיקע דאוונענרס וואס שטעלן קוים צוזאמען א מינין האבן זיך געריבן די הענט און געהויבן מיט די נאז־לעכער. א נאנצער באנקעט וועט זיין, ניט נאר ביינאכט, נאר אין דערפרי, נאך דעם דאוונענן. מען האט געהאלטן אין איין רעדן: מיסטער מארים שטיקער האט א ברייטע האנט! אז עס קומט צו עפעס ווייסט ער זיך ווי צו שטעלן! איר וועט זען, עס וועט זיין מיט דער ברייטער האנט... עס וועט זיך פארציען דאס דאוונענן, מען וועט אויסציען די תורה... זיינע געסט וועלן זיך אויך מוזן שטעלן גוט, ווי עס באדארף צו זיין... די וואס האנדלען מיט אים, וועלן זיך וועלן פאר אים אויספיינען.

— מען זאגט אז דאס איינגל איז ביי אים טעמפ אויף דער עברי!..
— און ער אליין?
— ער וועט פארדעקן מיט א געבויידע!
— ער האט גרויסע עריפיסיאס!
— ער וועט עס מיטנעמען?
— ער איז אבער א וואויל־ער איד!
— הלואי וואלטן טאקע געווען א סך אזעלכע!

— אז מען האָט געלט האָט מען מזל!

— אפשר מיינט איר פּאַרקערט!

— ס'וועט שוין איינמאָל זיין א בר־מצווה!

— וואָס הייסט? מען זאָגט אַז אויף ביינאכט צום באַנקעט איז צוגעגרייט צוויי אָרקעסטערס.

— וואָסי, זיי קענען זיך ניט פאַרגינען? א סך קינדער האָט ער? ס'איז דאָך א בן יחיד.

ארום ניין א זייגער, שבת אינדערפרי, איז שוין דער לאָקאָל געווען גע־פּאָקט. די איינגעלאָדענע געסט און די שטענדיקע דאָוונערס האָבן געהאַלטן אין איין דריקן די האָנט פון מאָרים שטיקער'ן ווינטשנדיק „מערטשישעם" ביי דער חתונה און האָבן א סך נחת. מאָרים האָט צוריקגעוואונטשן דעם „מער־טשישעם" ביי אייערע. אסתר האָט ארויסגעשיינט פון דער ווייבערישער אָפּ־טיילונג. מען האָט זיך געהאַלטן אין איין ווינטשעווען, שמייכלען און מאַכן קאָמפּלימענטן אכטרן, אַז זי זעט אוים זייער הערלעך אין דעם זיידענעם קלייד, כּיי דאָס היטעלע קליידט איר אזוי שטאַרק, זעט שיער אליין ניט אוים ווי א כלה מיידל... דאָס נחת זאָל ביי איר שיינען ווי עס שיינט דאָס פנים... אנ־דערע פרויען האָבן שטיל־ערהייט זיך געשושקעט: דאָס געלט אירם גלאַנצט אראָפּ פון די מלבושים... זי פאַרבלישטשעט די אויגן מיט די בריליאַנטן... אַז מען האָט כּזאָ איז נישטאָ וואָס צו רערן... אַנדערע ווידער האָבן געזאָגט: עס קומט איר די „ריסטאָקראַטישקייט" פון געבורט... געבוירן געוואָרן אין א גאָלדן הייטל...

וועג־מען האָט דעם בר־מצווה בחור אויפגערופן האָט מען געגומען קלאַפּן עס זאָל ווערן שטיל. געמיינט האָט מען דער עיקר צו דער ווייבערישער אָפּ־טיילונג. אסתר האָט געשמייכלט און געווישט א האַלב פאַרטריקנטע טרער זיך שטיל־צנדיק אין נחת. שטיל־ערהייט האָט זי נאָכגעשפּטשעט די ווערטער פון איר כעסון... אויך זי האָט זיי שוין כמעט געקענט פון אויסנווייניק. זי האָט זיך פון ווייטנס איבערגעקוקט מיט מאָריסן ווי איינער זאָגט: ער נעמט אים ביי אַלעמען! זיי קענען זיך ניט אָפּוואונדערן פון אים! עס איז אונזער כעסוס! אונזער נחת. עס שווינדלט איר אין די אויגן, זי פילט אומציפאַלן פון נחת... אזא גרויסע אָנשטרענגונג! אזא גרויסע איבערלעבעניש!.. אלע שמייכלען, גראַטולירן דים בר־מצווה בחור. עס שטעקן זיך הענט:

— גאָרניט קיין שרעקעוודיקער, אייער בחור!

— שוין איינמאָל א קאָפּ!

— עס וואקסט א יונג מיט ביינער!

— ווי פיין ער האָט עס געזאָגט די הפטורה!

— שוין איינמאָל א שטימעלע!

אזוי שנעל ווי מען האָט געענדיקט דאָוונענן האָבן זיך באַווייזן טעלער הערינג, כאַלאַדן און צעפּאַסמלטע טעלער מיט אינדיקעס. בראָנפן האָבן די שול אידן אָנגעהויבן גיסן מיט דער בריטער האַנט. ענגלישער סקאָטש אין

אַנדערע געטראַנקען זענען געשטאַנען צעשטעלט איבער אַלע טישן. מען האָט אַנעהויבן כאַפּן שטיקער הערינג צוזאַמען מיט פּאַסמעס אינדיק. עס האָט זיך אַנגעהויבן א יאָגעניש ווי מען וואָלט געוואָלט אָפּכאַפּן די פּאַרלוירענע צייט וואָס דאָס אויסגעצוינגענע דאַוונען האָט אזוי לאַנג געדויערט. כעסוס איז געשטאַנען א צעמישטער. פּאַר אים איז עס געווען א נייע וועלט וואָס ער זעט דאָס ערשטע מאָל. ער איז די צענטראַלע פיגור יועמען א סך פון די חברים זענען איצט מקנא... עפּעס דאָרט א איד מיט א בערדל רעדט וועגן זיין טאַטן, וועגן זיין מאַמען. וואָס ווייסט ער ניט. ער פּאַרשטייט בלויז, אז מסתמא רעדט מען גוטס וועגן זיין טאַטע־מאַמע. אויך ער וועלט צייטנווייז דערמאָנט. די מאַמע האָט אים נאָר וואָס באַדעקט מיט קושן. ער פּאַרשטייט בלויז ניט זי האָט אים געקושט און עפּעס א טרער געלאָזט. פּאַר וואָס האָט זי געוויינט?..

שבת צונאַכטס איז אין א גרויס באַלויכטענעם זאל פּאַרגעקומען דער גרויסער באַנקעט לכבוד כעסוס'ס בר־מצווה וועלן. דאָס איז אייגנטלעך דאָס וויכטיקסטע. שבת אינדערפרי קומט בלויז א געקליבענער עולם פון די נאָר נאַענטע פרייַנט אַדער קרובים. די אמתע גרויסע אונטערנעמונג איז דער באַנקעט צו וועלכן עס זענען איינגעלאַדן עטלעכע הונדערט געסט.

א טוץ קעלנער דרייען זיך אַרום און אַרטן שוין די געסט זאָלן אַנקומען. אין זאל זענען אויסגעשטעלט ריזיקע טישן באַצירט מיט בלומען. איין גרויסער טיש שטייט ווי א לאַטיינישע „טע" צו די אַנדערע טישן. דאָס איז דער פּרעזידיום, וואו עס זיצן די פאַמיליע און די חשובסטע פרייַנט פון דער משפּחה. דער בר מצווה בחור זיצט פונקט אינדערמיט. אויפן פּרעזידיום טיש שטייט א גרויס־גאַרניקער קייק, וואָס זאָגט אַן די 13 יאָר פון בר מצווה בחור כעסוס. ענדלעך קומען זיך צוזאַמען די געסט. מען הויבט זיך אָן אויסזעצן אַרום די טישן. דער טאַסט־מייסטער וואָס די שטיקערס האָבן באַשטימט, אַז ער האָט דאָס ריכטיקע פּיסקל צו באַשיינען זייער יום טוב, גייט צו צום הויך־רעדער און לאָזט וויסן, אַז עס איז היינט א גרויסער יום טוב ביי דער פאַמיליע שטיקער. זייער טייערער, ליבער און גראַטענער זון יוסף איז געוואָרן בר מצווה. ער גיט אויך אַן איינלייטונג וועגן די עלטערן פון בר מצווה בחור:

„ליבע, טייערע געסט, און געשעצטע פרייַנט! די פאַמיליע שטיקער, דער שטאָלץ פון אונזער אידישן ישוב, די האַרציקע ליבע און טייערע פריינט האָבן מיר צוגעטיילט דעם כבוד צו זיין דער צערעמאָניע־מייסטער פון היינטיקן באַנקעט אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם וואָס זייער ליבער, טייערער און גערא־טענער זון יוסף איז געוואָרן בר־מצווה. איך דאַרף אייך ניט זאָגן וואָס די פאַמיליע שטיקער שטעלט מיט זיך פאַר ביי אונז אין ישוב. איר וויסט גלייך מיט מיר, אז זיי זענען פון די אינטעליגענטסטע אידן אין אונזער קאָלאָניע. זיי זענען פון די טייערסטע אידן, מיט וואַרעמע אידישע הערצער, צו אַלע. פאַר די אינסטיטוציעס רופן זיי זיך אָפּ מיט דער בריטיטער האָנט. מאַרים שטיקער אַרבעט ביי לטובת הכלל, ער איז פון די געזעלשאַפּלעכע טוער וואָס גיט אַוועק זיין געלט און צייט. ער האָלט זיך ניט גרויס, איז ניט פאַרריסן. דאָס איז

דערפאר וואס די שטיקערס האבן געברענגט טראריציע פון דער אלטער היים. זיי האבן געברענגט א גרויסן באגאזש פון מעשים טובים און זיי פלאנצן עס איין אין זייער קינד. א טייל פון אייך האבן היינט עהאט די געלעגנהייט צו זען און הערן די בר מצווה אויפרופעכטם אין שוהל, ווי אזוי דער בחור האט אויסגענומען. אלע זענען דאך געבליבן פארגאפט הערנדיק דאס זיסע שטימעלע פון בחורל. עס האט זיך געפילט די שטימע פון צוקונפטיקן שטאלצן אידן. ווייסט איר פארוואס? ווייל די עלטערן זענען הארציקע, שטאלצע נאציאנאלע אידן. און איצט חשובע פריינט וועט איר ווידער האבן די געלעגנהייט צו הערן די רעדע פון בר מצווה בחור זיסן שטיקער. איך וועל בעטן אלע אנווועזנדע זיך צו פארהאלטן רואיק, כדי צו האבן א געלעגנהייט צו הערן די גייסטרייכע רעדע פון בר מצווה־בחור.

דער בחורל האט זיך אויפגעשטעלט, זיך צוגעבוינן צום הויך־רעדער און אויסגעשפרייט די הענט מעשה רערנער. האט צום ערשטן זיך געוועגדעט צו די ליבע עלטערן, חשובע פריינט און טייערע געסט. דערנאך האט ער אין דער רעדע אנגעווויזן וועגן דעם גרויסן מאמענט וועלן ער טרעט היינט ארײן בײַ פאראנטוואָרטלעכקייט אלס שטאלצער מיטגליד פון אידישן פאלק, אלס א טראדיציאנעלער איד. ער רעדט ווייטער וועגן דער גרויסקייט פון די זיידעס און באבעס, גיט אפילו א עשיכטלעכן איבערבליק איבער דאס לעבן און ליידן פון אידישן פאלק און ווי גליקלעך ער איז צו געהערן צו אזא גרויס פאלק וואס האט אריינגעגעבן א מישה רבנו וואס האט די אידן געגעבן די תורה, א רמבב, א איינשטיין, א ווייצמאן און אנדערע.... דערנאך רעדט ער וועגן דעם ווי די עלטערן האבן זיך מקריב געווען אים צו געבן א אידישע דערציאונג, ער זאל האבן די גרויסע זכיה צו גיין אין זייערע פום־טריט. ער דאנקט זיי איינמאל און נאך אמאל, ווייזט אן אז ער וועט זיין א טרייער זון צו זיי אין צום אידישן פאלק! ער באדאנקט אויך די אלע געסט וואס זענען געקומען צו זיין באנקעט און וועט שטענדיק געדענקען די היינטיקע איבערלעבעניש וואס איז פאר אים שוין פון דעם מאמענט אן איינגעקריצט אויף אייביק אין זיין זכרון...

טאטע־מאמע האבן שטילערהייט נאכגעזאגט יעדעם וואָרט, זיך געצאפלט יעדעם מאל וואס עס האט זיך זיי אויסגעווויזן אז כעסוס וועט זיך פארהאקן... מיט דאם קלאפן פון זייערע הערצער האט מען געקענט הערן אין דער שטילקייט. אזוי שנעל ווי עס איז געווארן א בראוואָ־באטשערי האבן זיי אפגעאטעמט פרייער. א שווערער שטיין איז זיי אראפגעפאלן פון הארצן. זיי האבן געגומען טיליען דעם זון און אים פארדעקן מיט קושן.

— ס'איז געווען גרייסארטיק, כעסוס! ביסט נעבאך אויסגעמוטשעט! עס עפעס! עס!

דער צערעמאניע מייסטער האט זיך גליך אויפגעשטעלט און צוגעלאפן צום הויך־רעדער און א זאג געטאן:

— חשובע געסט! איר האט אלע געהאט דעם כבוד אויסצוהערן די שיינע רעדע פון בר מצווה בחור. די רעדע האט אויך אייך געווים געמאכט אן איינ־

דרוק. איצט קענט איר שוין אָנהויבן עסן די גרויסאַרטיקע מאכלים וואָס ענען פֿאַר אייך צוגעגרייט געווארן. דערנאָך וועט עס וועט וועלן א וואָרט וועגן די עלטערן, די חשובע פרייַנט שטיקער'ס, וועלן מיר געבן. טרינקט און עסט! לאָזט זיך וואויל־גיין! די שמחה פון די שטיקערס איז אויך אייערע! מען וועט נאָך היינט טאַנצן מיט צווי אָרקעסטערס.

די געסט האָבן סיי ווי סיי שוין געהאַט אָנגעהויבן צו טרינקען, האָבן בלויז געווארט דער בר מצווה בחור זאָל ענדיקן די בר מצווה דרשה וואָס איז אים צוגעגרייט געווארן.

די קעלנער האָבן זיך שנעל א לאָז געטאָן מיט די טעלער. עס איז סערווירט געווארן א קאַקטעיל, געפילטע פיש, געבראָטענע עופות ארומגעפוצט מיט רייַצנדיקע פּאַטראוועס, סאַלאַדן און קאָמפּאָטן. דערנאָך האָט מען געגעבן שוואַרצע טעפּעלעך קאַווע. די מענער האָבן אויך באקומען ציגארן צום פאַרויכערן די גוטע וועטשערע. א שעה שפעטער האָט מען שוין ארומגעטראָגן אייַס טאָצן פאַרשידענע פרוכטן און טאָרטן. מען האָט געהאַלטן אין איין עסן און זיך וויצלען. א טייל האָט געהאַט א גוטע מיינונג וועגן דעם עסן וואָס דער רעסטאָראַן האָט צוגעגרייט. אַנדערע האָבן געפּראַווט אַנווייזן, אז ער איז געווען ביי א צווייטער חתונה אַדער בר־מצווה איז די עסן געווען באַטעמטער. אן אַנדערער האָט זיך געפּראַווט וויצלען, אז דאָס וועט מען ערשט קענען וויכן מאָרגן, אויב די פיש מיט די עופות וועלן ניט וועלן צוריק לעבעדיק, אייַ זיי וועלן ניט אויפשטיין תחית המתים אין מאָגן... אַנדערע האָבן אָנגעוויזן אז נאָך אזא עסן וואָלטן זיי שוין געקענט פאַרדייען א געלעגער. די פרויען האָבן גערעדט וועגן דעם שיינעם קלייד מיט שווייצאַרישע שפּיצן וואָס אסתר טראָגט. עס קלייַדט איר! זי האָט אפשר בלויז ניט געדאַרפט אהויסשטיפן דעם גרויסן ביוסט, כאָטש עס איז היינט אין דער מאָדע, וואָלט ניט געשאַדט וועו זי איז אַביסעלע אויסער דער מאָדע... עס איז שוין ניט פאַר אירע יאָרן... עס מאַכט איר אינגאַנצן ניט יונגער... די האָר האָט זי גוט צוגעפאַרבט! זי האָט געשמאַקט!..

— אז מען האָט געלט האָט מען געשמאַקט! — האָט א צווייטע אריינגעוואָרפן.

— ניט שטענדיק!...

די בעלי־שמחה, די שטיקער, האָבן געהאַלטן אין איין ארומלויפן צווישן די געסט, האַלטנדיק אין איין פרעגן צו די מאכלים זענען געווען געשמאַקט? צו זיי ווערן גוט באַדינט? צו פעלט ניט עפעס?

מען האָט ניט אויפגעהערט ווינטשן, אז אויף דער חתונה זאָל ניט זיין ערגער, צי גוטסקייט האָט קיין שיער ניט...

דער צערעמאָניע־מייסטער האָט א ברום געטאָן, איבערלאָזנדיק שטיקער עוף אין טעלער:

— מען קען זיי ניט אניאגן! זיי עסן אזוי שנעל!.. מען קען דאך אן עולם ניט לאזן וואַרטן! זיי קענען זיך נאך צו גיין.

ער איז צוגעגאנגען צום הויך־רעדער און געלאזט וויסן אז די וואם האבן עפעס צו זאגן וועגן די שטיקערס קענען שוין אנהויבן און מען בעט ווידער די חשובע געסט זיך צו פארהאלטן רואיק.

די פריינט וואם האבן שטארק ליב צו׳שטייגן ביי א הויך־רעדער, האבן־דיק א געלעגנהייט צו באווייזן זייער שטיקל „געבוירענעם טאלאנט" און נאך מער טאקע צום אויסנעמען ביי די שטיקערס. האבן זיך א לאז געטאן מיט די „שיר השירימדיקע" לויב געזאנגען וועגן דער גרויסקייט פון די שטיקערס. איינער האט דעם אנדערן געזוכט איבערצושטייגן, פארגלייכנדיק מאריס'ן צו אברהם אבינו וואם איז געווען דער נרעסטער מכנים עורך, א צווייטער האט אים פארגליכן צו משה רבנו, וואם האט די אידן ארויסגעפירט פון מצרים. אזוי פירט מאריס שטיקער דעם אידישן ישוב וואם איז א שטאלץ פאר אלעמען! וועמען האבן מיר צו פארדאנקען דאם אלץ וואם מיר האבן היינט. אויב ניט אזעלכע משה'ס? משה האט געשפאלטן דעם ים און אונזער משה האט באוויזן אז אונזער אידישע קאלאניע זאל זיין דאם וואם זי איז!.. קענט איר טראכטן אין די טערמינען אז אונזער געזעלשאפטלעכקייט זאל זיין אן א משה'ן?.. ווי וואלטן אויסגעזען אונזערע אינסטיטוציעס וועו מיר האבן ניט אזעלכע משה'ס?.. און וואם איז מיט זיין חשובער פרוי? זי איז דאך ניט סתם אן אסתר! זי איז דאך אן אסתר המלכה! זי שיינט דאך ווי אן אסתר המלכה! אן איר וואלט דער מאן ניט געווען דאם וואם. ער איז! די פרוי האט אן איינפלוס אויפן מאן! אסתר איז פון די פרויען וואם פארשטייען און שאצן אפ, דערפאר לאזט זי משה'ן אזויפיל ארבעטן לטובת הכלל, דערפאר ווילן מיר אויך האפן און זענען איבערצייגט, אז זייער טייער ליב קינד וואם איז היינט געווארן בר־מצווה וועט גייען אין די וועגן וואם עס האבן אים אנגעצייכנט זיינע חשובע עלטערן, וואם זענען דער שטאלץ פון אונזער אידישער קאלאניע און פונקט ווי כעסוס'עס עלטערן זענען ווי טראדיציאנעלע אידן געגאנגען אין די וועגן וואם כ'האבן זיי אנגעצייכנט זייערע עלטערן, זייערע זיידעס און באבעס. אזוי זענען מיר איבערצייגט וועט יאסעלע גייען אין די וועגן פון זיינע עלטערן. די קייט פון דורות וועט ניט איבערגעריסן ווערן.

נאך די אלע רעדעס האט מאריס שטיקער זיך אויפגעשטעלט און אין זיין נאמען און אין נאמען פון זיין חשובער פרוי באדאנקט די געסט און אנגעהויבן אנווייזן, אז דאם וואם ער האט געטאן פאר דער אידישער קאלאניע איז געווען א פליכט און א חוב. ער וועט נאך מער זיך ארייננוארפן אין דער ארבעט לטובת הכלל, וויל די היינטיקע שמחה האט אים באוויזן, אז עס ווערט יא אפגעשאצט אין ישוב וואם מען טוט. ער וועט ווידער גייען אין די וועגן און טראדיציע וואם איז אים אנגעצייכנט געווארן פון זיינע עלטערן וואם ציען עלטערן זייער יחוס פון דור דורות... דאם זעלבע קען אויך געזאגט ווערן וועגן זיין אסתרן. ריכטיק האט טאקע אנגעווויזן דער פריערדיקער רעדנער אז אן אסתרן, אן איר

מיטהילף, וואלט ניט מעגלעך געווען זיין דערפאלג אויף אלע געביטן...

נאך דעם ווי משה האט אנעהויבן זיין ווארט איז געווארן א גרויסער בראוא־פאטשעריי. מען האט אנעהויבן ארויסצונעמען די טישן. די ארקעס־טערס האבן אנגעהויבן אנצייגן די כלים. האלב פארמרונקענע באיארנטע אירן האבן אנגעהויבן אויסשרייען מען זאל אנהויבן מיט א „שערעלע" איידער די יונגווארג צעטאנצט זיך זייערע טענץ. די יונגווארג האט געחוזקט: „די אידישע רומבא" און געווארט עס זאלן אנהויבן קומען די סאנען, בלוס און רומבאס...

מען האט געטאנצט ביז טיף אין דער נאכט אריין...

:: :: :: ::

דעם צווייטן טאג האט דער קליינער, פעטלעכער כעסוס, זיך געשפילט מיט די ניי צוגעקומענע שפילעריייען, פארשידענע טאנקן, אויטאמאביל, אן א שיער סאלדאטן זענען געשטאנען אויסגעשטעלט איבער דעם רחבותדיקן ציימער. אויך די קליינע תפילן האבן דערפילט א פונקציע. די רצועות זענען געווען צוגעשטעפט צו פארשידענע מאכינאציעס ביי די מאשין־געווער. איין טייל האט געהאלטן כעסוס, דאס צווייטע דאס שכנישע שגצ'ל. די תפילין זענען גע־ווען דער גרעייסער פעלד־טעלעפאן וואס לאזט וויסן וועגן די פאזיציעס און שיסעריין. כעסוס'עס מוטער איז פארבייגענאנגען, א ברעך געטאן מיט די הענט:

— כעסוס, וואס טוסטו? מיט דעם טאר מען זיך ניט שפילן! ס'איז דאך הייליקייטן! ס'איז דאך דיינע תפילין! נעם שוין און באהאלט זיי אין זעקעלע! מען דארף זיי באהאלטן צו דיין חתונה!...

אסתר האט גענומען די תפילין ארויינגעלייגט אין שיינעם סאמעטענעם זעקעלע און ארויינלויפנדיק זיי אין שאנק האט זי א זאג געטאן צו כעסוס:

— מיין קינד! זאלסט מיר נאר זיין געזונט און מיר זאלן דערלעבן, ביי דער חתונה דיינער וועסטו זיי ווידער דארפן אנטאן.

דאס קינד איז געבליבן אביסל אומצופרידן:

— מאמא! גיב מיר דעם טאטנס! דער טאטע דארף זיי שוין ניט!..

— מען טאר ניט, מיין קינד!.. איך ווייס אפילו ניט וואו זיי זענען... ער האט דאכט זיך אינגאנצן ניט...

— איך וועל אנקלינגען דעם טאטן אויפן טעלעפאן!

ער האט אנגעקלונגען:

— פאפא!

— כעסוס!

— דיינע תפילין, וואו זענען זיי, פאפא?

— הם... די תפילין... צו וואס?.. ווער ווייסט?..

— דו דארפסט דאך זיי שוין ניט!..

— צו וואס, מיין קינד, דארפסטו צווויי פאר תפילין?

— די מאמע לאזט מיר זיך ניט שפילן מיט מיינע. דו דארפסט דאך שוין דיינע ניט האבן. ניט אמת, פאפא?..

— ... המ... מען דארף... שוין אויפקלערן דיר אין דער היים...

— אבער צו וואס, פאפא? זיי א גוטער! איך דארף זיי איצט פאר א טעלעפאן צו דער קריג וואס מיינע סאלדאטן פירן. איך וויל צוטשעפען די רימענטלעך... זיי זענען פונקט צוגעפאסט!..

— מען טאר ניט, כעסוס! איך וויים אפילו ניט וואו זיי זענען! וואס דרייסטו מיר אין קאפ מיט אזעלכע נארישקייטן! שפיל זיך אין עפעס אנדערש! איך וועל דיר ברענגען אנדערע רימענטלעך! מיט קיין תפילין טאר מער ניט!.. ס'איז הייליקייטן!..

—אבער פאפא, ס'איז דאך שוין נאך דער בר־מצווה!... האסט פארגעסן, פאפא?..

— די מאמע זאגט, אז מיינע דארף מען באהאלטן צו מיין חתונה...

— נו ענוג שוין, כעסוס... איך וועל אהיימקומען, וועלן מיר שמועסן...

מארים האט אוועקגעלייגט דאס טרייבל און געבליבן זיצן אביסל אן אומבאהאלפענער. וואס וועט ער זאגן כעסוסן? די מוטער זאגט „צו דער חתונה"... זי וויסט אויך ניט אז תפילין דארף מען לייגן אלע טאג... וואו זענען טאקע זיינע תפילין? א געדאנק איז אים פארבייגעפלויגן און באלד צונישט געווארן:

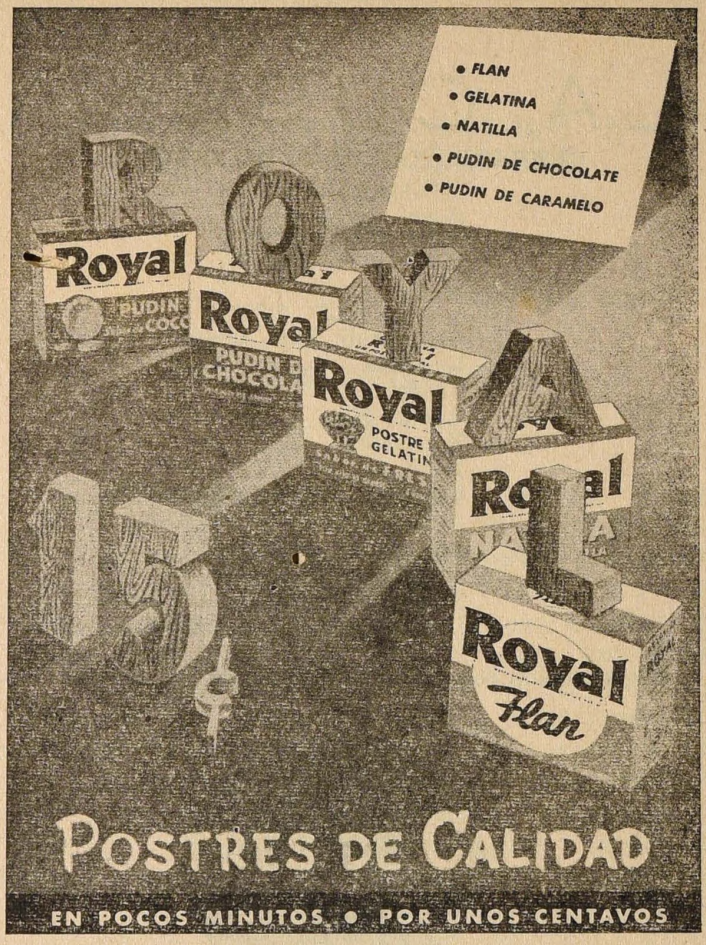
— אפשר אנהויבן לייגן תפילן? שוין א פערטל יארהונדערט עס ניט אנגעקוקט פאר די אויגן... ער האט אמאל געריניקט דעם צימער... יא, ער האט זיי מיטגעברענגט פון דער אלטער היים... דעם טלית האט ער, אבער די תפילין... ער געדענקט ניט...

ער איז געבליבן זיצן אין וויכן פאטל וואס איז אים אין דעם מאמענט אזוי הארט געווען. די רעדעם פון די געסט, פון צערעמאניע מיסטער, „טראדיציע", „גאלדענע קייט", זיידעם און באבעס, האבן אנגעהויבן ארומשפאצירן ווי שדים אין די שווארצאפלען פון די אויגן. מיט איינמאל האט ער דערפילט, אז מען האט אים אוועקגעצעט אין פרעמדע מלבושים... ער איז ניט שולדיק... אין דעם זאק שמאטעס האט ער זיי געפונען און אנגעטאן... זיי האבן א מאדנעם ריח...

דער טעלעפאן האט וויידער אנגעקלונגען. אין דער טיר וויידער האט געווארט אן אנגעזעענער קונד:

— מיסטער שטיקער!

ער האט א קוק געטאן אויף זיין וויסער העמד, אויפן אנצוג, א זשמורע געטאן מיט די אויגן ווי ער וואלט נאר וואס אויפגעשטאנען פון שלאף און ער האט וויידער דערפילט אז ער איז מיסטער שטיקער... פון די שטיקערס וואס האבן אדורכגעפירט איינע פון די שענסטע בר מצווה'ס... שוין איינמאל געווען א בר מצווה... עס קלינגט האוואנא!.. נאך היינט האלט מען אין איין רופן אויפן טעלעפאן... די תפילין צו דער חתונה... ס'איז קובא!.. מען קען ניט איבערמאכן! אזוי איז עס...

PAN AMERICAN STANDARD BRANDS

Levadura FLEISCHMANN, Polvo FLEISCHMANN para Hornear, Diamalta, Manteca tipo Hidrogenado para Pasteles y Dulcerías; Azúcar Lustre, Fondant, Esencias y otros productos para panaderías y dulcerías.

Flan - Gelatinas y Pudines ROYAL — Polvo ROYAL para Hornear — Té Tender-Leaf y otros.

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

LA CUBANA

COMPAÑIA NACIONAL DE SEGUROS

FUNDADA EN 1918

Riesgos que aseguramos:

Seguros de Vida, Grupo y Colectivos.
Incendio.
Ciclón.
Ras de Mar.
Terremoto.
Motín.
Transporte Marítimo y Terrestre.
Automóviles.
Roturas de Cristales.
Accidentes Personales.
Seguro Anticipado: para fabricación y reconstrucción de edificios.

Hemos pagado más de $5.000,000.00 por indemnizaciones.

AGUIAR Y LAMPARILLA

HABANA

Teléfono M-8226 **Apartado 2509**

די עטישע פערזענלעכקייט פון רמב"ם

(אין ליכט פון דורות)

פון הרב שמעון פעדערבוש

אין דעם רמב"ם־יאָר, וואָס מיר ווידמען צום זכר פון זיין 750־סטן יאָרצייט, איז פיל געשריבן געוואָרן וועגן רמב"ם'ס פילזייטיקער גאונות, דעם גרויסן מוח, וואָס האָט געשאפן אומשטערבלעכע ווערק אין הלכה, פילאָזאפיע און מעדיצין, ס'איז מיינטענס באטאָנט געוואָרן זיין גאונות, זיין אוניווערסאַלער גייסט און אינטעלעקטועלער שאפונגס־כח. אחר־העם האָט אפילו געהאלטן, אז די הויפט־שיטה פון רמב"ם קען באצייכנט ווערן אלס „שלטון השכל".

ס'איז דעריבער כדאי זיך אפצושטעלן איין אויף א צווייטן וויכטיקן אספעקט, וואָס ווערט אפטער פאַרזעסן, נעמלעך: דער רמב"ם אלס גרויסע עטישע פערזענלעכקייט, מיט אנדערע ווערטער: דער רמב"ם ניט אנר אלס גאון, נאָר אלס צדיק.

אונזערע חכמים האָבן שוין באמערקט: „חאָרם ניכר בכעסו", א מענטש קען אמבעסטן אפגעשאצט ווערן, ליט ווי ער פירט זיך אויף אין אויפגערעגטע מאָמענטן, כדי צו קענען ריכטיק כאַראקטעריזירן די פערזענלעכקייט פון רמב"ם, איז דעריבער כדאי אויסצוגעפינען, ווי אזוי דער רמב"ם האָט רעאַלירט אויף זייער אפטע אומבאַגרינדעטע אנפאלן אויף אים און אויף זיינע ספרים.

לייענען מיר אויפמערקזאם די תשובות, וואָס דער רמב"ם שרייבט צו זיינע קעגנער, ווייסן מיר ניט וואָס פריער צו באוואונדערן, זיין טיפע גאונות, אדער זיין ליכטיקע צדקות, אין זיין גרענעצלאָזער ענווות אנטקעגן זיינע קריטיקער. דערשיינט פאר אונז רמב"ם אויף אזא כאַראַלישער הויך, אז די אלע פיילן פון זיינע אנגריפער האָבן אים אפילו ניט אנגערירט, לחפך, מיט האַרציקער פריינטלעכקייט אנערקענט ער דאָס רעכט, איז אפילו די פליכט, פון יעדן איינעם אריסצוזוכן זיין מיינונג און קריטיקירן אן אנדערס שיטה, אויב אים דוכט זיך. אז זי איז פאלש, ער ווייזט אפילו ארוים טיפע דאנקבאַרקייט צו די, וואָס ווייזן אים אן אויף א טעות אין זיינע

ספרים, ווייל דערמיט היטן זיי אים אפ פון פארשפרייטן אן אומריכטיקע בא־הויפטונג.

מ'קען לייכט פארשטיין, ווי פאר־וואנדערט און היפלאז זענען געבליבן זיינע שארפע און אגרעסיווע קעננער ווען זיינס א קריטיקער האט זיך גע־דיכט צו באקומען פון רמב"ם א קעמ־פערישע תשובה, האט ער גאר, צו זיין דערשטוינונג, באקומען א בריוו פון פריינטשאפט און פון טיפער באשיידנהייט, אין וועלכן דער רמב"ם דאנקט אים פאר דעם, וואס ער האט אים אויפמערקזאם געמאכט אויף א טעות, און איז זיך מתנצל און פאר־ענטפערט זיך, אז ער ארבעט זייער שווער און איז אפגעשוואכט פון דער עלטער, און דעריבער איז ניט קיין וואונדער, וואס מ'איז זיך אמאל טועה, ווייל דער עיקר גייט דאך ניט אין דעם כבוד פון מחבר אדער פון ספר, נאר צו דערגיין דעם אמת.

אזוי שרייבט ער צו רבי יונתן הכהן פון לוניל, דעם עלטסטן פון די אידישע געלערנטע אין פראנקרייך, וואס האט אפגעפרעגט טייל אויספירונגען אין רמב"מ'ס בארימט ווערק „משנה תורה":

„וויפל האב איך זיך געמאטערט טאג און נאכט, לערך צען יאר נא־כאנאנד ביים צונויפשטעלן אט דעם חיבור „משנה תורה"... איז א חידוש, וואס ס'פאלן אריין טעותן? יעדער מענטש איז עלול צו פאר־געסן, בפרט אויף דער עלטער! מחמת אט די סיבות דארף מען זייער פארשן מיינע ווערטער, נאכ־קאנטראלירן און נאכזוכן נאך מיר. און זאל דער לייענער ניט האבן תרעומת אין זאגן: מיט וואסער רעכט קען איינער קומען און מיר פאריכטן? ווייל איך אליין האב עס דערלויבט און געבעטן ער זאל קומען און נאכקוקן.

„א גרויסע טובה האט מיר געטאן מיט אייערע באמערקונגען. און יעדער וואס ווערט אויסגעפינען א טעות און מיר מודיע זיין, ווערט מיר טאן א גרויסע טובה וויל דורך דעם העלפט מען אויסראמען יעדע שטרויכלונג פון מיינע ווערטער. וויל וואס איז דען געווען די גאנ־צע כוונה מיטן דאזיקן היבור? בלויז אפצוראמען די ווענג און באזייטיקן מכשולים פון תלמידים, זיי זאלן ניט א טעות האבן אין זייערע אויספירן, מחמת פארמאטערט־קייט פון א סך לערנען".

ווי אנדערש וואלט עס אויסגעזען אין דער היינטיקער ליטעראריישער און ווייסנשאפטלעכער וועלט, וען מיר וואלטן זיך אראפגעלערנט פון רמב"ם, ווי אזוי צו רעאגירן אויף קריטיק, און ווי זיך צו באציען צו מיינונגען פון אנדערע.

פילע וואונדערן זיך, פארוואס מען האט דערלויבט אפצודרוקן די השגות פון ראב"ד, וואס פרעגט אפ דעם רמב"ם אפטמאל אין א זייער שארפ־ער פארם, אינמיטן פון רמב"מ'ס טעקסט. אזא זאך איז ניט דענקבאר אין אנדערע ליטעראטורן, מ'זאל אפ־דרוקן אנגריפן אויף א בוך, אין בוך גופא, אינמיטן פון מחבר'ס ווערטער. מ'וואלט דאס באטראכט פאר א פחיתות הכבוד פון מחבר.

אין אמת'ן אבער איז דאס דער־לויבט געווארן דורך די תורה־געלערנ־טע, ווייל זיי האבן איינגעזען, אז דאס

איז אין גייסט פון רמב"ם'ס הויכער אויפפאסונג וועגן אמת'ער קריטיק. דער קריטיקער טאר ניט באטראכט ווערן אלס קענער, נאר אלס פריינט און מיטארבעטער, וואס וויל צוואמען מיטן מחבר אויסגעפינען דעם אמת. דער מחבר מוז אפילו דאנקבאר זיין דעם ערלעכן קריטיקער, וואס נעמט זך די מי צו באזייטיקן פעלערן פון ספר, פון וועלכע קיין שום מחבר איז ניט נאניז פריי. לויט דעם אלטן כלל: „שגיאות מי יבין מנסתרות נקני".

וואונדערלעך איז געווען דעם רמב"ם'ס פארהאלטן זיך בשעת דער מחלוקת, וואס האט זיך צעפלאקערט ארום זיין שיטה און זיינע ספרים. ווי באקאנט האט דאס געפירט אפילו צום פארברענען פון רמב"ם'ס ספרים, וויל טייל האבן געהאלטן, אז דער רמב"ם האט אפגענוג פון געוויסע געדאנקען, וואס זענען פארהייליקט געוואָרן אין דער אידישער טראדיציע. און דאך זוערן היינט די ווערק פון רמב"ם צוגעלעכנט צו די ספרי קודש — פון אלע־מען, אפילו פון דעם עקסטרעמען חכיר; און וען א ספר פון רמב"ם פאלט אראפ אויף דר'ערד, ווערט עס אויפגעהויבן מיט א קוש אלם אויסדרוק פון גרוים ידאת־הכבוד.

וואס איז די אורזאך, וואס טראָץ דער שארפער קעגנערשאפט צו פילע פון זיינע מיינונגען, איז דער רמב"ם דאך געבליבן די גרעסטע תורה אויטאריטעט פון אלע גלות־געלערנטע? איך גלויב, אז די לויטערע פערזענלעכקייט פון רמב"ם, בשעת דער מחלוקת ארום אים, האט באזונט אלע זיינע קעגנער און אלעמען איבערציינט אין זיין צדקות.

לאמיר ווידער הערן דעם רמב"ם אליין, ווי אזוי ער טענה'ט זיך אויס מיט איינעם פון זיינע קעגנער:

„ווייזט אויס, אז אייך דוכט זיך, אז איך בין ווי דער רוב מענטשן, וואס קענען ניט פארטראגן ווען איינער פרעגט אפ זייערע ווערטער, אדער ווען עמיצער מאכט א באמערקונג קעגן זיי. אבער דער אויבערשטער האט מיך פון אפ־געהיט. דער באשאפער פון דער וועלט וויסט, אז אפילו ווען ס'זאל מיך אפפרענגן דער קלענסטער פון די תלמידים, א חבר אדער קעגנער, וואלט איך מיך דערמיט געפרייט, אויב זיין ענטפער וואלט געווען א ריכטיקער. איך וואלט ציפדירן געווען, וואס ער האט מיך אויפ־מערקזאם געמאכט אויף א זאך, וואס איז מיר ניט באקאנט געווען. און אויב איך זאל איינזען, אז ער האט זיך טועת געווען, וואלט איך אים ניט פיינט געקראגן און אים חלילה ניט דערווייטערט... וויל יעדער כענטש איז אדער מסכים מיט א מיינונג, אדער ער ווערט קעגנערייש, לויט זיין איינזען".

זו רבי פנחס בן מישלם פון אלכסנ־דריע, וואס איז שארף ארויסגעטראטן קעגן רמב"ם'ס כתבים און אפילו אויף אים פערזענלעך אייסגערעדט, שרייבט דער רמב"ם:

„איך האב פארשפעטיקט מיט מיין ענטפער אויף אייערע פרי־עדדיקע און שפעטרדיקע בדיוה, מחמת מיין קראנקהייט, אבער ניט מחמת זאכן, וואס איך האט נע־הערט, ווייל איך נעם ניט אן קיין לשון הרע: און אויסערדעם ווייס איך, אז זו יעדער זאך, וואס ווערט איבערדערציילט, איינער פון אנ־דערן, ווערן צוגעגעבן פילע

הוספות... און געלויבט איז נאָמ, וואָס אפילו וועו איך זאָל עס הערן מיט מיינע אייגענע אויערן און זאָל אויף זיכער וויסן, אז עמיצער האָט זיך געוואָלט גרויס מאכן מיט דעם, וואָס ער האָט מיך באַליידיקט, אָדער פאַראכטעט מיינע וועגן, און אפילו וועו ער האָט מיך מבזה געווען, שפּיר איך דאָס ניט, און בין ניט קיין אויף דעם, נאָר איך פאַרגיב און בין מוחל".

טיף איז געווען די ליבשאפט פון רמב"ם צו זיין איינציקן זון ר ב י א ב ר ה ם, צו זיין תלמיד ר' יוסף אבן עקנין שרייבט דער רמב"ם:

„דער אויבערשטער האָט באַשאפן מיין זון אברהם מיט חן... ער איז א ענין און איז שפּל ביי זיך מער פון אלע, דערצו באַוצט ער נאָך נאבעלע מידות און איז א טיפער בעל־שכל און האָט אַן אייזדעלע נאטור, און ער וועט בעזרת השם זיכער זיין איינער פון די גרויסע. איך בעט השם יתברך ער זאָל אים באשיצן און אים שענקען זיין ענאַד".

ס'איז דער־בער פאַרשטענדלעך, אז דער רמב"ם האָט געוואָלט זען אין זיין זון די פאַרקערפערונג פון אלע אידעאלן, וואס דער רמב"ם אליין האָטגעשטרעבט זיי צו דערפילן. און זיין זון איז דערביבער ניט נאָר אַן אנזאָג פאַר זיין גייסטיקן יורש, נאָר אויך א זעלבסט־פאַרטרעט פון רמב"ם. זיי אלע צוואות פין אונזערע גרויסע חכמים זענען אן אפּשפּיגלונג פון זייער אייגן לעבן און שטרעבן, וואס זיי ווילן איבערגעבן צו דעם קומענדיקן דור.

וועו מיר דערזען זיך אויף אין די ווערטער פון רמב"ם צו זיין זון, שטאָלט אויף פאַר אונזערע אויגן די עטישע געשטאַלט פון רמב"ם אליין:

„איר זאָלט אייך יחוסן מיט אייערע גוטע מידות — באַפעלט דער רמב"ם זיינע קינדע — און זיך באַגנוגענען מיט אייער ערלעכקייט, וויל ס'איז ניטא קיין גרעסערע יחוס ווי מאַראַל, און קיין בעסערע ירושה ווי ערלעכקייט. זייט מקרב דערווייטערטע. בייגט אייך אַראָפּ צו די דערנידעריקטע, זייט פריינטלעך צו באַליידיקטע, דערבאַרעמט זיך אויף געדריקטע, פרייט זיך מיט זייער פרייד, גענדקט זיי אין אייערע ימים טובים, און זעט זיי זאָלן ניט פאַרשעמט ווערן פון אייערע מתנות.

„מאכט זיך ניט מיאום מיט מחלוקת, וואָס צעשטערט דעם גוף און די נשמה און דאָס פאַרמעגן... שטאַלצירט מיט דער מידה פון סבלנות, וויל דאָס איז די ריכטיקע גבורה און דער אמת'ער נצחון... מיט געדולדיקייט וועט איר פאַרענדט ווערן פאר די געדעכטע, אפילו פון אייערע שונאים. ווער ס'האָט אייך געוואָלט שלעכטס טאָן וועט חרטה האָבן; איר וועט ווערן ביי זיי געהויבן. אויב זיי זענען אַרנטלעכע מענטשן, וועלן זיי בעסער ווערן, אויב ווידער זיי זענען שלעכט, וועט עס זיי ווייַ טאָן, הלמאי איר מאכט זיך ניט מיאום צו זיין אזוי ווי זיי, און איר וועט הערשן איבער זיי מיט דער קרוין פון אייער מאַראַל.

„איר זאָלט זיין באַשיידן, וויל באַשיידנקייט איז א לייטער אַרומפּצושטייגן צו גרויסקייט. דינט אייערע פריינט און קרובים מיט אייער גוף. און אלץ וואָס האָט

אייך באשאנקען, **אבער ניט מיט אייער נשמה.** ווייל די נשמה איז א געטלעכע מתנה".

אזוי איז דער רמב"ם געבליבן א ליכט־טורעם פאר אלע שפעטערע דורות, אלס פערזאניפיקאציע פון די שענסטע און נאבעלסטע מענטשלעכע מידות. פילאזאפישע שיטות און וויסנשאפטלעכע טעאריעס ענדערן זיך, מיט דעם גאנג פון דער מענטשלעכער אנטוויקלונג, און קענען פאר־עלטערט ווערן. די באהויפטונגען וואס דער רמב"ם האט איבערגענומען פון גרעסטן גריכישן פילאזאף אריס־טאטל, למשל, ווערן די נשמות פון די פלאנעטן און די פיר עלעמענטן, אש, רוח, מים, עפר, זענען אוים היינט, אין דער אטאם־עפאכע, אומווישנשאפט־לער, אפילו אין די אויגן פון א תלמיד פון א מיטל־שולע. אבער די פרינ־ציפן פון יהדות, וועלן מענטשלעכער נאבלקייט און די השפעה פון א עטיש־ער פערזענלעכקייט בלייבן אייביק.

מיט זיין גאנצער גאונישקייט און פענאמענאלער אלזייטיקייט, האבן גע־ווים וויסנשאפטלעכע מיינונגען פון רמב"ם ניט מער ווי א געשיכטלעכן באדייט פאר אונזער דור. דער רמב"ם אבער, ווי א גרויסע עטישע פערזענ־לעכקייט, א צדיק וואס סימבא־ליזירט די דערהויבנסטע מענטשלעכע מידות, איז א עמוד־האש אויך פאר אונזער תקופה.

אין אלע צייטן איז ער ביי אונז באקאנט געווען אלס „המורה הגדול", דער גרויסער לערער פון ישראל. ווייל ניט נאר דורך זיינע גרויסע ווערק, נאר אויך מיט זיין דערהויבן לעבן איז ער געווארן דער וועגווייזער פון דורות.

צדקתו עומדת לעד.

K-LISTO KILOWATT

"SU SIRVIENTE ELECTRICO"

Felicita a la Colonia Hebrea de Cuba con motivo del Año Nuevo Hebreo .

¡SIEMPRE NUEVOS PORQUE SON LAVABLES!

Recuerde: no son "Keds" si no llevan, el nombre "Keds"

United States Rubber Co., Ltd.

CONCHA No. 416 TELEF. X-7591

HABANA

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו !

לידער

פון אליעזר אראַנאָוועסקי

א נעזאנג צו די לערער

(די לערער פון דער אויטאָנאָמער אידישער שול ביים צענטער — געווידמעט).

מיר ליבן טאַטע-מאַמע. מיר ליבן אויך די לערער
זיי זענען די וואָס שמידן דער מענטשלעכער נשמה.
מיר קומען נאָקעט. הויל. — זיי באַלאַדן אונז מיט וויסן.
פאַר דעם בלייבט אויף אייביק ליב אונז זייער נאָמען.

זיי וויזן אונז די אותיות צו לייענען און שרייבן: —
וועלטן לאַנג-פאַרזונקענע אין דעם תהום פון יאָרן.
צייטן אָפּגעפלאָסענע. שטערן אויסגעלאָשענע.
זוערן ווי דורך כישוף צוריק פאַר אונז געבאָרן...

זיי פלאַנצן אין אונז ליבע איין פון איינעם צו דעם צווייטן.
ליבע — צום פאַלק און לאַנד: ליבע — צו דעם מענטשן.
ווינטשן שלעכטס קיין שונא ניט; פאַר אַלע גוטס
נאַר גרייטן.
און דעם שווארצסטן טאָג, ווי א גלויביקער, צו בענטשן...

זיי פלענן אונז מיט פריהיטס-גייסט, קרעפטיקן
דעם גלויבן.
ווען א נאכט, א שווארצע ריסט, דאָס שענסטע
ווערט צעשטויבן...
זאָלן מיר פון צווייפל ניט לאָזן זיך פאַרפירן,
שטענדיק זיין דערהויבנדיק, מיט שטערן-ליכט זיך צירן...

מיר קומען קליינע קינדערלעך, ריטלאך-דינע, צארטע,
און ענדיקן בוימער-פעסט — גוט און גייסט געשטארקטע.
פאַר דעם איז אונז די שולע ליב, די שולע און די לערער,
וואָס לענגער מיר לערנען זיך — אַלץ ליבן מיר
איר מערער...

מיר האָבן אונזער שולע ליב, מיר האָבן ליב די לערער,
זיי שמירן אונזער גייסט — זאָל העלן, שיינען קלערער,
און וויזן אונז דעם דרך ווי צו ווערן מענטשן,
אַז די גאַנצע וועלט זאָל מיט אונז זיך בענטשן.

— ◆ —

נעמט מיך אריין אין אייער חברותא

נעמט מיך אריין אין אייער חברותא.
זויסע, ליבטיקע טויבן.
כ׳וויל שוועבן מיט אייך אין בלענדיקן רוים
בריין, לאווירן, זיך הויבן...

עס ציט מיר אזוי צו זוניקער הויך.
זוי איך וואלט פון דאַרטן געפאלן...
כ׳צי מיין יניקה — היינט נאך אויך —
פון דעם זעלביקן קוואל. ווי די שטראלן...

ס׳איז מיר דער הימל ליב און נאנט
מיט די וויטסטע פונקטן. די שטערן:
אין זייער געזאנג וואלט איך געקאנט
מיין אייגענע שטים דערהערן.

נעמט מיך אריין אין אייער חברותא.
זויסע, ליבטיקע טויבן.
כ׳וויל שוועבן מיט אייך אין זוניקן רוים.
צו בלענדיקער-הויך זיך דערהויבן...

די בערג פון דער שווייץ

די בערג פון דער שווייץ
זענען גרין, זענען יונג.
זענען קנאספען פון ד׳ערד
אין הימלישן שפרונג.
און עס הערט זיך פון זיי
דער אייביקער זונג
פון געטלעכן רייז
און סודותדיק וואונק...

די בערג פון דער שווייץ
מיט קוואַליקן פלייץ
אראָפּ אין גאַלאָפּ.
באַרג-אראָפּ, באַרג-אַראָפּ;
און די בוימער — פאַרקערט—
אויף-ארויף, אויף-ארויף.
ווייל יעדער דערהויכן
אין הימל זיין קאָפּ.

די בערג פון דער שווייץ
אין ווייסן באַקליידט.
אייביק פאַרשנייט —
אַ כלה אין וואוּאַל.
די „יונגפרוי", „דער מענטש",
מיט ליבע געבענטשט.
טיף זיי באַהעפט
אַ ריזלענדער קוואַל...

די בערג פון דער שוויץ
זענען חלום און רייץ.
זענען צאפל און ברעג.
אונטער זוניקער שיין:
די לופט זי פארשיכורט
אין בארגיקער הויך.
וי אין דיר וואלט געוואטן
שוימיקער ווין...

די בערג פון דער שוויץ
מיט די טייכן צו-פוס.
שטעטלעך פארטרוימט
אין שטילקייט און רו.
אין בלומען פארהילט.
אן גרינסן פארזוימט.
צו געדענער. סעדער
טוליען זיך צו.

די בערג פון דער שוויץ
פון אלפן געקייט.
ציען דעם מענטשן
ארויף צו דער הויך.
ווארפן אן אומרו
אין הארצן אריין.
אן אייביקע בענקשאפט
צו זון-ליכט און שיין...

Cámara Brownie BULL'S EYE

Una cámara fácil de operar, con características que nunca antes se habían ofrecido en cámaras de su precio.

Está equipada con lente enfocable Luminizado, pudiendo tomarse fotos con foco exacto desde los 4 de distancia. Con dispositivo para evitar la doble exposición, selector de distancias de acción rápida, mirador grande y cómodo, obturador sincronizado para flash y como accesorio extra se suministra el Portalámpara Kodalite Midget que usa el nuevo bombillo photoflash miniatura M-2.

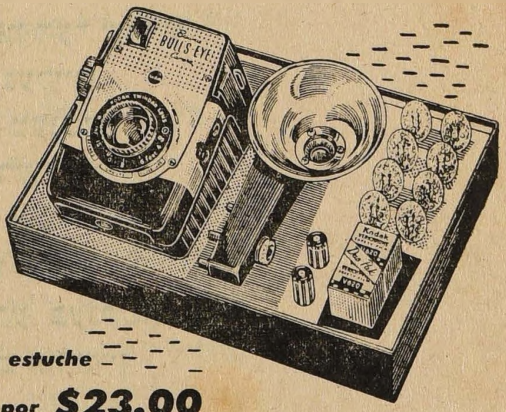
Usa rollos Kodak 620, lo mismo en película blanco y negro como en Kodacolor para fotos en colores.

Cámara Brownie Bull's-Eye $17.00
Portalámparas Kodalite Midget $4.50

EQUIPO BROWNIE BULL'S-EYE

Cada equipo consiste de:

1 Cámara Brownie Bull's-Eye
1 Portalámpara Kodalite Midget
1 Protector plástico para el portalámpara
8 Bombillos photoflash M-2
2 Baterias tamaño "C"
2 Rollos Kodak V-620

Todo en un atractivo estuche

***y sólo por* $23.00**

Véalo en las casas distribuidoras de productos Kodak o en nuestro salón exposición.

KODAK CUBANA, LTD.
Calle 23 No. 156, Vedado, Habana

א. י. דובעלמאַנס בייטראָג צו דער אידישער ליטעראטור

פון א. ז. ווינשטיין

„דער באַלאַנס" — דערציילונגען פון אידישן לעבן אין קובא. פאַרלאַג „האַוואַנער לעבן", 1953).

„דער בלינדער" און אַנדערע דערציילונגען — דער זעלבער פאַרלאַג, האַוואַנא, קובא, 1954).

דער קובאַנער פאַטריאָטיזם טראָגט די פלאַטערדיקע פאָן פון אייגנם־זורכן וואָרט פון אָפּאָסטאָל פון קובאַס זעלבסטשטענדיקייט — כאָסע מאַר־טי — וואָס דייטעט אָן, אז עס דאַרף אויפגענומען ווערן דאָס, וואָס קובא פאַרמאָגט און שאָפט אין אַלע אינ־זיכטן ווי „ווייַן, וואָס, אויב אפילו זויערס איז עס, אַבער אונזער ווייַן"... ס'וועט אויסשטיין, ס'וועט זיך עלטערן, עס וועט אייגנעמען אין זיך, דורך דער פערמענטאַציע פון דער צייט, די עכט־קייט, די געשמאַקקייט, דעם טעם און אַראָמאַט פון דאָס בעסטע און באַ־רימטסטע, וואָס איז אַבער א פרעמ־דער באַנדערעל און איז ניט אייגנס.

אזוי טרעטן מיר צו צו בלעטערן און לייענען א. י. דובעלמאַנס שפּע פון אַרויסגעגעבענע 2 ביכער דערציילונ־גען אין ווינציקער ווי צוויי יאָר. און מיר גייען צו אים צו, אויפריכטיק, אָן איבעריקע פּרעטענזיעס, נאָר מיט דער וואַרעמקייט און נאָענטער אָפּשאַצונג פון איינעם, וואָס איז צוויש אונז אויס־געוואַקסן פיזיש און קינסטלעריש און מיט פרייען זיך און שטאָלצירן מיט זיינע שרייבערישע דערגרייכונגען און בעלעטריסטישן שוואונג צו העכערע הויכן.

אין זיין הקדמה צום בוך „דער בלינ־דער און אַנדערע דערציילונגען" מאַכט דער מחבר אַ מין אויטאָ־אַנאַליז פון זיין שרייבערישן איך און „מאין": באַ־קאַנט אונז מיט זיין משפּחה־יחוס, וואָס שפּאַרט אָן, פון זיידנס צד — אַזש אין קאַצק און וואָס האָט דעם יונגן בחור'ל אין זיין נסיעה אין ווייטע וועלטן א סך געהאַלפן..." ער האָט דאָך יעדן איינעם אין שטעל געהיימן פּאָרן קיין קאַצק... אַלע יונגעלייט,

וואס האבן נעוואלט פארן (און זיך דערהייבן) האט ער צושטייער נעגעבן צוויי נילדן אויף הוצאות..." דאס איז געווען א קמיעה און א צדה לדרך.

אברהם יוסף דובעלמאן האט אין 1925, פארלאזנדיק דאס קליין שטעטל מיטגענומען מיט זיך פון דער אלטער חיים דער מאמעס ברכות, די יניקה פון באריכטן חסידישן הויף, דעם היליקן ציטער פון חדוה און ליבע צום לעבן, וואס ער האט געירשנט פון זיין זיידן, דעם צדיק, און וואס האט געדינט דור־בעלמאנען, ווי א זכות און א סגולה אין וווייט דרכים, ניט אויפגעלייזט צו ווערן אין דער לייכטקייט פון דער גשמיות'דיקער סביבה, נאר ווערן דור־בעלמאן דער שרייבער, דער וואס, אויף זיין אופן און מיט זיין אייגנארטיקן נוסח טראגט צו זיין קערנדל צום דער עשירות פון דער אידישער דערציילי־קונסט.

„די צוויי גילדן — זאגט דער מחבר — מיינע נאוועלן שיק איך אריבער צו דער היינטוועלטיקער קאצק, אייר קאצק מאכט צו די טיר און שליסט זיך אפ... ווען אפילו, זיצן געשלאסן, ווייל איך מיט מיין נשמה דערפילן דעם אטעם (פון היינטוועל־טיקער קאצק?..)". שטיל, אן רוישיקע עפעקטן, חסידיש, ווי זיין זיידע, דער צדיק, שארט ער זיך צו צו דער טיר פון קאצק, וויים, אז די טיר איז אויס־גריסן, די שוועלן און אושאקן פאר־קוילט און פארגאזט, אויסגעריסן די צונג פון דארטיקן אידישן לעבן. עס בלאנדזשעט אונטער די הימלען א מי־ליאניקער שארפער אויסגעהויכטער עכא פון א הייליקן „אחד". וואס האט די הימלען ניט צעשטאכן. אין דער שרייבער בלויטיקט, ער קען ניט גלויבן, אז אלץ איז אפגעווישט. אפשר וועט דער קאצקער פארט ארויסגיין" „נאר טאמער (אויב) ס'וועט זיך א ווייז טאן א שפארונקעלע ליכט". וועט פארן קינסטלער נענוג זיין. היינטיקע צייטן איז א שפארונקעלע, א רמז פון גייסטיקער ליכטקייט אויך א געווינם. וועט דובעלמאן זיך קוויקן „און אינעם לשון דורך וועלכן מיין מוטער האט קברים גערימן און איבערגעשיקט אירע תפילות צו די צדיקים" וועט ער ברענ־גען — און ברענגט — זיינע שאפונ־גען, ווי א צוויילעלע צו דעם גרויסן דעמב, וואס איז די אידישע ליטעראי־טור און וועלכע וואלצלען שלאנן און קענען ניט אפשטארבן אין אלע לענ־דער און קאנטינענטן פון אידישער צע־שפרייטקייט.

זיין צווייגל — גיבן מיר צו — א בליענדיקע, א זאפטיקע, אנגעלאדן מיט צייטיקע נעראטענע פירות — טראפישע פרוכטן — קומט זען קובא לאנד.

:: :: ::

נעקומען איז א. י. דובעלמאן אין קובא נאך נאר א יונגער איינגל. דורכ־געגאנגען אלע עטאפן פון עלנט, הילף־לאזיקייט און נויט. פון די ערשטע אימיגראנטישע יארן האט ער מיט זאפטיקייט פון שפראך און לאשטשענ־דיקן שטילן הומאר אויפגעכאפט אין קובאנער סביבה די ניט נעניטע וואק־לענדיקע טריט פון יונגן אידן אויף דער נייער פרעמדער עקזאטישער ערד. קובא — א העלער ליכטיקער חלום און א רחבות פארן אויג. איז דער אינזל ניט גרויס, ווערט פארלארן דער בליק אין דער אומענדלעכער ווייסקייט פון די ארומיקע ים'ען און עס מאניעט און עס לאקט און עס פארכשופט ווי

א ניס נעענדיקסטע נעשיכטע פון א לענענדאַרער מעשהלע. דאָס קוּבאַנער פּאָלק טשוכעט זיך ערשט אוים פון קאַלאָניאַלן קאָשמאַר, הויבט ערשט אָן עקאָנאָמיש און פּאָליטיש, צו פּויזן ווי א קליין קינד, וואָס לערנט זיך גיין. א נאַיוו יינג פּאָלק האָט ניט קיין באַגריף, ווייס ניט, ווי עס זעט נאָר אויס א איד. איז דער איד ביי אים א טייוול, ווי דער גלח אין קלויסטער פרעדיקט; אָן „אַלעמאַן" — ווי די אידן אַליין גיבן זיך אָן און נעגיסן מיט א פּולער מאָס פריינטלעכקייט און סימפּאַטיע מצד די קובאַנער; א „פּאַלאָקאָ" — ווי די גיפּטיקע אידן־פיינטלעכע ציגער ווילן דעם אידן, אין קובא, פּאַראַסאָן. אָבער אין תוך שמייכלען די קובאַנער און נעמען אויף מיט פּאַרחידושטע בליקן און אָפענע אָרעמס די אידישע בחורים און מיידלעך, וואָס קומען פון ווייטע, ווייטע לענדער, פון יענער זייט ים.

באָפּט אויף דיבעלמאַן די בלאָסע אַנעפּישע סילועטן פון די ערשטע אידישע איינוואַנדערער אין קובא. שיל־דערט זייער זינזאַגיש לעבן און קאַמף פּאַר עקזיסטענץ, פּאַר ברויט, נייַן, שוין פּאַר חלה מיט פּוטער אפן חשבון פון ווערן נייסטיק אויסגעלייקט, פון ווערן פּאַרגרעבט, פון ניט וועלן און דאַרפן טראַכטן און נאָכדענקען. ממילא קומען ארויס די טיפּן קאַריקאַטוריש עפּעס, וואָס בענקשאָפּט, עמאָציעס, חשבון־הנפש קומט ווי א שפּעטערדיקער, און אמאל דער פּאַרשפּעטיקטער, דער פּאַרשפּאָטיקטער און לעצטער עפּיזאָד אין זייער לעבן.

איז ברוך — בערנאַרדאָ בערגכאַן, אין דער געלונגענער דערציילונג „דער באַלאָנס", געווען א שטענדיקער פּרעסדער צו זיין גויאישער ווייב און צו זיינע ניט־אידישע קינדער. ער האָט נאָרניט קיין צייט צו זיי, איז פּטור פון טראַכטן. דערפילט זיין אידישקייט ערשט דאָן, ווען ס'איז שוין נאָך אַלעמען. ער איז שוין אוים בעל־הבית אויף זיך, ווען זיין מיט און צווישן אידן ווערט א חלום און נאָכדעם א הכנעהדיקע בקשה אין פּלוצימדיק־ער דערפילטער פּאַרלאַנגען. ער זעט זיך אַרום, ווי ער האָט זיך פּאַר־יריד'עוועט און ביים לעצטן פּיוט פון צוג קען מען זיך ניט אַוועקשטעלן פּאָקן די וואַליזעס. נאָך אייער מען שטאַרבט איז מען שוין טויט און ס'דערוועקט זיך דאָס גלוסטן צו פּאַר־טויבן דעם אייגענעם געוויסן מיטן פּאַלאַנג: טויטערהייט, כאָטש. זיין צווישן אידן.

האָט געדאַרפט נעמען ביי ברוך — בערנאַרדאָן 25 יאָר כדי צו מאַכן דעם נישמה־באַלאַנס. דעם געשעפּטלעכן — האָט ער געמאַכט יאָר יערלעך. באַלד געוואָוסט, ווי ער האָלט מאַטע־ריעל און געווען ציפּרידן. א פּראָצענט אַרויף, א פּראָצענט אַראָפּ, א יאָר א בעכערער און עס מאַכט זיך א יאָר א שלעכטער. אָבער א זאַטקייט, א צו־פּרידנקייט צעלייגט זיך אויף זיין נשמה, נעמט דורך זיין גאַנצן וועזן. אַנגעהויבן מיט א קעסטלע אויף די פּלייצעס, געוואָרן א פּעדלער, אריין די אמביציע זיך אריפצוארבעטן, פּאַר־קראָכן אין קאַמפּ, אין דער פּראָווינץ, געשטעלט א טיש מיט סחורה אין מיטן נאכט, צוליב פּרנסה און גוטע רווחים זיך פּאַרשטעלט פּאַר א „דייטש", ווידל די קובאַנער, נאָך דער ערשטער וועלט מלחמה. האָבן פּאַרערט די העלדישקייט פון די דייטשן, חתונה געהאַט מיט א קובאַנערין און פּאַרשטופּט זיין

בענקעניש נאָך אידן, אידיש לעבן, אין די אויסגעריבענע ווינקעלעך פון זיין טיש־קעסטל...

ווערט שוין בערנארדאָ א יחום אין שטעטל, מיט יעדן גוי א גוט־ברודער און עס געפעלט אים. סוף כל סוף ווער איז ער? פון דער היים נאָך קיין שוסטער ניט. קען נאָך, אפשר, רעכט ווי פאָר שיך ניט פאַרריכטן און דאָ בערנארדאָ א גאַנצער גביר. ער פאַרגינט זיך אפילו, צו פילאָסאָפירן וועגן רעליגיע, וועו זיין ווייב ראָזיטאַ קען זיך ניט שיידן מיטן צלם, וואָס זי טראָגט אויפן האַלז, וועו בערנארדאָ הייסט איר אויסטאָן דעם צלם און זי, זיך ווערנדיק, טענהט, וואָס ארט עס אים אווי, אָט, כ'מיין, א שמאָכטע אפן האַלז, זאָגט ער איר:

„— מען דאַרף נישט, אַנדערש קען מען מיר זיך ניט פאַרשטיין; דאַרפסט פאַרגעסן אין די אַלע זאַכן. איך בין פריי פון די אַלע זאַכן. איך וועל מיט דיר הייראטן אין געריכט"...

אָט די פרייקייט, וואָס די בערנארדאָס האָבן מיטגעבראכט נאָך פון דער אַלטער היים, האָט זיי באַפרייט פון זיך אריינצוטראכטן אין זיך, פון ניט וועלן און, ממילא ניט פילן קיין מוז זיין מיט ז י ך אין אייגענע ד' אמות און, באַצייטנס, זיך שטעלן די פראָגע, וואָס מען טוט און וואוהין, מען גייט. דאָס באַפרייען זיך פון התחיבותן, פאַרמיידט אינעווייניקסטע קאָנפליקטן און דאָס אָפשטופן דעם ניצוץ פון אידישקייט אויף שפעטער האָט גורם געווען צו דער וואקלענדיש פון בערנארדאָס פאָזיציעס אלם מאָן, אלם טאָטע און אלם איך און דערפילנדיק, אז די האָרץ שטעלט זיך אָפּ, זוכט מען זיך ראָטעוועו — מאכן דעם באַלאַנס — דאָס נישטיק לעבן זאָל פאַמענסירט ווערן, לייגן כאָטש אויף א אידישן בית־עולם.

דובעלמאָן פירט אונז ארויף אויף דער געזעלשאַפטלעכער ארענע פון די ערשטע אידישע אימיגראַנטן, ניט קיין פעסטע כאַראַקטערן. זיי דאַרפן אונז מיט גאָר ניט איבערצייגן. זיי זענען ניט קיין קעמפנדיקע נאַטורן; טיפן, וואָס האָבן ניט קיין איבעריקע ספיקות, טומלען ניט און פרעגן ניט צופיל. זיי וועבן איין זייערע עמאָציעס, זייערע בענקענישן אין דורך זיי אליין צוגעגרייטע ענטפערס און פאַסן זיך צו די אביעקטיוע געשאפענע סיטואַציעס. ווערט עס ביי זיי אלץ בדרך הטבע. אלץ איינס צו ס'איז בערנארדאָ בערגמאָן (דער באַלאָנס) צו די אַנאָנימע פרויי פון כלומרשט פרומן אידן (דער קוראַנדעראָ), „וואָס האָט הינטער זיין קרעמל אין קאָמפּ א קליין שענקל מיט אלטע פאַרגעלטע ספרים און וואָס שטאַלצירט מיט זיינע עלטערן, וועמענס בילדער פון די אידן אין בערד און פיאות שיינען אַראָפּ פון וואַנט און גיבן צו דעם חדר א ספּציעלן חן..." און לויפט פונדעסטוועגן צום שוואַרצן מכשף „קוראַנדעראָ" צו געפינען א רפואה שלמה צו אירע חלאָת'ן. שאָקירט שוין באַלד ניט איר „האַלטן" פון שבת, דאָס אויסקוקן די שטערן צו מען מעג שוין זאָגן „גאָט פון אברהם" און צי ס'איז שוין צייט צו טרינקען די גלאָז וואַסער מיט גראָזן און קרייטיכצער, וואָס דער „קוראַנדעראָ" האָט צוגעגרייט און געפאַדערט בלינדן גלויבן צו זיך, ווי א חייליקן זנאַבער...

פון דער פראַווינץ אין קובא פירט אונז דובעלמאָן אין דער גרויסער שטאָט האוואַנא. דאָרט לעבט דער רוב מנין און בנין פון די אידישע אימיגראַנטן.

יאָרן גייען, לויפן, מען גרינט זיך אויס, מען ווערט שוין תושבים. מען אַרבעט און מען האַנדלט. אידן ווערן פּיאָ־נערן פון נייע לייכטע אינדוסטריעס אין לאַנד. ס'קומען אויף פאַבריקלעך פון סאַנדאַלן, פון שיך, פון וועש־קאָנ־פעקציע. עס שאפט זיך א קלאַסן דיי־פערענצירונג. אַרבעטס־געבער און אַרבעטס־נעמער. ס'פאַרשווינדט צו־ביסלעך די משפּחה'דיקייט סביבה. נייע גבירים מיט אַלטע פראָבלעמען. ס'וואקסט פאַרמעגן און ס'וואקסן אונ־טער קינדער. די עלטערן זוכן אין דער דערציאונג פון זייערע קינדער צו פאַרגיטיקן זייערע אייגענע קינדער און יוגנט־יאָרן אין דחקות און אַרעמ־קייט. ד וואַרצלען פון די נייע משפּ־חות מיט ארויפגעארבעטע היימען וועלקן נאָך אין די אימיגראַנטישע צי־מערלעך, וואו מען האט קוואַרטירט 8-7 אייזערנע בעטלעך מיט לערך 20 יע־ריקע בחורים און א מיידל א קוואַר־טיראַנטקע אין זעלבן צימער און איר ווינקל פאַרהאַנגען מיט א לילעך אַנ־שטאָט א וועלט... האָט אמאל דער אינזאמער געמיט פאַרציגן א ניגונדל פון ליבע, א לייכטער פלירט מיט משא'דיקע קאַנטעקווענצן... עס איז געווען א סאָרט שפּילעוודיקייט אין די אויבערפלעכלעכע ראַמאַנסן, עס איז צו קיין טראַגעדיעס נישט געקומען. די סודות פון ליבעס „אונטערן האַרצן" זענען צוגעדעקט געוואָרן מיט דער אַנשטענדיקייט פון די חופה־שטאַנגען און דער לעבן גייט זיך זיין ריטם... קומען קאַנפליקטן, שפּעטער, ווען די האַרמיטאָס און כוליאָס שדכנען זיך שוין. און גיי וויים, אז חתן־כלה קענען, חלילה, זיין ברודער־שוועסטער פון פאַרפלאַנטערטע פאַרשיידענע היימען. ווערט פון אויטאָר אזוי לייכט, טטא־טעטשנע פאַרנאַנדערגעווינקלט אלע קנויל'ן („לאַטערייי", „מחותנים"), מען מאַכט שלום מיט די געדאַנקען. מ'שטיינט געאָגט ווער איז מען אליין? צו וואָס דאָ אויסקראַצן יחוס? בפרט, אז סאַלאַמאַן (מחותנים) איז אַן עקשן, האָט ליב זיין מיידל, אים גייט נישט אַן וואָס איר טאַטע איז אַן ארעמער שניידער און עס קען אים בשום אופן ניט איבערצייגן זיין טאַטנס עצה ווי צו פארגעסן זיין כלה אין שוים פון אַנדערע קראַסאַוויצעס. וואָס זענען לייכט צו באַקומען(?!)

דיבעלמאַן שילדערט מיט בונטע פאַרבן די טראַגי־קאָמישע סצענעס פון אימיגראַנטישע האָפענונגען אין קובא, לאַנד, דער תהום צווישן טאַטע־מאַמע און אייערע קינדער; עלטערן, וואָס גיבן אַוועק זייער לעבן אויסצובילדן זייערע זינדעלעך, זיי מאַכן פאַר דאָקטוירים, אינהאַנדלען פאַר זיי רייכע כלות און אַנגעבלאָזענע מחותנים און אליין בלייבן פאַרשטופט אין א ווינקל („די גרויסע האָפענונג"), שטיין ווי פרעמ־דע ביים אריינגאַנג אין זונס אויפגאַם־קאָבינעט און זען, ווי עס פאַרשווינדט דאָס שילדל, וואָס דער טאַטע, דער פּעדלער, האָט באַשטעלט קלייבנדיק נחת פון דאָקטאָר מערמאַווישט, פון וואס עס בלייבט עפעס אָפּגערעכן אפן שילד, און מערער אין האַרצן: —דר. מערמא...

די טיפּיש קובאַנער סביבה איז ביי רובעלמאַנען, אין א סך פאַלן נישט גענוג דייטלעך אַנזעוודיק. די העלדן פון זיינע געלונגענע דערציי־לונגען האָבן אַלצאַיינס זיך געקענט באַווען, אונז דערציילן, אין שפּרודל־דיקע דיאַלאָגן, וואָס מיט זיי האָט גע־כראָפן און פאַרווואָס ס'האָט פאַסירט א ז ו י און נישט אַנדערש, אין קובא

צי אין אן אנדער לאנד פון די נייע אי־
דישע קיבוצים אין לאטיין־אמעריקע.
אין די מערסטע דערציילונגען שילד־
דערט דער מחבר מיט א געניטער
האנט, ווי עס קוקן אויף דער ארזמיק־
ער פרעמדער סביבה די ערשט אנגע־
קומענע אימיגראנטן און ווי די אר־
טיקע, די קובאנער, זעען די אידן קו־
מענדיק מיט זיי אין נאענטער באריי־
רונג. אין נעמיטלעכע שמועסן ביי א
„וועלאריא" (באואכן דעם מת אויי־
דער מען ברעננט אים צו קבורה) קען
מען נאכץ הייטיש פאברענגען, זיך
פאסאקעווען מיט א טעפעלע קאווע,
שאקאלאד און דערציילן מעשיות וועגן
אוצרות פארכשופטע, פילאסאפירן
וועגן וועלט־ענינים, מלחמות, חורבן,
אומקום און... אידן (אפגרונט). איז
די דערציילונג, פון 10 זייטלעך אונ׳ צו
באקענען מימן דורכשניטלעכן קובאנ־
ער, א נאנץ אינטערעסאנטע. איר
חסרון איז, וואס דער מחבר האט זיך
פארגונען אריינצובראקן אין די זיטן
און מנהגים פון די קובאנער א פער־
וועדסישע נייגונג פון יוגנטלעכע, וואס
כאפן זיך ארויס פון דער דושנער הלוית
המת־שטימונג צו דער שקאפישער
משכב־בהמה... איז עס א שמיר מיטן
קינסטלעריישן פענזל צו גלאט א שטי־
פעריי פון אויטאר?..

אויב דובעלמאן קען אונז, אויף דער
קאנווע פון זיינע שאפונגען, אנצייכע־
נען א גאלעריע פון פארשיידענע פער־
סאנאזשן, וואס לעבן זיך אויס אין אן
ענגער וועלטל מיט א שמאלן האריי־
זאנט, וואס דערהייבן זיך נישט אין
זייער ארט דענקען איבער די טאג־
טעגלעכע פרטים און קלייניקייטן,
וואס נליטשן זיך אריין אין ספור־
המעשה א דאנק דעם מחברס גלאטן
נאראטארישן טאן, קען ער אויך רענן
אונזער נייגער מיר זאלן זיך פאראינ־
טערעסירן אין כאראקטערן איינהייט־
לעכע, מאנאליטישע, וואס ווערן אונז
נאענט און פארשטענדלעך אין זייערע
איבערלעבונגען און שטילן ליידן. דעם
אלטנס יצחק פלייישערס חשבון הנפש
„ווען ער וויקלט זיך אין זיינע יסורים"
ווען ער האלט זיך ביי אוועקשאלן,
אויפהערן זיך צו פלאנטערן אונטער די
פיס פון זיין אידישער שנור און גוי־
אישע דינסטן (די ערשטע טעג) איז
ווייט ניט דער באלאנס פון בערנארדא
בערנמאן, (דער באלאנס). מיר בא־
קענען זיך מיט די אויסגעפוצטע היי־
מען פון די פליישערס, וואו דער אלט־
ער איז א איבעריקער, וואו מען האט
כסדר אים געהאלטן אין איין טרייבן
אין זיין צימער אריין, ארער אויף דער
הינטערשטער טעראסע, די סאלאנען
זאלן ניט פארשלימפערט ווערן וואו
די זין זענען אזוי וויניק דעם טאטן.
הערמאן און יאסל, אין שטאט און אין
קאמפ, זענען פארטאן נאר אין מאכן
געלט, אויפהויבן דעם פדיון, „פהיטן
„די ערשטע טעג" און פארשפילן דעם
טאטנס לעצטע טעג... די זין, דאס
נאנצע הויזגעזינט איז צעטומלט פון
אלטנס קראנק זיין. עס רייסט איבער
דעם „נארמאלן" נאנג פון זייער לעבן
און אז דער אלטער אין זיין איינזאם־
קייט, אין זיין עלנט נעמט מאכן א
שטיקל באלאנס פון פארשוואונדענע
יארן, זוכט א חומשל צי א סדורל כדי
זיך צו פארזינקען אין זכרונות פון
אמאל, ווען ער איז געווען א געזונטער
יגיעת־כפיעים'ניק, א בעקער, און די
זין, הערשלע און יאסל האבן ארויס־
געהאלפן ביי דער ראשטשינע און ביים
אויוון, פארטשעפעט ער זיך אין זיין
ז ו כ ע נ י ש און צעברעכט א פיגור־

קע, א מין געטשקע פון איטאליענישן מאמאר, און עס ווערט א סומאטאכע אין דער אויסגעליידיקטער גבירישער היים. „דאס אייניקל קיילע, אדער ווי זיי רופן איר דארט קארמען, האט דאך אפילו אנגעהויבן ווייניגן און אריינ־ געווארפן א ווארט, וואס איז אייגנט־ לעך ביי אלעמען געלעגן אויף די ליפן: — וואס לאזט מען אים דעם אלטן ארומקריכן?.."

די אפגעגילטע, ארויפגעארבעטע קובאנער אידישע היים טאפטשעט מיט שוורצן טראט אויף אלע, וואס עס איז טייער דעם אלטן דור; שטייגער לעבן, טראדיציע זיטן און מנהגים, געבאט פון כבוד־אב און עס הערשט איבער אלע דער גייסט פון ריווה, פון גרויסע געשעפטן, פון „די ערשטע טעג" אין דער צייט ווען דער אלטער ראנגלט זיך אין ט ע נ געציילטע אונטער דער אויפזיכט פון דאקטוירים, בלוט־ טראנפוזיעס, אבער אן דער ווארעמ־ קייט פון אייגן פלייש און בלוט...

צו ד ע ם העלד איז דובעלמאן ניט גלייכגילטיק. ער באציט זיך צו אים מיט מיטגעפיל און צווינגט, באטש, איינמאל דעם פארהאוועטן זון העדמאנען, ווערן ה ע ר ש ע ל ע , ארומנעמען דעם אלטן ווי א קליין קינד, „אים אנגעהויבן גלעטן איבערן פאר־ געלטן פארמעט פנים... געקושט דעם שטערן און געפליסטערט: „טאטע איך האב דיר אזוי געוואלט זען..."

אין אט דער ווארעמקייט, שוין לאנג ניט געשפירטער, ווילט זיך דעם אלטן גאר ניט געזונט ווערן. ער האט הנאה, זואס ער ווערט, בהלה'דיק, דער פונקט פון אויפמערקזאמקייט. ס'איז זיין נקמה אין די ערשטע טעג אין וועלכער לופט אלע אטעמען... ער מוז נעמען דעם ערשטן טאג פאר זיך, זייט ער איז געקומען דא אין לאנד הערט ער ווענן ערשטע טעג, וואס ער באנעמט ניט; עס איז דאך אזוי גוט ו ע ל ן לעבן, ווען דער זון זיצט לעבן טאטן און ווערט ווי אמאל זיין קליין הערשעלע...

דובעלמאנען גלינגט דא צו שיל־ דערן דאס דראמאטישע און טיף מענטשלעכע אין לעבן פון יחיד. די פסיכאלאגישע מאמענטן, וואס האבן אין זיך דעם כח צו דערהויבן דעם שוואכן קראנקן טאטן, דעם געטריבע־ נעם, איבער דער פארגלייווערטער אטראפירטער סיטואציע פון די אומ־ שטענדן וואס ווערט באזיגט פון געפיל און ריין־מענטשלעכע סענטימענטן.

:: :: ::

פאר דובעלמאנס דערציילונג „דער בלינדער" איז צוגעטיילט געווארן א פרעמיע אין ליטעראריש קאנקורס פון דער „צוקונפט" אין 1942. ש. ניגער, שרייבט ווענן דער פרעמירטער דער־ ציילונג און ווייזט אן: „אן אלטע טעמע־לייבע, די אומשטענדן אייגנ־ ארטיקע און נישט קיין געווייגלעכע. די סביבה פון א בלינדן וואס „זעט" ווי עס רויטלען זיך די בעקלעך ביים אינגל ווען ער זיצט ביי אים אין שטוב און שרייבט א בריוו, בעטנדיק שטיצע ביי די אמעריקאנער קרובים. דעם בלינדם יונגע פרוי איז דאבי אין עס פילט זיך איר הייסער אטעם, וואס צע־ פלאמט דער ערב־ליבע — ווי ש. ני־ גער רופט עס אן — ביים יונגן בריוו שרייבער, פארשפיצט דעם בלינדם „זעעוודיקייט" און פילט אן די לופט ארום דעם בלינדן און דעם אינגל מיט

„ציטערדיקער פלאטערדיקער שעמעוו־
דיקייט". דער געבוי, סטיל און אויס־
טערלישן טאן פון „דעם בלינדן" מאכט
דער דערציילונג פאר אינטערעסאנט
און ווערטפול און פארדינט דער אנגע־
זעענער אנערקענונג פון באריטן לי־
טעראטור־קריטיקער.

א. ל. דובעלמאן דערהויבט זיך אויף
א מדרגה פון דערציילערישער קונסט,
ווען ער פארטיפט זיך אין דער שילדע־
רונג פון האלב־אומנארמאלע טיפן,
וואס זענען צעחושט אין פסיכישע
„איך"־צעשפליטערונגען, באמבלען זיך
אויף נידעריקע שטאפלען פון געזעל־
שאפטלעכן לייטער און זוכן גאנצקייט
אין זייערע, פאר אונז ניט קלארע
דרכים. אויסערלעך קען עס זיין „דער
אנגעבלאזענער גוף", וואס איז עפעס,
ווי א מין געשווילעכץ, דער ווילדער
תם'עוואטער קעלבערנער קוק פון צע־
שראקענע אויגן ביי לייזער וועגנערקע,
וועמען דאס שטעטל קען פאר זיין צו־
נאמען לייזער בולץ. אט דער משו־
גענער לייזער בולץ זוכט אין זיך
שלמות, דארף גיין בדרך הישר, נעמט
אויף זיך גאר א מיסיע, טראץ אלע
שטרייכלונגען אין שווערייטן — אנ־
האלטן זיין גלייכן וועג. לאכט די
שטאט פון דעם אומגעלומפערטן
פרומן פאנאטיקער, לידט זיין משפחה
פון אים בושה, ווערט לייזער בולץ גע־
טריבן אין אויסגעחזקט־ און נעמט
אלץ אן פאר ליב, ווייל ער ווייס, ניין,
ער איז אינערצייגט, אז ער איז נאך
אלץ דער זינדיקער, וואס ו י ל גיין
אויפן ריכטיקן וועג און האט נאך
ז י י ן וועג ניט געפונען (אויפן גלייכן
וועג).

ווערן מיר מיטגערישן מיטן קינסט־
לערס אריינדרינגען טיפער אין פאר־
נעפלטן לאבירינט פון העלדס מח.
נאכגיין זיינע מחשבות, פארנאנדער־
קלייבן זיך אין דער קאמפליצירטער
נשמה פון לייזער בולצן, וואס ליי־
טערט זיך אין זיינע ספיקות, נעמט
אויף זיך ענויים, פארשאטנט דעם רבי
מיט זיינע הסידים. אנהאלטנדיק זיין
פילאזאפיע פון אוניווערסאלן מענטש־
לעכן בליק, פון וואויל און גליק אין
שטענדיקע בלאנדזשענישן פון בחיר
היצירה נאך וועגן פון גאנצקייט און
גלייכקייט...

ביי דובעלמאנען קומען ארויף אויפן
אויבערפלאך פון פארפלאנטערטע סי־
טואציעס די שארפע קאנטורן פון סטי־
כישער אונטערטעניקייט פון די העלדן
צו זייער אייגענעם גורל. אין זייער
נאכגיביקייט לאזט זיך הערן דער
שטילער, פארשווייגענער פראטעסט צו
דעם ארום, וואס זעט נאר זייערע
חסרונות, זייערע מומים און וועמען
עס גייט גאר נישט אן די העלע שיין
וואס שטראלט ארויס פון זייערע
נשמות. רעוואלטירן זיי אויף זייער
אופן, זיי האבן אלץ איינס ניט, וואס
צו פארלירן. קען מען מאליעז ניט אונ־
טערקויפן (מאליע) צוואוארפנדיק איר
א ביסעלע כבוד צוליב מורא פאר איר
לאנגער צונג... „זי זאגט דעם אמת
יעדערן! דער אייגענער מאמען האט
זי אפילו געזאגט דעם אמת, איר ארט
ניט, וואס מען זאגט, אז זי האט דער
אייגענער מאמען געטריבן יונג אין
דער ערד אריין"... דארף זי עפעס, ווילט
זיך איר ניט קאכן קען מען ניט אור־
טיילן צי איר טאן איז א בעטרישער
צי זי באפעלט וועג זי קומט „מאנען"
א טעלער שמעקעדיקע גריז... מאליע
וויים, אז מען האט איר אין שטעטל
ניט ליב, מען קען איר דולדן, מער נאך,

ס'לוינט זיך מיט איר זיך ניט פאר־
טשעפען, ווייל זי וויים ווער ס'איז
ווער און „זי האט אלעמען אין דער
ערד"... ווייל אין איר איזאלירטקייט
און עלנט, ווערט זי חוצפה'דיק און עם
איז שווין איר אלץ איינס...

מיט ליבשאפט און רחמנות בויגט
זיך א. י. דובעלמאן ארונטער צו זיינע
געשאפענע לייידנדיקע העלדן און טו־
ליעט זיי צו צו זיך. ער פילט דעם
לאכט פון זייער קיום, זייער ארעמען
פאראזוייפלטן לעבן, די נישטיקע אס־
פיראציעס פון זייער ניט פולירטן גע־
דאנקען־גאנג, די דערשטיקטע טענער
פון זייערע צעווייטאגטע נשמות. לויי־
זער ביילץ גייט זיך זיין ווע, שמירט
אומיסטנע איין זיין קאפאטע אין מעל,
כדי זיך צו דערהויבן איבער דער קאנ־
צעפציע פון מלבושים בכבוד און כדי
צו מאכן פלאץ „די נשמה זאל זיך
דערנענטערן צום גוף". לייזער בולץ,
וואס בלייבט א בליק טוענדיק אויף דער
נאהטשער־טיך־ווייסער קני פון זלאט־
קע דער לאמער פילט זיך שוין פאר־
פליכטעט מיט דער יתומה חתונה צו
האבן, ווייל „אז מען ווייל זאגן זענען
זיי דאך שוין פאר'קנס'ט דורך די
אייגן!.. לייזער בולץ האט זיך זיין
דרך אין באהאלט זיך ניט. ער קומט
אים אויפן גלייכן ווע, ווערט פאר־
דעכטיקט אין שפיאנאזש וועז ער
שטייט פארזונקען אין רעיונות ביי
א טערעגראפן סלופ, און זיין מארט־
רער טייט ראטעוועט א שטעטל מיט
אידן פון אימקום וועז לייזער בולץ
האלט אפ די סאלדאטן די צארישע,
פארריסענ זיי אין גענפינט לסוף זיין
ל י י ע ר ס דרך הישר.

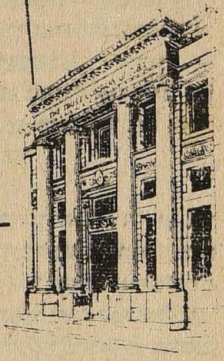
דעמקאנטירנדיק די הערציילונג
„דער ניצוח", וואס ס'איז א. י. דובעל־
מאנס א טעות צו אנאליזירן די פאמי־
ליע־מאן און ווייב ערלעכקייט־חשדים
אויפן חשבון, וואס דעם מחבר איז גלאט
געפעלן געווארן א פילאזאפישער
שפריץ־געדאנק, אז „א זייגער ווי א
פרוי איז א קאמפליצירט ווערק, זייער
דעליקאט... גייט אויף רעדלעך... די
הויפט־זאך איז וויסן די צייט"... און
די פראדיע פון בערל שטיקט ־ זיך א־
לא י. ל. פרצ'ס באנטשע שווייג אין
סטיל, פארם און מאטיוו (הימל און
ערד) גיבן מיר צו, אז ניט וויט אלע
דערציילונגען פון די ביידע ביכער דו־
בעלמאנ'ס האט זיך אונז איינגענעבן צו
דערמאנען און אפשאצן. סיבות —
ריין פערזענלעכע: מאנגל אין צייט און
מורא, פארן ערשטן מאל, זיך ניט פאר־
גאלאפירן צופיל.

זאגן מיר אין סך־הכל: א. י. דו־
בעלמאן איז א שרייבער, וואס זאגט
אונז צו א סך. ער האט זאפטיקייט
פון שפראך, איינפאל און המצאה'לעך,
ווי ביים אנפאנג שוין דערמאנט, לייכטן
הומאר און ליבע צו זיינע העלדן. מיר
מעגן זיך פארגינען, וועז מיר ווילן זיך
אויף א פאר מינוט גיכטיק אפרופן
עפענען דובעלמאנ'ס ביכער דערציי־
לונגען און הנאה האבן. א. י. דובעל־
מאן האט אין דעם זעלטענעם — מיט
אלע מינים פארפלאנצטע פרוכט־
בוימער־גארטן פון דער אידישער
לייטעראטור ניט נאר צוגעטראגן אן
אנגעלאדן צווייגל מיט היימישע ציי־
קראיקעס און שעבעזשאנקעס, נאר
פארזייט א שטאלץ יונג בוימל, וואס
בליט שוין און עס צייטיקן זיך. שוין
אויף זיינע צווייגן גערטנענע פירות,
וואס פארשפרייטן שוין דעם עקזא־
טיש ארמאט פון קובאנער טראפישע
פרוכטן.

Una invitación de

The Trusl Company of Cuba

LE INVITAMOS A
DISFRUTAR DE NUESTRAS
FACILIDADES BANCARIAS

● Nuestra sólida organización, la capacidad de nuestro personal especializado y nuestra experiencia de más de 50 años, están dedicados a atender su problema en particular. No importa el tamaño de su cuenta o de su negocio. Nuestra principal función es servirlo a usted.

● Acepte hoy mismo esta invitación y haga una visita a la oficina principal, o a cualquiera de nuestras 19 sucursales. Estamos a su disposición para servirlo y aconsejarlo.

Oficina Principal: **Obispo 257, La Habana**

SUCURSALES

En la Habana:	En el Interior:
Aguiar y Obrapía	Pinar del Río
Galiano y San José	Matanzas
Avenida de Italia 308	Cienfuegos
Oficios 112	Ranchuelo
L y 23, Vedado	Santa Clara
23 y P, Vedado	Sancti Spiritus
Línea 705, Vedado	Morón
Concha y Fábrica, Luyanó	Camagüey
Almendares (Calle 12 y 7a.)	Holguín
	Santiago de Cuba

1-408

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט, קליענטן און באַקאַנטע, און
ווינטשן זיי אַ יאָר פון פראָספעריטעט,
גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

EL CUCHILLO

Rancho Boyeros y Ayestarán

Agencia:

CADILLAC — OLDSMOBILE — CHEVROLET

RAMON POBLET

Empedrado 312 **Tel. A-7708**

REPRESENTANTE DE

Colonial Tanning Company, Inc.
Winslow Bros. & Smith Co.
John R. Evans & Co.
Hoyt & Worthen Tanning Corp.
George Nixon & Co., Ltd.

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

Abastecedora Textil, S. A.

Fábrica de Hilados y Tejidos "EL UNIVERSO"

Veinticuatro de Febrero No. 59 (altos)

Teléfono X0-1150

REGLA — HABANA — CUBA

◆

FABRICANTES DE DRILES Y OTRAS TELAS

PARA ROPA DE TRABAJO

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

ברוך הבא תשט"ז!

פון דוד אוטיאנסקי

—— ◆ ——

איך בין מיד געוואָרן פון ארויס־
באַגלייטן יאָרן. איך וויל נישט מער
געזאָגענען, כ'וויל באַגריסן. מיט וויפל
שמחה און פרייד אַן אפשייד און ארויס־
באַגלייטונג זאָל זיין באַשיינט און באַ־
פוצט, טראָגט עס אין זיך אַביסל או־
מעט און בענקשאַפט. איך וועל בעס־
ער זוכן פאַרטרייבן יאוש און אומעט,
מיינס און יענעמס.

אמת, א יאָר ווייניקער פאַר מיר
און פאַר אַלע מיינקע אַרום. מיר איז
געבליבן א יאָר ווייניקער צו שרייבן
און אייך מיר צו לייענען. אן אַלטע
וועלט... און, די אידישע וועלט איז
נאָך עלטער: גאַנצע פינף טויזנט זיבן
הונדערט פופצן יאָר — דער זעכצנ־
טער אויפן שוועל. און וויל וועלט
איז אייביק — איז באַגריסט זיי מיין
יאָר, אייער יאָר, אַלעמענס יאָר —
תשט"ז!

האָט ז. ווײַנפּער א בוך „דאָס געזאַנג
פונם גלויבקן"; אין זיין בוך א ליד
— „מיינע לידער"; אין דעם ליד א
סטראָפע:

איך האָב ליב צו לייענען מיינע
לידער —
אָבער און ווידער —
און נאָכאַמאָל ווידער, —
„וויל יעדע שורה פון מיינס א
ליד, —
איז א טראָט פון מיינע טרים, —
געזאַנג —
פון מיין נאַנג — — —

:: :: ::

מיין נאַנג האָט הינטער זיך שוין
א היפשן מהלך!
נישט מלאך, —
נישט ריח,
און נישט קיין משיח, —
נאָר א פשוטער מענטש און א
איד. —
אמאָל דערהויבן, צעגליט, —
אמאָל מיט צעבראָכן געמיט, —
נאָר שטענדיק מיט צוטרוי צו
זיך און צו יענעם...

האָב איך אויך ליב צו לייענען וואָס
איך האָב אמאָל, יערן יאָר, ערב ראש
השנה געזאָגט און געשריבן, פאַר יאָרן
א סך. וועט מיר זענען פאַרן יאָר גע־
וועזן; וואָס מיר האָבן פאַרן יאָר געטאָן
און דערגרייכט; אויף וועלכע וועגן

געגאנגען און וואוהין דער וועג פירט א. א. וו.

אין די אלע מיינע יערלעכע פאר־צייכענונגען איז דער זעלבער מוזעאום פון אלטערטימלעכקייטן: א גאלעריי א לאנגע פון אינסטיטוציעס און געזעל־שאפטן; זייערע אקטיוויטעטן זאלן פול־אדורכגעפירטע, ווי אויך די פאר־נאכלעסיקטע אדער פארגרייזטע. וועגן אינסטיטוציעס און אויפגאבן און אין דער זעלבער צייט וויניק, זייער וויי־ניק, וועגן מענטשן, וועגן פירער און פירערשאפט פון אונזער געזעלשאפט־לעך לעבן, וויי! — וויי! נאך אלעמען איז דאס וויכטיקסטע דער עצם גע־זעלשאפטלעך לעבן, דאס קולטור־שאפן און ווייניקער, א סך וויניקער, מ ע נ ט ש ן . מענטשן זענען היינט די און מארגן אנדערע... אבער אונזער לעבן היינט און די אזוי נויטיקע זארג פאר המשך מארגן, דאס איז אונזער זארג, אונזער שטענדיקע פראבלעמא־טיישקייט.

היינט ווי פאראיארן, ווי פאר די לעצטע בים־יארן, די זעלבע טעמא־טיק, די זעלבע באגריפן (נאר אין בא־שטימטע פאלן מער קאנקרעטער); פעסטשטעלונגען פון דעם וואס איז היינט און וואס וועט דער מארגן ברענגען.

אידישער צענטער, ציוניסטישע פא־רייניגונג, שול־און שולן־וועזן, פאטרא־נאט און, היינט צו טאג, איין פאריי־ניקטע אידישע רעליגיעזע קהלה — דאס זענען די וויכטיקסטע און בא־שטימענדע פאקטארן אין לעבן פון ישוב צו זיין אריינגיין אין פערטן צענדליק יארן אידיש לעבן אין קובא.

ווי וויכטיק אלע אנדערע אינסטי־טוציעס (מער ווי צוואנציק אין צאל) זאלן לויט די נויטן און זייערע אקטי־ויטעטן השוב און וויכטיק זיין, זענען זיי אבער ניט די, וואס באשטימען דעם גורל פון אידישן ישוב קובא ניט פארן היינט און ניט פאר דער פערספעקטיוו פון מארגן. דערפאר וועט מיין זינד ניט צו גרויס זיין, אויב איך וועל זיי אין מיין ארעמען באלאנס אדורכלאזן ווינטשנדיק זיי נאר א כתיבה וחתימה טובה.

:: :: ::

אידישער צענטער זינגט זיין לעצטן ליד. אזוי ווי ער איז וועט ער נאך א יאר ניט מער קענען לעבן. אין דעם צושטאנד ווי היינט, וועט ער פון מיין חשבון פארן קומענדן יארן מוזן אן רחמנות ארויספאלן און בלייבן נאר ווי זכר לחורבן.

היינט, היינט באטש — ערב ראש השנה — מוז מען מט דער פולער נע־וואגטקייט און אויפריכטיקייט אין ווערטער געציילטע קלאר פעסט־שטעלן, אז אין דעם גרויסן בארג־אראפ פון אידישן צענטער פאר יארן, היינט שוין אין לעצטן גסיסה־צו־שטאנד, זענען ניט שולדיק די אדער אנדערע פירער פון ישוב; ניט פאר־אנטוואדטלעך די אדער אנדערע אי־דישע אינסטיטוציע, אויך ניט דער פאטראנאט, ווי מיר פרובירן עס אפט — פאר די לעצטע 5 יאר פאטראנאט־עפאכע — טעותדיק אויסטייטשן, נאר מיר אלע, די ערשטע פאר צענדליק פיאנערן פון אידיש לעבן אין דעם לאנד. אן אויב ניט מיר זענען די אוכישולדיקעראייד שולדיקע, איז דאן קיינער ניט שולדיק, נאר אליין דאס לעבן, דער זיג־זאג גאנג און וועג פון

לעבן — אויב לעבן בכלל, קאָלעקטי־ווער לעבן, איז אַן אַבסטראַקציע אין שייכות צו אונז און שטייט אַן א זייט פון אונז.

איך בין ענייגט צום געדאַנק און אויספיר, אַז נאָר מיר און דווקא מיר זענען די דירעקטע פֿאַראורזאַכער פון אונזער היינטיקן קרומן שפּיגל. מיר אַליין זענען געוואָקסן אין בירגערלעכן פֿאַרנעם. אין באַגריף פון זאָכן, פון יאָר צו יאָר. מיר האָבן מיט דער צייט רעפֿאָרמירט, מאָדיפיצירט און ענדערט אונזער טאָג־טעגלעך לעבן און אין דער זעלבער צייט אָנגעוואָנדעט אַן אומקאָמפּראָמיסלעכע סטאַטישקייט אין אידישן צענטער און געזוכט אים אָנצוהאַלטן ווי א רעליקוי. מיר האָבן ווייניקער געזאָרגט, וואָס דער צענטער דאַרף מאָרגן זיין, ווי דער יחוסדיקער געפיל — די גאָלדענע קייט — פון דעם, וואָס ער — דער צענטער — איז ערשט נעכטן אין אונזער לעבן געווען און באַדייט.

דערפֿאַר היינט א צושטאַנד פון: אַדער מיר נידערן זיך אַראָפּ צו דער געפֿאַלנקייט פון אידישן צענטער אַדער דערהויבן דעם צענטער צו דער מדרגה פון אונזער נאָר ניט אזוי ארעמען ניוואָ? אין ערשטן פֿאַל אומזיניק, אומ־פּראַקטיש און גרענעצט מיט קאַלעק־טיוון שגעון; אין צווייטן — אוממעג־לעך, ניטא מיט וועמען, ווייל עס פּעלט אָפּ אין שייכות מיט דער צענטער־עקזיסטענץ די אזוי נויטיקע אין אן ענלעכער סיטואַציע אַרגאַניש־אידע־אישע מענטשן־מאסע און יחידים, וועלכע זאָלן פון זיך אויסבילדן א כּאַראַקטישע שטאַרקע אייגהייט פֿאַר א פּירערשאַפט פון דער אינסטיטוציע, לויט אַלע אונזערע אַלטע און שטענדיק נייע באַגריפֿן פון אידישן שטייגער־לעבן. פון אידישער קולטור לויט אונ־זער אויפפֿאַסונג; פון נאַציאָנאַלער המשכ'דיקייט אין איינקלאַנג מיט דער היסטאָרישער ראָל פון אונזער דור אין איצטיקן נענעבענעם מאָמענט: אום־קום און גאולה.

איצט שטייען מיר פֿאַר דריי פֿאַר־שיידענע אַלטערנאַטיוון: לאָזן דער דיאַנאַסטיק פון דעם ווירקלעך־רעאַלן צושטאַנד פון צענטער היינט צו טאָג, — איז דער ראַטזאַמסטער נעקסטער שריט: שליסן נאָך באַלד דרייסיק יאָר עקזיסטענץ.

לויפֿט מיט דער שליסונג פון אידישן צענטער מיט א געפֿאָר: נאָך דאָס ליק־ווידירן די ערשטע, איינציקע און על־טסטע אינסטיטוציע פון ישוב, וועלכע האָט אונז אַלעמען אויף אן אידישלעכן אופן אויסגעהאַדעוועט און צעמענטירט אין אונז דאָס ביסל אָרעם אידישקייט פֿאַר איבער דרייסיק יאָר, מוז אויף מאָרגן אויפשטיין אן אַנדערע, צוגע־פּאַסט צום לעבנס־שטייגער פון ישוב פון היינט צו טאָג; איבערנעמען די ראָל פון צענטער אין פֿאַרזעצן דעם גאַל־דענעם פֿאָדעם: אידישקייט, אידיש לעבן אויף אידיש; מאָדערן אין פֿאָרם, אבער טראַדיציאָנעל און קולטור־אינ־האַלטלעך לויט אונזער ווייטן אמאָל און אין די טריט פון אונזער אַלטער אומנעקומענער היים, אָבער שטענדיק לעבעדיקן אידישן גייסט און טרא־דיציע.

פֿאַר דער לעצטער צייט זענען אין ישוב אויפֿגעקומען צווויי מיינונגען מיט צווויי באַזונדערע ארגומענטאַצי־עס: אידישער צענטער גייט אין סאָנטאָם סוארעז און גיסט זיך צוזויף מיט דער אויטאָנאָמער שול אין די

צווייטע — צענטער דורכן פאטראָנאט און דער אידישער צענטער וועלן איינס פון די בויידע פארמירט זיך אוים די נייע נעשטאלט פון דער אידישער היים פאר אידישן ישוב.

צענטער און שול. בעסער נעזאגט, דער אנדישער צענטער אין די פיר וועלט פון דער שול — באדייט א שיינער פאנטאזי פאר צענטערס אייביקער רו און כבוד...

פאר די לעצטע צען יאר, אויף עגידא נאס, האט דער צענטער אליין ניט געהאט קיין כחות מיט וועמען אזוי מיט וואס אים אויסצופילן. אין סאכטאס סוארעז, אין דער שול־נעבידע, וועט אפילו ניט געמאכט ווערן דער ארעמסטער פאר־זוך דעם צענטער צו דערהויבן און באנייען: ניט אמאל וועט ער דערגרייכן צו דער מדרגה פון א „קלוב דעל באררייא סאנטאס סוארעז".

דערצו נאך די דירעקטע געפאר: אריבערפירן דעם אידישן צענטער אין דער שול, וועט באדייטן נאך מער פארשארפן אזן צוטיילן דעם ישוב אין צוויי פיינטלעכע לאגערן — פאטראָנאט און צענטער שולע.

אין ווידער די לעצטע אלטערנאטיוו — צענטער־פאטראָנאט — אויך ניט אזוי לייכט אדורכצופירן; עס וועט זיך אויסקומען אנצושטויסן אויף נעגנוג עהישנות'דיקייט, נישט חלילה פרינציפיעלער אוממעגלעכקייט, אבער א דיכטיקע באזע און צענטראלער צונאנג צו דעם פראבלעם איז עס דורכאוים.

איינע פון די דריי מעגלעכקייטן וועט אן צווייפל דאס יאר תשט"ז זיכער פארוואנדלען אין א געשעעניש און טאט.

:: :: ::

פאטראָנאט, ווי אן ענין פאר זיך, האט זיך פאר דעם יאר וואס מיר באגלייטן מיט גארניט געענדערט, ווי פאר די נאנצע פיף יאר. איין און דער זעלבער קאפיטל: א צושטאר פון בויען. צום יאר וואס מיר באגעגענען קענען מיר מיט רעכט פאררעכענען, אז דער פאטראָנאט איז אויסגעבויט. אין אקטאבער דער אפיציעלער חנוכת הבית, און מארגן נאך דער־אפיציעלער דערעפענונג וואס? באשלוסן, אז דער פאטראָנאט ווערט פארוואנדלט אין נ א ך פאר טעטיקייטן פארמאגט די פירערשאפט פון פאטראָנאט נאר ניט נ א ך א אינסטיטוציע פון ישוב זענען אויף פארזאמלונגען אנגענומען געווארן. פראיעקטן פאר טעטיקייטן פארמאגט די פירערשאפט פון פאטראָנאט נאר ניט קיין ארעמע. פון באשלוסן און פראיעקטן, גוטן ווילן צוגערעכנט, ביז ווירקלעכקייט איז נאך א נאנץ שיינער מהלך.

די מיטגלידער פון פאטראָנאט, די עקזיסטירנדע אידישע אינסטיטוציעס, דער דרוק פון דער עפנטלעכער מיינונג און ארנטלעכע קלארע און פראדוקטיווע אריענטאציע פון אינזער פרעסע, וועט קריסטאליזירן און אויסלייגן דעם וויטערדיקן וועג פאר פאטראָנאט אין די אינטערעסן פון ישוב אין אלע אספעקטן פון אונזער סאציאלן און קולטורעלן לעבן.

דאס יאר וואס קומט וועט מוזן דעצידירן דעם גורל פאטראָנאט און זיין פלאץ אין ישוב. פריער אדער שפעטער וועט די קליקע־סיסטעם, וואס האלט אן פאר יארן, צום באדויערן, אין ישוב, מער ווי אין איין אינסטיטוציע, מוזן אפטרעטן אין פריי מאכן

פּלאץ פאר דער געזונטער אריענטאציע און חוש פון דעם ברייטן קאלעקטיוו, וואס הייסט ישוב קובא.

:: :: ::

ביי ניט איין געלעגנהייט האבן מיר דערמאנט מיט געוג אויפמערקזאמקייט, גארניט אונטערשעצנדיק דעם באשטימטן איינפלוס פון די רעליגיעזע אינסטיטוציעס אויף דעם גאנג פון אונזער אלגעמיינעם געזעלשאפטלעכן לעבן. טיילמאל איז עס געווען און איז אין פראבלעמען, וואס האבן א דירעקטע שייכות צו רעליגיעזע טראדיציעס; און גאנץ אפט אין ענינים וועלטלעכע. מיט דער כונה אויסצושפרייטן און פארגרעסערן רעליגיעזן איינפלוס; דער וועזנטלעכער רעזולטאט איז אבער דער, וועלכן איך וויל אינטערשטרייכן: אין קיינע פון די פאלן האבן מיר ניט געהאט צו פארצייכענן שטארקע קאנפליקטן אין די צווישן - באציאונגען פון רעליגיעזע און וועלטלעכע אינסטיטוציעס.

אנדערש אביסל האט עס אבער פארן יאר אייגנעזן אויפן רעליגיעזן פראנט גיפא. פאר דער העגעמאניע אין ישוב איבער דאם רעליגיעזע לעבן, האבן דער „עדת ישראל" און די „קהלה" צווישן זיך געקעמפט געגוג פארביטערט. ארום די פראבלעמען כשרות, רבנים, שוחטים און אנדערע כלי-קודש זאכן. האבן די אינצידענטן וויט אריבערגעטראגן די גרענעצן פון געזעלשאפטלעכער דערעקטייט און אנשטענדיקייט. דער כבוד פון ישוב, ניט נאר פון די רעליגיעזע אינסטיטוציעס, האט זיך ניט מאל פאר דער צייט א שאדן געטאן. אין אזא קליינעם, נעזעלשאפטלעך געזונטן משפחהדיקן ישוב, איז שווער פאנאנדערצוטיילן דאם וועלטלעכע און רעליגיעזע. דער־פאר טאקע צאלן מיר אלע קענזייטיק פאר „יענעמס זינד".

ווי עס זעט אוים זענען דער „עדת ישראל" און די קהלה געקומען צום זעלבן שלום ווי מיר, וועגן דער שער־לעכקייט, אפגערעדט פון דער אום־פראקטישקיים, וואס דאם ארומריסן זיך כרענגט אריין אין דעם שוין אזוי אויך נענוג צעשפליטערטן און צע־טיילטן ישוב, און האבן לעצטנס אנגע־נומען א מין אייניקייטס־פאליסי.

דער „עדת ישראל" און די קהלה האבן זיך צונויפגעשמאלצן אין אייך רעליגיעזער צענטראלער קהלה. דער־וויל איז די פאריניקונג ווי עס זוייזט אוים נאר אן עקספערימענט. דא און דארטן מאכט נאך יעדע איינע פון זיי שבת פאר זיך. עס איז א מין אייגנ־ארטיקער פארליבט זיין יעדער איינער אין זיין קליינזל און הויבנאן.

די פאריניקונג וועט אין דער פראק־טיק מיט דער צייט צושטאנדקומען. די צדדים וועלן זיך איינע צום אנ־דערן „צוגעוואוינען". עס איז באמת ניטא קיין פלאץ אין קובא פאר צוויי רעליגיעזע קהלות, צו קליין פאר דער ישוב. די דאזיקע סיטואציע אבער האט איר נאטירלעכן קרבן: הרב יהודה מעלבער.

הרב מעלבער איז געקומען קיין קובא אין רעזולטאט פון דער כאטישער סיטואציע, אין וועלכער ס'האבן זיך די דערמאנטע צוויי רעליגיעזע אינס־טיטוציעס פאר יארן געפונען. א פראי־דוקט פון קאפריזן, פון קליינשטעטל־דיקער גאווה פון גבאי און שטאט־

באלעבאס, איז נעוועז די איינלאדונג צו הרב מעלבער, ער זאל קומען פון ישראל קיין האוואנא פארנעמען א כסא הרבנות. דער אויסגאנג פון אזא אומנארמאלער סיטואציע איז די, אז הרב מעלבער איז געבליבן נאך דער פארייניקונג כמעט אן ארויסנעשמוסעטער און וועט, ווי עס שיינט דארפן פארלאזן קובא. (באטש, וועז איר וועט רעדן מיט די אלטע באלעבאטים פון עדת ישראל, וועלן זיי אייך ענטפערן, אז הרב מעלבער האט זיין „נאר־מאלן" סטאטוס קוא ווי פריער, ווי מען האט אים צוגעזאגט בעת מען האט אים געבראכט קיין קובא).

זאל כאטש דער קרבן, הרב מעלבער, זיין דער פרייז, וואס מיר וועלן באצאלן פאר דעם שלום צווישן אונזערע גאטס־נעבענטשטע און אויסדערווייל־טע... אין „וועמענס זכות" נאט היט אונז אפ פון אלע שווערע זינד און היט אונז אויס פון אלע שטרויכלונגען...

:: :: ::

דער קאלאריט פון ישוב, דער ברויזנדיקער נערוו, וואס גיט אונז צו חשיבות און אינהאלט, איז נעווען און בלייבט אלץ נאך די ציוניסטישע באוועגונג — די פאריניקטע ציוניסטישע ארגאניזאציע.

אוודאי מאכט אויך די ציוניסטישע פאריניקונג אדורך איר קריזיס. די ציוניסטישע וועלטל אין קובא לעבט ניט אויפן מאדר אדער יופיטער, זי איז ניט איזאלירט פון דעם אלנעמיינעם נעזעלשאפטלעכן נעראנגל און ליידט דערפאר פון דער זעלבער ירידה, אפאטיע און צעשוואומענקייט, ווי אונזער אלגעמיינער ארגאניזאטער אינסטיטוציאנעלער לעבן.

די ציוניסטישע ארגאניזאציע דער־פילט אבער איר היסטארישע ראל, וואס יאר 1948 האט אויף איר ארויפ־געלייגט: דינען ווי א בריק צווישן גלות קובא און מדינת ישראל. „וויצא", קרן היסוד, קרן קימת, השומר און הנוער זענען די זיילן פון דער אינסטי־טוציע און די לעבעדיקע פאר־ינדונגס־פעדים פון אונז מיט מדינת ישראל און עם ישראל. מעג זיין ריכטיק, אז אלע אידן זענען שותפים צו דעם גרויסן אויפבוי ווערק אין ישראל; מעג גילטן ווי אן אמת, אז אלע נאציאנאלע אידי־שע אינסטיטוציעס דארפן און דערפילן טאקע זייערע פליכטן צו ישראל; מעג זיין, אז די ציוניסטן האבן ניט דעם אבסאלוטן „טשארטער" פון ישראל איבער גלות. — שטייט אבער פאר אונז דער איינציקער אומבא־שטרייטבארער אמת, אז אן דער ציו־ניסטישער פאריניקטער ארגאניזאציע וואלטן מיר אין קובא ניט געקענט אפילו חלומען וועגן אווינע דערפאלג־רייכע קרן היסוד קאמפיינען ווי בייז היינט; וואלטן מיר ניט געקענט דער־נרייכן אזוי זארגפול און פאראנט־ווארטלעך יעדן אידישן ווינקל, יעדע אידיש הויז און שמחה מיט דער אויס־געשטרעקטער האנט פון קרן קימת, וועלבער האט זיך איינגעבירגערט ווי א פעסטע אינסטיטוציע און אנגענו־מענע טראדיציע אין ישוב. די אידי־שע פרוי אן דער מעכטיקער „וויצא"־באוועגונג, וואלט אין אונזער געזעל־שאפט פארנומען דעם פלאץ פון דער „ליידי אין דער טשאריטי סאסייעטע" אדער די „דאמע אין דער קאנאסטא־פארטי".

„וויצא" איז ניט קיין אינסטיטוציע פון פרויען וואס האבן ניט מיט וואס אויסצופילן זייער טאג לעבן. עס איז

די נאציאנאלע פרויען באוועגונג אין לאנד און, — וועלכע איר זאלט אפילו ניט שטארק פארליבט זיין אין זייער באלאנס ארבעכענען די „טיי־פאר־טים און פאשינג שאוס". וואס עס באדייט נאר לאנגוויליקער פאר־ברענגען און באוויזן זיך מיט א שיין קלייד! — בלייבט פארט אבער די „וויצא" די אייניציקע אידישע פרויען ארגאניזאציע אויף דער נאס. וואס דערציט א מענטאליטעט פון נאציא־נאלן באוואוסטזיין און ליבע צו ישראל ביי דער אידישער מיידל און ביי דער אידישער פרוי.

אפנערעדט פון דער יוגנט — השומר און הנוער —, וואס ווי שוואך זיי זאלן זיין אין זייער דערציאונג און ארגאני־זאציע, איז עס דער אייניציקער נעזונ־טער קערן פאר מארגן. דאס זענען די אייניציקע יודשים אונזערע, וועלכע מיר קענען אנפארטרויען המשך ישראל. זיי זענען די גראנטיע פאר אידיש־קיים (אפשר מיט נייעם סטיל און מע־טאדן) ווי פאר דער קובא מארגן, אזוי אויך פאר דער לעבעדיקער פאר־בינדונג מיט ישראל.

די שוואכסטע זייט פון דער ציונים־טישער ארגאניזאציע איז די אויסער־לעכע. די ארגאניזאציאנעלע טיילוויז. די אדמיניסטראציע איז ווייט פון צו זיין ציפרידנשטעלנד. דער אפיס־אפאראט ניט דאס פערפעקטסטע, וואס אן ארגאניזאציע מיט אזא בריטן לאנד־תארעם באדארף. דאס הויז אפענלאזן, ארעמער פון דאס ארעמס־טע; אן די מינדעסטע באקוועמלעכ־קייט אין לאקאל גופא און צו דעם אלעמען א כראנישער דעפיציט.

וועגן דעם פראבלעם מוז דער פלענום דאס פון דער ארגאניזאציע זיך פאר־מראכטן. מען דארף נעמען א בייש־פיל פון אידישן צענטער. דער קרי־זים אין צענטער האט זיך אנגעהויבן פון דעם, וואס ער איז געבליבן צופיל קבצן אין באצוג צו אונזער היים.

דער ישוב איז נארניט אזוי ארעם אן שלעכט. ער זאל ניט וועלן זיין צווייטע היים, די געוועלשאפטלעכע, אויסבעסערן און פארשענערן.

:: :: ::

נו, איז דאס היי־יאר מיין ארעמער באלאנס.

עס וועלט שפעט. עס גליטשט זיך מיר דער אלטער יאר ארוים פון אונ־טער מיינע פיס. עס שמעקט מיט יום טובדיקייט. א שעה פאר שולרופן.

אידיש הארץ גיט א ציטער: דער אלטער יאר גייט אוועק. וואס וועט דער נייער ברענגען? מיר זענען היינט נים מער אליין; מיר זענען ניט נאר דא אין קובא, — מיר זענען צעשפרייט איבער נארער וועלט. וואס וועט פאר אונז וועלט מארגן ברענגען?

מיר זענען היינט ניט נאר אויף נא־דער וועלט; מיר זענען אויך אין אייגן לאנד, ביי זיך אין דער היים.

וואס וועט דער נייער יאר אונזער היים. אונזער לאנד ברענגען?

אן אויף די ליפן קומט א תפילה: היט אפ אונזער היים. באשיין אונזער לאנד!

די אלטע פארנאגענע יארן זענען עדות פון בלוטזקן אומקום; אומקום און האפענונג: האפענונג און נאולה.

זאל דער נייער יאר וואס קומט אונז באנעגענן מיט שמחה, פרייד און שלום!

איך באנרים דיר אלט נייער יאר 5716 — תשס"ו...!

שנה טובה
שנת שלום ושלה
ערה"ש תשט"ז

אַ גוט יאָר ווינטשן מיר
אונזערע קליענטן און דער
אידישער קאָלאָניע אין קובאַ.

ישראל

(דורך אמסטערדאם)

דער פּאַסאַזשיר איז ווי א קעניג אויף דעם פּראָכטפולן לופט שיף קאָנסטעליישן פון דער קאַ. עלע. עמע. ספּעציעל צוגעגרייטע מאָל־צייטן, קאָקטיילס און ליקאָרן, אויסער דעם די אויסערגעווינלעכע אויפמערקזאמקייט מיט וועלכער עס צייכנט זיך שטענדיק אויס די באַדינונג פון דער קאַ. עלע. עמע.

פאַר מער איינצלהייטן וועגדעט
זיך צו אייער רייזע־אַגענט
אָדער דירעקט צו:

K L M

Prado 251 - Tel. W-5670

KLM
CIA. REAL HOLANDESA
DE AVIACION

מיניאטורן...

פון י. שטיינבערג

ים - אידיליע

ס'איז גוט, אמאל אוועק פון שטאט, פון טומל און טעגלעכן יריד. מענטש דארף ניט נאר זיך אפרוען פון ארבעט, נאר פון טעגלעכער סביבה, פון היי־מישע פנימער פון וועלכע מען זעטיקט זיך ניט איינמאל איבער...

וועמען ארט עס אז די זון שרפעט אזוי חמימה'דיק, אז דו ביזט אוועק פון שטאט, דו רוסט, ליגסט ווי אדם אין גן־ערדן, באקוועם ביים ים־ברעג, וואו שוימיקע כוואליעס וואשן, קילן דיך, און פרישן דיך אפ. וועז איבער דיר, א ליכטיקע זון, אויף א ווייכן בלויען הימל, ווארעמט, ניט נאר דעם גוף, נאר אויך די נשמה. רוסט א צופריעדענער און קוקסט זיך צו צו דיינע ארומיקע ים־שותפים און זעסט פנימער, וועמען דו האסט קיינמאל אין לעבן ניט באגעגנט. זעסט קא־לירן און ראסן, שווארץ און ווייס, קריסט און איד, קאטאליק און פרא־טעסטאנט, אלץ איז אויסגעמישט אין צוזאמענגעקנאטן אין איין מענטשן מאסע, אין איין פרידלעכע משפחה, וואס וואשט זיך און באדט זיך אין איין וואסער, אין איין ים. געניסט איין און דעם זעלבן פארגענגן. ווי הארמאניש און פריינטלעך מען לעבט זיך עס צווישן זיך. קיינער שטופט ניט קיינעם, קיינער ווייל ביים צוויטן נארניט פארכאפן. ס'איז ניט קיין ברויט דיר, דארט אין שטאט אויף ערד, ס'איז ים, ס'איז זון, ס'איז הימל. ס'איז דא גענוג פאר אלעמען — פאר אלעמען גלייך.

קוקסט זיך צו, צו אט דער ים־אידיליע און זעסט ווי זון און ים איי־ניקט און דערנענטערט מענטש מיט מענטש. און טראכטסט: ווי גוט וואלט נעווען, אז אויך דארט, אין שטאט, זאל מענטש מיט זיינע ארומיקע ווערן נענטער, אויפריכטיקער, מענטשלעכ־ער. ווי גוט וואלט געווען, וען אביסל פון אט דער ים־אידיליע זאל קענען אריינגעגראבט ווערן אין שטאט... ווי גוט וואלט געווען...

מען דארף קענען

מען דארף קענען אויפהויבן די האנט און אויסמקען וואס נעווען און אוועק: עס טרעפט אמאל, דו שפרייזט אויף א בריטן זיבערן שסיאך און אום־נעריבט צעשפאלט זיך דיר דער ווע

אויף צוויי טיילן און ניים זיך פאר־נאנדער און בלייבסט שטיין אויף הוילן באוועגנדיקן באדן, פארלוירן מיט פארזונקענע טריס.

זעץ זיך ניט אוועק אויף זינקענ־דיקן באדן באדויערן וואס דו האסט נעהאט און עס איז אוועק... הויב אויף די האנט, מעק אויס וואס נעווען. פאר־ביים שפיל די ליפן פון ווייטאג, פאר־געס, שפרייז פארויס, טרעט דיר אויס א צווייטן וועג, הויב אן אויפס־ניי...

צו די בעל־חלומות

„זאג מיר א ליגן אבי א שיינעם" — בעט זיך דער בעל־חלומות, וועמען עס שרעקט די וזידקלעכקייט און אנט־לויפט פונם אמת. ניט א בלאן א לייכט ווינטל און עס צעפאלן זיך זיינע „לופט־שלעסער" וואס ער האט אין פארלויף פון א לעבן נעבויט מיט דער הילף פון זיין פאנטאזיע. באר קלאגט ער זיך ביטער אויפ'ן שיקזאל, וואס באהאנדלט אים אומברחמנות־דיק און ווייניט זיך פאנאנדער פון פארדרוס און כעס...

פארריים וואס וויניקער דעם קאפ צום הימל... לערן זיך אויס שטעלן זיכערע פעסטע טריס... דיינע מיטמענטשן ארום דיר זענען צופיל־וואך...

נעדענק!

קלאג זיך ניט פאר קיינעם, אז דיר טוט ווי, קרעכץ ניט פאר קיינעם, ניט שריי. דיינע מיטמענטשן האבן ליב צופרידענע, צעשמייכלטע פנימער. פרייליכע אונטערטאנצנדיקע טריס. זיי קענען ניט פארנעמען יענעם'ס ווייטאג, וואס צעשטערט אמאל א פאר־נעניגן־שעה און ביי סענטימענטאלע שוואכע כאראקטערן אמאל אויך די רו.

מען דיין צער זיין גרויס, און דיין ווייטאג טיף — שריי עס פאר קיינעם ניט אויס, זוכט ניט קיין שותפים צו אים. וועסט סיי ווי סיי קיין בעל־נים צו דיין צער ניט געפינען. צו־וואס פארטרייבן מענטשן פון זיך...

צעקרים דיין פנים אין א שמייכל־נרימאסע, טראג עס יערן אנטקעגן. זאלן די ארומיקע זיין צופרידן. ס'איז דיין ווייטאג. שטיק אים ביי דיר אין הארצן. לאז קיינעם צו אים ניט צו....

קענסט מיך באדויערן

כ'קען ניט קלאפן יערן אין פלייצע, פארקויפן חניפה, — שמייכלען פאר נישטיקע גראשנ'ס צו די וואס שפרייזן ארום זיכער און צופרידן און טרעטן אויף דעם שטאלץ און כבוד פון א מענטשן, ווי ער וואלט נעווען א קריכנדער וואלעם וואס פויזעט ארום אין מיסט...

קענסט מיך באדויערן און שמייכלען אין הארצן, וואס כ'וויים ניט און פארשטיי ניט דאס חניפה איז דער לייטער פון דערפאלג. מיך וועסטו שוין ניט איבעראנדערשן, איך ווייל בלייבן ביים אלטן און זאגן דעם פשוטן אמת וואס איך טראכט וועגן זיי...

נעדענק!

קלאג זיך ניט פאר קיינעם, אז דיר טוט ווי, קרעכץ ניט פאר קיינעם, ניט שריי. דיינע מיטמענטשן האבן ליב צופרידענע, צעשמייכלטע פנימער. פרייליכע אונטערטאנצנדיקע טריס. זיי קענען ניט פארנעמען יענעם'ס ווייטאג, וואס צעשטערט אמאל א פאר־נעניגן־שעה און ביי סענטימענטאלע

פארגן אזעלכע...

הארט איז דאס לעבן, גרוי זענען די טעג, דער מענטש ראנגלט זיך פאר זיין קיום, פאר זיין בידנע ביסעלע עקזיסטענץ.

דער מענטש לויפט נאך דאס טרא־פעלע גליק און יאגט זיך מערסטנטייל נאך א פוסטן חלום, נאך א לייריקן שאטן, וואס נארט אים און לאכט זיך

פון אים אויס.

און מענטש האָט אויסגעטראַכט פאַר זיך אַ פאַרלייכטערונג אין דער געשטאַלט פון דער האַפענונג. וואָס שאַרפער אין ביטערער ס'איז די אַנטוי־שונג אַלץ שטאַרקער און פעסטער קלאַמערט זיך דער מענטש אין דער האַפענונג.

האַפענונג איז אַ לייבלעכע שוועסטער פון דער צוקונפט. רייסט זיך אריין דעם סם פון אומגלויבן און פאַר־ביטערטקייט צום מענטשן אין האַרצן און ער הויבט אָן צווייפלען אין מאָרגן, דאַן ננבעט זיך אונטער די האַפענונג, חנדלט זיך, שמייכלט, זאָגט צו, וויל האַפענונג מיינט גלויב אין מיר, וועס־טו גלויבן אין זיך.

יעדער מענטש האָט זיך זיין ציל אין לעבן. יעדער שטרעבט צו „אַן עפעס" און זוכט וואָס צו דערגרייכן. פאַראַן אַבער אַ פאַרלאַנג, אַ וואונטש, וואָס ליגט גרייט ביי אַלעמען גלייך: דאָס איז געלט... חשק צו רייכטום... יעדער זוכט און וויל באַקומען וואָס מער געלט, וויפל?.. נישטאָ קיין מאָס. מער, נאָך מערער און וואָס מערער...

אויף פאַרשידענע „וועגן", „אופ־נים" און „מיטלען" דעראַבערט פיל מאָל דער מענטש זיין רייכטום.

נישטאָ קיין פריינט, קיין ערלעכ־קייט, נערעכטיקייט, אַלץ צעשווימט זיך, פאַרלירט זיין השיבות, וועט ים האַנדלט זיך וועגן געלט...

פאַראַן אַבער אויסלכע וואָס ס'איז זיי פרעמד די „מיטלען". די קלאַמערן זיך אין דער האַפענונג און גלויבן, אז אַ בעסערער און שענערער מאָרגן וועט אַמאָל קומען און באַלוינען די אַלע וואָס ווילן זיך ניט פאַרקויפן צום „גאַלדענעם קאַלב", ווילן קיינעם ניט חנפענען פאַר אַ באַצאָלטן פריים.

LA CAMISETA DEL NOMBRE MAS CORTO Y DURACION MAS LARGA

צום נייעם יאָר תשט"ז באַגריסן מיר אויפריכטיק אַלע אונזערע קליענטן און ווינטשן זיי פיל גליק און פראָספעריטעט.

לשנה טובה תכתבו!

INSTITUTO EDISON

Enseñanza Primaria:

Kindergarten.

Primaria Elemental.

Primaria Superior:
Preparatoria para ingresos.
7º y 8º Grados.

Secretariado

Enseñanza Secundaria

Escuela del Hogar:
Incorporada a la Escuela Oficial.
Escuela de Bachillerato:
Incorporada al Instituto Oficial.
Escuela de Comercio:
Afiliada al Fairleigh Dickinson College de Rutherford, New Jersey, Estados Unidos de América

Conservatorio de música con validez académica

PATROCINIO, POEY Y CARMEN

VIBORA, HABANA

Telfs. I-5604 — I-5704 — I-5804 — I-5805

„אינסטיטוטא עדיסאן"

איז א יינער פון די ערנסטע פּעדאַגאָגישע לערן-
אַנשטאַלטן, וואָס געפינט זיך אין אַן אייגענער גע-
בויד, מיט מאָדערנע אייניריכטונגען, וואָס האָבן צו
זיך ניט גלייכן!

די דירעקציע פון „אינסטיטוטא עדיסאן" נוצט אויס די גע-
לעגנהייט פון דעם נייעם יאָר 5716 און ווינטשט אירע אידישע שילער
לער און עקס שילער און עלטערן א גליקלעכן און צופרידן יאָר!

3 MARCAS famosas

Cadillac

OLDSMOBILE

CHEVROLET

Distribuidores Exclusivos:

AMBAR MOTORS

Infanta y 23, Vedado UO-9341

AGENCIAS EN TODA LA REPUBLICA

ECHELO A PELEAR EN SU COCINA!

Y vea que fácilmente gana este gallo su pelea, cuando usted sirva en su mesa un arroz **tan bueno... bueno..!** que se come hasta la *RASPITA*

Sí, señora... En este paquete de Arroz **"GALLO"** está el **secreto** de un **arroz más arroz,** porque

- es lo mejor de cada cosecha!
- es el único que enseña la calidad de su grano —¡antes de que Ud. lo compre!— a través de su **exclusiva ventanita de celofán!**
- es el único que se come hasta la **"RASPITA"!**

MOLINADO Y ENVASADO EXCLUSIVAMENTE PARA

PORBEN y HNO., S. A.

MAXIMO GOMEZ 966

La Habana - Cuba

Publicidad NORTE

ARROZ "GALLO"... SE COME HASTA LA *RASPITA*

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

די „עשרה הרוגי מלכות"

(וואָס דער מדרש דערציילט וועגן די מארטירער. וועלכע איהן באווויינען אין די יום כפור־דיקע תפילות)

פון **בנימין טעפער**

נאָכדעם ווי טיטוס הרשע האָט באַרבעגט דעם בית המקדש, חרוב געמאַכט ירושלים, און די איינוואוי־נער פון לאַנד פארטריבן אין גלות, האָט גראָד דעמאָלט די אידישע אמונה געפונען אַן אָפּקלאַנג אין די הערצער פון די רוימישע געצענדינער. די צאָל גרים אין רוים איז געוואָרן גרעסער, די אידישע אמונה האָט אפילו אריינגעדרונגען צווישן די רוימישע נאָבעל־לייט. אזעלכע 2 פערזענלעכ־קייטן ווי דער רוימישער פילאָזאָף עפאַפראַדיטאס, און דער רוימישער סענאַטאָר פלאַוויוס קלימענס, אַ פע־טער פון טיטוס'ן, האָבן זיך מגייר געווען. ווען די נייעם האָט דער־גרייכט די אידן אין ארץ ישראל, האָבן די צוויי אלטע און קראַנקע תנאים, רבי גמליאל און רבי יהושע, צוזאַמען מיט רבי עקיבא און רבי אלעזר בן עזריה, מיט מסירת נפש זיך אַוועק־געלאָזן אויף א קליין שיפל איבער'ן ים קיין רוים, צו באַגרוסן דעם קרוב למלכות, וואָס האָט באַקומען דעם רצון צו וווינען א ברודער פון פאר־פאַלגטע אידן.

אויך איינפאַכע בירגער פון רוים זענען געוואָרן אַנהענגער פון אידישן גלויבן, און זיך נענומען מניר זיין אין די מאסן.

דער רוימישער קיסר האַדריאַן, וויסנדיק אַז די אידן וועלן ניט שלום מאַכן מיט דער הערשאפט פון דער געצענדינערישער מלוכה אין רוים, נאָר אַז זייער אמונה קען נאָר אפשר אוס־טערגראָבן די יסודות פון דער רוימי־שער אימפעריע, האָט ער זיך פאַרנו־מען אויף דעם זעלבן וועג, וואָס דער אמאָליקער גריכישער קעניג, אנטיו־כוס עפיפאַנוס, אויסצורוטן דעם אי־דישן גלויבן, מאכן א תל פון אלץ, וואס איז ביי אידן הייליק און טייער. ער האָט ארויסגעגעבן א באפעל צו טויטן יעדן אידן אדער גר, וואָס היט אפ אפילו נאָר א אידישן מנהג, שוין אפגערעדט פון אזעלכע מצוות ווי שבת, מילה און תורה לערנען. די תנאים האָבן דאמאָלסט באשלאָסן, אז מען זאל איינשטעלן דאָס לעבן און שטאַרבן על „קידוש השם" נאָר צוליב דרעי זאכן: אויב דער שונא וועט צווינ־גען אידן צו רציחה, געצענדינעריי און

ניט לעבן קיין ריינעם פאמיליע־לעבן. (שפיכות דמים, עבודה זרה וגלוי עריות).

די תנאים האבן געלעבנט, אז מיט אזא דעקלאראציע וועלן זיי פאר־בלעגדן די אויגן פון דעם שונא. אידן וועלן קענען שטילערהייט אנהאלטן זייער רעליגיעזן לעבן, איבערהויפט אנצוהאלטן די ישיבות און די חדרים. אבער דאס האט ניט געהאלפן. די רוי־מער האבן גזעהאט שפיאנען און מוס־רים. דער הויפט מסור איז געווען דער באוואוסטער אלישע בן אבויה, אדער ווי די תנאים האבן אים גערופן „אחר" (ניט אונזערער). די תנאים האבן אים אריינגעלייגט אין הרם צוליב זיי־נע פרייע אפיקורסישע נעדאנקען. צוליב זיינע מסירות זענען פילע אידן אויסגעהרגעט געוואָרן, צוויישן זיי אויך די צען גרויסע מארטירער, וואס זענען באוואוסט מיט'ן נאמען „עשרה הרוגי מלכות".

ביי דער אידישער וועלט איז אנ־גענומען, אז די צען מארטירער זענען אלע אומגעברענט געוואָרן אין אייר צייט. דאס איז ניט ריכטיק. א טייל פון זיי זענען פון די רוימער אומגעקו־מען אין דער צייט פון חורבן, און א טייל מיט 63 יאר שפעטער, נאך דעם חורבן ביתר. מיר האבן ניט קיין גע־נויע היסטארישע־פאקטישע דאטעס און פינקטלעכקייטן. מיר ווייסן ניט ווי אזוי דאס האט געטראפן. בכלל פעלט אונז דאס היסטארישע בילד פון זייער אומקום. מיר ווייסן בלויז זייערע הויפטיקע נעמען.

אין דער אלגעמיינער וועלט־ליטע־ראטור וועלט גארניט דערמאנט וועגן די עשרה הרוגי מלכות. עס איז כמעט ווי זיכער, אז דאס פארשווייגן די רוי־מישע רציחות מצד די רוימישע און גריכישע שרייבער, וועלכע זענען ge־וועז אידן־שונאים, איז צוליב דעם, וואס ביי זיי איז עס גאר ניט געווען קיין ברוטאליטעט צו שלאגן און מארטן אידן. אבער די אויספארשונגען, בא־זירט אויף שטעלן אין תלמוד און מדרשים, גיבן אונז א היסטאריש בילד פון אט די געשעענישן. די לע־גענדעם דערציילן, אז די עשרה הרוגי מלכות זענען אומגעקומען אלע אין איין צייט פאר די זינד, וואס יעקב'ס זין האבן פארקויפט זייער ברודער פאר א קנעכט. אין אט איז, וואס דער מדרש דערציילט:

דער רוימישער קיסר לוליאנוס האט געלערנט תורה ביי די אידישע חכמים. אז ער איז באקאנט געוואָרן מיט דער געשיכטע פון יוסף מיט זיינע ברידער, האט ער, געשיקט רופן רבן שמעון בן גמליאל און זיינע חברים און האט זיי געפרעגט:

— דער וואס גנב'עט א מענטשן און פארקויפט אים, וואס איז זיין שטראף לויט'ן אידישן דין?

— טויט. — האבן זיי געענטפערט.

— אייב אזוי האט דער קיסר גע־זאגט, — האט איר פארדינט טויט־שטראף!

— פארוואס? — האבן די חכמים געפרעגט.

— פאר דעם פארקויף פון יוסף'ן דורך זיינע ברידער. — איז געווען דער ענטפער. — וואלטן יוסף'ס ברי־דער איצט געלעבט, וואלט איד זיי פאראורטיילט צום טויט. איצט אז זיי לעבן ניט מער, זאלט איר באצאלן פאר אייערע עלטערנס זינד.

— גיב אונז דריי טעג צייט, — האבן די חכמים געבעטן. — אויב מיר וועלן געפינען פאר זיך א פארטיידי־

קונג, איז גוט, און אויב ניט, קענסטו כּיט אונז טאָן וואָס דו ווילכט.

דער קיסר האָט איינגעוויקט. וועז די חכמים זענען פון אים אַוועקגעגאַנגען, האָבן זיי געבעטן ביי רבי ישמעאל דעם כהן גדול, ער זאָל ארויף אין היכל און נאָכפֿאָרשן, צי דער אויבערשטער האָט אזוי גוזר געווען. ר' ישמעאל האָט זיך געריניקט דורך טובֿע'ן זיך, האָט אָנגעטאָן טלית און תפילן און האָט ארויסגעזאָגט דעם פּוסן „שם המפורש" (גאָט'ס נאָמען). א ווינט האָט אים אויפגעהויבן און געבראכט אין היכל. האָט אים אָנגעטראָפן דער מלאך גבריאל און אים געפרעגט:

— צו וואָס ביזטו אַהער ארויסגעקומען?

— די רשעות'דיקע קענינרייך רוים האָט באַשטימט אומצוברענגען צען אידישע געלערנטע, בין איך געקומען אייסצוגעפינען, צי די גזרה איז פון גאָט. — האָט ר' ישמעאל געענטפערט.

— איר שווער דיר, — האָט דער מלאך גבריאל געזאָגט, — אז אזוי האָב איך דאָ אין היכל געהערט, אז די צען אידישע געלערנטע זענען אי־ביזרנעבן צו דער אָנ'רחמנות'דיקער כּילכות רוים, זיי אומצוברענגען, דערפאר, וואָס יוסף איז פון זייער ברי־דער פֿארקויפט געוואָרן. דער שטן ר'יינגט יעדן טאָג די אנקלאָגע פֿאר נאָרט. ער טענה'ט: אין דער תורה שטייט, אויב איינער גנב'עט א כישיטשו אזוי פֿארקויפט אים, קומט אים טויט־שטראָף, און ביז היינטיקן טאָג האָסטו ניט באשראפט די שטאָמפֿאטערס פון די שבטים אדער זייערע קינדער פֿאר דער זינד, וואָס זיי האָבן יוסף פֿארקויפט.

האָט ר' ישמעאל געפרעגט:

— האָט גאָט ביז איצט קיינעם ניט געפונען צו באַשטראָפן פֿאר יענער זינד, נאָר די צען גרעסטע צדיקים אין תנאים?

— איך שווער דיר, מיין זון ישמעאל, — האָט גבריאל דער מלאך געזאָגט, — אז פון דעם טאָג, וואָס יעקב'ס זין האָבן פֿארקויפט יוסף'ן, האָט גאָט ניט געפונען אין אַלע דורות אזעלכע גאָטספֿארכטיקע צען צדיקים, ווי יענע זענען געווען. דעריבער נעמט ער געצאָלט פון אייך.

ר' ישמעאל איז באַלד ארונטער אויף דער ערד און האָט דערציילט זיינע חברים, אז די גזרה איז פון גאָט. זיי האָבן זיך געפרייט מיט דעם, וואָס גאָט האָט זייער פרומקייט און ערלעכקייט פֿארגליכן מיט יעקב'ס זין.

די ערשטע, וואָס זענען געבראכט געוואָרן צום עשאָפאט, איז געווען ר' ישמעאל, דער כהן גדול, און ר' שמעון בן גמליאל, דער נשיא. יעדער פון זיי האָט געבעטן דעם דענקער, אז ער זאָל אים הרג'ענען צוערשט, וויל יעדער האָט ניט געוואָלט זען די הינריכטונג פון זיין חבר. מען האָט געוואָרפן א גורל און דער גורל איז געפאלן, אז ר' שמעון בן גמליאל זאָל זיין דער ערשטער הינגעריכטעט צו ווערן. וועז זיין קאָפּ איז אפגעשניטן געוואָרן. האָט ר' ישמעאל געזען ר' שמעון'ס קאָפּ אויף זיין שויס און געיאמערט מיט גרויס ביטערקייט:

— איז דאָס די באלוינונג פֿאר לערנען תורה? אָט די צונג, וואָס האָט פֿארטייטשט די תורה אויף זיי בעציק שפּראָכן, וואָלגערט זיך אויף דער ערד! זי תורה וזו שכרה?

וועו ר' ישמעאל איז געזעסן און געווינט אויף ר' שמעון בן גמליאל'ן, איז דער קיסר לוליאנוס צו אים ציגעגאנגען און געפרעגט:

— וואס איז מיט דיר, דו אלטער? דו ווינסט אויף דיין חבר, וועו דו האסט גאר גראראפט ווינען אויף זיך אליין!

— איך ווין ניט אויף זיך, איך ווין בלויז אויף מיין חבר, וועלכער איז, געווען גרעסער פון מיר אין תורה און אין חכמה; און איך ווין אויך אויף דעם, וואס ער וועט קומען פריער פון מיר פאר דעם הימעלשן גערייכט. — האט ר' ישמעאל געענטפערט.

אין מיטן זיין ווינען און קלאגן, האט דעם קיסר'ס טאכטער ארויסגעקוקט דורכ'ן פענצטער. און וועו זי האט דערזען ר' ישמעאל'ס שוינקויט. האט זי אויף אים רחמנות געהאט, און געבעטן איר פאטער, אז ער זאל לאזן לעבן דעם אלטן שוינעם מאן, וואס זיין פנים האט געשטראלט ווי די זון.

— איך קען ניט. איך האב געגעבן א שבועה, אז קיינער פון די צען זאל ניט בלייבן לעבן. — האט דער רשע, לוליאנוס דער קיסר, געענטפערט.

— אויב אזוי בעט איך דיך, אז מען זאל אפשינדען די הויט פון זיין גזויכט, כדי איך זאל זיין געשטאלט קענען האבן פאר זיך, — האט דעם קיסער'ס טאכטער פארלאנגט.

דער בארבארישער קיסר האט געהיסן, אז מען זאל אפשינדן די הויט פון ר' ישמעאל'ס קאפ. וועו די הענקערס האבן דערגרייכט צו דעם ארט פון די תפילין, האט ר' ישמעאל ארויסגעלאזן אזא שטארקן, ביטערן געשריי, אז עס האט דערגרייכט ביז אין הימל, און די מלאכים האבן געפרעגט ביים אויבערשטן:

— אזא צדיק, וועמען דו האסט אנטפלעקט אלע דיינע הימעלשע סודות, זאל אומגעבראכט ווערן מיט אזא שרעקלעכן טויט? איז דאס דיין באלוינונג פאר לערנען תורה?

באלד האט זיך געהערט א בת־קול, אויסרופנדיק:

— אויב איך וועל הערן נאך איין שטימע קענגן ר' ישמעאל'ס טויט, וועל איך חרוב מאכן די גאנצע וועלט. זיין מארטירער־טויט וועט ביישטיין די דורות נאך אים.

וועו ר' ישמעאל האט געהערט דעם בת־קול, איז ער שטיל געבליבן. דער קיסר האט אים געפרעגט:

— דו גלויבסט נאך אין, און פאר־לאזט זיך נאך אלץ אויף דיין גאט?

— יא, — האט ר' ישמעאל געזאגט שטאלץ. — ביז דער לעצטער מינוט פון מיין לעבן וועל איך אין מיין גאט גלויבן, און צו אים זיך רופן.

אין דעם מאמענט האט ר' ישמעאל אויסגעהויכט זיין הייליקע נשמה.

נאך אים האט מען גערופן דעם תנא ר' עקיבא. וועו מען האט אים געפירט צום עשאפאט, האט מען דעם קיסר גערופן א בריוו, אז דער קעניג פון ארביע האט פארכאפט רויטישע טעריטאריע. האט ער געהייסן, אז מען זאל ר' עקיבא'ן פארשפארן אין תפיסה ביז ער וועט זיך אומקערן פון דער מלחמה מיט די ארבער. וועו ער איז צוריקגעקומען, האט ער געהיסן רייסן ר' עקיבא'ס לייב מיט אייזערנע קאמען, און ר' עקיבא האט געזאגט:

— גאט איז גערעכט און זיין משפט

איז ריכטיק. ביי גאָט איז ניטאָ קיין אומגערעכטיקייט.

ר' עקיבא האָט מיט גרויס שמחה געזומען לייענען קריאת שמע און ביים ווערט „אחד" איז ער געשטאָרבן. אַ בת־קול האָט אויסגעשריען:

— וואויל איז דיר, ר' עקיבא, וואָס דיין נשמה איז ארויס פון דיר אין היילקייט און רייניקייט.

גלייך נאָך ר' עקיבא'ס טויט איז געקומען אליהו הנביא צו דער תפיסה. ער האָט געפונען, אַז דער תפיסה־טויער שטייט אָפן. אָבער ווען דער זענען פאַרזונקען אין האָרטן שלאָף. אליהו הנביא האָט געזומען ר' עקיבא'ס קערפער אויף די אַקסלען און אים געטראָגן פינף מיל. אויפ'ן וועג האָט אים באַגעגנט ר' עקיבא'ס אַ תלמיד, ר' יהושע הגרסי (אַ גרויפן מאכער) און צוזאָמען זענען זיי אַנגעקומען צו אַ הייל, וואו עס איז געשטאַנען אַ גרייטע בעט און אַ ליכט האָט געברענט. זיי האָבן דעם קערפער אַוועקגעלייגט אויפ'ן בעט, און האָבן אויף אים געווויינט דריי טעג און דריי נעכט. נאָכדעם האָבן זיי אים באַערדיקט אין יענער הייל. און ר' יהושע האָט געזאָגט צו אליהו הנביא:

— איך וועל די הייל ניט פאַרלאָזן ביז דו וועסט מיר זאָגן צו וועמען האָט די בעט באַלאַנגט.

און אליהו האָט אים געענטפערט:

— די בעט האָט באַלאַנגט צו דער פרוי פון דעם רוימישן נאָבעל־מאַן, טורנוס רופוס. איינמאָל האָט זי זיך איינגעהערט, ווי איר מאַן און ר' עקיבא האָבן געהאַט א ויכוח צווישן זיך וועגן די רוימער און די אידן, זענען איר אזוי געפעלן געווארן ר' עקיבא'ס ארגומענטן און דערקלערונגען, אַז זי האָט זיך מגייר געווען.

דער פערטער מאַרטירער איז געווען ר' חנניה בן תרדון. וועגן אים ווערט דערציילט, אַז כאָטש די רוימישע רעגירונג האָט פאַרבאָטן צו לערנען תורה, איז ער אויף די גאַסן און מאַרקן פון רוים געזעסן און געלערנט, און געהאַלטן דרשות פאַר די פאַרזאַמלטע. אים האָט מען פאַר'משפט, אַז מען זאָל אים פאַרברענען אייננעווויקלט אין אַ ספר תורה. און כדי דער טויט זאָל צו אים אזוי גיך ניט קומען, האָט מען אויף זיין האַרץ ארויפגעלייגט וואָלענע טיכער, געווייקט אין וואַסער. זיינע תלמידים, וואָס זענען געשטאַנען דערביי, האָבן אים געפרעגט.

— רבי אונזערער, וואָס זעסטו?

— איך זע ברענענדיקן פאַרמעט און די אותיות פליען אַוועק...

האָט ר' חנניה געענטפערט, און האָט זיך שטאַרק צעווויינט: — וועו איך אליין וואָלט פאַרברענט געוואָרן, וואָלט עס מיר ניט געווען אזוי שווער, אָבער צוזאָמען מיט מיר ווערט דאָך אויך א ספר תורה פאַרברענט!

דער הינריכטער האָט געפרעגט ר' חנניה:

— אויב איך וועל ארונטערנעמען די נאָסע וואָלענע טיכער פון דיין האַרץ, כדי דו זאָלסט שנעלער שטאַרבן, זאָגסטו מיר צו, אַז איך וועל האָבן יענע וועלט?

— יאָ, איך גיב דיר מיין שבועה אויף דעם, — האָט ר' חנניה אים געענטפערט.

דער רוימער האָט גלייך די פלאָמען פאַרגרעסערט, האָט ארונטערגענומען די וואָלענע טיכער און ר' חנניה

האָט אויסגעהויבט זיין נשמה. אויך דער רוימער, דער הינריכטער האָט זיך אריינגעוואַרפן אין פייער און איז פֿאַרברענט געוואָרן. גלייך האָט זיך געהערט אַ בת־קול, וואָס האָט געזאָגט:

— ר' חנניה בן תרדיון און זיין הינריכטער וועלן ביידע האָבן יענע וועלט, די אייביקע וועלט.

נאָר אים האָט מען געבראַכט ר' יהודה בן בבא. ער האָט געזאָגט צו דעם קעניג'ס מערדער:

— איך בעט דיך, וואַרט צו אביסל, ביז איך וועל מקיים זיין איין מצוה, וואָס גאָט האָט אונז געבאָטן.

— גלויבסט נאָך אַלץ אין גאָט? האָט דען דיין גאָט, אויף וועמען דו פֿאַרלאָזט זיך, נאָך עפּעס כּח אין זיך? און אויב ער האָט כּח, פֿאַרוואָס האָט ער ניט געראַטעוועט דיך און דיינע חברים פון קעניג'ס הענט? — האָבן די רוימער־מערדער אים געפרעגט.

— אונזער גאָט איז גרוים און שטאַרק. — האָט ר' יהודה געענטפערט. — מיר האָבן פֿאַרדינט דעם טויט ביי גאָט, און ער האָט אונז אין בערגעגבן אין די הענט פון די רוימער, כדי ער זאָל קענען מאַנען ביי זיי אונזער בלוט. וואָס דענקט איר, נאָר דיישע רוימער, גאָט האָט צוגעזען, ווי איר האָט זיין הויז פֿאַרברענט, און זיינע קינדער אויסגע'הרג'עט, און ער וועט פון אייך קיין נקמה ניט נעמען?

ר' יהודה האָט גלייך געענטפערט מיט שבת זיין, וויל אים איז געווען פֿרייטיק פֿאַרנאַכט. ער האָט געניטן זינגען דעם שבת'דיקן קדוש, „ויכולו השמים והארץ" מיט אַזא שיינער און זיסע שטימע, אַז אַלע, וואָס זענען געשטאַנען אַרום, האָבן געגאָפט מיט באַוואונדערונג. אָבער זיי האָבן אים ניט געלאָזט ענדיקן. ביי די ווערטער „ברא אלוקים לעשות", האָבן זיי אים געטויט. מיט דעם ווערט „אלוקים", האָט ער זיין נשמה צוריקגעגעבן צו גאָט.

עס איז ארוים אַ בת־קול און געזאָגט:

— וואויל צו דיר, ר' יהודה, וואָס דו ביזט געבליבן צו אַ מלאך, און מיט דעם ווארט „אלוקים" אויף די ליפּן ביזטו געשטאָרבן.

דער זעקסטער מאַרטירער איז געוון ר' יהודה בן דמא. יענער טאָג איז געווען ערב שבועות, און ער האָט זיך געוועגדעט צום רוימישן קיסר און האָט געזאָגט:

— לאָז מיך לעבן ביז מאָרגן. דאָס איז דער טאָג, וואָס גאָט האָט אונז די תורה געגעבן, און איך וויל אָפּגעבן מאָרגן אַ לויב צו גאָט, פֿאַר דער שיינער מתנה, וואָס ער האָט אונז אידן געגעבן.

— גלויבסטו דען נאָך אַלץ אין דער תורה און אין דעם גאָט, וואָס האָט־זי געגעבן? וואָס איז דער לוין פון אָפּהיטן די געזעצן פון דער תורה?

— האָט דער קיסר געפרעגט.

— דוד המלך האָט וועגן דעם לוין געזאָגט: טוּב רב טובך אשר צפנת ליראיך, — גרויס איז דאָס גוטס, וואָס די האָסט באַהאַלטן (אויף יענער וועלט) פֿאַר דיינע גלויביקע — האָט ר' יהודה געענטפערט.

— עס איז ניט פֿאַראַן אויף דער וועלט אַזעלכע נאַראַנים ווי איר, וואָס זאָלן גלויבן, אַז עס איז דאָ אַ יענע־וועלט. — האָט דער קיסר געלאַכט.

— עס איז ניטאָ אויף דער וועלט אַזעלכע נאַראַנים ווי איר, וואָס לייקענען אָפּ דעם אמת'דיקן איינציקן

גאָט. — ווי ווערט זיין צו דיר, און שפּאָט און שאנד אויף דיין קאָפּ וועגן דו ווערסט אונז זען אין דעם ליכט פון אייביקן. לעבן אין גן־עדן, און דו ווערסט זיצן אין דער פינצטערניש אין דער טיפעניש פון גיהנום!

ר' יהודה'ס ענטפער האָט דעם קעניג זייער פאַרדראָסן און ער האָט געהייסן צובינדן ר' יהודה'ס קאָפּ צום עק פון אַ פערד און אים ארומשלעפּן איבער דער גאַנצער לענג און בריים פון רוים. דערנאָך האָט ער באָפוילן, אז מען זאָל זיין קערפּער צעשניידן גלידערווייז. אליהו הנביא האָט די גלידער צוזאַמענגענומען און זיי באַערדיקט אין אַ הייל לעבן טייך טיבער, אין רוים. אָבער רוימער האָבן געהערט אַ ברומען און אַ געווין ארויסקומענדיק פון יענער הייל פאַר גאַנצע דריי־כויק טעג. מען האָט דאָס דערציילט דעם רשע ליליאנום קיסר, און ער האָט געזאָגט:

— אפילו די גאנצע וועלט זאָל חרוב ווערן, וועל איך ניט רוען ביז איך וועל ניט האָבן דורכגעפירט מיין ווילן מיט אלע צען אידישע געלערנטע אזוי, ווי איך האָב געשוואָרן.

איז דאָרטן געווען אייגער פון די געלערנטע פון רוים, און ער האָט געזאָגט צום קיסר:

— זיי וויסן, מיין האר קעניג, אז דו באגיסט אַ נאַרישקייט און טוסט זיך פיל שלעכטס מיט דעם, וואָס דו מאַרדעסט אָן רחמנות די קינדער פון גאָט'ס פאָלק. דיך דערוואַרט א בי־טערער סוף, ווייל זייער גאָט איז א דערבאַרימענדיקער און האָט געדולד, אָבער מיט דער צייט צאָלט ער אָפּ זיינע פיינט לויט זייערע פאַרדינסטן. אָט די ווערטער האָבן דעם קיסר ארריינגעבראַכט אין צאָרן, און ער האָט געהייסן, אז מען זאָל הענגען דעם אלטן רוימישן געלערנטן. ווען דער אלטער האָט דאָס געהערט, האָט ער באלד זיך אליין מל געווען. און ווען מען האָט אים געפירט צו דער תליה, איז ער פלוצים ניט געוואָרן פון אונטער די הענט, און קיינער האָט ניט געוואוסט ווו ער איז פארשוואונדן.

נאָכדעם האָט מען ארויסגעפירט ר' חוצפית המתורגמן (דער איבערזעצער). ער איז אלט געווען הונדערט און דרייסיק יאָר. ווען מען האָט אים געפירט צום טויט, האָט זיין פנים געלויכטן ווי ביי א מלאך. פילע אנגעזעענע רוימער האָבן געבעטן דעם רשע ליליאנום קיסר, אז ער זאָל ישענקען דעם אלטן מאן זיין קורץ לעבן אויף דער וועלט.

— ווי אלט ביזטו? — האָט דער קעניג געפרעגט ר' חוצפות'ן.

— הונדערט און דרייסיק יאָר, ווייניקער איין טאָג, — האָט ער געענטפערט. — און איך בעט ביי דיר, זאלסט אפלייגן מיין הינריכטונג אויף דעם איינעם טאָג.

— וואס איז דער אונטערשייד, אויב דו ווערסט שטאַרבן היינט אדער מאָרגן?

— האָט דער קיסר געוואלט וויסן.

איך וויל נאָך מקיים זיין צווויי מצוות איידער איך שטאַרב.

— וועלכע מצוות ווילסטו מקיים זיין?

— איך וועל לייענען קריאת שמע אין אוונט און מאָרגן אינדערפרי, און פארהיילקן דעם גרויסן און איינציקן נאָט.

— איר פרעכט און אומפאַרשעמטע! — האָט דער קיסר אויסגעשריגן. — ווי לאַנג נאָך וועט איר גלויבן אין

אייער גאָט. וועלכער האָט ניט קיין מאַכט אייך צו ראַטעווען פון מיין האַנט? דיין גאָט איז שון צו־אַלט. ער האָט מער קיין כח ניט אייך צו העלפן! וועז ער וואָלט נאָך גהאַט מאַכט, וואָלט ער זיך נוקם געווען אין מיינע עלטערן וואָס האָבן זיין הויז פֿאַרברענט, און זיינע קינדער אויסגע'חרג'עט. פונקט ווי ער האָט זיך אַמאָל נוקם געווען אָן פֿרעה'ן און אָן סיס־אַ'ן און אָן אַלע קענינן פון כנען!

וועז ר' חוציפת האָט געהערט, אז גאָט'ס נאָמען וועלט געלעסטערט, האָט ער אויסגעראָכן אין א געוויין, צעריסן זיינע קלייַדער און האָט געזאָגט:

— וויי צו דיר, קיסר, דו רשע בן רשע! וואָס וועסטו טאָן אין דעם־טאָג, וועז מיין גאָט וועט נקמה נעמען פון דיר און פון אייערע פֿאַלשע געטער?

— איך וויל מיט אים מער קיין ייכו־חים ניט האָבן! נעמט אים אַוועק און פֿארשטיינערט אים! — האָט דער רשע באפוילן.

די רויטיישע סענאַטאָרן און גע־לערנטע האָבן בייַם קיסר ג'פועל'ט, ער זאָל ערלויבן, אז זיינע תלמידים זאָלן אים באַערדיקן.

דער אכטער מארטירער איז געווען ר' חנינא בן חכינאי. אלע זיינע יאָרן. פון צוועלף ביז נייַנציק, האָט ער פֿאר־ברענט אין פֿאַסטן (תעניתים). זיינע תלמידים האָבן אים געפרענט:

— רבי, וועמען פֿארזוכן עפעס שפייַז פֿאַר דיין טויט?

— ביז איצט האָב איך זיך נעפיי־ניקט, ניט געגעסן און ניט געטרונקען, — האָט ר' חנינא געזאָגט פֿאר, — און איצט, וועז איך וויים ניט אין וועלכן וועג איך גיי, הייסט איר מיר עסן און טרינקען! איך וועל בעסער מקבל שבת זיין, אַיידער די מערדער וועלן מיר הרג'ענען. (דאָס איז נעווען ערב שבת פֿאַרנאַכט).

ער האָט אנגעפֿאַנגען זאָגן קרוש, פון „ויכולו השמים" ביז „ויקדש אותו". און די מערדער האָבן ניט געלאָזן ענדיקן. ביי די לעצטע ווערטער האָבן זיי אים געטויט.

א בת־קול האָט אויסגערופן:

— וואויל איז צו דיר, ר' חנינא, וואָס דו ביזט געווען א הייליקער, און דיין נשמה איז ארויס אין הייליקייט מיט דעם וואָרט „ויקדש".

נאָך אים איז ארויסגעפירט נעווארן צום טויט ר' ישובב הסופר. זיינע תלמידים זענען צו אים נעקומען און געפרענט:

— רבי, וואָס וועט איצט זיין מיט דער תורה?

און ר' ישובב האָט געענטפערט:

— תלמידים מיינע! די תורה וועט אין דער צוקונפט פֿארגעסן וועלן ביי אידן, וויייל דאָס בארבארישע פֿאלק (די רוימער) האָבן געמאַכט א פֿאר־שווערונג צו פֿארניכטן אונזערע ג־לערנטע. דאָס דאָזיקע שלעכטע פֿאלק גרייט זיך צו פֿארגיסן נאָך מער אומשולדיק אידיש בלוט. עס איז ניטא איין נאָס אין רוים, וואו עס זאָלן זיך ניט נעפינען קיין אידישע הרוגים. האַלט זיך נאָענט איינער צום צווייטן, ליבט פרידן און נערעכטיקייט, אפשר איז נאָך דא א האָפענונג.

— אלטער! וווי אלט ביסטו? — האָט זיך דער קיסר צו אים נעווענדעט.

— איך בין נייַנציק יאָר אלט. — האָט ר' ישובב נעענטפערט. — און איידער איך בין נאָך נעבוירן נעווארן,

האָט שוין גאָט נעהאָט נוזר נעווען, אז איך און מיינע חברים זאָלן אײַבערגענעבן וועלן מיר מערדערשער האָנט, כדי ער זאָל קענען מאָנען און פּאָדערן אונזער בלוט ביי דיר.

— איז פּאַראָן אַ צווייטע וועלט נאָכ'ן טויט? — האָט דער קיסר געפרעגט.

— יאָ. — האָט ר' ישובב געענטפערט. — און אַך און וויי וועט זיין צו דיר, ווען גאָט וועט ביי דיר נעמען נקמה פאַר דעם בלוט פון זיינע צדיקים!

— ער זאָל שוין דער'הרג'עט ווערן! — האָט דער רשע געגעבן אַ באָפעל. — און לאָמיר זען די שטאַרקייט פון דעם דאָזיקן גאָט. און וואָס ער וועט מיר טאָן אויף יענער וועלט!

אויף זיין באָפעל איז ר' ישובב פאַרברענט געוואָרן.

דער לעצטער מאַרטירער איז געווען ר' אלעזר בן שמוע. אַ זקן פון הונדערט און פינף יאָר אַלט. אויף אים האָט מען געזאָגט, אז קיינמאָל אין זיין לעבן האָט מען פון אים ניט געהערט קיין שלעכט אָדער אַן איבעריק וואָרט. ער האָט מיט קיינעם זיך ניט געקריגט. פון זיין מויל איז קיינמאָל קיין קללה ניט ארויסגעקומען. ער האָט זיך נעאַלטן קליין, און אַכציק יאָר פון זיין לעבן האָט ער פאַרבראַכט אין תורה לערנען, אליין און מיט אַנדערע.

דעם טאָג, ווען ער איז צום טויט געפירט געוואָרן, איז געווען יום כפור. זיינע תלמידים האָבן אים געפרעגט:

— רבי, וואָס וואָס זעסטו?

און ער האָט געענטפערט:

— איך זע ר' יהודה בן בבא, און ר' עקיבא בן יוסף, ווי זיי זיצן אויפן לעבן צווייטן און האָבן צווישן זיך אַ וויכוח אין לערנען. און ר' עקיבא זיגט, ווייל ער האָט אָפּגעגעבן זיין גאָנצן כח פאַר תורה. איך זע אויך, אז די נשמות פון די צדיקים רייניקן זיך אין די וואַסערן פון דעם קוואַל שלוח אין ירושלים, כדי צו קענען היינט אריינקומען גלייטערט צו דעם הימלשן נעריכט און הערן די הרשות פון ר' עקיבא. וועלכער וועט היינט פאַר זיי פאַרברענגען וועגן דעם ענין פון יום כפור. מלאכים טראָגן גאָלדענע שטולן פאַר יעדן צדיק דערויף צו זיצן.

דער קיסר האָט געגעבן זיין באַפעל, און ר' אלעזר בן שמוע איז געטויט געוואָרן. אַ בת־קול האָט אויסגערופן:

— וואויל איז דיר, ר' אלעזר בן שמוע, וואָס דו ביסט געווען אַ גלייטערטער און דיין נשמה איז אַרויף אין הימל אַ גלייטערטע!

די לעגענדע ענדיקט זיך: וועגן די חכמים וואָלטן ניט געלערנט מיט דעם רשע ליליאָנוס די תורה, וואָלט ער ניט געוואוסט פון יוספ'ן מיט זיינע בריידער, וואָס דאָס האָט אים געגעבן די גאָלדענהייט אויסצו'הרגענ'ענען די צען צדיקים. עס איז אַ משל: וועגן די ערשטע האַק האָט אויסגעהאַקט דעם ערשטן בוים, זענען אַלע כוימער געוואָרן פאַרציטערטע, און זיי האָבן געזאָגט, אז די האַק איז אונזער מערדער, זי וועט אונז אַלע פאַרניכטן. אבער די האַק האָט זיי געענטפערט: איר זייט אליין שולדיק אין דעם. וועגן איר וואָלט ניט געגעבן פון אייער האָלץ צו מאַכן אַ הענטל צו דער האַק, וואָלט קיין האַק אויף דער וועלט ניט געווען...

1955 — 1956 תשט"ז — 5716

THE ROYAL BANK OF CANADA

BRINDA A SUS CLIENTES
A TRAVES DE SUS 841 SUCURSALES
EL MAS EFICIENTE SERVICIO BANCARIO
EN LAS PRINCIPALES PLAZAS DEL MUNDO

—0—

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

די ימים נוראים

פון הרב יהודה מעלבע"

אט שטייען מיר ווידער פאר די ימים נוראים, וואס באדייטן טעג פון מורא און פחד, פון ציטער און אנגסט.

ווידער אמאל דערמאנט זיך יעדער באזונדער אין די אמאליקע צייטן ווי עס האט אויסגעזען ביי אים אין שטעטל מיט יארן צוריק אט די דאזיקע עפאכע, ווען עס האט אנגעכאפט א טרייסל אינם הארץ און נשמה און מען האט געטאפט מיט ממשות די היליקייט און קדושה וואס שוועבט ארום די אידישע הייזער און שולן און די אלול־תשרי וואכן.

עס בענקט זיך גאנץ טיף צו אט יענע געפילן. עס ווילט זיך צוריק קומען צו אט יענע מנהגים. עס גלוסט זיך צו זען און דערשפירן אליין דאס ארום און ארום; אבער ליידער, צום גרויסן באדויערן, זענען פארשוואונדן פון אונז אט די אלע גרויסע און קליינע אידישע צענטערס אין וועלכע עס האט פולסירט און געלעבט דער אידישער גייסט ביים יחיד און ביים ציבור, און דעריבער איז אונז נישט מער געבליבן ווי דער זכרון אליין פון יענע אנגענעמע טעג און צייטן. און בלויז מיט דעם דאזיקן און קענען מיר זיך שטארקן און מוטיקן, אז מיר זענען קינדער פון גרויסע טאטעס און זיידעס, אז מיר זענען מענטשן פון אזא רייכע גייסטיקע און מאראליש פארגאנגענהייט. און טאקע דער געפיל וועט אונז באגליטן אין דער ארעמער געגנווארט צו דער ווידעראמאל רייכער פראכטפולער צו־

קונפט פון אידישן רעגענסאַבּ בייס גאַנצן פאָלק דורך אויפֿרישונג און אויפֿלעבונג פון אונזערע גייסטיקע ווערטן בײַ יונג און אַלט, בײַ גרויס און קליין.

אָט זאָגן אונז אונזערע חכמים זייער שיין די הערלעכע מידה פון אונזערע אידן אין די ימים נוראים טעג לויט דעם פּסוק: שחורה אני ונאוה. איך בין שוואַרץ אָבער שיין. דאָס מיינט מען אַנטקעגן די דאָזיקע טעג.

אידיש פֿאָלק טענה'ט: איך בין פֿאַרשוואַרצט און פֿאַרפּינצטערט אַ גאַנץ יאָר דורך צרות און דאגות פֿרנסה, דורך פֿאַרשידענע גזירות און פֿאַרבּיטערטקייט, אָבער איך בין שיין אין די טעג פון די ימים נוראים. ווייל ווען כער איז גייט דאָס נישט אין שול ראש השנה און יום כפּור? ווען כער איז פֿאַרזאָרגט זיך נישט בײַ צייטן אַ פּלאַץ פֿאַר זיך און זיין פֿרוי אין דעם מקום תפילה? ווען כער איז גיסט נישט אויס זיין האַרץ דורך דעם כיחזור־געבעט פֿאַר דעם רבונו של עולם? ווען כער איז רייסט נישט אַוועק זיינע וואַכעדיקע געדאַנקען אום צו בעטן סליחה וכפּרה פֿאַר זיין פֿאַרגעכטקייט און געוונט מיט פֿרנסה פֿאַר זיין זיכערקייט? אָבער צוואַמען און יעדער באַזונדער שטעלן זיך אַוועק און שטעלן זיך פֿאַר מיט אָט דעם דאָזיקן פּסוק: שחורה אני ונאוה, איך בין שוואַרץ אַ גאַנץ יאָר אָבער איך בין שיין אין די טעג פון ימים נוראים — ראש השנה און יום כפּור.

עס דערציילט זיך אַ כאַראַקטעריסטיש פֿאָלקס מעשה'לע אין דעם זעלבן געדאַנקען גאַנג אופֿן נאָמען פונם בערדיטשעווער צדיק: אמאָל ערב יום כפּור פֿאַרנאַכט, דער גאַנצער קהל האָט זיך שוין פֿאַרזאַמלט אין שול, אָבער שטייען און גרייטן זיך צו צום כל נדרי; אָבער זענען קאַנצענטרירט אַרום די הייליקייט פון טאָג און פֿלוצים קומט אַריין דער רבי ר' לוי יצחק מיט אַ ליכט אין האַנט און ער טוט נישט מער און ווייניקער, נאָר ער גייט מיט דעם ליכט אין האַנט און בייגט זיך איין דאָ און דאָרט פון איין באַנק צו דער אַנדערער, פון איין ווינקל צום צווייטן.

— וואָס זוכט איר רבי? — דערהערן זיך עטלעכע שטימעס?

— איך זוך אַ שיכור — ענטפערט דער רבי...

און ווען ער פֿאַרענדיקט זיין זוכן מיט אַ נעגאַטיוון רעזולטאַט לויפֿט ער צו מיט אַ שמחה צום ארון הקדש, עפנט בריייט די טירן און הויבט אָן טענהן: רבונו של עולם זע אַליין וואָס פֿאַרא טייער פֿאָלק ישראל דו האָסט, אָט האָכטו אונז געהייסן עסן און טרינקען ערב יום כפּור און דאָס איז ווי באַוואוסט זייער אַ גרויסע מצוה, אזוי ווייט, אַז די חכמים זאָגן, אז דער וואָס עסט און טרינקט אין ערב יום כפּור ווערט דאָס אים פֿאַרעכנט ווי ווען ער וואָלט געפֿאַסט 2 תעניתים — דעם 9־טן און 10־טן תשרי. נו — זעצט פֿאַר ר' לוי יצחק — ווען אזא מצוה וואָלט געווען געגעבן געוואָרן צו גויים, וואָס מער צו עסן און וואָס מער צו טרינקען, איז פֿאַרנאַכט ווייפל וואָלט שיכורים געלעגן אין די רינשטאַקן? ווייפל וואָלט געווען פֿאַרוואונדעטע און צעשלאָגענע? ווייפל וואָלט געזוען עקסידענטן גרויסע און ערנסטע? און דאָ ביי דיין פֿאָלק ישראל, זיי האָבן געגעסן און געטרונ־

קען איינמאל און נאכאמאל און צום דריטן מאל און דאך פארנאכט פינקט־לעך צו דער מינוט האבן זיך אלע פאר־זאמלט אין שול, אלע ווי איינער, אן איין שיכור צווישן זיי, אן איין עקסי־דענט פאל ביי קיינעם, און אלע שטיי־ען זיי מיט אזא קדושה און טהרה, מיט אזא היילקייט און אייניקייט, אזן אלע נעמען אויף זיך צו פאכטן א גאנצן טאג צו קענען זיך איבערבעטן מיט דיר. נו, פרעג איך דיך, רבונו של עולם, זענען נישט ראוי דיינע קינ־דער דו זאלסט זיי מוחל זיין פאר אלע זייערע זינד פון א גאנץ יאר און זיי אנשרייבן א גוט געבענטשט יאר, א שנת גאולה וישועה? און אט אזוי מיט דער דאזיקער פראגע האט זיך דער רבי געשטארקט און אנגעהויבן זאגן כל נדרי.

אט דא שפיגלט זיך ווידער אפ אזוי שיין דער אויבנדערמאנטער פסוק: שחורה אני ונאוה. איך בין שווארץ א גאנץ יאר — אבער איך בין שיין אין די טעג פון ראש השנה, יום כפור. און טאקע אט די דאזיקע שיינקייט שיקט אירע ליבטיקע שטראלן און באלייכט דעם גאנצן אי־דיש האריזאנט. און טאקע אט די דאזיקע שיינקייט באפעסטיקט די אי־דישע עקזיסטענץ און סטרוקטור טראץ אלע מורא'דיקע איבערלעבענישן דא און דארט.

א צווייטער עפיזאד, ענלעך צום ערשטן, דערקלערט אונז ווייטער אמאל דעם זעלבן געראנק. אמאל גייט ארויס דער רבי ר' זוסיא פון שול ראש השנה, ביי דער הפסקה צווישן שחרית און מוסף. דערגרייכנדיק דעם שוועל צום הצר באגענט ער אן ארעם אידיש אינגל איינגעהילט אין א אפגעבלא־קעוועטע קליידער, און זיין פנים א בלאסער, א שוואכינקער, א מאגערער.

— מיין קינד, פרעגט אים דער רבי, וואס שטייסטו דא; צו ביסטו זיך מתקנא אין די גויישע שקצים, וואס שפילן זיך אנטקעגן און וועלבע זענען אנגעטאן אין שיינע בגדים אין מאכן א רייכן איינדרוק?

— ניין — ענטפערט דאס אידישע ארעמע אינגל מיט דרייסטקייט און אנטשלאסנקייט — איך האב מיך נישט מיט וואס אין זיי מתקנא צו זיין, ווייל איך בין רייכער פון זיי.

— מיט וואס — פרעגט דער רבי ווייטער מיט נייגער — מיט וואס ביזטו רייכער פון זיי?

— ווייל איך בין א איד, און ווייל איך גלויב אין דעם באשעפער פון דער וועלט, אט פאר דעם אליין בין איך רייכער פון אלע רייכסטע פון זיי — האט געענטפערט דאס בלאסע האלב פארחלשטע אידישע אינגעלע.

דער רבי א באגייסטערטער פון אט דעם שמועס, געבנדיק א קוש אין יונגן שטערן, ליפט שנעל ארויף אין שול און רופט ארויס מיט פאטאס:

— רבותי מיר קענען שוין גייען צו תקיעות, ווייל אונזער תפילה וועט זי־כער אנגענומען ווערן אין הימל צו אלעם גוטן אויב מיר האבן אזא גייסטרייך אינגעלע אין אונזער ציבור; אויב מען הערט אזא טיפזיניקן ענט־פער פון אן ארעם אין מיטלען, אבער רייך אין מאראל, דאן זענען מיר זיכער אז אונזער תפילה וועט זיין נתקבל לרצון.

אבער פון דער אנדערער זייט דער־מאנט זיך א ווארט פונם דובנער מגיד,

וועלכער איז דוקא געשטעלט אין א פארקערטער ליניע און ריכטונג. און אזוי טענהט דער רובנער מיט א צי־טערדיקע שטים אין גאר ערנסטע וועג־דונג:

— וואס איז דער חילוק, רבותי, צווישן אמאליקע דורות און היינטיקע? נאר מיט איין קלייניקייט, נישט מער זוי איז דער־גערדייטע יוצרות: אמאל איז געווען דער אמת אין גאס און דער שקר אין בית המדרש; אבער היינט איז פארקערט די מעשה: דער שקר איז אין גאס אין דער אמת אין שול.

*

און דער רובנער פארבריימערט די אויפקלערונג און זאגט ווייטער אזוי:

— אמאל האט א איד געהאנדלט מיט ערלעכקייט, מיט אויפריכטיקייט, א וואר, א וואג איז געווען א וואג, א מאס איז געווען א מאס. בקיצור דער גאנצער אמת איז געלעגן אין גאס. נו, שטעלט אייך פאר אז אזא ערלעכער מאן און אויפ־ריכטיקער איד איז שפעטער געקומען אין שול אין די סליחות טעג און ווי־זוער און ער האט געקלאפט אין הארץ אשמנו, בגדנו, גזלנו, איך האב גע־זינדיגט, איך האב געפעלשט, איך האב געגנבלט. איז דאך געקומען א געשריי: חיים־בערל, וואס טוט זיך מיט דיר, וואס קלאפסטו זיך אין הארצן, דו ביזט דאך א העכסט ערלעכער מאן, דו ביזט דאך אן אנשטענדיקער פיי־גער איד, איז טמילא אויסגעקומען, ווי געזאגט, אז דער אמת איז געווען אין גאס און דער שקר אין בית המדרש. אבער היינט, האט טיף אפ־געזיפצט דער מגיד, היינט איז ליידער פארקערט דער שפיל. היינט איז דער שקר אין גאס און דער ריינער נאקע־טער אמת אין שול. ווי אזוי דער שקר אין גאס? פאלשקייט, באטריגעריש־קייט, לשון הרע און רכילות פון איינעם צום צווייטן, אכזריות'קייט און ליגן, אפנארעריי און אפשפאטיקייט אויף שריט און טריט, דאס ווארט איז קיין ווארט, דאס האנט געבן איז קיין האנט: דער צוזאג איז אן שום ווארט און די הינטערלימטיקייט שטופט אלעמען אויפריכטיקייט. אוי, אזעלכע מענ־טשן וועלן זיי קומען אריין אין שול און קלאפן אשמנו, בגדנו, גזלנו. אך, איז דאס א ביטערער אמת; אך, איז דאס א שמערצלעכער פאקט!...

*

וויפל טיפקייט און ערנסטקייט ליגט אין די דאזיקע וועלטער: אמאל דער אמת אין גאס און דער שקר אין שול; היינט ליידער פארקערט, דער שקר אין גאס און אמת אין שול...

*

און וועלן מיר זאלן זיך פארטאכטן וועגן דער גיימטיקער און מאלישער ירידה אין אונזערע לעצטע דורות, דאן כאפט דאך פישוט ארום א שיידער אין אלע אבריס און גלידער. וויי וויי זענען מיר פארקראכן מיט אונזער קאלטקייט און גלייכגילטיקייט צו אונזערע חוכע וועלטן פון טראדיציע און גלויבן. וויי האלט עס מיט אונז־ער יוגנט, מיט דעם המשך פון אונזער עקזיסטענץ, און וויי האלט עס מיט אונז אליין — מיט אונזערע אייגענע געפילן און טענטימענטן? צו קענען מיר זאגן מיט ריינעם געוויסן, או מיר זענען יוצא אונזער פליכט אנטקעגן דער היסטאריע און אירע גשעענישן? צו קענען מיר זיין צופרידן מיט דעם גייסטיקן באלאנס פון דעם לעצטן יאר תשט"ו אויף דער שוועל פון דעם קו־מענדיקן נייעם יאר? צו וועט דאס

זיין אויסגעהאלטן פון אונז זיך צו וועלן אליין אפנארן און זאגן: נישט כשה, הלואי נישט ערגער?

ניין, רבותי, מיר שטייען ווייט ווייט פון דעם סאטיספאקציע פונקט אויף אלע געביטן. און דוקא אין אזעלכע ערנסטע-און הייליקע טעג דארף געהערט ווערן דער עכא פון אונזער אינגענעם געווישן, וועלכער שרייט ארויף מיט זיין גאנצער מעכטיקייט נאך גיכע הילף און פארבעסערונג. ווייל די טעג פון ימים נוראים זענען טעג פון חשבון הנפש, פון אינגענע איבערטראכטונג און איבערקלערונג איבער אלעם וואס רינגלט ארום דעם מענטש און זיין לעבנסווענג אויף דער שוואַרצער ערד.

און אט אזוי דערציילט מען וועגן הרב קוק ז"ל פון ירושלים: אמאל איז אריינגעקומען צו אים אין דער וואך פון ראש השנה א פרעמדער איד און גיט אים שלום.

— וואר זייט איר? פרעגט זיך הרב קוק.

— איך בין פון אמעריקע — ענטפערט דער גאסט.

— און וואס איז אייער פראפעסיע?

— איך בין דאקטאר פון מאטעמאטיק.

— איז אויב אזוי, ענטפערט הרב קוק ז"ל מיט א שמייכל, אויב איר האט אזוי פיל שטודירט וועגן דער חכמה פון רעכענונג טא קענט איר דאך אודאי מאכן די אמתע גרויסע רעכענונג וואס רופט זיך „חשבון הנפש" און וואס איז אזוי אקטועל אין די איצטיקע טעג פון ימים נוראים.

— אוי, ענטפערט דער אמעריקאנער דאקטאר פון מאטעמאטיק מיט א אויפריכטיקן בליק: פרעמדע חשבונות איז לייכטער צו מאכן ווי אייגענע, ווייל פרעמדע חשבונות מאכט דער קאפ, דער מח, אבער אייגענע חשבונות דארף מען דאס הארץ, דאס געפיל. אבער דאס הארץ איז פארשטיינערט און דאס געפיל איז פארקאלטעוועט.

— איר זייט גערעכט, האט ענטפערט הרב קוק ז"ל צוגעבנדיק: פרעמדע חשבונות לערנט מען פון מיינטשלעכע ביכער, אייגענע חשבונות צו מאכן לערנט מען פון דער גאנצער לעבע תורה; פרעמדע חשבונות איז לייכטער צו מאכן ווי אייגענע.

און ווען מיר רעדן וועגן אט דער דאזיקער טעמע דארפן מיר אויבן דערמאנען דעם מאמר ח"ז פון וואס דערציילט אונז זויער א אינטערעסאנטע דערציילונג ווי וויט אידן האלטן טייער דעם הייליקן יום כפור.

עם האט אמאל פאסירט אין רוים, וווען א אידישער שניידערל איז געגאנגען ערב יום כפור קויפן א פיש לכבוד דער סעודה פון דעם טאג. איז אבער דעמאלט גראד געווען א מאנגל אין פיש און עס איז אויפן גאנצן מארק נישט מער געווען צו קריגן ווי איין פיש. האבן זיך געמפערט דעריבער אט דער שניידערל און א משרת פונם רוימישן מיניסטער, ביז דער איד האט אריבערגעטראגן א גרעסערן פרייז און ער איז אוועק א צופריידענער אהיים מיט דער סחורה אין האנט. אבער ווען דער פירשט האט זיך דערוואוסט וועגן דער פאסירונג האט ער גלייך געשיקט נאך דעם אידישן שניידערל און מיט א כעס אויסגערופן:

— דו ביזט א פֿאַררעטער, ווייל דו מוזט געווינס האָבן א גרויסן אוצר, אַנדערש ווי וואָלט דאָס מעגלעך געווען אז אַן אָרעם שניידערל זאָל זיך פֿאַרגינען אויסצוגעבן אזא גרויסע מטבע פֿאַר א פּיש. און אויב דו האָסט טאַקע אזא אוצר און דו האָסט דאָס נישט געמאָלדן צום קיסערט קאָמיסיע, קאָן דאָרף מען דיך גלייך אין תּפיסה ברענגען.

א שרעקלעכער בלבול מיט מורא־דיקע רעזולטאַטן. אָבער צום גליק איז דער דאָזיקער מיניסטער דאָך געווען א פּילאָזאָף און טיפער דענקער. און דאָ האָט זיך דער איד מיט טרערן אַנגעהויבן פֿארטיידיקן:

— גלויבט מיר, אז דאָס יואָס איך גיי איצט זאָגן איז דער ריינער פּול־שטענדיקער אמת. מיר אידן האָבן איין טאָג אין יאָר אין וועלכן אונזער גאַט איז אונז מוחל אַלע עבֿרות וואָס מיר טועז אַפֿ א גאַנץ יאָר און דער טאָג איז דעריבער בײַ אונז זייער הייליק און אָפּגעשאַצט. נו, זאָל איך אזא טאָג נישט מכבד זיין וויי געהערריק מיט א שיינע סעודה און מיט ווערט־פולע מאכלים אַלס קבלת פּנים צו זיין אנקומען צו אונז.

דער פּירשט האָט זיך פֿארטראַכט איבער דעם ענטפֿער און ווי זאָגט זיך אונזער גלייכווערטל: ווערטער פון אמת דערקענען זיך גלייך און דעריבער האָט ער אים טאַקע באַפּרייט מיט א קלאַפּ אין פּליצע:

— דו ביזט א געטרייער גייסטיקער זעלנער, גיי אהיים און מאַך דיין יום טוב מיט שמחה און פֿרייד.

וואָס דענקט איר, איז שפּעטער געווען? דערציילן אונז חכמים אז פֿאַר דעם וואָס ער האָט געהאַט אין זיך אזא כוח אויסצוגעבן אזוי פיל געלט פֿאַר באַשיינען דעם יום טוב פֿאַר דעם האָט אים דער רבונו של עולם באַשענקט מיט א מתנה און קומענדיק א היים עפענען דעם פיש לכבוד דער סעודה המפסקת האָט ער געפונען אינעווייניק א טייערן בריליאַנט פון וועלכן ער איז זייער רייך געוואָרן און ער האָט שטענדיק געדענקט דעם חסד הבורא וואָס האָט מיט אים פֿאַסירט.

אָט דאָ לערנען מיר ארוים דעם מוסר השכל וויי וויט וויכטיק עס איז מיר זאָלן האַלטן טייער און געשעצט אונזערע ימים טובים בכלל און דעם גרויסן יום כפּור בפרט. לאָמיר אַלזאָ זיך אָנהאַלטן פעסט און שטאַרק בײַ אונזערע רעליגיעזע האַטעם; לאָמיר פֿארברייטערן און פֿארטיפן אונזער געדאַנקען גאַנג אַרום אונזערע הייליקע טעג די ימים נוראים, לאָמיר פֿארשטאַרקן אונזער אינטערעס צו אידישע געשיכטע; לאָמיר פֿארוואַרצלען אונזער אַרבעט טיפער און טיפער לטובת ציון וירושלים, לאָמיר צוציען אונזער יוגנט צו אידישע פֿראַבלעמען אין ישראל און אין דער גאַנצער אידישער וועלט, לאָמיר האַלטן אונזער פּאַן פון בארג סיני אין דער גרעסטער הויך מיט שטאַלץ און כבוד, מיט זעלבסטרעספּעקט און שטאַלענער אנטשלאָסנקייט — דאָן וועלן מיר קענען זאָגן מיט דעם גאַנצן האַרץ און רייניעם געוויסן, אז אידישקייט גייט קיינמאָל נישט אונטער, נאָר ציט זיך ווי א גאָלדענע קייט דורך אַלע דורות און צייטן, דורך אַלע פֿלעצער און מקומות, ביז מיר וועלן זוכה זיין צו דער פולשטענדיקער גאולה שלימה פֿאַר'ן גאַנצן פֿאָלק ישראל אין גיכן ובקרוב — אמן.

1955 — 1956 תשט"ז — 5716

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

COMPETIDORA GADITANA

EL CIGARRO INIGUALABLE

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט. קליענטן און באַקאַנטע. און
ווינטשן זיי א יאָר פון פֿראָספעריטעט.
גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו !

CORTESIA
DE LOS
PRODUCTOS

"EVENING IN PARIS"

de

BOURJOIS

FELICITAMOS A LA COLONIA HEBREA

The Sherwin-Williams Co.
of Cuba, S. A.

ווער זענען געווען די פֿאַרפֿאַסער פון ימים - נוראים׳דיקע תפילות?

פון הרב טוביה יצחקי

נישט נאָר האָט דאָס אידישע פֿאָלק געשאַפֿן דעם גלויבן אין אייניציקן גאָט, נאָר אויך דאָס ריינע פֿאָעטישע גאָטעס־דינסט, די קונסט פון „עבודת הבורא".

קיין פֿאָלק האָט נישט אַזעלכע שיינע און אינהאַלטס־רייכע תפילות, ווי מיר אידן. אונזערע תפילות און פיוטים אַנטהאַלטן אין זיך אזוי פיל פֿאָעטישע רייכקייט און אימפּאָזאַנטע נאַטור־ריכטונגען, וואָס קענען פֿאַרעכנט ווערן אַלס די פֿערל פון אונזער רעליגיעזער פֿאָעזיע.

די תפילות און פיוטים זענען דער אויסדרוק פון אונזער גייסטיקער בענקשאַפט. דאָס איז אונזער נשמה־אויסגוס פון העכסטער פֿאָעטישער באַגייסטערונג.

דער איד טראָגט אין זיין נשמה גוואַלדיק רייכע אוצרות, אוצרות פון לעבן און גייסט; און דאָס דריקט ער אויס אין זיינע רעליגיעזע תפילות און פיוטים. דורך זיי באַזינגען מיר די נפלאות הבורא, די וואונדערבאַרע אל־מאַכט, וואָס הערשט אין דער נאַטור און זיירע קרעפטן; אין זיי שילדערן מיר די הויכקייט פון דער הימלישער הערשאַפט, די אַלמעכטיקייט פון „מלך עליון", און אין זיי געפינען מיר אויך דעם אויסדרוק פון אונזערע טיפֿע האָפענונגען אין חלומות פון א בעסערע וועלט, ווו די „אחרית־הימים"־אידיע וועט פֿאַרווירקלעכט ווערן, אין פון חיה־מענטש וועט ווערן משיח־מענטש.

אין די אידישע תפילות און פיוטים שפּיגלט זיך אָפּ דער ליטורגישער טיפּעס פון אונזער שיקאַל־רייכן לעבן. און דער העכסטער זין פון אונזערע ליידן.

די אידישע רעליגיעזע פֿאָעזיע איז דער „נאד של דמעות". דער מיט טרערן אָנגעזאָפּטער געשיכטע בלאָט פון דער אידישער גרויז־גראָער פֿאַרנאַנכרוניזם איז זיי האָט די אידישע דיכטער־נשמה איינגעוועבט אירע איבערלעבע ליידן: אין זיי הערט זיך דער אָפּקלאַנג פון וויי־געשרייַ פון טויזנטער יאָרן גלות־ליידן, פֿאַרפֿאַלגונגען, שחיטות און רדיפות; אין זיי שפּיגלט זיך אָפּ די אידישע געשיכטע מיט איר גאַנצן טראַגיזם.

די סליחות און פיוטים־ליטעראַטור איז נישט קיין שאָפונג פון איין עפֿאַ־

כע אַרער כּוּן איין לאַנד, נאָר זי איז די רעליגיעז־דיכטערישע שאַפונג פון אידישן פאָלק אין פֿיל צייטן און אין פֿיל לענדער.

עס האָבן אין איר אַנטוויקלונגסמען מחברים פון דער בית שני שפּאָכע ביז צי די לעצטע פּייטנים פון זעכצענטן און זיבעצענטן יאָרהונדערט — פון די חיסּוי כּוזרי־לענדער אין אזיע און אפֿריקע ביז די קאָלטע געגנטן אין צפון־אייראָפּע.

עס איז נאָך ביז איצט נישט גענוג־גען צו שאַפֿן א ריכטיקע געשיכטע פון דער סליחות און פּיוטים ליטעראַטור: עס איז שווער צו באַשטימען די יענעיע צייט פון דער אַנטשטייאינז פון די ערשטע אידישע ריכטונגען, די נעמען און די ביאָגראַפֿיעס פון די פּייטנים, וועלכע האָבן געלעבט אין די גאָר אַלטע צייטן. עס זענען דאָ זייער פֿיל וויכטיקע תפילות און פּיוטים, פון וועלכע מען וויסט נאָך נישט זייער ווייניק מחברים זענען געווען, און אין וועלכער לאַנד אַדער צייט זיי האָבן געלעבט.

אייפֿגעבליט האָט די פּיוטים־ליטעראַטור אין די צייטן פון די רבנן־סבוראי און תקופה הגאונים. אַבער א רעליגיעז־דיכטערישע שאַפונג האָט זיך נאָך אַנגעפאַנגען פֿאַר דער משנה און תלמוד־עפּאָכע. די שפּורן פון סליחות און פּיוטים געפינען מיר שוין אין משנה, אָט צ. ב. ש., די משנה סוף ראש השנה, פון וואַנען עס איז רייטלעך צו זען, אז די מוסף תפילות פון ראש השנה, די מלכיות, זכרונות זענען שוין געווען איבעראל אנגענומען, ווי אויך א שטעלע אין תענית פרק ב', וואו די סליחות „מי שענה לאברהם" וועלן דאָרט ציטירט, ווי אויך ר' יוחנ'ס תפילה רבון כל העולמים.

אין דער גמרא וועלן אויך געברַאכט פיל באַקאַנטע רעליגיעזע פֿאַעזיע; פון פיל ערטער איז דייטלעך צו מערקן, אז אייניקע חכמי התלמוד זענען געווען באַגאַבט מיט דיכטערישן טאַלאַנט און פלעגן פֿאַרפֿאַסן רעליגיעזע דיכטונגען מיט'ן גע־דאַנק, אז זיי זאָלן באַנוצט ווערן אלס תפילות צו גאָט. אין מדרש רבה ויקרא פּ"ל און קהלת פּ"א, וועלן דערציילט וועגן פיל חכמי התלמוד, אז זיי זענען געווען גרויסע פּייטנים.

אַבער אכּישטאַרקסטן האָט זיך די פּיוטים־ליטעראַטור צעבליט שפּעטער נאָך דער תלמוד'ישער עפּאָכע. דאָן ווען עס האָבן געלעבט די צוויי גדוֹיסע פּייטנים, ר' יוסי בן יוסי און רבי אלעזר הקליר. וואָס א גרויסע צאָל פון זייערע פּיוטים זענען אַריינגענומען כּמעט געוואָרן אין מחזור. שפּעטער איז אויסגעוואָקסן א גאַנצע רייַ פּייטנים, אין יעדער דור און אין יעדער לאַנד. דער אידישער לעבן איז געוואָרן אלץ ערגער און שווערער, די גזירות און רדיפות האָבן זיך פון טאָג־צו־טאָג געמערט, און עס זענען דעריבער זייער אפט פאַרפאַסט געוואָרן ספּעציעלע סליחות אין פיוטים פאַר יעדער פּאַסירונג; אזוי אז לויט ווי פיל געלערנטע באַהויפּטן, זאָל די צאָל פּייטנים האָבן דערגרייכט ביז פופצן הונדערט. עס פאַרשטייט זיך, אז עס זענען אויסטער, וואָס א חוץ זייערע רעליגיעזע געוואָקסן אויך גרויסע אידישע דיכּפּאַעזיען האָבן זיי געשאַפֿן אויך אַנדערע פּאַעזיע, וואָס האָבן געטראָגן אן אלגעמיינעם כּאַראַקטער און יענען שטאַרק באַרימט געוואָרן אויך ביי דער

ניט־אידישער וועלט. ווי ר'שלמה בן גבירול, ר' אברהם בן עזרא, ר' יהודה הלוי, ר' יהודה חריזי, ר' עמנואל פון רוים און אַנדערע, וועלכע האָבן זיך געמאַכט אומשטערבלעך מיט זייערע דיכטערישע שאַפונגען, און זייערע שאַפונגען זענען איבערזעצט געוואָרן אין פיל שפּראַכן.

באַזונדערס ווערטפול זענען די פיל לעגענדעס, וועלכע זענען אַנטשטאַנען אַרום די פייטנים, עס ווערט אויך דערציילט. אז צווישן די מחברים פון די ימים נוראים'דיקע פיוטים זאָלן האָבן אַנטייל־גענומען אייניקע קריסטלעכע פייפסטן, וואָס האָבן געשטאַמט פון אידן, און נאַכהער זענען זיי צוריק געוואָרן חוזרים בתשובה.

מערקווירדיק איז א דערציילונג וואָס ווערט גערעכט ביי רש"י אין זיין מחזור וויטרי: אז דער אַפּאָסטאָל פעטרוס, דער ערשטער פויפסט ביי די קריסטן, איז באמת געווען א איד און געהייסן שמעון ביפא, נאָר אזוי ווי ער האָט געוואָלט פאַרלייכטערן די שרעקלעכע פאַרפאָלגונגען פון די קריסטן אויף אידן, האָט ער זיך פאַרשטעלט פאַר איינעם פון זיי און צוליב זיינע גרויסע קענטענישן איז ער געוואָרן דער גרעסטער גייסטלעכער און איינגעאַרדנט זייערע געזעצן און צונג־זאָט זיי, אז זיי זאָלן נישט שלעכטס טאָן קיין אידן, וואָרום ווער עס טוט אידן שלעכטס, דער רירט אָן זיין אַפּעל פּיז אויג. און אָט דער שמעון ביפא זאָל האָבן פאַרפאַסט א רוי פיוטים, ציוויישי זיי די באַאָקנטע פיוטים „אתה כוננת". „אתן תהלתי" און די תפילה „נשמת".

זייער מערקווירדיק איז אויך א דערציילונג געבראַכט אין ספר „חסידים". אז דער בארימטער רבי שמעון הגדול פון מאינץ, האָט געהאַט א זון אלהנן, וואָס זיין קריסטלעכע דינסט האָט אים קלייניערהייט ארויסגע'נג'בעט פון פאָטער'ס הויז און אים איבערגעגעבן געהיים אין א קלויסטער צו דערציען אים אלס א גייסטלעכער. אלחנן האָט די גאַנצע צייט ארויסגעוויזן זייער גרויסע פייאיקייטן און דערוואָרבן זייער פיל וויסנשאַפט, און ער איז אין א געוויסער צייט אַרום דערוויילט געוואָרן אלס קריסטלעכער פויפסט. אָבער דורך א צופאל האָט ער זיך דערוואוסט פון זיין אידישער אָפּשטאַמונג און ווער זיינע עלטערן זענען; און אזוי ווי ער האָט זיך זייער געוואָלט זען מיט זיין פאָטער, האָט ער צוגעשיקט צום בישאָף אין מאינץ ער זאָל גוזר זיין גזירת שמד אויף די דאָרטיקע אידן, זייענדיק זיכער, אז די אידן וועלן געווים שיקן צו אים זייער רב, ד. ה. זיין פאָטער, בעטן ער זאָל מבטל מאַכן די גזירה, און אזוי איז מאָקע געווען. רבי שמעון איז געקומען אין רוים צום פויפסט. דער פויפסט האָט אים באַלד דערקענט, אָבער ער האָט זיך נישט וויסנדיק געמאַכט, נאָר אים איינגעלאַדן צו שפּילן מיט אים א שאָך, וויל רבי שמעון האָט יעשמ"ט פאַר א גרויסן שאָך־שפּילער, און ביז דאָן האָט נאָך קיינער נישט געוואונען ביי אים. אָבער דאָס מאָל האָט דער פויפסט געוואונען. רבי שמעון איז געבליבן דערשטוינט פון דעם, און האָט זיך אָנגעהויבן בעסער צוקוקן צום פויפסט געזיכט און מיט אמאָל אויסגערופן: „דאָס איז נישט קיין אַנדערער ווי מיין זון אלהנן!"

די גזירה איז באַלד בטל געוואָרן.

אין א געוויסע ציים שפעטער איז דער פויפסט אנטלאָפן און צוריק געוואָרן א איד. און פארפאסט דעם פיוט, וואָס רופט זיך מיט זיין נאָמען „אל חנן נאלתי בנועם להשפך", וואָס מען זאָגט דאָס דעם צווייטן טאָג ראש השנה.

עס איז אויך אינטערעסאנט די רי־ רענדע טראָגישע געשיכטע, וואָס ווערט ציטירט אין „שלשלת הקבלה" אין נאָמען פון באָרימטן פוסק ר' יצחק, דער מחבר פון „אור זרוע". און דאָס איז די טראָגישע דערציילונג פון רבי אמנון פון מאינץ, וועלכער זאָל האָבן אומגעקומען ער קדוש השם דערפאר, וואָס ער האָט זיך נישט געוואָלט שמד'ן, און פאר'ן טויט האָט ער פאר־ פאסט דעם באָקאַנטן פיוט פון ימים נוראים „ונתנה תוקף", וואָס זיין גרונט מאָטיוו איז דער דעטערמיניסטישער סטאָאיציזם, די פאָראוים באָשטימטע רעגולירונג פון מענטשנס לעבן, דאָס באָציען זיך צו אַלע געשעענישן פון לעבן אונטער דעם נעזיכטס־פונקט פון דער אייביקייט; דער ביטול פון אַלץ ערדישעס. דאָס באָטראכטן דאָס גאנ־ צע לעבן אַלס הבל, אַלס צל עובר, חלום יעוף. עס בלייבט, אַלזאָ, פאָר אונז קיין צווייפל נישט אין דער ריכטיקייט פון דער דערציילונג, וויל דער מחבר פון אָזא דיכטערישער שאפונג האָט געמוזט זיין א פערזאָן, וואָס האָט דורכגעלעבט פיל גייסטיקע און קער־ פערלעבע ליידן, א רבי אמנון פון מאינץ.

מיר מעגן דעריבער זיין שטאָלץ אויף אונזער רייכער פיוטים ליטע־ראָטור. צווישן די תפילות זענען פאָ־ראָן אויסלכע אימפאָזאַנטע דיכטינגען און רעליגיעזע הימנען, וואָס קענען פאררעכנט ווערן אַלס פערל פון דער קלאסישער וועלט־ליטעראָטור.

און מיט רעכט האָט זיך אויסגע־ דריקט דער געלערנטער און היסטא־ ריקער, יום טוב צונץ, „אויב א ליטע־ראָטור, וואָס פארמאָגט אייניקע קלא־ סישע אָנגעשריבענע דראָמען, ווערט אָנגערופן רייך, טא וואָס פאר א פלאץ קומט שוין יענער פאלקס־טרא־ געדיע, וואָס דויערט שוין טויזנטער יארן און איז פארכאפט און אויפ־ געפירט פון די העלדן זעלבסט?".

ACEITE AGUILA
PURO DE MANI
REFINADO PARA MESA Y COCINA
— בעט אין איער באדענע אדער גראסערי —

אַוועק און מער נישט צוריקגעקומען...

(פון העברעאישן מיט קלייניע ענדערונגען)

פון י. מ. ס.

אין וואַכן זשורנאל „דבר השבוע" נומער 16, דערציילט אליעזר ירושלמי אַן אויסטערלישע געשיכטע פון דער געטאָ אין דער באַקאַנטער ישיבה שטאָט מיר. די געשיכטע הייסט „יצא ולא חזר". זי ווערט באַשטעטיקט פון הלל זיידל, וואָס באַשרייבט אין א שפּעטערדיקן נומער פון זשלבן זשורנאל, דעם עפּילאָג פון דער געשיכטע.

אט וואָס א. ירושלמי דערציילט:

אין יעדע געטאָ און לאַגער זענען געווען „גוטע" אין שלעכטע דייטשן. די שלעכטע דייטשן האָבן אויסגעפירט זייער מערדער ראָל מיט רוגזה, אַנגעוואָרפן א פּחד אויף זייערע קרבנות, וואָס דערמאָנען אין זייערע אויגן אַן צערמאַניעס אין אויסרייד.

די „גוטע" דייטשן פלעגן קומען צו אידן אין געטאָ מיט א שמייכל, כלומר'שט געטאָן טובות, באַרואיקט די איבערגעשראָקענע אידן מיט פּאַל־שע הבטחות און לטף זיי נעשיקט צום פּאַרנאַזן.

אזא „גוטער" דייטש איז געווען אין מיר דער הויפּט פון דער „גע־שטאַפּע"; א פּעטער, בייכיקער נאַצי, וואָס האָט געוועלטיקט איבער טויזנט אידן, איינגעשלאָסן אין אַלטן ליט־ווישן שלאָס, פלעגט ער זעלטן פייניקן אידן, געמאַבט זיך נישט זען וועגן מען האָט אריינגעברענגט שפייז אין געטאָ אין קיינמאָל קיין טויט אורטייל נישט ארויסגעגעבן.

ריטן „יודנראט" האָט ער זיך גע־האַלטן גאָר פריינטלעך און שטילער־הייט אלעמאָל איינגערוימט זיינע פריינט א סוד, אז וואָס עס זאָל נישט פּאַסירן וועט ער שטיין אויף דער וואַך און פּאַרוים וואַרענען אויף יעדע צרה וואָס וועט קומען. „כל זמן איך בין דא — האָט ער זיך געקלאַפּט אויף זיין פּעט האַרץ — וועט אייך קיין שלעכטס נעשען".

די מענטשן פון „יודנראט" האָבן באמת געגלויבט און נעהאָפּט אז א

נס וועט נעשען, און מיר וועט זיין אַן אויסנאַם פון אַלע נעטאָם.

זיין פֿאַרטרעטער אַסוואַלד רופֿ־אייזן, איז געווען דער היפּך פון „נע־סטאַפּאָ"־הויפּט. שוין זיין אויסזען האָט קיין גוטס נישט צוגעזאָגט, אַ טיפּישע ריינער אַריער, אַ בלאָנדער, מיט קורצע וואָנצעס אַלאַ היטלער ימ"ש, אַ רואיקער און שווייגער, נישט מעגלעך געווען פון אים אַ וואָרט ארויסצוקריגן. זיין פֿאַרשטיינערט גלייכגילטיק פנים האָט דערמאָנט אַ שטומע וואַנט, וואָס קיינער קען נישט וויסן וואָס דאָרט טוט זיך. ער האָט וואָס אַן אמת, קיינעם קיין שלעכטס נעטאָן, נישט געשריען, נישט געבייזערט זיך. יעדער איינער אָבער האָט געפילט אַז אַזאַ האַרץ מוז פול זיין מיט שוואַרצע פלענער און רשעות. „וער וויים וואָס דער אַסוואַלד גרייט צו פאַר אונז", פלענן רעדן צווישן זיך פאַרזאַרגטע די „יודנראַט" מענטשן, און האָבן מורא געהאַט אַז ער וועט צעשטערן די הבטחות פון „גוטן" דייטש, דעם הויפּט פון נעטאָ.

איינמאָל אַ זונטיק האָבן געאַרבעט אין דער פאַליציי געביידע דריי יונגע־לייט, געוועזענע חברים פון אַ חלוץ־צישן הכשרה קיבוץ. קיינער אויסער די דריי זענען דאָס נישט געווען.

אַן צערעמאָניעס איז צוגעקומען אַסוואַלד און זיי געפרעגט: „געדענקט איר דעם חבר אשר פון דער הכש־ה".

די חבֿרים זענען געבליבן דער־טַטוינט און דערשראָקן, וואָס האָט ער אַסוואַלד צו טאָן מיט הכשרה?

וואַר וויכ, וואו ער צילט מיט דער פראַגע. די בחורים האָבן מורא גע־האַט אַ וואָרט אויסצורעדן.

אַסוואַלד האָט אָנגעהויבן שמייכ־לען און זיך אָנגערופֿן: „קוקט אייך איין אין מיר, איר דערקענט מיך נישט? איך בין עס טאַקע דער אשר אויף וועמען כ'פערג אייך".

די בחורים זענען געשטאַנען אַ ווייַלע צעטומלט און נישט געוואוסט וואָס דאָ קומט פאָר. צו מיינט ער דאָס ערנסט אָדער איז דאָס אַן אויסרייד צו נעבן קלעפּ. נאָך גוט אייגקוקן זיך אין אַסוואַלדן האָבן זיי דערקענט אונ־טער דעם פֿאַרמאַסקירטן שטרענגן דייטשישן אָפיציר זייער אַמאָליקן ליבן, תמיד שמייכלדיקן חבר אשר. ווי נאָר זיי האָבן אָנגעהויבן אויספרעגן ווי אזוי און וואָס, איז אשר'ס פנים געוואָרן הארט, די אויגן ערנסט און שטרענג: „נישט קיין צייט אַצינד צו רעדן", — האָט ער שטיל געפליס־טערט. „שוועריע פרעניות קומען אויף אייך און באַלד אויסגעבעסערט „אויף אונז". מיר דאַרפן וויסן ווי אזוי דאָס אומגליק איפצונעמען, זיך צוגרייטן שטעלן אַ ווידערשטאַנד. איך וועל באַזאָרגן געווער און אייך מודיע זיין די צייט פון דער אַקציע, אָבער קיי־נער אויסער אייך דאַרף דעם סוד נישט וויסן.

פון יענעם טאָג איז אַן ענדערונג געקומען אין מירער לאַגער. די יוגנט איז פאַרשוואונדן יערן אַוונט און זיך באַווייזן ערשט אינדערפרי, ווען מען האָט זיך געמוזט שטעלן צו דער אַר־בעט. אין די נעכט פלעגט אשר־אַסוואַלד ברענגען רעוואַלווערן, קויל־מאַגאזינען אפילו מאשין־ביקסן. די אידן אין געטאָ האָבן געפילט אַז עפּ־עס רודערט זיך, אַז די יוגנט אין געטאָ גרייט זיך. דער יודנראַט האָט טורא געהאַט אַז די היציקע קעפ וועלן ברענ־נען אומגליק. אויף די אידן. צוואַמען

מיט דער מורא האָט זיך געשאָפן אַ שנאה צו די „אומפּאַראַנטוואָרטלעכע" צוציקעם וואָס שטעלן אין סכנה דאָס לעבן פון אידן אין געטא.

אין מאי 1942 זענען פּאַרגעקומען מאָסן שחיטות אין די געטאָס פון ווייס־רוסלאַנד. קיין מיר זענען טאָג־טעגלעך אַנגעקומען אויב ברושות פון ווילנער אין נאַוואַגרודקער געגנט. אידן אין מיר האָבן מורא געהאַט פאַר זייער לעבן. זיי האָבן שוין געוואוסט אַז די הבטחות פון זייער גוטן דייטש האָט נישט מיין ווערט, וויל ער אליין, דער הויפּט פון די ס. ד. מיט זיינע מענטשן, נעמען אַנטיל אין די בלר־טיקע אַקציעס וואָס קומט פאַר אין דער נגנט.

ענדע זומער האָט אַסוואלד נערופן זיינע פאַרטרויאונגס מענטשן אין געטאָ און זיי דערציילט אז דאָס אומגליק איז נאָענט. דעם אָוונט פּאַרט ארויס דער הויפּט פון געטאָ מיט דער פּאָליציי אויף אן אקציע קענן די פאַר־טיזאַנער. וועלן זיי וועלן צוריק־קומען נעמען זיי זיך צו לויווידרן דעם לאַנער. שוין היינטיקע נאַכט דאַרפט איר טאָן דאָס צו וועלכן איר האָט זיך נענריייט.

150 יונגלעכע, אינגלעך און מיידלעך, האבן פּאַראַאקט אין רוק־זאק די נויטיקע זאכן, נענומען נעווער און אויעקמארשירט רייענוויי אין וואלד. אלע האבן שוין נעווואוסט וער עס איז דער הויפּט „שולדיקער" אין דעם אלעם.

דער־שראַקענע אין פאַרצווייפלטע האבי די אידן אין געטאָ זיך צוגעקוקט צו דער אַוועקמאַרשירנדער יוגנט. דער לעצטער פונק פון האָפענונג לעבן צו בלייבן איז פאר זיי אויסגעלאשן געוואָרן.

אין דער זעלבער נאַכט האָט די באַוואָפנטע מחנה פון געטאָ זיך נע־שטעלט אין קאַנטאַקט מיט א פּאַרטי־זאַנער אָפּטיילונג וואָס איז טעטיק נעווען אין די נעריכטע נאליבאָקער וועלדער.

וועז דער הויפּט פון געטאָ מיר איז צוריקגעקומען און זיך דערוואוסט וואָס אין לאַגער איז געשען, איז ער ווילד געוואָרן פון רציחה, זיך גע־וואָרן אויף יערן, געשלאָגן מיטן שטעקן און רעוואָלווער הענטל. די שטאַרקס־טע קלעפ האָבן געקראָגן די מענטשן פון „יודנראט" פּאַרוואָס זיי האָבן אים נישט דערציילט וואָס עס גרייט זיך אין לאַגער, און געדראָט זיי אויף שטי־קער צעריעסן, אויב זיי וועלן נישט דעו'ציילן אלץ וואָס איז פאַרבונדן מיטן אַנטלויפן פון דער יונגט.

איינער פון „יודנראט" האָט אויס־געוואָגט וועד עס איז דער „שולדיקער" אין דעם „פאַרברעכן".

דער פּאָליציי מייסטער איז ג־בליבן שטיין מיט אויסגעגלאָצטע אויגן אָן מויל, ווי א דונער וואלט אים נעטראָפן, וועז ער האָט דערהערט דעם נאָמען אָסוואלד. באלד איז ער צו זיך נעקומען, זיך נעווארפן אויפן אויסואָגער אן אים אנגעהויבן שטיקן. „דו זאגסט ליגנט „שמוציקער" איר, אָסוואלד וועט אזא שווייגעריי נישט טאָן". דער אלטער נואף אן שכור האָט ליב נעהאַט אָסוואלדן.אים ג־האלטן פאר א סימבאל פון דער אריש־ער קולטור אן נישט נעקענט גלויבן אז ער איז נישט מער ווי א „פאר־דאמטער איר".

דער איר איז אפגעפירט נעוואָרן אין דער פּאָליציי סטאַנציע, אים אַוועק־נעשטעלט אויג אויף אויג מיט אָס־

זוֹאלדן אוֹן ער האָט נעמוזט דערציילן אלץ וואָס ער האָט נעזאָגט אין לאָגער. אַסוואלד איז געבליבן רואיק, אויפן פנים קיין צייכן פון אויפרעגונג. דער פאָליציי מייסטער איז א מינוט זיכער געווען אז דער איד זאָגט ליגנט. ער האָט בלויז געוואָרט אז אַסוואלד אליין זאל דאָס באַשטעטיקן. אין א גלאָכעם טאָן האָט אַסוואלד געענטפערט, אז עס איז אמת, ער איז א איד אוֹן נישט קיין „פאָלקס דויטשע" ווי ער איז פארשריבן אין זיינע פאָלשע פאפירן.

די אנווועזנדע פאָליציי־לייט זענען געשטאַנען געפֿלעפּטע אוֹן נישט גע־וואגט אויפהויבן א האָנט אויף זייער קאָמענדאַנט. די וויימערדיקע אוים־פארשונג איז אפגעלייגט געוואָרן ביז עס וועט קומען וועד פון הויפט־רעגי־מענט. דער אלטער האָט אוועקגע־שטעלט א וואַך ביי די צווויי אידן, אוֹן איז אוועק מיט זיינע מענטשן שטילן זיין כעס אין וויטאָק מיט א גלעזל שנאפּס. אַסוואלד האָט אויסגענוצט די צעטומלעניש פון זיינע שומרים, זיך א ריס געגעבן פון אָרט, דורכגע־לאָפן די פאָליציי־צימערן אוֹן ארויס־געשפרונגען אינדרויסן. געשפרונגען איבער פארקנס, ארויס אין נאָענטן פעלד אוֹן באַהאלטן זיך צווישן די הויכע תבואה. פאָליציי האָט אים גע־יאָגט, געזוכט אבער אָן רעזולטאט.

צימארגנס איז דער לאָגער אין מיר ליקווידירט געוואָרן. די אידן זענען איבערגעוואלד ארויסגעשלעפט ge־וואָרן אונטער דער שמאָט, געצוואונ־גען געוואָרן זיך אויסצאָן, אין נאָכן פיניקן די קרבנות זענען זיי דער־שאָסן געוואָרן מיט מאשין ביקסן. די דייטשישע מערדערס האָבן אריינגע־וואָרפן אין צוגעגרייטע גריבער די טויטע צוזאַמען מיט די וואָס האָבן נאָך געלעבט.

ביינאַכט איז אַסוואלד ארויס פון זיין באַהעלטעניש, אפגעלאָפן אייניקע קילאָמעטער, צוגעקומען צו אן אין־זאָם הויז וואָס איז געשטאַנען אין פעלד און דארט אנגעקלאפט. אן אלטע פרוי האָט אים געעפנט. די טיר. אַסוואלד איז געפאלן אין אָנמאַכט אויף דער שוועל און זיך אָנגערופן: „איך בין א איד, געיאָגט פון דער פא־ליציי, ווילט איר, לאָזט מיך זיך דא באַהאלטן אדער גיט מיך איבער צו דער פאָליציי. מיר איז שוין אלץ איינס וואָס עס וועט מיט מיר פאסירן".

די פרוי האָט אים מער נארנישט גע־פרעגט, דערלאַנגט וואַסער מיט זייף זיך אַרומצוואַשן; אים געגעבן עסן און געמאכט א געלעגער אין א קע־מערל לעבן דער שטוב.

א גאַנצע נאָכט זענען די מוטער מיט אירע צווויי טעכטער נישט געשלאפן נאָר צוגעגרייט א באַהעלטעניש אונ־טער דעם שייער. דאָס איז געווען א גרויסער און גרויזיער קעלער, די פרויען האָבן דארט אויסגעריניקט, אוועקגעשטעלט מעבל און זאכן, אויך צוגעגרייט א באַהאלטן ווינקל אין שייער וואו זייער גאסט זאל אטעמען פרישע לופט און לייענען א בוך.

צומארגנס, וען אַסוואלד האָט זיך אויפגעכאפט, האָבן אים די פרויען באלד נאָכן עסן אריינגעפירט אין זיין נייער וואוינונג. די מוטער און די טעכטער זענען געווען נישט וויניקער גליקלעך פון אַסוואלד־אשרן. די אל־טע שלאָכטע־בתולות דערצויגן פון מאַנכעם אויף דער ראַמאַנטישער פיי־

לישער ליטעראטור, דערווייטערט פון רעאלן לעבן. האבן געאטעמט קלוים־טער לופט און געלעבט מיט מיצקע־וויטשעס און סלאוואצקעס העלדן. די מלחמה מיט די טראנישע געשעענישן האט אויפגעטרייסלט זייערע געמי־טער און צוזאמען מיט דער אלטער מוטער זענען זיי אנטלאפן אין זייער איינזאמען גוט וויט פון ישוב און מיט שרעק געקוקט אין דער צו־קונפט. זיי זענען זיכער געווען, אז עס איז געקומען אויף דער וועלט די הערשאפט פון אנטיקריסט, וואס וועט ברענגען א שרעקלעכן יום הדין פאר אלע מענטשן. אזוי ווי עס האבן פאר־רויסגעזאגט די הייליקע קאטוילישע ביכער. און זיי האבן זיך געפרייט צו ראטעווען א אידישע נשמה, עס זאל מכפר זיין אויף זייער זונד, די זונד פון גאנצן דור.

טעג זענען פארגאנגען. אשר האט זיך באוואיקט און יערן טאג געפילט מער דאנקבארקייט צו זיינע גאסטגע־בער וועלכע האבן אים שטיל און אידל געדינט מיט קריסטלעכער פרומקייט, ווי מוטער און שוועסטער.

אויך זיי, די איינזאמע נשמות, האבן אים געהאלטן ווי א זון און ברו־דער, אים דערציילט פון אמאליקע גוטע צייטן אין זיך ארויפגערעדט פאר אים פון הארץ. דאס הויז איז געווען פאר זיי און פאר אים א רואיק אינזל אין כיטן פון א שטירעמדיקן ים.

א יאר צייט האט אישר זיך אויסבא־האלטן אין דעם שטילן ווינקל, ביז דער שטורעם האט אויך זיי דער־גרייכט. די פארטיזאנער אקציעס אין די וועלדער ארום זענען וואס אמאל שטארקער געווארן. אפט מאל זענען געקומען די מענטשן פון וואלד און גע־פאדערט שפייז. עס זענען אויך גע־קומען „געסטאפא" לייט, ליטווישע און רוסישע פאליציי. ווייטער דארט בלייבן איז געווארן פאר אשרן געפער־לעך. ער האט באשלאסן צו אנטלויפן. אשר איז אוועק אין וואלד צו די פאר־טיזאנער. דארט האט אים איינער דערקענט אלס געווען „געסטאפא" אפיציר. קיינער האט נישט געגלויבט זיינע טענות, און אסוואלד איז פאר־משפט געווארן צום דערשיסן. אשר האט געבעטן מען זאל ברענגען די לעצטע אנטלאפענע פון מירער לאגער, און זיי האבן אים געראטעוועט פון טויט.

אשר איז פארבליבן א פארטיזאן, זיך אויסגעצייכנט אין פארשיידענע אקציעס, און ווען די רויטע ארמיי האט אין יולי 1944 באפרייט ווילנע, איז ער געווען פון די ערשטע וואס זענען אוועק אין שטאט. אין ווילנע האט ער זיך באקענט מיט דר. א. וועלכער האט אים איינגעלאדן צו זיך אין הויז. אשר האט אים דערציילט זיין פאר־גאנגענהייט און געזאגט, אז ער גייט צו זיינע פריינדינס וואס האבן אים געראטעוועט און וואוינען היינט אין ווילנע.

אשר איז אוועק און זיינע חברים האבן אים מער נישט געזען.

:: :: ::

דעם עפילאג פון דער געשיכטע דערציילט הלל זיידל, ער שרייבט: נישט ווייניק העלדישע מעשים האבן אידן באוויזן אין יענער שוידערלעכער עפאכע. געווען פיל גבורים וואס האבן

זיך קענגעשטעלט דעם אחזריות'דיקן פיינט. איינער פון זיי אז געווען אס־וואלד רופאייזן; אן אויסנאם אין דעם פאל איז דער גייסטיקער גילגול וואס די נשמה פון אסוואלדן האט דורכ־נעמאכט נאך דעם אידנס מסרן אים פאר די דייטשן.

נאך דער מלחמה איז אסוואלד אוועק אין א קאטוילישן קלויסטער, זיך דערווייטערט פון דער וועלט. ער האט נעליטן א סך דערפון וואס איינ־ער פון זיין פאלק האט אויפגעדעקט פארן פיינט זיין טעטיקייט אין געטא. ער, אסוואלד, איז נישט געווען אין דער לאגע צו פארשטיין דעם אידנס טויט שרעק. דער פארשט האט אים דערשיטערט און באשטימט זיין גורל.

אסוואלד און איך, דערציילט הלל זיידל, זענען געווען חברים נאך פאר דער מלחמה. צוזאמען געווען טע־מיק אין דער חלוצישער באוועגונג „עקיבה" אין ווילנע. און צוזאמען גע־ווען אויף הכשרה. זייענדיק נאך דער מלחמה אין לאדוש האב איך געהערט אז אסוואלד איז אוועק אין א קלויס־טער. כ'האב נישט פארשטאנען וואס דא איז געשען. געווען פאלן פון נע־ראטעוועטע וואס האבן זיך באהאלטן אין קלויסטערס אבער נאך דער מלחמה זענען זיי ארויס צוריק צו אידן, אסוואלד איז נישט צוריקגע־קומען...

כ'האב געגעבן א באקאנטמאכונג אין א פוילישקאטוילישער צייטונג און געבעטן, ווער עס וויים וואו עס נעפינט זיך אסוואלד רופאייזן, זאל ער אים זאגן, אז זיין ברודער אין ארץ ישראל ווייל זיך מיט אים פארבינדן דורך מיין אדרעס.

אין איניקע טעג ארום האט אנ־געקלאפט אין מיין טיר א מאנאשקע. זיך פארגעשטעלט אז אסוואלד האט זי צו מיר געשיקט. ער אליין ווייל פון קלויסטער נישט ארויסגיין. די וועלט, אויסער זיין צעל, עקזיסטירט נישט מער פאר אים. א פארטראכ־טער אריינגעטאן אין דער הויליקער שריפט, ווייל ער נישט קיין קאנטאקט מיט מענטשן.

איך האב געשיקט מיט דער מא־נאשקע אייניקע בילדער פון אונזער נעמיינזאמער ארבעט אין דער חלוצי־שער באוועגונג, ער זאל זיך דערמאנען אין אמאל, און אים געבעטן ענטפער אויף מיין בריוו.

אין ענטפער, וואס האט נישט לאנג נעדויערט, האט אסוואלד באשריבן זיין לעבן אין קלויסטער און זיין נייסטיקן צושטאנד. אלע אונזערע פארזוכן ארויסצונעמען אסוואלדן פון פראנציסקאנער קלויסטער האט נישט געבראנגט קיין רעזולטאט. די מאנאכן האבן דערציילט אז פאר זיי איז ער געבליבן א נישט נעטויפטער איד, וואס ווערט געליבט און רעספעקטירט פון אלע.

אסוואלד רופאייזן, דער אידישער אונטערגרונט העלד פון מירער נעטא וואס האט געהאט נענוג מוט און כוח שטעלן א ווידערשטאנד די נאצים איז באזיגט געווארן אין קאמף מיטן לעבן. די מראגישע יארן האבן געבראכן אין אים דעם גלויבן אין מענטש. ער איז אוועק זוכן שלימות אין מיסטעריע און אייניאמקייט. ווער ווייס, קען זיין ער ווען נאך זיך אליין ווידער נע־פינען און צוריקקומען צו זיין פאלק ווען ער האט טריי געדינט און ליב נעהאט.

Cortesía de

AMERICAN SAFETY RAZOR CORPORATION
BROOKLYN, N.Y.

Máquinas y hojas de afeitar

Gem-Star-Silver Star-Pal

Brochas de afeitar EVERREADY

Distribuidor exclusivo para Cuba:
DISTRIBUIDORA E. HAUSMANN, S.A.

ZULUETA 462 HABANA

PERFUMES DANA

Saluda por este medio a sus
favorecedores hebreos en este mercado

Dana

PARIS · NEW YORK

באגריסן און ווינטשן גליק צום נייעם יאר אלע
זייערע אידישע קונדן ווי אויך די גאנצע
אידישע קאלאניע !

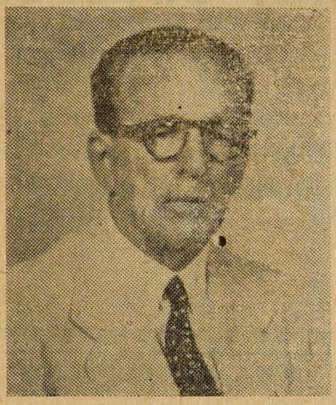
Compañia Nacional de Contabilidad

ASOCIACION DE GREMIOS

Secretaría de los Repartos Gremiales siguientes: Almacén de Tejidos, Almacenes de Sedería y Quincalla, Almacenes de Joyería y Platería, Fábricas de Telas de todas clases, Talleres de Confecciones en General y Tiendas de Tejidos sin Taller.

Oficinas: OFICIOS No. 58 Dptos. 4, 5 y 6

TELEFONO: M-9344

Director Técnico: RAFAEL VALDES PRADO

Dept. Contabilidad, a cargo del Sr. Juan Savio Rguez. C.P.
Dept. Repartos Gremiales, a cargo del Sr. Domingo S. Rivero
Dept. de Seguros Generales, a cargo del Sr. Manuel Lamas
Dpt. de Imp. Municipales, a cargo del Sr. Ricardo Cristo
35 años de experiencia al servicio de la Colonia Hebrea de Cuba y 7 empleados a su disposición.
Consúltenos sus problemas fiscales, de Hacienda y Municipio y quedará complacido.

CONTABILIDAD A PRECIOS CONVENCIONALES

אונזערע 35 יאָר פון דערפאָרונג אוּן פּין געוויסנהאַפּט באַדינען דער אידישער קאָלאָניע אין קובא. ווי אויך אונזער אָפּיס מיט 7 אָנגעשטעלטע צו אייער דיספּאָזיץ, גיבן אינז די מעגלעכקייט פון דער פריינטלעכסטער באַהאַנדלונג, געוויסנהאַפטער באַדינונג אוּן אויפשפּנדע אינפאָרמאַציע וועגן אַלע אייערע פראָגן אוּן באַדערפענישן, צו זייער צופֿרידנשטעלונג.

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

SEGUROS DE TODAS CLASES

Trust Insurance Agency

AGENTES GENERALES

The Employers' Liability Assurance Corp. Ltd.
de Inglaterra.

Fidelity and Deposit Company of Maryland
de los Estados Unidos

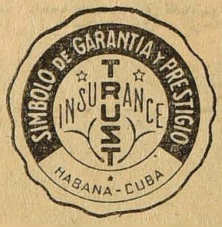
The Patriotic Assurance Company, Ltd.
de Irlanda

National Union Fire Insurance Company
de los Estados Unidos

Queensland Insurance Company Limited
de Australia

Sun Insurance Office, Limited
de Inglaterra

F. Contijoch
Sub-Administrador

A. Permuy
Administrador

Cable y telégrafo: "Trustseg" Apartado 2492
Teléfonos: A-1901, A-1902 y A-1903 — Aguiar 362, Habana

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.
פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובאַ.
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

I. SKARBREVIK y Co., S. A.

Tome

HATUEY

La Gran Cerveza de Cuba

1.428.

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

MORRIS AWERBUCH

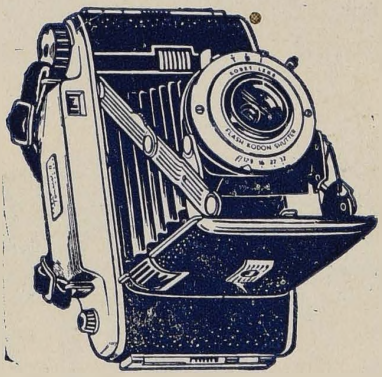
Y

DAVID SHWARTZ

DE LA FIRMA

MINICAM

NEPTUNO 305 TELF. W-3936

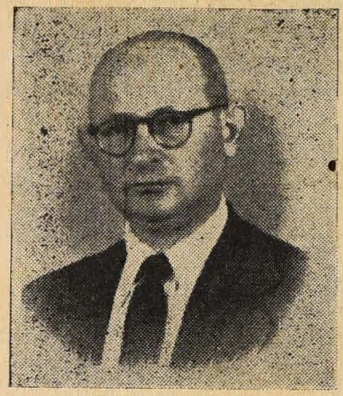
EFECTOS FOTOGRAFICOS

SALUDAN CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO A LA COLONIA HEBREA DE CUBA Y HACEN VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

דער באַרן און די מדינה

פון י. חצור

די טעטיקייט פון קרן קימת לישראל אויסצולייזן דעם באַרן איז געווען פון טראַנסענדענטאַלער וויכטיקייט פאַר דער גרינדונג פון דער אידישער מדינה. ד ישובים, וואָס זענען אנטשטאַנען אויפן באַרן פון קרן קימת זענען געווען דער פונדאַמענט פאַר דער פאַרמירונג פון דער ישראל טעריטאָריע. אַרום די דאָזיקע ישובים זענען געצייכנט געוואָרן די גרעניצן פונם אידנ־שטאַט. וועלכער האָט געדאַרפט אויפקומען אין הסכם מיטן צעטיילונגם פּלאַן פון דער „אונ". שפּעטער ווען די אַראַבישע ארמייען פון די שכנישע לענדער האבן אינוואַדירט ארץ ישראל כדי אויף כּח צוניישט מאַכן דעם באַשלוס פון די פאַרייניקטע פעלקער, האָבן די ישובים אויפן באַדן פון קרן קימת זיך פאַרוואַנדלט אין שוץ פעסטונגען. וועלכע האָבן פאַרהאַלטן דעם כּאַרש פונם שונא און נאַכער געדינט אלס שטיץ־פונקטן צו אַנהויבן די אפענסיווע אויף צו פאַרטרייבן די אינוואַזאָרן פון לאַנד. וועגן מיר זאָלן ניט געווען פאַרמאָגן די דאָזיקע סטראַטעגישע פונקטן, וואָס זענען געשאַפן געוואָרן אויפן אויסגעלייזטן באַדן, זוער וווייסט צו מיר וואָלטן באַווייזן צו אָפּהאַלטן און צוימען די אריינדרינגער. פיל שלאַכטן זענען פאָרגעקומען אויפן באַדן פון קרן קימת בעת דער באַפרייאונגם מלחמה און פיל גלענצענדע נצחונות זענען אָפּגעהאַלטן געוואָרן. אריינשרייבנדיק פרעסטיקע הערואישע קאַפּיטלען אין אונזער געשיכטע. עם איז הערבּיי נאַכאַמאַל באַשטעטיקט געוואָרן די ריכטקייט פונם גרונט געדאַנק, אז דאָס אידישע היימלאַנד קען ניט געבויט ווערן אָן אייגענעם באַדן און דאָס אידישע פאלק וועט מיין תקומה ניט האבן אויב

די ערד אין ארץ ישראל וועט ניט זיין קיין נאציאנאלער קנין.

און פונקט אזוי ווי דער קרן קימת איז געווען פון פונדאמענטאלער וויכטיקייט פאר דער אנטשטייאונג פון אונזער מדינה, אזוי איז אויך היינט צו טאג גרויס די ראל, וואס דער קרן קימת שפילט פאר דעם וווייטערדיקן אויפבויאון פארפעסטיקונג פון ישראל.

מדינת ישראל שטייט איצט פאר דרייי וויכטיקע אויפגאבן, וועלכע קענען רעזולטירט ווערן אויף פאלגנדן אופן: די זארג פאר דער פאליטישער אין מיליטערישער זיכערהייט פון לאנד, די אנשטרענגונגען צו דערגרייכן אין א מעגלעך קורצער צייט עקאנאמישע אומאפהענגיקייט און צו לעצט דאס פארזעצן די מאסן עליה. דעם קבוץ גלויות.

אלע אנשטרענגונגען פון דער אידישער רעגירונג, פון דעם גאנצן אידישן ישוב, פון אלע פאקטארן, וואס באטייליקן זיך אינם אויפבוי פון לאנד, אלעמענס כוחות אין ענערגיע זענען געריכטעט אויף צו דערגרייכן די דריי דערמאנטע אויפגאבן. און דער קרן קימת האט דא ווידער באוויזן, אז ער ניז איינער פון די וויכטיקסטע אינסטרומענטן פאר דער אנטוויקלונג און ראיפעסטיקונג פון דער מדינה. אלע טעטיקייטס פלענער פון אונזער גאולה פאנד קאנצענטרירן זיך־און דינען פאר דער רעאליזירונג פון די דערמאנטע דריי אויפגאבן, פאר וועלכע עס איז אויפגעשטעלט געוואָרן אונזער מדינה.

דער קרן קימת זעצט פאר מיט זיין טעטיקייט צו אויסלייזן באדן אין אלע געגנטן כון לאנד פון ניט אידישע הענט. לויט דעם אויסגעארבעטן פלאן דארף אין פארלויף פון די קומענדע 5 יאר אויסגעלייזט ווערן 50.000 דונאם, דער עיקר אין גליל, וואו עס איז פארהאן א שיטערע אידישע באפעלקערונג. אבער ציוואמען דערמיט איז פארשטארקט געוואָרן די נויטוועגדיקייט צו שאפן נייעם באדן, ד. ה. אויסלייזן אים פון דער וויסטענייש. אויסטריקענען די זומפן אין צפון און בערעגען וואסער אין דעם טרוקענעם נגב, באוואלדן די נאקעטע בערג אין גליל אזן איר קארעדאר פון ירושלים און צוימען די זאמדן ביים ים־ברעג. דאס אריינבאקומען באארבעטס - פייאיקן באדן אין די בערג, לענג אוים די גרעניצן אין פון גרוים סטראטעגישער וויכטיקייט פאר אונזער לאנד. וויל בלויז א געדיכטע נעץ פון אידישע ישובים קען פארשטארקן די זיכערהייט פון די גרעניץ זאנעם; בלויז א קאמפאקטע אידישע באפעלקערונג, וועלכע וועט קאלאניזירט ווערן אויף די באדן שטחים, וואס האבן געצויגן צו זיך די מסתננים צוליב זייער פוסטקייט, קען דינען אלס זיכערער באריער צו אפשטעלן די באוועגונג פון די ארבייטע אריינשמוגלער, וואס האבן געשטעלט אין סכנה די זיכערהייט פון די דערמאנטע זאנעם. אין משך פון די קומענדע 5 יאר דארפן לויטן אנגענומענעם פלאן סאנירט ווערן און צוגעגרייט ווערן פארן קולטיוו נייע 250.000 דונאם באדן, איבערהויפט אין די בארגיקע געגנטן, כדי שאפן אן אגראר הינטערלאנד פאר דער הויפט שטאט ירושלים און כדי אויפלעבן די גליל בערג און „פאראידשן" די דאזיקע וויכטיקע פראווינץ, וועלכע פאר־מאגט נאך ביז היינט צו טאג א קליינע

לאַנדווירטשאַפטלעכע אידישע באַפעל־
קערונג.

אין משך פון קומענדן יאָר דאַרף
פֿאַרענדיקט ווערן דער דריטער עטאַפּ
פון אויסטרוקענען די חולה זומפֿן, אַן
ארבעט וועלכע איז אָננעהויבן געוואָרן
צוריק מיט 5 יאָר. אין משך פון דער
ערשטער פּאָזע זענען באַזייטיקט גע־
וואָרן די פּעלזן, וואָס האָבן גע־
שטערט די וואַסער שטראָמען פון ירדן
אין דרום פון חולה. דער בעקן גופּא
פון ירדן איז פֿאַרטיפט און פֿאַרברוי־
טערט געוואָרן לענגאויס 4 מיט א
האַלבן קילאָמעטער. דאָס יאָר זענען
פֿאַרענדיקט געוואָרן די ארבעטן פון
צווייטן עטאַפּ, וועלכע באשטייען אינם
אויסגראָבן צווי קאַנאַלן לענגאויס די
זומפֿן, איינעם אינם מזרח'דיקן און
דעם צווייטן אינם מערב'דיקן טייל פון
חולה טאָל און נאָך א דריטן קאַנאַל,
וואָס קרייצט דורך דעם זומפֿ און פֿאַר־
אייניקט די צווי ערשטע קאַנאַלן. די
לענג פון די אַלע דריי קאַנאַלן דער־
גרייכט צו 40 קילאָמעטער אין זייער
ציל איז צו קאַנצענטרירן די וואַסערן
פון ירדן, וואָס האָבן פריער זיך אויס־
געשפרייט איבער דער גאַנצער לענגט
פון חולה טאָל און אים פֿאַרוואַנדלט
אין איין גרויסן זומפֿ, וואו עס האָבן
זיך געהאַלטן בלויז ווילדע חיות און
פויגלען. אין משך פון קומענדן יאָר
זולן די צווי הויפט קאַנאַלן פֿאַר־
לענגערט ווערן קיין צפון, עס זולן
אויך אויסגעגראָבן ווערן זייטיקע קא־
נאַלן אויף צו ברענגען דאָס וואַסער
צו די פעלדער פֿאַר אירריגאַציע. אַלס
דעזולטאַט פון די אַלע דרענאַזש אַר־
בעטן זולן באַפרייט ווערן 60.000
דונאם פרוכטבאַרער בודן, וועלכער
זועט געשטעלט ווערן צו דער דיספּא־
זיציע פון אידישן אַגריקולטאָר. 20
נייע ישובים מיט 2.000 אַגראָר ווירט־
שאַפטן זולן אויפגעשטעלט ווערן
אויפן אויסגעטריקנטן באָדן אין מיט
זייער לאַנדווירטשאַפטלעכער פּראָ־
דוקציע וועט באשפייזט ווערן א באַ־
פעלקערונג פון 100.000 נפשות.
אויסער דעם וועט דער איבערפלום
פון וואַסער, וואָס איז פריער גענוצן א
פּלאַץ פאַר דער געגנט, פֿאַרוואַנדלט
ווערן אי זא ברכה. 100.000 מיליאָן
קובישע מעטער וואַסער זולן גערינ־
טעט ווערן אין די מער דרום'דיקע
געגנטן איז זולן גענוג זיין באַר דער
אירינאציע פון 200.000 דונאם
באָדן, פֿאַרגרעסערנדיק דורכדעם 10
מאָל די פרוכטבאַרקייט פון דער ערד.
אין די זומפֿן פון חולה זענען אויך אַנ־
דעקט געוואָרן גרויסע שיכטן פון
טאָרף, וועלכער איז א אויסגעצייכנט
ארגאַניש באַמיסטיקונגכ־מיטל אין
וועט דערמעגלעכן צו באַמיסטיקן און
פעטער מאכן די ערד אין פֿאַרשידענע
אנדערע טיילן פון לאַנד. עס ווערן
אויך גשמאַטן פֿאַרשיונגען, כדי אויס־
צונוצן דעם פאַפירוס, וואָס וואַקסט
בישפע אויף דעם זומפֿיקן באָדן. מען
דענקט אז מען קען דאָס געוויקס אויס־
נוצן באַר דער אינדוסטריע פון פּא־
פּיר, שטריק און אנדערע אויסארבע־
טונגען. אויסער די גראַנדיעזע דרע־
נאַזש ארבעטן אין חולה טאָל, גייען
אריין אינם פּלאַן, וואָס דאַרף באַ־
פרייען די ערד פון זומפֿן און וואַסער
איבערפלום, די ארבעטן וואָס ווערן
איצט אָנגעפירט דורך דעם ק. ק. ל.
אין נעגנט פון וואדי פאליק אין
שרין (4.600 דונאם באָדן) און אין
דעם געביט פון באַשיט נאַענט פון
גדרה אין דרום (3.000 דונאם).

די דערמאָנטע דרענאַזש ארבעטן

וועלן עפענען פאר דער אידישער אנריקולטור נייע ברייטע שטחים באדן, וואס וועלן פארגרעסערן די אגראר פראדוקציע פון לאנד און דאס שאפן די שפייז פראדוקטן פאר דער באפעלקערונג, וואס מיר האבן פרי־ער געמוזט כרענגען פון אויסלאנד און צאלן דערפאר מיט דעוויזן. אין פאר־שידענע נעננטן פון לאנד, איבער־הויפט אויף די ברייטע שטחים פון דרום און פונם נגב, זענען אנגעהויבן געווארן עקספערימענטן צו אנטוויק־לען נייע פארמען פון לאנדווירטשאפט אויף צו ארויסברענגען פראדוקטן, וואס דארפן גייען פאר אינדוסטריעל־ער אויפארבעטונג, אדער פארן עקס־פארט. איינער פון די דאזיקע פרא־דוקטן איז דער ביימוואל, וואס איז צום ערשטן מאל געפלאנצט געווארן דורך ה' ס. האמבורגער, א איד פון קאליפארניע. דער קרן קימת האט פאר דעם דאזיקן עקספערימענט גע־געבן דעם באדן. די ערשטע גערע־טעניש איז געווען א דערמוטיקנדיקע, 350 קילאגראם פון א דונאם לגבי 250 קילאגראם, וועלכע עס גיט ארויס א דונאם אין קאליפארניע. נאכדעם ווי אויך די קוואליטעט פון פראדוקט האט זיך ארויסגעוויזן אלס צופרידנשטעל־נד, וועלן איצט אויסגעבריטערט די שטחים אויף צו פלאנצן ביימוואל.

א צווייטער פראדוקט, פאר וועלכן דער נגב דינט אלס עקספערימענטיר פעלד, זענען די צוקער בוראקעס. נאך א לענגערער צייט פון עקספערימענטן וויזט זיך ארויס אז דער נגב באדן איז זייער צוגעפאסט פאר דער קול־טיווירונג פון דעם דאזיקן פראדוקט. דער מושב פטיש האט אויף דעם דא־זיקן געביט דערגרייכט א רעקארד פון 21% צוקער אין די בוראקעס אנ־שטאט דעם וועלט רעקארד פון 18%. אין איצטיקן מאמענט זענען שוין פא־ראן 3 פאבריקן, וואס ארבעטן שוין אויס צוקער פראדוקטן (דערווייל בלויז סיראפן). עס וועלן געפלאנט אויפ־שטעלן נאך איין פאבריק אין עפולה און א צווייטע אין נגב. וועלן אלע פאבריקן וועלן ארבעטן אין דער פולער מאס, וועלן זיי זיין אומשטאנד צו פרא־דוצירן 12.000 טאן צוקער יערלעך.

א דריטער שפייז ארטיקל, וואס מען האט לעצטנס אנגעהויבן פרא־דוצירן אין ישראל, זענען די ערד־נים, וועלכע שפילן א וויכטיקע ראל צו באזארגן די באפעלקערונג מיט אייל פאר דער פראדוקציע פון מאר־גארין. א צווייטער נוס, וואס האט זיך גוט אקלימאטיזירט אין ישראל, איז די פיקאן־נים. דאס איינציקע לאנד, וואס האט ביז איצט עקספאר־טירט פיקאן־נים, זענען די פאריניקטע שטאטן. נאך א רייע פון דערפאלג־רייכע עקספערימענטן האט דער קרן קימת פארפאכטעט א שטה פון 2.000 דונאם אין דער געגנט פון אשקלון צו א פריוואטער געזעלשאפט פון ישראל־דיקע און אויסלענדישע אינוועסטירער פאר דער פלאנצונג פון פיקאן־פלאנטא־ציעס. אויסער די אויבנדערמאנטע פראדוקטן ווערט אויך געמאכט עקס־פערימענטן צו אויסנוצן די אנאווע פלאנצן אין יונקום פלאנצן אויף צו פראדוצירן שטריק, פאפיר, קוישן און שטרוי ארטיקלען. דאס אנטוויקלען די דאזיקע נייע פארמען פון אגריקול־טור וועט אונז באזארגן מיט ווערטפולע רויי־שטאפן און וועט זיין א וויכטערדי־קער שריט אויפן וועג פון דער עקא־נאמישער אומאפהענגיקייט פון אונז־ער לאנד.

§ קאנסטרוקטיוו ווערק פון גרויס וויכטיקייט, וואס איז א אומצושיידנ־בארער טייל פון דער קרן קימת טעטי־קייט נאך זינט די ערשטע יארן פון דער גרינדונג פון נאציאנאל פאנד, איז די באוואלדונגס ארבעט. דער ציל פון דער באוואלדונג איז צו באדעקן די נאקעטע בערג מיט ביימער און פאר־היטן אזוי ארום אז די אויבערשטע שיכטן פון דער ערד זאלן אפנע־שוועמט ווערן דורך די וואסער שטראָ־מען בעת די רעגנס. די ביימער פאר־האלטן אויך דאס רעגן וואסער און היטן אפ די פייכקייט פון דער ערד אין משך פון א לענגערער צייט. מיט זייער וואָרצלען, וועלכע שלאָגן זיך דורך א וועג דורך די פעלזן, העלפן די ביימער צו צעברעקלען די שטיינער, און די בלעטער, וועלכע פאלן אראָפ פון די ביימער און זאמלען זיך אן אין דער באוואלדעטער נעגנט דינען אלס באמיסטיקונג מיטל און העלפן שאפן נייעם שיכט פרוכטבארן באדן דארט. וואו פריער זענען נעווען פעלזן און שטיינער. די ביימער פארשענערן דעם אויסזען פון לאנד און גיבן שאטן פאר דעם מענטש און אויך פאר די בהמות און שאף. די וועלדער זענען אויך א אויסגעצייכנטער שוץ מיטל קעגן די זאמד דונעס ביים ברעג ים, וועלכע באווגן זיך צוליב די מערב ווינטן און באדעקן אפטמאל שטחים פון פרוכטבארער ערד. לעצטנס ווערן דורך דעם קרן קימת אויך געפלאנצט זיכערהייט וועלדער לענג־אויס די גרעניצן, א טעטיקייט וואס וועלט אנ־געפירט אין ענגער צוזאמענארבעט מיט די מיליטערישע מאכט ארגאנען. די וועלדער פון קרן קימת וועלן אונז מיט דער צייט אויך קענען ליפערן האלץ, א וויכטיקער רוי־שטאף, וואס איז ביז איצט ניט געווען אין לאנד. אויפן געביט פון באוואלדונג האט דער קרן קימת צו פארצייכענען וויכטיקע דערגרייכונגען. דער באוואלדעטער שטח דערגרייכט 100.000 דונאם און די צאל געפלאנצטע ביימער איז בערך 25.000.000. לויטן אנגענומענעם 5 יאר פלאן וועלן ביז 1960 געפלאנצט ווערן נייע 25.000.000 ביימער, וועל־כע וועלן אויסשפרייטן זייער שאטן איבער 150.000 דונאם בארן. עס וועלן דערביי דערגענצט ווערן א רייע וועלדער, וועמענס פלאנצונג איז שוין אנגעהויבן געווארן מיט א צייט פרי־ער, ווי למשל דער „יער הקדושים", אין וועלכן עס פעלן נאך 4.000.000 ביימער. עס וועט אויך אויסגעברייט־טערט ווערן דער הערצל־וואלד אין דער נעגנט פון בן שמן ביז מודיען, וואו עס וועלן געפלאנצט ווערן נייע 3.000.000 ביימער. די דאזיקע ער־בעט וועט אוך פארבונדן ווערן מיטן אויפלעבן די געגנט פון מידיען, די געבירטס - שטאט פון די מכבי'ער. די באוואלדונגס ארבעט פון קרן קימת ווי אויך דאס סאנירן דעם בארן, ד. ה. אים מאכן קולטיווירבאר, דינט אלס וויכטיקער פאקטאר אויף צו געבן פרנסה פאר טויזנטער משפחות פון נייע עולים אין די ארבעטס דערפער. וואס זענען אויפגעשטעלט געוואָרן אין די בערג. אין משך פון די 7 יאר עק־זיסטענץ פון דער אידישער מדינה האט דער קרן קימת צוגעשטעלט בלויז ביי דער באוואלדונגס ארבעט 2.000.000 ארבעטס טעג פאר די נייע עולים. וואס ווייטער וואקסט אלס מער די ראל פון קרן קימת פאר דער אבסאָרווירונג פון דער נייער עליה דורך באזעצן די עולים אופן פלאקס

באָדן און דורך פֿאַרשאַפֿן זיי אַרבעט און פֿרנסה, ביז זייערע אייגענע ווירטשאפטן הויבן אָן ברענגען פרוכט.

אין רשות פון קרן קימת געפינט זיך ביי היינטיקן טאָג א שטח פון העכער 3.500.000 דונאם באָדן, דערפון ווערן לאַנדווירטשאפטלעך באַאַרבעט 2.400.000 דונאם, דאָס מאַכט אויס פיר־פינפטל פונט קולטיווירבאָרן באָדן, וועלכער געפינט זיך אין אידישע הענט.

די צאָל לאַנדווירטשאפטלעכע ישובים אויפן באָדן פון קרן קימת דערגרייכט די צאָל פון 570 דערפער מיט א באַפֿעלקערונג ארום 270.000 נפשות. אויב מיר וועלן דערצו צורעכענען די באַפֿעלקערונג, וואָס וואוינט אין די שטאָטישע און ביישטאָטישע קוואָרטאָלן, וועלכע זענען אויפגעשטעלט געוואָרן אויפן באָדן פון קרן קימת, וועט אויסקומען אז יעדער דריטער בירגער אין ישראל וואוינט אויפן נאַציאָנאַלן באָדן, וואָס איז אויסגעלייזט געוואָרן דורך דעם פאָלקס פאַנד. דער פֿרינציפ, וואָס איז פֿראַקטאַמירט געוואָרן מיט דער אַנטשטייאונג פון דער ציוניסטישער באַוועגונג אז דער באָדן פון ארץ ישראל דארף ניט זיין קיין פֿריוואַט אייגנטום, נאָר זאָל געהערן דעם גאַנצן אידישן פאָלק, דער דאָזיקער פֿרינציפ גייט אויפן וועג צו פֿאַרווירקלעכט ווערן אין מדינת ישראל. און אַנגייענדיק מיט דער רעאָליזירונג פון דאָזיקן אדעאל, פֿאַרזעצנדיק ווייטער מיט דער אויסלייזונג פון בריטערע באָדן שטחים און מיט זייער צוגרייטונג פֿאַר דער אויפֿשטעלונג פון נייע אַגריקולטור פונקטן, העלפט דערביי דער קרן קימת צו דערגרייכן די הויפט־אויפגאַבן פֿאַר וועלכע עס שטייט איצט די אידישע מדינה. קרן קימת פֿארשטאַרקט די זיכערהייט פון לאַנד, פֿאַרגרעסערט די באַשפֿיזונגס מקורות פון אונזער ישוב און העלפט פֿאַר דער אַבסאָרווירונג פון דער מאַסן עליה.

פֿאַר דער ווייטערדיקער ארבעט פון קרן קימת איז דורך דעם פֿאַרזיצער פון דער הויפט־ביורא, דר' א. גרנות, אויסגעארבעט געוואָרן צוזאַמען מיט די עקספערטן פון די פֿארשידענע אָפּטיילונגען א 5 יאָר פלאַן, וועלכער נעמט ארום די פֿארשדענע געביטן פון טעטיקייט, ווי באָדן דערווערב, באָדן סאַנירונג, באַוואַלדונג, דרענאַזש אַרבעטן א. א. וו.;דעם אופן ווי אזוי צו פינאַסירן די דערמאַנטע טעטיקייט און ווי אזוי צו רעאַליזירן די באַשטימטע ציל. די דורכפירונג פונם 5 יאָר פלאַן דאַרף זיך אָנהויבן אין חודש תשרי תשט"ז און וועט פאַדערן א בודזשעט פון 53.000.000 דאָלער. די קרן קימת קאַנפערענץ, וואָס איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן אין וואַשינגטאָן אונטערן לאָזונג „לאַנד פאַר זיכערהייט", האָט באַשטימט שאָפן פאַר דעם דאָזיקן אַנטוויקלונגס פראָיעקט די סומע פון 38 מיליאָן דאָלער. דאָס איבעריקע געלט וועט דארפן געשאפן ווערן דורך די אַנדערע אידישע ישובים, צווישן זיי אויך דער אידישער ישוב אין קובא.

אָפּשאַצנדיק די אימפּאַרטאַנץ פון אידישן ישוב אין קובא און רעכענענדיק זיך זיך מט זיינע פינאַנציעלע מעגלעכקייטן, האָט די הויפט ביורא פון קרן קימת אין ירושלים ארויפגעלייגט

אויף קובאנער אידן אַ קוואָטא פון 5.000 מאַנאַטלעך פאר די דערמאָנטע אַנטוויקלונגס פּלענער פון דעם אידישן ישוב און עס וועט זיין די אויפגאַבע פונם היגן קרן קימת דירעקטאָריום אַננעמען די געהעריקע שריט, כדי די דאָזיקע התחיבות זאָל קענען דערפילט ווערן.

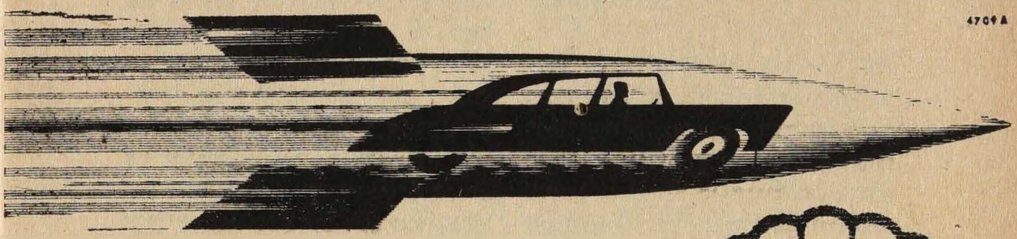
די ארבעט פון קרן קימת דאָ אין קובאַ איז ארויסגעדרונגען צוישן די פאַרשידענע שיכן פון דער אידישער באַפעלקערונג, ברענגענדיק זיי דאָס וואָרט און די פאָדערונג פון מדינת ישראל פאַרן אויפבוי און אנטוויקלונג פון לאַנד. דער קרן קימת ענעסט דאָ פון אויפריכטיקער סימפאטיע מצד דער אידישער געזעלשאַפטלעכקייט, וויל ער פארשטארקט דעם נאציאָנאלן באַוואוסטזיין און דערמוטיקט אלעמען צו פראקטישע מצוות פון גאולת הארץ. דער קרן קימת האָט אויך געגעבן די היגע יוגנט באַוועגונגען א קאָנקרעטן איבן זיי אזוי צו ארויסברענגען דעם ארץ ישראל געדאַנק אין פראַגראַם פון זייער ארבעט. אין דער זעלבער צייט שטיצט זיך דער קרן קימת אין א גרויסער מאָס אויף דער יוגנט, וועלכע איז א וויכטיקער פאַקטאָר ביים מאָביליזירן געלט מיטלען.

דאָס פייערן די אידישע יום טובים פארנעמט א אנגעזעענעם פלאַץ אין דער ארבעט פון היגן דירעקטאָריום פארן קרן קימת.

צו א באַוונדער גרויסן פארנעם האָט דערגרייכט די פורים פייערונג מיטן נען געשפענדעט געוואָרן דורך טויזנטער תורמים, באַוויזן די פאַלקסטימלעכקייט פון קרן קימת און די סימפאַטיע, וואָס ער האָט זיך דערוואַרבן ביי דער אידישער באַפעלקערונג. דער גרויסע מענלעכקייט, וועלכע זענען נאָך פאַראַן פאר דער אויסברייטערונג פון דער נאציאָנאל פאָנד ארבעט, זענען אָבער ניט אויסגענוצט געוואָרן צוליב מאנגל אין א גרעסערער, צאָל עסקנים. עס איז אויך נויטיק אייניצופירן מער פלאַנמעסיקייט ביי דער פראַקטישער ארבעט און מער ווירקזאַמע מעטאָדן פאר דער אויפקלערונג און דערציערישער טעטיקייט.

די דערציערישע פונקציע פון קרן קימת האָט פון שטענדיק אן באגלייט די פראַקטישע ארבעט. דער קרן קימת האָט ארויסגעבראַכט אין די שולן צוויישן די קנדער די פרייד פון אידיש נאציאָנאלע יום־טובים און זיי אויך פארבונדן מיט די פראַקטישע מצוות פון גאולת הארץ. דער קרן קימת האָט אויך געגעבן די היגע יוגנט באַוועגונגען א קאָנקרעטן איבן זיי אזוי צו ארויסברענגען דעם ארץ ישראל געדאַנק אין פראַגראַם פון זייער ארבעט. אין דער זעלבער צייט שטיצט זיך דער קרן קימת אין א גרויסער מאָס אויף דער יוגנט, וועלכע איז א וויכטיקער פאַקטאָר ביים מאָביליזירן געלט מיטלען.

קאנקורס פאר א אסתר המלכה. די פורים פייערונגען נעמען אן א בריייטן געזעלשאפטלעכן כאראקטער און עס ווערט זיי אפגענעבן פיל פלאץ אין אידישער ווי אויך אין דער אלגעמיינער פרעסע ווי אויך אין דער ראדיא און טעלעוויזיע. דער אופן ווי אזוי עס ווערן דא איינגעארדנט די פורים פייערונגען ברענגט אריין דערמוטיקונג און פרייד אין אלע קרייזן פון אונזער ישוב און באזונדער צווישן דער יוגנט, וועלכע גיט זיך אפ מיט ענטוזיאזם מיט דער ארגאניזירונג פונם יום טוב. דער קרן קימת נעניסט, אלזא, פון אלעמענס סימפאטיע און האט נאך פאר זיך גרויסע מעגלעכקייטן. אויב עס וועט נאר גלינגען צו מאבילויזירן א גרעסערע צאל עסקנים און עס וועלן אויסגעבעסערט ווערן די מעטאדן פון דער פראקטישער און אויפקלערונגס ארבעט, וועט די קוואטע, וואס ווערט פארלאנגט דורך דער הויפט ביורא אין ירושלים, זיכער דערגרייכט ווערן.

47094

la gasolina
más poderosa
que usted
puede comprar

SHELL

con

ICA

Aprovéchese Usted Siempre de todo lo que le Da
el Cohete Shell con ICA

Ernesto Walkhoff

(SEGUROS LARREA)

Agente General de

GENERAL ACCIDENT FIRE AND LIFE ASSURANCE CORP., LTD.
Perth, Escocia.

LAW UNION AND ROCK INSURANCE COMPANY, LTD.
Londres.

THE POTOMAC INSURANCE COMPANY OF THE DISTRICT OF COLUMBIA.
Filadelfia, E. U. A.

Seguros Contra Incendio (Ciclón y Motín); Automóviles; Accidente Personal; Transporte (Marítimo y Terrestre); Etc. Etc.

LAMPARILLA 110. **TELFS.** **A-2154** **A-2155** **A-2156**

איך בעט אלע אלטע קליענטן, אז זיי זאלן האבן דעם זעלבן צוטרוי
ווי זיי האבן געהאט צו „סענוראס לארראַ"

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובאַ,
און ווינטשן אַלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

Sunrise Air Express Co.

EMBACADORES INTERNACIONALES

Habana, Cuba

Oficina en Chicago: 1320 West 18the St. Taylor 9.3317

Oficina en NEW YORK: 281 Church Str. - Barcaly 7-0703

Ofic. en La Hab. Lamparilla 65-67 Dpto. 605. Tef. A-2916

א גליקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן
מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט און
דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

REDIKER AIR CARGO

EAST AIR CARGO BLDG.

TELF. 88-7516 MIAMI, FLORIDA

א באַגעגעניש...

(דערציילונג) פון ישראל אשענדאַרף

ס'אַרבער איז ערשט צוריק מיט עטלכע חדשים געקומען מיט זיין ווייב און קינד קיין ארגענטינע. ער איז גלייך אריינגעפאַלן אין די גרויסע היצן. דאָס ערשטע מאָל אין זיין לעבן, אז ער האָט א גאנץ יאָר זומער. ענדע זומער איז ער אריסגעפאָרן פון אייראָפּע און אַנהויב זומער איז ער אָנגעקומען אַהער. דער אַרגענטינער זומער, ווי ער וואָלט געווען נישט בלויז א פאַרלענגערונג פון איראָפּייאישן, נאָר אויך זיין שטייגערונג. די היץ קומט דערצו נישט אַליין, זי ווערט באַגלייט פון א פייכקייט. ס'דאָכט זיך, אזא הויכער הימל, אזא רחבות אין שטח, און פונדעסטוועגן איז ענג און ס'שטיקט און מען קען נישט אָפּכאָפּן דעם אָטעם.

פאַרבער האָט פאַר זיך אַפּגעזוכט נישט ווייט פון בוענאָס אירעס אַן אָרט, וואָס איז האַלב־שטעטל און האַלב־דאָרף, כדי דאָרטן צו פאַרברענגען זיין וואַקאַציע. געווואוינט האָט ער אין א האָטעל. דאָרט, אונטן אין רעסטאָראַן, האָט ער אויך געגעסן מיטאָג. פרישטיק און נאָכאָמאָל האָט ער זיך אַליין צוגעגרייט. דאָ גיט מען יעדעם מאָל פלייש און ער ווייל אין אוונט עסן מילכיקם.

אזוי ווי קיין שפּייז־קראָם איז דאָ נישט געווען, איז ער געווען גצוואונגען צו גיין זוכן דאָס מילכיקם ביי די פויערים. ער האָט געפונען א שטוב וואו ער האָט באַקומען אַלץ וואָס אים האָט זיך געוואָלט: פרישע פוטער, וויסן קעז, זויער מילך און טיילמאָל אויך אייער. די פויערטע פלעגט אים זייער פריינטלעך אויפנעמען. איינמאָל האָט זי אים אפילו מכבד געוון מיט א געשמאַקן איטאַליענישן מאכל.

ס'האָט אים געוואונדערט וואָס ער קומט שוין אַהין עטלעכע מאָל אריין און טרעפט זי כסדר אַליין. זי טראָגט דאָך א תּונה־רינגל אויף דער לינקער האַנט. וואו איז דער מאַן? ער האָט אים איינמאָל ענדלעך געטראָפן. ווייזט זיך ארוים, אז ער קען אים שוין פון פריער. כמעט יעדן טאָג זעט ער

אים אין רעסטאָראַן, וואָס געפינט זיך אונטן, אין האָטעל, וואו ער וואוינט. יענער האָט ליב די כוסה. ער מאכט אפט שיכורהייט סקאַנדאַלן און שלאָגט זיך מיט די געסט. איינמאל האָט מען אים אפילו געגומען אין דער פאָליציי.

ווי דער פויער האָט אים דערזען, האָט ער געפרעגט דאָס ווייב זיינס:

— דאָס איז דער קונה דיינער?

— יאָ.

איצט האָט ער זיך שוין געוועגדעט גלייך צו פאַרבער'ן און אים אַ פרעג געטאָן:

— כודיאָ?! (איד).

אין פויערס קול האָט זיך נעפילט חוצפה און חוזק. פאַרבער איז געוואָרן אביסל צעטומלט. ער איז אבער באלד צו זיך געקומען און געענטפערט רואיק:

— כודיאָ.

דער פויער האָט אַ ברום געטאָן:

— אומעטום זענען זיי דאָ!

פאַרבער האָט פאַרשטאַנען, וואָס ער האָט געזאָגט. ער האָט אבער בשום אופן נישט געפונען די נויטיקע ווערטער אין זיין ארעם ביסל שפאַניש כדי אים ווי געהעריק אפצוענטפערן. איז ער אוועקגעגאַנגען פון דאָרט מיטן באשלום מער קיינמאל נישט איבערצוטרעטן די שוועל פון דער דאָזיקער שטוב. ער וועט טאָקע דאַרפן גיין אַ סך ווייטער. אבער ס'וועט זיך לוינען. אבי דעם פויערס פרצוף מער נישט אנצוקוקן.

דאָס איז אבער פאַרבער'ן נישט געלונגען. ווייל דער פויער פלעגט זיצן דורך די טעג אין דעם רעסטאָראַן. און אים אויסצומיידן איז פשוט געוען אוממעגלעך. אמאל האָט זיך אים אפילו אויסגעראַכט, אז דער פויער מאכט פאַר זיינע טרינק־חברים עפעס א בייסיקע באמערקונג אויף זיין חשבון בעת ער איז פאַרבייגענאַנגען. אריבערציען זיך אין א צווייטן האָטעל? אפשר גאָר אינגאַנצן זיך אומקערן קיין בועאָס איירעס?

איינמאל, וען פאַרבער האָט זיך אומגעקערט פון א שפאַציר ביים טייך און איז שוין געשטאַנען האָרט פאַרן האָטעל, האָט ער דערזען דעם פויער אים קומען אנטקענען. ער האָט אים געוואָלט אויסמיידן, פאַרקערעווען אין א זייט, נאָר יענער האָט ווי מיט א כיוון אים נאכגעפאָלגט. וואָס איז? וויל ער מיט אים אָנהויבן א געשלעג? מילא, ער וועט זיך נישט צוריקציען.

דער פויער איז שוין געשטאַנען פאַר אים. ער האָט געזאָגט:

— דער באלעבאָס פון רעסטאָראַן האָט מיר דערציילט, אז איר זענט פון פוילן. ס'איז אמת?

פאַרבער האָט נישט בדעה געהאַט אים צו ענטפערן; געפרואווט ווייטער גיין. דער פויער האָט אים אבער אָנגעכאַפט פאַרן ארעם און איבערגעחזר'ט די זעלבע פראַגע.

אים דערלאַננען אין די ציין אַריין? — ער איז דאָ א פּרעמדער. וועט ער זיך נישט קענען אויס'טענה'ן, וועט נישט קענען אויפקלערן. ענטשלאָסן אין אים פּטור וועלן.

— יאָ.

נאָר דעם פּויער איז עס נאָך געווען וויניק.

— פון וואַנען? פון וועלכן אָרט? — האָט ער געוואָלט וויסן.

— פון מזרח־נאָליציע. פון א קליין שטעטל ביי דער גרענעץ.

— אפשר פון מילניצע?

דאָ איז שוין פּאַרבער געוואָרן מבולבל און ער האָט געשטאַמלט.

— יאָ... פון מיל־ני־צע...

דער פּויער האָט מאַדנע א שמייכל געטאָן און געזאָגט שוין אויף אוקראַאיניש:

— איך שטאָם פון מילניצער דאַרף. ביסטו דאָך א זעמליאַק! — איז ער אריבער אויף דו.

פּאַרבער האָט זיך איצט טאַקע נע'חידוש'ט פּאַרווּאָס ער האָט זיך פּריער נישט געכאַפּט, אז דער פּויער זעט נישט אוים ווי א שפּאַנישער און נישט זוי אַן איטאַליענער, נאָר ווי א גוי פון זיין שטעטל מיט א הונט, וואָס בילט און בייסט, וואָס עסט וווייסן און פּעטן חזיר, וואָס האָט א צערקווע מיט הילצערנע געצן און אז מען גייט דורך איר פּאַרבייַ, דאַרף מען דריי מאָל אויספּשפּייען און דערביי זאָגן:

— שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא!

— און וועלן האָסטו צום לעצטן מאָל געזען דאָס שטעטל? — האָט דער פּויער געפרעגט.

— אין יאָר 1941.

— און ביז דעמאָלט זענען פּאַרגעקומען יערן דינסטיק ירידים און שלמהקע האָט פּאַרקויפט בראַנפן און יאנקל האָט געוואַווינען פּאָלש די תבואה פון די פּויערים?

פּאַרווּאָס האָט ער זיך פּאַרט געלאָזט אריינציען אין א שמועס מיט דעם נראָבן נפש? אָן א וואָרט ארויסצורעדן האָט ער זיך אויסגעדרייט און איז אַוועק. נאָכן אָפּגיין א הונדערט טריט, בעת ער האָט זיך אומגעקערט, האָט ער געזען שטיין דעם פּויער אויף דעם זעלבן אָרט, ווי עמעצער וואָלט דאָ דורכגעפּאָרן און אים אַראָפּגעזעצט פונם וואָגן.

אין עטלעכע טעג ארום האָט ער באַגעגנט אויף דער גאַס דעם פּויערס פּרוי. ער האָט זי באַגריסט און געוואָלט גיין ווייטער, נאָר זי האָט אים פּאַרהאַלטן.

— פּאַרווּאָס האָט איר אויפגעהערט קומען צו אונז? — האָט זי געפרעגט — איך וויים, אז מיין מאַן האָט אייך באַליידיקט. ער האָט נישט ליב קיין אידן. אָבער פון דעסטוועגן האָט ער מיך געפרעגט אויף אייך, צי איר זיינט נישט געווען ביי אונז. זענט איר טאַקע פון איין אָרט?

— יאָ, מיר שטאַמען פון דעם זעלבן שטעטל.

— זענען, הייסט עס, נישט אַלע מענטשן אַזעלכע ווי ער... און איך האָב געמיינט...

— דאָרט זענען געווען פאַרשידענע מענטשן.

— וועט איר שוין איצט קומען?

— איך ווייס נישט.

די פּויערטע האָט שוין נישט געוואָרט, נאָר געבעטן כּמעט מיט טרערן:

— איך ווייס, אַז ער איז אַ שוועכער מענטש. איך שטיי אויך אויס פון אים אַ סך צרות. איך מאַטער זיך אַזן איך לייד. איך בין אַ היגע אָזן ער איז פון ערגעץ ווייט. איך פאַרשטיי נישט זיין שפּראַך, ווייס נישט וואָס אים פעלט. איר זענט דאָך מיט אים פון דעם זעלבן לאַנד, פון דעם זעלבן שטעטל אפילו אָזן קענט זיין שפּראַך — קומט דעריבער צו אונז. העלפט מיר. אפשר דורך אייך וועט ער זיך בייטן אָזן זיך באַרואיקן...

ער האָט רחמנות באַקומען אויף דער פרוי אָזן איר צוגעזאָגט צו קומען. ער איז אָער נישט געקומען נישט אויפן צווייטן טאָג אָזן נישט אויפן דריטן טאָג. איז איינמאָל האָט ער באַגעגנט דעם פּויער ביים רעסטאָראַן. אפּנים, אַז ער האָט שוין דאָ אויף אים פריער געוואַרט.

— דו ווועסט איצט גיין מיט מיר אהיים — האָט ער געזאָגט באַרבער'ן — מיין ווייב האָט היינט אָפּגעקאָכט אַ מיטאָג ווי אין דער אַלטער היים. איך האָב זי אויסגעלערנט. מיר האָבן באַשלאָסן דיך צו פאַרבעטן מיט אונז צוזאַמען צו עסן.

פאַרבער איז מיט אים מיטגעגאַנגען. ווי די פּויערטע האָט אים דערזען, האָט זי זיך זייער דערפרייט. בעת זי האָט דערלאַנגט דעם אוקראַאינישן באַרשט, האָט דער פּויער געזאָגט:

— ווי דאָ קענען דעם מאַכן אַ גוטע זופּ? — ס'איז פשוט וואַסער. באַרזוך דעם באַרשט!

נאָר ער האָט זיך ערשט צערעדט, איז אַריין אין התלהבות, ווען דאָס ווייב זיינס האָט דערלאַנגט צום טיש די ווארעניקעס:

— זע די ווארעניקעס! קוק זיי אָן! פאַרזוך זיי! ווי האָט מיין ווייב געוואוסט ווי אזוי עפעס אַזוינס אָפּצוקאָכן? פון וואַנען זאָל זי טאָקע ווייסן? אפילו די אירן ווייסן דאָ נישט ווי אזוי צו מאַכן ווארעניקעס. איך האָב אמאָל געגעסן ווארעניקעס אין אַ אידישן רעסטאָראַן, איז ווי אזוי מיינסטו האָבן זיי אויסגעזען? — צוויי שטיקער טייג צונויפגעקלעפּט, כּמעט אָן קארטאָפל — אָן גרייוון און מיט ווייסע, נישט־געפּרעגלטע ציבעלעס. ווי געפעלן דיר אַזעלכע ווארעניקעס, אַה?

— פאַרבער האָט געגעסן די זופּ, די ווארעניקעס, נאָר וען ס'איז געקומען צום פלייש, האָט ער עס נישט געקענט נעמען אין מויל אַריין. ער האָט שוין געגעסן פלייש געקאָכט פון פראַנצויזן, ענגלענדער, אוזבעקן, נאָר ערשט דאָס דאָזיקע פלייש, האָט ער דערפילט, איז טריפה. דאָס איז נישט

סתם געקאכט חזיר־פלייש, נאר ווי מען וואלט פאר זיינע אויגן אפגעשניטן א שטיק פון א לעבעדיקן חזיר און אים עס דערלאנגט צום עסן.

יעדעס מאל האט דער פויער אנגענאסן פארבער'ן א פריש גלעזל און אז פארבער האט נישט ארויסגעווייזן קיין גרויסן חשק צום טרינקען, האט ער געזאגט:

— דו מעגסט טרינקען. ס'איז אמת'ער ברענפן. פארזוך, וועסטו זען! ער האט איבערגעקערט דאס גלעזל אין מויל אריין, זיך אפגעווישט די זואנסעס און ווייטער גערעדט:

— אלע טרינקען דא כמעט נאר ווין. ווען עמעצער טרינקט ווין, זואס זוערט ער? — א באבע. ער הויבט אן צו זינגען און ווי זיך מיט יעדן קושן. טרינקט ער אבער ברענפן — ווערט ער ערשט אויף אן אמת א מאן. ער ווי אלץ ארום צעברעכן, חרוב מאכן און מיט יעדן איינעם זיך שלאגן!

ער האט אלץ אונטערגערוקט פארבער'ן דאס גלעזל. פארבער האט יעדעם מאל א זוף געטאן, א לעק, און עס אוועקגעשטעלט. דער פויער האט זיך געכאפט:

— או, דו נארסט מיך אפ? א איד קען פארקויפן ברענפן, אבער נישט טרינקען!

זי האט זיך אנגערופן:

— דו רעדסט שוין ווידער אויף אידן?

— ניין, נישט נאר אויף אידן — די איטאליענער האב איך אויך נישט ליב. וואוהין זיי זאלן נישט פארווארפן ווערן — ארבעטן זיי זייער פליי־סיק. און זיי זינגען און זיי זענען פרייליך! העי, איד, נעם זיך נישט צופיל איבער, נישט נאר דיר האב איך פיינט, איך האב אויך פיינט אנדערע!

און ער האט א זעץ־געטאן מיט דער פויסט אין טיש, אז אלץ אויף אים האט אנגעהויבן זיך צו טרייסלען און ציטערן. ס'האט זיך געדאכט, אז דער טיש אליין וועט זיך באלד צעפליען אויף שטיקער. פארבער האט מורא באקומען, אז אט וועט דער פויער טאקע ווייזן, ווי ער האט פריער געזאגט, זואס עמעצער ווערט ווען ער טרינקט ברענפן. מען דארף זיך אפטראגן אין צייט.

דעם פויערס ווייב האט באמערקט, אז ער גרייט זיך אוועקצוגיין און אים געבעטן נאך צו בליבן. ווייזט אוים, אז זי האט נישט געוואלט זיין אליין מיטן מאן. קען זיין, אז בעת אזעלכע סצענעס לאזט ער צו איר אוים דעם כעס. זי האט מסתמא גערעכנט, אז בעת זיין אנוועזנהייט וועט ער זיך אביסל צוימען.

ער האט ווייטער געשריגן:

— אלע מאכן דא גלעזער: די אידן, די שפאניער, די איטאליענער, נאר נישט איך! ביי אונז איז אמאל געווען דאס סאמע טייערסטע די ערד. א שכן האט גע'הרג'עט דעם צווייטן מיט א קראמעסלע, וועלן יענער איז ארויס מיט זיין אקער אין דער בשותפות'דיקער מעשע. אוי דא איז פארא אזוי־

פיל ערד. נישט באַרבעטע ערד. איך האָב אַבער פון איר נישט קיין הנאה. איך פיל נישט קיין טעם, נישט אין די קאַרטאָפל נישט אין דעם קרויט און נישט אין די מייערן. דאָס וויסע ברויט איז קיין וויס ברויט נישט, אפילו דער חזיר איז דאָ נישט קיין חזיר — ער האָט אַ אידישן טעם.

ס'איז אריינגעקומען דער קוכער, וואָס ארבעט אין רעסטאָראַן. ער האָט געזאָגט דער פויערטע, אז דער באַלעבאָס זיינער האָט אים נעשיקט אהער נאָך הינער.

— וואָס פאר א הינער? — האָט די פויערטע געפרעגט א פארחידוש'טע. דער פויער האָט זיך אויף איר אויסגעבייזערט:

— גיב אים דריי הינער — און פרעג נישט מער!

זי איז ארויסגעגאנגען מיטן קוכער אין הויף אריין.

דער פויער האָט נעוואַרטשעט:

— זי מיינט אז דער באַלעבאָס פון רעסטאָראַן גיט צו טרינקען אומזיסט. זיך אַנגעשוידיקט, נישטאָ קיין נעלט — נעמט ער די הינער.

— זי איז צוריקגעקומען מיט פארווייניטע אויגן:

— באַלד האָבן מיר שוין נישט מער קיין הינער. דו פארטרינקסט אלץ. די גאנצע באַלעבאַטישקייט גייט צו־גרונט. וואָס וועט זיין דער סוף? ס'איז מער נישט געבליבן, ווי די אייניע קו.

— און זי — ראַף איך אויך נישט! איך טרינק נישט קיין מילך!

פון דעסטוועגן האָט אים די מעשה מיט די הינער אביסל אויסגעניכטערט. ס'האָט זיך אין אים דערוועקט א שולד־געפיל. ער האָט זיך דערפילט אָפּהענטיק. נאָך א ווייל האָט ער געזאָגט צום ווייב:

— איך בין מיד. איך וועל זיך צוליגן אביסל.

ער איז אוועק אין צווייטן צימער. נישט אויסגעדרייט אפילו דאָס פנים צו פארבערן, ווי ער וואָלט זיך בכלל אין צימער נישט געפונען.

פארבער איז אהיים געגאַנגען צו זיך אין האָטעל אריין און געקלערט, אז הינער האָבן אים געראַטעוועט פון א סקאַנדאַל. א דאַנק זיי האָט זיך אלץ נעענדיקט בשלום. דאָס דאַרף אים אָנלערנען איינמאָל פאר אלעמאָל אין דער דאָזיקער שטוב מער נישט אריינצוקומען.

אָבער מאָרגע, ער וויסט אַליין נישט פארוואָס, ס'האָט אים געצויגן צו יענער שטוב. איז עס אפשר צוליב דער שיינער און יונגער פרוי? — ניין. ער וויל טאָקע זען דעם פויער. ער האָט א געפיל, ווי צוויישן זיי וואָלט עפעס פארגעקומען און זיך נישט פארענדיקט. ווי א מענטש וואָלט געהוסט און געהוסט און נישט געקענט ארויסגעבן די ליחות. ער איז טאָקע צו אים נישט געגאַנגען, אָבער ער האָט אים באַגעגנט אין רעסטאָראַן.

ס'איז שוין דעמאָלט געווען שפעט אין דער נאַכט. קיין געסט זענען נישט געזעסן אויסער אים אַליין. ער איז געזעסן ביי א טישל, אויפן טישל — א פלעשל מיט א גלעזל, און האָט צו זיך אַליין עפעס גערעדט אויף א שפראַך, וואָס איז געווען געמישט פון שפאַניש און אוקראַאיניש. ווי ער

האָט פֿאַרבערן דערזען, האָט ער אַ ווייז געטאָן אויף אַ לייַדיק בענקל לעבן זיך.

— זעץ זיך.

פֿאַרבער האָט זיך אַוועקגעזעצט. דער פּויער האָט צו אים אָנגעהויבן רעדן, ווי זיי וואָלטן געהאַלטן אינמיטן אַ שמועס, וואָס איז נאָר וואָס אי־בערגעריסן געווען:

— פֿאַרוואָס איך זיץ דאָ כסדר? — ווייל איך האָב נישט קיין היים. ווייל איך האָב אַ ווייב וואָס הייסט אסתר. אַ אידישער נאָמען, נישט אזוי? יאָסי דעם שענקערס ווייב האָט געהייסן אסתר. אָבער שטאָמען דאָ פֿון אידן. זע די הינע קינדער: שוואַרצע האָר, שוואַרצע אויגן — אידישע קינדער. ס'איז זעלטן דאָ צו טרעפן אַ קינד מיט בלויע אויגן אין פּלאָקסענע האָר. איין אמת'ער קריסט איז דאָ פֿאַראָן, אַ פּראָוואָסלאַווענער — און דאָס בין איך. און איין מענטש רעדט דאָ אויף אַ מענטשלעכער שפּראַך — אויף אוקראַ־איניש — און דאָס בין איך. יאָ, דער צווייטער — ביסטו, אַ איד. זאָג אָבער, איז עס נישט קיין וווייטאָק? — איין מענטש פֿאַרשטייט דאָ מיין שפּראַך און דער איז דווקא אַ איד!

ער האָט זיך אָנגענאָסן אַ גלעזל, איבערגעקערט אין מויל אַריין און וווייטער גערעדט:

— אַז מיין גאָנץ לעבן האָב איך צו טאָן מיט אידן. נאָך פון די קינדער־יאָרן. מיין שוועסטער איז געווען אַ דינסט ביי אַ אידן. דאָרט ביים אידן, וואו זי האָט געדינט, פֿלעגט זי רייבן די פּאָדלאָגע, וואָשן די קויטיקע וועש, ארויסטראָגן דאָס טעפּל פון די קינדער, נאָר אַז זי פֿלעגט צו אונז קומען זונטיק, אָדער אין אַ חגא, האָט זי זיך נעפּירט ווי אַ פּריצה. זי האָט גע־וואָלט, אַז אַלע אין שטוב זאָלן זי באַדינען. איך בין געווען בייז אויף איר, נאָר כאָטש אזוי האָב איך מיך אָרום איר געדרייט. פֿאַרוואָס? — ווייל זי פֿלעגט ברענגען פון אידישן בעל־הבית חלה און איך האָב ליב געהאַט חלה. פֿשוט אויסגענאַנגען נאָך אַ "שטיקל חלה"! ביז איך האָב באַשלאָסן זיך צו מאַכן זעלבסטשטענדיק. איך וועל אַליין גיין מיר נעמען חלה ביי די אידן. ווי אזוי? — איך וועל שבת אינדערפרי גיין איינהייצן אין זייערע הרובעס, וועט מען מיר דאָרפן געבן חלה. האָט אָבער קיין שום איד נישט געוואָלט מיך צולאָזן, ווייל ס'איז שוין געווען אַן אָלטער הרובע־הייצער, מיקאָלע. איך האָב אייך תמיד פּיינט געהאַט און תמיד צו אייך געדאַרפט און אייך געזוכט. אזא הינטישע דאָליע!

פֿאַרבער איז געזעסן אָפּגעגן אים און אויסגעהערט. נישט נאָר איצט, נאָר די גאָנצע צייט, וועט ער האָט באַגעגנט דעם פּויער, האָט ער אים גע־לאָזט זיך אויסבישוועווען אָן אַליין געשווינגן. ער האָט אָנגענומען מיט דער האַנט אַ פּיסל פון טישל, ווי מען גיט אַ פּרוי בעת די וווייען אין דער האַנט אריין עפּעס אין וואָס זיך אָנצוהאַלטן, אין וואָס איינצוקלאַמערן זיך, ס'וואָל איר זיין גרינגער אריבערצוטראָגן די וווייטאָקן — און ער האָט געזאָגט:

— איך האָב דיך פּיינט, אָבער אויך מיך האָט כסדר געצוויגן צו דיר.

מיר זענען ביידע נישט געווען אין שטעטל בעת די אידן זענען דאָרט אומ־
געבראַכט געוואָרן. ס'האָט זיך אָבער גערַאטעוועט איין איד און ער האָט מיר
אַלץ דערציילט. די דייטשן האָבן צונויפגעטריבן אַלע אידן פון שטעטל
אויפן בית־עולם און דיין טאַטע־מאַמע, דיינע ברידער, דיינע שוועסטער,
דיינע קרובים, שכנים און פריינט האָבן מיט שטעקנס, מיט דרעננלאָך און
שטיקער אייזן זיי צעשלאָגן, די קעפ צעשפאַלטן, די בייכער אויפגעריסן.
דערנאָך האָבן זיי זיך גלאָזט איבער די פוסטע שטיבער, גערַאבעוועט און
שפעטער זיך געמאַכט א סעודה אויף דריי טעג און דריי נעכט — אויסגע־
לייקט די אידישע שענקען און קראָמען — און געפרעסן און געטרונקען!

דער פויער האָט אויסגעהערט פאַרבער'ן און זיינע אויגן האָבן זיך אים
אָנגעצונדן מיט א גרין פייערל. ער האָט געפיבערט:

— אזוי!... אזוי!... זיי האָבן זיך דערוואַרט אַזא טאָג! ווי איך בין
זיי מקנא! זיי האָבן געהרג'עט, גערויבט, פאַרגוואַלדיקט — טערן און
בלוט, געשרייען און געוואַלדן — אין דערנאָך אַזא סעודה! און איך בין דע־
מאָלט דאָרט נישט געווען!

פאַרבער האָט זיך אויפגעשטעלט. זיין פנים, ווי דאָס גאַנצע בלוט
נואָלט פון דאָרט אויסגערונען. ער איז צוגעקומען צום פויער נאָר נאָענט
אין אים אריינגערעדט כמעט אין פּנים אַריין:

— ווי איך האָב דיך דערזען, האָב איך גלייך דערפילט, אז דאָס האָסטו
געדאַרפט זיין דער, ווָאס האָט מיר געדאַרפט דערלאַנגען מיט א שטיק אייזן
איבערן קאָפּ און מיר צעשפאַלטן דעם מוח. איך בין אָבער פאַר דער שחיטה
אַנטלאָפן פין שטעטל און דו ביסט נאָך מיט יאָרן פּריער פון דאָרט אַוועק־
געפאָרן. אזוי ארום האָבן מיר זיך אויסגעמיטן. דו גייסט אָבער כסדר
ארום, ווי עפעס וואָלט דיר געפעלט: ס'פעלט דיר מיין בלוט. דו האָסט
עס נישט באַקומען, פּרואווירט זיך שטיל דעם דאָרשט מיט ברַאנפן. איך בין
נאָך דער מלחמה געווען אין עטלעכע לענדער. איצט בין איך געקומען
אהער. פאַר דער צייט האָב איך געזומען א פרוי און האָב שוין מיט איר
א קינד, ווָאס טראָגט דעם נאָמען פון מיין טאַטן, און אזוי האָבן געטאָן אנ־
דערע, מיינע חברים, ווָאס האָבן זיך גערַאטעוועט. נאָר דו — דו האָסט
אין דער פרעמד פאַרלוירן דאָס פנים פון א מענטש! דו ווערסט פאַרברענט
פון ברַאנפן, די צעפאַלסט זיך, די גייסט אונטער!

דער פויער האָט מיט געבייטע פויסטן זיך געוואָרפן אויף פאַרבער'ן
און געשריבן:

— שוויג, פאַרשיווער איד! איך וועל דיר די מאָרדע צעהאַקן!

נאָך איידער ער האָט באַווייזן אַראָפּצולאָזן זיין פויסט אויף פאַר־
בער'ס קאָפּ, האָט ינער אים געגעבן אַזא שטויס אין די ריפּן, אז ער האָט
זיך איבערגעקערט. דער פויער האָט זיך געפרואווט אויפהויבן, נאָר פאַר־
בער האָט אים ווידער דערלאַנגט מיט דער פויסט. דער באַלעבאָס פון רע־
טאַראַן איז צוגעלאָפן און קוים זיי פאַנאַנדערגעריסן.

אויף־צו־מאַרגנס איז געווען זונטיק. צו פאַרבערן זענען געקומען צו־גאַסט זיין ווייב און קינד. די גאַנצע משפּחה האָט זיך באַלד געלאָזט אין שכנות'דיקן וועלדל. פאַרבער האָט זיך געשפּילט מיטן קינד אין באַהעל־טעניש. דאָס קינד האָט זיך געשטעלט יעדעס מאָל הינטער אַן אַנדערן בוים און ער האָט עס כלומרשט געזוכט און געזוכט. האָט ער עס ענדלעך געפונען, איז די פרייד געווען אין לשער. נאָך דעם, ווי דאָס קינד איז מיד געוואָרן, האָט ער צוגעלייגט שלאָפן און זיך לעבן אים אַוועקגעשטעלט, געקוקט אויף זיין פּנימ'ל, וואָס פון טאָג צו טאָג ווערט עס אויף זיין אייגענעם פּנים ענלעך.

ווי ס'איז געוואָרן אַוונט, איז ער געגאַנגען באַגלייטן ווייב און קינד צו דער באַן. פלוצעם האָט ער געזען דעם פּויער קומען אַנטקעגן. צוערשט האָט פאַרבער אַ ציטער געטאָן, ווי ער וואָלט פאַר זיך דערזען אַ געשפּענסט, נאָר באַלד האָט ער אַ נעם־געטאָן דאָס אינגעלע אויף די הענט, אויפֿעהויבן עס הויך, און דורכגעגאַנגען דורכן פּויער, אזוי ווי ער וואָלט געטראָגן אַ פּאָן, אַ פּאָן פון נצחון איבער דעם שונא.

Use lo Apropiado Para Su

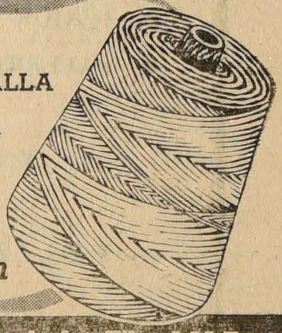
INDUSTRIA

Hilos

BRAZOS

mayor producción
y menor costo.

TOMAS B. BESOSA

ALMACEN DE SEDERIA Y QUINCALLA

AGUIAR 560 - TELFS. ML-1905 - M-7983 - HABANA

Surtido completo de Cordelería
de Algodón, Jarcia e
Hilos de Nylon

Distribuidores Exclusivos de los Hilos LILY

Azze Hosiery Mills, S. A.

FABRICANTES DE

Once — Once

Enamorados No. 165 (Santos Suárez)

Teléfonos I-8585 e I-8586

presentan:

- NYLON MALLA TROPIKAL
- NYLON MAGICO
- COLORAMA
- TEJIDO MULTI-PLY
- PUNTO RETENIDO
- NYLON BORADO
- TEJIDO INGRAIN
- JUNIOR
- BALLERINA

Y UNICOS CON TRIPLE VIDA

FELIZ AÑO NUEVO 5716

אונזער אידיש פרויען־וועלט צום יאָר תשט"ז

פון בעלא טערנער

◆

דער לוח — ערשט ניט לאַנג דוכט זיך פון מיין אייגענער האַנט אויף דער וואַנט אויפגעהאַנגען, האַט אַנגעהויבן דינער און מאַגערער ווערן, פון טאָג צו טאָג; דרויי הונדערט מיט פיר און פופציק בלעטלעך און א בלעטלע מיינט איין טאָג פון דעם יאָר.

און אזוי רייסט מען נאָכלעסיק יערן טאָג א בלעטלע אַראָפּ. איר קוקט זיך ניט אַרום און באַמערקט אפילו ניט, ווי דער לוח ווערט דינער. ערשט ווען עס קומט צום לעצטן חודש אלול, באַמערקט איר פלוצים, ווי בלויז אייניציקע בלעטלעך זענען פון לוח געבליבן. דאָס מיינט, אַז א יאָר א גאַנץ איז אַוועקגעגאַנגען און עס איז אייך שווער צו גלויבן, אזוי גיך, אזוי אומבאַמערקט. גיכער זעט עס אייך אוים ווי א ווינטל האַט דורכגעשוועבט, און אויגנבליקלעך צעבלאָזן די אַלע בלעטלעך אין דורך זיי אַוועקגעטראָגן אזוי ווייט די טעג פון א גאַנץ יאָר.

אייניציקע, בלויז אייניציקע בלעטלעך, אויף דעם הייַ־יעריקן לוח געבליבן און זיי זענען אוים ווי אייניציקע בלעטלעך אויף דעם בוים אין הערבסט, וועלכער שטייט א אויסגעטאַנער פון זיין זומערדיקן גרינעם מלבוש. און אין האַרבסטיקע הויליקייט וואַרט ער אויף דעם אָנקום פון א נייער ציַיט. אין אונזערע אַלטע מקומות, פלעגט טרויעריק ווערן אויפן האַרץ, צו זען אַזא בוים וואַרטנדיק און שטרעקנדיק זיינע הויליע צווייגן צו די הויכקייטן פון די הימלען, ווי בעטנדיק אַז עס זאָל וואָס גיכער שוין א שניי אָנפאַלן און צודעקן די הויליקייט, די נאַקעטקייט. אין וואַרעמע טראָפישע לענדער זענען פאַראַן בוימער וועלכע זענען שטענדיק גרין און פאַראַן אַנדערע, וועלכע בייטן זייער גרינעם לבוש, אין געוויסע ציַיטן פון יאָר. אין דעם מענטשלעכן לעבן איז ניט פאַראַן אַזא זאַך וואָס מיינט צוריקקום פון יוגנט, פון באַנייאונג. און דער לעצ־

טער בלעטל פון לוח ווייזט אונז ווי מיט א קאלטן בייזן פינגער אן אז: א יאר איז ערשט נאר וואס נעקומען, געווען, אוועקגעגאנגען און ניטא. א יאר א נייעם ברענגט עס. און ניין רבותי! ניט ווי א בוים איז דער מענטש. וועז א יאר גייט אוועק קומט עס שוין מער ניט צוריק. און מיט יעדן יאר וואס גייט אוועק ווערן מיר פרויען גרעסערע פארלייקענער און גנבים. אט טאקע די יארעלאך וואס פליען זיך אזוי אוועק, זיי זענען שולדיק, ווייל זיי מאכן אונז פון יאר צו יאר פאר גרעסערע גנבים... מיר גנב'נען ביי זיך אט די יארעלאך. איר לאכט? לאכט, לאכט, זאל אייך וואויל באקומען.

אבער צוזאמען מיט רעכענען די יארן וואס גייען אוועק, אין אט די טעג פאר דעם אנקומען פון דעם נייעם יאר תשט"ז לאמיר א קוק טאן צוריק, אויף די טריט וואס מיר האבן געמאכט אין דעם פארגאנגענעם יאר תשט"ו און זען דעם סך־הכל, מיט וואס מיר גייען אריין אין דעם נייעם יאר, וואס קומט איצט אן. לאמיר פארצייכענען אייניקע מערקווירדיקע און אינטערעסאנטע געשעעניש פון אונזער אריש פרויען וועלט, פון דער גרויסער אידישער וועלט און פון אונזער ישוב קובא.

:: :: ::

איך דענק, אז די מערקווירדיקסטע געשעעניש אין אונזער פרויען וועלט אין די היינטיקע טעג איז דער פאל, וואס אין איינעם פון די אידישע טעמפלען, אין א שטאט פון די פאריניקטע שטאטן, וועט היינטיקע ימים נוראים, א יונגע פרוי, א מוטער פון פיר קינדער, דאוונען אלס חזן און אפריכטן אלע תפילות. וועגן דער וויכטיקער געשעעניש פון א פרוי־חזן איז זייער פיל געשריבן און קאמענטירט געוואָרן אין דער אמעריקאנער אידישער פרעסע. איך וועל זאגן דעם אמת, כ'וויים ניט צו איז עס אזא נרויסע דערגרייכונג און צו מיר פרויען באדארפן דערמיט זיך פרייען און איבערנעמען. אבער טשיקאווע איז עס געווים. דער בית המדרש און בית הכנסת, זענען אין אמאליקע יארן נעוועז מיט א גרויסע מחיצה אפגעצוימט פאר אונז פרויען. דאוונענען איז פאר א פרוי ניט, ווי פאר א מאן, געווען א מוז־זאך. מ'קען זאגן אז מען האט די פרוי בעסער געוואלט האלטן ווייט פון אט די זאכן. פרויען האבן זיך אליין געריסן צו דאוונען, צו גיין אין שול. זי האט ווי געוואלט באווייזן אז זי איז גאטס באשעפעניש און זי קען אויך בעטן לויבן גאט. און הלמאי זאל איך זאגן, עס וואלט געווען ביז גאר אינטערעסאנט זען און הערן א פרוי וואס שטעלט זיך אוועק דאוונען ראש השנה און יום כיפור. איך שטעל מיר פאר די צארטע פרויען שטים וועלכע דאוונט מיט קהל און זאגט די תפילה:

„אלהי נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה, אתה יצרת, אתה נפחתה בי ואתה משמרה בקרבי ואתה עתיד לטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבא" — („גאט! די נשמה וועלכע דו האסט נעגעבן אין מיר איז א ריינע, דו האסט איר באשאפן דו האסט איר אריינגעבלאזן אין מיר, און דו ביסט איר היטער אין מיר").

איך פרואו מיר פארשטעלן ווי אזוי עס קענען ארויסקומען אט די וועלטער פון דעם צארטן מויל פון א פרוי.

א פרוי וועלכע באדארף גלייך נאך דער תפילה, הערן ווי אזוי מענער מאכן די ברכה „שלא עשני אשה". אין מחזור איז אונטער דער ברכה אנ־ געשריבן אז: „נשים אומרות" פרויען זאגן: ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם שעשני כרצונו". עס חייסט אז די פרוי באדארף בענטשן נאט, אונזער גאט, דעם מלך פון דער וועלט, וואס ער האט אונז פרויען באשאפן ווי זיין ווילן.

מיר פרויען איבער דער יוועלט ווייסן טאקע ניט, צו עס איז עפעס א וויכטיקע דערגרייכונג, און מיר ווייסן ניט, צו באדארפן מיר זיך פריין דער־ מיט און גרויסן זיך מיט דער מערק־ ווירדיקער געשעעניש. אבער איינס איז זיכער, אז די מענער מתפּללים פון יענעם טעמפּל בלייבט קיין אנדער ברירה ניט איצט, ווי נאכצוזאגן „אמן" א פרויי־חזן. און אט דאס אליין איז אפשר א דערגרייכונג.

:: :: ::

פון עין הרוד, ישראל, שרייבט א פרוי וועגן דעם גרויסן יום טוב פון באשטימען דעם מיטערם־טאג אין חיפה. זי שרייבט וועגן דעם דורכגע־ פירטן „יום האם" יום טוב.

די פרוי וועלכע שרייבט, וועגן דער וויכטיקער געשעעניש איז א ישראל מיטער וועלכע האט אירע צוויי זין פאר׳לירן אין דער מלחמה־השחרור פון ישראל. די יונגע צוויי קינדער האבן אוועקגעגעבן זייערע בלייענדע לעבנס פאר דער באפרייאונג פון דעם לאנד. די נעמען פון די העלדישע צוויי זין זיין פרטים פון זייער אינטערעסאנט יונג לעבן פון ישראל געבויהרענע נע־ פינען מיר אין די „גוילי אש".

מיט א פארכאפטן אטעם האב איך נעלייענט דער ישראל־מיטערם ווער־ טער וועגן דעם גרויסן יום טוב פון „יום האם"־פייערונג אין חיפה. זי שילדערט די פיל פארביקייט פון אט דעם יום טוב, ווי טויזנטער מאמעס שטראמען פון אלע זייטן צום קבלת־פנים פון דעם ראש־העיר, אבא חושי. ווי עטלעכע ארקעסטערס האבן געשפילט און ווי אויפן רעגנדיקן נאכן אספאלט האט זיך געביל׳דעט א קייט פון טאנצנדיקע. זי דערציילט ווי א יערער מוטער, האבן די קינדער פון די שפיל־פלעצער און קלובן פון דער עירית תורה, דערלאנגט א בינטל בלו־ מען אין א פאפיר זעקעלע און זי זאגט אז עס איז געווען איבערראשנד וואס צו־ זאמען מיט דער מתנה האבן זיי נאך צוגעגעבן א דאנק ווארט „תודה לך".

די מוטער פון עין חרוד שרייבט, אז די הויפט שמחה פון דער „יום האם" ייערונג האט נעהערשט אין גרויסן זאל אויפן צווייטן שטאק פון דעם עיריה־בנין, וואו דער מעיאר פון חיפה האט געעפנט די פייערונג מיט א קורצער רעדע צו די מאמעס. און אז צו די קלאנגען פון דער לוסטיקער מר־ זיק פון א ארקעסטער פון יונגטלעכע פון דעם „בית חינוך פאר פארלאזענע קינדער", האבן מוטערס זיך אנגע־ שלאסן אין איין קרייז, נאכן צווייטן, אלט און יונג, מיט קינדער און אי־ניקלעך געטאנצט צוזאמען. אויך די נבֿרת חושי, די פרוי פון מיעאר, האט זיך אנגעשלאסן אין די טאנצנדיקע.

דער ראש־העיר האט דערקלערט אז ער האט באשטימט דעם מוטער׳ס טאג אויף חנוכה, וויל לויט דער אידישער טראדיציע איז עס דער פאסיקסטער טאג פאר דעם „יום האם", וויל חנה מיט אירע זיבן זין איז פאר אונז דער

סימבאל פון דער אידישער מוטער פון אייביקע דורות. דער חיפה'ער שטאט וואס איז פארשריבן געווארן אין „ספר הזהב" פון „קרן קימת לישראל" ווי א צייכן פון דאנקבארקייט פאר באשטימען דער מוטער־טאג יום טוב.

מיר אידישע פרויען פון די תפוצות באגרייפן די איניציאטיוו פון חיפה'ער שטאט ראט און דריקן אויס דעם האר־ציקסטן וואונטש, אז ניט נאר אין חיפה נאר איבער גאנץ מדינת ישריל זאל געפייערט ווערן דער מוטער'ס־טאג. ווייל דו, ישראל מוטער, ביזט מער ווי אלע אנדערע מאמעס פין כל אומות העולם, ראוי צו א טאג פון יום טוב. א טאג פון פרייד, אנערקענונג און דאנקבארקייט.

דו, ישראל מאמע, ביזט ווערט צו מראגן די קרוין מיטן סימבאל פון דער אייביקער ליבער אידישער מאמע.

:: :: ::

נאך א וויכטיקער אמט איז פארנו־מען געווארן פון א נאר וויכטיקער פרוי. עס איז ניט קיין נייעס אז פרויען אין ישראל זענען אויף גאר וויכטיקע פאכזנס ווי אין דער רעגירונג און ווי א ערע וויכטיקע אמטן. אבער לצטנס איז צו א פרוי אין ישראל גע־נעבן געווארן דער אמט פון מיניסטער אין איינע פון די גרויסע שטעט. יתברכו עמים בבנותיך ישראל.

:: :: ::

צוזאמען מיט די לעצטע געשעענישן און אומרוען ביי די ישראל גרעניצן, די בלוטיקע אינצידענטן אין עזה פאס, לייענען מיר אויך אין דער פרעסע גע־שעענישן אין אונזער וויבערישער מאדע וועלט. עס איז איצט דער הארבסט סעזאן און אין די פאריניק־טע שטאטן קומען פאר פיל מאדע אויסשטעלונגען. א מאדע קאלעק־פאנדענטין שרייבט און אינפארמירט דער פרויען וועלט וועגן די גאר לעצטע נייעסן אין דער מאדע וועלט. זי שילדערט אונז אן א שיעור זאכן וואס זי האט געזען. און זי דערציילט אונז פון דעם גרויסן איינפלוס אויף די נייע מאדעס, פון דעם לאנד פון די פיראמידן. עס זענען פון מאדע עקספערטן און צייכענער אויפגעכאפט נעווארן די טיפישע עגיפטישע טוניקעס. נאר א סך טוניקעס — אט אזעלכע ווי מען פלעגט אין דער אלטער היים רופן „כאטא נא כאטינקא". אויך זענען שטארק אין דער מאדע איצט סחורות, וועלכע זענען געמאלן מיט עגיפטישע מאטיוון. סצענעס פון מענטשן ארום די פיראמידן. יענע עגיפטישע פי־ראמידן געשאפענע דורך דעם שוויים און בלוט פון אידישע קנעכט אין דעם מצרים פון די אלטע פרעה'ס. וואלט אזא ספינקס געקענט דעם פיסק עפע־נען, וואלט ער געקענט א סך נאר א סך דערציילן וועגן דער אידישער קנעכטשאפט און מארטירערטום. איך האב אין האנט געהאלטן אזא סחורה מיט מצרישע פיראמידן געמאלן, אויך אזא וואס איז געמאלן מיט האלב נא־קעטע מענטשן וואס טראגן גרויסע שייינער אויף זייערע קעפ און אקסל. איך האב געהאלטן א שטיקל סחורה און געזען די אויגן פון דעם ספינקס קלאר און דייטלעך געמאלן. זיי האבן געקוקט צו מיר די אויגן פון דעם שטומען עגיפטישן ספינקס און דאכט זיך וואס? א שטיקל געמאלענע סחורה, א שמאטע, אין מיינע אויגן האט ער אויסגעזען ווי א שטיק פאר־

מעם. אוראלטער פארמעט און דורך די שטיין קאליר געמאלענע אויגן האב איך געזען די בלוטיקע טרויעריקע געשיכטע פון יענע אלעע ציין, וועו אידן האבן געבויט דאם לאנד פון די פיראמידן.

אין אונזערע היינטיקע טעג, וועו די אידישע נשמה איבער דער גאנצער וועלט פלאטערט מיט זארג פון די אומרועו אוו בלוטיקע איינצידענצן ביי די נרעניצן אין ישראל, וועו מיר פילן, מיט דעם גאנצן טיפן באוואוסטזיין די אלטע אוו נייע עניפטישע שנאה צו אונז, איז עס צו אונז אידישע פרויען, אפילו צו די גאר פארקאכטע אוו מאדע געטינס דינערינס, ניט צום האלצן די עניפטישע מאדע פון טאפל־טע טוניקעס אוו אפשטויסנד מיאוס, ועען אונז אוים די עניפטישע מאטיוון אויסנעמאלן אויף פארשידענארליי סחורות, פון היי יעריקע קליידער מאדעס אין אונזער פרויען וועלט.

:: :: ::

אוו פון די פרויען נייעסן אונזערע איבער דער וועלט, לאמיר אקארשט זיך א קער טאן צו אונזער קליין אוו היימיש וועלטל. אונזער אידיש פרויען וועלטל אויף דעם קליינעם זוניקן אינדזעלע קובא. וואסזשע הערט מען אין אונזער פרויען וועלטל פון דעם קליינעם אידישן ישוב? מיט וואס קו־מען מיר צום שוועל פון דעם אנקו־מענדן נייעם יאר תשט"ז? וואס הערט כען אין אינזערע פרויען אינס־טיטוציעס אין ארגאניזאציעס?

דער אידישער פרויען פארויו, ווי אין אלע פארנאנגענע יארן גייט אן מיט זיין הילפס ארבעט. די פרויען אק־טיוויסטנס זענען אין א שטענדיקער אנשטרענגונג, נאכצוקומען מיט הילף פאר די נויטן פון ארעמע פאמיליעס. די ליי־קאסע ביים פרויען פארויו איז אקטיוו אלס קאנסטרוקטיווע הילף נעבערין די קליינע סוחרים. אוו איז ווי אלעמאל טעטיק אויף דעם נעביט פון נעבן אן פראצענטיקע הלוואות. פארואו אויך א הילפס אינסטיטוציע פון ספרדישן סעקטאר וואס רופט זיך „לא בוענא וואלונטאד". פון אמעריקאנ־ער סעקטאר איז טעטיק אויפן פילאנ־טראפישן נעביט די „מנורה סיסטער־הוד". אויף דעם נעביט פון חינוך, איז פארטרעטן מיט נאר וויכטיקע אק־טיוויטעטן, דער „מוטער־פארבאנד" ביי דער אידישער אויטאנאמער שול פון צענטער. פרויען וועלכע זענען באמת ווערט פיל לויב פאר, זייערע אק־טיוויטעטן. אויך ביי דעם אינסטיטוט „תחכמוני" זענען פרויען טעטיק אוו העלפן ארוים ביים נעבן קינדער אי־דישן חינוך, אידישע דערציאונג.

:: :: ::

די ציוניסטישע פרויען ארגאניזא־ציע „וויצא" אין קובא האט דערגרייכט צו „בר־מצוה". עס וואלט נעווען נע־וואונטשן, צו אט דער געלענגהיים, פון דרייצן יאר „וויצא" אין קובא ארויסצוגעבן א ספעציעלע אויסגאבע, וועלכע זאל אפשפיגלען אוו נעבן א ריכטיקן בילד פון „וויצא" אקטי־ויטעטן אין משך פון דרייצן יאר. אוו אזוי אפציכענען בכבוד דעם סים־באלישן דאטום. אבער „וויצא" מיט איר אינטענסיווער אוו אלעמאל אויס־געברייטערטע אקטיוויטעטן, מיט אנ־שטרענגונג צו פארגרעסערן מיטגלי־דערשאפט אוו געיעג נאך גריסערע אוו מער באשטייערונגן, בכדי צו קע־

נען נאכקומען די בודזשעט התחייבות; די זאָרג מיט וועלכער מיר וועלן אליאנסירט דורך דער „וויצא" אין ישראל — איז אונז אפילו אוממעגלעך לעך געווען צו נעמען אויפן געדאנק דעם לוקסוס פון א אויסגאבע. ארויסגעבן א זשורנאל איז פארבונדן מיט א גאר גרויסער סומע, און ארבעט, צייט אזן מי באדארף אויך נעמוג אריינגעלייגט ווערן אין אזא ארבעט. איז עס דערווייל איבערגעלאזט נעווארן עד יבוא יום און מיר וועלן קענען זיך דערלויבן עס צו טאן.

צוואמען מיט דעם אפשלום פון די „וויצא" אקטיוויטעטן פאר די זומער חדשים איז אפגעשיקט געווארן די צווייטע טייל פון דעם בודזשעט. אזיך א פיינער טראנספארט פון קליידער אין וועש, איז היי יאר פונקט ווי אין פארגאנגענע יארן אפגעשיקט געווארן צו „וויצא" אין ישראל.

„וויצא" אונטערנעמונגען, האבן זיך אויסגעצייכנט מיט א פארגרעסערטער צאל באזוכערינס און פיינע פראגראמען. צי היי - יעריקע אונטערנעמונגען האבן מיר געהאט ביי אונז וייער חשובע געסט, אנהויבנדיק מיט זיין עכסעלענץ דער ישראל-מיניסטער דר' יוסף קסרי און גברת קיסרי, אדון יוסף טכארניצקי שליח פון קרן היסוד המגבית המאוחדת אין ירושלים און גברת סאפי טכארניצקי. מיר האבן אויך געהאט א אונטערנעמונג מיט אדון וויליי טכארניצקי אלס רעדנער. אדון גרייוועד, שליח פון קרן קימת לישראל. זיין עקסעלענץ ישראל קאמוניקאציע מיניסטער יוסף בורג. אדון יצחק המאירי ע"ה שליח פון באנד דרייוו און פארטרעטער פון דער פילם „דאם בערג 24 ענטפערט ניט" איז געווען אונזער גאסט דערנער ביי א „וויצא" אוונט.

צווייי זומער חדשים וועלכע וועלן פראקטאמירט ווי וואקאציע חדשים, זענען אויך ניט געווען קיין פולשטענדיקע וואקאציע און רו. אין אנבליק פון אינטענסיוון דרוק פון די חברות פון „וויצא" אין ישראל און דעם אליארם פון פארגרעסערן דעם בודזשעט האבן מיר אונטערגענומען א אקטיוויטעט פאר די צווייי וואקאציע חדשים. „וויצא" האט באקומען א מתנה א לופט-קילער אפפאראט אויף אויסצופלעטן. אין דירעקטיווע חברות צוזאמען מיט חברות פון סוב-קאמיטעט, האבן זיך געלאזט איבער די הייסע צעגליטע זומערדיקע גאסן צו פארקויפן די דאלארדיקע פלעט-בילעטן. ווי עס איז מיר איבערגעגעבן געווארן איז ביז איצטער געשאפן געווארן פינף הונדערט דאלער.

נאר א סך קארעספאנדענץ איז אנגעקומען, אין די לעצטע וואכן פון ישראל. א חוץ דעם בריוו מיט דער אויפפארערונג צו פארגרעסערן אונזער יערלעכן בודזשעט, איז אויך געווען א בריוו וועלכער האט אויפגעפאדערט אונז דורכצוקירן א ראש השנה אקציע, א זאך וואס מיר האבן ניט געקענט דורכפירן, רעכענערייך זיך מיט די אינסטיטיוציעס, וועלכע פירן שוין יארן אין יארים אקציעס דורך זייערע ימים נוראים אקציעס אין די שולן. עס איז געענטפערט געווארן אין ישראל, אז מיר וועלן זיך באמיען און אויסנוצן זייער ראש השנה אפיל ביי דער אקציע פון „חודש פון אידישן קינד", וועלכע איז די ערשטע און גרעסטע אקציע פון די „וויצא" אקטיוויטעטן.

אויך האבן מיר אין די לעצטע חדשים אפגעהאלטן זיצונגען פון די

חברות פון עקזעקוטיוו און די חברות וועלכע שטייען אין פֿאַרבינדונג מיט אַנדערע סעקציעס און גרופּעס. א זיכונג איז אויך אָפּגעהאַלטן געוואָרן פון דער קולטור־קאָמיסיע. און פון די טרעפונגען פון א גרעסערער צאָל חברות איז אויסגעאַרבעט געוואָרן, א אַרבעטס פּראָגראַם פאַרן גאַנצן קורס מענדן יאָר. דער פּלאַן פון ארבעט איז אָפּגעדרוקט געוואָרן אויסנוצנדיק — צוליב עקאָנאָמיע — דעם מאַטעריאַל פון א לשנה טובה, וואָס ווערט אַרויסגעשיקט אַלע יאָר צו אַלע חברות פון „וויצא" און צו אַלע אינסטיטוציעס. די אונטערנעמונגען פון „וויצא" זענען אויסגעשטעלט מיט דורכנעשטודירטע און אויסגערעכנטע דאָטעס, האָבנדיק אין זיכטן טראַדיציאָנעלע אידישע יום טובים, ווי: פּסח, יום העצמאות, חנוכה, פּורים און אַנדערע ווייכטיקע דאָטעס פון אונזער אידישן לעבן.

אין דער לעצטער וואָך האָט „וויצא" אָפּגעהאַלטן איר ערשטע און גרעסערע זיצונג פון נאָך די זומער־וואַקאַציעס. איבער פערציק פרייען אָפּגעבראָכענע פון זון, אָנגעזאַפּט מיט פרישער יום־לופט, אויסגעפּוצט אין פרישע העלע זומערדיקע קלייַדער, האָבן אנגעפילט מיט אמת'דיקער יום־טוב'דיקייט דעם בית עם, אויף פּראַדאַ 260.

אויך האָבן מיר מיט יום טוב פּרייד מקבל פּנים געווען ביי דער ערשטער זיצונג אונזער חברה סאילא לעווין, וועלכע האָט זיך צוריקגעקערט פון א באזוך אין ישראל און געבראַכט פאַר אונז א גרוס פון אלע וואָס זי האָט געזען אין געהערט. האָבן „וויצא" חברות צוגעגרייט א בופעט מיט געשמאַקע הייסיש געמאַכטע געבעקסן. פּשוט מעדני מלכים. פאַרשידענע פרוכטן און שיינע פרישע דופטענדע בלומען וועלכע האָבן דערגענצט די יום טובדיקע אויפֿרעדנונג.

מיט אויפֿגעהאַלטענעם אָטעם האָבן חברות געקוקט דעם גאַסט אין מויל. א גרוס פון אונזער „בית קובה". „מעון ילדים" א קינדער היים אין דער מעברה תלפיות אין ירושלים. בילדער פון דעם הויז מיט דעם שילד בייַם טיר פון אריינגאַנג און חברה לעווין דערציילט:

„זעקס חדרים פאַרמאַגט דאָס הויז פון „בית קובה". איר קומט אַריין אין ערשטן חדר און איר זעט קינדער קראַנקע, פאַר דער צייט געבוירענע, קינדער אונטערשטעלונג. קינדער קראַנקע... סאילאַס ליכטיקע אויגן זענען בריט צעעפנט. אייך דוכט זיך אז זי זעט נאָך איצט די קראַנקע קינדער פאַר אירע אויגן. און עס קומט אויס אז אויך איר זייט אין יענעם צימער מיט די קראַנקער. עפּעס דריקט אייך בייַם האַרץ און טוט וויי. איר האָט פּיין און זאָרג פאַר די עלנדע קראַנקע קינדער, פון דעם ערשטן צימער פון דער קינדער היים פון בית קובה אין ירושלים. אין צווייטן צימער געפינען זיך קינדער וועלכע בעסערן זיך פון זייערע קראַנקהייטן. און איר זעט ווי די קראַנקן שוועסטער זענען זיך מטפל מיט זיי מיט אזויפיל מסירת נפש און ליבשאַפט.

אין דעם דריטן צימער שפּילן זיי זיך שון פרייליך און טאַנצן. סאילאַ לעווין פירט אונז איבער די אַנדערע צימערן. אין איין, צום פרידזשידער און וואַש מאשין. זי ווייזט אונז אַן אויף די בלאַנקעטן וויסע לייַלעכער — אגב לאָטע אויף לאָטע — גיט אונז איבער מיט די קלענסטע אינצלהייטן וועגן אַלע נויטן און באַדערפענישן

פון די אכט און פופציק קינדערלאך וואס האלטן זיך אויף אין דער וויצא היים. און זי ווייזט אונז אן אלץ וואס מיר דארפן צו באזארגן ריכטיק אונזער קובאנער קינדער היים אין ישראל. און טאקע איצט גלייך מיט דעם אנהויב פון אונזערע אקטיוויטעטן וועלן מיר אינזינען האבן וואס ח' סאילא לעווין האט אונז איבערגעגעבן.

אויף דעם שוועל פון דעם אנקומענדן נייעם יאר תשט"ז זענען וויצא חברות פון אלע סעקציעס און גרופעס, גרייט אויפצונעמען אלע פראבלעמען און נויטן פון „וויצא" אין ישראל. און ווי געטרייע אונטער־פראנט סאלדאטן, ניט קוקנדיק אויף דעם מרחק פון אונזערע ישראל גרעניצן, זענען מיר מיט הארץ און נשמה גרייט פאר ווירדיקע מעשים.

היינט אין דעם בר־מצוה יאר פון „וויצא" וועלן מיר זיך אנגורן מיט מוט, כח, ענערגיע מיט איבערגעגעבנקייט, געטריישאפט און שוין באלד זיך שטעלן צו דער ארבעט.

זונטיק דעם צווייטן טאג סיוון וועט פארקומען די גרויסע אונטערנעמונג פון דער דערעפענונג פון אונזער אקטיוויטעטן. ביי דער אונטערנעמונג ווערט פראקלאמירט דער „חודש פון קינד". און מיט אט די פריש אנגענומענע כוחות פון די וואקאציע חדשים וועלן מיר מיט פולער נאציאנאלער אחריות זיך אריינווארפן אין דער ארבעט און מיט דעם גרעסטן דערפאלג דורכפירן די אקציע פון דעם „חודש פון אידישן קינד"; דאן עפענען די ניי־שטוב און ענערגיש באגייען די אקטיוויטעטן פארן יאר תשט"ז.

לאמיר אידישע טעכטער, חברות פון דער ציוניסטישער פרויען ארגאניזאציע „וויצא" אין קובא זוכה זיין פאר אונזערע ווערטפולע נאציאנאלע פארדינסטן, אין דעם בר־מצוה יאר, ווי א בר מצוה אויפגערופן ווערן צו דער תורה. און לאמיר ווי א בר־מצוה ראוי, זיין צו זאגן די ברכה ווי עס זאגט עס דער בר־מצוה ביים מפטיר. „המשמח את ציון בבניה". „בבנותיה".

QUEEN ANNE

WHISKY ESCOCES DE GRAN CALIDAD

Casa Fundada en 1793

Distribuidores exclusivos:

Unitra Trading Co. S. A.

San Rafael 313 Telf. W-5011 La Habana

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

TIENDA SU CAMA CON

SABANAS TROYA GENUINAS

del mejor Warandol

LAS MAS BLANCAS Y MAS FRESCAS

CONFECCION PERFECTA

Garantía por 3 años

NOVIAS: COMPRAD SABANAS TROYA GENUINAS

Ortíz Hno. y Cía., S. en C.

Sucesores de FERNANDEZ y CIA.
Casa Fundada en el año 1889
Importadores de Tejidos

MURALLA 204 y CUBA 520 TELEF. M-1290

צן אלע סוחרים און פעדלער !

מיר האבן א גרויסן אויסוואל אי זאלערליי שטאפן, ווי קרעפעס, סעראַ־פריא, ספונס, באטיסטאס, עסטאמפאדאס, פאפלינס, ליענזאס סעפיראס, וואראנדאל א. א. וו.

פריזן פון אל־פאר־מאיאר ! באזוכט אונז גלייך!

Fabricantes de las afamadas sábanas TROYA

Pedro Martínez Isa

ה׳ פעדראַ מאַרטינעז איסאַ

אַדמיניסטראַטאָר פון

„סענטראַ מערקאַנטיל דע לאַ האַוואַנאַ".

אויפריכטיקער פריינט פון דער אידישער קאָלאָניע — ווינטשט צו דער גאַלאָגנהייט פון נייעם יאָר 5716, אַלע זיינע אידישע פריינט און מיטגלידער פון „סענטראַ מערקאַנטיל", א גליקלעך און צופרידן יאָר.

— — —

מיר האָבן איינגעשטעלט די באַלגנדע דעפּאַרטאַמענטן, וואָס גיבן אייך די בעסטע באַדינונגען:

1) טראַמיטאַסיאָנעס דעפּאַרטאַמענט.
2) קאָנטאַבילידאַד דעפּאַרטאַמענט.
3) לעגאַלער דעפּאַרטאַמענט.
4) פאַרזיכערונגס-דעפּאַרטאַמענט.
5) נאָטאַריעלער דעפּאַרטאַמענט.

בירגער־פאַפּירן, פאַספּאָרטן און חתונות.

איר מאַכט דעם בעסטן געשעפט, וועז איר ווערט א מיטגליד אין:

CENTRO MERCANTIL DE LA HABANA

Contabilidad — Tramitaciones — Notaría — Seguros —
Compra-venta Establecimientos y Fincas.

CONCORDIA No. 313, entre LEALTAD y PERSEVERANCIA
Teléfonos: M-9417 y M-6341 — Habana

ה׳ פעדראַ מאַרטינעז איסאַ

איז דער אַדמיניסטראַטאָר פון „סענטראַ מערקאַנטיל"

101 יאר פון אומאויפהערלעכער פאַרבעסערטער דינסט
אַ פּאַליסי פון „איריס" גיט אייך די העכסטע
גאַראַנטיע און די גרעסטע עקאָנאָמיע!

אייגנעצאָלט ביז איצט:	ספעציעלער רעזערוו־פאָנד.
2.782.202.48 דאָלער	2.794.094.48 דאָלער

OFICINA: En su edificio propio, calle Empedrado No. 312, HABANA.—Teléfonos: M-1394 y M-2186.

GALLETICAS

LA BALEAR

SALUDAN CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO A LA COLONIA HEBREA DE CUBA Y HACEN VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

די עלעגאנטסטע שיך!

די פיינסטע אויסארבעטונגען!

די העכסטע קוואליטעט!

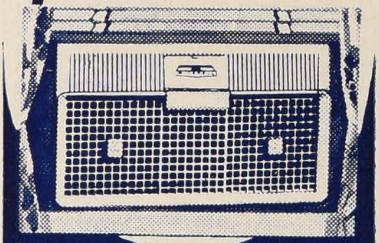
צו באקומען אין די בעסטע

שיך - געשעפטן פון קובא.

M 5

EL
FAMOSO
AIRE
ACONDICIONADO

MITCHELL
1955
Ya está aquí!

Totalmente nuevo
y con ventajas
que representan
muchos años de
adelante...
¡Véalo hoy mismo!
No sobresale de la pared!

MITCHELL MD Distributors Inc.
CENTRO COMERCIAL, 23 e Infanta
Telf. U-1853, La Rampa, Habana

פאר אייער חיים ...
פאר אייערע ביזנעס ...
פאר אייער פארגעניגן ...

שטעלט אײַן
די באַרימטע לופט-קילערס

"מיטשעל"

אידער איר גייט קויפן
באַאט זיך מיט אונז
אזן באַקענט זיך מיט די
פארצוגן פון די אפאראטן
„ מ י ט ש ע ל "

א יאר פון גליק, פרייד אין פראכטער
ריטי ווינטשן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פרײַנט אזן דער
גאנצער אידישער
קאלאניע אין
קובא !

לשנה טובה תכתבו!

UNITED FRUIT COMPANY

La Gran Flota Blanca

וועכנטלעכע באדינונג פון
פּראַכט פון ניו-יאָרק און ניו-
אָרלעאַנס קיין האַוואַנא.

רעגולערע באדינונג פון פּראַכט פון ניו-יאָרק און
ניו-אָרלעאַנס צו פּאָרטן פון דער פּרעווינץ.

רעגולערע באדינונג פון
פּראַכט פון האַוואַנא קיין
ניו-יאָרק און ניו-אָרלעאַנס.

OFICINA GENERAL:

San Pedro 16 Habana.—Tel. M-6974

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

ראש השנה

פון י. מ. סקורניק

דער יום טוב ראש השנה וואָס ווערט פייערלעך געפֿאָרט פון כּמעט אַלע אידן, אפילו פון די וואָס אַ גאַנץ יאָר אינטערעסירן זיי זיך ווייניק מיט אידישער רעליגיע, איז אַ ספּעציפיש אידישער יום טוב וואָס דערמאָנט נישט קיינע היסטאָרישע געשעענישן פון אמאָליקן אידישן לעבן. דאָס איז אַ זוב טוב וואָס דרינגט ארויס פון עטישן מהות פון דער אידישער רעליגיע, גע־זוידמעט דעם אידישן מענטש צו מאַכן אַ חשובן הנפש פון זיין אייגענעם לעבן, פון זיינע מעשים לגבי גאָט און לגבי מענטש.

איבערהויפּט דאַרפן אין די טעג דעווידירט און אויסגעבעטן ווערן די עזולות באַגאַנגענע לגבי מענטש. אין תלמיד ווערט געזאָגט, אז עבירות בין אדם לחברו אין אפילו יום כפּור נייטט מכפּר, ביז מען פאַריכט די עזולה אין מען בעט איבער דעם געקרוודעטן.

דעם מקור פון ראש השנה געפינען מיר אין חומש ויקרא אין אין במדבר. אין ויקרא לייענען מיר: „בחודש השביעי, באחד לחודש יהיה לכם שבתון, זכרון תרועה מקרא קודש" (אין זיבעטן חודש אין ערשטן טאָג פון חודש זאָל זיין ביי אייך אַ רואונג, א דערמאָנונג דורך שאלונג, אן חיי־ליקע צונויפרופונג—לויט יהואש). אין זעקבן נוסח, אַ ביסל געענדערט, ווערט אויך דער יום טוב דערמאָנט אין ספר במדבר ווי אַ „יום תרועה". די פּרשה ווערט געלייענט אין דער תורה ביידע טעג ראש השנה.

לויט דער תורה חייסט דער יום טוב „יום תרועה" א טאָג פון שאלונג, און פאַלט אויס אין זיבעטן חודש פון יאָר. אין די אוראַלטע צייטן איז ניט תישרי, נאָר ניסן געווען דער ערשטער מאָנאַט ביי אידן. ביי דער לעצטער מכה אין מצרים ווערט געזאָגט: „החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה" (דער חודש זאָל אייך זיין דער אָנהויב פון די חדשים, דער ערשטער פון די חדשים פון יאָר זאָל ער אייך זיין) אין אַל־טערטום האָבן די חדשים אין העברע־

איש. ווי ביז היינט די סעג פון דער וואך. ניט געהאט קיין ספעציעלע נע־מען, די חדשים זענען גערעכנט נע־וואך אין צאלן: ערשטער חודש, צוויי־טער א. ז. וו. אין תנ"ך ווערט דער יום טוב אונטערן נאמען ראש השנה, וואס מיינט, אנהויב יאר. נישט דער־מאנט. אין ספר יחזקאל און פאראן א זאץ: „בראש השנה בעשור לחודש" (אין ראש השנה צען טעג אין חודש) וויסן מיר גארנישט וועלכן טאג און חודש דער נביא מיינט. לויט דער גמרא האט יחזקאל געמיינט יום כפור וואס פאלט אויס צען טעג אין תשרי, ערשט אין דער צייט פון צווייטן בית המקדש אין דער עפאכע פון די תנאים, טרעפן מיר דעם יום טוב מיטן נאמען ראש השנה.

פאראן אין תלמוד א מסכת „ראש השנה" וואס ענטהאלט אלע מנהגים און דינים וועלכע זענען פארבונדן מיט דעם יום טוב. דארט ווערט דער־ציילט, אז אין ראש השנה איז די וועלט באשאפן געווארן. אין דעם טאג ווערט דער מענטש געמשפט אין הימל און עס ווערט באשטימט זיין גורל פארן קונפטיקן יאר.

די באקאנטע תפלה „ונתנה תוקף" וואס ווערט געזאגט מיט הארץ און טרערן שילדערט זייער בילדערלעך און פאטעטיש דעם יום הדין, ווען, „דו עפנסט דעם ספר הזכרונות וואס לייענט פון זיך אליין, און די חתימה פון יעדן מענטשנס האנט איז דא אין אים"...

„... ווי דער פאסטוך ציילט זיין סטאדע, פירט דורך זיינע שאף אונטער דער רוט, אזוי גייט דורך, ציילסט און רעכנסט און דערמאנסט יערן לעבעדיקן נפש און עס ווערט באשטימט זייער גזר דין" —

שוין די תפילה וואס ווערט געזאגט אייניקע מאל ראש השנה און יום כפור ניט דעם אינהאלט און כאראק־טער פון די ימים נוראים ווען „א פיש אין וואסער ציטערט".

די פיוטים און תפילות פון ראש השנה און יום כפור מיט זייערע ברא־דיציאנעלע הארציקע מעלאדיעס הויבן ארויס דעם איד פון גרויען לעבן, פון טענלעכן קאמף פארן עקזיסטענץ מיט אלע זיינע אבלען, צו א העכערע און ריינערע וועלט פון לייטערונג און היי־ליקייט. און באמת לוינט זיך דען דעם מענטש וואס „זיין יסוד איז ערד און זיין סוף איז שטויב" דאס האווען און יאגן זיך מיט אלע כוחות און מיט אלע מיטלען נאך מאטעריעלע ווערטן פאר א לעבן וואס איז „כאבק פורח וכחלום יעוף" (פליט אווק ווי שטויב און פארשווינדט ווי א חלום).

די תפילות „ובכן תן פחדך" און „ובכן צדיקים יראו וישמחו" זענען מוסטערן פון אידישן הומאניזם און וויזיע: „און די צדיקים ווילן זען און זיך פרייען. און די רעכטפערטיקע ווילן יובלען. און די פרומע ווילן זינ־גען אין פריידן, און דאס אומרעכט ווערט ווי א רויך פארשווינדן ווען דו ווערסט די בייזוויליקע הערשאפט פון דער ערד פארטרייבן" (איבערז. פון י. שוואריז) די תפילות וואס ווערן געזאגט אין יעדע שמונה עשרה פון ראש השנה און יום כפור האבן נישט זייער גלייכן ביי קיין שום אומה ולשון און באוויזן וויפל אידעאליסטיש־אלמענטשלעכע מאטיוון עס פארמאגט דער אידישער רעליגיעזער צערעמא־

ניאל. עס בעט נישט דער איד אין זיין יום הדין — ווערט באמערקט אין תלמוד, — אז די רשעים וואס טוען אידן אזוי פיל שלעכטס זאלן פארניכטעט ווערן. אידן בעטן: „וכל הרישעה כלה כעשן תכלה". דאס מענטשלעכע שלעכקייט זאל ווי א רויך אומקומען. און „ויעשו כלם אגודה אחת" — אלע. זאלן זיך פארייניקן. עס זאל הערשן שלום און שלוה אויף דער וועלט. צווישן אלע לענדער און פעלקער.

די תפילות: „אשמנו מכל עם בושנו מכל דור". „אזכרה אלהים ואהמיה" און „אלהים אל דמי לדמי" זענען אויפטרייסלענדע פאעמעס פון אידישן גלות, צער און ליידן. די פאעמע „אלהים אל דמי לדמי" (נאט זאלסט נישט שווייגן אויף מיין פארגאסן בלוט) איז געשריבן מיטן בלוט פון פיטנס הארץ. יעדעס ווארט יאמערט מיט טרערן אויף אומישולדיק אומגעקומענע לעבנס פון יונג און אלט, פון מאן און פרוי, פון גאנצע אידישע קהלות, וואס זענען פארפייניקט געוואלן אויף קידוש השם.

פאר די אלע ליידן, פארן לאנגן בלוטיקן גלות האט דער איד צו קייענעם קיינע טענות, אויסער צו זיך אליין.

אין דער שמונה עשרה פון מוסף הרעכצט אויס דער איד: „ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו" (צוליב אונזערע זינד זענען מיר פארטריבן געווארן פון אונזער לאנד און דערווייטערט געווארן פון אונזער ערד). און עס בעט דער איד צום סוף פון דער לידישער תפלה: „קרב פזורנו מבין הגויים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ זהביאנו לציון עירך ברינה ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם" (דערנענטער די צעוואַרפענע פון צווישן די פעלקער, און זאמל איין די צעשפרייטע פון אלע עקן וועלט, און ברענג אונז קיין ציון, דיין שטאט, מיט געזאנג, און קיין ירושלים, דיין הייליק הויז, מיט אייביקער פרייד).

עס האבן דורות דיכטער ארויסגענעוועבט אינם אידעלן שטאף פון דער אידישער ליטורגיע דעם ווייי-נעשריי פון טראגישן גלות-לעבן, צוזאמען מיט דעם בטון און האפענונג פון דער אחרית הימים אידייע. די פיוטים, תפלות און פזמונים גיבן דעם איד א פאעטיש קינסטלעריש אויסדרוק פאר זייער ליידן, האפענונגען און פארלאנגען. א שאד בלויז וואס ס'רוב דאוועגער באמיען זיך נישט צו לייענען אויפמערקזאם און זיי וועלן פארשטיין.

דער צענטער פון ראש חשנה צעריאניאל איז דאס שופר בלאון. דער שופר איז געווען א וויכטיקער אלארם אינסטרומענט אין אמאליקן אידישן לעבן, סיי אלס אנזאג פון מלחמה און אימגליק, סיי אלס שאל פון בשורה, פון פרייד און יובל. מתן תורה איז באגלייט געווארן מיט א שטארקן קול פון שופר. דער גלויבן אין משיחן איז אויך פארבונדן מיט כלאזן שופר. איינע פון די פאפולערסטע אידישע וואונטשן איז, צו דערלעבן הערן דעם שופר פון משיח. (אידישע ענציקלאפעדיע פון ש. פעטרושקא).

דאס שופר בלאון איז צוליב התעודות הלב, צו וועקן אידישע הערצער צו תשובה און חרטה אויף די שלעכטע מעשים. אין פארלויף פון דער צייט האט די פאלקס פאנטאזיע

ארומגעוועבט דאָס שופר בלאָזן מיט פֿארשיידענע מיסטישע פֿירושים און לעגענדעס. איינע פון די לעגענדעס וואָס פֿאַסט זיך אַריין אין געמיט און אין כאַראַקטער פון יום הדין דער־ציילט: אַז דאָס שופר בלאָזן דאַרף איבערשרעקן און ציטומלען דעם שטן המקטרג, וואָס קומט אין דעם טאָג פֿאַרן בֵּית דין של מעלה מיט פֿעק אי־דישע עבֿרות, וועָן דער שטן דער־הערט נאָר דעם קול פון שופר, מיינט ער, אַז אָט קומט משיח וואָס ווועט מאַכן אַ סוף צו זיין ממשלה. דער שטן פֿאַרגעסט פון גרויס שרעק אין די אידישע עבֿרות. די גוטע מלאָכים אין הימל, צוזאַמען מיט אידן און זיי־ערע תפילות אויף דער ערד בעטן דער־וויל אויס אַ גוט יאָר פֿאַרן אידישן פֿאָלק.

ראש השנה פֿאַרנאַכט איז אַ מנהג צו גיין צום וואַסער זאָגן פֿארשיידענע תפילות. אידן רופֿן דאָס „גיין צו תשליך". דער מנהג שטאַמט פון פּסוק אין מיכה וואָס זאָגט: „ותשליך במצולות ים כל חטאתם" (זאָלסט אַרייַנוואַרפֿן אין די טיפֿענישן פון ים אַלע זייערע זינד").

בכלל איז ראש השנה אַ שטימונגס־פולער רעליגיעזער יום טוב, וואָס האָט דורות אידן געגעבן דערהויבונג און געלייטערט זייערע נשמות, אין די טעג האָט זיך דער איד אויסגעטענה'עט מיט גאָט, זיך אַראָפּגערעדט זיין שוועָר האַרץ. עם האָבן די תפילות און פּיוטים געצוגדן האָפענונג אין די פֿינצ־טערע גלות יאָרן אויף אַ שענערן מאָרגן פון דערלייזונג און באַפרייאונג פֿאַר זיך, זיין צאָלק און פֿאַר דער גאַנצער מענטשהייט.

אַ גרויליקע נאַכט...

(דערציילונג)

פון **אליעזר אַראַנאוויסקי**

דער מאַרק האָט געשוויבלט און געגריבלט מיט גויים און אידן. די פירן האָבן זיך געבראָכן פון צייטיקן אויבן. שמאָלציקע פלוימען האָבן גערונען מיט א קלעפיקע זאָפט ווי סמאָלע. זוניקע עפל האָבן געפלאָמט ווי די פנימער פון די שיכורע פויערים. געלבלאָבע בארנעם האָבן גערייצט מיט די האָניקדיקע געלקויט פון א פולע־לבנה נאַכט. עופות, קאָטשקעס און געגדז האָבן געלעכערט מיט זייערע קולות די לופט און פארגרעסערט דעם מארקישן רעש. קאָשיקעס אייער, ווי קרעלן, כאָטש נעם און צי זיי אַן אויף א בענדל. ארום דעם האָבן זיך געדרייט פייערטעם מיט געבלומטע פארטשיילקעס איבער די קעפ פון וועלכע עם האָט ארויסגעקנאַקט געזונטע, קארשן־רויטע באַקן מיט בארימענע נעזלעך. פויערים, אין גרויע, זאמד־קאָלירענע קלייד־ער, מיט פאר־שנאַשקעטע פנימער, און יונגען ווי די סאָכנעס, ווי די דעמבעס פון די וועלדער; און אידן און אידענעס, פאר־שמאָיעט, פאריאכמערט, מיט שוואר־צע מלבושים און טונקעלע קלייד־ער, גרוי אין שוואַרץ האָבן זיך געמישט אין געדרייט ווי טאָג און נאַכט וואָלטן זיך געפלאָנטערט אויפן מארק און אויסגעלאָכט געוואָרן מיט א הירושע־דיקן געלעכטער פון די אַגערס.

ווי א ווירבל־ווינט וואָלט פארבייגעלאָפן און אַלעמען אין אויער אריינגעזויזט א סוד.

די ערד האָט א ציטער געטאָן, און אַלץ איז אויפגעטרייסלט געוואָרן ביזן גרונט. פון אַלע זייטן איז געוואָרן א געלאָף, א געיעג, א געפאָר. א געשפאַן פון די בערד, א געקלאַפ פון די קאָלבעס, א געקנאַל פון דעם ברוק. די אייזערנע רעדער האָבן צעלאַרעמט דעם דרויסן מיט א פיינלעכן געשרייַ פון אייזן מיט שטיין אין א צעטומלטער וועלט.

— די דייטשן קומען! — האָט זיך געטראָגן פון מויל צו מויל די שוואַרצע בישורה אין הארבסטיקן דרויסן, און א פאניק, ווי א וואלד־שרפה, פארשפרייט.

די פויערים האָבן געזוכט צו פאר־קויפן פאר וויפל עם לאָזט זיך, אבי ניט פירן צוריק אין דארף אריין. א העלפט, א פערטל, וויפל מען האָט געבאָטן האָבן זיי געמומען, און זיך געיאָגט א היים. כל־חמתו האָבן זיי אויסגעלאָזט צו די בערד, זיי האָבן געבייטשט אן אויפהער, כאָטש זיי זענען געווען גאָט־די־נשמה־שולדיק אין דער נאָנצער מלחמה פון רום מיטן דייטש.

אין דעם פלוצלונגן זול וואס די בהלה האט ארויסגערופן. האט זיך נעקענט פארגינען דער יאנאוועך־מלמד פון סובאלקער תלמוד־תורה אייניקל האנדלען ביי א פויער. וואס איז שוין געלאפן א היים. עטלעכע נענדז. צו פיר גילדן א גאנדז. דאס. האט דער ארעמער מלמד בארעכנט. איז דאך בזיון־זול. ביליקער ווי פלייש. האט ער פון דעם קריג פון „שמערקען" מיט „וועלוולען" אפגעלעקט א ביינדל און אריינגעכאפט די אינציקע מציאה אין זיין נאנצן לעבן.

אין דעם איינצימערדיקן שטיבל, וואס איז נעווען איבערגעצאמט מיט א וועגטל. פאר א שטיקל קיך, איז נע־ווען קאנטיק דער ערב־סוכות. זיין טאכטער, נעשע־לאה, א כלה־מיידל, א פולקעכע, א ווייסע הויט מיט ראז־לעכע באקן מיט א פאר שוואַרצע, צניעותדיקע אויגן, איבער וועלכע ס'האבן זיך נעכוואליעט קרויזן פון קאשטאנען־האר. וואס האבן זיך דורכ־געריסן דורך דער טיכל פון דעם איבערגעדעקטן קאפ, איז נעווען באר־נומען ביים פליקן די נענדז.

לעבן איר, אין דער שמאלער קיכל, איז נעזעסן יונה־פיישקע, א בחור, איר ברודערס א שוואגער, וואס איז איר נעקומען העלפן צורעכט מאכן די נענדז. א בלאנדין, מיט שטילע, מילדע אויגן, וואס האבן ארויסגע־קוקט מיט היפלישע בליק ווי א מיט־זומערדיקער טאג. א דין־סטרונע־דיקער קערפער, ווי א בוינן, פול מיט יוננטלעכן רויז. ביידע האבן זיך נע־פארעט ביי די נענדז. ווייסע פוך און פערערן האבן ארויינגעבראכט א ווייכע ליכטיקייט אין דער טונקל־באלויכטע־נער קיך, וואו ס'האט נעקאפטישעט א לעמפל מיט געלבלעכן שיין.

מיטן נאכט. א געקלאפ אין די לאדנס. מען רייסט די טירן.

— עפנט אויף!

דער אלטער מלמד, א צעשראקע־ער, האט געהייסן דער טאכטער זיך אנטאן און איבערדעקן דעם קאפ מיט א טיכל צו פארשטעלן דעם יונגן פנים. און אליין, ארויסגעכאפט א פאר הויזן אויף זיך, מיט א ווייסער העמד און א שווארצע יארמולקע, איז ער נענאנ־גען אויפריגלען די טיר.

צוויי סאניעס, מיט בלוט־פארלא־פענע אויגן און רציחה'דיקע פנימער, האבן מיט נאגייקעס געווארפן זיך אויף אים. א נעוויין און א געשריי, ווי ניט פון צוויי שוצלאזע מענטשן, נאר גאנצע דורות וואלטן ארויסגע־קלאגט פון זיי, און דער יאמער האט נעריסן די וועגט.

אין בעט איז געלעגן א קינד, א יתום, נעצייטערט אונטער דער איבער־נעדעקטער פערענע. א געקראך פון די שויבן מיט א ריטשען און נעוואלדן האבן אים נעצוואונגען ארויסצושטעלן דעם קעפל. פאר זיינע אויגן האט זיך אפגעשפילט א מוראדיקער בילד. די טאכטער, איז געשטאנען לעבן פענצטער און מיט פארבלוטיקטע פינגער נעזעצט אין די שויבן און ג־שריען: ראטעוועט! ווי א ווילד נעווא־רענע האט זי זיך נעריסן פון די הענט פון מלדאס, וואס האט נעזוכט איר כלומרשט צו בארואיקן... אנטקעגן אים, לעבן בעט, האט מיט א צע־יוכצטן פרצוף דער צווייטער סאלדאט ארויסגעצויגן די שאבלע און זיך פארמאסטן איבערן האלדז פון דעם אלטן. א יאמערלעכער געשריי. און א נערישט ווי פון א געשאכטענעם האט זיך ארויסגעריסן פון זיין האלדז.

אין דעם מאמענט, איז ווי א בליץ

דורכגעלאָפן דורכן קינדערשן מחל. ער האָט זיך אַרויסגעשאָרט פון אונטערן שענק, וואו ער האָט זיך געהאָט פּאַרשטעקט, ווי א צעשראָקענע חיהלע, און ווי א ווינט זיך אַרויסגעכאַפט פון שטוב. נאָקעט און באַרוועם איז ער געבליבן שטיין ביים טויער אין הארבסטיקן דרויסן און געקלערט, וואו צו גיין.

דריי וועגן האָט ער געהאָט. די נאָענסטע, אַנטקעגן, איבערן גאַס, אין בית־מדרש. אַבער דער בית־מדרש איז פאַרשלאָסן, און ס'איז נאָכט... מתים...

א צווייטע, צום פעטער, א קוואַרטאל פון דאָנען, אַבער ער האָט אויסגעקליבן די ווייטסטע, צו דער מומען, דעם מלמדס פאַרהייראָטע טאָכטער.

קלערנדיק, וועלכע פון די דריי וועגן צו נעמען, האָט אים באַווירקט דער גערויש, אז ס'קען זיין דאָס זיי האָבן באַמערקט אז ער פעלט און זיי וועלן נאָכלויפן אים צו שעכטן מיטן לאַנגן חלף, זיי דעם זיידן...

ער האָט זיך געלאָזט לויפן אין מיטן גאַס ווי ער וואָלט מורא געהאַט פאַר די וועגן. און אָט שטייט ער ביי א הויף וואָס וואָלט אים פאַרקירצט אויף א העלפט דעם וועג, נאָר ס'איז מיטן נאָכט, שרים... איז ער געלאָפן רונד־אַרום דעם מאַרק. די קראָמען זענען געווען אָפן מיט ליכט און גאַנץ־לעמפלאָך באַלויכטן. ציווילע און סאָלדאַטן האָבן געטראָגן גאַנצע פעק מיט רויב. אויפן טראָטואַר און אויפן בריק האָבן זיך געצויגן שליאַדן פון אויסגעשאָטענעם מעל, צוקער, קאַשע. די ווייסקייט האָט געשריגן, אין דער שוואַרצער האַלז פון דער נאָכט, פון דאָרט האָט זיך געצויגן א יאָמער פון אידישע הייזער, אימהדיק, פחד־דיק...

"ער לויפט, קוקט הינטערווייליעכץ. צי מען יאָגט אים ניט נאָך... און אָט שטייט ער שוין ביים פענצטער פון דער מומען, קלאָפט אין די לאָדנס:

— עפּנט!

פון אינעווייניק פרעגט מען ווער עס איז, און מען דערקענט גלייך די שטים פון יתום. ווי א ציטערוקע טייבעלע נעמען זיי אים אַריין אין שטוב. א וויינענדיקער און א כליפע־דיקער דערציילט ער אַלץ וואָס ער האָט געזען.

אויף דער ערד ליגן סאָלדאַטן, אויפגערייסענע פון שלאָף, און קוקן פאַרוואונדערט אויפן נאָקעטן נפשל...

די טאָכטער פאַלט צו מיט א געוויין און א מעבעט, זיי זאָלן מיטגיין מיט איר צו ראַטעווען דעם פאַטער מיט דער שוועסטער.

וועו זיי זענען געקומען צום מלמד אין שטוב זענען שוין די צווייי באַדיטן אַוועק. זיי האָבן צוגענומען דעם רעגנמאַנטל וואָס יונה־פיישקע האָט פאַרגעסן אין אַוונט מיטנעמען, און האָבן אָנגעזאָגט, אז זיי וועלן קומען אין א פאָר שעה אַרום, זאָל זיין צוגעגרייט פאַר זיי אַן אָפּגעקאָכטע גאַנדז.

און, אפשר, האָט דאָס קינד וואָס איז אַנטלאָפן זיי אָפּגעהאַלטן פון צו טאָן דאָס ערגסטע... איבערגעדעקט מיט דער פערענע איבערן קעפל איז געלעגן דער יתומ'ל, און ארויסגעקוקט מיט צוויי צעשראָקענע, שוואַרצע אויגעלעך אויף דעם זיידן און מומען, וואָס זענען געשטאַנען לעבן זיין בעט און תפילה־גענטאָן אין האַרצן צו גאָט:

— ער זאָל כאָטש ניט אָפּקרענקען. אזא קאַלטע נאָכט. נאָקעט און באַרוועם. באַשיץ אים, גאָט!

CORTESIA DE

COMPAÑIA CUBANA DE
CEMENTO PORTLAND

MORRO 158, 6to. piso La Habana

די בעסטע גליקוואונטשן דער אידישער
קאלאניע צום נייעם יאר ווינטשן

LA FLOR DE TIBES, S. A.

די פראדוצירער פון דעם קאפע

PILON

¡SABROSO HASTA EL ULTIMO BUCHITO!

געשמאק ביזן לעצטן שלוק.

א געשפּרעך צווישן פּריינט...

איבערגעגעבן דורך א. עליאָוויטש

דערציילט מיר מיינער א פּריינט:

איך בין געזעסן אין א קאָפע און זיך צוגעהערט ווי א גרופּע אידן האָבן אַרומגערעדט די נעזעלשאפטלעכע אַקטיוויטעטן פון האוואנא. זיי האָבן גערעדט וועגן אַלע אינסטיטוציעס, וועגן די אַקטיוויטעטן פאַר ישׂראל, וועגן דער פּרעסע און וועגן נאָך אַנדערע ענלעכע ענינים און אַלע זענען געקומען צום אויספיר, אז אונזער געזעלשאפטלעך לעבן איז בלויז־אַרעם און ס'איז גאָרניט דאָ צו פאַרצייכענען קיין אייגן וויכטיקע דערגרייכונג אויף אַט דעם געביט אין לויף פון דעם יאָר.

דאָ, דערציילט מיר מיין פּריינט, האָב איך זיך ניט געקענט באַהערשן און אויסגערופן:

— גראָד דאָס יאָר האָבן מיר צו פאַרצייכענען א דערגרייכונג אזא וואס וועט דאָרפן פאַרשריבן ווערן אין דער געשיכטע פון דעם אידישן ישוב מיט גאָלדענע אותיות.

— וואָס אזוינס? האָבן אַלע מיטאמאָל אויסגערופן, אייניקע מיט פאַרוואונדערונג און אַנדערע מיט איראָניע.

— דאָס איז — האָב איך געענטפערט — די דערעפענונג פון דער ערשטער אידישער מיטל־שול אין קובא. די דאָזיקע געשעעניש פאַרדינט זיך מיר זאָלן מיט גרויס יובל פייערן דעם טאָג פון דער דערעפענונג, ווייל ס'איז די גרעסטע נאציאָנאלע קולטורעלע דערגרייכונג פון אונזער ישוב פאַר די לעצטע יאָרן.

איבערראַסנדיק מיך אינמיטן מיין דערקלערונג, האָט אייניער פון דער גרופּע זיך אַרויסגעאַפּט:

— איך זע ניט דאָ דעם גרויסן אויפטו! מיך און נאָך א סך אינטערעסירט

ניט און באַגייסטערט ניט די דערעפּע־
נונג פון דער מיטלשול. עס זענען דאָ
אין האוואַנא פיל בעסערע מיטל־שולן,
פונקט ווי עס זענען פאַראַן פיל בעסע־
רע אָנפאַנג שולן אין וועלכע איך, און
נאָך א סך אידן דאָ, שיקן אונזערע קינ־
דער און מיר זענען זייער צופרידן.

— וועלכע שולן — האָב איך אים
א פרעג געטאָן — אידישע?

— ווער דאַרף די אידישע! — האָט
ער מיר צינוש אָפּגענטפערט. מיר
דאַרפן שולן אויסצובילדן אונזערע קינ־
דער, זיי זאָלן שפּעטער דערגרייכן א
קאַריערע: א דאָקטער, אָן אינזשינער
א. א."

— נו, האָב איך פאַרגעוועצט, און
לערנענדיק אין א אידישע שול קענען
זיי שפּעטער ניט פאַרזעצן זייער בילי־
דונג אין אוניווערזיטעט און דערגרייכן
א קאַריערע אָן קיין שום איבעריקע
צייט פאַרלוסט? דערפאַר אָבער
דערגרייכן זיי אין דער אידישער שול
א אידישע דערציאונג, באַקענען זיך
מיט דעם אידישן לעבן פון דעם אמאָל
און פון היינט; זיי דערגרייכן צו קע־
נען פאַרשטיין די חשיבות פון א איר,
לעבן דורך זיין פרייד און לייד, וואָס
דאָס קען אים — פאַרשטייט איר דאָך
— קיין פרעמדע שול ניט געבן.

— ווער דאַרף עס — לאָזט יענער
ניט אָפּ, — מיין קינד איז א גוטער
איד ניט לערענדיק אין קיין אידישע
שול.

— אין וואָס באַשטייט זיין „גוטער
איד" ווי איר רופט עס. וואָס וויים
ער פון אידישן לעבן? פון דער אי־
דישער נעשיכטע? פון דער נעשיכטע
וועגן וועלכער דער גרויסער פּרץ דריקט
זיך אויס „די איינציקע העראַישע
וועלט טראַגעדיע: אָן עפּאָכע פון
מסירת נפש, קדוש השם און די אומ־
מענטשלעכסטע פיין און ליידן פון א
פאָלק". און זאָל אפילו זיין — צי איך
וויטער דעם פאַדעם, — אז אייער
זון וועט זיך יע פאַראינטערעסירן
מיטן אידישן לעבן, איז דאָס — וואָלט
איך נעזאָגט — אָן אַדאַפּטירטע אי־
דישקייט, וואָס לאָזט זיך אַוועקבלאָזן
מיטן ערשטן גרינגסטן ווינטל. אויב
כיר האָבן אויסגעהאַלטן אַלע פּורע־
ניותן, אויב מיר האָבן ממשיך געווען
אונזער קיום טויזנטער יאָרן, איבער־
געלעבט אַלע אונזערע פייניקער אָפן,
ענדלעך דערגרייכט די ווידער אויפ־
לעבונג פון פאָלק און לאַנד, איז דאָס
א דאַנק דאָס איינזאַפן אין זיך אידישע
לערע, אידיש וויסן, אידישע נעשיכטע
אידישע ליטעראַטור. קורץ: א דאַנק
דאָס באַהעפטן זיך מיט דער איינענער
אידישער קולטור, ווי עס דריקט זיך
ריכטיק אויס דער בארימטער אידישער
פּעדאַגאג א. גאָלאָמב: „דאָס האָט דאָס
פאָלק פון גלות אויפגעבויט דאָס לאַנד
ישראל אין עם דערפירט ביז צו דער
מדינה". און אַבים לוויטער זאָגט
ער: „שוואַך אין אָרעם זענען די אי־
דישע ישובים פון רוסלאַנד, פּוילן,
רומעניע און גאַליציע נעווען. נאָר
איין זאַך האָבן זיי פאַרמאָגט: פעסטע
דורותדיקע אידישע קולטור און זי האָט
נעגעבן כוח, מוט, גלויבן אין עקשנות־
דיקע פעסטקייט ביי דעם אָקער, ביי
דעם טראַקטאָר, און ביי דעם האַר־
מאָט". און דער חשובער פּעדאַגאג
קומט צום אויספיר, אז דער וואָס זאָגט
זיך אָפּ פון דער אידישער קולטור אר־
בעט אין גלות, דער גראָבט אונטער די

פעסטונג פון דער אידישער מדינה.

— נו, די ערשטע באהעפטונג פון דער אידישער קולטור איז דאך די אידישע שול. אבער פיר איך אוים — דאס ווילט איר, ניט פארשטיין, ווייל אלץ וואס פרעמד איז אייך טייער און וואס אייגנס איז נארניט ווערט, און אט דערפאר איז אין אייערע אויגן אן באדייטונג די דערעפענונג פון א אידישער מיטל־שול.

דער אפאנענט מיינער האט מיר נעוואלט נאך עפעס אפענטפערן, אבער נאך איינער פון די אנווועזנדיקע האט געפרוואוט אנשלאגן א נייעס טאן:

— איך האלט אויך, זאגט ער, אז עס איז נויטיק צו לערנען א קינד אידיש, אבער דאס מוז ניט געטאן ווערן דווקא אין א אידישער שול, דאס קינד קען לערנען אין אן אנדער שול, אט ווי איך טו עס מיט מיינע קינדער. נאר איך האלט פאר זיי א אידישן לערער וואס קומט ארויין אין שטוב א פאר מאל אין וואך און לערנט זיי אביסל לייענען, אביסל דאוונען. און גלויבט מיך — זאגט ער וויטער — אז מיין זון איז שוין מער איד פאר מיר, ער לייגט תפילין און ער דאוונט אלע טאג. טא צו וואס דארף איך די אידישע שולן.

— יא, מיין פריינט, האב איך אים געענטפערט, איר זייט אפשר געראכט, אז ער איז ביער איד פאר אייך, אבער צי דענקט איר, אז וועט מיר רעדן וועגן אידישער שול מיינט עס בלויז אויסלערנען א שפראך, אידיש צי העברעאיש, אט ווי מען לערנט אויס ענגליש, צי אפילו דאוונען. ניין, אידישע שול מיינט אידישע דערציאונג, פון קינדווייז אן אויפאפן אין זיך אידישקייט, אידישע געוואוינהייטן, אידישע פייערונגען, ימים טובים, טרויער טעג, אידישע ליבע, באהעפטונג, ווי איך האב פריער נעזאגט, מיטן פאלק און מיט זיין קולטור. דאס קען מען דורך קיין פריוואט לעקציע ניט דערגרייכן. דאס מוז ווערן אן ארגאניזירטע טייל פון דעם קינדס דערציאונג, אנהייבנדיק פון קליינערהייט אן. איך וועל אייך פרואוון אילוסטרירן מיט א פאקט, וואס עס מיינט אויפלאנצן אין קינד אידישקייט פון קינדער־נארטן אן. מיינער א באקאנטער האט א קינד וואס לערנט אין דער אידישער צענטער שולע. היינט איז ער אלט אכט יאר. ווען דר. ווייצמאן איז נפטר געווארן, איז דאס קינד אלט געווען 5 יאר און געלערנט אין פאר־ערשטן קלאס. אין שול איז דעמאלסט דער־קלערט געווארן טרויער און מ'האט דעם אנדער האלבן טאג ניט געלערנט. שטייט דאס קינד לעבן הויז און זעט ווי דעם שכנס קינד, א אידישעם, גייט ארויס און שטעלט זיך ווארטן אויף זיין שול־אמניבוס. פאר־וואונדערט זיך דאס יונגע קינד און פרעגט זיין עלטערן חבר — א אינגל פון 10 יאר:

— איר לערנט היינט אין שול?

יענער פארשטייט ניט פארוואס און פרעגט צוריק:

— פארוואס ניט?

און דאס קליינע אידעלע שרייט:

— ס'איז דאך געשטארבן דער פרעזידענט.

— וועלכער פרעזידענט? — וואונדערט זיך דאס עלטערע אינגעלע.

— ווייצמאן, שרייט ווייטער דאס קליינע אידעלע.

— דוֹל ניט קיין ספֿאַדיק — ענט־
פערט דער גרויסער, דער פֿרעזידענט
איז באַטיסטאַ!
דאָס יונגע קינד שרייט ווידער:
— דער אידישער פֿרעזידענט!

אָבער זיין עלטערער חבר וויל אים
מער ניט הערן, כאָפּט זיך אַרויף אויף
זיין אָנקומענדיקער גוּאַגווע און פֿאַרט
אַוועק.

דאָס 5 יעריקע אינגעלע איז ארויפ־
געלאָפֿן אין שטוב אַן אויפגערעגטער
און זאָגט צו זיין מוטער:

— וואָס זאָגסטו, מאַנאָלאָ וויים ניט,
אז דער פֿרעזידענט איז געשטאָרבן און
איז געפֿאָרן לערנען אין שול!

— דאָס, האָב איך פֿאַרגעזאָגט, קען
מען דורך אַ פֿריוואַטער לעקציע, ווען
אפֿילו ווען דער לערער וועט אים דער־
קלערן ווער דר. וווייצמאַן איז געווען,
ניט דערגרייכן. דער שילער וועט
ניט פֿאַרשטיין דעם טרויער, וויל עס
פעלט דער צייכן פון אָפּיציעלן טרויער,
זיין שול לערנט דאָך!

און וואָס איז מיט אַ אידישן יום
טוב פֿאַר אַ קינד וואָס וועלט דערצויגן
אין אַ פֿרעמדער שול? ניט ער לעבט
דורך די פֿרייד פון יום טוב אין דער
שול, די באַדייטונג פון יום טוב, ניט
ער איז פֿריי פון לערנען צוליב דעם
יום טוב. זיין יום טוב ווען ער איז
פֿריי איז „די חיליקע וואָך" — (סע־
מאַנאַ סאַנטאַ) און ניט פּסח. פּסח אַז
ער פעלט אין שול, צי אַן אַנדער יום
טוב, שטעלט מען דאָך אים אַ „באַל־
טא" און אויב אפֿילו אויף ראש השנה
און יום כּפּור באַקומט ער אַ דערלויי־
בעניש פון דער שול דירעקציע צו פעלן
אין שול פילט ער, אַז עפּעס איז דאָ
ניט אין אָרדענונג. ער איז אַנדערש פון
זיינע ניט אידישע הברים. זיי לער־
נען יע הייַנט אין שול און ער ניט און
די אַנדערשקייט שאַפט ניט אין אים
קיין דערחויבנקייט, נאָר גיכער אַ
שפּילות־קאַמפּלעקס.

דער שמועס אונזערער האָט זיך
פֿאַרצויגן צו לאַנג — דערציילט מיר
מיין פרויַנט — מיר האָבן זיך גע־
אייַלט אין די געשעפטן אַריין. מיר
איז אָבער פֿאַרבליבן אַ וווייטיקלעכער
געפֿיל נאָך אונזער דיסקוסיע מיט
אָט די פֿאַרבלאַנדזשעטע עלטערן,
וואָס פֿאַרשטייען ניט אָדער מאַכן זיך
ניט פֿאַרשטיין וווי וויכטיק עס איז די
אידישע דערציאונג אין אַ אידישער
שול פֿאַר אַ אידיש קינד.

איך האָב אויך פֿאַרשטאַנען אַז
אזעלכע אידן קענען זיך טאַקע ניט
פֿרייען מיט דער דערעפענונג פון אַ
אידישער מיטל־שול, נאָר די עלטערן,
וואָס פֿאַרשטייען און שאַצן אָפּ די
וויכטיקייט פון אייגפלאַנצן אין קינד
ליבע צו זיין פֿאָלק און לאַנד, צוביגן
עם צום כּלל ישראל און ווי זאָגט
פֿרץ: „ליב האָבן דעם כּלל ישראל
הייסט זיין צוגעבונדן, ניט צו צוואַנ־
ציק־דרייסיק אידן נאָר צו דער גאַנ־
צער לענג פון אַלע דורות". און ווייַ־
טער אַביסל: „נישט נאָר אַ מענטש
נאָר אויך אַ פֿאָלק דאַרף האָבן אַ זכרון
און פֿאָלקס זכרון איז היסטאָריע".

אָט־אַ די עלטערן וואָס זאָרגן פֿאַרן
חכישך פון קיום פון פֿאָלק פֿאַרן אַנ־
האַלטן דעם זכרון פון פֿאָלק, די פרייַען
זיך מיט יעדער נייער צוגעקומענער
אידישער קולטור אינסטיטוציע און
באַוונדערם מיט דער דערעפענונג פון
דער אידישער מיטל־שול.

אויפן שוועל פון נייעם יאר איז מען זיך נוהג צו מאכן א שטיקל חשבון הנפש... נאר מיר דא אין קובא האבן ניט קיין צייט פאר אזעלכע זאכן. חשבון הנפש האט צו טאן מיט געפילן, נשמה צעגלידערונג, אפט מאל זעלבסט־פייניקונג און גאר אפטמאל מיט אייגענעם פסק־דין... איז בעסער אז מען טראכט זיך ניט אריין אין די דאזיקע זאכן פון חשבון הנפש און מען טראכט בעסער פון חשבון האקעשענע... און אויף דעם געביט קרעבצן די אידן אביסל אונטער. די הויפט קרעבצער זענען גראד די גבירים, זיי פאסט עס און זיי האבן ניט וואס מורא צו האבן... דער קליין־העגדלער טאר אפילו זיך ניט פארגיסענען אזא מין פארגענינגן, ווייל ער איז אפהענגיק פון קרעדיטן. איז דארף ער געבן א קנייף אין באק און צארב זאל שטיין... אז א גביר טוט א קרעבץ ברענגט ער זיך ערגעץ איין געלט און א ארמאן אז ער טוט א קרעבץ ברענגט ער זיך ערגעץ אויס געלט...

איז וועל איך אוועקגיין פון דעם דא־זיקן „זשאנר" און כאפן א שטיקל שפאציר אי־בער די אידישע אינסטי־טוציעס.

אידישער צענטער אין קובא

דער אידישער צענטער אין קובא וואס האט געשפילט די ערשטע פידל אינם ארקעסטער פון די אידישע אינס־טיטוציעס, האט אויפגעהערט שפילן די ערשטע פידל. נאר ווייל מען קען ניט וועלן אזוי, ניט־מיר ניט־דיר, אויס מוזיקער, איז פון דער ערשטער פידל איז ער צריבער צו א פידלער, דערנאך צו א פלייט, דערנאך א טראמ־באן, דערנאך... איי געוואלד... צו א פויקער... האט אפטמאל געטראפן אז מען האט אים כאטש געהערט פויקן... און מען האט געקענט זינגען דאס לידל; אז די פויקלדיקע פייקלעך האבן געפויקלט און געפייקלט, געפייקלט און געפויקלט האבן זיי"... היינט — מען הערט שוין אפילו ניט, ניט נאר טרומייטערן נאר אפילו ניט פויקן. אמת טאקע די שולד פאלט ניט אויף דעם ביסל פאלקס־מענטשן וואס דרייען זיך נאך ארום דעם צענטער, זיי וואלטן געוואלט א צענטער לעולם ועד, נאר די וואס האבן אנגעהויבן בויען דעם פאטראנאט, איז דער אידי־שער צענטער זיי געשטאנען ווי א בוין אין האלז, האט מען אים אנגעהויבן שטיקן און ווארגן... האט אבער דער

צענטער א נאנץ שיינע פארגאנגענ־
היים, לאזט ער זיך ניט דערשטיקן. עס
איז אפילו א סברה, אז ער וועט זיך
ארויסדרייען פון דערשטיקט און דער־
וואַרגן וועלן, וויל זכות אבות וועלן
אים ביישטיין.

דער צענטער האָט נאָך אין זאך
וואָס ניט אים עקזיסטענץ בארעכטי־
קונג, דאָס איז די אידישע שול. גראד
די שול גייט פאַרויס. ניט נאָר האָט
זי אַן אייגענע געבויידע, וואָס איז דאָס
אייגנטום פון צענטער, נאָר האָט שוין
אויך געדונגען אנדערע צווויי לאָקאַלן.
די אידישע שול ביים צענטער נעפינט
זיך ערשט אינם פראָצעס פון פארגרע־
סערונג, פארשענערונג און באַרייכע־
רונג. מיט א יאָר צוריק האָט מען נע־
עפנט א מיטל שול, אן ערשטן קלאַס,
איז עס געווען דערפאַלגרייך. די מער־
הייט האָבן זיך עקזאַמינירט אין דעם
רעגירונגס אינספיטוט און זענען
אַדורך מיט אויסצייכענונגען. דאָס
האָט געמאַכט, אז היי־יאָר זאָל מען
שוין אויך דערעפענען דעם נייעם שול־
זמן מיט א צווייטען קלאַס מיטל־שול,
באַטשיראַטא. מען האָלט אויך אין
פארגרעסערן דעם לערער פערסאָנאַל,
במילא קומען אויך צו אידישע קינדער,
וואָס דאָס אַליין איז דער גרעסטער
געווינס.

אויך די שולע שטייט ערגעץ ווי א
ביין אין האַלז. נאָר דער שולע קענען
די הענט, וואָס ווילן שלעכטס טאָן,
ניט דערגרייכן. די שול וואו עס לער־
נען אידישע קינדערלאָך האָט וויטאַלי־
טעט, ניט דערפאַר וויל זי דארף לעבן
די שונאים צו להכעיס, נאָר מיטן כח
פון דער אידישער דערציאונג, וואָס
דאָס איז דאָס גרעסטע אין לעבן און
עקזיסטענץ פון א פאָלק.

אויב דער צענטער איז שוואַך עקא־
נאָמיש און טובערקולאָז אין זיינע
אקטיוויטעטן וועט ער סוף כל סוף
דורך איין זוג, אדער דורכן צווייטן,
מוזן געהאַלפן ווערן און זיין דער
„קאָ־עקזיסטענץ" צענטער לעולם ועד.
א ליאדע טאָג זועלן עטלעכע געזעל־
שאפטלעכע טוער זיך א נעם טאָן צו
מאכן די רעוויזיע און מאכן, אז אויף
א ריי געביטן זאָל דער אידישער צענ־
טער אנהויבן צוריק שפילן די ערשטע
פידל. ביי היינטיקן טאָג קען נאָך
קיינער ניט פארנעמען זיין פלאץ. די
אינסטיטוציע וואָס זאָל אים ירשענען
איז נאָך ניט געבוירן געוואָרן....

דער פאטראנאט

דער בוי קאָמיטעט פון פאטראנאט
וואָס האָט שיינע עטלעכע יאָר גע־
האַלטן אין בויען האַלט אין פארענדיקן
מיט מזל דעם גרויסן בנין. דער פא־
טראנאט־בנין איז געבויט געווארן פאר
אַלע אידישע אינסטיטוציעס, אַלענ־
פאַלס, אזוי האָט מען אנפאנג גע־
זאגט. נאָכן אויפבויען האָט מען זיך
ארומגעזען א מען האָט דאָרט פאר
קיינעם ניט קיין פלאץ. פריער האָט
מען אנגעהויבן ארויסלאזן בולעטינען
און קאָמוניקאַטן, אז מען דארף אין
מען מוז אדורכפירן צענטראַליזאַציע.
האָט דער פאטראנאט אויף זיך געגנו־
מען די איניציאטיוו און מען האָט צו־
זאמען מיט די אינסטיטוציעס אויסגע־
ארבעט סטאטוטן און אלץ מיט אן אנ־
דער וואָס מען דארף און נאָך לאנגע
דינגענישן מיט די אינסטיטוציעס איז
מען געקומען צו אן אויסגלייך. האָט
מען אין איינעם אן אוונט צעשיקט

אײנלאָדונגען מיטן גרויסן מזל טוב. אז מען האָט שוין די פאַרײניקונג. דער פּאַטראָנאַט האָט נעשיקט רופן אַלע זײנע מיטגלידער, זיי זאָלן זען וואָס דער פּאַטראָנאַט האָט דערגרייכט און... א שווארצע קאַץ איז פארבייגע־לאָפן... דער פּאַטראָנאַט האָט זיך ארומגעקוקט, שוין נאָך דער צענטראַלי־זאַציע, און גאָרניט זאָגנדיק עם אָפּ־נעווישט, וויי עם וואָלט נעווען א ממזר... זיי האָבן זיך פארטראַכט, אז צוליב וואָס דאַרפן זיי מאַכן אָפּמאַכן מיט אַנדערע אינסטיטוציעס, אַז זיי קענען אַליין ווערן אַלץ מיט אַן אנ־דער. עס לוינט זיך זיי ניט קיין צענ־טראַליזאַציע. זיי דאַרפן קיינעם נאָר ניט פרענן, זיי דאַרפן ניט קיין "שותפות'דיקייט אין געזעלשאַפטלעכן לעבן, זיי זענען געווען שטאַרק אַליין צופֿרידן דאָס געזעלשאַפטלעכע לעבן. אַלע אַנדערע אינסטיטוציעס זענען כּיתים... דאַרף מען נאָר וואַרטן ביז מען וועט זיי קענען טאָן זייער רעכט אין אפילו ניט דאַרפן אָפּגעבן זיי דעם „לעצטן כבוד" וויי מען איז זיך נוהג ביי א מת...

זיי האָבן אפילו געמאַכט א פּאַלשן חישבון זיי קוקן דורך טינקעלע בריל־לן אין זענען אַביסעלע מיאָפּע. ס'איז די גבירישע קעשענע וואָס דערלאָזט ניט צו דערזען די אייגענע געזעל־שאַפטלעכע ארעמקייט...

דאָס וועט מען ערשט קענען זען נאָך דעם ווי מען וועט אַדורכפֿירן דעם „הנוכת הבית" נאָך דעם ווי די געבײדע וועלט שוין געווען עטלעכע יאָר. איז כּמעט דערפאַר ניט קיין וואונדער וואָס דער פּאַטראָנאַט לייגט איין וועלטן צו ברענגען דעם פֿרעזידענט פון דער רע־פובליק, געגנעראַל באָטיסטאַ, צו דער דערעפענונג פון דער געבײדע, צו קע־נען פאַרשרײבן אין רעקאָרד אירן די ערשטע אקטיוויטעט און דער בליץ אָפּליטער צו דער ניט אַדורכגעפֿירט־ער צענטראַליזאַציע. א טאָג נאָך דעם יום טוב... און וואָס ווייטער?..

דער פּאַטראָנאַט, וואָס דאָס מיינט אין דעם פאַל, דער בוי קאָמיטעט, האָט זיך מיט איינמאַל נאָך דעם חרטה־פונקט פון גיין מיט די אינסטיטוצי־עס צו צענטראַליזאַציע אין ישוב, זיך דערקלערט פאַר אַן אינסטיטוציע און אַנגעהויבן מאַכן מיטגלידער, דער־ווייל פאַר א דאָלאָר אויף אַריינצוציען, דערנאָך וועט מען גיין ווייטער און ווייטער... דאָ לויגט אויך דער אונטער־גרונט פאַר וואָס מען האָט חרטה גע־האָט אויף דער צענטראַליזאַציע, וואָס עס איז הלילה שיער געלונגען צו שאַפן, און וואָס האָט געקענט אומגליקלעך ווערן פאַרן פּאַטראָנאַט.

דאָס דערמאָנט מיר א מעשהלע וואָס מען וואָלט עס געקענט צופּאַסן צום פּאַטראָנאַט:

א יונגערמאַן איז אַמאָל געפֿאָרן אין באָן, ער איז געגאַנגען אַנגעטאָן זייער עלעגאַנט, מיט א וויים העמד, א גלאַנציקער קראַגן, אויסגעבונדן מיט א שיינעם שניפּס, האָט ער א קוק גע־טאָן אויף דערערד אין וואָגאָן און אויפ־געהויבן א באָן־בילעט. איז גאָנץ נא־טירלעך ווי עס פּאַסט פאַר אזא מין יונגנמאַן, האָט ער אָנגעהויבן פרענן: — ווער האָט פאַרלוירן דעם בילעט?

אַלע האָבן זיך א כאַפּ געטאָן צו די קעשענעס. ניין! קיינעם פעלט ניט דער בילעט. האָט דער יונגערמאַן גע־נומען און צעריסן דעם בילעט און

ארויסגעוואָרפן דורכן פענצטער. ערשט ווען עס קומט אַריין דער קאָנדוקטאָר און הויבט אָן קאָנטראָלירן די בילעטן, אוי וויי, דער יונגערמאַן האָט ניט קיין בילעט... ער האָט נעבאָך צעריסן זיין אייגענעם בילעט...

אין זיינע האַנדלונגען בנוגע דעם אי־דישן לעבן וועט זיך די פירערשאַפט פון פאַטראָגאַט כאַפּן, אז זיי האָבן צעריסן דעם אייגענעם בילעט וואָס זיי האָבן פאַרלוירן... און א טאָג וועט קומען און מען וועט פרעגן אויף דעם בילעט... נאָר לאָמיך ניט אריינגיין אין צופיל בילאַזאָפיעס, ווייל איך וויל ניט אַראָפּ־גיין פון וועג פון קאָנסטרוקטיווער קריטיק.

דאָס מעשה'לע מיטן באַן־בילעט האָב איך ניט אויסגעטראַכט, נאָר ער־געץ מכתמא געלייענט, איז אפשר וועל איך נאָך אַמאָל לייענען אין די „הייליקע שריפטן" פון פאַטראָנאַט ווי מען פרעגט מיר אויף מיין באַן־בילעט... וועל איך ווייזן די קעשענע...

ציוניסטישע פאַרייניקונג

די ציוניסטישער פאַרייניקונג אין קובא וואָלט געדארפט מיינען אין אַנ־דערע טערמינען מלכות ישראל. און מלכות ישראל מיינט פּראָגרעס, אויפ־שטייג, דערגרייכונג און אידעאל פאר־ווירקלעכונג. איז דאָך גוט! מיטן שכל הישר וואָלט עס אזוי געדארפט זיין. האָט אָבער די ציוניסטישע פאַ־רייניקונג אין קובא עפעס ברידערלעכע ענלעכקייט צום אידישן צענטער אין קובא. נאָר דאָך עפעס אַנדערש. ליידן שיער ניט פון זעלבן חסרון, נאָר אין א פארקערטער ריכטונג.

געבוירן געוואָרן זענען ביידע אָר־גאַניזאַציעס כמעט אין איין צייט. אין אַנפאַנג פון דער אימיגראַנטישער עפאָכע, האָבן די צענטער מענטשן גע־טראָגן „העסקימא פאי" האָבן דאָס זעלבע אויך געטאָן די זיידענע וונגע־לייט פון דער ציוניסטישער פאַריני־קונג, געפעדלט מיט קראַוואַטן, בא־האַנגענע אַקסלען מיט שטאָלוואַרג און אַנדערע קלייניקייטן, געארבעט ביי די אייזן־באַן ליניעס און אזוי ווייטער און ווייטער... דער אידישער צענט־ער ליידט היינט דערפון וואָס ער האָט זיך פארעלטערט. עס פעלט אים די גרייסע פאַרגאַנגענהייט און די ציו־ניסטישע פאַרייניקונג ליידט פון דער היינטיקער ווירקלעכקייט און פון די „פערספעקטיוון". אויב דעם אידישן צענטער האָט שאָדן געבראַנגט די פאר־גאַנגענהייט, דאָס וואָס די אירן זענען געוואָרן אויס אימיגראַנטן און ג־ע־וואָרן מיסטערס, האָט דער ציוניסטיש־ער פאריניקונג „געשאַדט" מדינת ישראל...

אַמאָליקע צייטן האָט די ציוניסטי־שע אָרגאַניזאַציע געוואוסט אז זי דארף ארבעטן פאר ציון, זי דארף רעדן וועגן הערצלס אידנשטאַט, יעדער איד דארף שטרעבן אויסגעלייזט צו ווערן פון גלות, אז די אידישע הימלאַנד מוז און דארף פארווירקלעכט ווערן און דערפאר דארף מען ציוניסטן געבן געלט פאר ארץ ישראל. האבן א סך אירן געגעבן, אנדערע האבן ניט געוואלט אנערקענען די ציוניסטישע הערשאפט און געזאגט: ווער זענען עס די ציוניסט־לעך וואָס שלעפן געלט פאר ארץ ישראל? ארץ ישראל איז דאָך אן או־טאפּיע, א פאנטאזיע פון די ציוניסט־לעך. היינט צו טאג האָט שוין די ציוי־

ניסטיש פֿאַריניקונג אַן אייגענעם בנין, אנב די ערשטע וואָס האָט באַווײַזן צו קויפן אַן אייגענעם בנין, נאָר די הויפּט אַקטיוויטעטן, די קאָמ־פֿיינען — האָבן זיך ביסלעכווײַז אַריבערגעכאַפּט אויך צו ניט ציוניס־טישע הענט. עס איז געוואָרן אַן ענין ניט נאָר בלויז פֿאַר ציוניסטן, נאָר אויך פֿאַר אַנדערע אידן און עס זע־נען ביי אונז דאָ אידן וואָס לִיב צו גיין לעבן אַ געזונטן וואָגן... עס פֿאַרט זיך מחיהדיק און מען קען אפֿילי ציוניסטן אַנהויבן זאָגן מיסר...

מען זאָל אַ גוטן ציפֿער טאָן דעם „דעבע" און „האַוואַר" וועט מען קו־מען צום אַפֿרעכענונג, אַז די ציוניסטן מיט קריינדלעך און קאָקאַרדאַכ שטיי־ען שוין באַלד פון דער וויטנס און די קאָמפּיינען ליגן שוין אין אַנדערע הענט. די ציוניסטישע פֿאַריניקונג איז הויפּטזעכלעך נעבלִיבן ביי דער אַק־טיוויטעט פון זוכן געזונט צו מאַכן איר בודזשעט.

אויב דער צענטער האָט די שולע וואָס קען פֿאַרעכנט ווערן וויִ אירם אַ שיינדל, ווי אַ פֿראַזאָק פון איר עק־זיסטענץ, אזוי קען אויך די ציוניסטי־שע פֿאַריניקונג צוריעכענען צו איר „האַוואַר" די ציוניסטישע פֿרויען אַר־גאַניזאַציע „ויצ״א". וואָס איז פּייער און פּלאָם. אַ דאַנק זיי האָבן זיך אַנדערע פֿרויען אַרגאַניזאַציעס אָנגע־הויבן זיך אַקטיוויזירן ביי זייערע טע־טיקייטן.

די „ויצ״א" איז טעטיק אַ גאַנץ יאָר, קען מען זאָגן. וואָך־אײַן וואָך־אויס, מאַנאַט נאָך מאַנאַט פירן זיי אַדורך אונטערנעמונגען וואָס ווערן גוט באַ־זוכט. מען שיקט בריוו, מען רופט פֿערזענלעך אויפן טעלעפֿאָן אין די פֿרויען שיקן יאָר־אײַן יאָר־אויס געלט און קלײדער קיין ישראל. נאָר מער פון אלץ איז אָפּצושאַצן דאָס וואָס די „ויצ״א" איז אַ געזעלשאַפֿטלעכער נערוו אין ישוב, זענען אַקטיוו און באַווירקן אפֿילו די מענער, לאָרן זיי אַן מיט שטימונג צו פֿארטרייבן די אַפּאַטיע וואָס האָט זיך אָנגעהויבן אריינכאַפּן ווי אַ פּיאַווקע אין די ביינער פון אונ־זער געזעלשאַפֿטלעכן לעבן פון אונז־ער ישוב.

לאָמיר האָפֿן אַז די ציוניסטישע פֿאַריניקונג וועט אויפן נייעם יאָר פֿאַרשטאַרקן אירע אַקטיוויטעטן און די אלטע ציונים וועלן זיך צוריק איינ־שפּאַנען אינם יאָך און מען וועט מער ניט דאַרפן פֿאַר אין יאָר גאַנצע 4 פֿרעזידענטן...

די אידישע רעליגיעזע קהילה מיט עדת ישראל

די אידישע קהילה מיטן „עדת ישראל" וואָס האָבן אין פֿאַרגאַנגענעם יאָר אָנגעהויבן מיט אַ „הייליקע מלחמה" האָבן צווישן זיך שלום גע־מאַכט. מיטן באַלאַנס פון צוויי רבנים אן ישוב. צ. וואָס?.. דאָס טאָר מען שוין הינט ניט פֿרעגן, ווייל מען וועט אייך סיי ווי סיי ניט וויסן וואָס צו ענטפֿערן. אַז מען גייט אין אַ קריג זענען אַלע מיטלען כשר. איז דאָך פֿישטאָ צו וואָס צו שטעלן פֿראַגן. אין דער הייליקער קריג איז געשען, אַז דאָס וואָס איז נעכטן געווען כשר איז מאָרגן געוואָרן טריף. דאָס וואָס איין רב האָט כשר געמאַכט האָט דער צווי־טער געמאַכט טריף און פֿאַרקערט... ביז... ס'איז געקומען צו אַ פֿאַריינ־

קונג און זאל עס נאָר זיין צו לאַנגע יאָר. אז איך לייג זיך שלאָפן און שטיי אויף האָב איך שוין מיין קהילה־מענטש וועמען איך שטעל די פראגע: — וואָס הערט זיך?

דער דאָזיקער „וואָס הערט זיך" פֿארשטייט שוין מיין רעליגיעזער אינ־פֿארמאַטער וואָס דאָס באַדייט: זיי לעבן נאָך בשלום?.. נאָך ניט געקומען פון ערגעץ אַ ריס? האָט עמעץ ניט אויסגעשריבן אַ נייעם רב? איז עמעץ ניט כשר אַדער טריף געוואָרן?... האָט זיך ניט געגרינדעט אַ דריטע אַדער אַ פערטע קהילה?.. ניין! אַ דאַנק דעם וואָס איך טאָר ניט דערמאָנען מיט ניט געוואַשענע הענט... בין איך צופֿרידן אַן דער דאָזיקער קאָפּ דרייע־ניש. דאַרף מען טאַקע אין די ימים נוראים מתפּלל זיין, אז די פֿאַרייני־קונג פון די רעליגיעזע אינסטיטוציעס זאל אַנהאַלטן לאַנגע יאָרן און זיי זאָלן אינאיינעם עפּעס דערגרייכן, עפּעס פון דעם וואָס זיי האָבן ביז איצט ניט באַ־ווירקט...

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

Refrigeración
Rafael Amengual R., S.A.

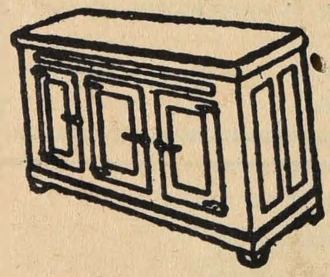
Salón de exhibición y ventas:

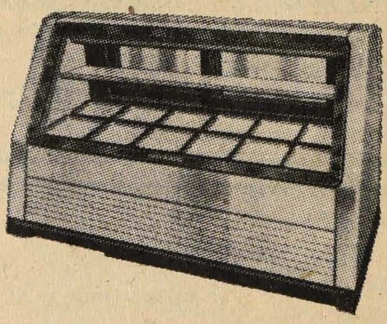
TERMINAL UNICA DE OMNIBUS

TELEFONOS: U0-0656 y U0-0642

EMPEDRADO 452, esq. AGUACATE — TEL. M-6626

SERVICIO I-6343

REFRIGERACION — CARPINTERIA

AIRE ACONDICIONADO

HUSSMANM

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

א כתיבה וחתימה טובה!

THE MAY TRADING COMPANY. S. A.

IMPORTADOR Y DISTRIBUIDOR EXCLUSIVO

Quincalla — Sedería y Artículos de Goma

Venta al por mayor

Teniente Rey 359 Telf. W-5093 A-8495

Habana

SALUDAN CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO A LA COLONIA HEBREA DE CUBA Y HACEN VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

CAFETERIA - GROCERY

CARNICERIA Y BARBERIA

BLANQUITA

1a. ENTRE 8 Y 10 — MIRAMAR

AL LADO DEL TEATRO "BLANQUITA"

JUAN M. MESSIR Telef. B-7848

Gerente ,, B-5915

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

דער נם פון העברייאיש

פון **מ. צ. פראנק**

מיט א קורצער צייט צוריק האָט דער יונגער שרייבער פון „הארץ", עמיס אילון, באַזוכט אירלאַנד און, ווי ער האָט באריכטעט אין זיין צייטונג, האָט מען אומעטום געשטעלט די פראגע: ווי אזוי האָט איר אין ישראל באַווייזן דאָם וואָס מיר אין אירלאַנד האָבן ניט געקענט באַווייזן — אויפלעבן אייער אוראַלטע שפראך?

טאַקע, ווי אזוי לאָזט זיך עם דערקלערן?

דאָם אויפלעבן פון העברעאיש אין ארץ ישראל איז שוין געווארן א באַקט לאַנג, איידער די מדינה איז אויפגעקומען. .אין אירלאַנד האָט זיך דער אינטערעסנטער פאַרזוך ערשט אָנגעפאַנגען, נאָכדעם ווי אירלאַנד האָט געקראָגן איר פרייהייט. מען האָט זיך דעמאָלט געטומען מיטן גאַנצן אימפעט. דע וואלערא אין זיינע חברים זענען ניט ווייניקער פאַרברענטע „גאליציאנטן", ווי בן גוריון מיט שפרינצאַק זענען העברעאיכטן. און דאך נאך 35 יאָר איז די מערכה פון דער גאליישער שפראך אין אירלאַנד נאָך אלץ שוואַך. אין ארץ ישראל האָט בן־יהודה אנגעהויבן צו רעדן העברעאיש אין 1882. מיט 35 יאָר שפעטער, אין 1917, איז שוין אין ארץ ישראל געווען א דור סאברעס, וואָס זייער מוטער־שפראך איז געווען עברית. די סאברעס האָבן אפילו געשאפן אייגענע חנ'עוודיקע ווערטער וואָס לעבן נאָך ביזן היינטיקן טאג.

דאָס אויפלעבן פון העברעאיש, קען מען זאָגן, איז א היסטאָרישער נס, און א נס לאָזט זיך נישט אנאַליזירן, הויבט איר אן צו מאכן דעם קאָלטן חשבון, וועט איר פארזען דאָס וויכטיקסטע, דאָס פאַרבאַרגענע, דאָס וואָס לאָזט זיך ניט אויפדעקן. דאך וועלן מיר פרואוון צו באַטראַכטן עטלעכע אומשטענדן, וועלכע האָבן געקענט אין א געוויסער מאָס צוטראָגן צו דעם היסטארישן נס. לאָמיר מאכן געוויסע פארגלייכן צווישן ארץ ישראל — אדער ישראל — און אירלאַנד, מיר וועלן ארויסלאָזן פון חשבון אזעלכע פאקטארן, וויי דעם נאציאנאלן ווילן, די עמאציאנעלע צוגעבונדנקייט צו דער אלטער שפראך.

לאָמיר, קודם כל, נעמען בלויז ציפערן:

דע וואלערא האָט זיך גלייך פאַרמאסטן דורכצופירן זיין שפראך־רעוואלוציע מיט דריי מיליאָן אירלענדער, וואס בלויז א קליינער טייל פון זיי, אין די פארוואַרפענע דערפלעך ביים מערב'דיקן ברעג ים, האָט נאָך גערעדט נאליש. אלע איבעריקע זענען שוין

נעווען סיף פארוואַרצלט אין דער ענג־לישער שפראַך, און אַלע אירלענדער — א חוץ די פארוואַרפענע דאַרפּס־לייט — האָבן גערעדט איינע און די זעלבע שפראַך — ענגליש.

בשעת בן־יהודה האָט אָנגעהויבן רעדן העברעאיש אין 1882, זענען אין לאַנד נאָך צווישן 20 און 30 טויזנט אידן. ניט אַלע האָבן גערעדט די זעלבע שפראַך: מייסטע אשכנזים האָבן גערעדט אידיש (עס זענען אויך נעווען רוסיש־רעדנדיקע קאַלאָניסטן פון צווישן די בילויים, און א סך אונפאַרי־שע אידן, וועלכע האָבן שוין פאַר א פאַר דורות פארבינטן אידיש אויף אונ־גאַריש). די ספרדישע אידן אין ארץ ישראל, וועמענס צאָל לגבי די אשכנזים איז נעווען א גאַנץ באַדייטנדע, האָבן גערעדט לאדינא. א חוץ דעם האָבן אידן גערעדט פאַרשיידענע אַנדערע שפראַכן, אייגענע און פרעמדע (צווישן די אייגענע מעג אויך אריינגערעכנט ווערן דער תרגום־לשון — אראַמייאיש — פון די קורדישע אידן).

די אייניקע שפראַך אויף וועלכער אַזעלכע אידן האָבן זיך געקענט צווישן זיך פאַרשטענדיקן איז נעווען לשון קודש.

צווישן די אידן פון פאַרשיידענע נעמיינ־עס — אשכנזים און ספרדים — האָט אָנגעהאַלטן א נעוויסער קאָנ־טאַקט. אמת, ניט זייער קיין ענגער, אבער דאָך א קאָנטאַקט. דורות־לאַנג, האָבן אין צפת געלעבט, זייט־ביי־זייט, ספרדישע אידן, וועמענס אורעלטערן, די מקובלים, האָבן זיך דאָרטן באַזעצט אין דעם 16־טן יאָרהונדערט, און חסידים פון מזרח־אייראָפּע, וועלכע האָבן זיך אָנגעהויבן באַזעצן, קורץ נאָכן טויט פונם בעל שם טוב. אמת, די ספרדישע אידן האָבן אָנגעהאַלטן זייער לאַדינא, און די אשכנזישע וייער אידיש (אפילו די פארשיידענע אירי־שע דיאַלעקטן האָבן זיך אויפגעהאַלטן אין יערער משפחה), אָבער צווישן זיך האָט א ספרדי און אַן אשכנזי נעריעט העברעאיש. אזוי איז נעווען אין מבריה און אין ירושלים, און אין חברון און אין אַנדערע פונקטן, העברעאיש אַלס אַן „עכּפּעראַנטאָ" צווישן פאַר־שיידענע אידישע ישובים האָט אַלע־מאָל געלעבט.

אין די לעצטע עטלעכע יאָרהונדער־טער, ווען אידיש האָט זיך פארשפרייט איבער גאַנץ מזרח אייראָפּע, איז דאָס קוים נעווען קענטיק. און א רוס־ישן אידן איז אויסגעקומען צו רעדן הע־ברעאיש בלויז אין די זעלטענע פאַלן ווען ער האָט זיך באַגעגנט, לאָמיר זאָגן, מיט א פערסישן אידן. אָבער אין דעם פריען מיטלאַלטער, איז הע־ברעאיש נעריעט געווארן גאַנץ אפט. יעדנפאַלס אין ארץ ישראל איז דאָס העברעאיש רערן נעווען כּמעט א טאָג־טעגלעכע דערשיינונג, נאָך לאַנג פאַר בן־יהודהן. די אַלגעמיינע טענדענץ איז נעווען, אז ווען אַן אשכנזי מיט א ספרדי האָבן זיך באַגעגנט, האָט דער אשכנזי אָנגעהויבן דרייען מיט דער צונג אויף פּתח'ן. דעם ספרדי איז ניט איינגעפאַלן צו רעדן לשון קודש מיט „קמצ'ן". אויף דעם שטיצנדיק זיך, האָט עם כן יהודה אָנגענומען די ספר־דישע אויסשפראַך אַלס דעם סטאַנ־דארט.

קיין פרעמדע קולטור האָט אין ארץ ישראל די אידן ניט צוגעצויגן. יערע־פאַלס, ניט די אַרטיקע — ניט דער אראַבישער דיאַלעקט, אַדער די אַראַ־בישע דיאַלעקטן פון די אומוויסנדע פעלאַכן, און ניט דאָס טערקיש פון דעם ביסל טערקישע באַאַמטע, פראַנ־

צוויזיש, וועלכע איז דאָן געווען פאר־
שפרייט צווישן די העבערע קלאסן
אין דעם לעוואַנט, האָט מיט זיך יא
פארנעשטעלט א געפאר, אבער מיסטע
אידן אין ארץ ישראל האבן אלץ קיין
פראנצויזיש ניט גערעדט.

און אזוי ווי דער אידישער ישוב
האָט געהאלטן אין איין וואקסן, האבן
די ניי־אנגעקומענע זיך אריינגעפאסט
אין דער שפראך־איינשטעלונג פון די
איינגעזעסענע. אמת, די ערשטע יארן
האבן מיט זיך די העברעאישי־רעדנדי־
קע אין ארץ ישראל פארגעשטעלט א
מינדערהייט, אבער גראד אין יענער
ציים, זענען צווישן די ניי־אנגעקומענע,
די מיסטע, געווען פארברענטע הע־
ברעאיסטן, וועלכע האבן זיך מיט בא־
גייסטערונג געזוכט ארויסהעלפן דער
מינדערהייט איינצופירן העברעאיש
אין טאג־טעגלעכן לעבן.

און דא שטויסן מיר זיך אן אויף
נאך א פאקטאר, וועלכער עקזיסטירט
ניט ביי די אירלענדער: די פארשפרוי־
טע קענטעניש פון העברעאיש ביי די
אידן אין דער צייט, וועו העברעאיש
האט געזוכט אויפלעבן.

ערשטנס, האבן אידן דאן נאך גע־
דאוונט דריי מאל א טאג, געבענטשט,
געזאגט ברכה און געלייענט קריאת
שמע. צווייטנס, האָט פונקט אין יענע
יארן אויפגעבליט א העברעאישע לי־
טעראטור און א העברעאישע פרעסע,
אין מזרה אייראפע. נעמט, זייט מוחל,
א סידור און פרואווט מאכן א חשבון,
וויפל לישון קודש'דיקע ווערטער עס
רעדט ארוים יעדן טאג א איד, וועל־
כער זאגט ברכה, דאוונט שחרית,
מנחה אין מערב, לייענט קריאת־שמע,
און מאכט נאך אמאל א ברכה אויף א
דונער (ניט אריינרעכענענדיק דעם
קדיש און דעם יקום פורקן, וועלכע
זענען דאך ניט העברעאיש). אפילו
אן עס הארץ „באפט" צווישן 10 און
25 פראצענט פון דעם פירוש המילות.
היינט וואו זענען די לומדים? און
וואו זענען די איזן, וועלכע קוקן ארויין
אין אן עין יעקב? ניט אומזיסט איז
דאָס אידיש רעדן פון יענער עפאכע
געווען אזוי שווער אנגעלאדן מיט הע־
ברעאישע ווערטער און פראזן. פאר
טביה דעם מילכיקן איז העברעאיש
ניט געווען קיין שפראך־נייע שפראך.

אבער פאר א דורכשניטלעכן איר־
לענדער אין אירלאנד איז גאליי יא
געווען א שפראך־נייע שפראך, פאר
וועלכער ער האָט אפשר געהאט א נע־
וויסן סענטימענט. אבער וועלכע ער
האָט ניט געי'בול'ט, ניט ער האָט אויף
איר נעזאגט ברכה, ניט ער האָט אויף
איר נעדאוונט שחרית, ניט ער האָט
אמאל אריינגעקוקט אין א גאליש
„עין יעקב"; און ניט ער האָט אמאל
געקענט ווי א טביה דער מילכיקער א
גאליש פסוק, פארטייטשנדיק אים
אויף ענגליש.

ווי נעזאגט, איז די צייט פון דע־
אויפלעבונג פון העברעאיש רעדן אין
ארץ ישראל אויך געווען די צייט, וועו
די העברעאישע ליטעראטור האָט זיך
צעבליט אין מזרח אייראפע. אליעזר
בן־יהודה אליין האָט פארעפנטלעכט א
וויכטיקן ארטיקל אין סמאלענסקינ'ס
„השחר", אויידער ער האָט זיך בא־
זעצט אין ירושלים. עס איז געווען די
צייט וועו עס פלעגן אויך דערשיינען
אנדערע העברעאישע צייטשריפטן —
„הכוכד", „המליץ". אויך די קליינע
אידישע געמיינדע אין ארץ ישראל האט
געהאט אריגענע העברעאישע צייט־
שריפטן. עס האָט געלעבט און ge־
שאפן יהודה־לייב גארדאן; מענדעלע
מוכר ספריס האָט שוין געהאט פאר־

עפנטלעכט זיינע ערשטע שריפטן אויף העברעאיש. דאָס איז שוין אלץ נעכווען ביים וויגעלע פון העברעאיש רעדן.

פֿאראלעל מיטן פאָרשריט פון דער באַיוועגונג אויפצולעבן דאָס רעדן, האָט אויך פֿראָגרעסירט די העברעאישע לי־טעראַטור. עס איז אויפגענאַנגען דער שטערן פון חיים נחמן ביאַליק, עס האָבן זיך באַוויזן אחד־העם, טשערני־כאָווסקי און אַנדערע, עס זענען דער־שינען „הצפירה". הזמן", „השלחה". בלויז א קליינער פּראָצענט פון די לייענער פון העברעאיש איז געווען מער באַהאַוונט אין אַנדערע שפּראַכן. פאר די מייסטע לייענער, געווענליכע ישיבה־בחורים איז העברעאיש גיכער דער נאַטירלעכסטער קוואל צו שטילן דעם דורשט נאָך וויסן. רוסיש איז פאר זיי געווען א פרעמדע שפּראַך. אין אידיש האָבן זיי נאָך ניט געהאַט דערוואַרבן די געוואויניהייט צו לייענען ווענן ערנסטע פראַגן.

:: :: ::

אט דאָס זענען די אביעקטיווע אומ־שטענדן, ביי וועלכע העברעאיש האָט אויפגעלעבט ווי א לעבעדיקע אום־גאַנגס־שפּראַך. אזעלכע אומשטענדן זענען ניט געווען אין אירלאַנד, ווען מען האָט געזוכט אויפצולעבן די אלט־גאליש שפּראַך. דאָס הייבט נאָך ניט, אז די אומשטענדן אליין דערקלערן אלץ. ווי מיר האָבן שוין געזאָגט, איז דאָס אויפלעבן פון העברעאיש א היסטאָרישער נס. אבער הגם נסים לאַזן זיך ניט דערקלערן בלויז מיט אביעקטיווע אומשטענדן, איז וויכטיק זיי צו קענען.

א טייל פון דעם נס פון תחית הלשון אין ארץ ישראל באַשטייט אפשר אין דעם, וואָס דער פּראָצעס איז פאָרגע־קומען גראד ווען אידן האָבן געדאַווענט, געלערנט עין־יעקב, ווען א גרויסער טייל האָט געשעפט זיין גייסטיקע חיונה פון העברעאישע צייטשריפטן און ביכער, און ווען ארץ ישראל איז געווען א קולטורעלע וויסטעניש.

שטעלט אייך פאָר ווען מען נעמט זיך אויסלעבן העברעאיש ניט דאַן נאָר איצט, ווען אידן דאַווענען אזוי ווייניק, קוקן זעלטענער אריין אין א ספר; ווען די מערכה פון דער העבראישער ליטעראַטור אויסער ישראל איז אזוי נעבעדיק, ווען אין דער וועלט הערשט שוין ענגליש אלם אינטערנאַציאָנאלע שפּראַך — איך האָב מורא אז מיר וואלטן היינט געהאט ניט קיין בעסערן מזל פון די אירלענדער.

הערצל האָט לכתחילה ניט געגלויבט אין דער מעגלעכקייט אויפצולעבן הע־ברעאיש אלם אן אומגאַנגס־שפּראַך, און ער איז גאָרניט געווען אזוי אום־לאַגיש. הערצל האָט טאקע געגלויבט אין נסים — אין דעם נס פון דעם אי־דישן ווילנסקראַפט, פון אידישער לעבנסקראַפט, אידישער גייסטיקייט. ער האָט אַבער אויסגערעכנט די אביע־טיווע אומשטענדן, ביי וועלכע עס איז מעגלעך, אז דער נס פון א אידישער מדינה זאל געשען. (צי ער האָט ריכ־טיק אויסגערעכנט אדער ניט — איז דא ניט וויכטיק, וויכטיק איז, אז ער האָט אויף זיין שטייגער געמאַכט א חשבון). אבער וועז עס איז געקומען צו העברעאיש, האָט ער ניט געזען די אביעקטיווע אומשטענדן, וועלכע זאלן דעם נס מעגלעך מאכן. הערצל האָט נאר דאן ניט געקענט דעם נאטירלעכן העברעער — טוביה דעם מילכיקן און אויך ניט די עקשנות־דיקע יונגעלייט פון דער צווייטער עליה.

אַבסערוואציעס...

(צום נייעם יאָר)

פון ס. קאַנאַ

יערלעכער באַריכט פון ס. בן-צבי...

דער „האַוואַנער לעבן" האָט א טייערן מיטאַרבעטער, כ'מיין א שרייבער מיט א גוט אידיש האַרץ, פֿשוט א מענטש אָן שום גאַל. דאָס איז דער קאַלענג ס. בן-צבי, וועלכער גיט שטענדיק אַן איבערזיכט וועגן אונזער געזעלשאַפטלעכן לעבן אין זיין אַרטיקל „א יאָר אידיש לעבן אין קובא".

ס'איז פֿשוט א פאַרגענגיגן צו לייענען דעם יערלעכן איבערזיכט, וואָס ווערט צונויפגעשטעלט מיט אַלע איינצלהייטן פון דעם גוטמוטיקן ס. בן-צבי. מען שפּירט אין זיך אַן אמת'ן נחת-רוח, ווען מען דערווייסט זיך פון דעם באַריכט ווי שפּרודלדיק עס בלויזט דאָס אידישע געזעלשאַפטלעכע לעבן אין קובא. עס שרעקט בלויז דאָס האַרץ אַז כּמעט אַלע, הלילה-וחס, קוין עין הרע ניט געבן. ווייל ווי זאָגט א שפּריכוואָרט: „א אידישער עין-הרע איז ערגער ווי א גויאישער בישוף".

אין דעם באַריכט זעט איר באַשיינפּערלעך ווי אַלע אונזערע אינסטיטוציעס זענען א ביסל איבערראַשט. זיי געדענקען עפּעס ניט, אַז זיי זאָלן האָבן אויפגעטאָן אזוינס אָן אזעלכעס, ווי עס ווערט אָנגענומען אין דעם יערלעכן באַריכט. די איינציקע פאַרמעסטן זיך — ווער ווען ווצטען איבערשטייגן אין געזעלשאַפטלעכע אקטיוויטעטן.

אונזערע פּרעזידענטן, סעקרעטאַרן און סתם דירעקטאָרן פון אונזערע אינסטיטוציעס זענען א ביסל איבערראַשט. זיי געדענקען עפּעס ניט, אַז זיי זאָלן האָבן אויפגעטאָן אזוינס אָן אזעלכעס, ווי עס ווערט אָנגענומען אין דעם יערלעכן באַריכט. די איינציקע

וואָס ווערן נעווייגלעך ניט נתפעל פון דעם באריכט, זענען די באַצאָלטע סע־קרעטאַרן, אָדער ווי זיי רופן זיך עק־זעקוטיוו־דירעקטאָרן.

זיי, די עקזעקוטיוו - דירעקטאָרן, האָבן טענות למאי מען האָט נאָך ניט נענוג איבערנענעבן אין דעם ירעלעכן באריכט. מיינען די אָלע אויפטוען פון די אינסטיטוציעס, וואו זיי זענען אַק־טיוו. מען האָט ניט איבערגענעבן וועגן די צאָל בריוו, וואָס זייערע אינס־טיטוציעס האָבן באקומען און נע־ענטפערט. מען האָט אויך ניט איבער־געגעבן וועגן די צאָל טעלעפאָן נע־שפרעכן, דיכטיקע און על־פי־טעות־דיקע, וואָס זענען דערלויידיקט געוואָרן. הכלל, די עקזעקוטיוו דירעקטאָרן זע־נען ניט איינגאנצן צופרידן. זיי נע־דענקען מער ווי אונזער ס. בן־צבי. זיי געדענקען וועגן אלץ. דערפאר צאָלט מען זיי, אז זיי זאָלן וועגן אלץ נעדענקען.

די פֿרעזידענטן און די געזעראל־כעקרעטאָרן פון אונזערע אינסטיטו־ציעס, די וואָס פירן אָן מיט אונזער נעזעלשאפטלעכן לעבן און זענען מיט דעכט די אויבערשטע פון שטויסל אין אונזער געזעלשאפט, זיי געדענקען ניט אלץ וואָס וועדט איבערגענעבן אין דעם ירעלכן באריכט. זיי זענען זייער באַשיידענע מענטשן און זיי וועלן אייך אָפנהאַרציק צוגעבן אז זיי זענען אָנגענעם איבעראַשט געוואָרן פון זייערע גרויסע אויפטוען פאר דעם פאַרגאַנגענעם יאר. און דאָס איז אלץ א דאנק דעם גוטן זיכרון פון אונזער האַרציקן ס. בן־צבי.

באַזונדערס ווערן די באריכטן נע־לייענט אין אָפּגעשאצט אין אויסלאַנד. דאָס דערקלערט זיך פאַרוואָס מיר האָבן שטענדיק א גרויס נערעטענש אין אויסלאַנדישע שליחים. זיי קומען צו אונז לערנען ווי אזוי אָנצופירן מיט נעזעלשאפטלעכער ארבעט. איינס־ווענגס, פאַרשטייט זיך, פירן זיי אויך דורך קאמפיינען ביי אונז, דער הויפּט צוליב פון זייער קומען איז אָבער זיך צו באקענען מיט דעם אופן ווי מיר פירן אָן מיט אונזער געזעלשאפטלעכן לעבן.

ס. בן־צבי שרייבט אזוי יאָר־אויס, יאָר־אוים, אין יערן אלמאנאך וואונ־דערבאַרע באריכטן וועגן אונזערע אינסטיטוציעס. ס'איז דערפאר צו דערוואַרטן אז אויך הייַ־יאָר וועלן מיר לייענען שיינע דערפרייענדע נייעס פון די אקטיוויטעטן פון אונזערע אָן א צאָל אינסטיטוציעס און קאמיטעטן.

איך וויל ניט זיין דער, ווער עס זאָל דעם נחת'דיקן ס. בן־צבי קאליע מאכן זיין שפיל. איך וועל זיך דער־פאר אין דעם איצטיקן מאמענט ניט פארנעמען מיט קיין שום קריטישע אָפּ־שאצונגען פון אונזער געזעלשאפטלעכן לעבן. מען קען נאָך אמאל נכשל ווערן...

ה י צ ן . . .

מען דארף דאָך אבער פארט אימיצן באשרייבן, וויל מען מוז מאכן א לעבן, וועל איך דערפאר שרייבן וועגן די היצן. וואָס, וועלן מיינע לייענער פרענן, היצן איז אויך א טעמע? וועל איך ענטפערן, ווי עס האָט אמאל א נרעסערער פון מיר געזאגט: אויב איר ווילט איז היצן אויך א טעמע.

וועגן היצן איז נאָך אין אונזער פרעסע ניט געשריבן געוואָרן. ס'איז אזוי ארום פאראן די מענלעכקייט אָנ־צושרייבן גאנצע בערג ארטיקלען וועגן אָט דער טעמע. איך וויל זיך אָבער ניט פארנעמען צופיל מיט דער הי־ציקער טעמע. איך האָב אויך ניט

ברעה צו נעבן אן אויספירלעכע אפ־
האנדלונג וועגן היצן. ווי למשל וועגן
די אורזאכן און וועגן זייערע דירעקטע
און אומדירעקטע ווירקונגען אויפן אל־
געמיינעם לעבן. איך וויל זיך בלויז
באגנוגענען מיטן דערגרונטעווען זיך
זועגן דער ווירקונג פון די היצן אויף
אונזער געזעלשאפטלעכן לעבן.

ס'איז קיין ספק ניט, אז די היצן
האבן גלייכצייטיק א גוטע ווי אויך
א שלעכטע ווירקונג אין אונזער לעבן.
די היצן דא, אזוי ווי די קעלטן אין דער
אלטער היים, דינען ווי א וועג־ווייזער
אויף אפצוטיילן די ביידע סאציאלע
קלאסן פון רייך און ארעם. די ארעמע
ליידן דא פון די היצן אזוי ווי דארט
די ארעמע פון די קעלטן. דאס פא־
פולערע ווערטל, אז געלט וואלעמט,
באקומט דא זיין שינוי אז געלט קילט.
דארט, ווי דא, פארזיכערט וואויל־
שטאנד קעגן ליידן פון קעלט און היצן.

בראשית, מיט יארן צורוק, ווען אלע
זענען מיר געווען אימיגראנטן, האבן
מיר אלע געוואוינט אין איין געגנט און
אלע גלייך געליטן פון די גרויסע היצן
אין דעם לאנגן טראפישן זומער. מיר
האבן זיך אלע צוזאמען באטיילט
אין דעם געזעלשאפטלעכן לעבן אין
אונזער אלעמענס לאקאל, נישט נע־
קוקט אויף די גרויסע היצן ארום אונז.

א טייל פון אונז האט זיך ארויפגע־
ארבעט און איז אוועק זיך אפקילן אין
א רייכערן לופטיקן געגנט. דאס געלט
האט אויסגעפירט איר פונקציע — עס
האט געקילט. עס האט געקילט אינם
פאמיליען־לעבן; עס האט געקילט אין
דעם געזעלשאפטלעכן לעבן; עס האט
געקילט ארום די ארויפגעארבעטע אידן
און ס'האט אויך געקילט אין זיי. וואס
ס'זייך צו זאגן — וואס מער געלט, אלץ
קילער ווערט עס.

די אפנעקליטע מיט די אנגעהיצטע
האבן שוין מער ניט געקענט פירן א
נעמיינזאמען געזעלשאפטלעכן לעבן.
מען האט זיך געמוזט אפטיילן. די
ארעמע וועלן זיך וויטער שוויצן אין
זייערע לאקאלן און די רייכע וועלן זיך
פילן באקוועם ביי זיך אין דעם גרויסן
קילן, אפשר שוין צו קאלטן פאלאץ.

דער תלמודיסטישער אויסדרוק הבל
מפיק הכל (היץ טרייבט ארויס היץ)
שטימט עפעס ניט. עס לייגט זיך
אויך ניט אויפן שכל. אויב דאס איז
אבער נעמיינט א גאנצע רייע געזעל־
שאפטלעכע אקטיוויטעטן אין אונזער
ישוב, קען עס שטימען. א דאנק די
היצן באפרייט מען זיך פון פארש־
דענע פליכטן, ביי וועלכע מען וואלט
זיך נעדארפט אביסל צעהיצן. כמעט
אלע אינסטיטוציעס געפינען זיך אין
די זומערדיקע מאנאטן אין א נעוויסן
שטילשטאנד, הגם מען האט זיך פרי־
ער אויך ניט שטארק איבערגעארבעט.

מיר וועלן זיך שוין אויך אויפהערן
צו וואונדערן ווי אזוי ס'איז מעגלעך
אין אזא היסן קלימאט, ווי אין קובא,
אנצופירן א קאלטע מלחמה. אט איז
אנגענאנגען א קאלטע מלחמה צווישן
די לעצטע מאהיקאנער פונם אידישן
צענטער מיט די הייסע אנהענגער פונם
קילן פאטראנאט.

די הייסע ארגומענטן פון די צענטער
פארשטייער האט זיך אנגעשטויסן אויף
א קאלטן קישה־עורף'דיקן נייז פון די
פאטראנאט־פירער. זיי, פונקט ווי
ווילהעלם דער צווייטער אינם יאר
1914, וועלן ער האט זיך געקליבן אייז־
צוגעמען גאנץ פראנקרייך, ענגלאנד
און רוסלאנד, האבן אויך דערקלערט,
אז זיי אנערקענען ניט קיין שום אינם־
טיטוציעס; זיי אנערקענען בלויז פא־
טראנען...

די מלחמה איז נעווען א קאלטע. בלויז אין איינצלנע פאלן האט זיך דער פארשטייער פון קילן פאטראנאט א ביסל צעהיצט. בלויז אין מאל האט ער דעם צענטער פארשטייער נע־זאגט א זייער מיאוס ווארט. יענער האט אים תיכף ומיד געענטפערט: „לא סויא", וואס דאס מיינט „גם אתם". דאכט זיך, מיט דעם האט דער ענין זיך געדארפט האבן דערלויי־דיקט.

די ענדערונגען, וואס עס קומען פאר אין אונזער לעבן, זענען טיילווייז אן אפשפיגלונג פון דעם אלגעמיינעם לעבן אין לאנד. דער תלמודיסטישער אוים־דרוק פון הכל כמנהג המדינה (אלץ נייט לויט דער מאדע פון לאנד) לאזט זיך שפירן אויף פארשידענע געביטן פון אונזער לעבן. אויב די קאמערץ און דאס אלגעמיינע געזעלשאפטלעכע לעבן ווערן איינגעראמט אין קילע לא־קאלן, מוזן מיר אויך אונזער געזעל־שאפטלעכן לעבן אביסל אפקילן, כ'מיין ארויספירן איז קילע רוימען.

המשך אין סעלאפאן־פאפיר...

עס בייטן זיך אבער ניט נאר די פארמען, נאר אויך דער אינהאלט פון אונזער לעבן. אמאל פלעגט א איד זיך פארזארגן מיט עולם־הבא. ער פלעגט טאן ניטע מעשים און נעבן צדקה, כדי זיך צו פארזיכערן מיט א פארציע שיר־הכבר, מיט א שטיק לויתן און אויך מיטן יין־המשומר. עס פלעגן חברות נעמען געלט ביי אידן, כדי צו פארזארגן זיי מיט עולם־הבא. די מער ביטערע אידן, וואס פלעגן קיי־נעם ניט געטרויען, פלעגן שטענדיק האבן ביי זיך אלע קבלות, וואס זיי פלעגן אנבעטן ארויסצולייגן אין קבר, וועו עס וועט קומען די צייט.

היינט־צו־טאג אפערירט מען מיט אנדערע וועגן. היינט פארזארגט מען אידן מיט „המשך". יעדער איד פילט ביי זיך אן אומרואיקן געוויסן למאי ער האט ניט געגעבן זיינע קינ־דער די נויטיקע אידישע דערציאונג. קומען צו אים אינספטוציעס און נע־מען ביי אים געלט פארן המשך. גיט דער איד זיין באשטייערונג און פילט זיך באפרייט פון זיין אויגענער פער־זענלעכער טראגעדיע. מיט זיין בא־שטייערונג פאר די עקזיסטירנדע קאמ־פיינען האט ער זיך שוין אויסגע־שאפט זיין פארציע „המישכדיקייט". ער באקומט עס ניט אזוי, ווי אמאל די פארציע עולם הבא, נאר עלעגאנט און איינגעוויקלט אין סעלאפאן פאפיר. דער איד דארף שוין ניט שיקן זיין קינד אין א אידישער שולע און זארגן פאר זיין אידישע דערציאונג. מיט זיין באשטייערונג האט ער זיך איינגעשאפט זיין פארציע „המשך" און זיין געוויסן איז רואיק.

פונקט ווי אמאל, קלייבן אידן די קוויטונגען פון די באשטייערונגען ביי פארשידענע קאמפיינען פון א סך יארן. די אינספטוציעס און קאמפיין קאמיטעט בירן ווידער א גאנצע בוכ־האלטעריע מיט די רעקארדס פון אלע זייערע קאספטימער, וועמען זיי פאר־זארגן רעגלמעסיק מיט „המשך" אין סעלאפאן פאפיר.

איך בין נישט שטארק זיכער, אז די פארטיילטע פארציעס „המשך" אין סעלאפאן־פאפיר, דאס הייסט דער „סימבאלישער המשך", וועלן באמת פארזיכערן אונזער המשך. די אידישע אינספטוציעס און קאמיטעטן האלטן אבער, אז זיי ווייסן מער פון מיר און זיי נויטיקן זיך ניט אין מיינע עצות. אפשר?..

Italian Line

"Italia" Società di Navigazione—Genova

CRISTOFORO COLOMBO — ANDREA DORIA

VULCANIA — SATURNIA — CONTE BIANCAMANO

שיפן פון 30 טויזנט טאן גיין ארויס וועכנטלעך פון
ניו-יאָרק צום מיטלענדישן ים. מיט טראנסאטלאנטישע
דא אין כעוואוא און נאפאלעם — קיין
חיפה, ישראל.

A. BONA y Co.

Agentes Generales

O'Reilly No. 208 — Habana — Telf. M-3333

B. V. D.

BRAND

Confecciones Finas de Caballero
Calidad Mundialmente conocida

CONSOLIDATED TEXTILE MILLS, INC.
AGUACATE 472, HABANA, CUBA
TELEFS. M-6441 ML-0848

מיר וויינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פרייונד
און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא

א כתיבה וחתימה טובה!

RESTAURANT - BAR

CASTILLO DE JAGUA

DONDE MEJOR SE COME EN LA HABANA
FERNANDO RODRIGUEZ - Manager
Servimos Banquetes y Despedidas de solterías
Helados Howard Johnson's

Alta Cocina Internacional *Aire Acondicionado*
G y 23, VEDADO (Fácil Parqueo) TELEFONO F-6187
LA HABANA

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

FERNANDEZ Y CIA.

Comerciantes Importadores
AVES Y HUEVOS - PESCADO Y MARISCOS
PAVOS CONGELADOS AMERICANOS
Distribuidores:
QUESOS Y MANTEQUILLA "HATUEY"
ACOSTA 259 Teléfonos:
La Habana M-8429 — M-6243

— ◆ —

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Leslie Pantin & Sons

SEGUROS

AGENTES GENERALES PARA CUBA:

Norwich Union Fire Insurance Society Ltd.
Legal & General Assurance Society Ltd.
Guardian Assurance Company Ltd.
The Northern Assurance Company Ltd.
Eagle Fire Co. of New York
La Garantía Cía. de Seguros S. A.

Apartado 493
Teléfono U-1047

Escobar 451
Habana

CORTESIA

de la

PERFUMERIA LASEGUE, S. A.

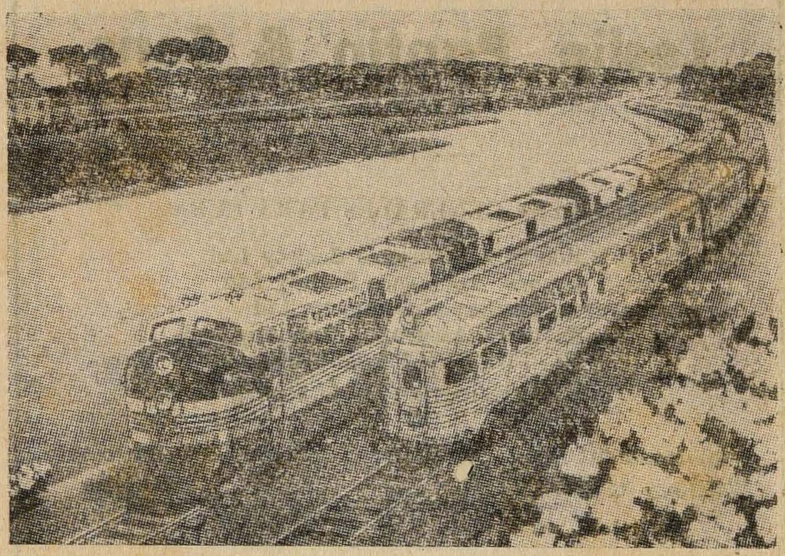
POLVOS CONEJITOS

LOCION DIAPHANE

POLVOS, LOCIONES, AGUA DE COLONIA, TALCOS

BRILLANTINA, JABONES, EXTRACTOS, ETC.

SEABOARD AIR LINE RAILROAD Co.

טענלעך צווישן מיאמי און ניו יאָרק.
טיקעטס באי קאטש און פּולמאן
די בעסטע פאַרבינדונג מיט די עראפלאַנען פון אינדערפרי
אין דער שוה, פאַרמיידנדיק פאַרלוסט פון צייט
אין האַטעל־אייסגאבן אין מיאמי.

טיקעטס צו אלע טיילן פון די
פאַריניקטע שטאַטן
קאַנסולטירט אייער רייזע-אגענטור אדער
די הויפט-אגענטן.

Dussaq Company Ltd., S. A.

EDIFICIO SINCLAIR
0 y 21, Vedado
F0-1266 F-5981
F0-4722 F-2054
F -5676 F-6835

HOTEL COMODORO
72 y 1ra. St.
Miramar
B9-4540

PALACIO DEL CENTRO GALLEGO
Vestíbulo del Teatro Nacional
A-6540 y A-6377

געזעלשאפטלעכע טוער וואס האבן אנגעפירט מיט די אידישע אינסטיטוציעס אין תשט"ו

אידישער צענטער אין קובא

קלמן וואדאנאס — פרעזידענט.
אהרן יוקעלעס — ערשטער וויצע־פרעזידענט.
א. ז. ווייניטשטיין — צווייטער וויצע־פרעזידענט.
כוליא שטיינבערג — סעקרעטאר.
אישר שטשוטשינסקי — וויצע־סעקרעטאר.
ברוך בענעס — קאסיר.
חיים ווינקאר — וויצע־קאסיר.
משה זאנדבערג — אדמיניסטראדאר.

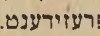
וואקאלן: לעאן אלעמבערג, כאקאבא ביניאקאנסקי, סאמועל בראסלאווסקי, א. י. דובלמאן, כאקאבא מוקאסעי, חיים פעדער, כאקאבא קאפוסטין, איסאק שרעטער, יקתיאל פיאלקאוו, דוד אוטיאנסקי, אברהם זוייניטשטיין.

ציוניסטישע פארייניקונג אין קובא

יוסף בלומענקראנץ — ערשטער פרעזידענט.
אברהם ווייניטשטיין — צווייטער פרעזידענט.
טשארלעס שוואַרץ — דריטער פרעזידענט.
מאנאלא ראזענבערג — פערטער פרעזידענט.
ראובן הייבלום — סעקרעטאר.
חיים דערעטשינסקי — וויצע־סעקרעטאר.
יעקב איזראעליט — קאסיר.
מארים גימעלשטיין — וויצע־קאסיר.
ס. מ. קאפלאן — פאליטישער לייטער.
מארים אוועדבוך — אדמינסטראטאר.
נחום ראזענצווייג — סעקרעטאריאט קאנטאדאר.
ישראל לוסקי און משה לעווין — רעוויזארן.

פּאַטראָנאַט פּאַר אַ גע־זעלשאַפטלעכן בנין אין בית־הכנסת

הערמאַן הייזלער — פּרעזידענט.
בן־דיזיק — ערן־דרעקטיווע מיט־גליד.
אהרן יוקען — ערשטער וויצע־פּרעזידענט.
מאַריס אוועדוך — צווייטער וויצע־פּרעזידענט.
סימאַן סאַטראַן — דריטער וויצע־פּרעזידענט.
דר. דיאַניסיאָ קאַסטיעל — לענאַל־ער סעקרעטאַר.
איסאַק גורוויטש — אָרגאַניזאַציע־סעקרעטאַר.
יוסף וויטקינאַס — ערשטער וויצע־סעקרעטאַר.
הערמאַן בערעזינסקי — צווייטער וויצע־סעקרעטאַר.
כוליאָ קאריטי — קאַסיר.
סאַמועל גאַסאַף — ערשטער וויצע־קאַסיר.
כאַסע זאַבעלינסקי — צווייטער וויצע־קאַסיר.
יוסף ראַווינסקי — אַדמיניסטראַ־טאָר.
איסאַק יאַוויטש — וויצע־אַדמיניס־טראַטאָר.
וואַקאַלן: דר. מאַריאָ סטאַן, האַרי קופּער, לעאָן גילפּאַרב, נחום ראָזענ־צוויג, כוליאָ לִיפשיץ, לייב הילער. אינזשיניער סאַלאָמאָן הייזלער, עמא־נועל קריפּטשער, עליאַס גוריאַן, טשאַר־לעס בלאַך און נחמן סאַלאָוויטשיק.
עקזעקוטיוו - דירעקטאָר: יוסף קליינער.

די אידישע קהלה — עדת ישראל

לעאָן אָלעמבערג.
אשר אייכענבוים.
מאַרים בערעזדיווין.
האַרי בערענטהאל
משה בייגעלמאַן.
לייב גאָלד.
מאַרים גימעלשטיין.
אהרן גייטצהאָלץ
ראובן הייבלום.
יחיאל האָלטץ.
קלמן וואַדאָנאָס.
יצח משה וואַפינסקי.
בנימין טערנער.
אהרן טייכלער.
דר. מאיר ליסאָוויטש.
אהרן מינדיק.
יעקב מושקאָט.
ראובן סאָפליצקי.
סימאַן סאַטראַן.
יוסף סינגער.
יעקב סעגאל.
יקיתיאל פּיאַלקאָף.
יצחק פּריער.
ישעיה קאָנער.
אלתר כץ
טשאַרלעס שאָהנפעלד
זיטש שאָפטאל.
אברהם רייך.

אידישע האַנדלס־קאַמער אין קובאַ

וויסענטע דזשובקעוויטש — פּרעזי־דענט.
קלמן וואַדאָנאָס — ערשטער וויצע־פּרעזידענט.

כאקאבא איזראעליט — צווייטער זויצע־פרעזידענט.
דוד מאץ — סעקרעטאר.
נחום גראבאוויעצקי — וויצע־סעקרעטאר.
י. פיאלקאף — קאסיר.
לייבא שוב — וויצע־קאסיר.
וואקאלן: מ. מעכאבער, ס. בראס־לאווסקי, מ. נעכמאן, כ. איזראעליט, ג. ווייגשטיין, ע. ליבערשטיין, ס. ליט־זוינאווסקי, ל. שוב, ד. טשיזיק, מ. גלינסקי, ב. שניאדאווסקי, ל. לי־באוויטש.
וואקאלן סופלענטס: ל. שוועד, ס. יורקעוויטש, ס. ראבינאוויטש, כ. דוואָרין.

◆

יוניטעד - היברו כאנגרעגיישאן

(טעמפל בית - ישראל)

מאריס מאיזרקאס — פרעזידענט.
האראלד טענענבאום — וויצע־פרעזידענט.
דר. פעליקס רייליר — סעקרעטאר.
אירווינג פריים — וויצע־סעקרעטאר.
דזשיימס קנאפקע — קאסיר.
אברהם פיש — וויצע־קאסיר.
וואקאלן: דוד בראנדאן, אסקאר פערענטשי, אסקאר גורפינקעל, הא־זוארד היימאן, עמעט היימאן, ראבערט קאפלאן, דר. פיליפ קנאפקא, לעאן לעמבערג, פיליפ מאן, פיליפ ראזענ־בערג, בארני שאפירא, מארווין שא־פירא, פרעד סטארק, איזידארא סטעט־נער, פרוי האראלד טענענבוים און כאסע וועגטוראַ.

◆

אוניאן העברעא שבת אחים

מאוריסיא האליווים — פרעזידענט.
דר. ראול מיטראני — ערשטער וויצע־פרעזידענט.
ענריקע בעהאר — צווייטער וויצע־פרעזידענט.
ראבערטא הילעל — סעקרעטאר.
ראבערטא מארכאים — וויצע־סעקרעטאר.
עליאס ביטאן — קאסיר.
דזשאן פאליקאר — וויצע־קאסיר.
אלבערטא פינץ — קאנטראָר.
עליאס מאדעם — רעוויזאר.
וואקאלן: דר. כאקאבא מיטראני, דוד בארואני, סאלאמאן קאמכי, נאעל באסאן און כאקאבא בארואקאס.
לעגאלער - סעקרעטאר: דר. דיא־ניסיא קאסטיעל.

◆

„בני־ברית" מאימאנידעס 1516

מארקא פיטשאן — פרעזידענט.
עריק מאנדאווסקי — ערשטער וויצע פרעזידענט.
ראול מיטראני — צווייטער וויצע־פרעזידענט.
דר. פעליקס רייליר — סעקרעטאר.
דר. כאסע מעלמאן — סעקרעטאר־קאנסיליער.
ניסים נאמבאטש — וויצע־סעקרע־טאר.
מאקסימיליאנא וויים — קאסיר.
ערווין נאטהעלף — וויצע־קאסיר.
האררי פענסא — מאניטאר.

◆

„וויצא" אין קובא

אידא קאקיעל, עווא וויסמאן, דאראַ בענעם און פרידא ארבער — ערן־פרעזידענטינס.

חנה קריגער — פרעזידענטין.

דאראַ בענעם, עמא ליפשיץ און פאַ־ניע ריקלאַנסקי — וויצע־פרעזידענ־טינס.

פרוידל שטשוטשינסקי — סעקרע־טארין.

ריווע בייקאוויטש — ערשטע וויצע־סעקרעטארין.

אלגא שוב — צווייטע וויצע־סעקרע־טארין.

מינא הילער — קאסירערין.

כוליא עפשטיין — ערשטע וויצע־קאסירערין.

עטל זאק — צווייטע וויצע־קאסי־רערין.

וואקאלן און מיטגלידער פון די כאר־שיידענע קאמיסיעס: רחל גערשקא־ווימש, כוליא קאפלאן, בעלא טערנער, חנה קאוואלטשיק, לאה קאוואלטשיק, געניא בערקמאן, מאניע ווינשטיין, לאניע אייזענבערג, קלארא באַרענ־שטיין, ראזע לאשינסקי, שרה סאפליץ־קי, מאריא הערשמאן, צילע לעוונער, העלענא דושובקאוויטש, צילע ארבער, אידא רייך, אמאליא גיימפאן, סימא קאופמאן, נינא סענאל, לובא גאל־פאנד, פרידא ראטשבאום, אסתר קליינ־מאן, ארעלא ראק, עוכעניא בייקא־ווימש, סאניע גאסאף, גיטל וואלפ־סאן, געניא מישקאט, קלארא לעשניק, שרה קליינהאוס, מרים ברייטערמאן, מאשא ראזענבערג, דאראַ גאלד, דינא מילער, פאלא קובילזון, אפעליא לו־ריא, צילא בלאך, לובא פעלדמאן, פא־ניע לוסקי, אנא גאסער, אנא פעדער, פאלא זינגער, טערעסא רידוש, מינא יאקולא, סאילא לעווין, רעגינא ווערבין, ארעלא האלץ, ליזא וואדניצקי, סאניע פינקלשטיין און ליזא קאושאנסקי.

„וויצא" יאנג וואומען

קארלאטא שטשוקין — פרע־זידענטין.

סאריטא שלעזינגער — וויצע־פרע־זידענטין.

רעכינא רעזניק — וויצע־פרעזידענ־טין.

פאני פרעסמאן — סעקרעטארין.

עווא ראבינאוויטש — וויצע־אקטן־סעקרעטארין.

אפעליא עפשטיין — וויצע־סעקרע־טארין פאר קארעספאנדענץ.

פערלא קיער — קאסירערין.

בערטא ביק — וויצע־קאסירערין.

אידא שוואריץ — וויצע־קאסירערין.

וואקאלן: דאריטא רייליר, דושא־נעט כאימאוויטש, אניטא סאלאמיאן, ראסיטא שלעזינגער, דושאנעט באר־מאן, ראסא לוסקי, ראסיטא אייבער־אין רעבעקא זעליגמאן.

קולטור־קאמיסיע: קארלאטא טאנס־מאן, אניטא סטאן, לאליטא גראב, אסתר פערצו און דושאנעט באומאן.

בולעטין־קאמיסיע: ראקעל וואקס, קארלאטא טאנסמאן און מערסעדעס טיקא.

טעלעפאן־קאמיסיע: סאניע סאלי־נאס, דאריטא רייליר, רעבעקא בערג־שטיין, לואיסא לערמאן, לאליטא גראב, און אניטא טשערוואני.

טיקעטס־קאמיסיע: סילוויא ברינ־בערג און אפעליא האכמאן.

בופעט־קאמיסיע: סעסיליא סילבער, בערטא דיק, אפעליא האכמאן, בערטא

צימבלער, ראסיטא בערענטהאל און ראסיטא פראנקס.

סאציאלע - באציאונגען: לואיסא לערמאן.

קרן קימת לאנד-דירעקטאריום אין קובא

ראובן אייזן — ערן-פרעזידענט.
חיים ט. גרינבערג — פרעזידענט.
אסתר שאפאטשניק — ערשטער וויצע-פרעזידענט.
לעאן שוסטער — צווייטער וויצע-פרעזידענט.
אידא רייך — דריטער וויצע-פרעזידענט.
פערנאנדא טוכמאן — סעקרעטאר.
אברהם גוסעוויטש — וויצע-סעקרעטאר.
חיים דערעטשינסקי — קאסיר.
מאקסימא גלינסקי — וויצע-קאסיר.
דירעקטארין פון זאמלונגען: אכתר שאפאטשניק.
קרן קימת פושקעס: מאלע גייפמאן און אברהם גוסעוויטש.
אונטערנעמונגס - קאמיסיע: ציילע ארבער און איסאק ראשבאום.
רעליגיעזע ענינים: ראובן אייזן, אהרן גייצהאלץ, יוסף קראוויץ און כאקאבא סענאל.
פארטרעטונגען פון די ציוניסטישע גרופן: ציוניסטישע פאדייניקונג, „וויצא" א"י, „וויצא" יאנג-וואומען, חנה סענעש, השומר הצעיר, הנוער הציוני, גרופע פאר חלוצישן ציוניזם, הפועל המזרחי, ליגע פאר דער הסתדרות, ביתר, עלטערן-קאמיטעט פון השומר הצעיר.

ראט פון געוועזענע פרעזידענטן: יוסף אבראמי, אברהם ווייסמאן, יוסף בלומענקראנץ, מאריס גימפעלשטיין, ראובן הייבלום, סאמועל לאשינסקי, בארים שאמעס, אסתר שאפאטשניק, משה שלעזינגער און פערנאנדא טוכמאן.

עקזעקוטיוו פון פערמאנענטן קרן היסוד דירעקטאריום

ישראל לוסקי — פרעזידענט.
אהרן יוקעלן — ערשטער וויצע-פרעזידענט.
צווייטער וויצע-פרעזידענט — פרעזידענט פון ציוניסטישן פלענום-ראט.
ברוך שאמעס — געזעראל-סעקרעטאר.
דוד אויטאנסקי — ארגאניזיר-סעקרעטאר.
ענריקע קויפמאן — קאסיר.
משה לעווין — פינאנס-סעקרעטאר.

ליגע פאר דער הסתדרות

ס. מ. קאפלאן און חיים שיניוק — ערן-פרעזידענט.
דוד שוואַרץ — פרעזידענט.
ברוך שאמעס און יוסף בלומענקראנץ — וויצע-פרעזידענטן.
י. מ. סקורניק — סעקרעטאר.
סאניע ליבערמאן — וויצע-סעקרעטאר.
סענדער וואלפאן — קאסיר.
בת שבע שניאדאווסקי — וויצע-קאסיר.
סעבאסטיאן קאנא — קולטור.

גבריאל ווייגשטיין און איסאק יאקולא — פראפאגאנדע.

יוסף ליבערמאן — אדמיניסטראטאר.

קארלאס אייזענבערג — וויצע־אדמיניסטראטאר.

קאנסולאט - קאמיטעט ביים ציוניסטישן פלענום-ראט

מארים אווערבוך — פרעזידענט.

טשארלעס שווארץ — וויצע־פרעזידענט.

משה לעווין — סעקרעטאר.

יוסף לוריא — וויצע־סעקרעטאר.

באקאבא בייקאוויטש — קאסיר.

דוד אוטיאנסקי — וויצע־קאסיר.

מיטגלידער: ישראל לוסקי, איסאק בערזדיווין, נחום ראזענצווייג, אשר שטשוטשינסקי, א. ווייגשטיין, באקאבא סענאל, משה שלעזינגער, חיים שיינוק, מארים גימעלשטיין, מאנאלא ראזענבערג, פרידא ארבער, מאשע ראזענבערג, עווא וויסמאן און דבורה בענעס.

דר. פעליקס רייזער — ערן־פרעזידענט.

דר. ענריקע אייבער — פרעזידענט.

אברהם מארקוס מאטערין — ערשטער וויצע־פרעזידענט.

ניסים גאמבאטש — צווייטער וויצע פרעזידענט.

דר. פעליקס רייזער — גענעראל־סעקרעטאר.

דוד פערעז — וויצע־גענעראל סעקרעטאר.

דר. דיאניסיא קאסטיעל — אקטן־סעקרעטאר.

דר. מיגעל בערעזדיווין — וויצע־אקטן־סעקרעטאר.

מארים טשודנאווסקי — קאסיר.

מאקס ווינשטיין — וויצע־קאסיר.

דר. וויטאליע נאמער — אדמינים־טראטאר.

כאסע אטשוויליי לעווי — וויצע־אדמיניסטראטאר.

וואקאלן: ס. מ. קאפלאן, בולגא קאריטי, איזידארא סטעטנער, אברהם ז. ווינשטיין, אדאלפא אדנאפאסאף, סענסמונדא וואגנער, דר. כאסע מי־לער, אינזשיניער סאלאמאן היזזלער, ארכיטעקט נחום נעפאמעטשי, אינ־זשיניער מאריאנא שיכער, דרא. קלא־רא סאטאנאווסקי, אסתר קאהען, דרא. סאפיא אווענס, פרימיטיווא ראמירעז, דר. איסאק קאהען, עליאס ברימבערג, נחום מילער, כאסע שעכערמאן, כאסע געלער, ישראל גאנאפאלסקי און כא־קאבא מאץ.

אידיש - קובאנער קולטור-גרופע

אידישע צענטער שול אין קובא

מ. קאנסקי — פרעזידענט.

ס. פאפיר — וויצע־פרעזידענט.

י. מוקאסעי — גענ. סעקרעטאר.

ל. לוצקי — וויצע־סעקרעטאר.

ח. פעדער — קאסיר.

ח. דערטשינסקי — וויצע־קאסיר.

י. קאפוסטין — אדמיניסטראטאר.

א. ז. ווינשטיין — פרעזידענט פון פּראַגאַגישן ראט.

וואַקאַלן: ח. טשערטשעס, מ. פּטאַסעוויטש, א. גורפינקל, א. י. דובעל־מאַן, י. גאַדלעס, מ. דערעטשינסקי, מ. גרעשעס, מ. ביק, י. קאַזאַלטשיק, ס. בראַסלאַווסקי, י. ראַגאַזין, ג. קריג־ער, י. ביניאַקאַנסקי, ד. ראַפּאַפּאָרט, י. בורשטיין, מ. באַביל, פרוי רחל געדשקאַוויטש, י. שטיינבערג, ס. שאַפּטאַל.

מוטער פּאַרבאַנד ביי דער אידישער צענטער שול

טערעסא פּערטשוק — ערן־פּרעזידענטן.

ראָסא ראַפּאַפּאָרט — פּרעזידענטן.

מאַריא פּאַפּיר — ערשטע וויצע־פּרעזידענטן.

זעגאידא ברינבערג — צווייטע וויצע פּרעזידענטן.

אַנא פּייסאַטע — סעקרעטאַרן.

סאַילאַ לוצקי — ערשטע וויצע־סעקרעטאַרן.

ראָסא לוצקי — צווייטע וויצע־סעקרעטאַרן.

ראָסא גאַלדבערג — קאַסירערן.

לי ביגעלמאַן — וויצע־קאַסירערן.

וואַקאַלן: ד. אש, א. פּערער, ר. ביק, פּ. רשבם, ס. גרעשעס, ע. דערעטשינסקי, ק. בראַסלאַווסקי, ר. טוכמאַן, מ. קאַנסקי, ל. ניעזוואַדאַוויטש, מ. שוכמאַן, ה. קאַסאַבוצקי, מ. ראַזענבערג, ס. פינקעלשטיין, ר. געריש־קאַוויטש, פּ. טרייביטש, ר. רובינשטיין, מ. דערעטשינסקי, א. אַבושעוויטש, מ. מאַלער, פּ. שאַפּירא, ע. אַסאַצקי, ע. סאַביע, א. שוכמאַן, כ. גרעבער, ב. האַכמאַן, מ. קאַופמאַן, פּ. קערבעל, פּ. יאַרמוס.

העברעאישער אינסטיטוט „תחכמוני"

סאַלאַמאַן ליכטענשטיין — פּרעזידענט.

מאָרים בערעזדיווין — סעקרעטאַר.

סאַמועל יארמוס — קאַסיר.

האררי בערנטאַל — אַדמיניסטראַטאָר.

בערל קאַזאַלטשיק — פּראַפּאַגאַנדע.

נחמן סאַלאַוויטשיק — קולטור.

יוסף וויטקינאַס — ספּאָרט.

וואַקאַלן: טשאַרלעס שיינפעלד, כאַסע אוועדבוך, סאַלאַמאַן פענסטער, בערל קאַהען, ראובן אייזען, ישראל לאופער און פּסח לעוו.

הרב מאיר ראַזענבוים — הויפּט דירעקטאָר.

דר. שמואל מאזה — דירעקטאָר פון העברעאישע לימודים.

דר. לעאָפּאָלדאָ גאַזאַלעז — דירעקטאָר פון שפּאַניש לימודים.

קאַמיטעט צו שטיצן טובערקולאָוע און מענטאַל קראַנקע

אברהם פּיש — ערן־פּרעזידענט.

יוסף אייבעשיץ — פּרעזידענט.

ראובן סאַפּליצקי — וויצע־פּרעזידענטן.

דר. פעליקס רייליר — יורידישער סעקרעטאַר.

וואלף פינגערהוף — נענעראל סעקרעטאר.
יואל לעווין — וויצע־סעקרעטאר.
קלמן וואדאנאם — קאסיר.
ראובן אייזן — וויצע־קאסיר.
אברהם מ. מאדאוו — אדמיניס־טראטאר.
סאמועל גאלדבערג — וויצע־אדמיניסטראטאר.
וואקאלן: ישעיה קאנער, חיים וואלפע, מאיר סאנדלער, יוסף דוואַרין, פראנק שעפס, וואלף שאלקאוויטש, פרוי דזשאנעט שעכטער, מיס. טעמא שעכטער, פרוי כיניע יוקען און פרוי רעבעקא אלטשון.

אידישער פרויען פאַרין אין קובא

אנא פינקום — ערן־פרעזידענט.
עסטעלא קופער — פרעזידענטין.
אסתר שאפאטשניק — ערשטע וויצע־פרעזידענטין.
שרה לויפער — צווייטע וויצע־פרעזידענטין.
עלענא וויים — סעקרעטארין.
לייבא ראזענפעלד — ערשטע וויצע־סעקרעטארין.
ראסאליא פוקסבערג — צווייטע וויצע־סעקרעטארין.
שרה אשינסקי — קאסירערין.
טאלא בלאק — ערשטע וויצע־קאסי־רערין.
גאלע טוכמאן — צווייטע וויצע קאסירערין.
וואקאלן: אנא וואפינסקי, אנא בעלד־שער, סילוויא טייטעלבאום, ראסא לא־סאי, סאניע שאפטאל, מאריאנא פונ־דיק, ציליא וויינטראוב, זעלדע אנדורס־קי, לינא הייזלער, סילוויא לעווי, פאַ־ניע קלעפאטש, מאניע שומער, סאניע גאסאף און ציליא סמאלארטשיק.

ליי־קאסע ביים אידישן פרויען פאַרין

לובא ראזענבערג — ערן־פרעזי־דענטין.
בלומע קריגער — פרעזידענטין.
סאניע שאפטאל — ערשטע וויצע־פרעזידענטין.
לובא ראזענפעלד — צווייטע וויצע־פרעזידענטין.
בערטא בערמאן — סעקרעטארין.
אסתר שאפאטשניק — ערשטע־וויצע סעקרטארין.
אנא גארמיזע — צווייטע וויצע־סעקרעטארין.
גאלע טוכמאן — קאסירערין.
לי ביגעלמאן — ערשטע וויצע־קאסירערין.
בערטא ראזענצווייג — צווייטע וויצע־קאסירערין.
וואקאלן: לובא בערזינסקי, פאלא קוביליון, מאניע שומער, סילוויא לעווי, הילדא גינזבורג, רחל גאדלעס, סאניע גאסאף, געניא מושקאט און טאלע בלאק.

בענעפיסענסיא „בקור חולים"

איזידארא זארקא — פרעזידענט.
איזידארא בעהאר — וויצע־פרעזי־דענט.
דאניעל מאטאלא — סעקרעטאר.
ראבערטא ר. בעהאר —קאסיר.
סאמועל מאיא — קאנטראר.

ראַבערטאַ מאַרכאַים — רעוויזאָר.
וואַקאַלן: כאַסע פּינטאַ, כאַסע ביטאַן, אַלבערטאַ אשכנזי, חיים קאַהען, סאַמועל באַראַקאַס, איסאַק אשכנזי און וויקטאָר פּאַליקאַר.

אגרופּאַסיאַן פּראַ-סיאַניזמאַ כאַלוציאַנאַ

משה דערעטשינסקי — פּרעזידענט.
משה אַלטשון — וויצע־פּרעזידענט.
גדליהו גרינבערג — סעקרעטאַר.
מינא טשערטשעס — וויצע־סעקרעטאַר.
מאַרים קרעסעס — קאַסיר.
אליהו דראַכמאַן — וויצע־קאַסיר.
פּראָפּאַגאַנדע און קולטור קאָמיסיע:
בן ציון טשערטשעס, אברהם לוסקי, אַנא גאַכער, ווילי טכאַרניצקי און גדליהו גרינבערג.
אונטערנעמונגס קאָמיסיע:
שרה יוקען, מאַניא דערעטשינסקי, מאַליע אַלטשון, אסתר דראַכמאַן און מאַריא פּאַפּיר.

קולטור קרייז פון אידישע אוניווערזיטעט־סטודענטן

אַלפּרעדאָ זאַקראָיסקי — פּרעזידענט.
משה מאַלאָוואַנע — וויצע־פּרעזידענט.
אידא בערגער — סעקרעטאַר.
סאַרא שקלאַרוק — וויצע־סעקרעטאַר.
עסטעלאַ ווייגשטיין — קאַסירער.
רעבעקאַ דאַנאַן — וויצע־קאַסיר.
וואַקאַלן: פּעליסיא זיסהאַלץ, עלדאַ סעווי, סאַראַ סלוצקער, עמאנועל קריוו־טשער, כאַקאָבאָ פּאַרבער און ראַמאַן בלאַך.

יוגנט - אַרגאַניזאַציע „השומר הצעיר"

דוד ראַט — ראש הקן.
בתיה זיסהאַלץ — סעקרעטאַרין.
צבי ליטווינאָווסקי — קאַסיר.
וואַקאַלן: יפה קרוגלאַק, ישראל בולבאַנק, שמואל ליפשיץ, אסתר קליין־האוז און אפתר קרוגליאַק.

יוגנט - אַרגאַניזאַציע „הנוער הציוני"

ישראל בורמאַן — פּאַרזיצנדער.
משה לעווין — דערציאונג און קול־טור.
וואַרדאַ מאַיא — קאַסיר.
שמואל אזאעל — סעקרעטאַר.
נתן בערעזדיווין — סעקרעטאַר (אויסערלעכע פּאַרבינדונגען).

יוגנט - אַרגאַניזאַציע „ביתר"

ישראל זיידשפּינער — נציב.
כאַקאָבאָ עסעס — מפקד.
כוליאָ סידראַנסקי — סעקרעטאַר.
מאַנאַלאַ פּלוט — קאַסיר.
ג. פּעלדענקרייז און טשארלעס קריפּטשער — אויסערלעכע פּאַרבינדונגען.

עלטערן - קאָמיטעט פון

השומר הצעיר

חיים בולבאנק — פרעזידענט.
קאטאלינא שטערן — סעקרעטאר.
יהודית פיסטאנער — קאסיר.
וואקאלן: לעאן גורמאן, שמואל זיס־האלץ, טערא בולבאנק, רעגינא וואר־זאגער, טעמא פליגעלמאן און ס. קרעטשמאן.

◆

קרן - היסוד קאמפיין

קאָמיטעט 1955

מאָרים גימעלשטיין — פרעזידענט.
ישראל לוצקי — ערשטער וויצע־פרעזידענט.
2־טער וויצע — פרעזידענט פון דעם ציוניסטישן פלענום־ראט.
משה לעווין — סעקרעטאר.
יוסף לוריא — 1־טער וויצע סע־רעטאר.
חנה קריגער — 2־טער וויצע־סעק־רעטאר.
כאקאבא מוקאסעי — קאסיר.
ענריקע קויפמאן — ערשטער וויצע־קאסיר.
זישע וויים — צווייטער וויצע־קאסיר.
סאלאמאן לעווים — פינאנס־סעק־רעטאר.
לייב לעווין — וויצע־פינאנס־סעק־רעטאר.
דוד אוטיאנסקי — ארגאניזיר־סעק־רעטאר.
מאָרים בערעזדיווין — וויצע־אר־גאניזיר־סעקרעטאר.
ב. שאמעס — קאמפיין דירעקטאר.
אשר שמשוטשינסקי — ערשטער וויצע דירעקטאר.
ש. לאשינסקי — צווייטער וויצע דירעקטאר.
אברהם ווינשטיין — אדמינים־טראטאר.
כאקאבא איזראליט — וויצע־אדמינסטראטאר.
עזריאל וויץ — פראווינץ דירעק־טאר.
ל. בעקערמאן — וויצע־דירעקטאר.
אשר שטשוטשינסקי — אויפקלע־רונג און פראפאגאנדע.
בעלא טערנער — וויצע־דירעקטאר.
ווילי טכארניצקי, ד. אוטיאנסקי, י. מ. סקורניק, סעכאסטיאן קאנא, ב. שאמעס — מיטגלידער.
פרידא ארבער — דירעקטארין „וויצא".
מאָרים גימעלשטיין, מאָרים רא־זענפעלד, ס. מ. קאפלאן, פיליפ רא־זענבערג, טש. שאפירא — קאנטאקט קאמיסיע אמעריקאנער סעקטאר.
עווא וויסמאן, מאשע ראזענבערג, פאניע ריקלאנסקי — אונטערנעמונגם ראט.
קאנטראל־ראט: עקזעקוטיוו פון קרן היסוד לאנד דירעקטאריום. עקזעקו־טיוו פון קרן היסוד קאמפיין קאמיטעט און פערזאנען וועלכע זיי וועלן געפינען פאר נויטיק צו קאָאפטירן.

◆

באנד - דרייוו

קאָמיטעט

ארלאפא קעיץ — פרעזידענט פון גובערנאטארן־ראט.
גובערנאטארן - ראט: איסידארא אבראבאנעל, מאָרים בערעזדיווין, מאר־

ריסיא האליווים. הערמאן הייזלער, ענריקע קאלושין, ס. מ. קאפלאן, ישראל לוסקי, מארים מאירקאם, דר. פעליקס רייזלער, נחום ראזענצוויינ, טשארלעס שאפירא, פרוי דזשאנעט שעכטער, טשארלעס שוואַרץ און דוד אוטיאנסקי.

עקזעקוטיוו - קאמיטעט:

אדאלפא קעיץ — פרעזידענט.

טשארלעס שאפירא, פרוי שעכטער און איזידאר אבראבאנעל — וויצע־פרעזידענטן.

הערמאן הייזלער — קאסיר.

מארים בערעזדיווין, מארים אייזער־בוך און מאנאלא ראזענבערג — וויצע קאסירן.

דר. פעליקס רייזלער — לענאלער סעקרעטאר.

כוליא קאריטי — נענעראל סעקרעטאר.

אסקאר גורפינקעל, טשארלעס שוואַרץ, נחמן סאלאוויטשיק — וויצע סעקרעטארן.

רעוויזארן: האררי בלאך, ראבאי גראניזאן, יוסי נאבוט, איסאק גורוויטש, פיליפ ראזענבערג, האראלד טענענבאום און איסר זאק.

דירעקטארן: כאקאבא בייקאוויטש, באריס בענעס, טשארלעס בלאך, האררי בערענטהאל, מארים בערעזדיווין, סימאן בערמאן, חיים פעדער, עליאס גוריאן, אברהם קאפלאן, מאקס קריגער, נחמיה קוביליון, כוליא ליפשיץ, כאסע לוריע, עליאס מילער, מארים ראזענפעלד, דוד שוואַרץ און זיגמונד וויים.

פריזען - קאמיטעט:

פרוי האראלד טענענבאום — פרעזידענטין.

מיטגלידער: פרוי דארא בענעס, פרוי כוליא קאפלאן, פרוי אנא קריגער, פרוי דזשענני מאירקאם, פרוי דזשאנעט שעכטער און פרוי עמל זאק.

אידישער צענטער אין מאריאנאא

אברהם קאזאלטשיק — ערן־פרעזידענט.

דוד פעלדפעבער — פרעזידענט.

בצלל פארבער — וויצע־פרעזידענט.

חיים אליהו קאזאלטשיק — צוויי־טער וויצע־פרעזידענט.

חנה קאזאלטשיק — סעקרעטאר.

ציון פארבער — וויצע־סעקרעטאר.

יוסף באשעוויטש — קאסיר.

זלמן קאזאלטשיק — וויצע־קאסיר.

חיים ראזען — אדמיניסטראטאר.

וואקאלן: אשר לוסקי, לואיס בריל, לעאן שוסטער, בערל קאזאל־טשיק, סאמועל זיסהאלץ, לאה קאזאל־טשיק, שיינדל קאזאלטשיק, בערל ווילקאמירסקי און מאיר קאזאלטשיק.

חברה „חסד של אמת"

ישעיה קאננער — פרעזידענט.

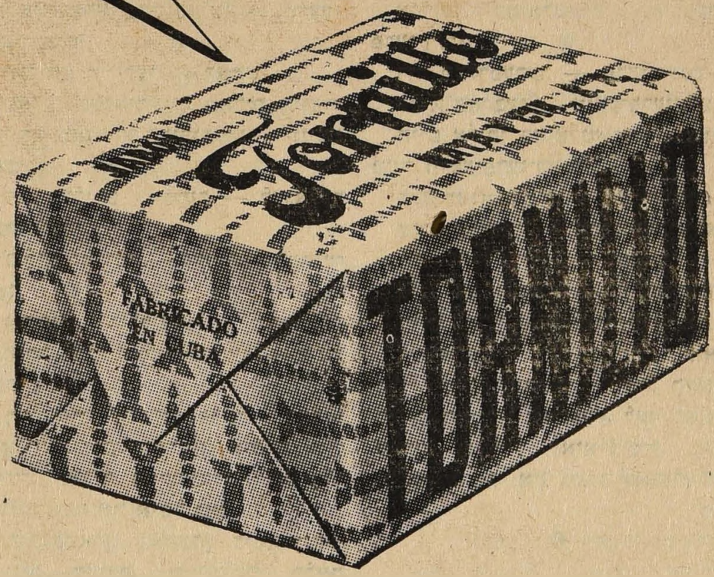
יעקב ראגאזין — קאסיר.

ראובן הייבלום — סעקרעטאר.

מיטגלידער: ראובן אייזן, חיים קלאס, יצחק פריים, משה גיבעס, זלמן וואדאנאס, אברהם קליימאן, יעקב בלום, ברוך גלאבערמאן, מיכל טשערוואני, אהרן גייצהאלץ, משה בייגעלמאן, דוד וויים, דוד שאפעל י. דוד כמיעל, יצחק קארנשטיין, משה

¡ESTA ES LA PURA VERDAD!

Compruebe que 3 panes de TORNILLO le cuestan igual que un paquete grande de polvo y, sin embargo, con sólo 2 panes lava usted la misma tarea de ropa.

אייבענבוים, יצחק אייבענבוים, משה בעקער, פייוול גרעשעס, משה פלאָט־ניק און יהושע פרייריך.

◆

באַמערקונג. — עס פעלן דאָ די פֿאַרוואַלטונגען פון א ריי אינ־סטיטוציעס פון האוואנא און פֿראָווינץ. מיר האָבן ניט געקענט רעגיסטרירן די געזעלשאפטלעכע טוער, וועלכע פירן מיט זיי אָן צוליב צווייי סיבות: אייניקע אינסטיטוציעס האָבן אונז ניט געענטפערט אין דער געהעריקער צייט, און מיט אנדערע האָבן מיר ניט געקענט אָנקניפֿן קיין קאָנטאַקט.

תשט"ז -- 5716 1955 — 1956

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע לייענער
פון „האָוואַנער לעבן", דער אידישער
קאָלאָניע אין קובא און כלל ישראל!

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע פון
„האָוואַנער לעבן"

ציר ישראל, הגברת קיסרי וחברי צירות
ישראל שלוחים לקהילה היהודית
בקובה את מיטב ברכותיהם
לשנה החדשה.

ער"ה תשט"ז

דער קאַנסול פון ישראל
און פרוי כוליא קאַפלאַן

שיקן איבער די אויפריכטיקסטע
באַגריסונגען צום נייעם יאָר צו
אַלע מיטגלידער פון קאַנסולאַט-
קאַמיטעט, צו אַלע ציוניסטישע
עסקנים און געזעלשאַפטלעכע
טוער און צו אַלע זייערע פריינט
און חברים.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

תשט"ז 5716

UNION ZIONISTA DE CUBA

ציוניטישער פּלענום-רעט אין קובא

Prado 260 Habana

די ציוניסטישע מחנה אין קובא מיט אירע לייטענ-
דע אינסטאנצן ווינטשט אלע אידן פון האוואנא און
פראווינץ א יאר פון גליק, פרנסה און געזונט.

זאל דאס יאר תשט"ז זיין א יאר פון אויפשטייג און גרויסע דער-
גרייכונגען פון אונזער מדינת ישראל אויף אלע געביטן; א יאר פון
גליק און דערגרייכונגען אויף אלע געביטן פאר יעדן אידן וואו ער ג-
פינט זיך, און א יאר פון שלום אויף דער גאנצער וועלט.

מיט געמיינזאמע פארשטארקטע כוחות זאלן מיר
אלע זיך אייניקן ארום דעם ציוניסטישן געדאנק פאר
פארשטארקונג און פארפעסטיקונג פון אונזער
מדינת ישראל.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

אין נאמען פון דער ציוניסטישער פארייניקונג

טשארלעס שוואַרץ, פרעזידענט
ראובן הייבלום, סעקרעטאר
יעקב איזראליט, קאסיר

CENTRO ISRAELITA DE CUBA

Egido 504 Habana

מיר באַגריסן האַרציק צום נייעם יאָר
אַלע אונזערע מיטגלידער און דער
גאַנצער איד. קאַלאָניע און ווינטשן
אַז דאָס נייע יאָר זאָל ברענגען בעסע-
רע צייטן פֿאַרן אידישן פֿאָלק, און אַן
אויפשטייג אין אונזער הינן געוועל-
שאַפֿלעך און קולטורעלן לעבן!

לשנה טובה תכתבו!

פֿאַרוואַלטונג פון אידישן
צענטער אין קובאַ

קלמן וואַראַנאָס, פּרעזידענט. י. שטיינבערג, גענ. סעק.

ד ע ר ח ס ד ש ל א מ ת

שטיצט עכט רעליגיעזע ענינים

ד ע ר ח ס ד ש ל א מ ת

קאָאפּערירט אין אלע וויכטיקע געזעלשאפטלעכע אונטערנעמונגען

ד ע ר ח ס ד ש ל א מ ת

שטיצט די פילאַנטראָפישע הצטרכותן אין ישוב

ד ע ר ח ס ד ש ל א מ ת

העלפט אין קולטורעלע אונטערנעמונגען וואָס ברענגען כבוד דער אידישער קאָאָלניע

ד ע ר ח ס ד ש ל א מ ת

שטיצט בריטהארציק נאציאָנאלע אונטערנעמונגען, ווי די „מושבה" פון השומר הצעיר און אַנדערע.

די דירעקטיוע פון חברה קדישא חסד של אמת

באַגריסט צום נייעם יאָר אלע אידן פון קובא. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען ישועות און אלע אידן איבער דער גאַנצער וועלט!

לשנה טובה תכתבו!

פֿאַרוואַלטונג פֿון חסד של אמת

ישעיה קאַנגער, פּרעזידענט
ראובן הייבלום, סעקרעטאַר
יעקב ראַגאָשין, קאסיר

פערמאַנענטער קרן - היסוד - דירעקטאָריום

קאמפיין - קאַמיטעט פון קרן - היסוד 1955

באַגריסן אַלע אידן פון קובאַ צום
נייעם יאָר תשט"ז און ווינטשן
אַלעמען אַ יאָר פון גליק און
צופרידנהייט, אַ יאָר פון נאַציאָ-
נאַלן פראָגרעס און אויפשטייג
פאַר מדינת ישראל און עם ישראל.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

בויער פון הייזער, אינסטיטוציעס, לאנדווירטשאפטלעכע פארמס,
דערפער און פארשטעט אין מדינת ישראל.

וויכטיקער אינדוסטריעלער אינוועסטמענט פאר דער מיטל־קלאס
עקאנאמיע אין ישראל.

אפיציעלע קערפערשאפט פון דער אידישער אגענטור.

שיקט איבער די וואַרעמסטע נייַ־יאָר באַגריסונגען
צו די מיטגלידער פון דער רסקו־אינוועסטמענטס
גרופּע אין קובאַ, צו אַלע פריינט און זייערע חשובע
פאַמיליעס.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

RASSCO ISRAEL CORPORATION
11 West 42nd Street
New York, N. Y.

„רסקו"

הברה להשקעות ולהתישבות עירונית והקלאית בע"מ
י ש ר א ל

דער „רסקו"-ראט לייטונג פאר צענטראל־אמעריקע און „רסקו"־אינוועסטמענט גרופע אין קובא שיקן איבער ערב ראש השנה תשט"ז די האַרציקע ברכות דער ישראל רעגירונג, דער צבא הגנה לישראל און דעם גאנצן ישוב פון אונזער מדינה און ווינטשן.

א שנת שלום, בנין ושיגשוג לעם ולמדינת־ישראל

זאל דאָס יאָר 5716 זיין א יאָר פון גוט פלאַניהטער עליה און קליטה, פון קאַנסאָלידאַציע און קאַנסטרוקטיוויע שעפעריש דערגרייכונגען אויף אַלע געביטן פון אונזער מלוכה'שן לעבן.

פיר באַגריסן גלייכצייטיק די לייטונג און מיטאַרבעטער פון דער „רסקו" צענטראַלע אין ישראל בראש־מיט דר' ישעיהו פורדה, מר. מרדכי שטרן און יעקב המבורג, די „רסקו ישראל קאָרפּאָריישן" פאר אַמעריקע מיט די הה" ריכטער בערנארד ראָזענבלאַט און יצחק אימבער, ווי אויך די אַלע וואס האבן דורך דעם מעכטיקן עקאָנאָמישן אינסטרומענט פון דעם מיטל־קלאַס, וואָס איז די „רסקו" — אינוועסטירט, אדער זיך אייגנאַרדנט אין ישראל.

זאל דאָס נייע יאָר מיט זיך ברענגען דורך דער פריוואַט־איניציאַטיוו אן אויפשטייג אין דער לאַנדווירטשאַפטלעכער אנטוויקלונג, אין הייזער בוי און אלגעמיינער קאַנסטרוקציע, אין קליין און גרויס אינדוסטריע, אין ציטרום־פלאַנטאַציעס און אין אינערלעכן און אויסערלעכן האנדל. זאלן אידן פון חוץ לארץ ציזאַמען מיט זייערע ברידער און שוועסטער אין דער מדינה זארגן פאַרן אלגעמיינעם פאָרשריט און פראָדוקטיוויע אנטוויקלונגען אויפן וועג צו פולשטענדיקער עקאָנאָמישער זעלבסט־שטענדיקייט, וואָס זאל פאַרפעסטיקן אונזער אומאָפּהענגיקייט און פאַרזיכערן א גלאַרריכע צוקונפט פאר עם און מדינת ישראל אויף אייביק.

„רסקו" ראָט און לייטונג פאַר צענטראַל אַמעריקע

אינזש. לעאָן גערזאָן — מיכאל אייזענשטאָט
פרעזידענט — מנהל כללי

„רסקו" אינוועסטמענט גרופע אין קובא

יצחק ראכמאן — אברהם ז. ווינשטיין
פרעזידענט — גענ. סעקרעטאר

הסוכנות היהודית — המחלקה לעלית ילדים ונוער
וועד לאמריקה המרכזית

תשט"ז 5716

א כתיבה וחתימה טובה!

מיר שיקן איבער אונזערע ארציקסטע ברכות צו דער ישראל רעגירונג, דער העלדישער צבא הגנה לישראל, דעם יונגן חלוצישן אוואנגארד און דעם גאנצן ישוב פון אונזער מדינה.

מיר ווינטשן:

א שנת שלום, שיגשוג, עליה וקליטה מבורכות לעם ולמדינת ישראל!

מיר באגריסן די לייטונג, דערציער און הניכים פון עלית־הנוער אין ישראל און די אלע אקטיוויסטן, פרײנט און סימפאטיקער פון דעם גראנדיעזן נאציאנאל־דערציערישן ווערק אין צענטראל אמעריקע, קובא און גאנצן וועלט.

לאמיר צוזאמען מיט א פעסטן ווילן און מאקסימאלסטער אנשטרענגונג דערפילן אונזער הייליקע אויפגאבע און דערמעגלעכן די עליה פון 20.000 קינדער און יוגנטלעכע פון צפון־אפריקע און גלייכצייטיק די פאך־אויסבילדונג פון 15.000 יוגנטלעכע אין ישראל, אונטער דער לאזונג פון „מעיר אל כפר", במשך פון דעם יאר תשט"ז — 5716.

אויפן לאקאלן געביט מוז געזאמלט ווערן פאר דער דערנענטערונג פון אונזערע קינדער און יוגנט צו דער ישראל ווירקלעכקייט, דער העברעאישער שפראך און נאציאנאלער דערציאונג, סטימולירנדיק יוגנט־עליה פון קובא און אנדערע צענטראל־אמעריקאנער לענדער. זאל פארזיכערט ווערן א שעפעריש לעבן פאר די אלע בני עלית־הנוער לטובת דער קאנסאלידאציע און ליכטיקן מארגן פון מדינת ישראל.

„עלית הנוער" ראט פאר צענטראל אמעריקע

אידל עפשטיין, מיכאל אייזענשטאט,
פרעזידענט געז. סעקרעטאר

אברהם ווינשטיין, חוה ווייסמאן, מאשע ראזענבערג און טשארלעס שוואַרץ — פארשטייער פון קובאנער ציוניסטישן פלענום־ראט אין „עלית הנוער ועד".

NATIONAL COMMITTEE FOR LABOR ISRAEL
Comité Nacional Pro Palestina Obrera
Departamento Latino Americano
נאַציאָנאַלער קאָמיטעט פאַרן אַרבעטנדיקן ישראל
— לאַטיין אַמעריקאַנער דעפּאַרטאַמענט —

בעסטע וואונטשן צום נייעם יאָר צו אַלע אונזערע פריינט און צום גאַנצן אידישן ישוב אין קובא

די הויפט לייטונג פון דעם לאַטיין אַמעריקאַנישן דעפּאַרטאַמענט פון הסתדרות שיקט אייך איבער די בעסטע וואונטשן צום נייעם יאָר. זאָל דער יאָר תשס"ז ברענגען ווייטערדיקע דערגרייכונגען פאַר מדינת ישראל, און פאַר אירע חלוצישן אוואַנגאַרד, די הסתדרות העובדים. זאָל דאָס נייַ יאָר ברענגען דעם גענאַרטן שלום פאַר ישראל און פאַר דער גאַנצער וועלט.

דער הסתדרות קאָמפּיין נייט הייַיאָר אַריין אין זיין 33-טן יאָר פון עקזיסטענץ און וועט פאַרזעצן זיין איבערגעבענע אַרבעט פאַר דער חלוצישער מחנה פון ישראל און וועט העלפן דער הסתדרות אין אירע נייע פּיאָנערישע אויפגאַבן אין באַזעצן דעם נגב, אין עקספּלאָאטירן די רייכטימער פון סדום, אין העלפן די התישבות און פראָדוקטיוויזירן און אינטעגרירן די נייע עולים. מיר זענען זיכער אַז אונזערע פריינט אויפן אַמעריקאַנער קאָנטינענט וועלן ארויסווייזן ווי ביז איצט זייער צונעבונדנקייט צום אַרבעטנדיקן ישראל, און צו זיינע אידעאַלן. דער אידישער ישוב אין קובא איז שטענדיק געווען געטרייַ די אידעאַלן פון אַרבעטנדן ישראל. מיר האָפן אַז די דאָזיקע טראַדיציעס וועלן וויַיטער פאָרנעמען וועלן, און אַז דער קובאַנער ישוב וועט ארויסווייזן נאָך מער איבערגענעבנקייט צו מדינת ישראל און צו דער הסתדרות.

נאַציאָנאַלער קאָמיטעט פאַרן אַרבעטנדיקן ישראל

יוסף שלאָסבערג. נאַציאָנאַלער פאָרזיצער

דר. דוב ביעגון נאַציאָנאַלער סעקרעטאַר

א. העמלין
פאָרזיצער פון דער עקזעקוטיווע

לאַטיין אַמעריקאַנער דעפּאַרטאַמענט פאַר דער הסתדרות ישראל סטאַלאַרסקי, דירעקטאָר.

ISRAEL PECAN

PLANTATION LTD.

מטעי פיקן בישראל בע"מ

APPROVED INVESTMENT — CAPITAL: I.L. 450,000

4, SAMUEL HANATZIV ST. — P. O. B. 147

NATHANYA, ISRAEL

„די ישראל פיקאַן - פלאַנטיישאַן לימיטעד"

באַגריסט האַרציק און אויפריכטיק אירע
אַקציאָנערן פון קובאַ מיט זייערע משפחות
און דעם גאַנצן ישוב און וויניטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

מיר לאַדן אין אַלע קובאַנער אירן
זיך אַנצושליסן אַלס אַקציאָנערן פון
אונזער נעוועלשאַפט און אזוי ארום
מיטהעלפן אין דער עקאָנאָמישער
זעלבסטשטענדיקייט פון מדינת ישראל.

יחיאל וויצמאן, פרעזידענט. חיפה

צבי ה. גראָס, גענעראַל-דירעקטאָר. נתניה

אידישע קהלה „עדת ישראל"

צום נייעם יאָר התשט-ז באַגריסן מיר אַלע אונזערע מתפללים, מיטגלידער און כלל ישראל, און ווינטשן אַלעמען גליק, געזונט און פרנסה.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

דער קהלה - ראַט

העברעאישער אינסטיטוט „תחכמוני"

קאָיע 10 נומ. 51 וועדאדא

צום נייעם יאָר שיקן מיר איבער אונזערע וואַרעמסטע באַגריסונגען צו אַלע תלמידים פון אינסטיטוט, צו זייערע עלטערן, לערער-פּערסאָנאַל, עסקנים און דעם גאַנצן אידישן ישוב.

לשנה טובה תכתבו!

פּאַרוואַלטונג פון אינסטיטוט תחכמוני

סאַלאָמאָן לויכטענשטיין, פּרעזידענט מ. בערעזדיווין, סעקרעטאַר
סאמועל יארמוס, קאסיר האַרי בערענטאַל, אדמיניסטראַטאָר

TEMPLE BETH ISRAEL
יוניטעד היברו קאנגרעגיישאן
Ave. de los Presidentes, 502 — Vedado, Habana

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

א יאר פון גליק און פראספעריטעט
אלע מעמבער און דער גאנצער
אידישער קאלאניע אין קובא

ו ו י נ ט ש ט

UNITED HEBREW CONGREGATION
MORRIS MAYORKAS, President
ABRAM N. GRANISON, Rabbi

אידישער וועלט קאנגרעס

די עקזעקוטיוו פון אידישן וועלט־קאנגרעס אין ניו־יארק שיקט איבער דעם אידישן ישוב אין קובא א האַרציקע ברכה פאר

א שנת הצלחה ופדות

מיר ווינטשן אונזערע ברידער אין קובא אויפצובויען א מוסטער־האפטן און אינהאלטסרייכן אידישן לעבן, און אלס אן אקטיווער טייל פון אונזער פאלק צו העלפן אונזערע באשטרעבונגען פאר א געזונ־כערטער מדינת ישראל און א שאפערישן אידנטום אין דער גאנצער וועלט.

מיר האפן, אז דער אידישער ישוב אין קובא וועט זיין פארייניקט מיט אינז אין קאמף פאר די רעכט פון אונזער פאלק אין אלע אידישע קיבוצים.

עקזעקוטיוו פון אידישן וועלט קאנגרעס
ניו־יארק

ציונים־טישע פרויען אָרגאַניזאַציע „וויצא"

א כתיבה וחתימה טובה!

אומערע מיטגלידערינס און דעם גאַנצן
אידישן ישוב פון קובאַ.

זאָל דאָס יאָר תשט־ז ברענגען פולשטענדיקע
פרייד און שלום פאַר מדינת
ישראל און עם ישראל.

„וויצא" פעדעראַציע אין קובאַ
חנה קריגער, פּרעזידענטין
יאָסאַ ביטאַן, סעקרעטאַרין

צום נייעם יאָר תשט"ז ווינטשן מיר אַלע אונזערע עסקנים,
באַשטייערער און דער אידישער באַפעלקערונג בכלל.

א כתיבה וחתימה טובה!

זאָל דאָס קומענדע יאָר זיין א שנת ברכה והצלחה פאַר דער אַרבעט
פון נאולת הארץ און קבוץ גלויות, א יאָר פון שלום און בנין פאַר
מדינת ישראל און זאָל דאָס דאָזיקע יאָר אונז ברענגען ישועות
ונחמות פאַר אַלע אידן פון דער וועלט.

די עקזעקוטיוו פון לאַנד־דירעקטאָריום
פון קרן קימת לישראל אין קובאַ
חיים ט. גרינבערג, פּרעזידענט
פישל טוכמאַן, גענ. סעקרעטאַר
חיים דערעטשינסקי, קאַסיר

אידישע שול ביים צענטער — אויסאנאמע פאַרוואַלטונג

פיגעראַ 224 — סאַנטאַם סואַרעז.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

אַ גליקלעך און צופרידן יאָר ווינטשן מיר די עלטערן, תלמידים-ות, דעם לערער-פערסאָנאַל, דעם מוטער פאַרבאַנד און דער נאַנצער אידישער קאָלעקטיוויטעט !

פאַר דער פאַרוואַלטונג:

מאָריס קאָנסקי, פרעזידענט.
יעקב מוקאַסיי, סעקרעטאַר.
חיים פעדער, קאַסיר.

ליגע פאַר דער הסתדרות אין קובא

פראַנ 260 — האַוואַנא.

די ליגע פריינט פון דער הסתדרות אין האַוואַנא

וויל טשט אירע חברים, פריינט און דעם כלל ישראל אַ גוטונט און פריילעך יאָר

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

זאָל דאָס יאָר תשט"ז ברענגען שלום אין ישראל און אויף דער גאַנצער וועלט, אַ גרויסע חלוצישע עליה און אַ פאַרייניקונג פון אַלע שטפערישע כוחות פון אידישן ישוב אין קובאַ.

דוד שווארץ, פרעזידענט — סענדער וואלסאן, קאַסיר
י. מ. סקורניק, סעקרעטאַר.

SALUDAMOS CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO 5716 A NUESTROS MIEMBROS Y A COMUNIDAD HEBREA DE CUBA Y HACEMOS VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

LOGIA BENE BERITH
Maimonides No. 1516.

Marco Pitchon
Presidente

Dr. José Melman
Secretario - Canciller

LA AGRUPACION CULTURAL HEBREO-CUBANA SALUDA CORDIALMENTE CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO A LOS MIEMBROS Y A LA COMUNIDAD HEBREA DE CUBA, HACIENDO FERVIENTES VOTOS POR SU BIENESTAR Y SUPERACION CULTURAL

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

DR. ENRIQUE EIBER
Presidente

CAMARA DE COMERCIANTES E INDUSTRIALES HEBREOS

Muralla 474 **Habana**

וועדט מיטגלידער פון דער אידישער האַנדלס-קאַמער!

•

די פאַרוואַלטונג פון דער אידישער האַנדלס-קאַמער באַגריסט און ווינטשט אַלע מיטגלידער, ווי אויך דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ, אַ דערפאָלג-רייכן און גוטן יאָר!

•

לשנה טובה תכתבו!

וויסענטע דושובסקעוויטש, פּרעזידענט
דוד מאַץ, סעקרעטאַר
יקתיאל פיאַלקאָף, קאַסיר

אידישער צענטער פון מאַריאַנאַאָ און אומגעגנט

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר התשט"ו אַלע אונזערע מיטגלידער, די אידישע קאַלאָניע אין קובא און די אידן פון דער גאַרער וועלט.

ווינטשנדיק א יאָר פון גליק, פּרייד און שלום.

לשנה טובה תכתבו!

דוד פעלדפּעבער, פּרעזידענט.
חנה קאַזאַלטשיק, סעקרעטאַר
יוסף באַשעוויטש, קאַסיר.

קאָמיטעט צו שטיצן טובערקולאָז
און מענטאַלע קראַנקע

לוז 464 האוואַנא, קובא.

די דירעקטיוון פון אַנטי־טובערקולאָז קאָמיטעט ווינטשט אַלע אי־
דישע אינסטיטוציעס, די מיטגלידער פון קאָמיטעט און דער גאנצער
אידישער קאָלאָניע, א גליקלעכן אָן צופרידענעם נייַ־יאָר.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

פֿאָרוואַלטונג פון אַנטי טובערקולאָז קאָמיטעט

יוסף אייבעשיץ, פרעזידענט
וואָלף פינגערהוט, סעקרעטאַר
קלמן וואַרשאָם, קאסיר
אברהם כ. מאַראָוו, אדמיניסטראַטאָר

אידישער פרויען פאַריין אין קובא
לייַ־קאָבע בייַם אידישן פֿרויען פאַריין אין קובא

מוראיא 424, 5־טער שטאָק, האוואַנא.

א כתיבה וחתימה טובה!

אַלע אידישע אינסטיטוציעס, אונזערע מיטגלידער,
פרייַנט און סימפּאַטיקער, און דער גאַנצער
אידישער קאָלאָניע אין קובא!

פֿאָרוואַלטונגען פֿון אַ־דישן פֿרויען־פֿאַריין אָן פֿון דער לייַ־קאָסע.

שנת ברכה והצלחה!

צום נייעם יאָר ווינטשן מיר אַלע אידן פון מאטאנזאס און פראווינץ
.ווי אויך אַלע אידן פון קובא און דער גאַנצער וועלט אַ גליקלעך
און צופרידענעם יאָר.

זאָל דער נייער יאָר תשט"ז ברענגען שלום אויף דער וועלט און אויך
פאַר אונזער היימלאַנד ישראל!
אונזערע בעסטע ווינטשן פאַר די טרייַע בויער און היטער
פון ישראל. ח ז ק ו א מ ץ!

לשנה טובה תכתבו!

פאַרוואַלטונג פון איד. צענטער אין מאַטאַנזאַס:
יעקב סטגאל, פרעזידענט
ישראל איינשטיין, סעקרעטאר
יחזקיאל בראַדמאַן, קאסיר

JARDIN RODRIGUEZ

CARLOS III, ENTRE POZOS DULCES Y MONTORO
TEL. U-2579 — LA HABANA

Especialidad en Decoración de Bodas
Se alquilan arecas. Flores Finas
Fiestas en general

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

1955 — 1956 תשט"ו — 5716

R. DIAZ & Co.

AGENTES GENERALES PARA CUBA

DE LA

Zim-Israel Navigation Company

Lonja del Comercio 210 — Teléfono W-5767

La Habana

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

א בריוו...

(דערציילונג)

פון **אשר שטשוטשינסקי**

א פייף האט זיך געטראגן פון דער אונטערשטער גאס טיר, זיך געריסן אויף ארויף, איבער די מארמארנע טרעפ און זיך אנגעשלאגן אן די הליצערנע ברוין-געפארבטע טירן פון די זעקס אפארטאמענטן.

פינף טירן זענען געבליבן פאר־מאכט, ווי זיי וואלטן נישט הערן, ווי זיי וואלטן נישט פילן דעם פייף, ווי זיי וואלטן אויף אים נישט ווארטן. נאר איינע, די אידישע טיר, האט זיך לאנגזאם געעפנט. א מאן אין די מי־טעלע יארן, א הויך געווינסקיקער, מיט א קייל־עכדיקן וויסן פנים, צוקודלטע טונקעלע האר האט ארויסגעשטעלט דעם רעכטן פוס איבערן שוועל אין געבליבן ווארטן:

— א בריוו... פין וועמען? — מיין טאטע... פלעגט מיר אמאל שרייבן, מיין מאמע פלעגט צושרייבן א פאר שורות... זייערע לעצטע בריוו ליגן אין דער אלטער שאפע, אין אונ־טערשטן שופלאד...

זיין פנים האט זיך א קארטשע גע־טאן, פון טיפן וווייטאג און צער. די וווייסקייט פון פנים האט זיך פאר־שאטנט. ער האט וויטער געטראכט:

— דער איינציקער זכר! די עטלעכע פארגעלטע בריוו... ס'וועט מיר אזוי קאלט, אזוי ענג אז איך ריר אן דעם שופלאד. כיט עטלעכע טעג צוריק איז מיר איינגעפאלן צום אויפזוכן מיין חברס א ליד... מיין חברס... שוין אזויפיל יארן אוים חבר... דער ליד א שוין אלט מער ווי דרייסיק יאר און מיין חבר איז שוין נישטא מער ווי ניין און צוואנציק... איך האב א צי געטאן דעם שופלאד, די צונויפ־געקנייטשטע קאנווערטן. די פאר־שריבענע בייגעלעך האבן זיך א ריר געטאן, א שושקע געטאן, ווי ס'וואלטן זיך א ריר געטאן די סודות פון לעבנס. א קעלט האט ארומגענומען מיין גאנ־צען לייב. מיין טאטנס, מיין מאמעס זכר ליגט אין די קאנווערטן.

איך האב האסטיק פארמאכט און זיך אפגעווארפט.

א ווינט האט א בלאז געטאן דורך דער אפענער טיר פון באלקאן. חיים האט הערפילט זוי דער ווינט וואלט אים ארומגענומען, ווי ער וואלט גלעטן זיין וואדעמען קערפער. א צוויטער פייף האט איבערגעריסן דעם גפלעכט פון זיין נעראנק. דער בריוו טרעגער האט מיט א טרוקענער שטימע ארויפגעשריגן.

— פאר חיימן..!

— פאר מיר?.. אפשר פון מיין

איינציקן ברודער, ס'קען זיין! איך גיי! — האָט ער געענטפערט.

פֿאר זיינע אויגן האָט א שוועב געטאָן זיין ברודערס געשטאַלט, די הויכע בריים פֿלייציקע פּיגור, דער רעכטער אקסל נידעריקער. חיים האָט דעם בריוו טרעגער אינגאַנצן נישט באַמערקט, נאָר די אויסגעשטרעקטע האַנט האָט ער געזען, נאָר דעם דינעם רויט־בלויען קאַנווערט וואָס פֿליט אויס א וועלט. ער האָט אים נעמאַכט נאָך זיכערער: „ס'איז טאַקע פון מיין ברודער!" — האָט ער א קלער געטאָן.

חיים האָט זיך אויסגעדרייט מיטן פּנים צו די טרעפּ און ארויפגעשטעלט די פּוס אויפן ערשטן טרעפּל. דער טרוקענער קאַנווערט האָט זיך א קנייטש געטאָן אין האַנט, די אותיות האָבן זיך א טראָג געטאָן אין דער לופֿט. ער איז געבליבן שטיין מיט איין פּוס אויפן ערשטן טרעפּל און מיט דער האַנט אַנגעשפּאַרט אָן דער פּאָרענטשע. זיין בליק האָט זיך צוגעקלעפּט צו א אויסגעריכטן פּאָפּיראָס וואָס האָט זיך נעוואַלגערט אין ווינקל. ער האָט דערפילט צום אויסגעברענטן פּאָפּיראָס א טיפן מיטלייד, ווי ס'וואָלט עפּעס צו אים נעהאַט א שייכות, א ענלעכקייט, די אויסגעברענטקייט... די פּאַרוואַרפנקייט... דאָס נישטיקייט פון א זאַך וואָס איז נעווען אין ס'וואַלגערט זיך איר זכר. דער פּאָפּיראָס איז אויסגעגאַנגען... באַלד וועט איכיצער קומען, פּאַרקערן, פּאַרשאַרן דער ערד.

פֿאר זיינע אויגן האָט א שוועב געטאָן דער גרויסער פּאַדערשטער ציטער פון זיין היים. צוויישן שאָפּע און קאַלאָוון אויוון שטייט די אייזערנע בעטל מיט געמאַלענע לאַנדשאַפטן, דעם ברודערס לאַנגער גוף שלאָנט זיך אָן מיט די פּיס אָן בלעכענעם אָנשפּאַר. ער רירט זיך נישט, ס'באַוועגט זיך נאָר שוואַר זיין ברוסט־קאַסטן, ס'הערט זיך נאָך דער שווערער כאַרכלדיקער אָטעמען דורך דער אָפּענער מויל. די דיקע פּיגור פון דער מאַמען איז אָנגעבויגן צו דער בעט, אירע הענט טרייסלען זיך פון שרעק, פון צער, פֿאַרן לעבן פון איר זין, זי טראָגט אים צו א לייַדיקע, אָן אויסגיערונגען לעפּעלע.... וואָס האָט קוים באַנעצט זיינע ליפּן. — זאָל דיר זיין צו רפואה, קינד מיינס!

דער זון האָט געעפּנט די אויגן, אָנגעקוקט דער כאַמען, אַראָפּגעשלונגען די ברכות און זיי צוריק פֿאַרמאַכט.

חיים האָט זיך א ריס געטאָן פון אָרט, ער האָט פֿאַמלעך געשטעלט די טריט — טרעפּ נאָך טרעפּ.

— די מאַמע האָט מיר נעראַטעוועט! האָט ער צו זיך אין דער שטיל נערעדט, נישט אָפּגעטראַטן פון מיין בעט, אויסגעוויינט ביים דייטשן דאָקטאָר זאָל מיר אָפּעריִרן אומזיסט, זי האָט מיר נעראַטעוועט.

חיים איז אַריין אין שטוב און פֿאַרמאַכט די אָפּענע טיר. ער האָט זיך א זעץ געטאָן אויפן דיוואַן און אויפהויבנדיק די האַנט א פּיר געטאָן דעם בריוו נענטער צום פּנים. א ספּקות האָט אים באַהערשט — „דאַכט זיך אַז ס'איז נישט מיין ברודערס האַנטשריפט"! ער האָט א וואַרף געטאָן די האַנט מיטן בריוו ווי ער וואָלט וועלן פֿאַרטרייבן פון זיך די ספּקות. די קאָפּ איז אים א פּאָל געטאָן אָן אָנלען פון סאָפּקע, די אויגן האָבן זיך פֿאַרקוקט אויפן הענג־לאָמפּ, ס'האָט זיך געהערט דאָס דינע קלינגען פון די קריסטאַלענע גלעזלעך וואָס האָבן זיך

נעהוידעט אראפגעהאנגענע אנקלאפנ־
דיק זיך איינע אן די אנדערע...
לאנגואם האבן זיך פארמאכט די
אויגן... עפעס האט א שלעפ נעטאן
דעם דמיון צוריק אהין... איבערן בריק,
איבערן לייטיקן וועג, צו דאלקער
באַרג אראפ, פארבי דעם בית עולם.
חיים האט דערפילט זיין ברודער לעבן
זיך... מיר גייען, מיר שלעפן די פאר־
לייטיקטע שטיוול, איך באגלייט ארויס
מיין ברודער צום מאכער... אנט־
לויפן... נישט גיין דינען, אנטלויפן
פון דער שנאה, אנטלויפן אין דער
פרעמד... א גוט רענן האט א כליאפ
נעטאן פון פינצטערן הימל, דורכגע־
זוייקטע ביזן לייב שלעפן מיר זיך,
דורכגעפרעסענע פון צער און שרעק
פאר דער פינצטערניש. ס'איז נאכט.

— גיב די האנט! חיים... הערסט
זואס איך זאג דיר? אוואו גייסטו?
זועסט אריינפאלן אין ראוו! פאל
נישט!

מיין ברודער האט מיר אנגעכאפט
פארן ארבל. איך האב זיך מיט די
הענט אנגעשפארט אן ליים און זיי
ארויסגעשלעפט פארלוימיקטע...

דער ווינטיקער רענן פאטשט אונז
אין די פנימער און וואשט דעם ליים
פי מיינע העכט... מיר שטעלן שוועדע
ברייט אי זיי גייען יורין אייפן גלי־
מישיקן בלאטיקן ליים.

— קום! קום! שרייט מיין ברודער,
מיר טארפן ווייטער...

— איך קען נישט...

מיינע וואדעמע טרערן גייען פאר־
פאלן אי ראלמי רענן.

—קום! מען טאר נישט בלייבן
שטיין — שרייט מיין ברודער צום
רענן, צו מיינע טרערן — זע! טרעס־
טינער בית עולם! — האט מיין ברודער
זוי מיר אויפגעוועקט — דא ליגט אונ־
זער זיידע...

די שטיוול קריכן אין דער לוימיקער
בלאטע און קלעפן די פים צו דער ערד.
מיר גייען און גייען און אט זענען
מיר נאך אמאל ביים אנהויב פון בית
עולם...

— מיר בלאנדזשען — זאגט מיין
ברודער — מען דארף גיין גלייך לעבן
פארקאן, צו דער ליכט וואס שלאנט...
מיר זענען געגאנגען שלעכט?

לעבעדיקע מתים זענען מיר דער־
קראכן צום שטעטל...

:: :: ::

חיים האט א קוק געטאן די קאפ, א
רים געטאן דעם ווינקל פון קאנווערט
אין ערערדט צו זיך אויפן קול: געלאזן
זיי אליין, דעם טאטן, דער מאמען,
פריער־ער... דערנאך איך... באשערט
געווען זיך צום ראטעווען...

פון דעם אויסגענליכטן בייגעלע
פאפיר האבן אראפגעריסן שפאנישע
ווערטער: „ליבער פעטער! איך וויל
אייך לאזן וויסן אז דעם מיטוואך פאר
איך אפ מיט אן איטאליענישע שיף
קיין ישראל. מיין טאטע איז אלט,
ארעם און קראנק, איך קען אים אבער
נישט העלפן... איך וועל נישט גיין
דינען דעם דיקטאטאר צוויי יאר..."

חיים האט א וואדף געטאן מיטן
האנט אויף אראפ, דער בריוו איז נע־
לאפן צו דער ערד. ער האט א שאר
געטאן מיט דער צווייטער האנט די
צעקודלטע האר אויפן קאפ און א
ברום געטאן: „באצאלט מיט דער
זעלבער מטבע".

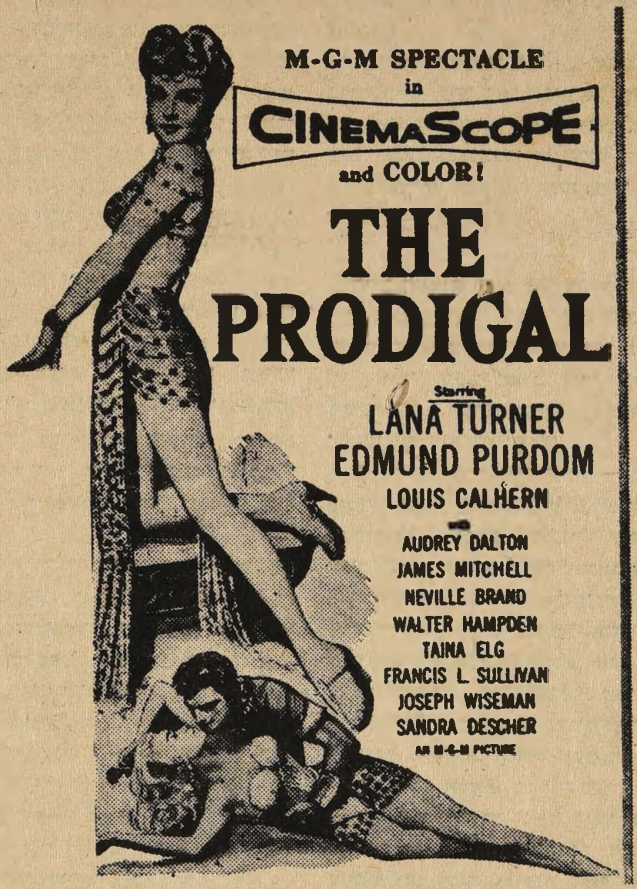
— וואס איז דיר חיים? — האט די
וויב פון צוויטן צימער געפרעגט.

— נארנישט! דעם ברודערס זון איז
אוועקגעפארן קיין ישראל...

— נו מילא — פון דארטן וועט מען
שוין מער נישט פארן...

GRANDIOSO ESPECTACULO

"EL HIJO PRODIGO"

PRONTO

AMERICA Y RODI

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

„וויצא" אין קובא און איר בייטראג צו מדינת ישראל.

פון רחל נערשקאוויטש
(קולטור דירעקטארין פון „וויצא")

די אלוועלטלעכע ציוניסטישע פרויען ארגאניזאציע „וויצא" ווערט פארעכנט אלס א וויכטיקער און נאר שטארקער זייל אין דעם ווידעראויפבוי פון אונזער גאר יונגער מדינה. אנפאנגנדיק פון דער „וויצא" צענטראלע אין ישראל בראש, צוזאמען מיט אלע אירע אנגעשלאסענע וועלט פערבראציעס שטייט זי ווי א גלייכע אין שטארק אנערקענטע שותפטע צו דער ישראל רעגירונג ביי דעם נאנצן פראצעס פון סאציאלער און עקאנאמישער אנטוויקלונג פון דאם לאנד. שוועדע און נאר פארשטענדלעכע פונקציעס טראגט אויף זיך די „וויצא" אין ישראל אין צוזאמענהאנג מיטן איינבירגערן דעם ניי ארייננעקומענעם עלעמענט. זארגנדיק סאציאל און עקאנאמיש פאר זיין אויסבילדונג און צופאסונג צו די באדינגונגען פון לאנד.

די אויסבילדונג פון דער יוגנט אין די פארשיידענע „וויצא" אינסטיטוציעס — ווי קינדער היימען, פאך־שולן, אגריקולטור צענטערן א. א. וו. איז א שטאלץ און א גרויסער קאנסטרוקטיווער בייטראג פאר דער מדינה, ווייל עס ווארן דערציינן ארבעטזאכע און נוצלעכע ביראטער פאר דער צוקונפט און וואוילזיין פון ישראל.

אן אמת שווערע אויפגאבע האט פאר זיך אט די פרויען ארגאניזאציע אין צוזאמענהאנג מיט דער נרויסער מאסן עליה. אין צוזאמענהאנג מיט ווידעראויפבוי פון עם און מדינת ישראל.

און דארפנדיק, ווי שוין געזאגט, אונטערשטעלן א שטארקע פלייצע דער ישראל רעגירונג ביי אדורכפירן איר אנטוויקלונגס ארבעט. מוז אפט די צענטראלע פון „וויצא" אין ישראל אנווענדן אלע מיטלען פון מאביליזיצייע צווישן אלע אירע וועלט פערבראציעס.

און די גרויסע אלוועלטלעכע „וויצא" מחנה שטייט ווי א טרייער סאלדאט צום דינסט אין רוף פון אונזער מדינה און איז נרייט ממש אויף יעדער מכירת נפשדיקער אויפגאבע. בכדי צו פארלייכטערן די ארבעט פון אונזערע חברות אין ישראל, פארשנעלערן די איינגלידערונג און פארגרעסערן דעם סאציאלן און עקאנאמישן וואוילזיין פון די ישראל בירגער.

צום שטאלץ פון אונזער באוועגונג

ווי אויך צום כבוד פון אונזער ישוב. פארנעמט די „וויצא" אין קובא צווישן אט דער גרויסער אלוועלטלעכער „וויצא" מחנה גאר א זייער חשוב'ן פלאץ. אונטערציענדיק א סך הכל פון 14 יאר ארגאניזירטע טעטיקייט פון אונזער ישוב לטובת מדינת ישראל איז דא א רעכט צו זאגן — אז די „וויצא" ארגאניזאציע אין קובא האט געשטעלט הויך די פאן פון געזעל־שאפטלעכקייט פון אונזער ישוב און ספעציעל די פאן פון טעטיקייט אויפן נאציאנאלן געביט.

אנפאנגענדיק אין דיר ערשטע יארן ווי א קליינע עקשנות'דיקע גרופע, אויספורעמען דעם אייגענעם איך אלס פרוי און אויסבילדן זיך צו סאציאלע און געזעלשאפטלעכע טעטיקייט, אזוי ווייט ווייט אריבער אט די שמאלע גרעניצן. אין משך פון די יארן איז דורך ליבע און אויסדויער און מיט אמת'ער איבערגעבנקייט געלונגען דער „וויצא" אריינצודרינגען מיט גאר טיפע ווארצלען אין דעם באוואוסט־זיין פון דער גרעסטער טייל פון דער אידישער פרוי פון אונזער ישוב און איינפלאנצן אין איר א טיף נאציאנא־לע ליבע און אחריות צו אונזער מדינה אויף אזויפל, אז צווישן די חברות פון „וויצא" אין קובא איז אנטשטאנען א שטראמיקע באוועגונג פון דורכאויס פראנטווארטלעכע פליכטן פאר ישראל פאר וועמענס שטענדיקע גרייט־קייט און איבערגעבנקייט עס קומט ארויס פון די טיפענישן פון הארצן א פריי־ד אויסגעשרייי פון באערונג און אפשאצונג צוזאמען מיט די ברכות געשטאלט זאלן שטענדיק זיין אייערע הענט חברות.

א דאנק אט דער איבערראשנדער קאפאראציע אין אפרוף מצד אלע חברות פון „וויצא" נעלינגט דער „וויצא" צו שאפן א גאר שיינעם יער־לעכן בודזשעט פאר די פארצווייגטע „וויצא" אינסטיטוציעס אין ישראל.

אויך ניט ווייניק גייסטיקע און מא־ראלישע פארדינסטן האט די „וויצא" אין קובא צו פארצייכענען אויף איר קרעדיט אין משך פון די אלע יארן, אט די יום־טובדי'קייט, די גייסטיקייט, דעם נאציאנאלן שטאלץ און אינהאלט, וואס די „וויצא" אונטערנעמונגען ברענגען אריין אין דער נשמה פון דער אידישער פרוי, זאל עס זיין טאקע ביי אונטערנעמונגען פון שאפן פינאנצן אדער ביי קולטורעלע, טראדיציאנעלע און נאציאנאלע יום־טובים וואס „וויצא" פייערט צוזאמען מיט אירע חברות, די אלע זענען א פאקט פון גיים־טיק נאציאנאלער דערציאונגס ארבעט וואס ווערט אפגעשאצט פון יערן איינעם.

אין א גרויסער מאס מערקט זיך אויך די באטייליקונג פון „וויצא" אין אלע ציוניסטישע טעטיקייטן פון אונ־זער ישוב. „וויצא" פארנעמט שטענ־דיק ביי יעדער ציוניסטישער אונטער־נעמונג דעם פלאץ פון דער הויפט מחותנתטע, און עס איז שוין א פאקט אז „וויצא" גיט צו ספעציעלן קאלא־ריט און פרעסטיזיש יעדער אונטער־נעמונג.

צו די פאלקס פאנדן וי קרן קימת און קרן היסוד איז דער בייטראג פון „וויצא" גאר א באדייטנדער, וועגנדיק אפגעשאצט, אז די „וויצא" טראגט צו אין משך פון יאר דורך דירעקטער קא־אפעראציע גאר א באדייטנדע סומע צו דעם היגן קרן קימת בודזשעט, אויך צו דעם קרן היסוד המגבית המאוחדת — דער יערלעכער ישראל קאמפיין, וואס ווערט אדורכגעפירט

איז די באַטייליקונג פון „וויצא" שטענדיק אויף א נעהעריקן פּלאַץ.

עס טאָר נישט פאַרזען ווערן און אַמוויניקסטנס וויניק קורצע ווערטער מוז געזאָגט ווערן וועגן די וויכטיקע ארבעט פון דער נייער־שטוב ביי דער „וויצא". וויכטיק אין יערלעכן קאָלאָסאַלן אויפטו פון באַקלידן טויזנט קינדער אין ישראל, וויכטיק אויך אין דעם דערציערישן טייל פון דער אַרבעט. נישטא קיין ווערטער פון אָפּשאַצונג פאַר די אַלע חברות וועלכע פאַרזאַמלען זיך מיט אזא איבערגעגעבנקייט צו טאָן די הייליקע ארבעט, פון נייען קליידער פאַר די קינדער פון ישראל.

די ספעציעלע שטאָלץ אַבער פון „וויצא", איר גרויסקייט און דער גרייכונג, דאָס זענען אירע יונגע גרופּן. — דער רעזערוואַאר פון די יונגע און פייאיקע כחות פון אידישע פרויען און מיידלעך, וועלכע גרופירן זיך אין „וויצא", נאציאָנאל טיפ באַוואיסטזיניק, אין שטאַרק פאַראַנטוואַרטלעך פאַר זייערע מעשים און טאַטן. פירנדיק א וואונדערבאַר נאציאָנאל פאַרווייגטע טעטיקייט דרינגען זיי אריין מיטן „וויצא"־אידעאל און פאַלקס באַוואוסטזיין צו דעם גרעסטן טייל פון יונגן דור פון אונזער ישוב. און לעבן אויף און וועקן זייערע נאציאָנאלע געפילן און אחריות פאַר אונזער מדינה.

נישט ביי איין געלעגנהייט איז שוין געזאָגט געוואָרן, אז אונזערע יונגע גרופּן, דאָס זענען פרוכטן פון די קערנדלעך וואָס „וויצא" האָט מיט אזויפיל ליבע און פאַלקס־אחריות געזייט אין אונזער ישוב. זיי זענען ווי שיין אויסגעוואָקסענע בלומען פון דער באַוועגונג, וועלכע פאַרשפרייטן דופטיקע און געשמאַקע ריחות איבער דעם האָריזאָנט פון אונזער נאציאָנאלן קיום אין המשך־דיקייט און פאַרזיכערן אונזער מאָרגן אלס פאָלק.

מיט איין וואָרט, דער „וויצא" איז געלונגען אויסצושפרייטן א נעץ פון פאַרצווייגטע טעטיקייטן אין ישוב אויפן נאציאָנאלן, טראַדיציאָנאלן און אויך קולטורעלן געביט און געווינען צו דעם די טיפע נאציאָנאלע איבערצייגונג פון מיטארבעט פון דער נרעסטער טייל פון דער אידישער פרוי פון קובא.

און טראָץ דעם אלעמען שטייט די „וויצא" שפּענדיק אין נאַענטן קאָנטאקט מיט דער צענטראַלע פון ישראל און וואַנדעט אָן אלע מיטלען נאָך מער צו פאַרשטאַרקן און אויסברייטערן איר טעטיקייט און זוכט נאָכצוקומען די אמת נויטיקע פאַדערונגען פון מדינת ישראל. און דערפאַר מענן מיר רואיק זאָגן, אז די „וויצא" אין קובא קען זיין שטאָלץ מיט איר בייטראָג צו מדינת ישראל.

זאָלן די אַרויסגעבראַכטע ווערטער דינען צום נייעם יאָר ווי אָן אויסדרוק פון רעספעקט און אָפּשאַצונג מצד דער „וויצא" פאַר אלע אונזערע חברות און פאַרן גאַנצן אידישן ישוב. און ווי א סטימול פאַר וויטערדיקע וויכטיקע מעשים לטובת אונזער מדינה. זאָלן זיך, ביים אָנקום פון יאָר תשט"ז, בריוט עפענען די טירן פון די אידישע היימען פון ישוב קובא, כדי אויפצונעמען די וואַרעמע און האַרציקע ברכות פון „וויצא", פאַר א יאָר פון גליק, פרייד און שלום פאַר דעם גאַנצן אידישן פאָלק, און א יאָר פון ענטגילטיקער עקאָנאָמישער און פּאָליטישער גאולה פאַר מדינת ישראל.

UNITED ARTISTS CORP. OF CUBA, S. A.

(Artistas Unidos)

ALMENDARES 175. **FILMCENTRO.**

Saluda afectuosamente a la Colonia Hebrea de Cuba
en ocasión de celebrar el Año Nuevo

y

les recomienda algunas de nuestras próximas
grandes superproducciones para 1956

MARCADO PARA MORIR

(The Kentuckian)

con Burt Lancaster

LOCURA DE VERANO

(Summertime)

Con Katherine Hepburn y Rossduo Brazzi

CADA BALA UNA VIDA

(Bullet for Joey)

con George Raft y Edward G. Robinson

NO SERAS UN EXTRAÑO

(Not as a Stranger)

con Robert Mitchum, Olivia de Havilland, Frank Sinatra,
Gloria Grahame, Broderick Crawford, Charles Bickford

דאָס אידישע לעבן אין קאנאדע

(ת ש ט ״ ו)

פון מ. גינזבורג

אריינקוקנדיק יערן טאָג אין פינקס פון קאנאדער אידישן לעבן, מערקט מען ניט אזוי שטאַרק דעם העפטיקן דופק פון אונזער קיבוץ, און אויך ניט קיין ספעציפיש־נרויסע נעשעענישן. עס שיינט, ווי אלע וואָלט צונעגאַנגען נאָרמאַל, אין עס איז דוכט זיך נישטאָ אויף וואָס זיך אָפצושטעלן באַוונדער.

נעמט מען אָבער צונויף דעם נאַנצן סכום טעג פון דעם יאָר, וואַרפט מען א בליק אין דעם, אָדער יענעם ווינקעלע פון אידישן לעבן במשך פון יאָר, זעט מען, אז מען איז היבשלעך „אריינ־נעפאָרן" אין דער נעשיכטע פון קא־נאדער אירן, אז מען האָט נעמאכט א ווועזנטלעכן פּאָרשריט, און במילא איז דאָס נעווען א יאָר, וואָס פאַרדינט דעם כבוד אריינגעצויגן צו ווערן אין די אַנאַלן פון קאַנאדער אידישן קאַלעק־טיוו. עס איז נעווען מער־ווייניק א פרוכטבאַר יאָר פון נוצלעכע לייסטונ־גען אויף אלע געביטן, און ביחוד — לטובת מדינת ישראל, וואָס דאָס שטייגט אריבער אלע לאקאלע טע־טיקייטן, וועלכע זענען דאָך באַגרע־ניצט צו איין לאַנד אויף דער נאַנצער וועלט, בעת מדינת ישראל איז דער פאקוס פון אלע שטראַלן, פון אלע הערצער און נשמות פון אידישן פאָלק, וועמענס אויגן זענען נעוועזדעט צו ציון, אין וועלכע וואָלטן נעווען דעם אלטן אידישן חלום פאַרווירק־לעכט אויף אלע הונדערט פראָצענט.

פון דעם ווינקל נעקוקט האָט דאָס קאַנאדער אידנטום אין יאָר תשט״ו זיך הערהויבן צו דער זייער חשובער פאָזיציע פון פליכטבאַוואוסטזיין, פון גרייטקייט צו טאָן און צו העלפן אין דעם נאָצעס פון קיבוץ גלויות. פון פאַרנאַנדערבויען ווי ווייט מעגלעך די יונגע מדינת ישראל, און אזוי ארום שאפן א לעבעדיקן בריק צווישן אונז דא און דעם ישוב אין ישראל. דאָס נאַנצע קיילעכיקע יאָר איז נעשטאַנען אונטערן צייכן פון אומדערמידלעכע אנשטרענגונגען לטובת ישראל, וועל־כע איז נעווען א וועזנטלעכער און אינטעגראַלער טייל פון אלע אידישע אקטיוויטעטן אין קאַנאדע, אזוי ווייט, אז די צרכי מדינת ישראל זענען אוועק־נעשטעלט נעווארן אויף דער זעלבער מדריגה, ווי די אייגענע צרכים, ווי די לאקאלע אינסטיטוציעס און אנ־שטאלטן, וועלכע מוזן דאָך נאַטיר־לעכערווייז אויפגאַהאלטן ווערן, אויב אונזער ישוב אין קאַנאדע ווייל האבן עקזיסטענץ־בארעכטיקונג.

ביים סוף יאָר, מישנדיק די בלעט־ער אויף צוריק, זעט מען ערשט בולט ארוים, אז עס איז נעווען א יאָר פון טיפערער קאַנסאָלידאַציע פון אלע אידישע כוחות, פון קאַנצענטרירן באַ־

וואוסטזיין, אויף וווי ווייט ס'איז נויטיק צו שטיין אויף דער וואך און פאר־זעצן די גרויסע ארבעט, סיי כלפי פנים, און סיי כלפי חוץ, און באזונדערס — לטובת מדינת ישראל.

מיר עפענען איצט אויף די „דעבעט און קרעדיט־קאנטא" פון דעם קאנא־דער־אידישן קאנגרעס, און הגם עס זע־נען נישט פארן קיין „האר־שפאלטנ־דיקע" געשעענישן אין דעם פארגאנ־גענעם יאר, איז אבער דאך יעדער טאג אויסגעפילט מיט אינהאלט, מיט ארבעט, און אלץ צוזאמען שאפט א פרעכ־טיקע בלאט פון אומעראמידלעכע טע־טיקייטן, וואס זענען א לעבן ברכה סיי פאר די איינענע אינסטיטוציעס און זייערע הצטרכות'ן, און סיי פאר די נויטלעיידנרע אידן מעבר לים, און פאר־שטענדלעך, אויך פאר מדינת ישראל. דאס יאר תשט"ו האט זיך אנגעפאנ־גען מיט א קאנפערענץ פון דער מערב דיוויזיע, אין וויניפעג, צוזאמען מיט דער 2־טער דערציאונגס קאנפערענץ, וועלכע איז געווען א המשך פון דער ערשטער אין די טעג פון 26־29־טן אויגוסט. אין דער מערב קאנפערענץ פון קאנגרעס האבן זיך באטייליקט דעלעגאטן פון קאלגארי, רעדזשיינא, עדמאנטאן, לעטברידזש, מעדיצין־העט, מאסקאטון, איטטעוואן און ווי־ניפעג.

די דערציאונגס קאנפערענץ האט אויפגעפאדערט דעם קאנאדער אידישן קאנגרעס צו שאפן א ביורא פאר אי־דישער דערציאונג אין מערב קאנאדע, מיטן זיץ־ארט אין וויניפעג.

אין מאנטרעאל האט דער טשערמאן פון קאונסיל פאר אידישער דערציאונג ביים קאנגרעס, בען ביוטעל איבערגע־געבן צום פרעמיער פון קוויבעק א פאר־לאנג פון 7 אידישע טאג שולן אין מאנטרעאל, פאר פינאנציעלע הילף. צווישן די שולן זענען געווען די ת"ת לובאוויטשער ישיבה, פאלקס שולן און פרץ שולן, עדת ישראל, יאנג איז־ראל, און די שערי ציון.

דעם 13־טן סעפטעמבער איז אפ־געהאלטן געוואָרן אין מאנטרעאל א מיטינג פון דער מזרח דיוויזיע פון קאנ־גרעס, און דעם 28־טן נאוועמבער — א וויכטיקע קאנפערענץ פון דער מזרח דיוויזיע, אין מאנטרעאל. דעם 7־טן נאוועמבער איז פארגעקומען א קאנ־פערענץ פון דער צענטראלער דיווי־זיע, אין טש. קעטרינס, אנטריא.

דעם 15־טן נאוועמבער האט זיך א דעלעגאציע פון קאנאדער אידישן קאנגרעס פארגעשטעלט פאר'ן דאן געוועזענעם פראנצוויזישן פרעמיער פיער מענדעס פראנס, און אים איבער־געגעבן א באגריסונג אין נאמען פון גאנצן ישוב. מר. מייקעל גארבער פארזיצער פון דער עקזעקוטיווע פון קאנגרעס האט צוזאמען מיט סאל העיז, עקז. דירעקטאר, קאנפערירט אין אטאווא מיט וויכטיקע פארשטיי־ער וועגן די אידישע תביאות צו עסט־רייך. אין מיטן נאוועמבער האט זיך געשלאסן דער יערלעכער קאמפיין, וועלכער האט אריינגעבראכט אנדער־האלבן מיליאן דאלער פאר אלערלי צדקה צוועקן, אייזנשליסנדיק די פלי־טים, און א מיליאן מיט 35 טויזנט דאלער — פאר מדינת ישראל.

א זייער וויכטיקע קאנפערענץ איז אפגעהאלטן געוואָרן דעם 12־טן דע־צעמבער אין מאנטרעאל, אין וועלכער עס האבן זיך באטיליקט 400 דעלע־גאטן פון דער מזרחי דיוויזיע.

אין ניו בראנזוויק האט די קאנגרעס אפטיילונג זיך געוועגדעט צום פרא־ווינציעלן דערציאונגס מיניסטער מיט

א ביטע ניט איינצופירן רעליגיעזע לי־
מודים אין די שולן. עס איז כדאי
צו באמערקן, אז דער קאנגרעס אליין
איז אויסגעוואקסן צו א גרויסן פאר־
נעם מיט אן אייגענעם בודזשעט פון
איבער 316 טויזנט דאלער א יאר, און
דאס איז א סימן אז ער טוט ארבעט.
דער קאנגרעס האט צוזאמען מיט דער
ציוניסטישער ארגאניזאציע און דעם
נאנצן ציון קאונסיל פראקטעסטירט צו־
ליב דער עקזעקוציע אין עגיפטן פון
2 אידן, וואס איז פארגעקומען דעם
31־טן יאנואר.

מיט דער הילף פון קאנגרעס האט
אויך געארבעט דער לערער סעמינאר
אין מאנטרעאל, און די „מדרשה
למודים" אין טאראנטא. אויך דער
מעות חיטים קאמפיין איז געפירט
געוואָרן פון קאנגרעס צוזאמען מיט
דער מזרחי ארגאניזאציע, און דער
דערפאלג איז געווען א גוטער.

דעם 15־טן מערץ האט זיך א דע־
לעגאציע פון קאנגרעס מיט פארשטיי־
ער פון היאס,פארגעשטעלט פארן אי־
מיגראציע מינסטער מר. פיקערטגיל
און זיין וויצע־מיניסטער. די בקשה איז
געווען צו פארלייכטערן די פאר־
שריפטן וועגן אריינלאזן פליטים און
די יעניקע, וואס האבן ניט קיין פער־
מאנענטע וואוינערעכט אין די לענדער,
וואו זיי געפינען זיך.

דער קאנגרעס האט אויך ארא־
זשירט א מראנספארט וויץ קיין יש־
ראל אויף 400 טויזנטער דאלער. דעם
8־טן מאי איז אפגעהאלטן געוואָרן א
קאנפערענץ פון פאריניקטן פליטים
קאמיטעט בייס קאנגרעס מיט דער בא־
טייליקונג פון מר. בעקעלמאן, אייראָ־
פייאישער דירעקטאר פון „דזשאינט",
וועלכער האט אנגעוויזן, אז 17.000
אידן אין איראפע נויטיקן זיך אין
הילף. אין טאראנטא איז דעם 18־טן
מאי נעשאפן געוואָרן א ועד הכשרות
מיט פולער אויטאריטעט איבער
כשרות ענינים. ווי עס איז צו זען,
איז דאס געווען א יאר פון כסדר'דיק־
ער ארבעט, און יעדער צווייג פון קאנ־
גרעס, יעדע אפטיילונג איז נעשטא־
נען אויף דער וואך, און אויפגעפאסט,
אז סיי די לאקאלע אידישע אינטעל־עסן
און זייערע נויטן, און סיי די ענינים
וואס גייען אריבער די ראמען פון קא־
נאדע, זאלן אנגעפירט ווערן מיט
שטאלץ און וויירדע און דעריבער דארף
דער קאנגרעס באגריסט ווערן בייס
שלוס פון א שטארן יאר ארבעט, און
זיין נאציאנאלער פרעזידענט מר. סעם
בראנפמאן, און דער וויים פרעזידענט
מר. מ[illegible]קעל גארבער ק. ס. צוזאמען
מיטן נאנצן סטעף אנגעשטעלטע.

פארלאל צום קאנדער אידישן
קאנגרעס האט מיטגעארבעט די ציו־
ניסטישע ארגאניזאציע, וועלכע האט
אויסגענוצט אלע מעגלעכקייטן און
פראפאגאנדע מיטלען, אויסצובריי־
טערן דעם ציון אידעאל צווישן די
מאסן און באשטארקן דעם סענטי־
מענט צו מדינת ישראל. דער עק־
טינג עקזעקוטיוו דירעקטאר מר. גדליה
זקיה, צוזאמען מיטן עקז. סעקרעטאר
ראבאי דושעסי שווארץ, האבן מיט־
געראבעט אין אלע פראגן און אויף
אלע געביטן, וואו נאר מען האט
געקענט ברענגען צום אויסדרוק דעם
סענטימענט פון קאנדער אירן צו
מדינת ישראל. אין דעם ציוניסטישן
צענטער איז אויך געפירט געוואָרן די
ארבעט פארן ישראל באנד, אנגעפירט
פון מר. היימאן גראוועי, דינאמישער
פאָרזיצער פון באנד דרייוו אין מאנט־
רעאל.

מר. עדוואַרד ע. געלבער, פרעזידענט

פון דער קאנאדער ציון ארגאניזאציע, האט זיך לעצטנס באועצט, ריכטיקער געזאגט, עולה געווען צוזאמען מיט זיין גאנצער משפחה קיין ישראל. ער איז טשערמאן פון ישראל באנד דרייוו אין קאנאדע. רעדנדיק וועגן די ישראל באנדס, מוז מען באמערקן, אז קאנאדע האט געשלאגן א רעקארד מיט איר דערפאלגרייכער ארבעט פארן באנד. דער הויפט ארכיטעקט פון באנד איז דער אומדערמידלעכער היימאן גראוועי. וועלכער ברענגט אין באוועגונג דעם גאנצן פערסאנאל און יעדן איינעם. וועלכן ער „שטעקט אן" מיט התלהבות פאר מדינת ישראל. דער קאפיטל באנד דרייוו אין לעצטן יאר פארדינט א באזונדער שבח, און דאס מוז באזונדערס דערמאנט ווערן די ארבעט פון דער קאנאדער מזרחי ארגאניזאציע מיט איר עקזעקוטיוו פרעזידענט הרב צמח זאמבראווסקי, וועלכער האט געשפילט א זייער אנגענעמע ראל אין דער באנד אקציע, און די מזרחי ארגאניזאציע האט באוויזן אז זי האט הינטער זיך אידן, תורה טרייע אידן, וועמען דער גורל פון מדינת ישראל גייט אן זייער שטארק.

עס איז געווען א דאנק דער מזרחי ארגאניזאציע אין איר פרעזידענט, וואס הרב הג' יצחק אייזיק הלוי הערצאג, טשיף רבי פון ישראל איז געקומען אויף א באזוך קיין קאנאדע. דער דאזיקער באזוך האט ארויסגערופן דעם גרעסטן אינטערעס ניט נאר אין די אידישע קרייזן, נאר אויך אין די פראנצויזיש-ענגלישע ספערן. וועלכע האבן צוגעטיילט דעם גרעסטן כבוד צום העכסטן רעליגיעזן פארשטייער פון מדינת ישראל. סיי אין מאנטרעאל און סיי אין טאראנטא האבן די מעהרהייט פון די אידישע קהילות אין קאנאדע, אויך די נישט-אידישע, ארויסגעדריקט זייער הויכע אפשאצונג פון דעם גרויסן ווערק וואס הרב הערצאג האט אויסגעפירט אין קאנאדע. אין טאראנטא האט הרב הערצאג אויך אפגעהאלטן א פרעסע-קאנפערענץ, וואו ער האט באנטווארט אויף פילע פראגעס וואס זענען אים פארגעלייגט געווארן פון פארשידענע זשורנאליסטן.

דער ראזיקער ערפאלג איז נעווען צו פארדאנקען אויסשליסלעך דעם מזרחי, און אויך דער ליידים מזרחי. וועלכע האבן זיך פארנומען מיט א קבלת פנים פאר דער רבצין הרבנית הערצאג. די פרויען מזרחי האבן אין לעצטן יאר פיבערהאפט געארבעט, און אנטוויקלט א גרעסערע נעץ פון טשאפטערס און גרופן. האבן אויך געשאפן גרעסערע מיטלען, ווי מיט א יאר צורים, א דאנק דער פרעזידענטן פון די אלע טשאפטערס מרס. מ. גארמעיז, וועלכע האט שוין דאס יאר צו צוויטן מאל באזוכט מדינת ישראל צוזאמען מיט איר מאן מאקס גארמעיז.

די נאציאנאלע פרעזידענטן פון די פרויען מזרחי, מרס. היימאן בעסין, אין אטאווא, האט באזונדערס דערפילט איר אמט אויפן בעסטן אופן, און האט ניט צוריקגעהאלטן זיך פון לכבוד הרב הערצאג, און צום ערשטן מאל אין דער געשיכטע פון דער פראנצויזישער קאנאדע, איז אין מאנטרעאל סיטי האל נעגעבן געווארן א כשר'ער מאלצייט. סערווירט פון א כשר'ן רעסטאראן, און וואו דער סיטי מעיאר, דזשאן דראפא האט הארציק באגריסט דעם זייער געהויבענעם גאסט. אויך אין אטאווא האט דער פריים מיניסטער מר. סט. לאראן אויפגענומען אויף א פריינטלעכן געשפרעך הרב הערצאג, וועלכער האט פרעזענטירט דעם פרעמיער מיט א תנ"ך געדרוקט אין ירושלים. ענלעכע מתנות האט דער גאסט צוגעטיילט ביידע מעיארס, פון מאנטרעאל און טאראנטא. בכלל, דער באזוך פון הרב הערצאג האט ארויסגערופן דעם גרעסטן אינטערעס אין לעצטן יאר, און וואכנלאנג האט מען נאך גערעדט וועגן דער נעשעניש אין אלע ספערן פון קאנאדע.

דער ראזיקער ערפאלג איז נעווען צו פארדאנקען אויסשליסלעך דעם מזרחי, און אויך דער ליידים מזרחי. וועלכע האבן זיך פארנומען מיט א קבלת פנים פאר דער רבצין הרבנית הערצאג. די פרויען מזרחי האבן אין לעצטן יאר פיבערהאפט געארבעט, און אנטוויקלט א גרעסערע נעץ פון טשאפטערס און גרופן. האבן אויך געשאפן גרעסערע מיטלען, ווי מיט א יאר צורים, א דאנק דער פרעזידענטן פון די אלע טשאפטערס מרס. מ. גארמעיז, וועלכע האט שוין דאס יאר צו צוויטן מאל באזוכט מדינת ישראל צוזאמען מיט איר מאן מאקס גארמעיז.

די נאציאנאלע פרעזידענטן פון די פרויען מזרחי, מרס. היימאן בעסין, אין אטאווא, האט באזונדערס דערפילט איר אמט אויפן בעסטן אופן, און האט ניט צוריקגעהאלטן זיך פון

ארומפאַרן איבער'ן לאַנד און ברענ־
נען דעם מעסעדזש פון מזרחי צו די
ווייטע ווינקעלעך פון קאַנאַדע.

דאָס אַלגעמיין רעליגיעזע אידנטום
האָט אין פאַראַנגענעם יאָר צוגעקראַגן
פיל אָנזען און חשיבות א דאַנק זיין
זוכאַמקייט צו די ישראל אינטע־
רעסן. עס זענען אונטערוויט גע־
זוארן אין עטלעכע שטעט נייע גרויסע
שולן, וועלכע שטייגן איבער אייגע די
אַנדערע מיט זייער גלאַנץ און פראַכט,
אזוי אין מאַנטרעאל, טאָראָנטאָ, ווי־
ניפעג, לאַנדאָן, אט. און א סך אַנדערע
שטעט.

תשט"ו האָט אויך געטראָגן אויף זיך
דעם שטעמפל פון א „הערצל יאָר",
לכבוד דעם פופציקסטן יאָרצייט נאָך
דעם גרינדער פון פאָליטישן ציוניזם
דר. טעאָדאָר הערצל. מר. אלאן בראנפ־
מאן איז דער נאַציאָנאַלער פארזיצער
פון דעם הערצל יאָר. און אייניקע פיי־
ערונגען האָבן זיך אויסגעצייכנט מיט
זייער אינהאַלט און פארנעם. מר.
אלאן בראנפמאן איז אויך דער נא־
ציאָנאַלער טשערמאן אין קאַנאַדע פון
די „פריינט פון העברעאישן אוניווער־
סיטעט אין ירושלים" און ער האָט
במשך פון זומער באזוכט צום ערשטן
מאל מדינת ישראל, הויפטזעכלעך נא־
טירלעך, דעם העברעאישן אוניווערזי־
טעט. פאר וועלכן ער האָט דאָרט גע־
שענקט 100 טויזנט דאָלער אלס מתנה
אויפן נאָמען פון זיין פארשטארבענער
טאָכטער ע"ה.

פון באזונדער וויכטיקייט איז געווען
די לייסטונג פון דעם ישראל אמבא־
סאַדאָר אין אָטאָווא, מייקעל קאמעי,
וועלכער האָט געבראכט גלאָריע צו
מדינת ישראל דורך זיין פערזענלעכ־
קייט און מאַקטישע האַנדלונגען. זיין
יעדער אויפטריט איז געווען מיט ווער־
דע און השיבות.

אויך דער נענעראל קאַנסול אין
מאַנטרעאל, יהודה גולן, צוואַמען מיטן
וויים קאַנסול נתן רביב האָבן דער־
פילט זייערע פונקציעס אין דעם ערשטן
יאָר פון זייער שליחות אויפן בעסטן
אופן. זיי האָבן אויסגעברייטערט די
ראָם פון טעטיקייט, איינגעשטעלט א
בעסערן אַפּאַראַט פאר האַנדלס צוועקן,
דערנעטערט מדינת ישראל צו קאַנא־
דע. און די הינגע אירן צו מדינת ישראל.
זיי האָבן אריינגעבראכט א רוח החיים
אין די אלע באציאונגען, האָבן ניט אפ־
געזאגט קיין אויפטריט אויף אלערליי
נעזעלשאפטלעכע און נאציאנאלע אונ־
טערנעמונגען, און מיט זייער גרויס־
ער באשיידנקייט פיל בייגעטראגן צו
דער פאַרפעסטיקונג פון די באציאונ־
גען צווישן קאַנאַדע און ישראל.

מר. יהודה גולאן, אלס נענעראל
קאַנסול, האָט געהאָט פאר זיך א סך
אויפגאבן, און לויט ווי עס איז צו זען,
האָט ער זיי גלענצנד דורכגעפירט. ער
האָט געהאָט אין אויג די אינטערעסן
פון ישראל בירגער, פון עולים, טו־
ריסטן און בכלל פון יערן איינעם. ווער
עס איז געקומען אין קאַנסולאָט מיט
אן ענין. עס איז דער פארדינסט פון
דעם קאַנסולאָט, וואָס עס איז דורכ־
געפירט געווארן די גרויסע ישראל
אויסשטעלונג פון אינדוסטריעלער
אנטוויקלונג, ווי אויך וועגן טוריסטיק
קיין ישראל. די אויסשטעלונג האָט
געהאָט א גרויסן דערפאלג. די ישראל
פראַדוקטן זענען היינט גוט באקאַנט צו
די קאַנאַדער מענטשן, און באַוונדערט
די ציטרוסן, אראנזשן און גרופפרוכט.
וועלכע האָבן פארנומען א זייער
בכבודיקן אָרט אין קאַנאַדע.

דאָס זעלבע איז מיט ישראל וויין,
טעקסטיל אויסארבעטונגען, ביכער

פּראָדוקציע, דיימאנטס און אַנדערע געגנשטאַנדן, וועלכע האָבן געפונען אַן אָפּזאַץ מארק אין קאַנאַדע.

אין לעצטן יאָר האָט א קליינע גרופּע אונטער דער איניציאַטיוו פון דר. אַנדרעי אייזענשטאַט, דזשאו פראַנק און מר. קאלמאן געקויפט א פּרעכטיקע היים, א פּערמאַנענטן זיץ־אָרט פאר דעם ישראל קאַנסולאַט אין מאַנטרעאל, צוזאמען מיט א דירה פאר דעם ענגער־אל קאַנסול. מר. אייזענשטאַט און מר. פראנק האָבן זייער ענערגיש געארבעט געשאַפן מיטלען, און אין דעם יאָר איז פאַרגעקומען די ערלעכע פייערונג פון חנוכת הבית פון דעם ישראל אייגענעם קאַנסולאַט בילדינג. אויף מעק גרעגאָר סטריט, פונקט אַנטקעגן דעם אמעריקאַנער און אנדערע קאַנסולאַטן. אזוי ארום האָט מדינת ישראל איר אייגענעם עקס־טעריטאריעלן וויכקעלע אין מאַנטרעאל און דאָס איז א כבוד פאר יעדן קאַנאַדער איד.

דער אידישער חינוך אין קאַנאַדע אין לעצטן יאָר האָט באַזונדערס פאר־צייכנט א נצחון. די פאַרייניקטע ת"ח האָט באשלאָסן צו פאַרוואַנדלען די „הרצליה" אין א פולע העברעאישע היי־סקול. די ערת ישראל האָט אויך שוין אַן אייגענע היי סקול. (טאָג שולע) און אזוי איז אויך אַנגעגאַנגען דער דערפאָלג פון די דריי חשובע ישיבות — די לובאַוויטשער, די מרכז התורה און די ראשית חכמה מתיבתא. מאַנטרעאל איז היינט א מקום של תורה אין פולן זין פון וואָרט. די לו־באַוויטשער ישיבה טרעט צו גלייך נאָך יום טוב צו א גרויסן יום טוב — „הג הסמיכה", און א גרעסערע צאל וועלן באקומען סמיכה אלם רבנים, אנדערע אלם שוחטים און כלי קודש בכלל. ישיבות זענען אויך פאַראַן אין טאָראָנטא און ווינניפּעג, און דאָס זעל־בע העברעאישע און אידישע שולן אי־בער'ן גאַנצן לאַנד. דער אידישער חינוך פראָגרעסירט פון יאָר צו יאָר.

רערנדיק וועגן חינוך, איז כדאי צו דערמאַנען די ארבעט אין קאַנאַדע פאַר־בר איליון אוניווערזיטעט. עס האָט זיך אַנטוויקלט א גרעסערע טעטיקייט איבערן לאַנד, צו שטיצן דעם בר אילן אוניווערזיטעט, וועלכער האָט זיך נע־ענט דעם 7־טן אויגוסט, און צו וועל־כער פייערונג א גרויסע קאַנאַדער דע־לעגאַציע איז ארויסגעפאָרן, אָנגע־פירט פון הרב זאַמבראָווסקי.

אויך דער ישיבה אוניווערזיטעט ווערט שטאַרק פאַטראָניזירט אין קא־נאַדע, א דאנק די באַמיאונגען פון מר. דזשיי שטערנטאל, פרעזידענט פון עדת ישראל, און טשערמאן פון די קאַנאַדער פריינט פון ישיבה אוניווערזיטעט. די הרסה ארגאניזאציע, דער קרן קימת לישראל, די ארבעטער ציוניסטן און פּיאָנערן פרויען דאָס איז א פּרק בפני עצמו. יעדע פון זיי האָט נעטאָן אין לעצטן יאָר א סך ארבעט, און עס איז פשוט שווער אלץ אויסצורעכענען.

עס איז נעווען א יאָר פון געסט־באַ־זוכער, ווי דר. בן ציון דינור, בילדונגס מינסטער, שלמה ראָזענבערג, דעפּיוטי מיניסטער, הרב זאב גאלד, דוד טוביהו, מעיאר פון באר שבע; לוי אשכול, פי־נאַנץ מיניסטער; שלמה זלמן שרגאי דר. יוסף שוואַרץ, דר. דזשיימס מאק־דאָנאלד און פיל אנדערע זייער חשו־בע געסט. יעדער האָט געווען צו נייע מעשים און נייע שריט. מיר האָבן אויך געליטן אייניקע פאַרלוסטן אין דעם טויט פון ה. הערשמאן, הרב ר' אברהם דוד שטערן, הרב ירחמיאל בנימינסאן, הרב טוביה ראפאפּאָרט (טאָראָנטא), ר' יעקב טשארנעס, א.

CABALLERO

FUNERAL HOME

23 y M — F-8833

VEDADO — F-8855

JUAN CASTILLO

MARMOLISTA

עס ווערן אנגענומען אלערליי
ארבעטן פון מ א ר מ א ר

ספעציאליטעט אין
מ צ ב ו ת

Rodríguez No. 169, **Telf. I-8116**
entre Flores y S. Benigno
Santos Suárez — Habana

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ

Y PROSPERO AÑO NUEVO

א כתיבה וחתימה טובה!

סטאטיסטיק וועגן אידישע טוים-פאלן אין יאר תשמ"ז

—0—

די אלגעמיינע צאל טויטפאלן אין תשמ"ז איז 50. לויט ווי עס איז רע-גיסטרירט אויף בירעע אידישע בית-עולמ'ס פון האוואנא.

די חברה קדישא „חסד של אמת" האט נעבראכט צו קבר ישראל אויף דעם אלטן בית-עולם. 30 מתים.

די חברה קדישא פון דער געזעל-שאפט „ברידער פון ישראל" האט נע-בראכט צו קבר-ישראל אויף דעם נייעם בית-עולם. 4 מתים.

די ספרדישע חברה קדישא האט נע-בראכט צו קבר-ישראל. אויף דעם נייעם בית-עולם. 16 מתים.

חברה קדישא חסד של אמת

די טויט-פאלן וואס זענען רעגיס-טרירט אין דער חברה קדישא חסד של אמת ווערן איינגעטיילט אזוי:

מענער	17
פרויען	11
מאפלען	2
צוזאמען	30

די אורזאכן פון טויט-פאלן זענען געווען פאלגנדע:

האַרץ-קראנקהייטן	11
קאנסער	6
לעאוסעמיע	3
מאפלען	2
פארשיידענע	8
צוזאמען	30

חברה קדישא פון געזעלשאפט „ברידער פון ישראל"

די טויט-פאלן וואס זענען רעגיס-טרירט אין דער חברה קדישא פון דער „געזעלשאפט ברידער פון ישראל" ווערן איינגעטיילט אזוי:

מענער	2
פרויען	2
צוזאמען	4

חברה - קדישא ביים „שבת-אחים"

די טויט-פאלן וואס זענען רעגיס-טרירט אין דער חברה-קדישא ביים שבת-אחים ווערן איינגעטיילט אזוי:

מענער	11
פרויען	5
צוזאמען	16

די אורזאכן פון די טויט-פאלן זע-נען געווען פאלגנדע:

האַרץ-קראנקהייטן	8
קאנסער	1
טובערקולאזיס	1
אויטאמאביל-עקסידענט	1
פארשיידענע	5
צוזאמען	16

COLUMBIA PICTURES DE CUBA, S. A.

Desea a la Colonia Hebrea un feliz

Año Nuevo 5716

Fuego sobre Africa

(Fire over Africa)
Technicolor con
Maurren O'Hara
Mac Donald Carey
filmada en Tanger ¡donde el día comienza al ponerse al sol!

La Maldición del Oro

(A prize of Gold)
Technicolor con
Richard Widmark
Mai Zetterling

Montero

EL FOTOGRAFO DE LAS NOVIAS
AIRE ACONDICIONADO

Amistad 311 **Teléfono M-9365**

HABANA

פאר לאנגט א טורנא דורך טעלעפאן.

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

א כתיבה וחתימה טובה!

OCTUBRE 5

PAYRET Y TRIANON

CIA. MERCANTIL "LA SUCURSAL", S. A.

CHERCHES, KANNER Y POSESOWSKY

Distribuidores de Joyería, Fantasías y Quincalla en general

Sol No. 414 Telf. A5-3162

Habana

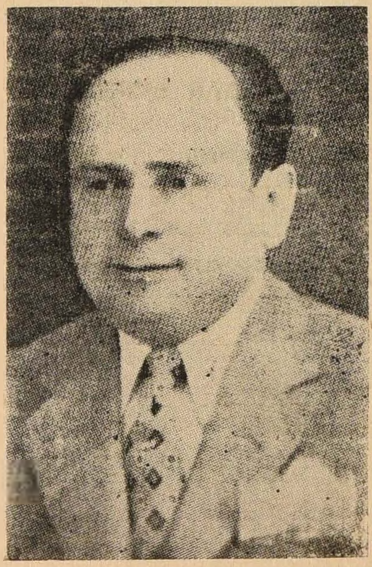
צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע
אין קובא, און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

ה׳ אַדאָלפאָ קעיץ

פרעזידענט פון באָנד־דרייוו אין קובא, פראָמינענטער אידישער ביזנעסמאַן און געזעלשאפטלעכ־ער טוער וואָס איז בריט באָ־קאַנט אין די אידישע ווי קובאַנער קרייזן, און איז לעצטנס באַערט געוואָרן מיטן ראַנג פון קאָוואַליער פון פראַנצויזישן ערן־לעגיאָן.

ה׳ כוליאָ קאַריטי

באַקאַנטער געזעלשאפטלעכער טוער, קאַסיר פון פאַטראַנאַט־בנין, פאָפולערער סוחר און אינדוסטריאַליסט, אייגנטימער פון דער באַרימטער קראָוואָטן פירמע „רעפּאָרטער"־סעיאָ דע אָרא.

ה׳ מאָריס הימעלשטיין

איינער פון די ערשטע געזעלשאפטלעכע עסקנים פון ישוב, געווען פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, פון דעם אידישן צענטער, פרעזידענט פון ערשטן נחלת יהודי קאמפיין און פון ישראל קאמפיין 1955.

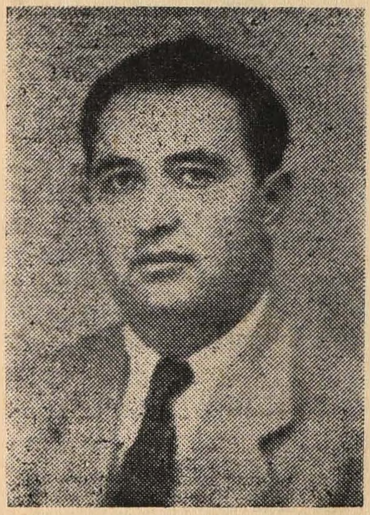
ה׳ מאָריס אַווערבוך

אָנגעזעענער ביזנעסמאן, פארוואלטונגס - מיטגליד פון דער ציוניסטישער פארייניקונג און פרעזידענט פון קאנסולאט קאכיטעט ביים ציוניסטישן פלענום-ראט.

ה׳ יוסף ראַבינאָוויטש

באקאנטער סוחר און אינדוסט־
ריאליסט און איינער פון די
גרינדער פון פאטראנאט. איז
איינער פון דער גרופע אידן,
וואס האבן שוין נעמאכט פרי־
וואטע אינוועסטמענטס אין מדינת
ישראל, קיפּנדיק א צאל פּרדסים.

ה׳ מאַקס שוואַרץ

אייגנטימער פון דעם ערשטן
אידישן מעבל געשעפט „לא
אוניקא". געוועלשאפטלעכע טוער
און איינער פון די איניציא־
טארן פון פאטראנאט - בנין.

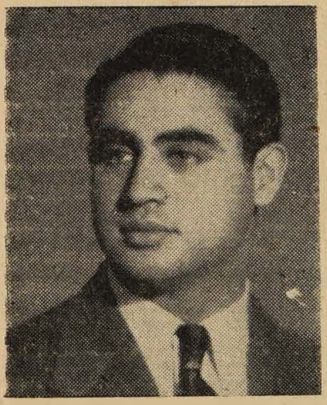
ה׳ משה ראָזענבערג

איינער פון די 4 פרעזידענטן פון דער ציוניסטישער פאַרייניקונג, באַאַמט אין דער אידישער ביזנעס וועלט, איינער פון די אייגנטימער פון דעם אלמאַטען „קאַמפאַניא דע קאַנפעקסיאָנעס קאידילאַק ס. א."

ה׳ רפאל ראָזענבערג

איינער פון די פייאיקסטע אידישע ביזנעסלייט, און מיט־אייגנטימער פון דער באַרימטער קאַמפאַניע „קאַנפעקסיאָנעס קאידילאַק"

ה׳ איסאַק רימער

יונגער אינדוסטריאַליסט, איינער פון די אייגנטימער פון דער באַרימטער קאַמפאַניע „קאַנפעקסיאָנעס קאידילאַק"

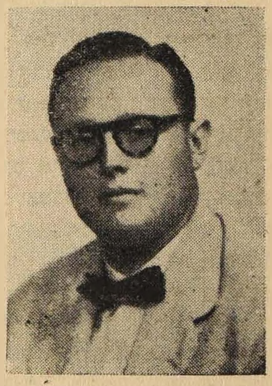
ה׳ קלמן וואַראַנאַס

באַקאַנטער אידישער סוחר און געזעלשאַפטלעכער טוער; פּרעזידענט פון אידישן צענטער אין קובא; וואָס האָט געזומען אַן אַקטיוון אַנטייל אין צוריק אויפשטעלן די רעליגיעזע קהלה „עדת ישראל".

ה׳ לייב גאַרמיזע

פּראָמינענטער אידישער ביזנעסמאַן, פּרעזידענט פון דער „מיטשעל דיסטריביוטערס קאָרפּאָריישאַן אין קובא", די באַרימטע פירמע פון לופּט־קילערס אַפּאַראַטן און פּרעזידענט פון דער פּאַבריק פון שטריק „כאַווע־יאַנאַס קאַרדאַוש קאָמפּאַניע".

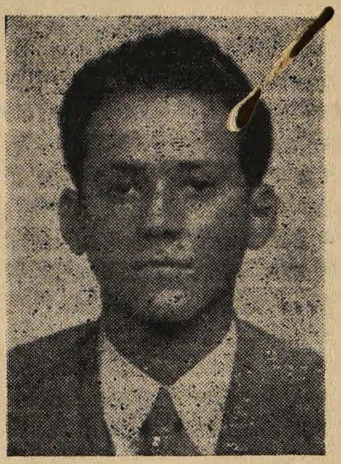

דר. מיגעל בערעזדיוין

יונגער אידישער דאָקטאָר, ספּעציאַליסט אין הויט־קראַנקהייטן, האָט אין דעם פּאַרגאַנגענעם יאָר זיך אויסגעצייכנט אין דער היגער מעדיצינישער וועלט, אַ דאַנק זיינע אַריגינעלע אויספּאָרשונגען און פּראַקטיק, וואָס איז פּאַרבונדן מיט זיין ספּעציאַליטעט.

שמואל ביניאקאנסקי, אידישער סטודענט פון דער האָ־וואַנער אוניווערזיטעט ווערט נעשיקט אלס דעלעגאַט צו דעם 5־טן אינטערנאַציאָנאַלן קאָנגרעס פון פּרעסע אין פּאַר

דער יונגער אידישער ארכיטעקט שמואל ביניאקאנסקי איז דעם 12־טן סעפּטעמבער אָפּגעפֿאָרן וויי א דעלע־גאַט צו דעם פינפטן אינטערנאַציאָנאַלן קאָנגרעס פון דער פּרעסע, וואָס וועט פֿאָרקומען אין דער שטאָט סאַרבּרוקען, אין סאַר־געביט, פון דעם 16־טן ביזן 22־טן סעפּטעמבער.

שמואל ביניאקאנסקי ווערט נעשיקט אלס דעלעגאַט צו דער דאָזיקער קאָנ־פערענץ פון דער האָוואַנער אוניווער־זיטעט, וואו ער פֿארנעמט דעם אמט אלס דירעקטאָר פון דעם וויכטיקן זשורנאל „עסטאַסיא". וואָס וועט ארויסגעבן דורך דעם פאקולטעט פון ארכיטעקטור אין דער נאַציאָנאַלער אוניווערזיטעט.

דער יונגער און פייאיקער אידישער ארכיטעקט וועט אויסנוצן די דאָזיקע געלעגנהייט צו מאכן א טור איבער א רייע לענדער פון איראָפּע און וועט אויך באַזוכן מדינת ישראל. די דא־זיקע רייזע וועט אים געבן א געלעגנ־היט צו טרעפן און זיך באקענען מיט די בעסטע ארכיטעקטן פון דער וועלט און זיך באקענען מיט דער מאָדערנער ארכיטעקטור־קונסט. וואָס וועט אים דינען ווי א סטימול ביים פֿארענדיק־זיין קאריערע און זיך פארפולקאמען אין ארכיטעקטור און פלאַניפיקאַציע. געגנשטאַנדן צו וועלכע ער האָט תמיד ארויסגעוויזן גרויס פֿארשטענדעניש.

עס איז כדאי צו דערמאָנען, אז אין דעם פֿארגאַנגענעם יאָר איז שמואל ביניאקאנסקי אויך געשיקט געווארן דורך דער האָוואַנער אוניווערזיטעט צו א קאָנגרעס פון ארכיטעקטן אין בראזיל, צוזאמען מיט דעם באקאנטן קובאַנער ארכיטעקט אקילעס קאפּ־בלאנקא.

¡YA LLEGARON...!

y en estos momentos están siendo instalados, los ultramodernos equipos de fotograbados adquiridos por TROADIO

Invitamos a los publicitarios, a los impresores y a todos los individuos relacionados con las Artes Gráficas, a visitar nuestros nuevos talleres para observar estos magníficos equipos, que con mucho gusto ponemos a las órdenes de todos, aunque residan en el más lejano lugar de la Isla.

Fotograbados TROADIO

SOL 155 157 159 TELEFONO ML-0262 HABANA

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

BUFETE

DR. FELIX REYLER

LAMPARILLA 363 1er. PISO HABANA

entre Villegas y Aguacate

Teléfono M-9133

Departamento especializado en el cobro de cuentas comerciales, letras y cheques morosos, en toda la República. Promoción de quiebras. Consultas sobre alquileres y desahucios.

Agentes en todos los pueblos del interior

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו !

NATIONAL BRUSH CO. OF CUBA, INC.

Una brocha DISTINTA para cada uso.

CORONA
NATIONAL
MONARCA
CIRCLE
LIBORIO

J. H. WAKSMAN e HIJOS

Independencia No. 26

Telf. 0-84 (Extensión 5)

El Cano La Habana

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

SPRED Glide-On

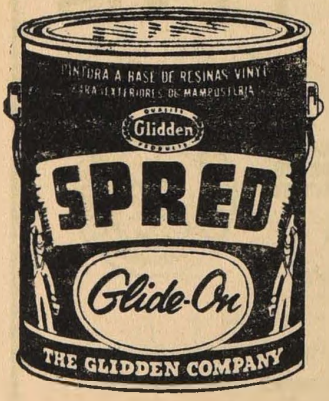
LA PRIMERA PINTURA DE VINYL PARA EXTERIORES DE MAMPOSTERIA

PRODUCTOS Glidden DE CALIDAD

Una Pintura Mejor...

Las Manchas, Descascaramientos, Ampollas y Descoloración se eliminan con

La Pintura Preferida de los Arquitectos, Pintores y Propietarios, Porque Tiene los Siguientes Ventajas:

* Resiste la humedad, formando una película que "respira", dejando pasar el vapor de agua de las paredes recién construidas.
* No la afecta la alcalinidad de las paredes acabadas de construir.
* Absolutamente impermeable. No deja penetrar la humedad de la lluvia o rocío.
* No necesita aparejo o sellador.
* Rinde 28% más que cualquier pintura de exterior.
* Más rápida y fácil de aplicar. Es más económica.
* Seca en 30 minutos, sin dejar empates ni marcas de brocha.
* Resistente al moho, salitre, acción ácida y alcalina.

PIDALA A SU DISTRIBUIDOR GLIDDEN

Pinturas Glidden

Fábrica Nacional de Pinturas, S. A.

Apartado 1210- Telf: I-9442 - La Habana

Modernage
Infanta 508-510

Color Centro Vedado
26 y 33 - Vedado

Color Centro Miramar
2 y 7 - Rpto. Almendares

REFRIGERADORES INTERNATIONAL HARVESTER
T. V. EMERSON LAVADORAS BENDIX

HOME ELECTRIC

IMPORTADORES

TEICHLER, MULLER Y NUÑEZ

Virtudes No. 264
Tlf. A5-7501 HABANA

SALUDAN CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO A LA COLONIA HEBREA DE CUBA Y HACEN VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Salomón Levis

Manzana de Gómez 343 Teléfono W-6782

CORREDOR COLEGIADO
(REAL STATE BROKER)
COMPRA-VENTA DE CASAS, EDIFICIOS DE APARTAMENTOS, SOLARES, LOTES DE TERRENOS Y FINCAS RUSTICAS DE RECREO Y LABOR
HIPOTECAS DE TODAS CLASES
ADMINISTRACION DE BIENES
SERIEDAD, DISCRECION, HONRADEZ
RAPIDEZ

COLEGIO DE CORREDORES de la Propiedad Inmueble HABANA

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע פריינט,
קליענטן און באקאנטע, און ווינטשן זיי א
יאר פון פראספעריטעט, גליק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

LEON EGOZI

ALMACEN DE PIELES Y CALZADO

Cuba No. 53 - Apartado 46 - Telf. 210 - Matanzas, Cuba

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרויינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע
אין קובא, אוך ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

JAIME KIER

Compostela 558 Telf. W-8513 Habana

א גליקלעכן און צופריעדענעם יאר ווינטשן מיר אלע
אונזערע קליענטן, פרויינט און דער גאנצער
גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

FARMACIA

Dra. Nieves Tenembaum

ACOSTA Y COMPOSTELA TELF. A-9330

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרויינט און דעם
גאנצן אידישן ישוב אין קובא זאל דאס נייע יאר ברענגען פרייד פאר
אלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

JAIME SORIN

AMISTAD No. 213 — HABANA

לשנה טובה תכתבו!

לנשיא מדינת ישראל י. בן - צבי.
לראש הממד מ. בגין
לחיילינו וכלכל בית - ישראל
שנת שלום ונצחון.

הבנה שלום אפלבוים ומשפחתן

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע פריינט, קליענטן
אין באקאנטע, און ווינטשן זיי א יאר פון גליק,
פרייד אין פראספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
סאמועל גאפקאוויטש און פאמיליע

Z. KATZ y CIA.
Joyeros
Ave. de Bélgica 570 (por Apodaca) Telf. M-2874 HABANA

מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פריינט
און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא
א כתיבה וחתימה טובה!

ל שנה טובה תכתבו ותחתמו!
מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע פריינט,
קליענטן און באקאנטע, און ווינטשן זיי א
יאר פון פראספעריטעט, גליק און פרייד!
אברהם קאקיעל און פאמיליע
3a. Avnida No. 805 Miramar, Habana

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
כאקאבא גוסטוויטש און פאמיליע

מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פריינט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא צום נייעם יאר
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !
באריס און סימאן ווינאוויטש
אייגנטימער פון „באדענא ספלענדיד"

BUFETE
DEL

Dr. Alfredo Incera

O'REILLY No. 251, esq. a CUBA, Apart. 607

Teléfono A-7067

Habana

ספעציאליזירט אין דער אדמיניסטראציע פון ניטער !

מיר גיבן זיך אפ מיט אלע, וואס האט צו טאן מיט איינמאנען
דירה־ נעלט, צאלן קאנטריבוציע, נעריכטן, ארויסוואַרפן
שכנים, רעפאראציעס און אזוי ווייטער.
ספעציאליזירטע אדוואקאטן! באנק און קאמערציעלע רעפערענצן!
האנאראר: זיבן פראצענט.

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו !

Z. SHAFTAL

ALMACEN DE TEJIDOS
Y CARTERAS DE SEÑORAS

Compostela 561
entre Muralla y Sol

Teléfono W-4690
Habana, Cuba

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאנצער אידישער קאלאניע
אין קובא, און ווינטשן אלעמען

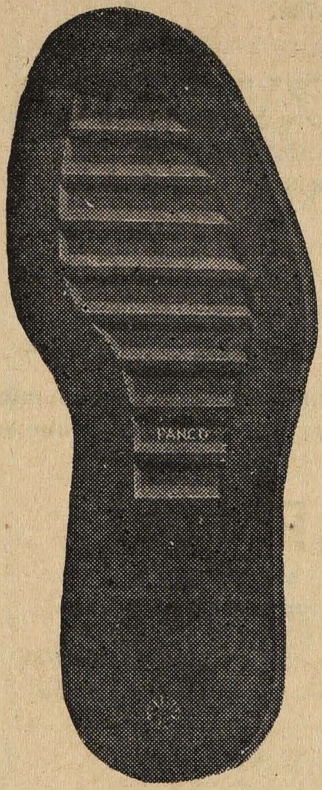
א כתיבה וחתימה טובה!

GILFARB BROS RUBBER CO. S. A.

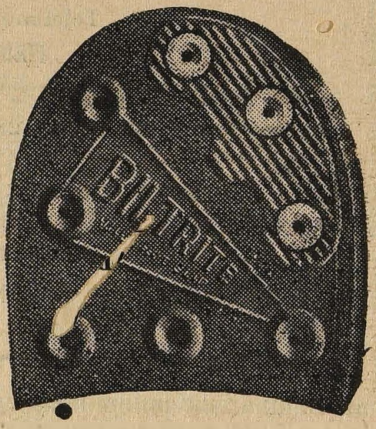
Tte. Rey 361 Teléfono A-3044

ALMACEN DE PIELES Y GOMAS EN GENERAL

Plástico de todas clases para forrar muebles, máquinas, manteles, cortinas, carteras y bolsas, etc.

"PANCO"
La Suela que Deleita al Caminar

"EILTRITE"
El Tacón que no Resbala

אלע סארטן פלאסטיק.
איבערצוג פאר מעבל.
מאשינען. טישטעכער.
פארהאנגען. טאשן
טארבעס און אנדערע

א יאר פון גליק, בריוד און פראספעריטעט ווינטשן מיר אלע
אונזערע קליענטן, פרייגט און דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין קובא !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרײַנט, קלײַענטן און באַקאַנטע. דעם גאַנצן אידישן שוב פון קובא און אַלע אידן אויף דער וועלט, און ווינטשן אַלעמען אַ יאָר פון פּראָספּעריטעט, גליק און פֿרייד!

מאָריס הימלשטיין און פאַמיליע

Perfumería GIMEL

REP. DEL BRASIL 256. TELF.: M-6013 .HABANA

Caidilac

Cía. de Confecciones Caidilac, S. A.

FABRICANTES E IMPORTADORES

SOL No. 354 TELFS.: M-7198 y ML-0993

HNOS. ROSENBERG Y RIMER

LA HABANA

——0——

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן

מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און

דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

LA TENERIA NACIONAL

DE

JOSE RABINOVICH

CURTIDOS DE TODA CLASE DE PIEL

צום נייעס יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

ל ש נ ה
ט ו ב ה
ת כ ת ב ו !

Fábrica: Calzada de Luyanó
Kilómetro 4 Teléfono X-1310 Habana.

El Francés
trade mark
HNOS. BEREZDIVIN
Importadores de tejidos y fabricantes de trajes
MURALLA Y COMPOSTELA
TELEFONO M. 3644

צוליב פראבלעמען פון לאגיל ווערט אויספארקויפט די גאנצע סחורה־עקזיסטענץ פון פארשידענע שטאפן.

עס איז מער ווי א ליקווידאציע!
זיידנס ענגלישע שטאפן און פארשידענע אנדערע
סחורות צו די ביליקסטע פריין!

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פריינט אוז דער גאנצער קאלאניע אין קובא,
אוז ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובא.
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

CIA. COMERCIAL GANCEDO, S. A.

EFECTOS SANITARIOS
Azulejos de todas clases
Especialidad en Baños de Color

CIA. DESTILADORA GANCEDO, S. A.

DESTILERIA DE ALCOHOLES Y AGUARDIENTES
FABRICA DE LICORES Y VINOS

CIA. DE MADERAS GANCEDO, S. A.

ALMACEN DE MADERAS CON PLANTA
DE ELABORACION Y FERRETERIA

CREACIONES

Atlantic

MURALLA 422-A TELF. A-9546

HABANA

Camisas, Guayaberas, Escarpines y Ropa interior
No cuestan más y son mejores.

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דאָר גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ,
און ווינטשן אַלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

Cía. Dist. de Hilos

CAPITOLIO. S. A.

Sol 323 (entre Compostela y Habana) Telf. A-6982

Habana, Cuba

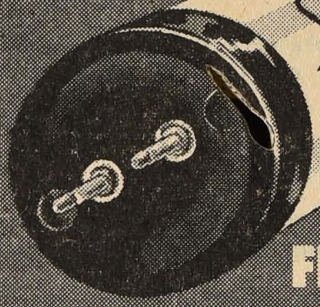
— ◆ —

א יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט ווינטשן מיר אַלע
אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין קובא !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

7,500 horas garantizadas DE PERFECTA ILUMINACION!

SYLVANIA

EL TUBO FLUORESCENTE DE MAS LARGA VIDA

ELECTRO-SALES Co. Inc

Oficios 204. Centro Privado W-5625. La Habana.

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Papelera Antillana

פון טשארלעס שוואַרץ

Papel y sus derivados — Efectos de escritorio

Hilos y Cordeles, Hilos de Cáñamo y Arpillera

Cuba No. 514 **Telf. A-6813**

מיר באגריסן צום נייעם יאָר אלע אונזערע פרייַנט,
קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א
יאָר פון גרויסע פראָספעריטעט, גלויק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

BENJAMIN TERNER

TERNER'S — LAS CARTERAS MODERNAS

Compostela 563 **Telf. W-3837**

— ◆ —

א יאָר פון גלויק, פרייד און פראָספעריטעט ווינטשן מיר אלע
אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין קובא!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Enrique Kalusin

FABRICANTE e IMPORTADOR

ESPECIALIZADO EN FABRICACION DE PEINES, CEPILLOS DE DIENTES, CINTOS, FAJAS Y OTROS

Muralla 355 **Teléfono A-9353**

Habana, Cuba

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

5A. AVENIDA

DE JULIO LIPSITZ

SASTRERIA Y CAMISERIA

GALIANO Y SALUD TELF. A-9417

א יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט ווינטשן מיר אלע
אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין קובא !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Textilera Versalles, S. A.

APARTADO No. 18 - MARIANAO

CAMISETAS ''S A M A''

PULL-OVERS ''C L A Y T O N''

ROPA INTERIOR DE SEÑORAS ''M U ÑE Q U I T A''

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע
אין קובא, און ווינטשן אלעמען

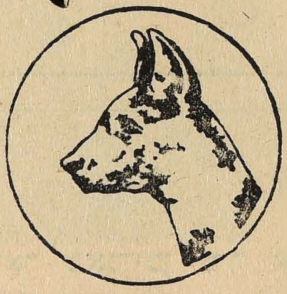
א כתיבה וחתימה טובה!

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרײַנט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

„טעכידאָס אי קאָנפעקסיאָנעס פּערפֿאָס ס.א."
ברוך בענעס
יעקב בייקאָוויטש
ענריקע בייקאָוויטש
סאַלאָמאָן ריקליאַנסקי
זלמן בייקאָוויטש

די כאַמיסעטאַס מאַרקע "פּערראַ"
איז די מאַרקע פון קוואַליטעט !

די עלטסטע אידישע טעקסטיל פאַבריק אין קובאַ.
וואָס אַרבעט אויס די בעסטע און גאַראַנטירטע
אַרטיקולאָס דע פונטאָ!
העכסטע קוואַליטעט און נייעסטע מאַדעלן!

Tejidos y Confecciones Perro, S A.

VENUS 466 TEL. XO-1267 GUANABACOA
Depósito: Aguiar 613 - Telf. ML-1953 - Habana

בריד ער קאַריטי

די פאַבריקאַנטן פון די באַרימטע קראַוואַטן

„ ר ע פּ א ר ט ע ר "

באַגריסן צום נייעם יאָר זייערע קונדן,

פריינט און אַלע אידן פון קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו ו ת ח ת מ ו !

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו ו ת ח ת מ ו !

לאַזאַרא ליוואוויטש

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

CUERVO y Cia.

Almacenistas de Tejidos

MURALLA 363 TEL. A-9090 HABANA

פארדינט געלט און ציט צו
קליענטן — פארקויפנדיק די
בארימטע ליילעכער נאוויא!

NOVIA

BUFETE
GURWITZ

ADMINISTRACION DE BIENES — CONTABILIDAD
LEGISLACION SOCIAL Y MERCANTIL

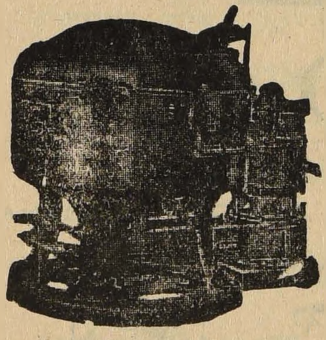
Lonja del Comercio, Dptos. 421, 23 y 26
Teléfonos: M-9733—A-4187—A-4663

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע
קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין קובא, און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

TINTORERIA "BERTA"

Compostela 824 **Tel A-8604**

די אייגציקע אידישע טינטאָרעריע
וואָס וואַשט אנצוגער, דאמען קליידער
אין מאנטלען אין פּאַרלויף פון

2 שעה ציט

שנעל! גוט! פינקטלעך!

שנעלע באהאנדלונג דורך:
מענסאכערא און קאמיאן !
אייגנטימער אסקאר בראוערמאן

א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן מיר אַלע אונזערע
קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע !

לשנה טובה תכתבו!

תשט"ז — 5716 1955 — 1956

יוסף וויטקינאַס

באַקאַנטער אינדוסטריאַליסט פון דער טעקסטיל
אינדוסטריע אין קובאַ

באַגריסט צום נייעם יאָר אַלע זיינע קליענטן,
פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאַר אַלע אידן אויף
דער וועלט און שלום און
אחדות פאַר דעם אידישן
ישוב אין האַוואַנאַ.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

ISAC BEREZDIVIN

Almacenista Impotrador de Paños y Tejidos

MURALLA 409. TELEF. M-6377

HABANA

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע
אין קובא, און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

COHEN BROS

Gran surtido en sedería, quincalla y perfumería nacional y **Extranjera, fantasías, juguetes y novedades**

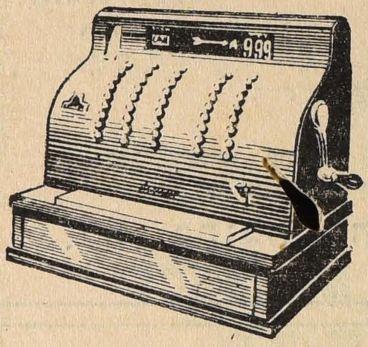
DRAGONES 3 TELEFONO A-7872.

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובא זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר אלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

גרעסטער אויסוואל פון מאדערנע קעש-רעדזשיסטערס

CAJAS CONTADORAS NATIONAL

די בילליקסטע
פרייזן!

—o—

ראיעלע באדאנדלונג
און די בעסטע
גאראנטיעס

"La Casa de los Molinos"

פון משה לעווין

BELASCOAIN 904 TELF. A-0122

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע
פריינט, קליענטן און באקאנטע, און
וינטשן זיי א יאר פון פראספעריטעט,
גליק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

NOVEDADES

CRISTO 20

Almacén de Joyería
y Novedades

Kleinhaus, Student y Cía.

CRISTO 20 — TELF. M-8911
Habana — Cuba

מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פרייַנט
אין דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא

א כתיבה וחתימה טובה!

MALETAS — CARTERAS DE
CINTOS — COLEGIALES

Isaac D. Moncarz

REPARACIONES DE TODAS CLASES
EQUIPAJES EN GENERAL

MONSERRATE 469

TELF. W-7928 — HABANA

א יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט ווינטשן מיר אלע
אונזערע קליענטן, פרייַנט אין דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין קובא !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קלייענטן, פרויַנט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מענדל זילבער און פאַמיליע
(סאַנטיאַגאָ דע קובאַ)

אברהם זילבער און פאַמיליע
(האַוואַנאַ)

אברהם וואַנגער און פאַמיליע
(סאַנטיאַגאָ דע קובאַ)

מענדל וואַנגער און פאַמיליע
(סאַנטאַ קלאַראַ)

UNIVERSAL TEXTILE

ALMACEN IMPORTADOR DE TEJIDOS
De M. EPSTEIN Y CIA.

Muralla 166. Teléfono A5-1022

— ◆ —

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרייַנט,
קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א
יאָר פון פֿראָספּעריטעט, גליק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

LASLO SCHVED

TRAJES, PANTALONES Y CONFECCIONES EN GENERAL

BERNAZA No. 215 — TELF. A5-8312 — HABANA

— ◆ —

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע
אין קובא, און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

נאַנאַפּאַלסקי און שוועד

MUEBLERIAS

SUPER HOME
CASA JACOBO

MONTE 556 y 558

Teléfonos: W-0789 y M-7248 La Habana

עס ווערט דעקאָרירט אייער היים מיט באשטעלטע מעבל לויט אייער געשמאק אין

L A C O P A

lera. esq. a 46, Centro Comercial La Copa, Miramar

אַ רייכער אויסוואל פון שיינע און עלעגאַנטע מעבל פאַר יעדע אידישע היים

אויך פריזשידערס, טעלעוויזיעס, ראַדיא און ני-מאַשינען

ה' כאַקאָבאָ מושקאַט

פאָפולערער סוחר אין דער מעבל - בראַנזשע

באַגריסט צום נייעם יאָר זיינע צאָלרייכע קונדן, פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב. וונטשנדיק אַלעמען

אַ כתיבה וחתימה טובה!

American Meat Market

AVENIDA DE LA COPA 105, entre 1a. y 3a.

MIRAMAR

מיר האָבן איצט צו אייער דיספאָזיציע אַ נייעם פ ל י י ש - מ אַ ר ק דאָ אין מיראַמאַר וואו עס ווערט פאַרקויפט אַמעריקאַנער שעפסענע פלייש, קאַלב-פלייש און פון ספעציעל געפאָשעטע קובאַנער יונגע אָקסן, וועמענס פלייש ווערט דאָ געהאַקט אזוי ווי אין די שטאַטן.

— ◆ —

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא

א כתיבה וחתימה טובה!

Ricla Textile

Fábrica de tejidos de punto en general

Muralla 107 Habana Telf. M-7066

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ, און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Instituto "Albert Einstein"

(ANT. ACADEMIA PEREZ)

TELF. W-0578 SOL No. 57 HABANA

Apertura: Lunes 12 CURSO: 1955-56

Ofreceremos en nuestro Curso Escolar:

- INGRESO en el mes de Junio a cualquier centro de SEGUNDA ENSEÑANZA.
- A los que han terminado el 6to. grado. INGRESO y 1er. AÑO BACHILLERATO conjuntamente.
- COMERCIALMENTE iniciamos estudios para obtener títulos de CORRESPONSAL, MECANOGRAFO-TAQUIGRAFO en INGLES y ESPAÑOL. SECRETARIO COMERCIAL Y TENEDOR DE LIBROS.
- INGRESOS A LA ESCUELA PROFESIONAL DE COMERCIO.
- Repasos de: MATEMATICAS, FISICAS, ESPAÑOL, GEOGRAFIA e HISTORIA para los que cursan estudios de Bachillerato.
- Práctica intensiva del IDIOMA INGLES, clases individuales, conversación, correspondencia y traducciones.
- Taquigrafía en Inglés y Español (Gregg y Pitman)
- NUESTROS EX-ALUMNOS CONSTITUYEN NUESTRA MEJOR PROPAGANDA. CONSULTELOS Y SE CONVENCERA.

צום נייעם יאר באגרימן מיר אלע אונזערע שילער.
עקס-שילער. לערער און עלטערן און ווינטשן זיי פיל
גליק און פרייד.
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

EL AZOGUE

MARIANO CORRAL

Pajarito No. 357, Habana. Teléfono U-3624

צום. נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אותזערע קליענטן.
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

MARIANO CORRAL Y FAMILIA
באַגריסן זייערע אויפריכטיקע און אמתע פריינט
MAX SCHWARTZ Y FAMILIA
און ווינטשן זיי פיל גליק און דערפאָלג צום נייעם יאָר!

MARIANO CORRAL Y FAMILIA
באַגריסן זייערע אויפריכטיקע און אמתע פריינט
RUBIN LEIBICK Y FAMILIA
און ווינטשן זיי פיל גליק און דערפאָלג צום נייעם יאָר!

MARIANO CORRAL Y FAMILIA
באַגריסן זייערע אויפריכטיקע און אמתע פריינט
ARBER Y CIA.
און ווינטשן זיי פיל גליק און דערפאָלג צום נייעם יאָר!

MARIANO CORRAL Y FAMILIA
באַגריסן זייערע אויפריכטיקע און אמתע פריינט
NAHUM MUELER Y FAMILIA
און ווינטשן זיי פיל גליק און דערפאָלג צום נייעם יאָר!

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע
פריינט. באַקאַנטע און די גאַנצע אידישע
קאָלאָניע אין קובאַ און ווינטשן אַלעמען
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

ראובן סאַפליצקי און פאַמיליע

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

פיל גליק און פראָספעריטעט ווינטשן מיר צום נייעם יאָר אלע
אונזערע קרובים, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ.
יוסף בלומענקראַנץ און פאַמיליע

MONCARZ GALERIAS

REGALOS — ARTICULOS DE PIEL

NEPTUNO ESQ. INDUSTRIA TELF. W-4419

מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פרייַנט

אוך דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ

א כתיבה וחתימה טובה!

ARON YUKEN

Bernaza No. 210 — Tel. A5-9751 — Habana

Habana

צום נייַעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע

קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער

קאַלאָניע אין קובאַ, און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

TALLER DE CONFECCIONES AS

פון אהרן שניידער

Fabricante de Jackets y Cazadoras de piel

MAC ARTHUR

24 de Febrero No. 17 Teléfono X0-2127

Regla, Habana

מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פרייַנט און דער

גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ צום נייַעם יאָר

א כתיבה וחתימה טובה!

LA BODEGA CUBANA

Cuba No. 705, esq. a Acosta **Teléfono M-5208**

Habana

צום נייַעם יאָר באַגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,

פרייַנט אין דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ!

לשנה טובה תכתבו!

א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן מיר אלע אונזערע

קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע!

לשנה טובה תכתבו!

ז'שע פייסאַטע און פאַמיליע

Almacén de Joyería y Fantasías
Gran surtido en Relojes
Ave. de Bélgica (Egido) No. 503. — Teléfono M-3204
Habana

מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פרויינט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא צום נייעם יאר
א כתיבה וחתימה טובה!

DAKAL - TEXTIL
IMPORTADOR DE TEJIDOS
CORTES Y RETAZOS
Precios especiales para revendedores
ZULUETA 505, esq. a Dragones Habana, Cuba
א גליקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פרויינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!
ל שנה טובה תכתבו!

Confecciones para Caballeros y Niños
"MIRAMAR"
de H. Liberstein
SOL No. 475 TELEF. A-7143
Entre Egido y Villegas Part. A5-3832
Habana

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרויינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!
ל שנה טובה תכתבו!

EL ENCANTO DE MARIANAO
DE
ABRAHAM KOZOLCHYK Y CIA.
REAL No. 122 TELEF. B0-9428
Esq. a Castillo Marianao

מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פרויינט
אוך דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא
א כתיבה וחתימה טובה!

"LA CASA ABRAHAM"

— DE —

ABRAHAM Z. WAINSTEIN

Fantasía, Quincalla, Perfumería y Novedades en General.

DRAGONES No. 11. — Frente a la 3a. Est. de Policía.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,

פרייַנט און דער נאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!

CONFECCIONES PARA CABALLEROS Y NIÑOS

"K E N E D Y"

DE OSCAR MANDEL

SOL No. 313 Teléfono W-4431

Entre Compostela y Habana Habana, Cuba

א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן מיר אַלע אונזערע

קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

JACOBO KAUFMAN Y Ca.

San Benigno 119 Habana Teléfono A-2097

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרייַנט

און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא

א כתיבה וחתימה טובה!

CASA LUWAIN

פון אַסקאַר און לייבל לוסק

MONSERRATE 473 TELF. M-6684

casi frente a la Cruz Roja Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,

פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

L A F E R I A

de JAIME WINIKOR

Avenida de Bélgica No. 556.—Teléfono W-8044

La Habana

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרייַנט

קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א יאָר פון גליק,

פרייד און פראָספּעריטי!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

YARMUS Y WINOGRAD
Confecciones "PLANETA" y Artículos de Punto
MURALLA 256. — TELF.: A5-5172. — HABANA
ל שנה טובה תכתבו!
צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרייונט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע. זאל דאס נייע יאר ברענגען
פרייד פאר אלע אידן אויף דער וועלט!

NEW YORK TEXTILE
Almacenistas e importadores de Tejidos, Sedería y Retazos
De GINZBURG BERMAN y Cía.
MURALLA No. 454 TELEF. M-7661
צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרייונט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע און ווינטשן אלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

SINGER STORE
Pieles, Abrigos, Trajes sastre importados, Vestidos,
Carteras, Ropa interior, etc.
NEPTUNO No. 258 TELF. A5-8662
צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייונט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!
ל שנה טובה תכתבו!

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייונט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!
ל שנה טובה תכתבו!
WAINSTEIN Y BRINBERG
Confecciones
Amargura 361 Habana, Cuba

Pieles y Abrigos Importados
B R O A D W A Y S T O R E
VESTIDOS Y SOMBREROS
Neptuno 259 Habana Telf. A-2221
מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פרייונט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא צום נייעם יאר
א כתיבה וחתימה טובה!

ELLAS MODAS

Vestidos, Sombreros, Carteras, Abrigos y Pieles importadas, Ropa interior, Joyería

שיקט אייערע פּוטערס אין אונזער מאַרנעם פּריכידאירע!

SAN RAFAEL 257, casi esq. a AGUILA

Teléfonos A-3311 y A-6670

א כתיבה וחתימה טובה!

אלע אונזערע קליענטן, פּרײַנט און רעם נאַנצן אידישן ישוב אין קובא.

EL COLLAR

de DAVID ZELIGMAN

MODAS FEMENINAS

Agüila 356, casi esq. a Neptuno **Telf. A-3593**

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פּרײַנט און דער

נאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא צום נייעם יאָר

א כתיבה וחתימה טובה!

CARNICERIA ULTRAMAR

Variación de Carnes y Embutidos

de B. KOTZ

Jesús María 103 — Teléfono M-5120 — Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,

פּרײַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!

ל שנה טובה תכתבו!

LEON YARMUS

MURALLA 422 HABANA TELEFONO M-8545

Confecciones "ELEGANTE"

ל שנה טובה תכתבו!

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פּרײַנט און דער

גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען

פּרייד פּאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

LUXOR

NEPTUNO No. 212 **TELF. A-4175**

LA HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פּרײַנט אוך דער

גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברייגען פּרייד

פּאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

ל שנה טובה תכתבו!

EL LAPICERO
DE JACOBO ISRAELIT
IMPORTADOR DE ARTICULOS DE NAYLON
BERNAZA 214, Telf. A5-1181 Habana, Cuba.
LA HABANA.

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע פרייַנט,
באקאנטע און דעם גאנצן אידישן ישוב אין קובא!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

FABRICA DE PANTALONES
"KLEIN"
F. KLEIMAN
Monserrate No. 477 Teléfono A5-6292
Habana

מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פרייַנט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא צום נייעם יאר
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

Fábrica de Pantalones
— DE —
SAMUEL BRASLAWSKI
PANTALON "R"
Aguacate 517 Tel. A-0593

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע קרובים,
פרייַנט, קליענטן און דער גאנצער אידישער קאלאניע!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

KAPLAN Y PAPIR
ALMACEN IMPORTADOR DE SEDERIA Y QUINCALLA
Muralla No. 308 Teléfono M-8165 Habana

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע און ווינטשן אלעמען
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

EL COLLAR
de JACOBO MUCASEY
BERNAZA No. 226. TELF.:A5-5561.
HABANA. — CUBA
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און חבר גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי אַ יאָר
פון גליק, פרייד און פיל פראָספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

משה באַלדאַס און פרוי

פרוי רייזל ווייגשטיין
אַלעקסאַנדער ראַפּאָפּאָרט און פרוי
זכריה אַלטמאַן און פרוי
אייגנטימער פון רעסטאָראַן „משה פיפיק"
באַגריכן צום נייעם יאָר זייערע צאָלרייכע קונדן און פרייַנט
און ווינטשן זיי

א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

ברכתנו הנאמנה לראשית השנה החדשה
לקרובינו וידידינו, לכל העברים בוני
תרבותנו ובעני ארצנו
שנת שלום, ברכה והצלחה!
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מאחלים
יוסף ופניה קליינר

מיר ווינטשן א גוט יאָר עלטערן, ברידער שוועסטער
פאַמיליע און פריינט.

א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה

פאַמיליע טויבענפעלד

א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

ענריקע פונדיק און פאַמיליע

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אַלע אונזערע
קלייענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער
קאַלאָניע אין קובאַ. און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

דר. מאיר ליסאָוויטש און פאמיליע.

ברכת כתיבה וחתימה טובה

לכל בני משפחתינו באשר הם שם, ולכל הציונים והעוסקים באמונה בבנין ארצנו ולכל אלו העוזרים בקבוץ גלותנו, די בכל אתר ואתר

מברכים: רוזה ועזריאל ווייץ

א כתיבה וחתימה טובה!

אַמע אונזערע פרייַנט, קרובים און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע!

איסאַק בענדער און פאַמיליע

לשנה טובה תכתבו!

פיל גליק און פראָספעריטעט ווינטשן מיר צום נייעם יאָר אַלע אונזערע קרובים, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ.

איסאַק קאַופמאַן און פאַמיליע

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרייַנט, קרובים און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

לשנה טובה תכתבו!

אשר פינקנאָווסקי און פאַמיליע

איטשע טאָפּפּ און פאַמיליע

מיר ווינטשן אונזערע צאַלרייכע קונדן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ

א כתיבה וחתימה טובה!

סאלאמאן כיכעראָוויטש און פאמיליע

CASA LUSKI

Tejidos, Quincalla y Artículos de Punto en General

LUKY Marca Registrada

Bernaza 248 **Tel. M-9534** **Habana**

א גלקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן מיר אלע
אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער נאנצער
נאנצער אידישער קאלאניע אין קובא

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

LA CASA BEN

TALLER DE ROPA HECHA EN GENERAL

DE

SZUCHMACHER Y MINSKY

Avenida de Bélgica 489 **Teléfono M-6176**
(antes, Monserrate) Habana

צום נייעם יאר באנריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער נאנצער אידישער קאלאניע
אין קובא. און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

די אייגנטימער פון

לא דיאנא

באגריסן אויפריכטיק די
אידישע קאלאניע אין קובא
און ווינטשן אלעמען א יאר
פון גליק און פראספעריטעט!

לשנה טובה תכתבו!

Cerro Central Textile, S. A.

FABRICA DE TEJIDOS DE PUNTO
Camisetas "MORRO" — Camisetas "C. M. Q."
Pantalones "TULIPAN"

Falgueras 414 — Cerro
Teléfono A-6862 — Habana

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייגנט און דער גאנצער אידישער קאלאניע
אין קובא, און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

EMILIO GONZALEZ ARANGO
ALEJANDRO GONZALEZ ARANGO

CORREDORES DE
SEGUROS Y FIANZAS

Referencias de la Colonia Hebrea de Cuba, Bancarias y Comerciales

Oficina: Edificio "La Cubana", Aguiar y Lamparilla
Apartado 2509 Teléfonos U-6480 y M-8226 Habana

אַ זאַרזיכערונגס - פּאָליסע קאָנסאָלידירט אייער
קרעדיט. באַשיצט אייער אַנשטרענגונגען
און גאַראַנטירט אַייער צוקונפט!

פּאַרזיכערונגען פּאַר אימפּאָרט, טראַנספּאָרט, שריפה, ציקלאָן, לעבנס־פּאַרזיכערונג. שוי־פענסטער, ארבעטס־פּארזיכערונג, פּאַרזיכערונג קעגן גנבה אין קאָמערץ און פּריוואַטער וואוינונג, אומגליקספאַלן, אויטאָמאָבילן און קאָמיאָנעס, אומאַרדנונג, ציווילע אויפּברויזן א. א. וו.

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

BUFETE

DEL

Dr. Alfredo Incera

O'REILLY No. 251, esq. a CUBA, Apart. 607

Teléfono A-7067

Departamento especializado en el cobro de cuentas comerciales, letras y cheques morosos, en toda la República.

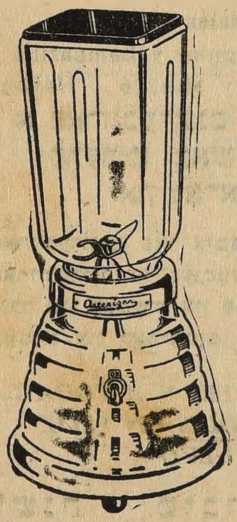
Promoción de quiebras.

Consultas sobre alquileres y desahucios.

(*Agentes en todos los pueblos del interior*)

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

OSTERIZER

א יאָר פון גליק, פרייד און פראָספּע־
ריטי ווינטשן מיר אַלע אונזערע
קליענטן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין
קובא !

לשנה טובה תכתבו!

Henry B. Seelig

San Lázaro 9 Telf. M-7631

KRIGER Y HNO.

ALMACEN DE PIELES

Teniente Rey 354 **Teléfono A-9085**

HABANA

—0—

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע
קליענטן, פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין
קובאַ. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר
אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Máquinas de Calzado, S. A.

Aguacate No. 406, entre Tte. Rey y Amargura

Telf. W3902 **Habana, Cuba**

Gerson Kriger, Presidente.

Cía. Industrial Cubana de Gomas, S. A.

GOMAS YUMURI

MATANZAS - APARTADO 78

Desean a todos sus clientes y favorecedores
un próspero y venturoso Año Nuevo.

די ערשטע אידישע גומי פאבריק פון קובא

באגריסט צום נייעם יאר זיינע צאלרייכע קונדן און פרייגד
און ווינטשט אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

קארלאס אייזנבערג פארטרעטער פון דער
פירמא באגריסט אלע זיינע פרייגד צום נייעם יאר.

THE FAIR

VESTIDOS Y ABRIGOS DE CALIDAD Y ESTILO
PERFECTO PARA TODAS OCASIONES

San Rafael 203 y 205 — Tel. A-6176 — Habana.

א יאר פון גליק, פהייד און פראספעריטעט ווינטשן מיר אלע
אונזערע קליענטן, פרייגד און דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין קובא !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

La Cueva, S. A.

Almacén de Pieles

TENIENTE REY No. 512-514

(entre Monserrate y Bernaza)

LA HABANA

TELEFONOS:

A5-8581 y A-8487

— ◆ —

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט, קליענטן און באַקאַנטע, און
ווינטשן זיי אַ יאָר פון פראָספעריטעט,
גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

EL ALMACEN

Confecciones NIEMAN, S. A.

TEJIDOS Y CONFECCIONES EN GENERAL

TELEFONO A-4651

Bernaza 218 **Habana, Cuba**

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרײַנט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובא זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר אַלע איהן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

L A P E R L A

SRETER Y HNO.

GRAN SURTIDO EN JOYERIA,

QUINCALLA Y FANTASIAS EN GENERAL

Dragones 13, esq. a Zulueta **Telf. W-9131**

א גלקלעכן און צופריידענעם יאָר ווינטשן מיר אַלע
אונזערע קליענטן, פרײַנט און דער גאַנצער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

1955 — 1956 תשט"ז — 5716

Cimbler e Hijo

IMPORTADORES

DE TEJIDOS Y PAÑOS INGLESES

"STRAND"
Trade Mark

Plácido (Bernaza) No. 221.
Teléfono A5-2162.
LA HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

LA CASA TARZAN

Gran fábrica de Carteras "DIVA"

Industrias "TARZAN"

Muralla 414 **Telf. A-8770**

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דעם
גאנצן אידישן ישוב אין קובא זאל דאס נייע יאָר ברענגען פרייד פאר
אלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

ROZEN TEXTILE

ALMACEN DE TEJIDOS

de NAUN ROZENGVAIG

Muralla 456 **Habana** **Teléfono A-2554**

א גלקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן מיר אלע
אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער גאנצער
גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

1954—1955 תשט"ו—5715

LA UNICA

de

MAX SHVARTZ

Sol Núm. 453-455 Teléfono A-4757

Talleres Propios: Villegas No. 507

Nuestro Lema:
MAS BARATO NADIE ¡VISITENOS!

זעט אוניער אויסשטעלונג פון לוקסוס - מעבל!

אפאראטן פון אירע אקאנדיסיאנאדא מארקע פריכידאירע

צום נייעם יאר באגרוסן מיר אלע אונזערע קליענטן. פריינט און דעם גאנצן אידישן ישוב אין קובא. זאל דאס נייע יאר ברענגען פרייד פאר אלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

G. SMOLARCIK

CONFECCIONES ''ZOMBIE''

Marcas "G.S." y "New York"

MURALLA 366 - TELEFONO M-7861 - HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע
אין קובא, און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Kasiel Fialkoff

Almacén y Fábrica de Artículos de Punto

Bernaza No. 211 La Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובא זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאָר אַלע אירן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

EL TANQUE

S. BIGELMAN Y CIA.

MURALLA 455 TELEF. M-7738

LA HABANA

* * * *

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָווינטשן

מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און

דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

—0—

BILGELMAN Y CIA.

M. CORONA 603, 605, 607.

Apartado 34 Teléfono 1 -2755.

SANTIAGO DE CUBA.

Fábrica de Camisas

RECORD-STRAND

de SINGER y HNO.

Bernaza 219 Tel. A-0276

א גלקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן מיר אלע
אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער גאנצער
גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

ALMACEN DE PIELES

"LA CASA GIL"

de LISTEIN Y HOLTZ

TENIENTE REY 310 **TELEFONO A-7302**

HABANA

Completo surtido en pieles del país y extranjeras, hules de mesa, pergamoides para libros y hule de tapicerías.

Precio sin competencia

אם נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאנצער אידישער קאלאניע
אין קובא, און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

האלץ און ליכטענשטיין

Optica Orbe

De ISAAC YAVITZ

REINA 115. — TELEF. A-7973. — HABANA.

היט אַף אייערע אויגן!
מיר האָבן ספּעציעלע ברילן פֿאַר אייך!
בלויז אָפּטיק! נאָר אָפּטיק!

אונזער נייע אָפּטיק־סטודיע איז אויסגעשטאַטעט מיט די בעסטע און מאָדערנסטע אַפּאַראַטן! אונזער נייער סאָרט ברילן איז פון אַ ספּעציעלן סאָרט, וואָס גייט אַן שרייפלעך — די בעסטע פון דעם מין אין קובא!

דער ערשטער גראָדואירטער אידישער אָפּטיקער אין קובא,
דער אלטמען באָקאַנטער ה' איסאַק יאַוויטש, באָגריסט צום
נייעם יאָר אלע זיינע אַנצאָליקע פרייַנט, קליענטן און באָקאַנטע!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Mechaber y Loshinsky

CONFECCIONES "PERSON"
que dan personalidad

BERNAZA 220 — Telf. A5-3581 — Habana

א יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט ווינטשן מיר אלע
אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין קובא !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מעכאבער און לאשינסקי

ALMACEN DE PIELES

"LA CASA LAZARO"

de

LAZARO BRINBERG

AMARGURA 361. **TELF. M-6207.**

LA HABANA

מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פריינט
און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא

א כתיבה וחתימה טובה!

1955 — 1956 תשט"ז — 5716

Schuchinsky y Compañía

ALMACEN DE PIELES

Teniente Rey No. 403 **Teléfono A-8612**

Habana, Cuba

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט, קליענטן און באַקאַנטע, און
ווינטשן זיי אַ יאָר פון פראָספעריטעט,
גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

DISTRIBUIDORES EXCLUSIVOS DE LAS MUÑECAS
"ROBERTA"
Marca Registrada

TOPP Y SINAI

Almacén Importador de Quincalla, Juguetería, Sedería, Fantasías y Novedades

Bernaza No. 241 Telf. A-9267 y W-8429
Habana, Cuba

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע
אין קובא, און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

FLORIDA STORE

Vestidos Importados

NEPTUNO No. 306 (entre Aguila y Galiano). Habana
Teléfono A-4027

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובא זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Kalman Wodonos

Almacén de Pieles Americanas y del País

Hules, Badanas y Cordones

BERNAZA 210 TELF. A-4385

HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע
קליענטן. פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין
קובאַ. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר
אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

K. WODONOS

Manufactory of Alligator Goods

Industria 117 entre Colón y Trocadero. — Teléfono M-6729.

Habana, Cuba

"EL CAIRO"

פון פנחס פערלים

SASTRERIA ELEGANTE

MONTE No. 465.—TELEFONO M-7098.—HABANA

Trajes hechos y a la medidas.—Siempre lo más nuevo y lo más chic a los precios más económicos

LA ETIQUETA QUE DA PERSONALIDAD

GRAN SURTIDO EN ZAPATOS DE HOMBRE

Más elegantes - Más baratos

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פרויינט און דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין הובא, און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

L. LEVIN

Fabricante de Ropa Interior de Señora en General

Especialidad en Kimonas y Batas

Marca "ANITA"

Villegas No. 434 Telf. A5-1581

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע פרויינט,
קליענטן און באקאנטע, און ווינטשן זיי א
יאר פון פראספעריטעט, גליק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

LA GARANTIA

Ropa Interior y Camisas de Trabajo

De N. SMOLANSKY

BERNAZA NUM. 236 HABANA

Tel. A5-2812

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן. פרייגט אן דעם נאנצן אידישן ישוב אין קובא. זאל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאר אלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

פאמיליע סמאלאנסקי

MUEBLERIA

LA VENTAJA

de MATIAS REDLER

Juegos de Cuarto, Sala, Comedor y Living Room

Refrigeradores y Radios marca "General Electric"

MONTE 506 — Habana — Teléfono M-5745

Sucursal: Calle **Habana 413** — Telf. A-7177

LA IMPERIAL, Neptuno 674 — Telf. U-1211

Mueblería — Luz Nº 60 — Tel. W-4570

Fábrica de Bastidores: **Inquisidor 459** — Telf. W-3370

BLUE ARTS, MUEBLES

Avenida de la Copa esq. a 2a. Telf. B-5184, Miramar

Aceptamos sus muebles en fondo

Inigualables facilidades de pago

מיר ווינטשן אלע ערע צאלרייכע קונדן, פריינט

און דער נאכצער אידישער קאלאניע אין קובא

א כתיבה וחתימה טובה!

CONFECCIONES

FRID-ZON

De FICHEL FRIDZON

AGUACATE 474 - TELEFONO A-0419 - HABANA

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,

פריינט און דער נאכצער קאלאניע אין קובא,

און וויטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

S. ATRAN

FABRICA DE TELAS DE PUNTO

CALABAZAR —— HABANA

PIDA NUESTRAS MARCAS

R E N O — S U P E R

א גליקלעכן און צופרידענעם ראש השנה

מיר אלע אונזערע קליענטן. פריינט און

דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

אלעמבערג - שיל

San Salvador 439, Cerro **Telf. I-3504**

צו באקומען אין די בעסטע פּעלעטעריעס פון האוואנא און פראווינץ!
אלעמבערג איז אויך דער איינציקער פון דער פּעלעטעריע
„מיאמי". אויף נעפּטונא 460, טעלעפאן: 1401-5א.

אלע אונזערע קליענטן, פרייַנד און נאָענטן אידישן ישוב אין קובא.
א כתיבה וחתימה טובה!

CORTESIA

— DE —

UNITED SHOE MACHINERY
COMPANY DE CUBA

Calzada del Cerro 1709. — Telf. I-5119.

— ◆ —

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

FABRICA DE CARTERAS DE SEÑORA

LA ARGENTINA

DE JAIME TERNER

LUZ No. 317, Dpt. 48. **HABANA.**

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע פרייגם.
קליענטן און באקאנטע. און ווינטשן זיי א
יאר פון פראספעריטעט. גליק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Cortesía

de

A. T.

S. BRASLAWSKY

Bernaza 233 **Telf. M-1210**

Habana

צום נייעם יאָר בּאַוּנטשן מיר אַלע אונזערע
קליענטן, פרײַנט אוּן דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין קובא, אוּן ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Almacenes SEGAL

IMPORTADORES DE TEJIDOS Y NOVEDADES

MURALLA 364 TELF. A-9103

HABANA

מיר באַוּנטשן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרײַנט,
קליענטן אוּן באַקאַנטע, אוּן ווינטשן זיי א
יאָר פון פראָספּעריטעט, גליק אוּן פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

1955 — 1956 תשט"ז — 5716

LA CONFIANZA, S. A.

ALMACENISTAS E IMPORTADORES

CONFECCIONES EN GENERAL

TRAJES MASCOT

AGUACATE 509 TELF. A-6645

HABANA — CUBA.

מיר באַגריסן צום ניעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט, קליענטן און באַקאַנטע. און
ווינטשן זיי אַ יאָר פון פראָספעריטעט.
גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

משה שלעזינגער און פאַמיליע

ATIÉNDAME...

¿Sufre Ud. del

ESTOMAGO

afecciones concomitantes al

hígado y VESICULA,

úlcera gástrica o duodenal, COLITIS - intestinos?.

Aplíquese a remediarlo. El camino de la salud verdadera se indica aquí; sígalo alegremente, confiadamente: use

BISMÁGEN.

Dolor de Estómago, Digestiones lentas o dolorosas, Empacho gástrico, Dolor de vientre y espalda, Vómitos de líquido o de sangre, Acidez, Eructos agrios, Ardentía, Gases, Dilatación, Mala respiración, Pesantez, Mal aliento, Espasmos, Cólicos, Fermentaciones intestinales, Diarrea o estreñimiento, ¿presenta Ud. mal alguno de estos síntomas?

Ensaye con un frasco del maravilloso patente Bismágen y

bendecirá la hora en que decidió tomarlo.

Cortesía

de

The Central Agency Ltd.

Aguacate 460 Habana

דעפּאזיט פון פּאדעם

אייניציקע אימפּארטירער פון די

באוואוסטע מארקעס פּאדעם:

CADENA — ANCLA — etc.

RACHMAN ELECTRIC

O'REILLY 504. TELEF. M-9507

Habana, Cuba

RADIOS — TELEVISORES — TOCADISCOS
AMPLIFICADORES — BOCINAS — MICROFONOS, ETC.
ALTA FIDELIDAD

א יאָר פון גליק, פרייד און
פראָספעריטעט ווינטשן מיר אַלע
אונזערע קליענטן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

לשנה טובה תכתבו!

FABRICA DE CAMISETAS

BIGELMAN

Telf. A5-5062

BERNAZA No. 209 HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ,
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

FABIAN WEISS

ALMACEN DE JOYERIA

Neptuno No. 311 **Habana**

Representante y distribuidor exclusivo de los relojes
OMEGA (la perfección al supremo grado)
EDOX y OLMA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרײַנט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ,
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

N. KUBILIUN

Almacenista de pieles y artículos para calzado

Teniente Rey 318, entre Compostela y Aguacate.

Teléfono M-9524 HABANA CUBA

א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פרײַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע !

לשנה טובה תכתבו!

CINTURONES

UNIVERSAL

DE BLOCH Y CIA.

Fábrica de Tirantes, Cinturones y Carteras

Bernaza 243 Teléfonos: A-9500 y W-4603

La Habana

— ◆ —

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.
פריינט אוּן דער גאַנצער כאַלאַניע אין קובאַ.
אוּן ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Bolsas y Carteras, S. A.

FABRICA DE CARTERAS DE SEÑORA

Suárez 114-118 Teléfono A-9860

HABANA

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע פרײַנט.

קליענטן און באקאנטע, און ווינטשן זיי א

יאר פון פראספעריטעט. גלוק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

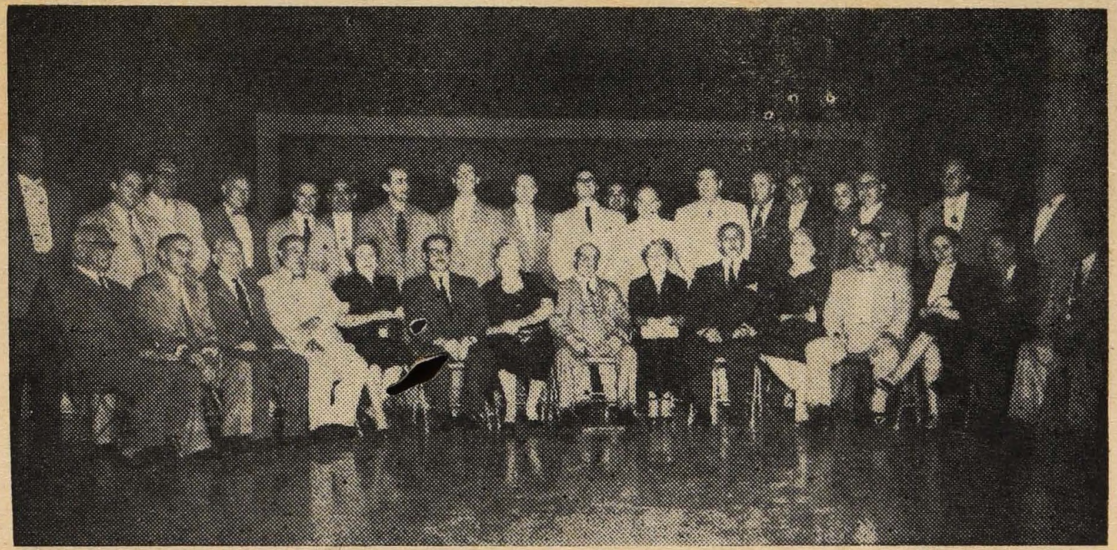

פאַרלאַנגט די מאַרקעס

ר ע ג א ל א ק א מ ע ר צ י א ל

ביי יעדן אײַנקויף וואָס איר מאַכט!

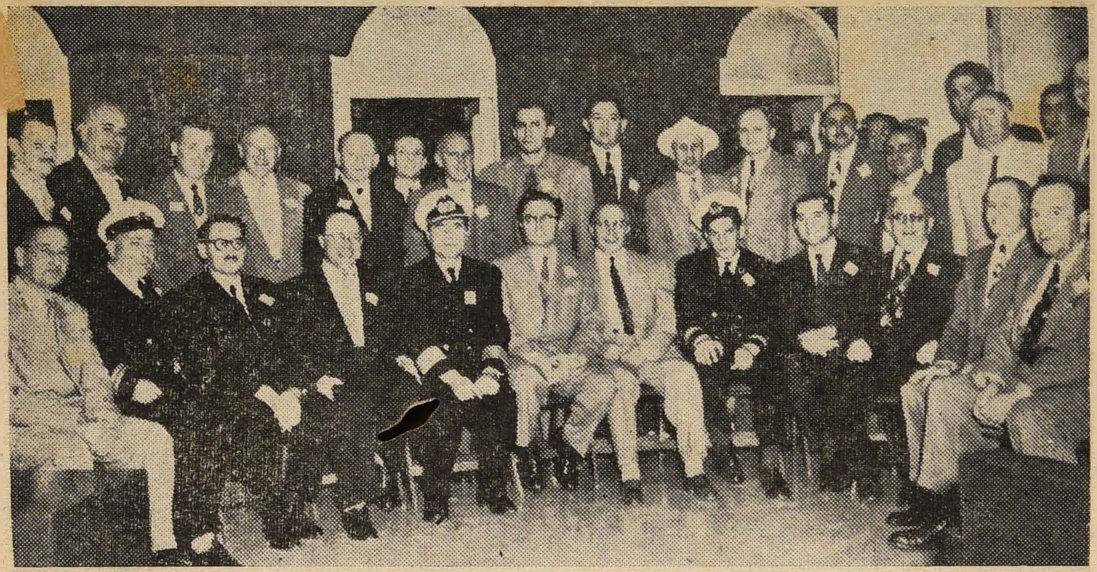
רעזומען פון געזעלשאפטלעכן לעבן אין בילד

רעם 20־טן אקטאבער ווערט אפיציעל קאנסטיטואירט אין לאקאל פון פאטראנאט־בנין דער באנד־דרוי־קאמיטעט אונטער דער פירערשאפט פון ה' אראלפא קיין.

דעם 21-טן פּקטאבער קומט פאר אין ישראל־קאנסולאט אן אויפנאמע לכבוד דעם חבר הכנסת און פּרעזידענט פון דער „רסקו"־גענעלשאפט, דר. ישעיהו פערדער, וועלכער איז געקומען פאראינטערעסירן קובאנער אידן אין פּריוואטע אינוועסטמענטס אין ישראל.

דער קאָמוניקאַציע־מיניסטער פון ישראל דר. יוסף בורג, און די הויכע מאנשאפט פון דער ערשטער ישראל האנדלס־ים „אילת", וואָס איז געקומען אין האוואנער האפן, ווערן אייפגענומען אויף א פייערלעכער רעסעפּשאן אין ישראל־קאנסולאט, דעם 8־טן נאוועמבער.

אלגעמיינער אספעקט פון פרעזידיום פון דעם פראקלאמירונגס־אקט פון באנד־דרייוו, מיטוואך דעם 10־טן נאָ־
וועמבער, אי לאקאל פון פאטראנאט־בנין, מיט דער באטייליקונג פון ישראל־מיניסטער דר. יוסף בורג און פאר־
שטייער פון באנד־דרייוו יצחק המאירי ע"ה.

די אידיש־קובאנער קולטור־גרופע פירט דורך א האָמענאַזש לכבוד איר מיטגליד, דעם קאמאראָגראף פון סע. עמע. קו־טע־עוויזיע, ה' כאסע שעכערמאן, וועלכער איז געווען דער ערשטער ציווילער מענטש אין דער וועלט, וועלכער האָט פון א עראָפלאַן געוואָרפן א פילם אין צענטער פון א ציקלאַן.

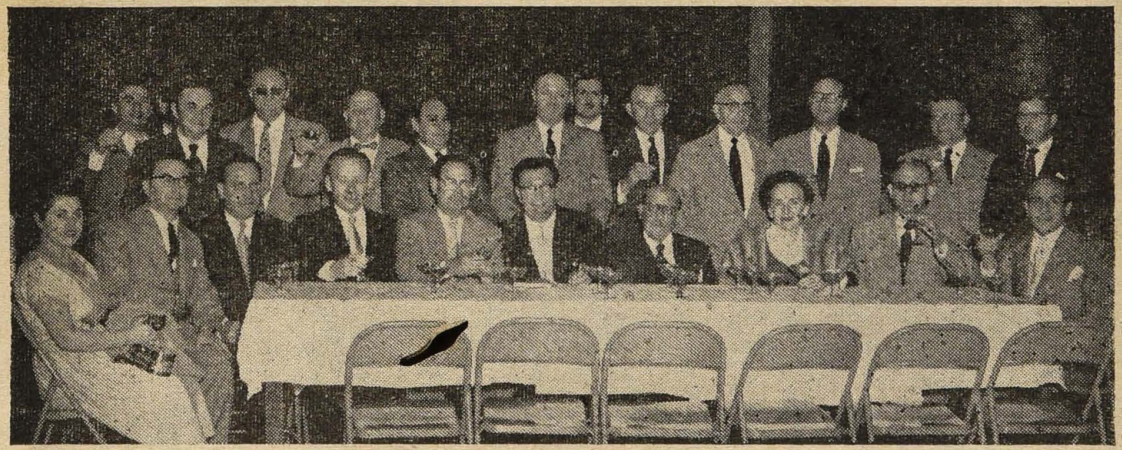
אינזשיניער יחיאל ווייצמאן און צבי גראָס, פרעזידענט און דירעקטאָר פון דער „איזראעל פיקאן פלאַנטיישאַן" ביי זייער אָנקום אין האוואַנא, דעם 11־טן דעצעמבער, כדי צו פארקויפן אקציעס פון דער געזעלשאפט. זיי ווערן אויפגענומען פון ישראל־קאָנסול ה' ס. מ. קאָפלאַן און פון ה' נחום ראָזענצווייג, רעמאַלטדיקער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער פאַרייניקונג.

פרעזידיום פון דעם אקט צום צען יעריקן יוביליאום פון דער ליגע פאר דער הסתדרות וואס איז פארגעקומען דעם 25-טן דעצעמבער. מיט ישראל סטאלארסקי אלס גאסט-רעדנער און סידאר בעלארסקי אלס אויספירער פון דעם קאנצערט-פראגראם.

פרעזידיום פון דעם אקט צו דער פראקלאמירונג פון קרן־היסוד קאמפיין 1955, דעם 18־טן יאנואר, אין זאל פון פאטראנאט - בנין. ביים מיקראפאן: ה' יוסף טכארניצקי, האלטנדיק די הויפט - רעדנער.

דעם 26-טן יאנואר האָט די פּאַרוואַלטונג פון פּאַטראָנאַט אויפגענומען אויף א ספּעציעלער זיצונג דעם פּרעזידענט פון דער קהלה „נרחי ישראל" אין מעקסיקע, ה' שמשון פּעלדמאַן און זיין חשובע פרוי און דעם דירעקטאָר פון אגרות־קאָמיטעט פּאַר צענטראַל־אמעריקע ה' שמואל נאמן.

מיטגלידער פון דער קובאנער דעלעגאציע, וועלכע האט זיך באטייליקט אין דער אינטערנאציאנאלער באנד־קאר[illegible]נץ אין מיאמי־ביטש, דעם 29־טן און 30־טן יאנואר — צוזאמען מיט דעם ישראל־מיניסטער פאר צענטראל־אמעריקע אין קובא, דר. יוסף קיסרי און זיין חשובע פרוי מערי.

ה' אדאלפא קיין צוזאמען מיט דושיימס משדאנאלד און ישראל־מיניסטער ראובן שילוח אויף דער באנד־קאנפערענץ אין מיאמי.

די ציוניסטישע פארייניקונג ארגאניזירט דעם 21־טן פעברואר א פייערלעכע אויפנאמע לכבוד מיניסטער דר. יוסף קיסרי, וועלכער איז גע[illegible]ומען פארטרעטן די ישראל־דענירונג בעת די אקטן פון „טאמא דע פאסעסיאן" פון דערווייטן פרעזידענט באטיסטא.

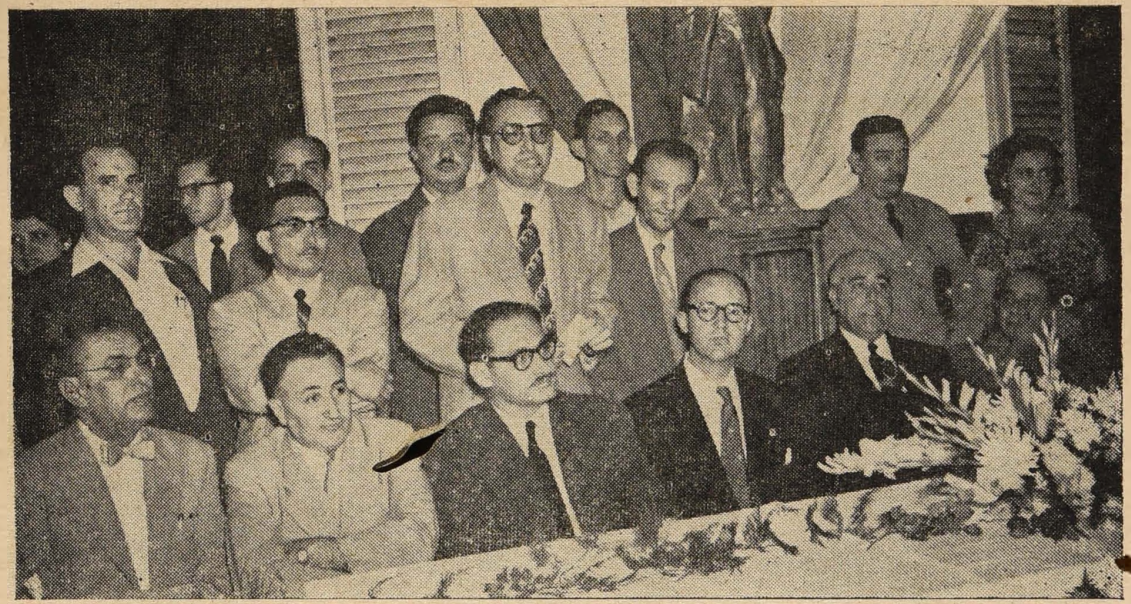
ישראל אמבאסאדאר דר. יוסף קיסרי און קובאנער בילדונגס־מיניסטער דר. כאסע לאפעז איסא, אויפרעקנדיק דעם טאוול אויף דער עפנטלעכער־שולע נומער 13, וואס טראגט דעם נאמען „עסטאדא דע איזראעל".

HERMANOS GRINBERG

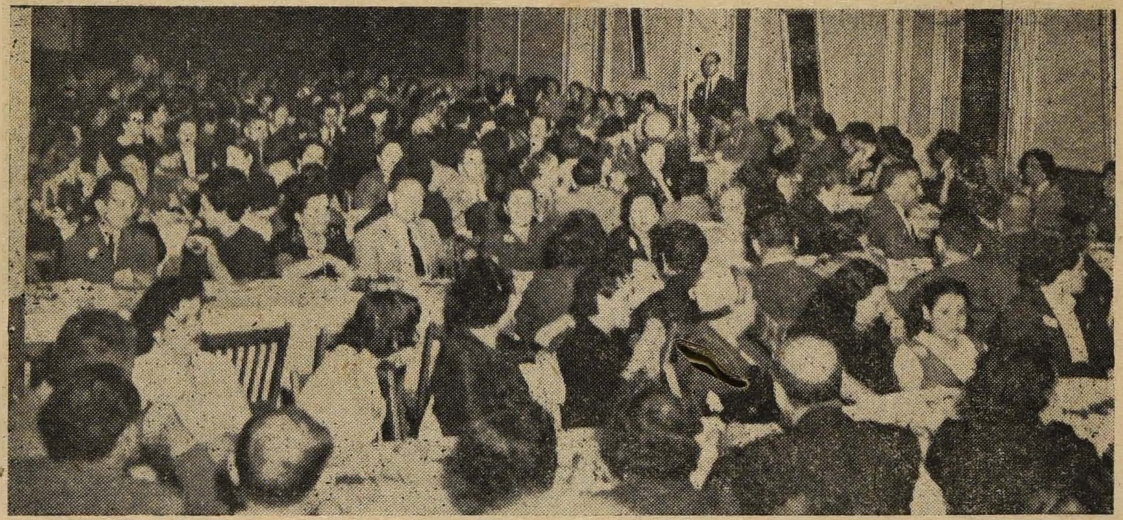
ARTICULOS DE PUNTO

Villegas 406 Telf. W-8050

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרוינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע
אין קובא, און ווינטשן אלעמען
א גוטע חתימה טובה!

פֿרעזידיום פון אקט. דעם 22־טן פעברואר, אין רער עפנטלעכער שולע „עסטאַרא דע איזראעל" אין שייכות מיטן אויפדרעקן דעם טאַוול. מיט רער באַטיילִיקונג פון בילדונגס־מיניסטער דר. כאַסע לאַפּעז איסא און דעם ישראלי קאַנסול ס. מ. קאַפּלאַן

אלגעמיינער אספעקט פון פרעזידיום און פובליקום אין זאל אויף דעם ערן־באנקעט לכבוד די לערער פון דער אויטאנאמער צענטער־שולע, ארגאניזירט דורך דעם מוטער־פארבאנד, דעם 23־טן פעברואר.

אמבאסאדאר פון ישראל דר. יוסף קיסרי (אינמיטן) און קאנסול פון ישראל מ. קאפלאן (לינקס) אנקומענדיק אין פרעזידענטן־פאלאץ צו דער צערעמאניע פון איינשווערן פרעזידענט באטיסטא, וואס איז פאסירט דעם 24־טן פעברואר, 12 בייטאג, אין באגלייטונג פון מיליטעריש עדעקאן, טעניענטע דר. לואים איריסארי (רעכטס).

דער אַמבאַסאַדאָר פון ישראל דר. יוסף קיסרי באַגריסנדיק דעם פרעזידענט פון דער רעפובליק מאיאר כענעראל פולכענסיא באטיסטא, בעת דער צערעמאָניע פון „טאָמא דע פאַסעסיאָן" וואָס איז פאָרגעקומען דעם 24-טן פעברואר.

אויף דער איינלאדונג פון ה' א. י. דובעלמאן און פרוי האט זיך פארזאמלט די שרייבער־משפחה — דעם 6־טן מערץ — כדי אויפצונעמען דעם פארלעגער און קולטור־טוער פון ניו יארק, ה' ישראל לאנדאן און זיין חשובע פרוי און דער דיכטערין הינדע זארעצקי, אויך פון ניו יארק.

די אידיש־קאַנער קולטור־גרופּע פירט דורך דעם 9־טן מערץ א האַמענאַכעפאַר דעם באַקאַנטן קובאַנער זשורנאַליסט און אידן־פרײַנט דר. כאַ־כע לואים כאַרטי, אין שייכות מיט דערמיט וואָס ער האָט געוואונען די פרעמיע „כוסטאָ דע לאַראַ", פאַר דעם בעסטן פובליציסטישן אַרטיקל אין 1954.

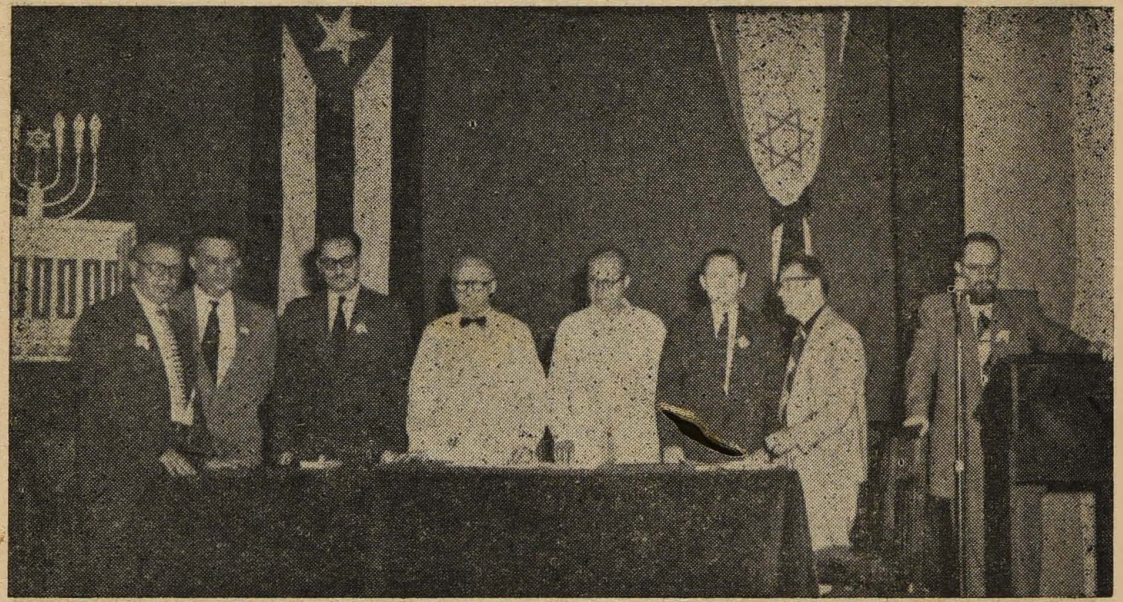
פרעזידיום פון קבלת־פנים אוונט לכבוד דעם דירעקטאר פון לאטיין־אמעריקאנער דעפארטאמענט פון קרן קימת אין ירושלים, ה' מיכל גרייזער, ארגאניזירט דורך דעם היגן קרן קימת לאנד - דירעקטאריום, דעם 21סטן מערץ.

דעם 24-טן מערץ האָט די „וויצא" דורכגעפירט א אקט אין שייכות ־ויט דער קאָנסטיטואירונג פון דער „מעסא צענטראל". אלס גאַסט־רעדנער זענען אויפגעטראָטן יוסף טכאָרניצקי און מיכל גרייווער.

די קרוינונגס־צערעמאָניע פון דער אסתר־המלכה און אירע צוויי פּרינצעסינס — דעם 2־טן אַפּריל, פון רעכטס צו לינקס: טערעסא מילער, די צווייטע פּרינצעסין; בערטא קליימאן, אסתר המלכה 1955 און רעזשיא אזיקרי, ערשטע פּרינצעסין.

פּרעזידיום פון דעם יזכור־אקט צום 12־טן יאָרטאָג פון אויפשטאנד אין ווארשעווער־געטא, אָרגאַניזירט דורך דעם אידישן צענטער, דעם 19־טן אפּריל (כ"ז ניסן).

פֿ־עוידיום פון דעם פייערלעכן אקט צום 7־טן יום־העצמאות פון מדינת ישראל, אָרגאַניזירט דורך דעם ציוניסטישן פֿלענום־ראט, אין זאל פון פּאטראַנאַט־בנין, דעם 27־טן אפּריל.

א גרופּע שילער פון דער קובאנער עפּנטלעכער שולע „עסטאדא דע איזראעל", צוזאמען מיט זייערע לערער, וועלכע האבן זיך באטייליקט אין דער צערעמאניע פון ליינן א קראנץ־בלומען ביים מאנומענט פון קובאנער אפּאסטאל כאסע מארטי, אין שייכות מיטן זיבעטן יום־העצמאות פון מדינת ישראל.

Cortesía

de

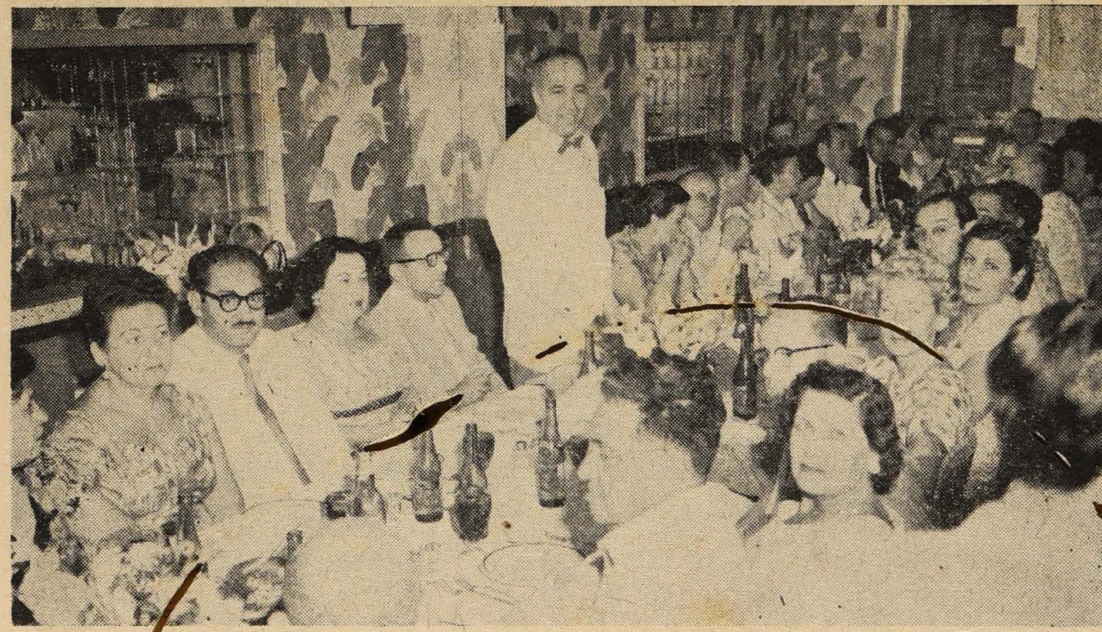
U N A M I G O

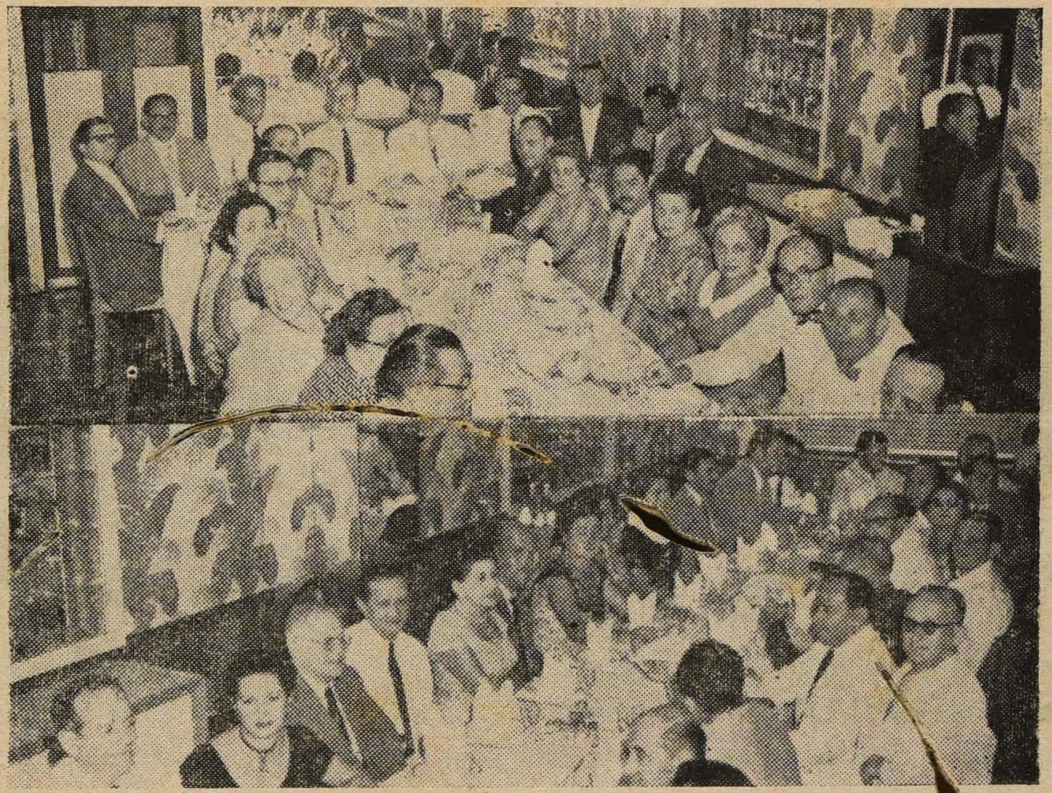
דעם 25-טן מאי איז פֿאַרגעקומען א טרויער־אקט צום אָנדענק פון פֿאַרשטאָרבענעם פּראָפעסאָר אלבערט אייני־שטיין, אַרגאַניזירט דורך דער אידיש־קובאַנער קולטור־גרופּע און דעם פּאַטראָנאַט, און ביי דער אָנווזונהייט פון וויכטיקע קובאַנער פערזענלעכקייטן.

די ציוניסטישע פארייניקונג און דער קרן היסוד דירעקטאריום האבן ארגאניזירט א געזעגענונגס - באנקעט לכבוד דעם אמבאסאדאר ציוניסטישן עסקן ה' משה לעווין, דעם 30-טן יוני, וועלכער איז געפארן מיט זיין משפחה אויף א באזוך אין מדינת ישראל.

דער קרן־היסוד דירעקטאָריום אָרגאַניזירט דעם 3־טן יולי א אָפּיציעלן־באַקעט פאר דעם אָרגאַניזאַציעס־סעקרעטאַר דוד איטיאַנסקי, זועלכער איז אייגנטלאַך גענומען פון הויפט־אָפּיס פון קרן־היסוד אין ירושלים, צום פּאַרן אין דעם שכנותדיקן ישוב קאַסטאַ ריקאַ דורכצופירן דאָרט דעם מגבית 1955.

באַרונגם־באַנקעט פאַר דר. פעליקס רייליאַר, אין אָנערקענונג פאַר זיינע טעטיקייטן לטובת דער אידיש־קובאַנער קולטור־גרופּע און פאַר באַשטימט ווערן אַלס ערן־פֿרעזידענט פון דער גרופּע — דעם 20־טן יולי

דער אידישער פֿאַוויליאָן אויף דער 12־טער פּאַריזער פֿון בוך, פּאַרגעקומען פֿון 22־טן יולי ביז דעם 7־טן אויגוסט, אַרגאַניזירט דורך דער אידיש־קולטור־גרופּע.

Pages Missing or Unavailable

Páginas Falta o No Disponible

הדף חסר או אינו זמין

ANTONIO

El Modisto de las Novias

San Rafael 312 Telf. A-4581 La Habana

ה׳ אַנטאָניאָ

דער מאָדיסט פון די כלות און עלעגאַנטע דאַמען באַגריסט צום
נייעם יאָר זיין צאָלרייכע אידישע קונדשאַפט און ווינטשט זיי א
גוט יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

און ביי דער גיילעגנהייט לאָדט ער איין אלעמען צו דער

מאָדע - שאָו און קאַנאַסטא - פּאַרטי

(מיט א מעדיענרא)

וואָס וועט פּאַרקומען דעם 22-טן אָקטאָבער 1955, פון 3
ביז 7 נאָכמיטאָג, אין דעם עלעגאַנטן
„מיראַמאַר יאַטש - קלוב"
די גאַנצע איינקונפט גייט פאַר „דיספענסאַריע עסקאָלאַר פון רעגלע"
רעזערוואַציעס דורך דעם טעלעפאָן

COMPAÑIA MENNEN DE CUBA

THE MENNEN COMPANY OF CUBA, INC.

EDIFICIO MENNEN — TELF. I-5276

CALZADA DE BUENOS AIRES 480 — HABANA

SALUDAN CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO A LA COLONIA HEBREA DE CUBA Y HACEN

VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

INDICE DE LOS ANUNCIANTES

PAG

— A —

Abastecedora Textil, S. A. 82
Atrán, S. 311
Asociación Femenina Hebrea 222
Artistas Unidos 232
Air France 44
Azze Hosiery Mills 148
Agrupación Cultural Hebreo-Cubana 220
Adath Israel, Kehila 216
Awerbuch, Morris ..... Cromo y 31
Aliath Honoar 213
Ambar Motors 95
Aceite, El Aguila 118
Amadeo, Calzado 160
Ascol 164
Arroz El Gallo 96
Antex, Toallas 10
American Meat Market 278
Amengual R. 179
Apelbaum Sholem 254
Ace, Sabatés, S. A. 10
Antonio 352

— B —

Bacardí ..... Cromo
Berezdivin Hnos. 260
Berezdivin Isaac 272
Bigelman, S. y Cía. 301
Bigelman, H. 317
Broadway Store 284
Bloch y Cía. 319
Bosch, Carrio y Cía. LIX
Bank of Canada, Royal 106
Bank, the Trust Comp. 80
Bank of Nova Scotia 43
Balacar, La (Galletitas) 159

PAG.

Baldas, M. 287
Bismágen 316
Braslawsky, S. 286
Blumenkrantz, José 280
Brinberg Lázaro 304
Braslavsky, Samuel 314
Bolsas y Carteras 320
Benc-Berith 220
Ben, La Casa 289
Bourjois, Perf. 114
Besosa, Tomás B. 147
Beth Israel 217
Blanquita, Grocery 180
Bodega Cubana, La 281
B. V. D. 189

— C —

Confianza, La 315
Cámara Comerciantes e Industriales Hebreos 221
Carity, Hnos. ..... Portada y 263
Centro Israelita de Cuba 208
Colegio Autónomo del Centro 219
Comité Anti Tuberculoso 222
Cuervo y Cía. 269
Competidora Gaditana 113
Cía. Litográfica de La Habana, S. A. 43
Cherches, Kanner y Posesowsky 242
Comité Nacional Pro Israel Obrera 214
Corral, Marianao 280
Chilerovich, Salmón 288
Cortesía, A. T. 313
Cairo, El 308
Casino 42
Casablanck 282
Cubana, La (Seguros) 58
Collar, El 285

PAG

Cueva, La 295
Cuba Mail Line XVI
Castillo, Juan 239
Congreso Judío Mundial 217
Centro Israelita de Matanzas 223
Cuchillo, El 81
Consulado de Israel en Cuba 206
Cerro Central Textile 290
Centro Israelita de Marianao 221
Columbia Pictures 241
Cimbler e Hijo 297
Caballero, Funeral Home 239
Centro Mercantil de la Habana 158
Cemento Portland 168
Cohen Bros 272
Cortesía de Un Amigo 346
Cordobán, Calzado 14

— D —

Dussaq Comp 192
Diana, La 290
Dakal Textil 282
Díaz R. y Co. 224
Dana Perf. 125

— E —

Epstein, M. y Cía. 276
Ellas Modas 285
Edison, Instituto 94
Electro Sales Comp. 263
Egozi León 253

— F —

Fleischman, Levadura 57
Fair, The 294
Feder y Rips 262
"Frid-Zon", Confecciones 310
Florida Store 306
Fox Film de Cuba 242
Felicitaciones Part ..... 287 y 288

PAG

Fernández y Cía. 190
Fialkoff, Kasiel 300
Flota Blanca ..... Cromo
Fab, Crusellas y Cía. 178
Flex, Camisetas 93

— G —

General Electric Cubana, S. A. XII
Gilfarb Bros 256
Gilmelstein M. 257
Ginzburg Berman y Cía. 284
Gurvitz, Bufete 270
Gancedo, S. A. 261
González Arango, Emilio y Alejandro 291
Gurian, Elías 298
Gafkovich, Samuel 254
Gold Seal 6
Glidden, Pinturas 251
Gusevich Jacobo 254
Grinberg, Hnos. 334

— H —

Hilos Capitolio, Cía. Dist. 262
Hausmann, E. (Gem.) 125
Hershey, Aceite de Maní LVIII
Hernández Alberto R. 32
Hudnut Richard LIX
Histadruth, U. S. A. 214

— I —

Israelit Jacobo 286
Iris, El 159
Israel Pecan 215
Incera Alfredo Dr. 255
Italian Line (A. Bona) 189

— J —

Jagua, Castillo de 190
Jesed Shel Emes 209

PAG.

— K —

K. L. M. 90
K-Listo Kilowatt 63
Kaplan y Papir 286
Kaufman, Jacobo y Cía. 283
Keren Kaymeth Comite 218
Kriger y Hno 293
Kubilius, N. 318
Kier Jaime 257
Kalusin, Enrique 265
Kodak 70
Kleiman, F. 286
Kates e Hijo, Adolfo VIII
Kozolchik, Abraham 282
Kotz B. 285
Katz Z. 254
Kleinhaus Student 274
Kokiel, A. 254

— L —

Luwain, Casa 283
Listein y Holtz 302
Levin, L. 308
Levin, Moisés 273
Liga Pro Histadrut 219
Livovich, Lázaro 268
Lewis, Salomón 252
Leslie Pantin and Sons 191
Luxor 285
Luski, Israel 289
Lipsitz, Julio 266
Liberstein, H. 282
Lasegue, Perf. 191
Lechera, La XLV

— M —

Mechaber y Lohsinsky 304
Montero, Foto 241

PAG

Merto Goldwyn Mayer 228
Mucasey Jacobo 286
Moncarz 281
May, Trading Co. 180
Mitchel, Dist. Inc. Cromo
Mushkat, Jacobo 277
Mandel, Oscar 283
Ministro de Israel en Cuba 206
Moncarz Isaac D. 274
Marseilles Hotel 30
Menen, Comp. de Cuba 352

— N —

Nieman, S. A. 296
Nela 3

— O —

Olenberg, Leon 312
Orbe, Optica (Isaac Yavitz) 303
Ortiz, Hno. y Cía. 157

— P —

Precios Fijos, Los Portada
Perro, S. A., Tejidos y Confecciones 267
Pepsi-Cola XLII
Polar, Cerveza 29
Poblet, Ramón 81
Pérez, David 279
Pasiega, La LIII

— R —

Rosenberg, Hnos. 258
Redler, Matías 310
Rabinovich, José 259
Rozengvaig, N. 298
Rachman, Isaac 317
Recodo, El XXXII
Reyler, Dr. Félix 250

PAG

Ricla Textile 278
Rodríguez Jardín 223
Rassco, U. S. A. 211
Rassco, México 212
Regalo Comercial 320
Rodríguez Víctor M. 14

— S —

Shaftal, Z. 255
Smoliansky, N. 309
Sortija, La 128
Segal, Almacenes 314
Szved, Laslo 276
Silber, Abraham 275
Singer y Hno. 302
Schuchinsky y Cía. 305
Shvartz, Max 299
Singer Store 284
Shvartz, Charles 264
Schnaider Aron 281
Shell, Cía. Petrolera 136
Sreter y Hno. 296
Smorlarcik G. 300
Sherwin-Williams 114
Saplicky R. 280
Seelig Henry B. 292
Sunrise Air Express 138
Sorin, Jaime 253
Splendit, Bodega 254

— T —

Tibes, La Flor de 168
Turull, Casa LIV
Terner, Benjamin 264
The Central Agency, Ltd. 316
Terner, Jaime 313
Tintorería Berta 270
Tellus, Comp. Cubana 3

PAG

Trust Insurance Agency 127
Teichler, Muller y Núñez 252
Textilera Versalles 266
Topp y Sinai 306
Tenenbaum, Dra. Nieves 253
Tajkemoni, Instituto 216
Telephone Comp. Cuban XLVI
Tornillo, Jabón 204
Troadio, Fotograbados 249

— U —

United States Rubber Co. 64
Unión Zionista de Cuba 207
United Shoe Machinery 312
Unitra Trading Co. 156

— V —

Valdés, Prado Rafael 126
Vitkinas, Joselis 271

— W —

Waksman, Hersh e Hijo 250
Wainstein, A. Z. 283
Wainstein, Kampfer y Altman 287
Wainstein y Brinberg 284
Wizo, Asociación 218
Weiss, Fabian 318
Wodonos, Kalman 307
Winokur, Jaime 283
Walkhoff, Ernesto 137

— Y —

Yumurí, Gomas 294
Yarmus y Winograd 284
Yarmus, León 285
Yuken, Aron 281

ALMANAQUE HEBREO

VIDA HABANERA

TOMO DECIMOTERCERO

Con los mejores recuerdos — S. M. Kaplan — Oct. 7 1955

DIRECTORES:

S. M. KAPLAN y A. J. DUBELMAN

5716 SEPTIEMBRE 1955
Habana, Cuba

Sol 153 • Editorial Vida Habanera • Tel. M-9332

Testimonio de Gratitud

QUEREMOS EXPRESARLE EN ESTAS LINEAS NUESTRO AGRADECIMIENTO A LAS FIRMAS COMERCIALES QUE, AL CONCEDERNOS SUS ANUNCIOS, HAN COOPERADO A LA EDICION DE ESTE ALMANAQUE DE "VIDA HABANERA", QUE SALE A LA LUZ PUBLICA CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO HEBREO 5716 EN ESTA FORMA, NO SOLO HAN DEMOSTRADO SU INTERES HACIA LOS MILLARES DE LECTORES DEL PRESENTE ALMANAQUE, SINO QUE HAN DADO PRUEBA DE UN ALTO ESPIRITU DE COOPERACION SOCIAL Y CULTURAL. PORQUE ESTE ALMANAQUE REPRESENTA UN ESFUERZO DE SUPERACION DE "VIDA HABANERA" Y, AL PROPIO TIEMPO, UN EVENTO CULTURAL, DE SINGULAR IMPORTANCIA, EN EL SENO DE LA COMUNIDAD HEBREA DE CUBA. PARA TODOS ELLOS, COMERCIANTES, INDUSTRIALES Y PROFESIONALES—HEBREOS Y NO HEBREOS—EXPRESAMOS NUESTRA GRATITUD Y RECONOCIMIENTO.

LA ADMINISTRACION

ROSH HASHANA

Muchas veces se ha señalado el carácter universal no sólo del pensamiento social del judaísmo y de sus principios fundamentales, sino también de sus ceremonias y prácticas religiosas. La gran solemnidad del Año Nuevo es el aniversario de la creación del mundo y de la humanidad. La fiesta del primero de *Tishrí* se llama:

1. *Rosh Ha-shaná*, comienzo del año.
2. *Yom Ha-zikarôn*, día del recuerdo.
3. *Yom Teruá*, día de la trompeta.

En la Santa Escritura, el mes de *Tishrí* se llama *mes de los fuertes* (1 Reyes VIII, 2). Según el *Talmud*, es el mes en que nacieron los fuertes del mundo, los patriarcas (R. H. 11a.); y según Wessely (a Lev. XXIII, 24) estas palabras significan también el nacimiento de los elementos, es decir el comienzo del mundo. En medio de todas las labores y de los progresos alcanzados por el hombre, entre las maravillas creadas por su mano y por su genio; y en la embriaguez que eso produce, el judío celebra la creación del cielo y de la tierra, y rinde homenaje al Autor de todo lo que es y de todo lo que los hombres pueden producir, gracias a Su voluntad y a las luces que les dispensa.

Celebrar el aniversario de la creación, es reconocer y proclamar a Dios; es romper el ídolo del orgullo y de la deificación humanas, es ofrecer un sacrificio de amor y de gratitud a Aquel que nos da todo bien y toda inteligencia, es santificar hasta las obras humanas relacionándolas con las del Altísimo, como un reflejo de su luz, como una chispa de su pensamiento, como un rayo de su potencia; en una palabra, es restituir al cielo la gloria tan a menudo usurpada por la tierra.

Como aniversario de la creación, la fiesta de Año Nuevo tiene la mira de colocarnos en un estado primitivo del mundo, en un estado de pureza, de simplicidad y de inocencia. *Rosh Ha-shaná* es el primer día de penitencia; la penitencia es la vuelta al primer estado de la vida. Por eso, el Día del Perdón, *Yom Kipur*, lo llama el profeta Año Nuevo (Ezequiel XL, 1); por medio de la expiación y del perdón divino, el hombre renace en cierto modo a la vida, y recibe en cierto modo un corazón nuevo y un alma nueva. La solemnidad del primero de Tishrí debe ser pues no sólo la del comienzo del año, sino sobre todo, la del comienzo del hombre.

DIA DEL RECUERDO. Rosh Ha-shaná nos hace presente que Dios se acuerda de la conducta de las acciones del hombre, y los juzga. El libro de la vida y el libro de la muerte están abiertos a la mirada divina, y los mortales y sus obras comparecen ante su tribunal, para recibir su recompensa o su castigo. En vano se esconde el hijo de Adán en medio de las flores de su existencia, y se olvida; la voz del Eterno se hace oír, fuerte y temible, a través del Edén de todos sus goces, y le dice: "*ayeka*" —¿Dónde estás? ¿Has comido del árbol que te dije que no comieras? Pero si el Juez se acuerda de nuestras faltas, también se acuerda de nuetra buena voluntad, de nuestros esfuerzos por el bien, de las virtudes de nuestros padres, de nuestro grande y glorioso pasado, de los sufrimientos y de las persecuciones que hemos soportado por la gloria de su nombre y la defensa de su palabra.

DIA DE LA TROMPETA. *Rosh Ha-shaná* despierta al hombre de su sueño y le dice: "¡Despierta! ¡Sal de tu letargo! Examina tus obras, haz penitencias y piensa en tu creador. Los que olvidéis la verdad, en medio de las frivolidades de la vida, y erráis durante todo el año con pensamientos vanos y futiles, que no producen ningún bien, ¡tened piedad de vuestras almas! Cambiad vuestra vida y mejorad vuestra conducta; que cada cual abandone el mal camino y los malos pensamientos!" (Maimónides III). Y el profeta exclama: "¿Cómo no se alboratará el pueblo, cuando el sonido del *shofar* retumba en la ciudad?" (Amós III, 6).

Estos tres significados de la fiesta se expresan en los tres términos de *maljuyot, zijronot y shofarot*, que corresponden a estos tres principios fundamentales del judaísmo:

1. *Maljuyot*, el principio de la existencia de Dios.
2. *Zijronot*, el principio de la recompensa y del castigo (inmortalidad del alma).
3. *Shofarot:* del principio de la Revelación.

Las *maljuyot*, el reconocimiento del Ser Supremo comienzan con el cántico *Alenu le shabeaj le-adón ha-kol*, cuyas primeras palabras proclaman ya que Dios es el soberano de todo lo que hay en el cielo y en la tierra. Expresamos nuestra gratitud por tener la dicha de ser israelitas, adoradores del Dios-Uno, llamados, mediante la conservación y la práctica de su santa ley, a verter la luz y el conocimiento, la salvación y la bendición, entre todas las naciones de la tierra, a fin de que el reino de Dios llegue a ser universal.

Del mismo modo que los servidores de un rey terrenal se reunen en un día del año alrededor de su jefe para atestiguarle nuevamente su fidelidad y su devoción, los israelitas se reunen en *Rosh Ha-shaná* en la casa de su Señor-Rey, para rendirle homenaje y para lanzar este grito de alegría: "¡El Eterno reinará para siempre!", Al dichoso sentimiento de poseer la creencia en Dios-Uno y único se agrega la esperanza de que esa fe llegará a ser un día patrimonio de todos los pueblos, como lo anuncia el salmista: "El reino pertenece al Eterno; él domina sobre todos los pueblos" y "El Eterno será rey de toda la tierra; entonces el Eterno será uno y su nombre será uno".

En esa forma, el judío confiesa a Dios todos los años el día de *Rosh Ha-shaná* y saca de esa confesión la esperanza de que las promesas divinas se cumplirán. Al entrar en un nuevo período, espera la época del reinado de Dios en la tierra, por cuya pronta llegada eleva su corazón y su alma hacia el Altísimo, diciendo: "Por el reino del Omnipotente será salvado el mundo".

Zijronot corresponde al principio de la retribución y del castigo, y comienza con esta plegaria: *"At'a jozer maasé olam"*. "Tú piensas en todas las obras del universo y te acuerdas de todas sus criaturas de los tiempos pasados; todos

los secretos te son conocidos, así como todos los misterios, desde el comienzo". Dios lo sabe todo. "El es grande en el consejo, dice el profeta, y poderoso en la acción; él ve el camino de todos los hijos de hombre, y da a cada uno según su vía, según el fruto de sus obras (Jeremías XXXII, 19). Esos pensamientos están en la base del Día del Recuerdo, yom ha-zikarón, El examen de nuestro pasado, el recuerdo de nuestros errores, el primer día del año debe heacernos presente que Dios lo sabe todo, que juzga, que recompensa y castiga a los hombres, pero que también está lleno de bondad y de amor, como está dicho (Salmos 89, 15): "El justo y la justicia son el fundamento de tu trono; la misericordia y la verdad van delante de tu rostro". Nuestros sabios dicen también: "El Santo (¡bendito sea!) une la misericordia a la justicia". Esa misericordia y ese amor de Dios no desean la pérdida del hombre ni su desgracia, sino que viva, que sea feliz, que se aproveche de esa santa solemnidad para volver a El, para que se acuerde de nosotros con benevolencia, y tenga piedad de nosotros, como un padre tiene piedad con sus hijos. Porque el Señor dice: "Hacedme oir las palabras del recuerdo, para que vuestra memoria suba a mí para bien".

Los versículos de *Zijronot* expresan la promesa de que Dios no nos olvidará nunca. Nos enseñan, mediante la historia de nuestros antepasados, la acción de una Providencia llena de solicitud y de ternura. Nos hacen ver esa solicitud que envuelve a Noe y planea sobre el arca en medio de un diluvio destructor; y más tarde, al oir los gemidos de los hijos de Israel, bajo la opresión y la tiranía egipcia. Nos recuerdan la promesa de Dios de acordarse siempre de su pacto con Abraham, Isaac y Jacob, promesa que ha sido cumplida en el pasado y lo será en el porvenir, como está dicho: "Tendré memoria de mi pacto que concerté contigo en los días de tu mocedad, y lo guardaré como un pacto *eterno*" (Ezequiel XVI, 60).

Shofarot corresponde al principio de la Revelación. Las oraciones comienzan así: "Tú apareciste a tu pueblo santo en una nube majestuosa, para hablar con él; tú le has hecho oír tu voz desde lo alto del cielo". Cuenta la Escritura de esa revelación celestial: "El tercer día, cuando

vino la mañana, hubo truenos y relámpagos, y una espesa nube sobre la montaña, y un sonido de bocina muy fuerte". (Exodo XIX, 16). En medio de los sonidos del *shofar*, el Señor le ha dado la ley en el Sinaí, las Diez Palabras que son la base de toda la divina doctrina, para recordar ese gran acontecimiento, hacemos sonar el *shofar*.

Rectificamos el glorioso hecho de que como israelitas, hemos tenido la dicha de haber sido elegidos para guardar y diseminar en el mundo las enseñanzas de esa doctrina. Al oir el sonido del *shofar*, nuestros padres respondieron, por ellos y por nosotros: "Cumpliremos con la ley, observaremos y escucharemos" *(naas-é ve- nishmá)*. La ley debe pues ser obedecida, y el pacto de Sinaí respetado; eso es lo que nos dice el sonido del shofar con fuerza y potencia. Además, los *shofarot* nos recuerdan la gran época anunciada por el profeta: "Acontecerá en aquel día que el gran *shofar* retumbará y entonces vendrán los que se habían extraviado en el país de Ashur y los dispersos en Mitzrayim, y adorarán al Eterno en el monte santo, en Jerusalén" (Isaías XXVII, 13). Dice el Altísimo: "He dado mi ley al son del *shofar*, un día recogeré también a los desterrados por la voz del *shofar*".

Ese triple pensamiento de *Rosh Ha-shaná* está encerrado en las siguientes palabras de la Escritura: "El séptimo mes, el primero del mes, tendréis reposo, una conmemoración de *teruá* y una santa convocación" (Levítico XXIII, 24).

El reposo es el sábado de la creación, la proclamación del Creador, el homenaje a Dios —*maljuyot*.

La conmemoración de *teruá* es la creecia en el Juicio, la fe en la Providencia, que lo sabe todo, lo ve todo y lo recuerda todo — *zijronot*.

La santa convocación es el sonido del *shofar*, el eco del Sinaí, la voz del Mesías, la señal de la resurrección, el despertar de la humanidad — *shofarot*.

Junto a estos augustos y santos significados de la primera fiesta de *Tishrí*, ella ejerce una influencia poderosa en el hombre, en el sentido de su perfeccionamiento espiritual y moral. "¡Feliz el pueblo que entiende esta solemnidad del *shofar* y marcha en la luz del Eterno!"

1955 — 1956 5716 — תשט"ו

Adolfo Kates e Hijo

SALUDAN CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO A LA COLONIA HEBREA DE CUBA Y HACEN VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

¿QUE ES BENE BERITH?

Marco Pitchón

"Durante casi un siglo B'nai B'rith ha servido con éxito al bienestar del Judaismo Americano y de la nación". F.D.R.

:: :: ::

Frecuentemente se formula la pregunta: "Qué es Bené Berith?" Las líneas que siguen pretenden dar una idea de lo que es esta benemérita y veterana institución hebrea; solo un resumen limitado, pues se necesita todo un volumen para abarcar el tema en sus más amplios aspectos.

La Orden Bené Berith fué fundada el 13 de Octubre de 1843 en New York, es la asociación hebrea más antigua del mundo y de 12 hebreos que fueron los que la crearon, cuenta hoy con 300,000 miembros; hay unas 700 Logias Bené Berith en los Estados Unidos y Canadá; las hay en varios países de América, además de Cuba, como en México, Panamá, Uruguay, Argentina, Chile, Brasil, así como en otros continentes, Europa, Africa, Australia, etc.; en Israel, hay más de cincuenta Logias con su propia Gran Logia de Distrito.

El grupo de hebreos, que fundaron la Orden Bené Berith hace 12 años, sintió la necesidad de crear una institución donde se agruparan hebreos de distintas procedencias, sectores o ideologías que no existía hasta entonces. Generalmente habían agrupaciones de toda índole, separadas por sectores esquenazi, sefaradi o por procedencias, que se creaban teniendo como núcleo las sinagogas respectivas.

La Logia Bené Berith, sin alterar ese orden de cosas, ofrece y brinda además un terreno, pudiera decirse intersocial, de unificación entre todos los hebreos y cuantos más disímiles éstos mejor, para que su misión sea cumplida a plenitud; Bené Berith efectúa una labor de mejoramiento moral e intelectual; su Lema es: BENEVOLENCIA, AMOR FRATERNAL Y ARMONIA.

Aunque se denomina Logia, los trabajos de Bené Berith no son secretos, son de orden público. Sus miembros se dan el tratamiento de hermano.

La idea que uno pueda tener aquí de lo que es Bené Berith es ínfima en relación a lo que verdaderamente es y representa nuestra benemérita y veterana institución, en el concepto de propios y extraños, principalmente en su país de origen, los Estados Unidos.

Es imposible hacer una relación aiquiera suscinta de todo lo que realizan los hermanos Bené Berith de Norteamérica en bien de las comunidades hebreas locales y del exterior, en beneficio del país en que viven y de la humanidad en general.

Allí no hay comunidad hebrea por muy pequeña que sea que no sienta la acción generadora y coordinadora, de unificación, de altruísmo y generosidad, así como de civismo (o americanismo y democracia, como los norteamericanos lo titulan); rinden servicios innumerables a la patria en que viven, por lo que se han ganado muy preciadas menciones de agradecimiento y de distinción de las altas autoridades gubernamentales y de instituciones públicas y privadas.

En toda comunidad hebrea la Logia Bené Berith es pues el corazón latente de sentimiento para el afecto fraterno y el cerebro con el músculo en acción para la defensa de los deréchos humanos y de los ideales de la democracia. Es el núcleo vital con el que se cuenta para todos los propósitos de bienestar y progreso.

La Logia Bené Berith también da una atención especial al porvenir de la juventud; se preocupa por su preparación moral, intelectual y cívica.

Al igual que la Anti-Defamation League de la Logia Bené Berith en los Estados Unidos, la nuestra tiene un Comité de Relaciones Públicas, para estudiar, preveer y luchar contra la discriminación racial, valiéndose de los recursos lícitos y legales; igualmente propaga por diversos medios los ideales de democracia y libertad, que encierran la garantía de igualdad humana.

Cuando la ola de antisemitismo, en 1939, se extendió por todos los países del mundo, generada por el excerable nazismo, nadie estaba prevenido; ahora Alemania está resurgiendo y nadie sabe si no llegará a levantarse nuevamente la hiedra nazi; sus

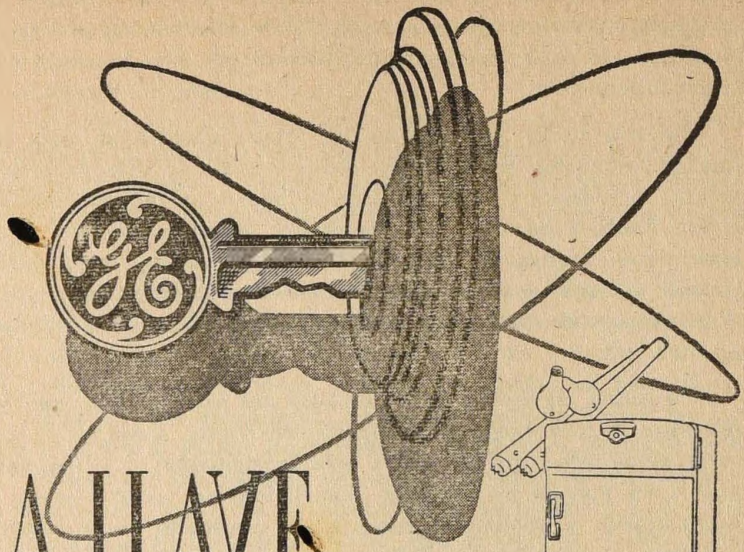
fuerzas reaccionarias no han sido extirpadas del todo; siguen en sus puestos públicos antiguos nazis. Todo ello motiva preocupación y recelo en las instituciones hebreas que ven las cosas con larga anticipación.

Nuestra Logia Maimónides ha estado cumpliendo con los fines y propósitos de la Orden Bené Berith; en ella periódicamente, en sesiones y actos artístico-culturales, se reunen familiarmente hebreos de todos los sectores y procedencias de nuestra comunidad, esquenazi, sefaradí, de habla inglesa, etc., dando ocasión a hombres y mujeres, de conocerse mutuamente, creándose aquí, como en ninguna otra parte, lazos de verdadera amistad.

El genial Sigmundo Freud creador del psico-análisis, que fué miembro de una Logia Bené Berith, en Viena, consignó en una carta memorable, que dirigió a ésta lo siguiente: ..."Así pues, pasé a ser uno de los vuestros, a participar en vuestros intereses humanitarios y nacionales, logré hacer amistades entre vosotros y llegué a convencer a algunos de los pocos amigos que me quedaban para que ingresaran en vuestra sociedad. No es que yo me hubiera propuesto convenceros de la verdad de mis teorías, pero lo cierto es que en un tiempo en que nadie en Europa me hacía caso y no contaba con un solo partidario ni aún en Viena, vosotros me concedísteis vuestra benévola atención. Constituísteis mi primer auditorio. Por espacio de unas dos terceras partes del largo período que han transcurrido desde mi admisión busqué vuestro trato de todo corazón, y éste me proporcionó grata distracción y poderoso estímulo".

El Hno. Adolfo Kates, nos escribió en cierta ocasión: "En todas mis actividades siempre he sido inspirado y guiado por la doctrina de la B'nai B'rith que tiene en su programa el deber que tenemos de formar y educar a nuestros hermanos para que sean buenos cuidadanos en los países donde radican".

En nuestra opinión, todo hebreo en Cuba, como en otros países, debiera ingresar en la benemérita y veterana Orden Bené Berith, para llevar a cabo con amplitud y efectividad sus altos ideales de fraternidad, de altruismo y generosidad, de democracia e igualdad humana, para respaldar la labor que realizamos, en bien de nuestra comunidad como el del país en que vivimos y la humanidad en general.

LA LLAVE

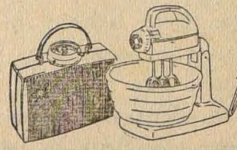
que abre las puertas del futuro

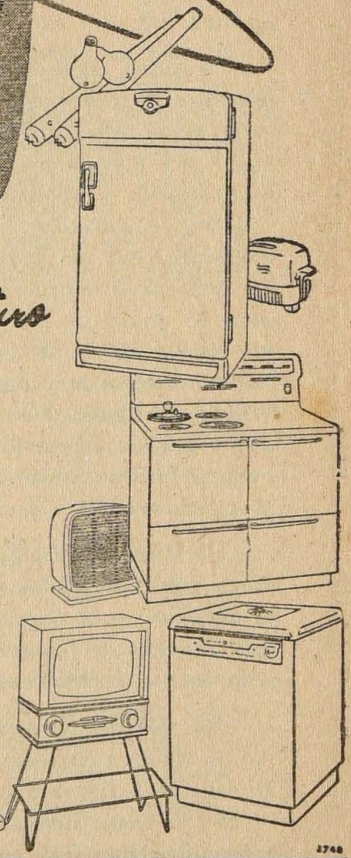
Todo un mundo lleno de sorpresas le sonreirá, gracias a los recursos que mantiene la General Electric, desde que creó la luz resplandeciente del primer bombillo eléctrico.

Ahora — en nuestros días, la General Electric mantiene sus esfuerzos y reune a los grandes genios creativos en sus laboratorios científicos, para asegurar y continuar en aumento la Era Eléctrica, abriendo las puertas del futuro a la maravillosa Edad Atómica.

Nuestro Principal Producto es el Progreso

GENERAL ELECTRIC

GENERAL ELECTRIC CUBANA, S. A.

Edificio General Electric, Paseo de Martí (Prado) y Animas, La Habana — Estrada Palma 556, Santiago de Cuba

Yehuda Halevy, Poeta Excelso

Abraham Marcus Matterin

"Abengabirol, deplorando su abandono, nos convence; Abenezra, llorando sus frustrados amores, nos impresiona; pero Yehudá Ha-Levi, llevando el luto de Sión, la dulce amada, nos penetra profundamente y remueve lo más íntimo de nuestras fibras. Ningún corazón permanece insensible a la viril y sublime elocuencia del poeta nacional que canta a Israel, a su Dios, a su Santuario, a su decadencia en lo pasado y a su gloria en lo venidero".

HEINRICH GRAETZ
"Les Juif d'Espagne"

Yehudá Haleví, el más excelso de los poetas hebreos desde la Biblia, nació en Toledo, España, a fines del siglo onceno, hacia 1085 y falleció hacia 1146 en Palestina, a la vista de su Sión amantísima, a la que tan inspiradamente había cantado.

Pocos son los datos que existen sobre su vida: sin embargo, se sabe que estudió en Lucena en la renombrada academia talmúdica de Isaac Alfasi, completando su saber hebraico con la medicina, las matemáticas, la gramática y la filosofía; su inspiración poética se reveló a muy temprana edad, haciendo amistad con el célebre poeta Moisés Aben Ezra. Vivió principalmente Yehudá Haleví del ejercicio de la medicina en la que se destacó.

Al cumplir los cincuenta años de edad, Haleví rompió todos los lazos que le ataban a la Sefarad de su infancia y juventud, y abandonando a su familia y la comodidad de su hogar, se lanzó, con entusiasmo, fe y valor, a la peligrosa peregrinación hacia Tierra Santa, desde Córdoba y Granadá, pasando por Alejandría, Tiro y Damasco. Se desconoce el año y el lugar de su muerte; la leyenda, mencionada por Zacuto en su libro "Yohasin", cuenta que fué asesinado por un mahometano, cuando a las puertas de Jerusalem, cantó su "Oda a Sión".

No solamente en hebreo escribió Yehudá Haleví; también en árabe (en cuyo idioma se le llama Abul-Hassán al-Lawi) y en castellano, en el que parece ser el primer poeta conocido, con el sobrenombre de Haleví *el Castellín*, según el eminente crítico Marcelino Menéndez y Pelayo. (Véase sus "Estudios de Crítica Literaria").

Es famosa la obra filosófica apologética de Haleví "El Cr[illegible]ry", escrita en árabe, en forma dialogal y que consta de cinco Discursos, entre el rey de los Cuzares y un sabio israelita que le esclarece los principios de la religión judaica y su superioridad sobre otras confesiones. Pero su mayor mérito consiste en ser el máximo lírico de la Sinagoga y de Sión, del sentimiento religioso y de las aspiraciones nacionales del pueblo hebreo. Aún hoy, a ocho siglos de su desaparición terrena, numerosos poemas suyos son leídos con devoción, no solamente en la *Cal* de los sefarditas, sino también en las sinagogas *Asquenazies*, que ha sido Haleví genio poético que ha compendiado en volumen lírico las esencias más representativas de *todo* el pueblo judío... Y su influencia en otros grandes poetas de su raza, es palpable en Heinrich Heine, que dedicó sus bellas "Melodías Hebraicas" a su hermano en la inspiración y el genio:

"*Espectro de mis sueños (dice): ¿cuál de vosotros es Yehudá ben ha-Leví de Toledo?*

Yo le he reconocido en su frente pálida, que tan fieramente lleva su pensamiento: en la dulce fijeza de sus ojos, que me miran con tan viva atención...

Alcanza Yehudá Haleví el cenit de su obra en las maravillosas *Siónidas*, que han merecido parangón con los Salmos del Rey David. Veamos un fragmento (en versión española del hebraísta José M. Millás Vallicrosa) de una

SIONIDA

Levántate, sé diligente y parte,
pues tu estrella ya se ha elevado,
y suba hacia la cumbre del Sinaí
el que estuvo sepultado en dura prisión.
No se regocije el alma
de los que dicen. —¡Devastada
está Sión!—, pues ciertamente allí
están mis ojos y mi corazón.

Y otro ejemplo de viril exaltación nacional en esta

SIONIDA

Mi corazón está en Oriente mientras que yo resido en el extremo Occidente.

¿Cómo podría saborear mis manjares y cómo me regalarían?

¿Cómo cumpliría mis votos y mis propósitos, mientras Sión está en la coyunda de Edom y yo bajo el arábigo vínculo?

Ciertamente leve a mis ojos será abandonar todo el bien de Sefarad, como caro a mis ojos será contemplar las glebas del ruinoso Santuario.

También ha logrado justa fama Haleví con sus *Cantos al Mar*, sus poemas epitalámicos, sus cantares a la amistad y otras obras menores, que como este

MADRIGAL

Ayer en mis rodillas, descansando,
Tuve a un Niño precioso: era el Amor.
Reflejaron su imagen mis pupilas
Y el Niño me besó.
Maliciosa criatura! Hoy adivino
Por qué tu dulce beso recibí
Pues no fueron mis ojos, fué tu imagen
Lo que besaste en mí.

son buena muestra de su genio poético en tan variadas formas líricas.

En las grandes conmemoraciones hebraicas de Rosh Hassanah (Año Nuevo y Yom Kippur (Día de la Expiación) se destaca en el devocionario la inspiradísima *Kedushá de la Hamidá de la mañana*, en la que Haleví glosa el salmo 103 de David, y que ha sido vertida al español en la sin par traducción de Marcelino Menéndez y Pelayo con el título de "Himno de la Creación para la mañana del Día del Gran Ayuno". Esta traducción en verso castellano del insigne polígrafo español, es realmente una obra maestra y ha merecido elogios muy merecidos de destacados hebraístas y críticos.

Yehudá Haleví, la más alta cumbre de la gloriosa pléyade lírica hebraico-española, en la Edad de Oro del judaísmo de Sefarad, es la antorcha poética que desde el Rey David en la antigüedad, hasta Jaim Najman Bialik contemporáneamente ha mantenido luminosa —en las invocaciones a Jehová y en la esperanza de Sión recuperada— la ensoñación milenaria de justicia, paz y progreso en el *Loshen Hakodesh:* (la lengua santa) el Idioma Hebreo, el idioma de los profetas y de los poetas...

de la HABANA a NEW YORK

EL SERVICIO DE

Ward Line es

- **MAS RAPIDO**
- **MAS SEGURO**
- **MAS EFICAZ**

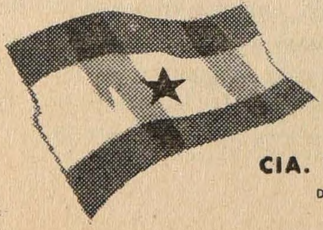
2 SERVICIOS RAPIDOS SEMANALES

NEW YORK - HABANA
BALTIMORE-HABANA-VERACRUZ

★ Servicio general de carga
★ Espacio refrigerado disponible
★ Reservaciones limitadas para pasajeros

Las tarifas se facilitarán a solicitud de los pasajeros.

También **SERVICIO DE CARGA** *desde* **NUEVA YORK** *a* **CIENFUEGOS, GIBARA** *y* **MANZANILLO**
Salidas de Nueva York cada 21 días.

Ward Line

Agentes Generales para Cuba:

CIA. TERMINAL CUBANA AMERICANA

Desamparados y Compostela Teléfono M-8301 Habana

WL-3-54

LA MUSICA EN ISRAEL

◆

Con la renovación de la población judía en Eretz Israel se produjeron algunos sucesos maravillosos, que no hace muchos decenios se consideraron poco menos que imposibles: el idioma hebreo, que fué lengua muerta durante muchas generaciones resucitó para convertirse en lengua natural y viva; el hombre judío que sólo supo del comercio y las especulaciones del espíritu se convirtió en un hombre de trabajo y de creación en la agricultura y la industria; y la canción israelí, que no fué entonada desde que saliera Israel a la Diáspora, comenzó de nuevo a resonar en los jardines de infantes, en las calles, en el kibutz y en los salones.

El viajero que recorre hoy el país oirá la canción hebrea por doquier, como algo natural y sobreentendido. Mas, un camino largo y penoso —aunque corto en años— hubo de recorrer la música de Israel hasta conquistar su sitio en la vida cultural del país. E incluso hoy día son muchas las dificultades y las búsquedas. Pero es dable decir, con todo acierto, que ya contamos en Israel con una vida musical pulsante y activa, y ya se dejan percibir los primeros signos de formación de la canción folklórica israelí y de la música israelí en todos sus aspectos.

Canción popular israelí.

Los inmigrantes de los distintos países continuaron cultivando, al principio, las canciones de sus respectivas comarcas. La canción popular no es simplemente un texto hermoso con una melodía apropiada. La canción popular es expresión de la vida misma de una sociedad. La canción galútica, nacida en un ambiente extraño, entre los muros del gheto, bajo la presión de pueblos extraños y hostiles, y por inspiración de un panorama no nuestro, no podía servir a las necesidades culturales de los jóvenes jalutzim. Se sentía la falta de una nueva canción, de un ritmo y un colorido distinto, apropiado al compás de una vida

de trabajo y a los colores del paisaje del país. Tras muchos tanteos comenzó a cristalizar el nuevo estilo israelí, que es síntesis del canto tradicional judío galútico, los fundamentos de la música judía antigua, en la medida que llegó a nosotros, y los imperativos de la nueva vida en Eretz Israel.

Temario de la canción israelí.

La canción israelí abarca, en rigor, todos los temas de la vida y el paisaje natural y humano de Israel. Un gran número de canciones describen la belleza de los montes galileos, los verdes campos del Emek, las corrientes de agua, la sequedad del desierto, el azul profundo del cielo y el celeste del mar, la claridad del día y las hermosas noches de Canaán.

Otras canciones nos hablan de la vida de trabajo y creación en la ciudad y en el campo. En la canción hallamos al campesino que labra, siembra, recoge la mies; hallamos al pastor conduciendo el rebaño y acompañándose con melodías de su flauta, hallamos al ven[illegible]miador, al acopiador de naranjas, al obrero del taller, al constructor...

Los motivos de la canción abarcan la vida social en todos sus aspectos. Es asimismo grande el número de cantos para niños, de juegos, de danzas, de cuna.

Hallamos una larga serie de cantos de amor y cantos de baile, que constituyen una verdadera novedad para el pueblo de Israel, puesto que no hay casi cantos de amor naturales y autóctanos en el cancionero de los judíos de la diáaspora.

Los primeros "shomrim" judíos, la "Hagana", el "Palmaj" la Guerra de la Indepenrdencia y la creación del Zva HaHagana LeIsrael (Ejército de Defensa de Israel), f4ueron progenitores de una nueva canción, que no se oyera desde que dejara Israel de ser pueblo libre en su tierra —el canto del combate y la defensa. Se creó un nuevo estilo de canciones del Palmaj, que con letra y melodía de llana simpleza hablan de la vida y las costumbres de los jóvenes de Israel en la Hagana y el Ejército, de sus alegrías y tristezas, de su heroismo en la lucha, de sus triunfos, de sus muertes gloriosas.

Otras canciones están dedicadas a las festividades de Israel. Las hay que se refieren a las viejas fiestas tradicionales y a las nuevas celebraciones que nacieron o se renovaron con el desarrollo de la población judía en Eretz Israel. Junto con las canciones de Janucá, Purim, Pessaj y demás fiestas tradicionales, se can-

tan las canciones de Tu-Bishvat, fiesta de amor en los veñedos, cantos de Omer, cantos de la renovada festividad de Bikurim (primicias), canciones dedicadas a la fiesta de la esquila, y cantos de la Fiesta de la Independencia.

La misión en el Kibutz

El Kibutz en Israel no es sólo pionero en la creación de un nuevo marco de vida, en la conquista del desierto y creación de un nuevo tipo de hombre, sino también en el fomento de una cultura popular novísima y sana. También en el campo de la música y especialmente en el terreno de la canción popular, ocupa el kibutz un lugar preponderante. No es dable un desarrollo musical de gran envergadura —composición de música sinfónica y de ópera y desarrollo de una pulsante vida musical— sin una base sólida y amplia. Tal base para el desenvolvimiento musical la constituye la canción folklórica, que halla su mejor campo de florecimiento en el ambiente del kibutz.

En la aldea y el kibutz vive el hombre en un marco de vida nuevo; trabaja, estudia, descansa, crea su familia y encuentra en ella su sociedad. La forma de vida colectiva ofrece muchas oportunidades para la expresión común de toda la sociedad que halla sus mejores vías en las canciones en grupo y coros. Las nuevas condiciones sociales, el trabajo en el campo, el pastoreo, las guardias nocturnas, el panorama campestre en toda su policromía — todo ello halla su expresión en el canto.

El Kibutz — fuente de la música popular.

Lo mejor de la canción popular israelí fué compuesto en el kibutz, y los mejores compositores del canto folklórico viven en el campo. ¿Quién no canta las canciones de Matitiahu Shalem, miembro de la kvutza Ramat Iojanán? El mismo acostumbra a componer el texto y la música de sus canciones. En sus cantos de pastores, de esquila, cantos de campo, a la lluvia, al sábado, describe con letra y con melodía lo que vivió y experimentó por sí mismo mientras apacentaba su rebaño y trabajaba en los campos de la kvutzá. Logró, como ningún otro, amalgamar la cadencia del vocablo hebreo, el paisaje israelí y la melopea del país. Otro compositor, miembro de un kibutz, es Iehuda Sharet (hermano del Jefe del Gobierno de Israel), que escribió sus mejores composiciones en el kibutz "Iagur". Muchas de sus canciones están dedicadas a las festividades y celebraciones populares que se realizan en los kibutzim, como ser el "sedor" de

Pesaj, y las ceremonias de "bikurim" (primicias). Sara Levi, poetisa y compositora de origen yemenita, escribió sus más hermosas canciones en el kibutz Ramat Hacovesh. Efraim Ben Jaim escribe en Kiriat Anavim; Jituli lo hace en Mishmar Haemek. David Zahavi en el kibutz Naan.

El canto popular pasa de un kibutz a otro, llega a la ciudad y se expande por todo el país convirtiéndose en patrimonio de todo el pueblo.

Coros y orquestas en los kibutzim.

No hay casi kibutz que no cuente con su propio coro. Algunos de estos coros alcanzaron un alto grado de ejecución y aparecen a menudo en conciertos públicos. A veces se unen varios coros de una vecindad para ejecutar en conjunto composiciones de carácter. En la mayoría de los casos, el director del coro es miembro del mismo kibutz, o de un kibutz vecino. Cada año se realizan cursos especiales para directores de coros, que reciben licencia durante uno o dos meses para perfeccionarse en el arte de la dirección. Como resultado de los frecuentes cursos realizados hasta el presente, contamos actualmente con muchas decenas de talentosos directores de coros.

Amen de la satisfaccin musical que proporciona el hecho mismo de participar en un coro, constituye éste uno de los núcleos centrales del kibutz en torno del cual se organizan celebraciones y fiestas. Y el coro llena en este sentido una función artística y social de primer orden. El concentrar en el kibutz un gran número de miembros para los ensayos del coro no es precisamente fácil, puesto que muchos están ocupados por las noches en la guardia, en trabajos especiales, reunión de las comisiones, etc., pero pese a todas las dificultades, los coros de los kibutzim lograron un alto grado de perfeccionamiento.

El marco social del kibutz ofrece asimismo muchas posibilidades para el canto en conjunto. Cuando todos los miembros del kibutz están reunidos para la cena del sábado, o en ocasión de una fiesta o alegría familiar, nada hay tan sobreentendido como las canciones en coro, que se prolongan a veces durante horas enteras, con exaltación y entusiasmo sin igual.

Cierto número de kibutzim cuenta con pequeñas orquestas de cámara, que fomentan la música instrumental en las colonias. Con el objeto de ofrecer a los ejecutantes de música, miembros de los kibutzim, posibilidad de la ejecución de música sinfó-

nica — y al mismo tiempo ofrecer a todos los miembros del kibutz la ocasión de escuchar conciertos sinfónicos, se organizaron orquestas sinfónicas interkibutzianas. Estas orquestas cuentan de 30 a 40 músicos de instrumentos distintos, instruídos por directores de la ciudad y el campo. Pese a la escasez de mano de obra en los kibutzim, éstos están inclinados a considerar las necesidades artísticas y culturales de los compañeros, liberando a menudo a los miembros de la orquesta de su trabajo diario para que puedan participar en los ensayos y clases de perfeccionamiento.

Por supuesto que estas orquestas no pueden competir con conjuntos profesionales, más contribuyen en mucho a la educación musical de la población de los kibutzim y a elevar el nivel cultural de la vida del campo.

La educación musical en los kibutzim

En el marco de la educación de niños y jóvenes en los kibutzim se atiende también a la educación musical, junto con la enseñanza de canto en las escuelas. A los niños de los kibutzim que demuestran aptitudes especiales se les ofrece la posibilidad de estudiar un instrumento apropiado y perfeccionarse. Son muchos los kibutzim que cuentan con un maestro de música ocupado durante toda una jornada de trabajo o parte de ella. Según la importancia del kibutz y el número de alumnos, se emplean a maestros de la ciudad o de una aldea vecina. En otros casos, los alumnos más adelantados y talentosos son enviados una o dos veces por semana a la ciudad, para recibir lecciones de música.

Algunos kibutzim cuentan con un salón especial de música; en otros se dan lecciones de música en la Sala de Cultura que existe en cada kibutz, o bien el comedor, donde por lo general está el piano, que es el instrumento de música más frecuente en los kibutzim.

El kibutz puede permitirse, en esta forma, dar a sus niños una educación musical básica, lo cual es poco menos que imposible para la mayor parte de la juventud campesina en el mundo. Aquí se imparte la enseñanza musical no a aquellos a quienes se lo permiten sus medios económicos, sino a quienes demuestran talento para ello, lo cual asegura la elevación del nivel musical en los kibutzim.

Los miembros del kibutz acostumbran a oír música. En

cada kibutz se organizan conciertos de grabaciones o bien se escuchan conciertos transmitidos por la radio.

En algunos lugares del país se han construído, durante los últimos años, amplios anfiteatros regionales con capacidad para miles de personas. Tales anfiteatros permiten a miles de habitantes de las aldeas escuchar conciertos y asistir a toda clase de representaciones artísticas.

El alto nivel intelectual de los miembros de kibutzim y el interés especial revelado en la música, les convierte en público de oyentes disciplinado y culto, cualidades estas que son apreciadas por los mejores artistas del país y del extranjero que ofrecen frecuentes recitales en los kibutzim.

La música en la ciudad.

Mientras que la música popular israelí se desarrolla principalmente en el campo, en cambio la mayoría de los músicos profesionales viven en la ciudad. Y de aquí, qu el centro de la vida musical del país radique en la ciudad y en especial en Tel Aviv. Mientras que el campo constituye un factor inspirador de la creación musical, desde el punto de vista del paisaje y ambiente general, la ciudad, en cambio, puede proveer las condiciones materiales para el florecimiento de la música. En la ciudad hay un mayor número de oyentes. Hay más oportunidades de ofrecer recitales y mayor número de candidatos a estudiar el arte de la música. En el curso de los últimos quince años se operó, realmente, un gran progreso en el desarrollo de la vida musical y los institutos de música en las ciudades de Israel.

La Orquesta Filarmónica de Israel.

La institución que ocupa el primer lugar en la vida musical de Israel es, sin lugar a dudas, la Orquesta Filarmónica Israelí. Esta orquesta fué fundada en el año 1936 por iniciativa del gran violinista Bronislaw Huberman, quien recorrió los países de Europa y trajo consigo a Israel a los mejores músicos judíos de los distintos países. El concierto de inauguración de la Orquesta Filarmónica fué dirigido por el más grande de los directores de nuestro tiempo: Arturo Toscanini. Y, ciertamente, la Orquesta no desmereció luego su brillante comienzo. A partir de entonces se desarrolló, incorporando a nuevos músicos y mejorando la calidad de sus interpretaciones. Con el correr del tiempo se incorporaron a ella muchos de los músicos jóvenes nativos del

país. Hoy día cuenta la Orquesta más de 100 miembros y se la considera entre las orquestas principales del mundo.

La Orquesta es punto de atracción del público israelí, por un lado, y de grandes artistas del extranjero, por el otro. A principios de la temporada se venden los billetes a los numerosos abonados. Cada abono es válido por diez conciertos. Por lo general es imposible a no abonados conseguir entradas a un concierto, puesto que la demanda de billetes es muy superior al número de butacas. Y ello, pese a que la Orquesta repite cada concierto diez veces: seis en Tel Aviv, tres en Haifa y una en Jerusalem. Aparte de los conciertos para abonados ejecuta la Orquesta una serie de conciertos especiales. E incluso a la mayoría de estos conciertos sólo tienen acceso los más diligentes y afortunados. Este problema se agrava en especial por la falta de salas apropiadas para conciertos.

Los programas de la Orquesta Filarmónica se ocupan en primerísimo lugar de música clásica. Asimismo se ejecutan composiciones modernas y música judía e israelí. El público prefiere por lo general las composiciones clásicas a las modernas e israelíes, que por lo general siguen los moldes de la música moderna.

La Orquesta Filarmónica recibe sólo uno pequeña ayuda financiera pública y su presupuesto deriva especialmente de sus ingresos por venta de entradas —razón esta que la obliga a considerar en gran medida el gusto artístico del público.

Por la misma causa expuesta, se presenta el caso de un cierto prejuicio de parte de la Dirección de la Orquesta respecto a directores y solistas israelíes. La mayoría de los solistas que aparecen con la Orquesta son contratados en el extranjero. Muchos artistas israelíes, cuyo nivel de ejecución no desmerece en muchos casos al de los artistas del extranjero, y que lograron grandes éxitos en giras artísticas por el mundo, logran presentarse con la Orquesta sólo en raras ocasiones. El público suspira, en general, por lo extraño, y.. "no hay profeta en su tierra". Y, por razones de presupuesto, la Orquesta se ve obligada a tranzar con el gusto general.

Los artistas del extranjero aprendieron bien pronto a valorar el nivel de la Orquesta Sinfónica y el entusiasmo por la música que caracteriza al público israelí. Los mejores artistas del mundo, directores, pianistas, violinistas y otros, vienen cada año en calidad de huéspedes a Israel, y aparecen con la Orquesta y en recitales; entre ellos cabe nombrar a Kussevitzky, Molinari Mish, Leonard

Bernstein, Rubinstein, Piatigorsky, Iasha Hefetz, Iehudi Minuhim, Jan Pers y Jenny Torel. El alto nivel de interpretación de la Orquesta y la ejecución de los mejores artistas del mundo, contribuyeron en mucho a la educación musical del público de Israel y de la juventud. Los músicos de la Orquesta hacen de maestros de los jóvenes músicos iraelíes. La Orquesta ofrece a compositores israelíes la posibilidad de hacer oír sus creaciones, alentándolos con ello.

Durante su gira por los Estados Unidos, la Orquesta Filarmónica logró éxitos no menores que en Israel. En especial fué aplaudido el conjunto de ejecutantes de instrumentos de cuerda. Una de las compañías mundiales de grabaciones grabó últimamente ejecuciones de la Orquesta, que se podrán escuchar ahora en todo el mundo. La Orquesta se propone salir este año en prolongada gira por Europa, que constituirá sin duda un eslabón más en su cadena de éxitos.

Servicio de radiodifusión

"Kol Israel" sirve de instrumento de primer orden para la difusión de la música en Israel. En especial cabe destacar a la Orquesta del Servicio de Radiotransmisión, cuyos directores estables — George Singer y Heinz Freudenthal lograron elevarla a un alto nivel. Los conciertos semanales de la orquesta se convirtieron en parte inseparable de la vida musical del país, y en especial de Jerusalem. La orquesta de la radio alienta en especial la composición israelí y a los solistas locales. En casi cada concierto aparece un artista local distinto, interpretando una creación original. La orquesta ofrece a la mayoría de artistas jóvenes israelíes y la mayoría de creaciones israelíes nuevas, la posibilidad de estreno. También otras secciones del servicio de radiotransmisión hacen méritos para la difusión de la música; amen los programas musicales de grabaciones, se transmiten conciertos de música de cámara, charlas sobre temas musicales, enseñanza de canciones, recitales de artistas locales y acertijos musicales en cuales participan miles de oyentes de todo el país.

Kol Zion Lagolá

Uno de los medios de difusión de la música israelí y judía en la diáspora es "Kol Zion Lagolá" —servicio de transmisión radial dirigido a los países de la diáspora— financiado por la Agencia Judía. Las difusiones de "Kol Zion Lagolá" que se

realizan en inglés, castellano, francés, idish y hebreo, ocupan primerísimo lugar en los programas musicales.

Junto a "Kol Zion Lagolá" hay un conjunto de canto que incluye a treinta cantores seleccionados de Jerusalem, que en participación con la "Orquesta de Kol Israel" ofrece composiciones israelíes y de compositores judíos de la diáspora, para coro y orquesta.

Estos conciertos se dan en todo el país y en transmisiones de radio para Israel y la diáspora. El programa incluye oratorios, óperas canciones folklóricas y corales. Este es, en rigor, el único conjunto profesional de cantores del país. Tras cuatro años de trabajo intensivo, el conjunto logró un alto nivel de ejecución. A menudo aparecen, con el conjunto, directores y solistas de Israel y el extranjero.

El departamento musical de Kol Zion Lagolá graba las interpretaciones de canto de los artistas israelíes, colecciona las creaciones de compositores israelíes y compositores judíos del mundo y se mantiene en contacto con los músicos judíos de los distintos países por medio del "Centro Mundial de Música Judía". El departamento musical de "Kol Zion Lagolá" cuenta con una de las más completas discotecas de música israelí u judía.

Asimismo se imparte por radio, en forma permanente, la enseñanza de canciones hebreas.

La instalación, el año pasado, de un transmisor de gran potencia, permite que la música israelí sea escuchada en todos los rincones del mundo.

Compositores de Israel.

Hasta hace unos quince años, la música popular era el campo fundamental y casi único de los compositores de Israel. Las causas de la falta de desarrollo de la música en sus variados y distintos aspectos son por demás sabidas; en primer lugar, no había quien ejecutase composiciones que requerían una orquesta compuesta en todos sus elementos. Hasta la fundación de la Orquesta Filarmónica no había en Israel un cuerpo musical capaz de ejecutar composiciones de tipo más complejo.

Evidentemente, la falta de probabilidades de ejecución coartó la creación de los compositores de Israel. Una segunda causa de la abreviación del arte de la composición ha de hallarse en el público de oyentes, que estaba compuesto por oriundos de países distintos, con diferentes gustos musicales. La música que com-

prendían y anhelaban oír era la música nacional de sus respectivos países y la clásica. Los compositores israelíes jóvenes son, casi todos, afectos a la búsqueda de nuevos caminos en el campo de la música y sus obras tienen sello moderno.

Se imponía pues una educación metódica de los oyentes de música para la comprensión de la música moderna e israelí. Y, hasta tánto no se llevó a cabo dicha educación musical, el público israelí se mostró frío e incluso hostil respecto a la música local.

El número de compositores era pequeño al principio pero fué en continuo aumento con cada nueva ola de inmigrantes que afluía al país. La situación económica de los compositores era sumamente difícil. La mayoría de ellos se ocupaba en enseñar música; otros tocaban en distintas orquestas e incluso se vieron obligados a tocar música en confiterías. A menudo hubieron de ocuparse en trabajos distintos, ajenos a la música, para ganar el sustento — y sólo en sus horas libres pudieron dedicarse a la composición. Tampoco ahora pueden los compositores de Israel vivir en base a sus creaciones, y la mayoría de ellos se dedican a la enseñanza de música y tocan en orquestas distintas.

Más, los problemas musicales que hubieron de enfrentar los compositores israelíes, eran más graves aún que sus problemas materiales.

Los compositores abandonaron sus países de origen, especialmente la Europa Central y Occidental, y dejaron tras si una cultura y tradición musicales de alto nivel y raigambre. Y esa tradición estampó su sello en forma tal que sería ya difícil librarse de ella. Por otro lado, sintieron estos compositores que no podrían continuar en Israel con los mismos moldes que eran de rigor en sus países de origen.

El compositor israelí contó con tres fuentes principales de inspiración:

A) La música israelí antigua, de la cual sólo nos llegaron algunas reminiscencias aisladas. La más importante de ellas es la cadencia tradicional de la lectura de los textos bíblicos. Con menor pureza se conservaron hasta hoy algunas modulaciones características del estudio del Talmud.

B) La música europea y especialmente la tradición musical del judaismo de la Europa Oriental ejerce una influencia notoria sobre los compositores israelíes. Sin ser original ni desarrollada desde el punto de vista técnico, constituía ésta una cultura im-

presa profundamente en el alma de los compositores inmigrantes de países europeos.

C) El compositor israelí recibió el fresco aliento nacido de su encuentro con la música judía oriental. Esta música influyó en las vías de creación de muchos compositores, acaso en mayor medida que toda otra música judía. Nos referimos a las melodías de los judíos de Iraq, Persia, Egipto, Africa del Norte y muy especialmente de los judíos del Yemen.

La permanencia de los judíos orientales en un ambiente parecido al de Israel, en clima y paisaje; la lengua árabe oficial, emparentada con el hebreo, que se habla en los países orientales, y el aislamiento social de las comunidades judías en los países de Medio Oriente, que evitó su asimilación cultural, trajeron por consecuencia que este judaísmo conservara, en gran medida las antiguas y originales fuentes israelíes.

Adin Partosh, Paul Ben Jaim y otros compositores utilizaron en muchas de sus composiciones los motivos de la música oriental.

No nos ocuparemos aquí de enumerar a los compositores y dar razón de sus obras. El número de compositores de Israel creció durante el último decenio y recibió un refuerzo considerable de entre las jóvenes fuerzas musicales del país, que asguran la continuidad de la obra.

La producción de los compositores israelíes aumentó en número, en variedad y calidad. Sinfonías, óperas, conciertos, rapsodias sinfónicas, música de cámara, canto y música coral. No hay casi terreno en materia de composición que no sea cultivado por los compositores israelíes. Sus composiciones son ejecutadas por orquestas del país y del extranjero y muchas cobraron fama mundial.

La educación musical.

Los institutos de enseñanza musical desempeñan una función fundamental en la preparación de una generación de músicos jóvenes y en la educación musical del pueblo. En Jerusalem y en Tel Aviv funcionan dos academias de música en cuales se imparte enseñanza musical superior. Haifa cuenta con un Conservatorio de música; asimismo hay conservatorios de menor importancia en las ciudades menores del país y en las colonias. Centenares de maestros de música y solfeo, graduados en academias de música del país y del extranjero, enseñan en todos los

rincones del país. Entre estos ocupan un lugar importante los miembros de la Orquesta Filarmónica.

La educación musical es objeto de especial atención en las escuelas primarias y secundarias, aunque se hace sentir la falta de maestros suficientemente preparados. El "Seminario de maestros de música" de Tel Aviv, se ocupa asimismo, junto con las academias de música, en habilitar a maestros para las escuelas y jardines de infantes.

En los institutos de enseñanza de la juventud y en las aldeas infantiles, la enseñanza de la música constituye uno de los principales medios de educación. En especial se hace mucho en este terreno en las aldeas infantiles "Ben Shemen" y "Shefeia". En ambos sitios se han creado orquestas, de instrumentación popular, que ofrecen conciertos en distintas ciudades del país y por la radio. Durante él año pasado, los niños de Ben Shemen representaron una ópera de Mozart, completa, en casi todas las ciudades del país.

También en los movimientos juveniles y en los centros de la juventud ocupa la música un lugar honorable.

No hay casi reunión de jóvenes que no empiece y no termine con canciones en coro. Los coros son muy frecuentes en los movimientos juveniles. Las canciones en coro y la ejecución de música en flauta, armónica y acordeón ocupan un lugar especialísimo en todas las fiestas de la juventud.

El instrumento popular más difundido en Israel es el flautin. Este instrumento es, por su sonido, el más apropiado al espíritu del canto israelí, caracterizado por los motivos pastorales. También es un instrumento relativamente barato, siendo por ello accesible a todos los jóvenes. El flautin tiene la ventaja, además, que su dominio es relativamente fácil y requiere poco tiempo de aprendizaje. Estas cualidades aumentaron la popularidad del flautín en Israel. No hay casi escuela o filial de un movimiento juvenil, o club que no cuenta con un círculo de flautistas o una orquesta popular cuyo instrumento principal son la flauta.

Entre los otros instrumentos populares, de uso en Israel, cabe señalar el tamboril árabe, hecho de cuero de oveja plegado sobre un cubo de arcilla, y cuyo ritmo sirve de acompañamiento a canciones y bailes. La armónica y mandolina son asimismo de uso frecuente.

La Opera Israelí

Uno de los puntos dolorosos en la vida musical de Israel lo constituye el problema de la ópera.

Se llevaron a cabo diversos intentos de crear una Opera en Israel, y cada vez, después de un período más o menos largo de actividad, sobrevino el fracaso. Ya en el año 1923, el director M. Golinkin, fundó la "Opera eretzisraelí", que durante el término de cuatro años presentó unas veinte óperas. En 1941 se hizo un segundo intento de fundar una Opera, que duró unos siete años. Este conjunto presentó la primera ópera israelí intitulada "Dan el centinela", escrita por el compositor Marc Lavry. Pero también este conjunto hubo de disolverse.

El tercer intento de crear una Opera israelí se frustró después de cinco años de actuación.

No es precisamente fácil crear una Opera en un país pequeño y pobre como Israel. La Opera constituye, por naturaleza, una obra gigantesca, que requiere una gran orquesta, coro, ballet, un gran escenario, ricos decorados y numerosos solistas — y todo ello ligado a enormes expensas, imposibles de sufragar por la venta de entradas solamente.

El Gobierno de Israel que ha de solventar tantos y tan grandes problemas, no logró movilizar los fondos necesarios para el mantenimiento de la Opera. Actualmente se realiza un nuevo intento de crear una Opera Israelí. Es de esperar que esta vez sea acreedora de mayor apoyo y éxito, y no desmerezca los logros de Israel en otros terrenos de la actividad musical.

El conjunto de opereta israelí "Do-re-mi" logró obtener un considerable éxito en sus actuaciones.

Otros institutos musicales.

Numerosos otros institutos actúan en Israel en el terreno de la música, ya en cuanto se refiere a educación, ejecución o difusión. Haremos sólo un parco comentario de algunos de ellos.

En primer lugar nombraremos a orquestas sinfónicas pequeñas, que, cada una en sus límites, hacen mucho por el adelanto de la música del país. Ya hemos hablado, más arriba, de las orquestas de los kibutzim. Es digna de ser nombrada la orquesta de Haifa que ofrece conciertos en forma continua y permanente, en Haifa y alrededores. El director actual de esta orquesta es Frank Peleg, pianista, compositor y maestro de rico talento, que incluso cobró merecida fama fuera de los límites del país.

No hace mucho tiempo se fundó una pequeña orquesta sinfónica en Ramat Gan, dirigida por Mijael Taubo.

Mijael Taubo fué enviado en su oportunidad por Arturo Toscanini para preparar a la Orquesta Filarmónica en vísperas de su inauguración. Su rica experiencia, su talento y voluntad, aseguran el buen desenvolvimiento de esta nueva orquesta.

También en Jerusalem se fundó una Orquesta de obreros, [illegible] la dirección del compositor Marc Lavry. Una orquesta veterana de Jerusalem es la de instrumentos de viento, de la Policía. La Orquesta de la Policía aparece a menudo participando con la orquesta de la radio. Esta orquesta es especialmente popular entre los niños de Jerusalem, que gozan de sus ejecuciones durante festivales y congresos de la juventud. La Orquesta de la Policía realiza también una función de especial importancia en sus presentaciones ante los nuevos inmigrantes en las maavarot y poblados de olim.

En el marco de Zva HaHaganá LeIsrael funcionan dos orquestas militares: una, la Orquesta ZAHAY (Ejército de Israel) y la segunda, la de la Fuerza Aérea. Cabe nombrar también las orquestas de organizaciones deportivas, y toda clase de asociaciones y círculos distintos.

Entre los conjuntos de música de cámara nombraremos al Cuarteto Israelí. Durante los últimos años se organizaron varios grupos de música de cámara que ofrecen conciertos regulares en todas las ciudades del país y a menudo en los kibutzim. Los miembros de la Orquesta Filarmónica Israelí ocupan también un importante lugar entre los cultores de la música de cámara. La creación de nuevos conjuntos de cámara anima a los compositores israelíes a escribir música apropiada para su ejecución.

En Jerusalem y en Tel Aviv funcionan dos "collegium musicum". Estas asociaciones se ocupan de ejecutar música antigua y moderna de interpretación poco frecuente. En estos programas participan coros, músicos, cantores y directores. Estos conjuntos gozan de gran popularidad.

El desarrollo del Teatro en Israel viene acompañado del desarrollo de la música teatral y fundación de conjuntos de interpretación musical, junto a los tres grandes teatros del país.

Ultimamente se dieron los primeros pasos en el desarrollo de la industria cinematográfica de Israel. Por supuesto, que ello viene acompañado también de la consiguiente actividad musical.

Recordemos también a otras varias instituciones de reconocidos méritos en la difusión de la música israelí y la música en general.

Durante los últimos años se fundaron en Israel varias compañías que se ocupan de hacer grabaciones. Al principio trabajaron éstas con medios bastantes primitivos y produjeron grabaciones de calidad inferior. La mayoría de las grabaciones eran de canciones populares israelíes y bailes. También en este terreno se operó un cambio favorable con la apertura de la nueva fábrica de discos en Ramat Gan, que cuenta con un equipo moderno y se propone ahora grabar toda clase de composiciones musicales. Esta industria contribuirá en mucho para difundir la canción israelí y las interpretaciones de artistas israelíes, en el país y la diáspora.

La difusión de la música en Israel sufrió mucho por falta de ediciones musicales. El mercado del país es pequeño, en relación. Los gastos de impresión son grandes y es difícil de competir con las empresas del extranjero que producen para un mercado de millones. Ello no obstante se ha operado un progreso incluso en este terreno y cada año se imprimen cuadernos de música, dedicados especialmente a la música israelí.

El problema de la falta de salones de conciertos será solucionado también en el futuro próximo, con la terminación del local de conciertos en Tel Aviv y los Edificios Nacionales, en Jerusalem. Durante los últimos años se construyeron en Israel un gran número de anfiteatros que solucionan parte del problema de la falta de locales, en la época del verano.

Mientras tanto, las salas cineamatográficas sirven a la vez como salas de conciertos. Por supuesto que estos locales no son aptos por su estructura y acústica, para la ejecución de conciertos.

Los festivales de música que se realizan cada tanto constituyen un importante factor para la difusión de la música entre la población. El Festival de Música del kibutz Ein Guev se convirtió ya en tradición de cada año, en ocasión de la festividad de Pesaj. El Festival se realiza en la gran sala de conciertos, construída especialmente para esta finalidad. El viaje al lugar del festival se hace en lanchas, sobre el Kineret; este detalle y el espectáculo mismo junto al maravilloso lago, confieren al acontecimiento musical una especial atmósfera de festividad. Este

Festival, que dura por lo general unos siete días, atrae a visitantes de todos los rincones del país. Para los turistas y miembros de los kibutzim de los alrededores de Ein Guev, constituye el Festival un acontecimiento musical único.

El programa de conciertos de Ein Guev incluye la presentación de artistas profesionales del país y del extranjero y presentación de conjuntos populares de cantos y danzas.

Durante el último año se realizaron en Israel otros dos festivales: el Festival Mundial de Música Moderna, en Haifa, y el Festival Mundial de Música Judía, en Jerusalem, que culminó con el célebre poeta Moisés Aben Ezra. Vivió principalmente D. Millhaud.

Hay en Israel una pulsante vida musical. Se ha hecho un comienzo: los problemas y dificultades son muchos aún. Más, en base a los promisorios comienzos cabe esperar que Israel ocupará el lugar que le corresponde en el mundo de la música, de acuerdo a la tradición de los grandes músicos judíos de todos los tiempos.

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA

COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ

Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

EL RECODO

Malecón y G, Vedado

Agencia:

CADILLAC — OLDSMOBILE — CHEVROLET

Una Equivocación

Por A. J. Dubelman

Traduccion de: Sala Rawska

— ◆ —

Penetré en una relojería, con la idea de comprarme un buen reloj. En verdad, hacía mucho tiempo que tengo una urgente necesidad, de cambiar mi reloj viejo, por uno nuevo. Este que tengo, es un artefacto descontrolado, cuyo mecanismo está cansado de tanto abuso y está dando una hora inexacta.

Parece insignificante, pero me aburrí de esta prenda. ¿Hasta cuándo, puede uno soportar una irregularidad? Es molesto tener un reloj inexacto.

Me imagino que un reloj, es una maquinaria complicada, como diríamos una mujer... Está compuesto de un conjunto de rueditas, tuerquitas, tornillitos minúsculos, que se mueven en el complicado mecanismo girando alrededor de un eje, midiendo el tiempo—término tan importante en la vida humana.

Entré en el establecimiento. Como había varios clientes, que llegaron antes que yo, me puse a esperar que se desocupara un poco el ambiente, para poder con más calma ser atendido por el dueño, que se veía muy ocupado con la venta y cuya atención es cosa importante, porque comprar un reloj es un gran suceso, es una cosa memorable. Gente como yo, no gastan el dinero con mucha facilidad y no compran relojes todos los días...

El dueño, como de costumbre estuvo muy ocupado con la venta, recomendando su mercancía de señalada calidad, mencionando la cantidad de los "rubíes", que tiene

cada maquinaria de sus relojes y recordando la garantía que ampara el buen funcionamiento de los mismos.

Como todo comerciante, trataba de convencer a los marchantes, usando el discurso que distingue la psicología del buen vendedor.

Observándolo pensé: Este pobre hombre está muy ocupado con la venta, con su brillante negocio y tiene una mujer de oro...

¡Vaya todo a los mil demonios¡... Siempre que pienso en un reloj, acabo en pensar en una mujer. ¿Por qué tal coincidencia? Mi pensamiento objetivo asocia los sucesos y luego porque un reloj es una maquinaria compleja y su mecanismo es tan complicado como los sentimientos de la mujer...

Pero, entre otras cosas dicen que, su mujer es una joya acabada. Tiene un perfil clásico, unas facciones perfectas, los ojos como almendras, que recuerdan la misteriosa leyenda de amor. El cuerpo de Diana y un talle, que se mueve rítmicamente como el trigo en flor... Así es la mujer del joyero.

¿Qué diré del joyero? Bueno, él es un hombre terriblemente ocupado, en su negocio, ocupado en la venta de su preciada mercancía, que es única en su calidad. El no puede pensar en otra cosa sino en su negocio, por lo que le queda poco tiempo para preocuparse de otras cosas y menos en cosas de mujeres...

La señora del joyero, vive su mundo individual, aparte. De vez en cuando sucede, aparte de salir de ella con los amigos, sale también con su esposo, para satisfacción de todos.

Pero, entonces comienzan los comentarios de los amigos y vecinos: "Nuestro joyero está mal de negocios, si tiene libre tiempo para ocuparse y pasear con su mujer".

La señora no se interesa con estas cosas, ésto no significa para ella ninguna preocupación. De todos modos ella sabe que la posición social de su esposo es un buen "manto", que cubre esplendorosamente las falacias de una pobre mujer... Luego tenemos que reconocer, que a los hombres les encanta la mujer de otro...

Algo inesperado irrumpió en el ambiente que me apartó de mi meditación... La hijita del joyero entró corriendo en el establecimiento, me abrazó efusivamente y dijo: ¿Cómo está usted? ¿Qué tal? Pero, casi instantáneamente exclamó: ¡Ay! perdone señor, creía que es otra persona, lo confundí con un amigo de mi mamá.

La niñita quedó ruborizada por el efusivo saludo, por haberme abrazado y con una rapidez se volvió hacia su mamá, que acababa de entrar, de la calle.

Gritó: —¡Mamá, mamaíta! que pena me da, me siento avergonzada. Pero mami, mire bien, si no se parece a él?... Dime...

La mujer del joyero, me miró con gran atención fijando su vista de los melancólicos ojos en mí, y contestó a su hijita:

—Es verdad mi hija, este señor se parece mucho a nuestro amigo, pero ya aquel hace tiempo que está en el Norte...

Como yo estuve sentado, esperando mi turno para comprar el reloj, de manos garantizadas del dueño de la joyería, entablé una conversación con la señora.

La mujer hablaba con voz expresiva y dulce. La conversación giró en torno al suceso, de la equivocación de la niña. Hemos hablado de que la gente se parecen mucho y que a veces es difícil distinguir de una persona a otra...

Mucho tiempo me tenía preocupado la idea de la eqivocación. No me vaya ella a confundir mis facciones con unas que se le van a parecer a las mías! Vaya un razonamiento de un hombre...

Así es. siempre pensé que la mujer es como un reloj, una delicada maquinaria, compleja en su movimiento, cuyo buen funcionamiento depende de las fibras sentimentales. que son como tuercas, tornillos invisibles, pequeñas ruedita que atadas a un punto giran alrededor de un eje. El mecanismo del reloj. marca el tiempo y la mujer aviva nuestro interés... Es importante saber la hora, hay que saber avivar el interés, hay que saber cómo vivir y cuando amar...

EL PUEBLO HEBREO

Gabriela MISTRAL.

Raza judía, carne de dolores,
raza judía; río de amargura:
como los cielos y la tierra, dura,
y crece aún tu selva de clamores.

Nunca han dejado de orearse tus heridas;
nunca han dejado que a sombrear te tiendas
para estrujar y remover tu venda,
más que ninguna rosa enrojecida.

Con tus gemidos se ha arrullado el mundo
y juega con las hebras de tu llanto.
Los surcos de tu rostro, que amo tanto,
son cual llagas de sierra de profundos.

Temblando mecen tu hijo las mujeres,
temblando siega el hombre su gavilla.
En tu soñar se hincó la pesadilla
y tu palabra es sólo el "¡miserere!"

Raza judía, y aún te resta pecho
y voz de miel, para alabar tus lares,
y decir el Cantar de los Cantares
con lengua, y labio, y corazón deshechos.

En tu mujer camina aún María.
Sobre tu rostro va el perfil de Cristo;
por las laderas de Sión le han visto
llamarte en vano, cuando muere el día.

Que tu dolor en Dimas le miraba
y El dijo a Dimas la palabra inmensa,
y para ungir sus pies busca la trenza
de Magdalena y la halla ensangretada!

¡Raza judía, carne de dolores,
raza judía, río de amargura:
como los cielos y la tierra, dura
y crece tu ancha selva de clamores!

La Personalidad Humana y Hebrea de Albert Einstein

DR. DIONISIO CASTIEL

El presente trabajo, que "Vida Habanera" se honra en publicar, fué leído por su autor, el Dr. Dionisio Castiel, prestigioso abogado cubano-hebreo que ejerce en esta capital, en el solemne acto celebrado en memoria del genial sabio hebreo la noche del 26 de Mayo de este año, en los salones del Edificio social del "Patronato de la Casa de la Comunidad Hebrea de Cuba".

Se trata de un estudio vigoroso, escrito con estilo impecable, en el que se destaca, con fuertes caracteres, la noble personalidad humana de Albert Einstein y la sustancia hebrea de su privilegiado espíritu.

Nos complacemos en dar a conocer a nuestros lectores, con la perdurabilidad que entraña el Almanaque, este ejemplar ensayo de nuestro estimado amigo el Dr. Dionisio Castiel, cuyos méritos como abogado y literato son bien conocidos por la mayoría de la colectividad hebrea de Cuba.

LA DIRECCION.

Se me ha confiado el estudio de la personalidad de Albert Einstein en su condición de hebreo y en sus proyecciones humanas. Harto difícil será para mí esta encomienda si se toma en cuenta la necesaria brevedad en que habré de enmarcar mis palabras. Me limitaré, sin embargo, a exponer, con pocas pretensiones, los rasgos más salientes de la atrayente y a la vez vigorosa personalidad del genial sabio cuya memoria estamos honrando esta noche, al tiempo que esbozaré ante ustedes los hechos más destacados de su vida y de su obra en relación con los problemas y las angustias del pueblo hebreo y de toda la humanidad.

Decía Einstein de sí mismo que él era "un verdadero y auténtico viajero solitario", y añadía: "No pertenezco por completo al Estado, ni al hogar, ni al círculo de amigos, ni siquiera al círculo familiar más estrecho. Experimento, frente a todos esos vínculos, una sensación de extrañeza y la necesidad de soledad, de aislamiento, una sensación que va en aumento con el curso de la edad".

A primera vista, parece que nos hemos de encontrar con un hombre deshumanizado, que vive ajeno al mundo que le rodea, como el poeta que se encierra cómodamente en su torre de marfil, sólo atento a su mundo de armonías y especulaciones. Y, sin embargo, ¡cuánto calor humano anima la vida del eminente hombre de ciencias! Einstein siente, profundamente, la vocación de lo humano. Tiene fe en el hombre y en su destino. Siente como un imperioso deber de conciencia ante los problemas que afectan a su pueblo y a la humanidad de nuestro tiempo. No le atraen los bienes materiales, no le seducen el éxito exterior o el lujo. Vibra todo él de un profundo sentimiento de confraternidad universal, por lo cual nos dirá estas palabras: "Estamos en la tierra para los demás, y en primer lugar, para aquellos de cuya sonrisa y bienestar depende plenamente nuestra dicha. También existimos para los innumerables desconocidos con cuyo destino nos ligan y encadenan lazos de simpatía". Los ideales que alumbraron su camino fueron —según sus palabras—, el bien, la belleza y la verdad.

He aquí al Einstein, hombre, a grandes rasgos. Cabe preguntar ahora: ¿dónde encontraremos al Einstein, hebreo?: ¿de dónde brota la corriente que lo vincula a su pueblo de origen?

A nuestro entender, la "judeidad" de Albert Einstein se origina en los mismos impulsos que mueven su humana condición. Para encontrarle la raíz hebrea, la sustancia de su pueblo, no necesitamos indagar en su origen, en el hecho de que sus padres fueran hebreos. Tampoco necesitamos indagar si practicaba o no la religión de sus mayores. Tampoco importa conocer, a ese fin, cuál era el idioma que hablaba. Lo cierto es que Albert Einstein, en la sustancia de su ser, en sus sentimientos, en sus anhelos y aspiraciones,

está penetrado todo él de espíritu hebreo, del mismo espíritu que animó la Biblia y enriqueció, con la cosecha de tantas obras, la cultura de Occidente.

¿Dónde se encuentra, según Einstein, el espíritu del Judaísmo?

Para él, lo que distingue y singulariza al pueblo hebreo, es una herencia de tradiciones y de cultura —a la que se siente hondamente vinculado—, mantenida y desarrollada en un largo decursar de siglos. En este sentido, Einstein se identifica con el pensamiento del historiador hebreo Simón Dubnow, para quien el patrimonio singular del pueblo hebreo lo constituye su espíritu, su cultura. Esta herencia cultural se manifiesta, esencialmente, en nuestra fe por los ideales de la razón, de la libertad individual, y de la justicia social. A este respecto, Einstein nos dice: "Mientras permanezcamos fieles servidores de la verdad, de la justicia y de la libertad, no sólo subsisteremos como el más viejo de los pueblos existentes, sino que también seguiremos —como hasta ahora— con un constante trabajo productivo—, creando valores que contribuyan al ennoblecimiento de la humanidad".

Expuesto así, a grandes rasgos, el primer objetivo de nuestra tarea, vamos a esbozar, someramente, los hechos culminantes de la vida de Einstein. Voy a prescindir de los primeros pasos de su fecunda existencia, entregada al trabajo, a la meditación y al estudio. Su talento excepcional y las firmes condiciones de su carácter, le abren las puertas del triunfo, logrando ganarse el universal reconocimiento por sus fecundos hallazgos en el campo de la Física y las Matemáticas. Vamos a situar a Albert Einstein en la década comprendida entre los años 20 y 30 de nuestro siglo, después de la terminación de la Gran Guerra, ya con el laurel del premio Nobel en su frente. Einstein contempla, con visión de largo alcance, los trágicos resultados de la primera guerra mundial. Advierte cómo la Técnica —que es el fruto del positivismo, del auge de la Ciencia en el siglo anterior—, sirve de instrumento para la destrucción de la humanidad. Advierte, asimismo, que los pueblos no quieren las guerras, y que son los gobiernos, impulsados por rivalidades comerciales, por la presión de la industria ar-

mamentista y por otros factores, los causantes de arrastrar los hacia la violencia y la muerte. Con tal visión de estos problemas, Einstein sale con frecuencia del recogimiento de su gabinete de trabajo, y mantiene con firmeza sus puntos de vista en asambleas internacionales y ante organismos de la Liga de las Naciones. Se manifiesta por el Desarme de las Potencias y contra la Carrera de los Armamentos. Clama por la supresión del Servicio Militar Obligatorio, hasta el punto de que es partidario de garantizar el derecho del ciudadano a rebelarse contra la imposición por parte de los gobiernos de estas prácticas tendientes a la preparación de soldados para la guerra. No tiene confianza en los meros pactos o convenios referentes al desarme, o a la limitación de armamentos. Aboga por la creación de un aparato que proceda mediante sanciones económicas y militares contra los violadores de la paz, aparato que debe estar a disposición del Tribunal de Arbitraje Obligatorio y garantizado por todos los Estados participantes.

En síntesis, Einstein como pacifista no es un iluso; se afinca bien en la realidad de su tiempo.

Sin tregua en esta labor, que muy ligeramente hemos esbozado, Einstein se manifiesta, en cada oportunidad, a favor de los derechos históricos y humanos de su pueblo de origen, el pueblo hebreo. En 1917 se proclama la famosa Declaración Balfour. Einstein no tarda en expresar su adhesión cordial al histórico empeño, tendiente a plasmar como hecho político el Hogar Nacional Hebreo en Palestina. Se vincula estrechamente al jefe del Sionismo, el bien querido profesor Jayim Weitzman —para cuyo recuerdo rindo piadoso tributo en esta noche—, y junto a él, en el año de 1921, emprende su primer viaje a los Estados Unidos en activa labor por allegar fondos con destino a la creación de la Universidad hebrea de Jerusalén. El llamado de Einstein encuentra acogida en todos los sectores hebreos de Norteamérica, y en pocas semanas se obtiene la base económica para la realización de este alto empeño de cultura.

Doblemos las hojas de la historia, y pasemos ahora a principios del año 1933. Las huestes del Partido Nazi, precedidas de una furia satánica, asaltan el Poder. Cuando ya la atmósfera se hacía irrespirable, Einstein se exila a

Francia. Frente a los procedimientos de Hitler, frente a los ataques despiadados contra la población hebrea, Albert Einstein, con todo el prestigio de su autoridad y de su nombre, manifiesta pública condenación por los métodos totalitarios de Alemania. Ya con anterioridad lo había hecho con el Fascio y Mussolini. Einstein, demócrata de hondas convicciones, que sentía, como si fuera parte afectada, toda afrente dirigida contra la dignidad del hombre, no podía menos proclamar su encendida repulsa al régimen de fuerza que esclavizaba al individuo, pisoteaba la flor de la cultura europea y azuzaba al pueblo alemán contra los demás pueblos, bajo supuestas superioridades de raza. Frente al Nazismo, la voz de Einstein, alta y firme, fué un reto de la cultura contra la barbarie.

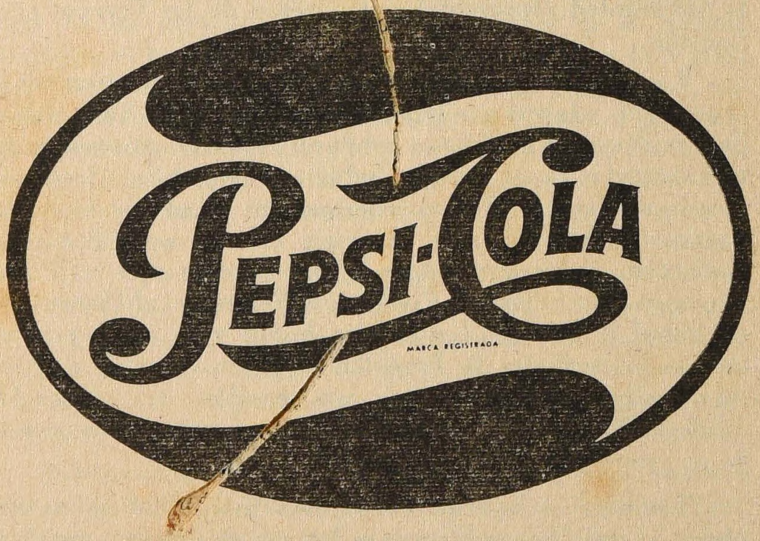
Llegamos ahora al año 1939. Einstein se acoge a la abierta hospitalidad que le brinda el pueblo y el gobierno de los Estados Unidos de América que lo reciben con los brazos abiertos y se honran al confiarle una cátedra en una de sus principales Universidades. Estalla la Segunda Guerra Mundial. Todos conocemos la famosa epístola que dirige el Presidente Roosevelt en la que se decide por el empleo de las fuerzas nucleares ante el peligro que para la humanidad representaba el imperio de las fuerzas nazi-fascistas.

La vida de Einstein, en sus últimos años, transcurre en el apacible, a la vez que laborioso ambiente de la Universidad de Princeton. En 1948 se produce un extraordinario acontecimiento para el pueblo hebreo: el establecimiento del Estado de Israel, libre y soberano, en el concierto de las naciones libres del orbe. Einstein saluda con alborozo el nacimiento del nuevo Estado. Cuando unos años más tarde muere su gran amigo, el Presidente Weitzman, el Parlamento de Israel le ofrece el más alto honor que un organismo tal puede conferir: la Presidencia de la República. Einstein declina este alto honor con sencillez, con digna humildad. El gesto de renunciamiento es una nueva prueba de su grandeza.

Einstein es una de las figuras más altas de nuestra época. Como cubano y como hebreo me siento orgulloso por el tributo que le rendimos esta noche. Einstein estuvo

en Cuba, de paso, hace más de dos décadas, y muchos cubanos, que lo trataron entonces, estrecharon con él vínculos de amistad. Para Cuba, que es patria acogedora, de nobles tradiciones democráticas, tuvo Einstein palabras de afecto y de simpatía.

Voy a terminar mis palabras. La vida y la obra de Einstein están escritas para la inmortalidad. Einstein, hombre, fué, en síntesis, la expresión de Einstein, hebreo. El, que cultivó la Ciencia, que mantuvo una fe inalterable en el hombre, que se sintió unido por fuertes lazos de simpatía y de solidaridad con todos sus semejantes, que combatió las discriminaciones por motivos de raza o de religión, que predicó la paz y defendió los valores de la cultura: este Einstein, señoras y señores, cuya semblanza he tratado de esbozar ante ustedes esta noche, resume en su persona, como a uno de sus más altos representativos, los altos ideales del pueblo hebreo, su milenaria aspiración por un mundo de paz, con el triunfo de las ideas de Dios y la justicia entre los hombres.

El Pabellón Hebreo en la Feria del Libro

Por Joaquín Texidor

Una visita bastante corta a la Feria del Libro, que se celebró en el Palacio de Bellas Artes, nos llevó de la mano a visitar el interesante pabellón que la Agrupación Cultural Hebreo-Cubana tenía allí a modo de ofrecer a los atentos ojos cubanos, cuanto de realización efectiva y de aportación han hecho los judíos, a la historia, la cultura y la mejor convivencia humana, en nuestro país.

Al llegar al pabellón hebreo, nos recibió el afectuoso, cordial y locuaz, Abraham Marcus Matterin, que cultiva la poesía con el mismo amor que floricultor sus hermosos geranios. Pero, como estamos obligados a la brevedad, por razón de espacio, evitaremos toda digresión sobre tantos detalles, que siendo de real interés, nos ocuparía mucho el espacio en cuestión.

Una de las cosas que más nos llamó la atención, por no conocerlo, naturalmente, fué el facsimil del Cuaderno de Estudio de Gramática Hebrea, que nuestro José Martí realizara en la Universidad de Zaragoza. Asimismo, abierta como un abanico del recuerdo topamos con la copia fotostática de la carta del coronel del Ejército Libertador de Cuba, Fernando Figueredo y Socarrás, en la que elogia la decidida cooperación prestada por los hebreos a la causa de nuestra independencia y a Martí en su lucha por la libertad de este país.

Un detalle que llamó la atención a los visitantes al Pabellón Hebreo, fueron las publicaciones sobre la vida y obra de nuestro Apstol, lo que constituye, sin duda, un fino y hermoso aporte al conocimiento de nuestra primera figura en la historia cubana.

Por otra parte, se podían admirar allí preciosos objetos religiosos, realizados en Israel, en los cuales la más depurada técnica de artesanía se desposa con los más bellos símbolos y ornamentos. Candelabros para el Shabat (sábado); platos alegórico de Pesaj (fiesta de la liberación de Egipto); (cena de Pascuas), etc.

Con la eficaz labor del atento cicerone de Marcus Matterin, pudimos poner ante nuestros ojos, la enciclopedia en que aparecen los más destacados valores judíos, en las artes, la literatura, la ciencia, la filosofía y otros altos menesteres del espíritu y la cultura.

Una joya de singular valor, brilla como un diamante al contacto con la luz. El primer libro en yiddish, editado en nuestro país. Su autor es el poeta hebreo Eliezer Aronowsky, y su fecha es de 1928. Una estampa de Hurtado de Mendoza, da cuenta de la escena donde el judío converso Luis de Torres, acepta el ofrecimiento de tabaco por parte de los indios cubanos. Basta decir, que Luis de Torres, era políglota, y que acompañó a Colón en su primer viaje a estas tierras cálidas de las Antillas. Siendo, además, la primera persona judía que se estableció en Cuba.

Un Menorah o candelabro de siete brazos, extendiendo su sombra a un costado del Pabellón Hebreo, hablaba al alma. Símbolo maravilloso que se usa en sinagoga en los servicios religiosos. Una pieza de bronce hecha en Cuba, cuyo valor artístico no es extraordinario, pero cuya elaboración es de primera calidad. Es obra del joven escultor cubano, B. Nikiforchen.

Un motivo destacado era el panel, en que presentaron diversas caricaturas de Albert Einstein, la cabeza mejor plantada de este siglo, debidas al lápiz de Antonio, Arroyito, David, Bidopia, Massaguer y Hércar. Una reproducción del pintor judío Marc Chagall corona uno de los paneles, en que se expone láminas de escenas domésticas judías.

Ahora bien, lo más singular sin duda, es la labor que desarrolla la Agrupación Cultural Hebreo-Cubana, que lleva dos años funcionando, editando libros de variados motivos. Por cierto, que bien puede decirse que sus publicaciones sobre Martí, con motivo de la celebración del Centenario son, no solamente superior en extensión, sino en calidad, a las realizadas por la vía oficial. En fin y para poner punto final, réstanos decir que debemos a Marcus Matterin, el conocimiento de la personalidad de Louis Moreau Gottschak, compositor judío que fuera maestro de Espadero y que en su amor a nuestro país donde residiera por muchos años, compusiera más de una habanera. Y algo que

por poco se nos queda fuera de esta breve antología, es la maravillosa colección de sellos de Israel, verdaderas obras de arte en miniatura, que fueran cedidos por el siempre sonriente Ricardo del Campo, de la librería "La Venecia".

También se ofrece a los ojos de los visitantes, un rollo de la Ley Mosaica (Sefer Torah) y una leyenda sobre la Reina Esther (Megilah Esther) ambas en pergamino, originales.

Un gran gesto, digno de aplaudir, ya que los hebreos que conviven con nosotros, están tendiendo cordial y amistosamente su mano, para el establecimiento de un diálogo, que quiebre toda animosidad y llegar por la vía de la solidaridad y las relaciones humanas de todo tipo, al entendimiento perfecto que nos permita ver en ellos a gente que no quieren existir al margen de nuestro progreso, de nuestra cultura y nuestra historia. Y el Pabellón Hebreo en esta Feria del Libro, es a todas luces un ejemplo de ello.

"TIEMPO" — 9 de Agosto 1955.

LECHE CONDENSADA

LA LECHERA

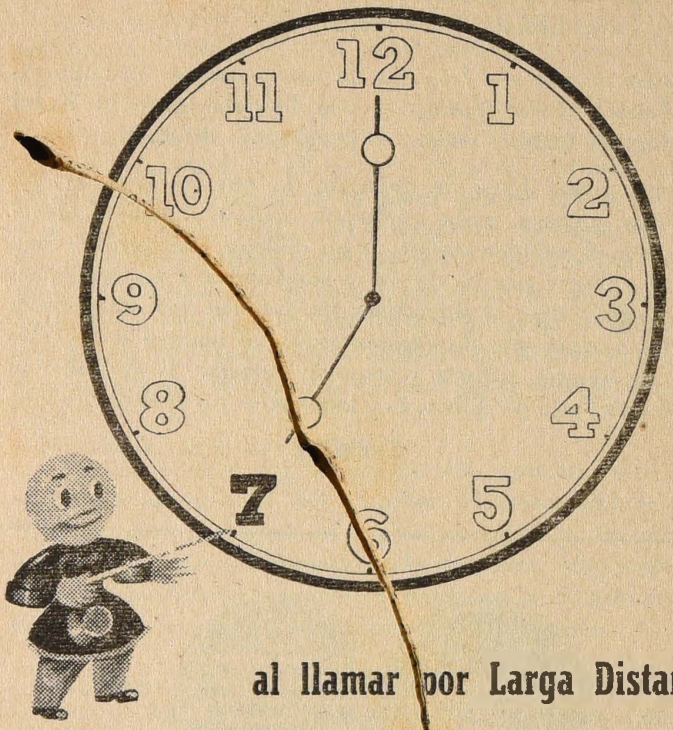
UN PRODUCTO NESTLÉ

FABRICADO POR

COMPAÑIA NACIONAL DE ALIMENTOS

CUB 61-N A.A.

Esté al tanto de la hora...

al llamar por Larga Distancia...

Desde las 7 P. M. cada día de la semana y durante todo el día del domingo las tarifas de Larga Distancia son más económicas.

Durante esos períodos, en que recesan las actividades comerciales, los circuitos están más expeditos.

Desde su casa, de su finca, de la playa o de cualquier otro lugar donde usted se encuentre, puede obtener la comunicación deseada con rapidez y economía.

Cuban Telephone Company

CON 18
12 49

Proyecciones de la Agrupación Cultural Hebreo-Cubana

Por el Dr. ENRIQUE EIBER
(Presidente de la Agrupación)

En ocasión de nuestra toma de posesión hubimos de pronunciar entre otras cosas: "la responsabilidad que significaba al hacernos cargo de la Presidencia, constituírnos en continuadores de una labor tan digna y decorosa, como la realizada en tan corta etapa por la Agrupación Cultural Hebreo-Cubana. Efectivamente, nuestra Agrupación con sólo 2 años de vigencia ha realizado una faena tan fecunda, que ha tenido el más resonante eco por parte de la Prensa, y las mejores opiniones estimulantes de distinguidos intelectuales, situándonos rápidamente en una situación estimable en todo movimiento cultural".

Ahora bien, con la satisfacción del deber cumplido podemos declarar que, a pesar del corto período transcurrido, no sentimos eufóricos y creemos no haber defraudado los sentimientos y anhelos de nuestra Colectividad.

La Agrupación Cultural Hebreo-Cubana ha impreso a la vida social de nuestra Colonia un nuevo matiz, más centelleante, en concordancia con el avance del tiempo y los criterios, al punto, de haber alcanzado ya el respeto y la consideración debidas, por la obra realizada.

Ha tenido nuestra Institución, desde el propio momento de su nacimiento, como una de sus primordiales funciones, realizar una tarea encaminada a variar conceptos erróneamente heredados unas veces, mal intencionados otras y creemos firmemente haberlo logrado, por el celo puesto, con

leal dignidad, y sobre todo con sinceridad, a elevar sobremanera las relaciones cubano-hebreas. Claro está, lo hemos alcanzado, con la valiosa cooperación de muchos de los integrantes de la ya prestigiosa Agrupación, sin cuyo empeño no habría sido posible esta obra, motivo que aprovechamos para desde estas líneas, enviarle nuestra más efusiva felicitación y agradecimiento, y a la vez, exortarlos a todos, a continuar triunfalmente por la senda trazada, en el afán de llevar cada vez más adelante esta nave de progreso y civilización, que ya constituye la Agrupación Cultural Hebreo-Cubana.

Hemos tratado de mantener la más constante actividad desde nuestro nacimiento, organizando y llevando a vías de realidad un sinnúmero de Actos, algunos de los cuales han tenido la mayor resonancia, por la significación y finalidad perseguidas, llenas del más sano juicio.

Así pensamos continuar desde esta Presidencia, y mejor aún, si esto fuera posible, aprovechando la colaboración de todos nuestros asociados, que van comprendiendo el valor de nuestra obra.

Con ese apoyo tan necesario desarrollaremos un trabajo, que cada vez más enorgullecerá y dignificará nuestros vínculos con el resto de las Comunidades a que pertenecemos y en la cual nos desenvolvemos. La Agrupación Cultural Hebreo-Cubana desde el acto mismo de su constitución, lanzó una serie de acuerdos de envergadura, habiéndose hecho realidad muchos de ellos, y por los otros continuamos laborando ávidamente para la consecución de los mismos.

Es así como nos encontramos enfrascados en estos momentos en una serie de proyectos, como los siguientes:

1.—La designación con el nombre del desaparecido Profesor Chaim Weizman, Primer Presidente del Estado de Israel, de un Aula de Química de la Facultad de Ciencias de nuestra querida Universidad de La Habana.

La creación en la Universidad Hebrea de Jerusalén de una Cátedra que lleve el nombre del Apóstol de la Independencia cubana José Martí.

2.—La fundación en la Facultad de Medicina de la propia Universidad Hebrea, de una Sala que enarbole el nombre del sabio cubano Dr. Carlos J. Finlay.

3.—Interesar del Gobierno de Israel que una calle o plaza de la ciudad de Jerusalén sea denominada José Martí, colocándose en la misma un Busto o Tarja conmemorativa del Acto.

4.—Nos encontramos fundando una Biblioteca con el nombre conjunto, glorioso por cierto, de MARTI HERTZEL, compuesta de libros de interés general en los idiomas Español, Hebreo, Idish, Inglés, etc., que además mantendrá una Sección especial de libros de texto, a la disposición de los estudiantes carentes de recursos económicos.

5.—Estamos organizando un Comité de Damas, que tendrá a su cargo todo lo relacionado con las necesidades de la Escuela Pública designada a través de nosotros, "ESTADO DE ISRAEL", a la vez que lo referente al ya tradicional reparto de ropas y dulces entre los niños pobres de Creches y Hospitales en el Día de Reyes.

6.—Damos los últimos toques a la creación de un Organo de Publicidad oficial de la Agrupación.

Así trabajamos nosotros, sin alarde y sin descanso, en la consecución de un puro ideal, que no aspira a otra cosa que no sea el bien común.

Está al producirse la primera de una Serie de Charlas y Conferencias que estructuramos para ofrecer oportunidad a nuestros valores jóvenes, donde desarrollarán temas de las más heterogéneas materias de interés general.

Continuamos avanzando en nuestra proyección editorial, y una vez más tenemos en cartera la edición de un bello cuaderno sobre la Antología Hebraica en la Lírica Cubana del siglo XIX.

En estos mismos instantes, y al compás de estas sencillas líneas, nos encontramos enfrascados en diversas actividades, cuales son:

Participar con un magno acto honrando al General Emilio Núñez, en ocasión de estarse conmemorando el Centenario de su natalicio.

Crear un Premio Periodístico, mediante un Concurso que reuna trabajos que versen sobre temas hebreos.

Rendir un homenaje al distinguido compatriota Sr. Adolfo Kates, con motivo de haber sido designado Caballero la Legión de Honor de Francia.

En el corto tiempo que regimos la Agrupación Cultural Hebreo-Cubana, ya contamos en nuestro haber de realizaciones el Pabellón en la XII Feria del Libro, organizada este año por el Instituto Nacional de Cultura, que fué motivo de las más altas calificaciones, inclusive la del Honorable Señor Presidente de la República, de quien recibimos personalmente su felicitación, con alabanza a la cantidad y calidad de lo allí exhibido.

Con motivo de esta misma Feria dimos a la luz 3 nuevas ediciones:

1.—Ideario Hebraico y Humanista del Profesor Albert Einstein.

2.—Diálogo entre el Amor y un Viejo, por Rodrigo de Cota.

3.—Recopilación de las Publicaciones de Autores Hebreos de Cuba.

Nuestros proyectos son interminables, no deseamos hacer estas cuartillas espinosas, y no citaremos otros, solamente deseamos patentizar como ha trabajado y continuará desenvolviéndose nuestra Agrupación.

Consideramos que esta es la mejor, sino la única manera, con la cual pueda sentirse orgullosa una Comunidad de los suyos.

Adoptamos un lema de Haced, Haced el bien, y cada vez más, que ya la historia se encargará de recogerlo y juzgar.

Por eso prometemos fielmente, con la moral de lo realizado, llevar adelante un plan de trabajo que reuna toda una gama de aspectos, y continúe manteniéndonos en esa actividad fructífera que ha caracterizado a nuestra Agrupación.

Para ello, solamente insistimos, y no nos cansamos en pedir, la alentadora cooperación de todos ustedes. Creemos, después de todo lo expuesto, nos la merecemos, y por eso, en vez de evocar una falsa modestia, concebimos mejor usar las páginas del ya popular y muy leído Almanaque de "Vida Hebrea", como vehículo para irradiar nuestra modesta realización, que juzgamos fructifica en bien general.

PASADO, PRESENTE Y FUTURO DE NUESTRA ESCUELA DE BACHILERATO

Por el DR. MANUEL DE LA MATA

Es siempre alentador escribir sobre cuestiones agradables. Al invitarme, muy cordialmente, a decir algo sobre la Escuela de Bachillerato del Colegio Hebreo Autónomo del Centro Israelita me sentí inmediatamente impulsado a satisfacer dicha demanda y el resultado son estas líneas.

Hagamos un poco de historia.

Cuando, hace un año, me ofrecieron la dirección de la Segunda Enseñanza, pasados los primeros instantes de sorpresa dije, inmediatamente, estoy dispuesto a abandonar otras actividades para dedicarme a plenitud al logro de una Escuela Hebrea de Bachillerato y Comercio; lo dije como no suelo decir las cosas, con impulsividad y con seguridad de éxito.

He analizado varias veces qué razón me impulsó a obrar sin una meditación más o menos prolongada y siempre he llegado a la misma conclusión: la confianza que tengo, bien fundada desde hace años, de que la inmensa mayoría de los alumnos hebreos no defraudan jamás a sus maestros y siempre se cosecha con creces la semilla de afecto y de cultura que en ellos se siembre.

Y así han ocurrido las cosas. El éxito que esperaba como seguro se ha plasmado en la realidad más fecunda, con frutos más gratos que los que la ilusión había soñado. El triunfo más rotundo ha llevado, de golpe, en un solo curso, a la cabeza de los planteles más prestigiosos, al nuestro. Nuestra Escuela ha logrado el promedio más alto de todas.

La atención de todos, en el Instituto de la Víbora, estaba pendiente del éxito sucesivo de nuestros alumnos

llenándonos de alegría y de nuevos bríos para superar, si es posible, nuestra labor en el curso que comenzamos.

Hablar de nuevos bríos en cada profesor de cada materia parece imposible. Nunca he visto trabajar a un cuerpo de profesores con tanto entusiasmo, coordinación, capacidad y decisión como han trabajado todos y cada uno de nuestros profesores; parecía como si todo el porvenir profesional dependiera de esta prueba que ha sido el primer curso de nuestro plantel. ¡Qué grato es dirigir a quien no necesita estímulos!

Hemos logrado, a base de cooperación, el ajuste perfecto en la máquina y por eso conseguimos el rendimiento máximo. Y aún queremos más. Aspiramos a que se funda totalmente —en una unidad firme y sólida— la primaria y la secundaria para que desde Kindergarten a la Universidad pueda llegarse, sin fricción y sin saltos, en un ajuste lo más perfecto posible que asegure el desarrollo integral de los muchachos hebreos de Cuba, en nuestras aulas que aspiramos lleguen a ser, en breve plazo, las mejores de todas para lo mejor que tenemos, nuestros hijos.

Y los muchachos bien merecen sacrificios y esfuerzos. Llegaron a nuestras manos añorando colegios prestigiosos que ya habían soñado. Llegaron renunciando a nuevos panoramas y ambientes para continuar —sin saber cómo y por qué— lo que sería continuación de un marco cerrado pensando ¡quién sabe! que su condición de judíos les imponía el "sacrificio" de prescindir de una buena enseñanza secundaria en otro plantel.

¡Qué pronto respondieron a nuestro entusiasmo con el suyo! A pesar del intenso trabajo, a pesar de la exigencia continuada —mañana y tarde— ¡no sólo no apareció ningún signo de repulsa al trabajo, al contrario, en días no laborables acudían al Colegio tan gustosamente cuando se trataba de actividades extracolares como cuando se trataba de repaso. Hemos tenido un promedio de asistencia inigualable. Y asistencia llena de entusiasmo que vale mucho más que la puramente mecánica y rutinaria. Un comentario de un ex-alumno: lo admirable es que estos muchachos sueñan con ir al Colegio y van entusiasmados.

Por ello nos sentimos satisfechos y recompensados

ampliamente los que hemos puesto nuestra vida entera en ellos.

Entramos en el segundo curso más que duplicando la matrícula del año anterior y con un total de veintidós alumnos aprobados en Ingreso a Bachillerato. Comenzaremos también Comercio; vamos completando el material escolar y ampliando el claustro de profesores con los más competentes y entusiastas pero no estamos contentos. No lo estaremos mientras haya un solo alumno hebreo de Segunda Enseñana que permanezca alejado de nosotros, olvidando la formación Yidish y la calidad, ya probada, de nuestra Escuela de Bachillerato y la de Comercio, que no será peor. Uno solo que dude o se aleje es una sombra que nubla el horizonte y nos impide contemplar, bellamente iluminada, nuestra obra.

La única Escuela Hebrea Secundaria de Cuba no puede ver impasible la ausencia de ninguno de sus miembros.

Hemos pedido constantemente cooperación a todos y una vez más lo hacemos en este momento en forma de sugerencias y apoyo de cualquier clase que cada uno de ustedes esté dispusto a aceptar a una obra que es de todos y para el bien de la juventud hebrea de Cuba.

El futuro está bien claro. Nuestra Escuela tendrá al completar los cinco años de Bachillerato no menos de ciento cincuenta alumnos y la de Comercio será su hermana gemela en esperanza de que con la primaria se acerquen a mil los alumnos del Colegio Hebreo Autónomo del C. I.

En sus manos está que nuestras esperanzas sean realidad próximamente.

CORTESIA DE

LA PASIEGA

A LAS AMAS DE CASA

Ofrecemos ahora en nuestros Departamentos de Ventas al Detalle en Muralla 60 y Cristina y Vigía, cerca del Mercado Unico, con fácil y cómodo parqueo.

DESINFECTANTE "HERCULES"
Poderoso Germicida de Acción Rápida y Efectiva.

INSECTICIDA "COMAX"
Para pulverizar en el Hogar. Evita moscas y mosquitos.

CUCARACHICIDA "COMAX"
Especialmente preparado para exterminar cucarachas.

WYANDOTTE F-100
Para la limpieza en general, lavado de superficies pintadas y para fregado de pisos. Remueve todas las basuras y disuelve las grasas. Puede usarse con la mano.

WYANDOTTE BENTEC
Producto especial para lavadoras automáticas. Alto poder limpiante. No afecta los tejidos. Enjuaga fácilmente. Remueve las grasas. Se usan 3 onzas por cada 9 libras de ropa.

RAX - POWDER
Mata Ratas y Guayabitos. Un producto de confianza a base de Warfarin.

Casa Turull

CIA. THOMAS F. TURULL, S. A.
Productos Químicos para Industrias, la Agricultura y la Ganadería.

MURALLA No. 60
TELF: M-8207

CRISTINA Y VIGIA
TELF: W-5199

HABANA

Los Fundamentos de la Educación

Por la Dra. SOPHIE OWENS

— ◆ —

EN TODAS LAS INSTITUCIONES EDUCATIVAS en el mundo entero hay en estos momentos un movimiento y tendencia para mejorar los planes de educación de la juventud.

Es solamente una educación más real la que puede hacer la base duradera para un mundo más feliz, porque sólo ella puede estimular a la juventud de todo el mundo. "El anatema ha de producirse sobre toda ciudad que no procura instrucción a los hijos". "El mundo no existe sino por el aliento de los niños en la casa de sus maestros". Talmud (Schabad), 119 B.

He aquí los fundamentos de una educación relativamente real:

Es preciso darse cuenta de que el joven es solamente joven en el cuerpo físico y probablemente en el desarrollo de su sensibilidad, emociones y mente por medio del no desarrollado cuerpo físico, en tanto, que los sentimientos, las emociones y la mente, tienen que crecer hasta sus respectivas y apropiadas estaturas.

Su alma puede no ser joven, y por lo tanto, no debe tratársele en manera alguna como si fuera inferior a los que son mayores físicamente, o por algún otro concepto. La educación real demandará que se le trate con respeto, afecto y aún con reverencia, porque probablemente haya poca diferencia entre él y sus maestros y sus padres cuando haya transcurrido un corto tiempo, y bien pudiera ser que aún en la presente encarnación demuestre ser un alma mucho mayor en experiencia y desarrollo

spiritual que sus presentes progenitores. "Los educadores, aquellos que hacen del estudio y la propagación de la enseñanza su más noble meta, los que desarrollan en sus discípulos el culto por la beneficencia, la misericordia, el visitar a los enfermos, etc., aquellos que tratan de aumentar cada día más el número de sus discípulos y hacen un cerco en torno de la enseñanza religiosa, reciben recompensa en este mundo y otra mayor en la vida [illegible]na". Rabí Yuda Anasí, conocido por el Rabino Acadosch (Maestro Santo).

El maestro es, por consiguiente, sólo embajador de las almas de sus discípulos. El no es dictador, mucho menos tirano. Dice Séneca: "Es pésimo padre el que por causas levísimas reprime también a sus hijos con asiduos castigos". El mismo puede considerarse como mensajero adecuado del alma, para ayudar a efectuar lo más rápidamente posible el proceso evolutivo.

El proceso evolutivo es una escala sin fin, constituída por la Vida en todas sus etapas de desarrollo, en cuyos peldaños se hallan individuos que crecen como superhumanos, otros como humanos, y los hay que evolucionan en senderos que nada tienen de humanos.

Todo joven está en el peldaño apropiado a la etapa de evolución que ha alcanzado, aquél en cuyo medio ambiente él crece. Los no desarrollados (el salvaje, los animales) tienen todavía que ascender al nivel que él ha alcanzado.

Como el proceso evolutivo, la educación es también una escala sin fin. Hay educación para todos: para los avanzados, los retardados y para la Vida evolucionante en cada una de sus etapas de desarrollo. Por consiguiente, no es el discípulo el que debe adaptarse al proceso educacional, sino es el proceso educacional el que debe adaptarse al alumno.

El hogar debe ser sabiamente enlazado con la escuela, y capaz de dar aquello que la escuela o colegio son incapaces de proporcionar. "Toda educación procede de la madre", dijo Aristóteles (Economía). Y afirmaba también Rousseau: "La educación principia en el nacimiento: antes de hablar y antes de oír, ya se instruye. La primera educación que es la que más importa: y esa primera educación pertenece incontestablemente a las mujeres". Antes de que los ojos puedan ver, deben ser

incapaces de llorar. Al expresar esta gran verdad, seguramente el filósofo no se refería a las madres actuales que pasan su tiempo en "cocktails" y "canastas parties", abandonando a sus hijos en las manos de incultos criados. Estas mismas madres disfrazan a sus hijos con trajes de "cow-boys", y los adornan, como símbolo del amor maternal, con revólveres y ametralladoras.

Dijo Plutarco: "No busques la voz en los peces, ni la virtud en las personas mal educadas". En verdad, no puede haber verdadera educación a menos que el hogar y la institución educacional laboren juntos en la más estrecha cooperación posible. La institución educacional no es sino una extensión del hogar, pero el hogar provee la base de la educación del niño, lo cual es imposible para la instrucción en masa, que sólo puede dar una educación inadecuada para muchos, aunque a propósito para unos pocos.

Dijo Moisés (Génesis): "Enseñad la cultura a vuestros hijos". Una de las bases esenciales de la educación es el cultivo de la voluntad, que pertenece a la parte divina del hombre, e igualmente, el desarrollo de la concentración mental. Es la madre la que aporta el desarrollo armónico de sus hijos. Educar a un hombre es formar un individuo que nada deja en pos de sí; educar a una mujer en forma a las generaciones venideras.

La educación de nuestros tiempos es una verdadera técnica de ingeniería humana, bien como medio para obtener cosas más excelentes, esto es, el orden de las costumbres y el recto obrar en los asuntos de la vida. Para orientar hacia los altos valores morales y éticos, formando un carácter ético-cívico para el mejoramiento del hombre, inculcándole la reverencia hacia la vida, hacia sus semejantes y ayudándolo a elegir ideales nobles que dignifiquen su vida dentro de la Fraternidad Universal, de tal modo, que todos avancen por senderos diversos hacia la divinidad. "Corresponde al virtuoso conducir a la Virtud". Orfeo.

La educación real ayuda a inspirar, en reverencia profunda y servicio entusiasta, a ser lo que los mayores en la vida, pues la esencia de toda educación verdadera es el espíritu de servicio. Sirviendo a sus semejantes se sirve a Dios.

El fundamento predominante de la educación, el arte más difícil y al propio tiempo más útil, es el de saber dar una educación perfecta; es un organismo científico, bien como medio,

es una transfiguración, que exige el desarrollo de la conciencia de su deber, la Conciencia Vigílica Despierta, Alerta y Meditativa, el único camino que conduce a la Verdad, a Notre ipsom.

La finalidad de la educación real es hacer que la Luz interna de todo individuo ilumine la oscuridad reinante en su interior y lo despierte al influjo divino, a fin de que gradualmente la oscuridad de la ignorancia y sus males anexos, se alejen ante la Luz de la Sabiduría, de acuerdo conlas filosofías y las religiones de las civilizaciones desaparecidas, antiguas, medievales, y modernas, las que, buscando la Verdad, descubieron que el único camino de la felicidad es vivir a tono con la armonía universal.

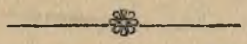
Por consiguiente, la comprensión creciente y la práctica de la fraternidad universal, son el primer principio de la educación verdadera. Esa educación puede alcanzar la evolución total, dándose cuenta de que cada uno es sinónimo de una misión frente a la Ley Divina. De este modo, se creará ese mundo mejor con que soñó nuestro Apóstol Martí.

"El hombre es lo que son sus pensamientos" — Gautama Buda.

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

RICHARD HUDNUT

AYESTARAN No. 9 — TELF. U0-8084

LA HABANA

Bosch Carrio y Co.

IMPORTADORES DE TEJIDOS

MURALLA Nos. 208 y 210. — TELEFONO M-7613

LA HABANA

SALUDAN CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO A LA COLONIA HEBREA DE CUBA Y HACEN VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Un gran aporte a la Pedagogía Cubana el reciente libro de la Dra. Glezer de Castiel

Del Dr. Ramiro Guerra, insigne pedagogo cubano, historiador y publicista, consagrado durante muchos años al estudio e investigación de los problemas relativos a la escuela cubana:

"Ante todo su obra es un esfuerzo altamente laudable, el cual le había sido muy útil para precisar, ordenar y someter a cuidadoso escrutinio sus propias ideas. Por esa razón, la felicito en primer término, ya que le será muy útil a usted, aparte de serlo para sus lectores.

"Su libro está muy bien ordenado metódicamente, y escrito en lenguaje claro, claro y preciso, todo lo cual conviene con su inclinación, expresada en la dedicatoria, al estudio y la investigación. Vivamente interesado por las cuestiones referentes a la enseñanza primaria en Cuba, me felicito de que personas de las luces y la preparación de usted, se consagren a producir trabajos de la clase y los méritos del suyo".

(De una carta autógrafa del Dr. R. Guerra).

Del Dr. Juan J. Remos, ilustre hombre de letras, educador y catedrático de Literatura, actualmente delegado de Cuba ante la "Unesco", columnista del "Diario de la Marina":

"La doctora Ida Glézer de Castiel ha contribuído a la bibliografía pedagógica con una de las obras más originales, que ponen de manifiesto, no ya el dominio de la técnica didáctica, sino una cosecha magnífica de experiencias luminosas, que le permiten a la autora llegar a afirmaciones de mucho valor. La propia Universidad de La Habana acordó editar este libro en que ahora nos detenemos; y capacidad pedagógica tan alta como la del doctor Luciano Martínez, no titubeó para hacer recomendaciones de mucha importancia, en relación con la obra de la doctora

El "Almanaque de Vida Habanera", fiel a su propósito encaminado a dejar constancia en sus páginas de toda actividad enaltecedora para la colectividad hebrea de Cuba, se complace en recoger, en la presente edición, algunas de las opiniones expuestas por pedagogos e intelectuales de alta relevancia en el país acerca del libro titulado "La Enseñanza en el Grado Pre-Primario", de la Dra. Ida Glézer de Castiel, impreso en la editorial de la Universidad de La Habana.

Como ya lo hemos informado en otra oportunidad, la Dra. Ida Glézer de Castiel, graduada de la Facultad de Pedagogía de la Universidad de La Habana, ha recibido una señalada distinción que "Vida Habanera" se honra en destacar: nos referimos a que el claustro de profesores de dicha Facultad universitaria hubo de tomar el acuerdo de que la referida obra de la Dra. Glézer, presentada como tesis de grado al doctorarse en Pedagogía, fuera publicada por la propia Universidad. Tal acuerdo implica un expreso reconocimiento de los méritos de la obra y de su valiosa utilidad para los maestros y, en general, para el desarrollo de la educación en Cuba. De este modo, la obra a que nos referimos, salió a la luz, en un libro de 210 páginas, con un magnífico prólogo del Dr. Luciano R. Martínez, insigne educador cubano, que fuera Profesor Emérito de la Universidad de La Habana y Secretario de Instrucción Pública de Cuba. El libro, una vez publicado, mereció elogiosas críticas por destacados intelectuales cubanos, algunos fragmentos de las cuales vamos a reproducir en estas páginas. Al hacerlo así, nos sentimos altamente complacidos por este general reconocimiento que ha recibido el libro de la Dra. Glézer, distinguida colaboradora de "Vida Habanera" desde hace muchos años.

LA DIRECCION

Glézer, a cuantos se dedican a la docencia primaria. En sus páginas no se halla exclusivamente el acervo teórico, sino el caudal de indagación propia, lo cual le da el libro la singularidad que lo prestigia. Es, en un terreno tan explotado, una novedad. Y es esto su mejor elogio".

("Diario de la Marina" columna titulada "Deslindes", edición del Miércoles 13 de Abril de 1955).

Del Doctor José María Chacón y Calvo, humanista y crítico literario, intelectual de justo renombre en las letras de habla española, son las palabras que transcribimos:

"He podido apreciar la seriedad, el excelente método, el caudal de sana doctrina que atesora su libro, que ha de ser de suma utilidad para el educador. Creo que debe sentirse Ud. muy satisfecha. Y muy bien ha hecho el claustro de profesores de la Facultad de Educación de la Universidad de La Habana, en

recomendar la publicación de una obra tan clara, tan precisa, tan rica en sabias normas como su meritísima tesis doctoral".

(De una carta autógrafa del Dr. Chacón y Calvo).

—— ◆ ——

De Rafael Marquina, columnista del periódico "Información", distinguido crítico literario que glosa los aportes de la cultura cubana:

"Con todos los pronunciamientos favorables más honrosos el libro "La enseñanza en el grado pre-primario", de la doctora Ida Glézer de Castiel, publicado por la Universidad de La Habana, juzgándolo excelente, lo es, sin duda, por su valor pedagógico, mantenido en el acierto de la metodología, en la excelencia de su enseñanza y en la copiosa, honda y bien utilizada erudición.

"Una obra valiosísima para los maestros, como demostró la autoridad del doctor Luciano R. Martínez, que la prologa. El propósito de la autora, la creación oficial en las escuelas de Cuba de un grado intermedio entre el kindergarten y el primer grado, está expuesto, defendido y desarrollado con capacidad magisterial y maestra".

(Diario "Información", columna del autor titulada "Vida Cultural Artística"; edición del Viernes 21 de Enero de 1955).

—— ◆ ——

Del conocido periodista del "Diario Nacional" señor Pedro Galán, distinguido pedagogo cubano, entresacamos algunos párrafos de dos artículos dedicados al libro de la Dra. Glézer, en su columna "Marcha de la Educación", correspondientes a las ediciones del 25 y 26 de Noviembre del año 1954:

"La Enseñanza en el Grado Pre-Primario, de la doctora Ida Glézer de Castiel, es un libro de experiencias, no un volumen de abstracta exposición doctrinal.

"Cuando se exponen experiencias, se está comunicando algo más que hechos. En las experiencias hay sistemático empeño de extraer aquello general y positivo, capaz de ordenarse valiosamente. En particular, dentro de la educación, son idónneas para rendir buenos dividendos. La doctora Glézer ha trabajado en su libro a base de este afrontar la realidad escolar, en un momento de crítica dificultad, donde el niño, aún párvulo, debe hacer el tránsito entre el Kindergarten y la Escuela, paso tan violento que los legos no pueden entender a cabalidad. El niño a los cinco años está maduro para entrar en el área escolar, según las investigaciones de Carlota Bühler, pero todavía necesita

adaptación. El kindergarten es un estadio de adaptación, pero no completa el tránsito para presentar al niño las ingentes dificultades del aprendizaje de la lectura, pongamos por ejemplo.

"De ahí deriva la doctora Glézer la necesidad del grado intermedio, donde se hallan todavía ingredientes del kindergarten como la utilización de la música y otros recursos didácticos, pero se inicia al párvulo en la fase inicial del aprendizaje de materias instrumentales de la Escuela Primaria. El libro se introduce con rapidez en el tema pedagógico específico que anuncia, aunque sienta las bases teóricas justificativas, sin alarde de erudición y con un planteamiento llano. Luego pasa a la parte sustantiva, donde glosa un curriculum especial para el grado pre-primario partiendo del centro de interés de la familia. La selección no ha podido ser más certera porque el niño del grado pre-primario a pesar de su experiencia del kindergarten, puede decirse que es una flor apenas asomada de ese centro vital de sus grandes vivencias, que es el seno de la familia".

— ◆ —

Del Dr. Calixto Masó, distinguido intelectual, culto profesor de "Historia Contemporánea" de la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad de La Habana, entresacamos los siguientes párrafos:

"Su tesis que mereció el honor de ser publicada, honor que no se prodiga con frecuencia, por lo que es más notable, es un estudio que considera el problema de la educación en el Grado Pre-Primario en todos sus aspectos, pues partiendo de que en el niño biológicamente se producen crisis muy características es lógico y natural que la enseñanza se preocupe del tránsito del escolar del Kindergarten al grado primario de los estudios".

"Lo cierto es que usted ha demostrado la necesidad del Grado Pre-Primario, no sólo por las razones de carácter general, sino por el desarrollo que da a la enseñanza en ese grado tan necesario"... "Todo esto se encuentra muy bien tratado en su libro, por el que le felicito sinceramente".

(De una carta del Dr. Calixto Masó).

— ◆ —

De la Dra. Loló de la Torriente, distinguida pedagoga, escritora y periodista, transcribimos un fragmento del comentario aparecido en su sección "Mi Cuarto de Espadas", del periódico "Alerta", de esta capital:

"La doctora Ida Glézer de Castiel aboga en su trabajo por la creación oficial en la escuela pública de un grado intermedio

que sirva "de puente" entre el kindergarten y el prime
permitiendo al pequeño alumno recibir la preparación in
sable para ingresar a la enseñanza escolar propiamente dic

Considera la autora que la medida de promoción para el primer grado no debe ser la biológica, es decir, haber cumplido seis años, sino que debe ser considerada la madurez mental del niño, planteando, en un capítulo, el curso o programa de estudios p
este preprimario en el que el escolar debe familiarizarse con los co
cimientos elementales que lo ligan a los miembros de su familia, la
ivienda, la alimentación, los vestidos, la limpieza, el trabajo, la esc
ela, el descanso y las diversiones, las comunicaciones, las amistades. Este programa lo desarrolla la doctora Glézer en su magnífico libro que prologó el desaparecido y muy querido maestro Luciano Martínez y que la Asociación de Graduadas de Kindergarten alentó para su publicación".

— ◆ —

Del distinguido escritor César Rodríguez Expósito, columnista del Periódico "Avance", transcribimos del artículo que apareció en su sección "Entre Libros", correspondiente a la edición de Febrero 11 de 1955:

"En su tesis la doctora Glézer, hace un amplio e interesante estudio comparativo entre la enseñanza del Kindergarten y el primer grado, señalando las dificultades que se presentan y muy especialmente la violencia de la transición de un cambio tan brusco en la mente del niño, de la libertad y el juego que predomina en el Kindergarten al régimen de disciplina y de estudio, un tanto severo, del primer grado, y por eso aboga por la necesidad de establecer un grado pre-primario.

"Con amplio conocimiento del tema y basada en argumentos sólidos, y llenos de razones, expone la necesidad de este grado pre-primario primero por la crisis biológica del niño al entrar en los seis años, donde la influencia de los padres es perjudicial por su precipitación de instalar sus hijos en la escuela primaria, no dándole la importancia pedagógica que tiene el Kindergarten como una de las ramas de la enseñanza.

"Un brillante trabajo ha realizado la Dra. Ida Glézer de Castiel, con su tesis desarrollada en el año de 1946, aunque publicada recientemente y *que debe ser norma a seguir en las reformas que se vayan realizar en los sistemas actuales de enseñanza en Cuba*".